

CATALOGUE

OF THE

SANSKRIT MANUSCRIPTS

IN THE

LIBRARY OF THE INDIA OFFICE.

PART IV.

Sanskrit Literature :

A. SCIENTIFIC AND TECHNICAL LITERATURE

VII. PHILOSOPHY AND VIII. TANTRA.

SA 016.091
9.0.4-IV

BY

ERNST WINDISCH, PH.D.

PROFESSOR OF SANSKRIT IN THE UNIVERSITY OF LEIPZIG

AND

JULIUS EGGELING, PH.D.

PROFESSOR OF SANSKRIT AND COMPARATIVE PHILOLOGY IN THE UNIVERSITY OF EDINBURGH

London

PRINTED BY ORDER OF THE SECRETARY OF STATE FOR INDIA IN COUNCIL.

1891

LONDON:

PRINTED BY GILBERT AND RIVINGTON, LIMITED,
ST JOHN'S HOUSE, CLERKENWELL ROAD.

PREFATORY NOTE BY THE EDITOR.

THE present part of the Catalogue appearing with two names on the title page, it may seem desirable that I should briefly state in what way the work has been divided between my collaborateur and myself

The bulk of the Philosophical MSS, as was already mentioned in the preface to Part I, have been described by Professor Windisch, my own share in this department being the works on *Blakli* (from no 2488 onwards, except nos 2493 and 2499), and on *Kāśmīr Saivism*, and some ninety MSS* scattered over the earlier subdivisions of Philosophy

As regards the *Tantric* literature, some of the works of this class had been catalogued by the late Dr Hays, but, for the reasons stated in the preface referred to, I have felt it necessary thoroughly to revise his part of the work and to add such extracts, and indications regarding the contents of the MSS, as I thought might prove helpful to scholars in identifying the works in question when comparing them with other MSS within their reach

In carrying this part through the press, we have received much valuable assistance from kind friends. Professor Windisch desires to express his warmest thanks to Professor Aufrecht for having read the proofs of the first ten sheets and suggested numerous improvements, as also to Dr R Rost and Dr von Bohlingk for occasional suggestions. For my own part, I am under special obligations to Mr Ch H Tawney for the kind and generous help readily afforded me whenever I had occasion to consult him in connection with the MSS now under his charge, and I fear I have only too often availed myself of his kind offer of assistance in this respect. I have also to offer my cordial thanks to Professors Aufrecht, Bendall, Bhandarkar, Cowell, and von Roth, for some collations of MSS or editions within their reach

J EGGELING

Edinburgh, November 1894

---

* I subjoin a list of these kindly sent me by Prof Windisch — 1830 1850 1851 1868 2014
2015 2030 2033 2034 2039-42, 2052-55 2069 2076 2139, 2140 2166 2206 2231 2258 61, 2268,
2281 2298 2300 2302 2303 2305 2310-16 2337, 2359 62 2372 2375 2376 2378 2383-87, 2400
2402 2406 2415 2433 37, 2441 2442 2446-52 2455, 2456 2458 2459 2461, 2462 2467, 2468,
2473 76 2478 2492 2484 2486, 2487

CONTENTS OF PART IV.

SANSKRIT LITERATURE —

A *Scientific and Technical Literature (continued)* —

VII	Philosophy	PAGE
A	Sāṃkhya	595
B	Yoga	598
C	Nyāya	603
D	Vaiśeṣika	661
E	Karmamīmāṃsā	680
F	Vedānta	
	1-3 Sūtra and commentaries	718
	4 Śaṅkarācārya	731
	5 Advaita and general Vedānta	741
	6 Rāmānuja's Viśiṣṭadvaita	794
	7 Madhvacārya's Dvaitavidyā	797
	8 Nimbāditya	802
	9 Doctrines of Faith (Bhakti)	807
G	Kāśmīr Śaivism (Spanda and Pratyabhijñā)	832
VIII	Mysticism (Tantra)	844

ADDITIONS AND CORRECTIONS.

Page 603a, l. 17, for *a.* read 1.

„ 604a, l. 16, read साधना; l. 18, read संसारिचेतनरुद्रो (३)विवर्धितः (Comm. संसारिषु ये चेतनाः प्रेषारन्तो न तु कौटादयस्तेषां वर्गो (३)विवर्धितः . . . . . संसारि-चेतनरुद्रो विवर्धित इत्यकारप्रत्ययः ।) The verses at bottom of p. 604a : l. 34, read °कलिका धने; l. 35, read ज्ञानावधितः शिवो दृग्निरोदने प्रविशति ; l. 36, read निरन्तरायनसः; l. 38 read मोक्षोपायदृष्टने ।

„ 604b, l. 1, read विषयदर्शनीहमदुर्लभंतिरापृताः ; l. 3, read वागर्पयति °

„ 605b, l. 30, for *b.* read 2.

„ 607a, l. 12, add : Bhandarkar, Rep. 1882-83, p. 26 and p. 213

„ 607b, l. 38, read नावहेषा.

„ 609a, l. 12, for *c.* read 3.

„ 610b, l. 20, read करक°.

„ 614b, l. 21, for 2B, read 3269.

„ 617a, l. 33, for 4B, read 3271.

„ 622a, at bottom, add : Bhandarkar, Rep 1883-84, p. 82, calls the author “*Mahādēva Puntāmbhara*, i.e. *Mahādēva*, native of Puntāmbem in the Ahmadnagar district.”

„ 624b, l. 27, read लोका°; l. 34, read °कर°.

„ 625b, l. 34, read °धेरेषा°.

„ 630a, l. 2, read °न्यायप्रवृत्त°.

„ 631b, l. 23, read °राय[क].

„ 632a, l. 4 : perhaps लक्ष्मी मयानु रतिमग्निसम्पराय (Prof. Aufrecht)

„ 634a, l. 12, add : The ed. of the *Tattvartīkāmān* in the Bibl. Ind. contains extracts from the *Māhātmas* in vol. 1 (the last piece is the *Sannīlārsharāda*, ends p. 639)

„ 637a, l. 26, read °साधनीय°.

„ 641b, l. 17, read कर्तुमाद्योदयतो.

„ 654b, l. 16, read गदुगते.

„ 662b, l. 2, read °गोप(र)ः ॥

„ 669a. The *Saṅgajadārthi* was published, with a Latin translation, by Augustus Winter, Lipsiae 1897, and, with *Māhātma Sarasvatī's Māhātmas* (see no 2084), by Rāmānandī Indrapr., Benares

1893, in the Vizianagram Sanskrit Series The printed text of the *Matabhashini* gives Saurashtradesa as the name of the country, but in an additional third *sloka* the author is spoken of as कृष्ण तीरनिवासिन्

Page 676b, l 10, read त्रिदशमदोहाः

„ 677a, l 10, read न यहायसीतनय (?), l 18, read सूत्र मया न कलितं (?), l 19, read अपनखकीय०

„ 678a, l 23, read पृषिषी जलं 1, l 27, read दु.स०

„ 681a, l 3 from bottom, read विधीयते, last line, read न

„ 681b, l 25, read 2145

„ 682b, l 22, read 2162, 2163, no 2144, add [H T COLERBROOKE]

„ 686a, l 33, read परिशिष्ट

„ 687a, l 32, read खात्रिकर्म परि०

„ 692b, last line, read The scribe

„ 726b, l 8, read यमेवैष, l 11, read साष्टे न नवस्तार्यता

„ 730b, note, see no 2379

„ 734b, l 26, read अनितो०

„ 737a, l 32, see no 2439

„ 743b, l 30, read श्रीमन्नामि

„ 773b, l 33, *prehshikasthulambarav०, Bomb ed (Sake 1802), l 40, nishcarulula०, Bomb ed

„ 774a, l 21, 56 *anantarapretaryasastha, Bomb ed, l 30, 68 Karla-tyupulhyane talsh०, Bomb ed, l 37, 76 anyāgyabudhiho nama, Bomb ed

„ 774b, l 5, 85 Aindaropakhyanopalrame bra०, Bomb ed, l 16, read 97 cid chusama०

„ 776a, l 4, janyajamnirak०, Bomb ed, l 6, jagadanantya०, Bomb ed, l 8, read Bhargavashkalanam, l 10, Sulravividhayanma०, Bomb ed, l 18, read Sulrasya l 20, *svapnasushuptatnrya०, Bomb ed, l 27, *ufasamgramazarnanam, Bomb ed, l 30, *katejan muntaraci०, Bomb ed

„ 775b, l 11, Khotthavithaca०, Bomb ed, l 13, Vanshkhadapura०, Bomb ed

„ 777a, l 15, read *saranyanirupanam, l 24, Saranyopakhyan cetyonmu-
thacidrearo nama (30), Bomb ed, l 28, Mahudevasya puyya
simantatatalathanam (35), Bomb ed, l 34, read varanti०, l 36,
Bilropakhyan (15) sargah, Bomb ed, last line, read *samudana०

„ 777b, l 2, read Arjunopalhyane, l 20, read akhyanam, l 24, *prabodho
nama, Bomb ed, l 26, read *niravanam

Page 778a, l 6, *Cudalopalhyane Kumbhasya strihalabho nama* (105), Bomb ed, l 10, the Bomb ed has *Sikhidhajanirvanam* (110), *Kacopa khyane Kacaprabodho nama* (111), *Mithyapurushopakhyaṇe akasara kshanam* (112), etc, the right number of *sargas* being 128, l 31, read *jagadriksa*°

„ 778b, l 28, read *saropa*°, l 29, read *ṃasaptaka*°

„ 791b, ll 9-14 The colophon of the first *pariccheda* ends °श्रीकृष्णालंकाराख्यायां श्रीबालमुकुदानदीपैषादपूज्यशिष्यविद्यनाथनीचैस्य युक्तकोद्वरणं प्रथमपरिच्छेदस्तमात्रं ॥ The colophons of chapters 2 and 3, on the other hand, have only °श्रीकृष्णालंकाराख्यायां द्वितीय. (तृतीय) प० ऋ० ॥ and this is also the wording of the colophons in the other MSS of our collection As to the additional words in the colophons of chapters 1 and 4, the meaning of युक्तकोद्वरणं and ग्रन्थोद्वरणं is not clear to me If it occurred only at the end of the MS, one might perhaps take it in the sense of “a son's share (*uddhara*) of the books left by the father”, but this seems inadmissible here, the more so as Aufrecht, Cat Cat, sub शास्त्रसिद्धान्तलेशसंग्रह, mentions a commentary by *Visvanathatirtha* Even the sense of “extract” or “summary,” however, seems hardly applicable here—J E

„ 797b, l 1, read °द्वय

„ 798b, note †, read I have omitted the commentary of these verses

„ 801b, l 20, read चस्या वायु°

„ 802a, l 13, cp the same verse in no 2470

„ 802b, l 5 from bottom, read p 150

„ 804a, l 36, read पृष्ठम् ।

VII. Philosophy.

A SĀMĀHYA

1809.

3044 Foll 69, size 11½ in by 6 in, nine lines in a page, large clear writing

Kapilasamkhyapravacanasaṁgraha, a commentary on the *Samkhyasūtras*, by *Anuruddha*, with the text of the *sūtras*

See Hall's Index, p 1, no 11

It begins

विनायक नमस्कृत्य विष्णुं सूयै सरस्वतीम् ।

हृष्टो गङ्गा महेशानं वृत्तिं कर्तुं समासे ॥

पुरुष खलु वैराग्यान्मोक्षसाधनशास्त्रे प्रवर्त्तते । वैराग्य च द्विधा स्यात् । शोकादिना या मन्त्रात्तरयदुक्तिरथवाह्या ।

The first adhyaya ends fol 25a, the second, fol 30b, the third, fol 39b, the fourth, fol 43b, the fifth, fol 61b

This commentary has been published in the Bibliotheca Indica (*Samkhyasūtras*), by Dr Richard Garbe, 1888-89. An English translation, by the same, in the Bibl Ind, 1888 sqq. See also The Aphorisms of the *Samkhyā* Philosophy (printed for the use of the Benares College), Part I (the 1st adhyaya), Allahabad 1852

[J R BALLANTYNE]

1810.

2668. Foll 125, size 11½ in by 5 in, ten lines in a page, well written

Kapilasamkhyapravacanasaṁgraha, by *Viṣṇu Ācārya* (*Bhīṣhu*), with the text of the *sūtras*, with marginal notes in Colebrooke's handwriting

See Hall's Index, p 1, no 11

The *Samkhyasūtras* was published at Serampore in 1821 and by F E Hall,

in the Bibliotheca Indica, 1854-56. A reprint by *Jivananda Vidyasagara*, Calcutta, 1872. A German translation by Professor Richard Garbe, Leipzig, 1889 (printed for the German Oriental Society, *Abhandlungen für die Kunde des Morgenlandes*, vol ix no 3). See also The *Samkhyā* Aphorisms of *Kapila*, with extracts from *Viṣṇu Bhīṣhu's* commentary, translated by J R Ballantyne, in the Bibliotheca Indica

The first adhyaya ends fol 59b, the second, fol 69b, the third, fol 84b, the fourth, fol 89b, the fifth, fol 112a. *Sūtra* 28 of the second adhyaya, with a part of the commentary (fol 65a), *sūtras* 49 and 50 of the third (fol 78a), and *sūtra* 10 of the fourth adhyaya, with a part of the commentary (fol 86a), are wanting

[H T COLEBROOKE]

1811.

1822e, 1822f Foll 59 and 45 resp (140 213), size 12½ in by 5½ in, 13-16 lines in a page, large modern writing

Kapilasamkhyasūtras, a second copy of *Viṣṇu Ācārya's* commentary, in two parts: the first contains the five last adhyayas, the second, the first adhyaya

The writer has omitted *sūtras* 4-10 of the third adhyaya on fol 12a, l 5, but he has repaired his mistake on fol 17a, l 1. Again, fol 44, l 3, he has dropped text and commentary of *sūtras* 86-116 of the fifth adhyaya

[J TAYLOR]

1812.

1256a Foll 29, size 8½ in by 4 in 11-13 lines in a page, writing indifferent

Samkhyabhāṣya, a commentary on *Īśvara* *krishna's Samkhyasāra*, by *Gaurapada*

See Hall's Index, p 5, no 117

The *Samkhyabhāṣya* was published by H H Wilson, Oxford 1837 (The *Samkhyā Kārikā*, transl. by H T Colebrooke, the *Bhāṣya* transl. by H H Wilson)

The last three couplets of the edition (हस्तविशेष) are wanting in this copy

[H T COLEBROOKE]

1813.

517. Foll 41, size 9½ in, 10 12 lines in a page, writing fair

Tattvakaumudī, a commentary on the *Samkhyasūtras*, by Vacaspati Miśra

See Hall's Index, p 5, no xv, Oxford Catalogue, p 237, no 570, Berlin Catalogue, p 185, no 637

The *Tattvakaumudī* was published at Calcutta in the Samvat year 1905. I have seen the first fascicle of a second edition (Calcutta 1868, printed and published by Babu Bhūmānā Candra Varma). Professor Garbe mentions a Calcutta edition with a commentary by Suranatha Tarkatācārya, 1871, and a Benares edition by Dharmadhikari, Dhundaraja Pantarman, 1873, in his German translation of the *Samkhyatattvakaumudī* (München, 1892, in the *Abhandlungen der K Bayer Akademie der Wiss.*), see also his paper "Samkhyatattvakaumudī, 1. 7 in deutscher Uebersetzung, nebst einer Einleitung," in "Berichte der K. bayerischen Gesellschaft der Wissenschaften," 21 Juli 1894

1814.

15214. Foll 30, size 10 in by 6½ in, 15 lines in a page, writing fair

Samkhyatattvakaumudī, a second copy of Vacaspati's commentary, dated ११११ ११११ ११११

[H T COLEBROOKE]

1815.

1128a. Foll 42, size 11 in by 4 in, 7-10 lines in a page, well written.

Tattvakaumudī, a third copy

[H T COLEBROOKE]

1816.

760a. Foll 48, size 9½ in by 4 in, ten lines in a page, fair modern writing

Tattvakaumudī, a fourth copy, dated ११११ ११११ ११११ (1) मुद्रित कृतम् ॥

[H T COLEBROOKE]

1817.

3005. Foll 70, size 8½ in by 4½ in, 7-9 lines in a page, fair modern writing

Samkhyatattvakaumudī, a fifth copy

[J TAYLOR]

1818.

3032. Foll 28, size 13 in by 7 in, 10 16 lines in a page, writing indifferent

Tattvamsāprakāśinī, a commentary on Vacaspati Miśra's *Samkhyatattvakaumudī*, by Raghavananda Sarasvatī, disciple of Advaita, who was the disciple of Viśvanātha

See Hall's Index, p 6, no xvii

It begins

नवा मुद्रितम् पदविन्दे शिष्यः भानुगोपायकस्य ।
पदगुणैः कपिलस्य यन्त्रे करोति तस्यैव विष्णुनाथस्य ॥
सनातनस्य ॥

[J R BALLANTINE]

1819.

2640. Foll 27, size 10 in by 4½ in, eleven lines in a page, writing fair

Samkhyacandrika, a commentary on the *Karikas*, by *Narayana Tirtha*, disciple of *Ramagovinda Tirtha*

See Hall's Index, p 7, no xx1, Oxford Catalogue, p 237, no 569

Date of the copy संवत् १६३९ माघशुक्लपक्षे चरती पदा (sic¹) रविवाररे

1820

1371 Foll 45, size 9½ in by 5½ in, 8 to 9 lines in a page, large modern writing

Samkhyacandrika, a second copy Colophon लिखितं मगजायेन श्रमेणा संवत् १६५३ चापाटे नामे कृष्णे पक्षे चमावास्या तिथौ चद्रवासरात्निवासां वाराणस्यां द्वितीयाग्रह राहोदयानन्तरं समाप्तिमगात् ॥

The following curious lines, containing a spell, have been added by the same hand

मधुराच विलोमेन मयमोन यदक्षरम् ।

यो न स्मरति लोकेस्सिद्धिस्तमभ्येनमुत्तोपरि ॥ १ ॥

समुद्रस्य परे धारे लब्धा नाम महापुरो ।

वायवे तत्र गच्छन्तु यत्र राजा विभीषण ॥ २ ॥

चलादेवैषदोषप्रतीकाराणि समस्तद्युपपद्येऽपि चोक्तं प्रमेकं लिखित्वा तदुपरि यन्मियात् पर्वेषु शुक्लेषु मणयोप इति फलम् ॥

[H T COLEBROOKE]

1821.

559b Foll 9, size 12½ in by 4½ in, 16 2½ lines in a page, Bengali character, small modern writing

Samkhyacandrika, a third copy

[H T COLEBROOKE]

1822.

1303a Foll 26, size 13½ in by 4½ in, 8 to 9 lines in a page Bengali character writing fur

Samkhyalaumudi, a commentary on the *Samkhyakarikas*, by *Ramakrishna Bhaffa*

See Hall's Index, p 8, Raj Mitra's Not I no 468

It begins

कृष्णं प्रथम्य पुरुषात्मकतेषु परं प्रभुम् ।

तन्मते रामकृष्णेन रम्येवं वाङ्मकीमुदी ॥

समाप्तो लोहितशुक्लकृष्ण

भङ्गो प्रजा मृगमानो नमान ।

समाप्तो नुवशायां भवने

नहायेनां भुक्तभोगानुमस्तान ॥

[H T COLEBROOKE]

1823.

1597c Foll 19, size 9½ in by 5½ in, eleven lines in a page, well written

Samkhyasara, the essence of the *Samkhyā* philosophy, by *Vijaya Bhikshu*

See Hall's Index, p 7, no xx1

The *Samkhyasara* was printed in the *Bibliotheca Indica*, by F E Hall, 1862

Date of the copy संवत् १६६० समये भाद्री सुदि १० ।

[H T COLEBROOKE]

1824

1250b Foll 21, size 9 in by 4 in eleven lines in a page, well written

Samkhyasara, a second copy, either both copies have been transcribed from the same original, or the second is a transcript of the first

[H T COLEBROOKE]

1825

1038a Foll 35, size 8½ in by 4 in nine lines in a page, large modern writing

Sadasamkhyatwicara, by *Govinda Bhaffa* son of *Visvanatha Bhaffa* This work is not mentioned in *Albrecht's Cat Cat*

It begins

स्मृत्वा गुरुपदाम्भोज कण्ठलादिनिर्वाचनम् ।

गोविन्दः सदसत्प्राप्तिं व्याचष्टे विदुषां मुदे ॥

तत्रातस्मिन्निति शान भयः यथा मुक्तविदं रत्नमिति
रत्नायवे मयं इति मयं इति दय इति प्रकृतिश्रेतेनेति पुरुषः
कथंति ०

It ends

आधेन सदसत्प्राप्तिं प्रीत्याति कण्ठला मन्त्रम् ।

तेन क्लृप्ता जगद्वाचि (read ० त्री) देवो नृप्याह (sic 1)

यदत्र सुन्दर मन्त्र तदुर्वीक्ष्यते. फलम् । [मि सदा ॥

स्वस्वस्य त न मे क्लिपितस्मात्तच्छरणे नृपिणम् ॥

[H T COLEBROOKE]

B YOGA

1826.

2122a. Foll 65, size 10 in by 5½ in, nine lines in a page, well written. A few leaves are wormeaten on the right side

Patanjaliyam Yogasūtram Samhitayapravacanam, the *bhāṣya* on the *Yogasūtra*, ascribed to 1 *dayana*

See Hall's Index, p 9, no n, Berlin Catalogue, p 186, no 639

For an edition, together with *Vacaspati Misra's Vyākhyā*, see the next number

It begins

यन्मन्त्रा द्यमाष्टं प्रभवति जगतोऽनेकधाविग्रहाय
प्रधीत्यज्जगत्प्रतिविम्बविग्रहयोऽनेकवक्त्रं स्वयोगी ।

सर्वज्ञाप्रसक्तिर्भुगपथिकरः प्रीत्येवैवम्य निजं

दशो ह्येता म योग्यम् । प्राक्प्रतिपत्तन्मुख्येनो योगसूत्रम् ॥ १ ॥

यद्य योगानुशासनम् ।

The first, or *samadhī pada*, ends fol 15b, the second, or *vidhānamūrtiśloka nama*, fol 35b, the third, or *vidhānīśloka pada*, fol 55b, the fourth, or *kārmīya-pāda*, fol 65a

[GAIKANAP]

1827.

1448b Foll 113 (90-202), size 12 in by 6 in, 10-15 lines in a page, writing indifferent

Pātāñjalabhāṣyavyākhyā, a commentary on *Vyāsa's Pātāñjalabhāṣya*, by *Vācaspati Miśra*, with the text of the *Bhāṣya* standing in the middle of every page

See Hall's Index, p 9, no m Published, under the title *Pātāñjala-darśanam*, by *Jīva-nanda Vidyāsāgara*, Calcutta 1874

It begins

ममार्थं भगवन्मन्त्रिहेतवे वृषकेतये ।

क्रेमकर्मविषयाकादिरहिताय हिताय च ॥

नन्वा पतञ्जलिपूर्वि वेदव्याख्येन भाषिते ।

सर्वज्ञस्त्वहम् इत्यर्थे भाष्ये व्याख्या विधास्यते ॥

इह हि भगवान्मन्त्रलिपिरिषिक्तस्य शास्त्रस्य संक्षेपतत्त्वा
व्याख्ये मेधाचार्यकृतम् (sic 1) श्रीनृप मुक्तावलीभाष्येनाचिन्त्या
मुपदादिदं सूत्रं रचयौचकार यद्य योगानुशासनम् ।

The first *pada* ends fol 122b, the second, fol 154a, the third, fol 185a

Date of the copy संवत् १८५५ ।

[H T COLEBROOKE]

1828.

2347 Foll 143, size 10 in by 5½ in, nine lines in a page The writing is the same as in the *Bhāṣya* in no 1826 (MS 2122a)

Pātāñjalabhāṣyavyākhyā, a second copy of *Vācaspati Miśra's* commentary, without the text of the *Bhāṣya*

The copy has many small omissions, fol 35 and 36 are misplaced, fol 21a is blank, but nothing is wanting there

Date of the copy संवत् १८६६ वर्षे व्यापकमाने
कृष्णपक्षे दशम्यां तिथौ शोभदिने लिखितं ॥

[GAIKANAP]

1829.

1213b. Foll 79, size 11 in by 1½ in, 10 21 lines in a page, writing indifferent
Patañjali'sat, vyāsī jī, a third copy
 [H T COLEBROOKE]

1830.

1155. Foll 171, of which 129 171 and 133 160 are wanting, size 9½ in by 1½ in, good, clear, modern Devanagari writing, ten lines in a page

Patañjisūtrārthabhāṣya, by Śrīyogī Bhaṭṭa, son of Śrī Bhaṭṭa and Sati

See Hall's Index, p 10, no vi

It begins

नना पतंजलि देव योगे पुनर्लिखितम् ।

चायदा व्यासभाष्यस्य ऋषिदायकादिभिः ॥

[H T COLEBROOKE]

1831.

1213a. Foll 65, size 11 in by 1½ in, 8 to 9 lines in a page, good large writing
Rajamaranda, a commentary on *Patañjali's*
Yogasūtrāra, ascribed to Bhoja, king of Dhara

See Hall's Index, p 10, no vii, Oxford Catalogue, p 229, no 561. Published, with an English translation, in the Bibl Indica, by Rājendralāla Mitra, 1881 33

The first and the second *pada* were published by J R Ballantyne (for the use of the Ben Coll), with an English translation, the third and fourth *pada*, by Govindadāsastrin, in the *Pandit*, no 28 foll. The third was also printed in the Oxford Catalogue

The first *pada* ends fol 18b, the second, fol 33a, the third, fol 47b

Colophon लिखितं दुर्गादासकायस्थेन श्रीराजलक्ष्मणेन

[H T COLEBROOKE]

1832.

1865. Foll 16, size 12 in by 5½ in 7 16 lines in a page, fair modern writing
Patañjisūtrārthabhāṣya, called *Rajamaranda*, a second copy [J TAYLOR]

1833.

2127. Foll 84, size 9 in by 3½ in seven lines in a page, writing fair
Yogasūtrārthabhāṣya, called *Rajamaranda*, a third copy [R JOHNSON]

1834.

3061. Foll 13, size 10½ in by 1½ in, nine lines in a page, good modern writing
Sūtrārthasamudhāra, a very succinct commentary on the *Patañjisūtra*, by Inānti. The text of the *sūtra* is in the middle of each page

See Hall's Index, p 11, no xii, R J Mitra's Not VI, no 2127. It begins

गुरुं प्रथमं सूत्रार्थसिद्धिं विनयेन नमः ।

चतुर्विंशत्यध्याये सविदानन्दप्रथमम् ॥ १ ॥

अथ शब्दोऽधिकारवाचो योगो ज्ञान समाधानं चतुर्विंशत्यध्यायेन येन सत् ॥ १ ॥ सत्यपरिग्रहस्य विनयेन चतुर्विंशत्यध्यायेन निरोधो बहिर्भूततावच्छेदनादनुपपत्त्या स्वकारणत्वं ॥ २ ॥

The first *pada* ends fol 14, the second fol 21, the third, fol 11b

[J R BALLANTYNE]

1835.

559d. Foll 26 (foll 134 159 of the volume) size 12½ in by 1½ in written by two different hands, foll 1 9 eleven lines in a page, foll 10 26 fourteen to seventeen lines in a page, end of the 18th century

Yogamansprabha, = *Samkhyapratīca*, a *śāstra* on *Patañjali's sūtra*, following *Vyāsa's*

Bhashya, by *Ramananda Sarasvati*, pupil of *Govindananda*

See Hall's Index, p 12, no xiv (the name of the author is not given there)

It begins श्रीगोविन्दं नम श्रीरामचन्द्राय नम श्री
विष्णुशाय नम श्रीभानु नम श्रीपद्मलये नम श्रीवास्य
नम श्रीगुरुभ्यो नम श्रीसर्वयोगशास्त्रप्रवर्तकेभ्यो नम ॥

यदे ज्ञेयानुसूत्रं पुराणपुरुष हरि ।

प्रकृता मोक्षया मुने योगेन योगदायिन ॥ १ ॥

पतञ्जलि सूत्रवृत्तं प्रथम्य

प्राप्तं मुनिं भाष्यकृतं च भक्त्या ।

भाष्यानुगो योगनशिप्रभास्यो

पृथि विधास्यानि यथामञ्जरी* ॥ २ ॥

इह पलु भगवान्पतञ्जलि प्रेषापद्वृत्तं शास्त्रप्रतिपाद्य
दर्शयति अप योगानुशासन १

The sam ally 11a ends fol 11a, the *sādhana*

11a ends fol 151, the *śikṣāpāda* ends fol 206

The end of the whole work is

कण्डिमुत्सवद्वया प्राप्त्यदर्शनभूमिना ।

महाद्वैतिकात्मना स्थानिदा श्रीरामपादयो ॥ ३ ॥

एह प्रमाणित छ प्राप्तं गुरोर्दि ।

मुनं महात्मनां होने सन्निधौ कृपासिद्धि ॥ ४ ॥

इति श्रीनारदहंसपरिग्रहभाष्ये श्रीगोविन्दानन्दभगवत्
(11: पुत्र्य)पादशिर्यश्रीरामानन्दसम्प्रदायी सत्यप्रवचने
योगनशिप्रभास्यो विषयपाद्वृत्तं समाप्त ॥

Dated संवत् १८३१ ॥

[H T COLLEPOOKE]

1836

3101 fol 10, size 4 in by 6 in, eight
lines in a page, large good writing

(a) *Haṭhayaṇī*, a metrical treatise on
haṭha-yoga (the subduing of worldly
desires by violent means) in four *uj-*
lita by *Harima* or *Saṭaṭama*
ujnra

See Hall's Index, I 15, to xxxiii,

* The last two are doubtful

Oxford Catalogue, p 233, no 566, Berlin
Catalogue, p 195, no 647, Copenhagen
Catalogue, p 9, no xii This work has
been published, with commentary, by
Brahmananda Jyotsa, Bardwan 1890

The first *upadesa* (65 *śloka*) ends fol 7b,
the second (80 *śloka*), fol 14b, the third
(127 *śloka*), fol 25b, the fourth (129 *śloka*),
fol 37a The Oxford copy seems to
represent another version of the text,
its four chapters containing only 72, 76,
100 and 83 couplets

(b) Foll 37a-40a contain a small metrical
treatise, in 31 couplets, on the same
subject, by *Mananatha Munisvara*, "son
of *Uma* and *Samkara*" (see the sixth
couplet)

It begins नम श्रीगुरुभिरुमान्या ॥

गुरुषु गुरुपुत्र्य ये प्राप्ते गुरुवाच्यः ।

योगिनो ये ज्ञानाच्छेदनात्तेषां प्राप्तिं नानाम्यहम् ॥ १ ॥

योगानन्दमादित्ते(?) रवागदलनभय(?) ।

यो दीपभावनातीतसु गुरुं प्रथमान्यहम् ॥ २ ॥

धानसु लोके भवति विधातु सुरमेधते ।

ने हि मिदानी गुरुषां प्रादिनाये व्यपस्थिता ॥ ३ ॥

कुलपतिस्वाम्युक्तं मुनीरपगुणामित ।

गुरुभक्तिपुत्रो योगान् बलिष्य इति कथ्यते ॥ ४ ॥

गुरुत्वं चैव ज्ञिषे च ज्ञिष्यत्वं च गुरो रथा ।

नामयोरपि भेदो अस्ति सममिद्विहिं नायते ॥ ५ ॥

वनाज्जदुरपुत्रो ह्ये श्रीनानापो मुनीश्वर ।

कथयामि परं त्वं मुलाकुलविषयधनम् ॥ ६ ॥

Though apparently a work different from
the *Haṭhayaṇī* it has the signature इति
आत्माराधनपरिचितं हट्टदीपिका संवत् ।

Date of the volume संवत् ११९२ यदे मासमीने
जुलि ६ रथी चमपाशापादयत् (Ahmadabli) नागरमास
पराजरीयत् श्रीमदीश्वरवि श्रीवा लिखितम् ॥

[J R BALLANTYNE]

1837.

355b Foll 23, size 10½ in by 4½ in, 8 to 10 lines in a page, large writing The last two leaves are bound in the wrong way

Hathapradipā, a second copy, dated संवत् ११२६ मोहि पत्तोक वदी चतुर्दशे ॥

After the date there are added, by another hand, twenty couplets on the same subject beginning

विज्ञ न मुने नो वाचास्पृतिमात्रं न चाप्यथा ।

नास्तमेति न चोदेति यस्यासी मुक्त एव स ॥ १ ॥

Slokas 5 and 6 are to be found in the *Pañcādhyaṅga*, adhy II śl 27, 28

[H T COLEBROOKE]

1838.

1725c Foll 34 (29 62), size 8½ in by 3½ in, seven lines in a page, large good writing

Hathapradipā, a third copy It differs very much from the two preceding copies, and agrees more with the Oxford copy There are five chapters in this copy, the fifth beginning fol 32b But the nineteen couplets of this additional chapter the first of which is

स्वेच्छया वचनानो रथं योगोक्तैर्नियमैर्विना ।

वचोलेषु यो अभिज्ञानाति स योगी सिद्धिभाजनम् ॥

and the last of which is

तस्मादपनकामाय भीगदुक्तिविमुक्तिम् ।

तस्मात्पुण्यवतामेवमेव योगसु सिद्धिम् ॥

are the same as *śloka* 79 98 in the third chapter of the first and (*śloka* 79 97) of the second copy At the corresponding place in this copy there is the note (fol 49b, l 7, in the text) चवत्ता वचोले यस्यान्ते लिखितमस्ति क्रमप्राप्तयव सत्ता चवत्ता एवमाख्यनुष्ठेयत्वात्तस्या ॥ [H T COLEBROOKE]

1839

777a Foll 51, size 10½ in by 4½ in

nine lines in a page clumsy, but clear writing of the 18th century

A continuous series of *Yoga* tracts all written by the same hand They have the character of the *Tantra* literature An author's name is only mentioned for the last of these texts Authorities quoted *Lalitastachanda*, fol 57a, l 9, *Pratyabhiya*, fol 37b, l 2, *Vamakesvara tantra*, *ibid* l 5, *Baṭulaka*, fol 38a, l 1 *Sivanandacarya*, fol 38a, l 5, *Tattvasamiti*, fol 39a, l 8, *Samkaracarya* fol 39b, l 3, चार्वाकाद्यनुरा सतर्कनिपुणा देहात्मवादे रता fol 48a, l 6

There is a note by Colebrooke on the first page: "*Avadhuta yoga lacshana* by Gorakṣanātha Other forms observed by *Avadhuta Yoga*" But this only holds good for the last chapter of the last piece

A first piece, which treats of various *maṭras* of the *yoga* practice, begins

अस्य श्री साधनमयस्य मेरुपुत्र क्षुदि कूर्म देवता दुर्गत (sic!) क्षुद साधने विनियोग प्रत्यक्ष परब्रह्म क्षुदि यमात्मा देवता देवी मायवी तद् प्राणाद्यनि विनियोग अतिक्रमेहाकायकलादहनापमभैरवाय नमस्तुभ्यमनुज्ञा दानु महेति योगभूतावस्थतदुपपत्तिर्द्विष्य भूमि प्राप्यदेव

There is a mystical figure in the middle of the first page

This first piece ends fol 9b the last lines contain a list of the subjects which were treated

करिष्यामि तत्प्रलेखयति विज्ञापन मम ।

भूतुद्धि भूतुद्धि च प्रविलापनमादृकी ॥

प्राक्प्रतिज्ञासमन्वा पश्चिमप्राकारवेदनं ।

महोदय शिरोरुच्यं चोदास्यं हृदयान्नय ॥

A second piece fol 10 10a, treats of *Saṅgīdya* It begins

विक्रमोद्योहोकारं योग्याये प्रगवेन तु

देहे तु व्यादतिथेयं संज्ञायवं चित्तस्यमेव (sic l)

It ends चाप्यस्य सत्या समाप्ता ॥

Follows, in the same line, a short third piece called *संध्यावन्दनविधिः* fol 16a-17a.

The beginning is *सस्य श्रीसंध्यावन्दनमन्त्रस्य सादोपनी भगवानृषिः अनुष्टुप् छंदः दत्ता देवता श्रीभनवत्सं धीर्न नोल-योवा इति शक्तिः नेवेति कोलकं वंदनायै विनियोगः*

The next two pieces (the fourth and fifth) bear a puranic character, they form part of an *Amanaskahalpakhanda*, fol 17a-26b. The first of these two pieces is called *Laya yoga*.

It begins

प्रथम्य शिरसा देवं कृतोक्तलिखभायत ।

सौमन्योक्तियदोषाय कथयसेति वृत्तिः ॥

ईश्वरः परब्रह्ममहं धर्मि येन ब्रह्मं प्रकाशते ।

येन विप्रिद्यते सर्वं आशायादादिबंधनं ॥

आधारादिषु चक्षुषु मुमुक्षादिषु नादिषु ।

प्राणादिषु मनोरेषु धरातलं न विद्यते ॥

The end is fol 21a *इत्यनन्तकल्पसत्ते ईश्वरधाम-देवमपादे लययोग प्रथमः ॥*

The second piece is called *Sattasiddhanta* It begins

चानन्देयः भगवन् देव देवेश परमानन्द सुख ।

जगत्सादात्मन्या लब्धः पूर्वयोग सविस्तरः ॥

अपर किं तदास्याहि भवता बहुदोषिणं ।

ईश्वरः बहिर्भूतान्त्रितं पूर्वं बहिर्भोगेन तन्मय ॥

अतश्चैवाख्यमपरं ज्ञानयोगं तदेव हि ।

राजयोगस्य कथितः स एव मुनिपुंगवः ॥

It ends, fol 26b

दोतानां लज्जालानां च सत्रतं मोक्षमिच्छतां ।

अद्यावतां तु शिष्याणां शास्त्रमेतत् प्रकाशयेत् ॥

शास्त्रमेतत् प्रत्येकेन सदाभ्यासं मुमुक्षुभिः ।

पश्य पाठ्यमात्रेण सर्वं तत्त्वं प्रकाशते ॥

इति श्रीज्ञानसिद्धांते ॥ (sic !)

The last piece, fol 26b-31a, is a larger work. *Siddhasiddhantapadikati*, by Goraksha Natha (also *Samharanatha*, see the last couplets), in six *upadesas* It begins

आदिनाथं नमस्कृत्वा शक्तिपुङ्कं जगद्गुरु ।

अष्टमे गोरक्षनाथेयं सिद्धसिद्धांतपदिकतिं ॥

नामि सत्यविचारमिन् उत्पत्तिपादधिपते ।

तथापि लोकाग्रोत्थं यत्त्वे क्षम्यमदायतः ॥

सा विंदोत्पत्तादिमिहनेने सम्यक् प्रसिद्धा विंदोत्पत्तिः
विंदोत्पत्तिः विंदोत्पत्तिः विंदोत्पत्तिः विंदोत्पत्तिः विंदोत्पत्तिः
विंदोत्पत्तिः

यदा नास्ति स्वयं कर्ता कारणं न फलताकुलं ।

सत्यं न परं ब्रह्म अनामा विद्यते तदा ॥

अनामेति ॥ स्वयमनादि गिद्धं एकमनादि निषेधं सिद्ध-
सिद्धांतप्रसिद्धं

तस्योत्पत्तादिमिहनेने निरूपयति प्रसिद्धा तस्योत्पत्तादिमिहनेने
यदा शक्तिरुपपत्ता तस्याम्यदोभूतमात्रेण चयदा शक्तिरुपपत्ता
ततोहताईमात्रेण मूलशक्तिरुपपत्ता ततो येदशिवमात्रेण कुंड-
लिनी शक्तिरुपपत्ता निरूपयति निरूपयति निरूपयति निरूपयति
निरूपयति इति संयुक्ता निरूपयतिः etc एवं शक्तिरुपपत्ता
संयुक्तं गुणा योगात् पराविंदोत्पत्तिः वक्तुं च

निना यदापरा सूक्ष्मा कुंडलीतानु (sic!) संयुक्ता ।

शक्तिरुपपत्तिमात्रेण भातः विंदः परः शिष्यः ॥

Fol 30b *सद्यः गर्भोत्पत्तिः* (P) *विंदोत्पत्तिः*, on the gradual development of the embryo नरनारी-सयोगे ऋतुकाले रजोविंदोत्पत्तिर्योगेन जीवः प्रथमदिने कलनं भवति सप्तमरोपिनेन पुट्टदाकारं भवति षड्दशमे गोलाकारं भवति शतमात्रे अदिनं भवति मासद्वये शिरो भवति तृतीये नासि हस्तपादादिकं भवति चतुर्थे नासि चक्षुः । कर्मादिनासि-कामुत्पत्तिरुपपत्तिः भवति पंचमे नासि पृष्ठोदरी भवति षष्ठे नासि नखकेशादिकं भवति सप्तमे सर्वचेतनसंयुक्तो भवति अष्टमे सर्वैलक्षणसंयुक्तो जातो धि न जीवति नयमे सप्तहसनगर्भसंयुक्तो भवति दशमे नासि चोर्निर्लेप्यशिक्षानपातको भवति शुक्राधिके कनका समुत्पत्तिरुपपत्तिः नयुगको भवति परम्पररक्षोपुरुष-चित्रात्मकलुप्त्यादयः कुक्षो धामनः पयुगहोनिष्ठ भवति परम्पररक्षिकाले चोर्निर्पोदनकस्थगुणे शुक्र द्विविधौ भवति तेन द्वितीयपातको भवति The first *upadesa* ends, fol 31a इति गोरक्षनाथकृता विंदोत्पत्तिः प्रथमोपदेशः

The second *upadesa* ends, fol 31b इति गोर-
क्षनाथकृती सिद्धसिद्धांतपदिकी विंदोत्पत्तिः नाम द्वितीयोपदेशः

The third *upadesa* ends, fol 38b इति श्री-
गोरक्षनाथकृती सिद्धसिद्धांतपदिकी विंदोत्पत्तिः नाम तृतीयोपदेशः

The fourth *upadesa* ends, fol 39a इति गोर-
क्षनाथकृती विंदोत्पत्तिः नाम चतुर्थोपदेशः

The fifth *upadeśa* ends, fol 44a इति श्रीगो
रथनाथकृती ० पिण्डपदोत्समसकलरत्नं नाम पंचमोपदेशः

The sixth *upadeśa* treats of the *anādhuta*
yogin, it begins सच निरुपदिष्टावपूत । अवधूतयोगि
लक्षणं कथ्यते अवधूतयोगिनामक इत्येवमादिभिरह । यस्मैवान्
प्रकृतिविकारान् अवधूतोहोति अवधूतयोगी । योगोऽस्यास्तीति
योगी । It ends with a long series of *śloka*s,
of which these are the last

अथ शंकरनाथेन सिद्धसिद्धांतपद्धतिः ।

लिखिता य पठेत् भक्त्या स याति परमां गतिम् ॥

विदधान्परित्यज्य भक्त्यानुग्रहमूर्तिमान् ।

स्मरानंदभरे चेतोमग्नस्तथैव मह ॥

॥ अथ ॥ इति गोरथनाथकृती सिद्धसिद्धांतपद्धती अवधूत
योगिलक्षण नाम सविं पञ्चोपदेशः ॥

[H T COLEBROOKE]

C NYĀYA

a The *Sūtras* and Commentaries

1840

161a Foll 8, size 12 in by 4½ in, 11 or 12
lines in a page

Gautamapranitana Nyayadarsanasūtrāṇi, the
text of the *Nyāyasūtras* [H T COLEBROOKE]

1841.

3040 Foll 121, size 12 in by 4½ in,
ten lines in a page, fine writing

Nyāyabhaṣya, *Vatsyayana's* commentary on
the *Nyāyasūtra*, in four parts See Hall's
Index, p 20 no 11

(a) The first and second *adhyāya*, foll 53,
the last two leaves are in another hand
writing

(b) The third *adhyāya*, foll 33 (54 85), the
first two leaves are in a more modern
handwriting

(c) The fourth *adhyāya*, foll 22 (86 107)

(d) The fifth *adhyāya*, foll 14 (108 121)

Date of this copy संवत् १७११ ॥

The *Nyāyabhaṣya* was published in the
Bibl Ind by *Pandita Jayanarayana Tarka*
pancanana, Calcutta 1865 For the beginning
of an English translation of the *Nyāyabhaṣya*,
by *Keśava Sastrī*, see The Pandit, New Series, II
See also E Windisch's dissertation "Ueber
das *Nyāyabhaṣya*," Leipzig, 1888

[J R BALLANTYNE]

1842.

1821 Foll 100, size 12 in by 5½ in,
11-13 lines in a page

Nyāyabhaṣya a second, modern copy It
has these introductory couplets

आपयति सूत्रपट्टं वाच येन मुने प्रतिष्ठितम् ।

चन्द्रो ऽसि पद्मपुष्पं वात्स्यायन यो ऽसि वात्सलो वत्स ॥१॥

नायेत्यसिह केचिद्वज्रगृहे कौटिल्यो न्याय ।

यदि वात्सल वात्स्यायन नाभाविमत्त भगवदेवम् ॥ २ ॥

Subscription of the writer इह पुस्तक मोलते
सुपनाम चंद्ररेणु लिखितं ॥ [J TAYLOR]

1843-1845

488 Foll 97, size 13 in by 4½ in
16-18 lines in a page, Bengali character
good old writing

(a) Foll 1 22

Nyāyātrisūtrātīkāparyāyika, the beginning of
Vacaspati's commentary on *Uddyotakara's*
Nyāyavarttika This first portion treats only
of the first three *sūtras*

See Hall's Index, p 21 no 17, Cowell's
preface to his edition of the *Kusuma jāl*
p vi sq Barnell's *Tanj MSS*, II, p 113
The sequel of the *Nyāya* commentators is
Vatsyayana, *Uddyotakara*, *Vacaspati Miśra*,
Udayana, *Vardhamana* Hall took *Uddyotakara*
and *Udayana* for one and the same person

It begins विषयवारी विषयवृत्तिः पिताको विषयज्ञानं ०
(see Cowell, l 1)

For another fragment of the *Nyāyavarttika*
īkāparyāyika see no 1816 (1075b)

(b) Foll 26 (23-48)

Trisūtribandha, a commentary on the preceding *Nyayatrīsūtrīatparyāśa*, the name of its author is not mentioned, but it is the beginning of *Udayana's Nyayānibandha* (see Burnell's Tanj MSS, II, p 113, Cowell's preface to the *Kusumajali*, p vi, see also *infra*, nos 1816 and 1817). *Rajendralala Mitra*, Notices of Skr MSS, vol v, p 207, no 1889, ascribes the *Nyayānibandha* to *Uddyotalara*, repeating here the error of Hall (Index, p 20, no iii)

It begins

मात सरसति पुन पुनरेव नवा
यद्वाचलि किमपि विप्रयाम्यपेहि ।
यौक्तेतसोन्मैम तया भव सारपाना
वापस्यतेवैचरि न खलतो यचिते ॥

विद्याराय इत्यत्र विप्रयश्चेन संसारचेतनयद्वा(?) विरचित
तस्यैव तदाराधकत्वात् विप्रेशान इत्यत्र ०

(c) Foll 48 (49-97)

Trisūtrīprākāśa, a commentary on the preceding commentary, by *Vardhamana*, son of *Gangesvara*

The form of the subscription इति वद्वैमायप्रकाशे विप्रचरी समाप्त, indicates that this work forms part of the *Nyaya nibandha prakāśa* mentioned in Hall's Index, p 21, no v

Hall gives as the extent of his copy of the *Nyaya nibandha prakāśa* "leaves 58, slokas 8500" As this is precisely the extent of the *Trisūtrīprākāśa*, it is probable that he also saw only this same first part of the whole

It begins

वस्यता परिधानमिदुल्लिख्यते शिखरध्वजं

यं पर्यन्ति निरन्तराय मनस संसारमोहहृदि
न यन्ते मुखेन्दपदिन्दितद्वन्द्वारविन्द शिखम् ॥
आयसिद्धापिदधाय मोक्षायपार(गताय) ।
गद्विष्टराय(sic!) गुरवे शिवे स्वयम्भवे नमः ॥

विषयदर्शनोद्गमदुस्तरकतिमिरागता ।

पद्वैमानप्रकाशेन यतः पायन्तु पद्वती ॥

यागम(?) प्रतिपद्यते वागपिष्टातदेवतानमस्तुत्पूर्वकं यन्-
स्याभिषेकमाह मातरिति ० [H T COLEBROOKE]

1816.

1075b Foll 64-92, size 18½ in by 5½ in, twelve lines in a page, Bengali character, fair writing, on brown paper

Nyayaratitātātpariyāśa, by *Vacaspati Misra*, another fragment of his commentary on the *Nyayaratitā* (see no 1813), giving the end of the fourth adhyaya and the whole of the fifth adhyaya

The first ahnika of the fifth adhyaya begins (fol 60a) चय प्रमाणादय पदापी लुपिता परीक्षिताय तन्निवर्तनपरिप्रायते यदपि यद्यपि ध्याय सारभूत इत्यत्र काह साधर्म्यवैषम्योक्तं प्रत्यख्यानस्य विकल्पाज्ञापिपदुनिति भाष्य तस्यापेमाह चरित्ककार ०

The second ahnika begins fol 78a

1817.

1075a Foll 1-63, size 18½ in by 5½ in, twelve lines in a page, Bengali character, fair writing, on brown paper

Tatparyapānīsuddhi (also called *Nyayānibandha*), a commentary on *Vacaspati's Nyaya varitīkatātpariyāśa*, by *Udayana*, incomplete

There is a confusion about this work in Hall's Index, p 20 no iii The correct dates are given in Cowell's preface to his edition of the *Kusumajali*, p vi, also in *Rajendralala Mitra's Notices of Skr MSS*, vol viii, p 128, no 2358

This copy begins with the first ahnika of the third adhyaya

विद्यासम्योदकाद्विचारमनोदये ।
यदुदेति नमस्तस्मै

द्वितीये प्रमाणानि परोक्षानि इहेदानीं कारणरूपप्रवे
यपदु परोक्षते तदेवाध्यायार्थः ।

The 2nd ahnikā begins fol 16a, the 1st of the fourth adhyaya, fol 29a, the 2nd, fol 45b, the 1st of the fifth adhyaya, fol 50b the 2nd, fol 60b

Fol 68b, this commentary breaks off, the second portion of the volume being a fragment of Vacaspati's commentary

[H T COLEBROOKE]

1848

1438a Foll 82, size 12½ in by 4½ in, eleven lines in a page

Nyayasūtratīrthi, a commentary on the *Nyayasūtra*, by Visanatha Bhattacharya, son of Vidyānavaśa Bhattacharya. With marginal notes in Colebrooke's handwriting

The complete text of the *Nyayasūtratīrthi* was printed Calcutta 1828, an English translation of the *Nyayasūtras* according to this commentary, together with the text of the *sūtras* and extracts from the commentary, was published by J R Ballantyne in three parts, Allahabad 1850 1854

See Aufrecht's Catalogue, p 239 Hall's Index, p 22, no ix [H T COLEBROOKE]

1849

232a Foll 91, size 12½ in by 3½ in, nine lines in a page

Nyayasūtratīrthi, a second copy, with the date सन् १८४९ [H T COLEBROOKE]

1850.

2786b Foll 88, size 12 in by 5 in, Devanagari writing of 1735 A D, 9 or 10 lines in a page

Nyayasūtratīrthi, by Visanatha Paścānana Bhattacharya, son of Vidyānavaśa Bhattacharya including the text of Gotama's *Nyayasūtra*, a third copy [H T COLEBROOKE]

1851.

999 Foll 159, size 12½ in by 4½ in, modern Bengali handwriting, seven lines in a page

Nyayabhashya tika(?), or *Gautamabhashya tyakhyana*, apparently a commentary on Vatsyayana's *Bhashya*, or on a commentary thereon

The exact relation between the two works has not been made out from a perusal of a portion of the MS, but only a very general connection with the *Nyayasūtras*, and no colophon of any kind appears in the volume

It begins सच गीतमभाष्यास्यानमाह । तान् ग्रन्थारम्भसमये प्रारिखितप्रतिबन्धकसमुद्दिश्य सङ्गले प्रवर्तते प्रेषावन् । तत्र सङ्गलस्य प्रारिखितप्रतिबन्धकस्य सननकले किं मानः । विशिष्टसिद्धाचारानुमित्युक्तिरेव मानः । तथा हि तत्र प्रमास्याभ्युपगमातिकार्यैकदेशविकल्पः । तत्रात्यवैविध्ये कार्यस्यैव विषयित्वात् विशिष्य तत्रात्यवैविध्यद्वयमपि तद्वत् सन्नतिवर्तते (?) तान्त्यवैविध्ये वेदा प्रमाणानि सामान्यतस्तदभ्युपगमस्य सङ्गात् °

It ends युगपदधिकरणवचनो ह्यह इति अपिप्रियत इत्यधिकरणपदार्थः । इत्यो ह्यहसमासस्य तद्युगपदर्थे वक्ति यथा भवत्तरिदिरित्यत्र भवत्तदेव भवत्तरिदिर युगपदुपस्थाप्यते तद्विप्राप्येनापि भवत्तरिदिर युगपदुपस्थाप्यते इति ॥

[H T COLEBROOKE]

b *The Tarkabhasha and Commentaries*

1852

2122c Foll 33, size 9½ in by 4½ in, 9-15 lines in a page

Tarkabhasha, an elementary treatise on the *Nyaya* philosophy, based on the *Nyayasūtra* and the *Nyayabhashya*, by Keshava Mīśra. With marginal notes in Colebrooke's handwriting

See Hall's Index, p 22, no x, Weber's Catalogue, p 208, no 708, Rāj Mitra's Notices of Skr MSS, vol in, p 72, no 1110, Burnell's Tanj MSS, II, p 118

It begins

पालो अपि यो व्यावये प्रवेशम्
अत्येनं पाम्दसहस्रं युतेन ।

मदिमयुहयन्त्रितर्कभाषा
प्रकार्यते तस्य कृते मयेमा ॥

प्रमाद्यप्रमेय ० । इति न्यायस्यादिनं सूत्र । अस्यार्थः । प्रमा
यादिषोडशपदादीनां तत्त्वज्ञानान्मोक्षप्राप्तिभेदतोर्नि । न य
प्रमायादीनां तत्त्वज्ञानं सम्यक् ज्ञानं तावद्वपत्रि यावदेवामुद्देश-
लघुत्वादीनां न क्रियते यदाह भाष्यनाट ॥ विविधा आस्य
शास्त्रस्य प्रवृत्ति ०

Fol 19a is the end of a first section

अन्तार्थेय प्रमायादिनं मुक्तिरेशोक्तिपूर्वकं ।
केसवो पालोपायै यपायस्तमवर्णयन् ॥

इति इदानीं प्रमेयाद्युच्यते ॥ आत्मशरीर ० (Ny Sū I
1, 7)

Fol 29a ends a second section on the *prame-
yam*. The other topics, mentioned in the first
sūtra, are summarily dealt with in the last
four leaves

Date अथपददि(sic!) चतुर्थी चंद्रवारे लिखितं कृष्ण-
हार घण्टार ॥ सवत् १९६१ ॥

[GAIKAWAT]

1853.

2036 Fol 19, size 13½ in by 5½ in,
thirteen lines in a page

Tarkabhāṣā, a second copy

[GAIKAWAT]

1854.

3030 Fol 20, size 19½ in by 5 in,
nine lines in a page

Tarkabhāṣā, a third copy

[J R BALLANTYNE]

1855.

1731b Fol 50 (21-70), size 8½ in by 3½ in,
7 or 8 lines in a page, Bengali character
Tarkabhāṣā, a fourth copy

[H T COLEBROOKE]

1856.

47k Fol 30 (163-194), size 9½ in by 4 in,
twelve lines in a page

Tarkabhāṣā, a fifth copy.

After the subscription it has

सप्रमेय उच्योद्वातहेतुतापसस्तथा ।

निवाहकैककर्मिणे षोढा संगतिरुच्यते ॥

संवत् १८०९ मिनि वैशाखसुदी १ पार्वणी तदिने रोडले-
नारामले (sic!) ॥

[H T COLEBROOKE]

1857.

1517a Fol 18½, size 10½ in by 4½ in,
13 or 14 lines in a page, Jaina handwriting
Tarkabhāṣā, a sixth copy, written, together
with a copy of *Bhāṣārjya's Nyāyasāra*, in
संवत् १८०९ With marginal notes in the same
handwriting

[H T COLEBROOKE]

1858.

2346c Fol 34, size 10 in by 6½ in,
12 or 13 lines in a page

Tarkabhāṣā, a seventh copy

[GAIKAWAT]

1859.

592a Fol 81, size 11 in by 3½ in,
fol 1-5 and 74-84 six lines, fol 6-73 five
lines in a page

Tarkabhāṣāprākāśa, a commentary on the
Tarkabhāṣā, by Govardhana, who was the son
of Balabhadra and Vyāsaśrī, and the younger
brother of Vāsanatha and Padmanabha the
latter taught him the *Nyāya* With brief
marginal notes in Colebrooke's handwriting

It begins

यज्ञकैमायासनुभायते स्म
गोवर्द्धनसकैकपासु धीरः ।
तेनानपद्येन सुधीमुपरी
कौर्त्तिगुरुणामृतमृताधिकानु ॥ १ ॥
विनयप्रोतनूनन्मा गोवर्द्धन इति ध्रुत ।
तर्कानुभाषो तदुते विविच्य गुरुनिमित्तम् ॥ २ ॥
श्रीविद्यनाथानुनयप्रनाभा
नुनो गरीयान्वल्लभद्वजन्मा * ॥
ततोति तर्कानुधिगत सर्वान
श्रीयप्रनाभाद्विदुषो विनोदम् ॥ ३ ॥

Cp Burnell's Tanj MSS, II, p 119

Nearly the whole verso of fol 8, from इदानीं
रयान^० to the end, is in the wrong place there,
धर्म(इत्यादि)रात्रात्मातिव्याप्ति etc, belonging together

The text of the inserted page would be in
the right place fol 11b, l 5-12a, l 5

Fol 78a, the *Ratnaleshahara* is quoted
तत्त्वनिर्णीतु(सि०)विनिर्णीतुकथा काचित् चतुर्षां वादवि
तद्वारिष्कासीति रत्नकोषकारस्तत्र

See Weber's Catalogue, p 203, no 680,
Hall's Index, p 23, no xxi, Rajendralala
Mitra's Notices of Skr MSS, vol viii, p 204,
no 2757. [H T COLEBROOKE]

1860

1369a. Foll 37, size 9½ in by 1½ in,
13-16 lines in = page

Tarkabhāṣāpralāsa, 1 second copy After
fol 29 one leaf is wanting (fol 69, l 2-fol 72,
l 1 of the first copy) [H T COLEBROOKE]

1861.

1538 Foll 150, size 10½ in by 3½ in,
ten lines in a page

(*Tarkabhāṣā*) *Upariśadaśikā*, a commen-
tary on the *Tarkabhāṣā*, by Gaurāṅgīta Śara

* This is the reading of the second copy the pre-
sent copy being corrupt in the second pada

bhauma Bhattacharya, who wrote also the
Sadyuktimitatals, quoted fol 69b This (the
Bhavarthadīpikā) = anterior to *Madhava Deva's*
commentary and subsequent to *Govar-*
dhana's " (Colebrooke on the title page)
The *Tarkabhāṣāpralāsa* is quoted = g on the
first page The brief marginal notes marking
the topics, as they are treated in the text,
are in Colebrooke's handwriting Fol 124b,
he points out a quotation of *Balabhadra* (fol 11b
Balibhadra) Cp Burnell's Tanj MSS, II,
p 118

It begins श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वती नमः ॥
श्रीनृसिंहस्वये नमः ॥ श्रीगुरुवर्यस्वये नमः ॥ श्रीः ।

श्री तत्त्वदर्शि प्रतिपादिताय
निर्वाणिलेख्याकृतिपौन्याय ।
होलापनयनयनकलेवराय
नमो भूतु तस्मै जगदीश्वराय ॥ १ ॥
उच्चला तर्कभाषाया इयं भार्यादीपिका ।
भट्टाचार्येण धीरेण गरीशक्तेन तस्यते ॥ २ ॥

मातभोरति हे गिरिशिखरचोपस्थानतन्वीशलि
साहकारतयेन केशवकृतिव्याप्त्या मुं लिखन्ते ।
कर्मण्युत्तरोत्तमस्तदिरयुक्ताकूलगो पापरे ॥ ३ ॥
रगो वारकनोऽप्यन यदि तदा का नाम ज्ञायादति
इह गलु ध्यायन्तो यन्वाभिधेयप्रयोजनसंबन्धान्मनोसिंघ
नदभयनादी प्रपन्नते ॥ तदुक्तम् ।

विद्वदि विद्वत्संयन् श्रीं धीरा प्रपन्नते ।
यन्वादी तेन केशव संयन् ( ) नमोऽयन इति ।
यत्त प्रारिषितस्वयन्वे देवायनयनये प्रयत्ननाभिधेयसं-
व्यान्दीयन् शिष्यापधानाय तर्कभाषाप्रकाश(कार)प्रतिपा-
नति ॥ वात्तोऽप्यति ॥ ०

Fol 65b ends the *pramāṇa*, fol 122a the
pramāṇa section

The final couplets are nearly the same as
in the *Tarkabhāṣāpralāsa*

हे श्रीरामकैमायाय नमः कर्मण्युत्तरोत्तम
उत्तरोत्तमोऽप्यन यदि तदा का नाम ज्ञायादति
नाथयो ( ) तर्कभाषा प्रकाश इति ।
वन्द्येति चेत्त ( ) नमोऽयन इति ॥ ३ ॥

The manuscript begins मूचक्रानुसारेण प्रमेया
 ल्युच्यते ॥ अथर्गादि ह्येयं यत्तत्रमेयम् ॥ तच्च द्वादशधा ॥
 द्यात् ०

It ends -

श्रीमद्रूपमहापुरुषाकरचित् चातुर्भेदाभ्यस्तुते
 भावाभावपदार्थेषोकपदैः सन्नैक्येन्द्वैतम् ।
 मालाज्ञानतयोभिदं स्वयंप्रे निमित्तराशौ सन्नम्
 ध्यानदेकरसं च संग्रहमिदं पश्यन् सनातिका । १ ॥
 स्वप्नाद्वात्ममेवैष रागलिप्तेन धीमता ।

भयानोऽद्वयप्रतीत्यै कृतोऽयं न्यायसंग्रहः ॥ २ ॥

[H T COLLEBOOK]

c *Nyayasūtra and Nyayatattvaloka*

1864.

1517b Foll 9½ (19-28), size 10½ in by 4½ in, fifteen lines in a page, Jaina character
Ayayasara, a short logical treatise by *Bhāsaraśīḥa*, in three *paricchedas*

Compare Rajendralala Mitra's Notices of
Slr MSS, vol II, p 139, no 727

The first *pariccheda*, treating on the *Pratyakṣa-pramāṇa*, begins

प्रत्यक्षं जन्तुं जगतं यतिं यदं
समस्ततत्त्वार्थपिदं स्वभावतः ।
शिशुप्रवोधाय भवतिनिधाम्यते
प्रमाणाद्वैदित्यल्लक्षणम् ॥ १ ॥

सत्यगुरुभक्तान्नं प्रसादात् ॥ सत्यप्रज्ञां संग्रहयित्वा यो
 द्वाप्य ॥ तत्रानुपपत्तयस्तान् सज्यात् ॥ स च समानधर्मात् कच
 धर्मिणोऽपि सत्पुत्रस्तानुपपत्तिवारयन्नेति सत्पुत्रा भिद्यते तदप्य ॥
 समानधर्मात् किमप्यस्तानुपपत्तिवारयन्नेति ॥ स च समानधर्मात्
 द्वाकागमिणोऽप्यस्तानुपपत्तिवारयन्नेति ॥ स च समानधर्मात्
 द्वाकागमिणोऽप्यस्तानुपपत्तिवारयन्नेति ॥

The second, or *Anumina purchedi*, begins,
[c] 201

सम्यग्प्रतिभावेन परीत्यानुभवसाधनसमुदायम् । सभाष्य-
साधने साधनस्य साक्षिरिति भावः । स द्वि(वि)धः । जन्य-
साक्षिरेवेति । साधनसाधनेन साधनसाधनस्य साक्षिरनप-
साधनसाधनसाधने साधनसाधनस्य साक्षिरितिरेव ॥

The third, or *Agama pariccheda*, begins
fol 25b

अथावसितप्रनुमानशामस्येदानीं लघयमुच्यते । तमयरलेन
सम्यक्प्रोद्यमानुभवमाधनमागमम इतिप्रियं दृष्टादृष्टार्थमेतत् ।
तत्र दृष्टानीं वाक्यानीं प्रायेण प्रवृत्तिसाध्यात्मामात्र गम्यते ।
अदृष्टानीं पुनराप्रोक्तत्वेनेति ।

Colophon इति परमाचार्यतांकिञ्चनमप्योभास्यते
यतो न्यायसाग्रप्रकरणे तृतीये चाग्रपरित्येदे समाप्तः । मन्त्रां
चेदं न्यायसाग्रस्य तद्व्याख्यानम् ॥

Date and subscription of the writer संवत्
१९७० वर्षे मगसिर यदि १ दिने । पंडितोत्त (sic) सुरपति
कमुनोत्त (sic) मिषाण विद्याकोशलेखित । श्रीगिनपुष्प ॥
[H T COLEBROOKE]

1865.

2398   Fol. 65, size 7 1/2-8 in by 3 1/4-3 1/2 in ,
fol. 1-27 eleven to twelve lines, fol. 28-63
thirteen to fifteen lines in a page

Nyayasaratrasara, a commentary on *Uttaraśāstra*'s *Nyayasara*

According to Hall's Index, p 26, no xxi the author is "*Dhaffa Raghava*, son of *Saranga* and pupil of *Malādeti Sarayya Lalindra* who composed it "in the Saka year 1174, or A D 1252, entitled *Parikharā*" These dates do not appear in this copy as the third, or *igamaṣ aracheda*, with the colophon, is wanting here

The commentary begins:

महान्नेषमहं चन्द्रे गुरु महेष्टमान्तरात् ।
 धन्यसन्निधौ शोचिष्ये शक्तिरेष्माद्भुजम् ॥

अथ अन्तर्गते अभिमतपन्थपरिभ्रमार्थं शिक्षाचरयति
यथाशास्त्राभिमतद्वेषज्ञानमकारणस्यैवं च अन्त्यमतिपाद्यं मन्त्र
प्राप्नोति ।

The second *particella* begins

भयानि शङ्कसंवाप्ते शङ्करं कल्पनावरम् ।
स्नेहनाम्नवाभासं वपारम् विदोषयम् ॥

सप्तारहशोऽनुमानदत्तं परोक्षं । अर्थान्तरिणा ।

स्फुरद्भिर्गुप्तेषां हरिपतरसद्देवपुषा
 समाधेयो लक्ष्म्या नपनलधरयामलत्रनु ।
 मम प्रारम्भे अस्मिन्निमित्तभवनदृष्ट्यादिपुरुष
 भूयानु प्रसूते सकलसहकृत्वा मधुरिपु ॥
 यथापि परोक्षतो नमति सा चतुर्धन्यका
 तथा यदपि भास्वरो यदपि तद्व्यवोधो नधिक ॥
 तथाप्यतितनीयसि श्रुतपदार्पसाधोदये
 समाभिनयभाषिते पुषनना प्रदधे मन ॥

Ch II begins, fol 92b सच प्रथमाध्याये यापु
 द्विलक्षपपयोनादिनातौ शिष्याकाद्याक्रमेण परोक्षापरोक्षते ।

It ends

उपदेशातिदेशाभ्यां पदार्थानु चतुर्त्रय ।

परोक्षिता इत्याध्याये प्रमेयच्छलभेदिन ॥

इति महामहोपाध्यायपद्योवाचम्यत्रिभिर्धरिषिपित्रयामलसालोये
 द्वितोयोध्याय ॥

On fol 1a the treatise is wrongly called
 व्यापारहायलोक । [H T COLEBROOKE]

4 TATTVACINTAMANI AND COMMENTARIES

a The mūla

1869.

2774 Foll 407, size 11½ in by 4 in,
 10-12 lines in a page

Tattvacintamani, a renowned logical treatise,
 by Gaṅgeśa or Gaṅgeśvara, a complete copy
 See Hall's Index, p 28, no xxxii

The last colophon is इति महामहोपाध्याय
 श्रीमद्भट्टेश्वरविरचिते चिन्तामणी शब्दविशेकमुये परित्येद
 समाप्त ॥

The copy is written in three parts, the
 Anumana- and Upamana Ikhanda forming one
 together

a) The Pratyakṣa Ikhanda Foll 93

गुणातीतो न्योशिक्षिगुणसचिवद्वयपरमयस्
 त्रिमूर्तिर्यः सगोस्तिरिपल्यकभौषि तनुते ।
 कृपापारारार परमगतिरेकस्त्रिभगत
 नमस्तस्मै कस्येचिद्विगतहिमे पुरभिदे ॥ १ ॥

चनीयानयमाकल्य गुरुभिर्गता गुरुणा मत्
 चिन्तादिष्विलोचनेन च तयो. सारं विलोकायितम् ।
 तन्ने दोषगणेन दुर्गमत्वे मिद्वानदीधामुह
 गद्गेजसन्नुवे मिनेन पथसा श्रीतस्याचिन्तामपिम् ॥ २ ॥
 यतो मतेः पथि तमपुनोदिया
 प्रथमपथसद्वर्तमानिरिदिया ।
 विषयपथे न विचारपातुरी
 न च समिद्वानयपोदिरुता ॥ ३ ॥

इह सलु सकलशिक्षिकाभ्यतयाभिमतकर्माभ्यतये तत्त-
 मादिकत्वा मल्लमापरति ।

See Aufrecht's Catalogue, p 240b, no 584,
 Rajendralala Mitra's Notices of Skr MSS,
 vol iii, p 160, no 1193, Burnell's Tanjore
 MSS, II, p 113

b) The Anumanakhandā Foll 132 (01-225b)
 See Aufrecht's Catalogue, p 240b, nos 584
 and 585

It begins प्रत्यक्षोपनीयकत्वात्प्रधाननरं बहुगदि
 सम्प्रतानुपयमात् प्रागनुमाने निरूपते । इह व्याप्ति
 विशिष्टपथधैताज्ञाननन्वे ज्ञानवनुमिति ।

The Anumanakhandā is divided into two
 parts, the first of which, treating of anu-
 mana in general, was printed at Calcutta,
 ser 1905 * The second part is a meta-
 physical treatise on God and Soul, it
 begins (fol 168b) स्वमनुमाने निरूपिते तस्या
 स्वगतिनोपपुरुषपरिपा(sic) तिष्ठति । It ends
 तद्व्यापनीयस्य परमपुरुषपरिपा चतुर्गद्वे कात्पननुमाने
 विविक्तमिति । For this second part, see also
 Rajendralala Mitra's Notices of Skr MSS,
 vol vi, p 195, no 2120

c) The Upamanakhandā Foll 225-237

It begins सद्योपमानं निरूपते । इह मादृश्य
 प्रमाकारगुणयानमिति केचित्सादृश्यं च पदार्थानाम्

Edited by Jib Tulyasagara, Calcutta, 1872

Colophon of the copyist

चदृष्टदोषान्वतिविधमात्र

यद्यच हीन लिखितं मयाच ।

तस्यामैयिना परिशोधनीय

कोप न कुर्व्यात्सलु लेखकस्य ॥

* The edition of 1872 A D could not be used

d) The *Sabdakhaṇḍa* Foll 170 (238-107)

It begins चष शब्दो निरूप्यते प्रयोगहेतुभूताय
नमस्तानमय शब्दं प्रमाखं ननु शब्दो न प्रमाखम्

Date of the copy संवत् १६०८ वर्षे शके १६६२
आषाढपक्षे १३ शनी

The *Tattvacintamani* is now being printed
in the Bibliotheca Indica

[Coll. of GOET WILLIAM]

1870.

424 Foll 274, size 11½ in by 1½ in,
9-12 lines in a page

Tattvacintamani, a second copy, written in
four parts

a) The *Pratyakṣakhaṇḍa* Foll 79

b) The *Anumanaḥkhaṇḍa* Foll 87 (80-100)

There are some leaves wanting between
foll 84 and 85 (4 and 9 of the original
numbering) The first portion ends fol 127b

Date of the copy सप्त १८६६

c) *Upamaṇḍakhaṇḍa* Foll 9 (9a is blank)

Date सप्त १८६६ दिनि मासपुष्यपक्षे तृतीया पुनी
तिथी पारपुष्यपक्षे छिन्ना ॥

d) *Sabdakhaṇḍa* Foll 99 (176-274)

There are omissions between foll 253
and 254 (78 and 81 in the original number-
ing), and between 265 and 266 (92 and 99
in the original numbering)

Date सप्त १८६६ समवे नापसुदी १२ वारपौर्णमासी ॥

[H T COLEBROOKE]

1871

794 Foll 94, size 10½ in by 3½ in,
foll 1-69 seven to twelve lines, foll 70-94
thirteen to sixteen lines in a page

Tattvacintamani, the *Anumanaḥkhaṇḍa*

Colophon, giving date of copy

शके १९००१ (sic) चतुर्द नाम संवत् आषाढ शुक्लपक्षे
वीर्षिण्या इत्युषारे व्यासप्रकरणविनामखिद्यं समाप्ता ॥

[H T COLEBROOKE]

1872.

2916 Foll 51 (originally १-५५), size 17½
in by 3 in, five, sometimes six lines in a
page, fair writing, in the Bengali character,
of the 18th century

(*Tattvacintamani*), a large piece of the *Anu-
manakhaṇḍa* Some leaves are lost (8, ३१-३२).
The last words are राजमयकहेतामनेन पोषकेनेति ॥

[Dr J R BALLANTINE]

1873.

1826 Foll 14, size 11½ in by 3½ in,
seven lines in a page

(*Tattvacintamani*), the beginning of the *Anu-
manakhaṇḍa* The last words are उपाधिर्नि
चेत्तु नपा । तपाधि पद्यताति (see p 14, l 20
of the edition) [J TAYLOR]

1874.

1894b Foll 2, size 12 in by 3½ in,
seven lines in a page

(*Tattvacintamani*), two single leaves, be-
longing to the *Anumanaḥkhaṇḍa*, in the same
handwriting as the preceding fragment

The first begins व्याख्याननरं पद्यधैता निरूप्यते
(see the edition, p 24)

The second leaf begins तद्यानुमान पराधि व्या
साधयति* (see the edition, p 54)

[J TAYLOR]

1875.

2203a Foll 24, size about 11½ in by
3½ in, eight lines in a page, good old writing,
of the 16th century

(*Tattvacintamani*)*, a portion treating of
yati, and beginning with Nyayasutra I, 2, 59,
incomplete at the end

* It is certainly not *Tattvacintamani*.

It begins *अप नाति । इव सामान्यलक्षणम् अप*
म्येपम्याभ्यां प्रत्ययस्यानं नातिरिति । तदनुक्तं । सनुत्तरप्रकरण-
समाप्तोक्तकालोद्गायनभाषित्यभिप्रायेहस्त्यसमाप्त (1) ०१०१माद्य)
यामिच्छालयत् उपलक्ष्यमात्रयामिति मन्वाना भाष्यपार्थि
करीका (1 ० टीका) तान्येपरिपुष्टिकायां सर्वे एव सर्वोसपि
ज्ञानिषु समशब्दे प्रयोजनस्य मृचकारस्य तदपि एवानुपुमत्वात्सम-
रूपत्वेन विवक्षित इति व्यापद्यते ।

It ends *तथा चनितम् शब्दं शब्द इत्युक्ते निरन्तरं*
कार्यकार्ये वा । कार्येनपि शब्देन सहोत्वा . , end of
fol 24b [GAIKAWAR]

1876.

2203b Foll 8 (23-32), size 11½ in by 3½ in, eight lines in a page, the same hand-writing as in no 1875 (2203a)

(*Tattvacintamani*), the beginning of the *Sabalaḥanda*, in micro fragments. It is foll 1-3, 8-11 and 17 of the original paging

The pencil-note on the first leaf "*Siromani*, a logical treatise" is a mistake

[GADKAWAR]

8 The *Tattvacintamani* by *Siromani*, and Commentaries

1877.

983b Foll 30 (80-115, original numbering 2-29), size 9½ in by 3½ in, twelve lines in a page

Pratyakshamanididhiti, the first section of the *Tattvacintamani*, a commentary on *Gaṛgeśa's Cintamani*, by (*Raghunatha*) *Siromani*; *Bhaṭṭacarya*. See Hall's Index, p 31, no 21, Burnell's Tanjore MSS, II, p 115

The first leaf is wanting, the second begins *याम(?) संशयस्य तु न प्रतिपन्नकल्पमिति भावः । तद्विषय इति ०*

Date of the copy सर्व १८५५ ।

[H T COLEBROOKE]

1878.

1083. Foll 140, size 13½ in by 3½ in, seven lines in a page, good writing of 1681 A D

Anumanamandidhiti, the second section of the *Didhiti*. It was published at Calcutta संवत् 1905

It begins

सौं मन कर्तुंभूतानि विद्वन् परिचितते ।

चरंडानंदवोपाय पुराण परमात्मने ॥ १ ॥

अक्षयनभारतभक्त्यं सारं

निर्णीय निरालंभतायां ।

दोषितमपि विज्ञानमपि तनुते

तार्किकजिरोमपि श्रीमान् ॥ २ ॥

परनुष्ठानवाचित्तमाना

मनसासाधरना विपुलवोपे ।

रघुनाथकथेरेपेतोषा

कृतिरथा विपुला तनोतु रोदं ॥ ३ ॥ ० ५ ॥

पुरोपरसंघेकपास्तप्रतिपद्ये शिष्यायामरपानाय च समतिं
प्रदर्शयवतुनाननिरूप्य प्रतिनानाति । प्रत्यक्षित्वादि (from
the first word प्रत्यक्षोपनीवकनात् of the Anumana
kṛhanda of the Cintamani)

The last words are *चनन्तं नोपाधिरित्यर्थे* (see the printed text, p 162, l 4 of the last section beginning with *इष्टरपते*, the rest is wanting)

Then follows a *śloka* giving the date of the MS

इमे रामाश्च कृतिदी पयो वाप्यभितेरे ।

चतुर्थी पुस्तकमिदं लिखितं चक्रपाणिना ॥

[H T COLEBROOKE]

1879.

273 Foll 99, size 11½ in by 4½ in, 11 to 12 lines in a page

Anumanadidhiti, a second copy, ending with the same words as the first one

[H T COLEBROOKE]

4 L 2

1880.

963a Foll 84 (numbered १-८३, nine leaves, ६६-८३, are lost), size 9½ in by 3½ in, thirteen, sometimes twelve, lines in a page

Anumanamanididhiti, = third copy It gives the whole last part of the commentary, as it is printed in the Calcutta edition, ending with इत्यत्र तत्त्वमिति, but without the final complets (चतुर्थी °)

The final colophon is given at the end of the whole इति श्रीमत्सहस्रनामोपाख्यायस्मृत्युपाध्यायः श्री चार्मगिरिरोमणिः कृतानुमानमदिदोषिणि संपूर्णोपाध्यायः ॥ but the date is given before the last section (इतिपरादे °) संपद् समवसानोपाध्यायकृत्यापद्यपकी वृहत्-पति ॥ [H T COLEBROOKE]

1881.

2019 Foll 110 (original numbering १-१०, ११-११०), size 16 in by 8½ in, generally six lines in a page, good old writing, in Bengali character

(*Anumanamanididhiti*), a fourth copy, in complete at the end, there are also some leaves missing after fol 10

[Dr J R BALLANTYNE]

1882.

1902 Foll 71, size 12 in by 3½ in, seven lines in a page

(*Anumanamanididhiti*), two fragments

The first fragment contains pp 1-61 of the printed text, the last words are स्यात्पञ्चमी व्यापकसमुपपादि (see p 65, l 1, of the printed text)

The second fragment begins (fol 61a) चतुर्दिशित्यनेकवापानुवृत्तसंगता ° and ends निहनाय संपात्तारविषया पूरयन्मिमांसा ° इति पद्यभाषा ° See the same section on pp 87-91 of the printed text [J TAYLOR]

1883.

2922 Foll 20, size 5½ in by 3 in, 6-8 lines in = page, an old manuscript, in the Bengali character

Anumanamanididhiti, incomplete, without the beginning and the end

The original numbering of the leaves is ६, ७, १०-१८, २१, २०, २३-२९ The first leaf begins (scarcely legible) चानुमानाकारासंस्मृतिनि

सप्तम्वेदनसम्बद्धितन्मात्रे, see p 8, l 5, of the edition [Dr J R BALLANTYNE]

1884.

1892 Foll 3, size 12 in by 3½ in, eight lines in a page

(*Anumanamanididhiti*), a small fragment beginning with उचितानुपूर्विकप्रतिज्ञादिष्वकसमुदायस्य व्यापकम् (see the printed text, p 118), and ending with तत्पदोपनिषत्सु यावत्संज्ञायामवर्तक (see the edition, p 123, l 1) [J TAYLOR]

1885.

28 Foll 303, size 14 in by 5½ in, nine lines in a page

(*Pratyakshakhandajgaddadhari*), = commentary on the *Pratyakshakhandas* of the *Didhiti* by *Gaṇadhara* See Hall's Index, p 31, no xli, Rajendralala Mitra's Notices of Shr MSS, vol iii, p 29, no 1053, vol vii, p 241, no 2186 The full name of this commentary seems to be *Tattvacantamanididhiti jappana* or *pralambika*

It begins

नन्वा नन्दनसुन्दरपदं श्रुत्वा गुरोरादराद्
श्रवणित्वमकल्पयित्वा (?) पशोराग्रेणोवा गिर * ।
संविप्रोत्तमिदं पदोपनिषत्कृतं मत्प्रवृत्तितमम्
प्रायो व्याकृतं यदापराधुपनिषत् विद्यापराधुप

* R M a first copy has ° मन्त्रार्थात् °, the second copy ° मन्त्रार्थात्कृतमपि गोपित्वा गिर ।

गुरुकीर्तिरूप मन्त्रले कुशील एव स्वीकृत्यन्ते प्रेषावत्
वृत्त्यपि तदुत्तरं दर्शयति गिरमिति° [A. C. BURNELL]

1886

294 Foll 289, size 10 m by 3½ in, fol 1-21 and 48-289 nine lines, fol 22-47 ten to twelve lines in a page

(*Pratyakshakhandagadadhari*), a second copy

Date सवत् १६२९ मीति वैशाखवदी चतुर्दशीवार
सप्तचरके [H T COLEBROOKE]

1887, 1888

445 and 456 Foll 307 and 239 resp, size 9½ in. by 4 in, eleven lines in a page

(*Anumanakhandadidhiti*), *Gadadhara's* commentary on the *Anumanakhandas* of the *Didhiti*, an incomplete copy, commenting on pp 1-87 of the printed *Anumanadidhiti*. See Weber's Catalogue (Berlin, 1853), p 199, no 660, Rajendralala Mitra's Notices of Skr MSS, vol II, nos 1006-1012, Burnell's Tanjore MSS, II, p 116

Vol I, originally paged १-३४८, fol २०-१३१ are lost

The commentary begins

अभिप्रेतं मुहुः सनादरात्पदार्थोन्मेषात् पुरहिणः ।

विपुलाति गदापरः सुधीरतिदुर्वाणसिः शिरोमणे ॥ १ ॥

प्रारम्भितसमाप्तिपरिचयिन्प्रसूहकविश्वसपटीयसौ चरते
प्रारम्भितमादी नियमाति सोमिति°

Fol 126a ends the *Vyapthipuranapaksha* (Calc. ed of the *Anumanadidhiti* p 23)

Vol II, originally paged ३३९-५६९, begins
विरहो देशान्तर°

Fol 42a ends the *Tarkatippani* (*Anu D.*, p 52), fol 62b ends the *Vyaptyanugama* (*Anu D.*, p 56), fol 126a ends the *Samanyalaksanagrantha* (*Anu D.*, p 64) on the last page ends the *Upadhnadara'sya*

[H T COLEBROOKE]

1889

1885 Foll 472, size 11½ in by 5½ in
Anumanakhandadidhiti, in eleven parts, incomplete

The single fragments are bound in a very confused order

1) Foll 108-150 (१-३३), 13-19 lines in a page

This part has the subscription *ity Anumiti samadakh*. It comments on pp 2-8 of the printed *Anumanadidhiti*

It begins तत्रेताहेनहमेको पन्थ ॥ तत्र । प्रति
ज्ञावात् ।

2) Foll 252-281 (१-१२), 8-21 lines in a page

The commentary on pp 8-12 of the printed *Anumanadidhiti*, without any colophon, the whole being a fragment. Compare Raj Mitra's Notices, vol II, no 1007

It begins सर्वविद् ॥ अनुमानप्रामाण्यवस्थापनमु
क्तिप्रदर्शनम् ।

It ends साध्याभावनिरूपितत्वस्य ह्यपिदपि सामान्ये

Fol 262a ends the *Simhavyaghralakshana* see fol 26a in no 1890 (507a)

3) Foll 282-341 (१-६०) 17 to 18 lines in a page

The *Upadhnadara'sya* (see pp 64-87 of the printed *Anumanadidhiti*)

It begins उपाधिसंज्ञानायाविचारज्ञाने

4) Foll 42-107 (१-६६), fol 42-97 ten to twelve lines, fol 98-107 sixteen to seventeen lines in a page

The *Pakshatippani* (see pp 87-94 of the printed *Anumanadidhiti*) It begins मूले या
नियमपर्यन्तयो, compare Raj M's Notices, vol II, no 1006

5) Foll 151-189 (१-३९), 15 to 16 lines in a page

The commentary on pp 94-106 of the printed *Anumanadidhiti*

It begins पद्यतां निरूप्य विशिष्टपरामर्शेन °

6) Foll 190-202 (१-१३), 15 to 16 lines in a page

The commentary on pp 106-112 of the printed *Anumanadidhiti*

It begins उपलक्षणस्य परिचायकत्वेन These two last parts (nos 5 and 6) are the same as the *Paramarsaika* in no 1890 (597c, see p ११६ for the beginning of this part)

7) Foll 385-415 (१-३१), 15 to 16 lines in a page

The commentary on pp 112-118 of the printed *Anumanadidhiti*, with the colophon *vyatirekagrantha*

It begins अनुमानविभागपरमूलग्रन्थे

8) Foll 1-41, 16 to 17 lines in a page

The *Atayavatippani* (see the printed *Anumanadidhiti*, pp 119-127)

It begins अनुमान निरूप्य व्यापकद्वयपरिचय

9) Foll 342-384 (१-३३), 16-18 lines in a page

The commentary on pp 127-136 of the printed *Anumanadidhiti*, without colophon It begins हेत्वाभासनिष्ठपद्ये

10) Foll 416-472 (१-५५), 16 to 17 lines in a page

The last part of the commentary on the *Anumanadidhiti*, comprising pp 110-163 of the edition The commentary on pp 136-140 of the edition is wanting The beginning of this large fragment is मान्यपठितव्याख्यानं The *Ashtoranagrantha* ends fol 121b, the *Anupamhara* begins सर्वमभिप्रेक्ष्य, ends fol 131a, the *Tirodhatyapana* begins साध्याभाववर्त साध्यपरोक्ष °, ends fol 131b, the *Satratyaksika* begins समानपदेत्यादि °, ends fol 152a, the last part begins मूले विषयवृत्त्याप्तान इति, ends

with the subscription इति श्रीमदापरमहंसाचार्यविरचितानुमानपरमर्शदीपितित्पण्यो समाप्ता ॥

11) Foll 203-251 (१-३९), 16 to 17 lines in a page

The same part as no 10, beginning with the same words [J TAYLOR]

1890.

597 Foll 301, size 9½ in by 4 in

(*Anumanakhandadidhiti*), three sections of Gadadhara's commentary on the *Didhiti*

a) Foll 123, ten lines in a page

The *Vyadhiaranadharmanavachinnabhavavada* It is the commentary on pp 8-15 of the printed *Anumanadidhiti*

It begins सर्वमिदमनुमानप्रामाण्यवस्थापकयुक्तिप्रदर्शनं व्याप्रित्वियमे सतोत्पन्नम्

b) Foll 64 (१-६३), foll 1-59 eleven lines, foll 60-64 nine lines in a page

The *Palekhalatippani* This is the section next to the *Upadharadarahasya* in no 1888 (see the printed text of the *Didhiti*, pp 87-94)

It begins मूले व्याप्ति(प)क्षपरमहो संगतप्रदर्शनेन मूलतां परिनिर्दिष्टुं लयोरैककारोः (the second copy काशीमुद्रित) रूपसंगतिं प्रदर्शयन् °

c) Foll 114 (६५-११८), 11 to 12 lines in a page

The *Paramarsaika* and the *Vyatirekatippani* They treat on pp 94-118 of the printed *Anumanadidhiti*

The *Paramarsaika* begins पद्यतां निरूप्य विशिष्टपरामर्शेनानुगतिहेतुता ज्ञानद्वयकारयता यादिनीभासकविप्रतिपक्षि निरूप्य मणिकारेण व्यवस्थापिता तत्र संगतिं दर्शयति ।

The *Vyatirekatippani* begins (fol १३३a) अनुमानविभागायकमूलग्रन्थे केवलान्वयपरदस्य प्रतिष्ठापिपरत्वे ज्ञानकारणतापद्ये ज्ञास्य केवलान्वयत्वान्वयवदसंगतिं लिङ्गकारणतापद्ये ऽपि केवलान्वयविभागायकहेतोरप्ययम् ।

[H T COLEBROOKE]

1891.

1198 Foll 122, size $12\frac{1}{2}$ in by $4\frac{1}{2}$ in, 12-16 lines in a page

(*Gadadhara*), three parts of *Gadadhara's* commentary on the *Anumanadidhiti*

The *Vyadhikaranadharmavachinnābhavakhan dana*, ends fol 79a

The *Vyapitipuriapalsha*, ends fol 103a

The *Siddhantaryapinada*, incomplete : It begins प्रतियोगितापदेकावच्छिन्न, see fol 126b, l 7, in no. 1887 (the first nine lines of this chapter in no 1887 are wanting here) It ends न तद्विस्तृतमभव, see fol 160a, l 2, in no 1887

[H T COLEBROOKE]

1892.

1806 Foll 95, size $12\frac{1}{2}$ in by $4\frac{1}{2}$ in, foll 1-10 twelve to seventeen lines, foll 11-54 ten lines, foll 55-95 twelve lines in a page

(*Gadadhara*), a fragment, being the commentary on p 10, l 19 - p 23, l 17 of the printed *Anumanadidhiti* : Between foll 54 and 55 some leaves are lost (with the commentary on pp 14-16 of the *Didhiti*)

The volume begins ननिर्मादिना । परिभाषिक विरि, and ends संयोगसामान्य The last cue is निर्गुणत्वादेरेति Colophons, on fol 15b इति द्वितीयलघुं समाप्त । अथ चक्रवर्तिलघुप्रारम्भ, on fol 30 इति त्रिप्रलघुप्रारम्भ समाप्त, on fol 47b ब्रह्मापरितलघुं समाप्त Fol 11, and again fol 55, a new handwriting is setting in

[J TAYLOR]

1893

4B Foll 77, size $9\frac{1}{2}$ in by $4\frac{1}{2}$ in, ten lines in a page

Di dhitipral ishi, another fragment of *Gadadhara's* commentary, treating on pp 10-15 of the *Anumanadidhiti* (Calc ed) 10ll. 36-59

of the original paging are lost (with the commentary on p 11, l 22 - p 13, l 2 of the *Anumanadidhiti*)

It begins ननु वाच्यत्वं पदशक्तिः ॥

Subscriptions अथिकराणांभीविदवाभावास्वीकारेण शिरोमणिना कृतस्य लघुग्रन्थस्य भट्टाचार्यकृता टिप्पणी समाप्त (fol 30b), प्रगल्भलघुं समाप्त (fol 36a, after the lacuna), द्वितीयमिप्रलघुं समाप्त (fol 41a, the end of the *tritiyamurala shana* is not marked), ब्रह्मापरितलघुं समाप्त (fol 52a), चौदोषिनिप्रकाशिकायां गदापरिभट्टाचार्यविरचितायां अनुदैर्गलघुना समाप्त (fol 76b)

[A C BURNELL]

1894.

1675b Foll 101, size $9\frac{1}{2}$ in by $4\frac{1}{2}$ in, 9 to 10 lines in a page

(*Gadadhara*), the *Atayavasiypani*, treating on pp 119-127 of the edition In the beginning, and at the end, there are explained passages from the *Cintamani*, which were passed over by *Sriromasa*, see pp 54 and 57 of the printed *Cintamani*

The commentary begins अनुमानं निरूप्य न्याय तदवधानिरूपणं प्रतिपन्नानि चूले तर्जति ॥

[H T COLEBROOKE]

1895

1707 Foll 217, size $9\frac{1}{2}$ in by $4\frac{1}{2}$ in, foll 1-19 six to nine lines, foll 20-41 eleven to nine lines, foll 42-217 ten lines in a page

Anumanadidhiti (ppans, *Gadadhara's* commentary on the last part of the *Anumanadidhiti* (pp 127-163 of the edition) - See the ninth and tenth fragment in no 1889 (1890)

The volume begins हेत्वाभावात्तद्विषये प्रसङ्गव्यापि सङ्गतिर्न संभवति व्यापिपदपर्यन्तम्

The subscription is इति श्रीमत्सहायनोपाध्याय गौडयोगेन्द्रगदापरचक्रवर्ति-विरचिता अनुमानादीपिप्रतिष्ठायां संपूर्णम् [H. T. COLEBROOKE]

1896-1898.

1010. Fol 312, size $10\frac{1}{2}$ in by $4\frac{1}{2}$ in, 10 or 11 lines in = page

1126 Fol 337, size $11\frac{1}{2}$ in by $4\frac{1}{2}$ in, 10-12 lines in = page

331. Fol 444, size 12 in by $4\frac{1}{2}$ in, ten to twelve lines, fol 42-71 twelve to fourteen lines in a page

Anumanakhandagadadhārīvr̥ti, or *Kaśika* (see the introductory couplets), a commentary on the *Anumanakhaṇḍa* of the *Gadadhārī*, by *Kṛṣṇa Bhāṭṭa*, a nearly complete copy in eleven fragments, bound together without any order

Hall, in the Index, p 31, no xln, gives the surname *Arḍa* to the author, the colophons call him *सरदोपाहकृष्णभट्ट*. He was the son of *Ranganātha* (not *Raghunātha*, as Aufrecht has it in the Cat Cat, p 118), younger brother of *Narayana*, and pupil of *Śrī Kṛṣṇa*

1) Vol I, fol 73-142 (१-३२)

The first part of the whole commentary, having the subscription *Anumita Arḍapāṭha Kṛṣṇa-bhāṭṭayam*. See this first part in the *Gadadhārī* of no 1889 (1885)

Kṛṣṇa Bhāṭṭa begins

श्रीकृष्णं पुद्गराम्य कृष्णी नारायणानुन ।

गदाधरभार्यानां काशिकां द्रष्टुं भूताम् ॥ १ ॥

राङ्गनाथि कृष्णार्जना (sic!) पंडितेभ्यः कृताग्रति ।

वाचते भूय चागम्य दृष्टव्युपा (sic!) यथा मन ॥ २ ॥

चनिबन्धोऽत्र मङ्गलं °

2) Vol II, fol 1-131 (१-१३२)

Tya il kṛāna ll arm : rāchinn āh āgranthanyar rpt A, complete. See this chapter of the *Gadadhārī* in no 1890 (377a), fol 26a, l 5 - l 1 123, where it is complete, and in no 1899 (tr, m 2), fol 262a-261, where it is incomplete

It begins *मूलमिमादि । इत्येववाच्यतं* ° After the colophon there are three additional *śloka*s, the first of which begins *चस्मानाधिकरणैर्यदिन* °

Between this part and the preceding one the *Sūbhavyaghratāṭhāna* is wanting

3) Vol II, fol 132-157 (१-२९)

The *Purvapakṣagranthavivṛti*, the commentary on fol 55-81 of the *Gadadhārī* in no 1892 (pp 15-23 of the printed *Anumanadidhiti*), complete. It begins *चतुर्हिहेतुकेति परिहानं* °

4) Vol I, fol 143-212 (१-३०)

The *Siddhantatāṭhānavivṛti*, the annotations on the *Gadadhārī*, to pp 22-28 of the printed *Anumanadidhiti*. See the beginning of this part of the *Gadadhārī* in no 1892, fol 81 sqq, and the whole of it in no 1887, fol १६१a-२३१a

The *Kaśika* begins *महानसीयपद्मिनायतिशयाभा-वनादयेति*.

5) Vol III, fol 306-444 (१-१३०)

The annotations on the *Gadadhārī* to pp 28-64 of the *Anumanadidhiti*, in five divisions

The *Avacchedaṭṭatāṭhānavivṛti*, the commentary on fol २३१a-२३५a of the *Gadadhārī* in no 1887 (*D*: pp 28-31). It begins *दोषिती नन्ववच्छेदकत्वादिनि* (sic!), ends fol 322a

The *Simanyabhāṭṭagranthāṭhika*, the commentary on fol २३५a-२४५a of the *Gadadhārī* in no 1887 (*D*: pp 31-34). It begins *संग्रहपदीति चत्वार्यधिकारं स्वाह* ! ends fol 333a

A third part having the colophon *ti Saka (civragrantha?)*, the commentary on fol २४५a-३३२a of the *Gad* in nos 1887 and 1898 (*D*: pp 34-49). It begins *दोषिती नानाव्यक्रियेति*, ends fol 370b

The *Tyūṭṭyanugamavivṛti*, the commentary on fol ३३२-३५० of the *Gad* in no 1899 (*D*: pp 49-56). It begins *अज्ञानाद्यतोऽहं मूलं ना वेति*, ends fol 132a

A fifth part with the subscription *śrī Śrī*
manjavalakṣaṇayam Kṛṣṇatallaṣṭa, the com-
mentary on fll 423-424 of the *G* 1 no 3-6
(D, pp 51-61). It begins *निष्पत्तिं मा वेदितुं*
संघट्टितोपपत्तेर्देवदत्त, ends fol 113.

G) Vol III, foli 1-103

The *Paśhat* is still with us, the commentary on the *Grādhars* to pp 87-93 of the *Anuśāsanika* list. See no 1800 (5971) and the fourth fragment in no 1800. The *Ārśhaśāstra* begins *हले अक्षरान्नं यद्यप्येता निष्पन्न इति* :

Between this part and the preceding one, the *U. migratoria* is wanting

7) Vol III, fol 104-181

The *Par marsigra* *thauripi*, the commentary on the *G d Hars* on pp 94-112 of the *Anumant diti*, incomplete. See the *G d Hars* in no 1890 (597c) and in no 1899, fragments 5 and 6.

This part begins

श्रीकृष्णप्रादुर्भावे श्रीपुरुषभावे श्रीपुरुषभानुसुप्तमायं तमो
 तमो भूत् ॥

राधाश्यामोन्नी देवावन्योन्नापंगहम्करी ।

परम्यरहणीकाशभाषलगतो भुमः ॥ १ ॥

हृद्यसमिधाय ७

8) Vol I, fol 1-72

The *Ketalanaygrantha*, fol. 1-36 and 58-70a The *Vyāṭireśgrantha*, fol. 70a-72 Both parts together contain the annotations on the *Gāṇikā* on pp 112-118 of the *Anumana-dīpikā*. See this part of the *Gāṇikā* in no 1889, fragment 7 The *Ketalanaygrantha* begins हेतोर्विनि मूलस्यासाधारणदि०, the *Vyāṭireśgrantha* begins सर्व परामर्शवन्ते

Fol 37-57 contain a large piece of a *Saryalīcragrantī* (fol 39a ends the *Saryābhicaraj uripālīśa*, the next part begins *सर्वयोगी एकसंविप्रकारः*), I have not made out whether this fragment forms part of this

commentary of *Kṛṣṇa Māṣa*, or not. For *Sūryasiddhantā* is the title of a special chapter in the *G 11/ars*, see Burnell's *Tanj MSS*, p 116. The second page of fol 36 is left blank, the last word on fol 36a is चक्रापरम्ब the first on fol 37a, संक्षेपम्

⁹⁾ Vol III, foli 182-305 (9-924)

The *Araucaryx* trees, the annotations on the *Gil Hars* on pp 110-127 of the *Araucaryx*. See this part of the *Gil Hars* in no 1674 (1675b) and in no 1659, fragment 8.

The annotations begin अनुमानं निरूप्येति लिङ्ग
परामर्शे ०

10) Vol II, foli 155-337 (4-9te)

The *S m : janurakippans*, the commentary on the *Gal Wars* on p 127 sqq of the *Inu menalikhi*. See the *Gal* in no 1839, fragment 9

It begins तत्त्वनिर्णयपरिणयप्रयोगशब्तादिति मूले ०

11) Vol I, foll 213-312

The *As lhanagrantha*, incomplete at the beginning (*हावावावेविहव*), ends fol 227b, the *lany isamh rigrantha* begins न विनामवविनि, ends fol 235a, the *lurullugrantha* begins मूले नापोवि, ends fol 236b, the *Satyaipaksha grantha* by *stla*, begins ममादेवि मूले, ends fol 250b, the *Asiddhigrantha* begins मूले प्रवेवविनि, ends fol 260a, the last chapter begins वि विवि गगनमापवे, ends fol 312a. See the same chapters in the *Ged dhari* in no 1889, fragments 10 and 11.

Date of this part संवत् १९५९ मिति चैतिनवमी १२
 पाश्चात्त्य All parts were written at about the
 same time [H T COLEBROOKE]

1899

1227 Fol. 246, size 11½ in by 4½ in, generally twelve lines in a page, carelessly written by a hasty hand, of the 17th century

Siromani-śiṣa Mathuranātha, a commentary on the *Anumana* section of *Siromani's Dīdhiti*, by *Mathuranātha Parāśaragīṣa*. See Hall's Index, p 37, no lxxi (*Dīdhiti Mathura*). The Subdivisions are called *rahasya*, but there appear only a few. The MS is bad and incomplete. Foll 1, 10-14, 87-96 bear the marginal note *मि० टी० न०*, or *मपु०* (i.e. *मित्रोदय टीका मपुत्रानापी*), foll 64, 69-80, 111-156 *मपुत्रानापी*, corrupt notes foll 98, 228, 246?

It begins *ननु धूमवान् पहेरिवशाद्देयनमभवदहेरवि संयोगेन* etc, apparently not the beginning of *Mathuranātha's* work. Fol 19 begins a new numbering of the leaves, foll 19-30 are ६-२९, foll 31-86 are २-५९. Fol 31b ends the *Ṭy pti jṛthoj nyaj urāpaśiśaśaśaśa*, fol 86b the *Anum napramāṇaśaśa*.

Foll 87-96 are १३-२९ of an original numbering, fol 97a breaks off in the middle of the page

1900.

2397. Foll 396, size 13½ in by 5 in, generally twelve lines in a page. The volume is bound in the Arabian fashion, the beginning of the text being at the end of the book.

Anumanasiromaniśiṣa, a commentary on the *Anumana*khanda of the *Dīdhiti*, by *Jayarama Paścanana*, a good copy, but not quite complete. "A fragment of a very scarce book" (Colebrook's on the title page). See Hall's Index, p 34, no lix, Weber's Catalogue (Berlin, 1853), p 198, nos 656, 657.

It begins

चोषिष्येऽमशेषमङ्गलमुच्यं भूयो अभिधादादरान्
नृयोधाय च रामभट्टचरारङ्गहारविन्दुद्वयम् ।
गूढाज्ञानपतामूता न विषयप्रोक्षोभिनी होषितम्
तस्माच्छ्रीनयराज इव तनुते गूढार्पणोत्तमम् ॥ १ ॥
यावदा छाषि मिरो गुरोदिह परं हृष्यं वरेणो वचो

Fol 258a ends the *Upadhiśāda*, and begins the *Pakṣatādīdhitivyākhyā* (*Anum Dī*, p 87)

उपाधिवादं व्याख्याय जयराज सभासत ।

पक्षतादीधितिष्यास्यामातनोति मनोरमा ॥

Fol 277b ends the *Pakṣata* (*Anum Dī*, p 94), fol 309b, the *Paramarsatippant* (*Anum Dī*, p 112), fol 316a, the *Vyātrekṣippant* (*Anum Dī*, p 118), fol 349b, the *Āyayadīdhit* (*Anum Dī*, p 127)

श्रीमता जयरामेण रामेण महोदधि ।

कपचिदिह निलोको यदो न्ययवदोधिः ॥

The copy ceases in the commentary on p 158 of the *Anumanadīdhit* (Calc ed), thus omitting only the last four or five pages

Fol 31, which has verbally the same text as fol 30, probably belonged to the original of this copy [H T COLEBROOKE]

1901.

953 Fol 436, size 10½ in by 4½ in, 11-15 lines in a page

Anumanadīdhitivyākhyā, a commentary on the *Anumanakṣanda* of the *Dīdhit*, by Bhārananda *Siddhantaragisa* See Hall's Index, p 33, no 50, Weber's Catalogue (Berlin 1853), p 199, no 662, Aufrecht's Oxford Catalogue, p 242a, no 597, Barua's Tanj MSS, II, p 116

It begins श्रीमण्णपिपत्तये नम श्रीसरस्वत्यै नम ।

नमस्कृतं गुरुस्वरीश्वरं महिषीधिति ।

श्रीभवानन्दसिद्धान्तवागीशेन प्रकाशयते ॥ १ ॥

नम इति धरमात्मने सर्वोक्त्यात्मने नम उक्त्येव जगत
मृष्टिस्त्रिप्रत्यकर्तृत्वम् एकरूपस्य कथं मृष्टादिविचित्रकारित्व
तव हेतुमाह श्रीमिति ०

The *Anumitiprakāśa* ends fol 35a (see the printed text of the *Dīdhit*, p 7, l 10), the *Upadhiśādarahasya* begins fol 229b, and ends fol 297a, the *Āyayadīdhitivyākhyā* begins fol 350a, and ends fol 380b The next and last part of the commentary, which is

wanting in the next copy, begins करो
यामिपद्यधने तत्त्वमन्नात् हेतुनिरूपणमन्नात्

The original pagination runs on from १ to ३३ and then begins again from ३१, but there is nothing wrong in the text Foll १५, १६, fol ३१ (after fol 60), foll ५०, ५१, ५२ (after fol 62), are lost Foll 160 and 161 are misplaced

Date of the copy मयद्रोपुरमैदुमिने (११५९) श्री-
रीपते पुरे ॥ [H T COLEBROOKE]

1902, 1903

336, 337. Fol 439, size 11½ in by 5½ in, fol 1-62 thirteen to fifteen lines, fol 63-439 nine lines in a page Fol 1-62 are in another handwriting than the main bulk of this copy

"*Siromanivyākhyā Bhārananda Anumanakṣanda*," a second copy, incomplete, ending with the *Āyayanirupana*

Vol I, foll 1-218 Fol 137 ends the *Siddhantarahasya* Fol १३६, १३९, १९९, १९८, १९८, १९८ are lost

Vol II, foll 319-439 Fol 253b ends the *Simanyalakṣhana* (sic), fol 313a, the *Ujādhinarahasya* Fol ३१९, ३१९ are lost

[H T COLEBROOKE]

1904.

2597. Fol 244, size 11½ in by 5 in, 12-18 lines in a page

(*Bhārananda*), a third copy of *Bhārananda Siddhantaragisa's* commentary on the *Anumanadīdhit*, with the text of the *Centumani* and of the *Dīdhit* in the middle of the page, incomplete at the end, and with many omissions

The volume is bound with an utter neglect of the proper order of the leaves

Foll 1 and 132-135 = *Dī* pp 1-2, l 9 (of the edition), foll 240-242 = *Dī*, p 2, l 20 - p 3, l 12, foll 136-239 = *Dī*, p 8, l 9 - p 31,

l 14, foll 2-67 = *D*: p 34, l 15-p 61, l 23,
foll 120-129 = *D*: p 61, l 23-p 64, l 17,
foll 68-84 = *D*: p 64, l 18-p 69, l 22,
foll 85-91 = *D*: p 71, l 9-p 74, l 14,
foll 92-108 = *D*: p 79, l 2-p 85, l 11,
fol 109a = *D*: p 87, ll 17, 18, foll 109b-
119 = *D*: p 87, l 19-p 91, l 10, fol 244a
= *D*: p 91, ll 10, 11, 12, fol 243b = *D*:
p 131, l 17-p 131, l 24, fol 243a = *D*:
p 131, l 26-p 132, l 5, foll 130, 131 = *D*:
p 136, l 1-p 136, l 20

[MACK COLL.]

1905

2080d Foll 6 (paged 9-14), size 9 in
by 8½ in, nine lines in a page

(*Dhyanandi*), a small fragment from the
beginning of the *Anumati* *banda* with the
special title *Sri Dhyananda Bhattacharya-
varucam Samgatilakshanam* The first leaf,
originally the ninth, begins जनक सख्ये समतिः
The manuscript ends ज्ञा उपमानसङ्गे अनुमानवि-
प्रतिन उपमान निरूपितमिति तदर्थे अनुमानं प्राक् निरूपित-
मिति भावः (= fol 10b, l 10 in no 1901)

[GAIKAWAT.]

1906-1910

1655-1659 Size 9½ in by 1 in (1658 is
a little smaller)

*It is a chapter of a commentary on the
1st chapter of the Bhāṣya, by Māṇ-
dya Pāṇḍita, a Benares Pandit, surnamed
Lakṣmīdhara (see the last colophon), or
Lakṣmīdhara (see the colophon in vol 5,
p 1757), son of Mānuka Pāṇḍita, and pupil
of Śaṅkara (see the introductory complete),
or Śaṅkara Dāsa (see the same author's
Bhāṣya on and Vyākhyānaśūla) See Hall's
Index, p 31, 11. Weber's Catalogue
(Berlin, 1873), p 119, nos 661-664*

The copy is incomplete, ending with the
Upadhavadarakaśya

Vol I, foll 244, 10-12 lines in a page

It begins

भक्तानां चाणक्यो विविधभवनहादुर्लभप्रहर्षा
संज्ञां किलिषाणां प्रवर्द्धितिसुतमाहनागपत्नी ।
भक्तो यो - - - नाया नतनददमाकाङ्क्षितानो मुक्ता
धनो सर्वसहायस भवतु भगवान् भव्यकर्मो सदा न ॥ १ ॥
यो ग्नी कर्मज्ञवक्त्रतोरपमायु - - - - -

- - - - - रहैकैकशिक स्थानो (धरा) मयले ।

मीमांसानियुक्तो ध्यायदकण्ठशुक्लाभिपारगतस
तस्य पौष्टिकिकरुदीधितगुणे दादासुत सप्रये ॥ २ ॥

सिद्धान्तयोगीश्वरचो श्रितगुहे श्रीनन्ददेवेषुधेन शुद्धा ।
तदर्थनार्तं च विधाप्य मुक्ता व्याख्याते आत्मरसूरितुष्ये ॥ ३ ॥

अन्वीद्यासक्तचित्तानो पिङ्गलकैपिलानिनाम् ।

भवानन्वीयकाशो स्य तनोतु मुदन्तुता ॥ ४ ॥

छ भवानन्त्यागम्यो मन्स्य मन धी छ च ।

तथापि यत्नवृत्तो ह्ये तत्र मे शरणं शिव ॥ ५ ॥

यत्र केरप टीकायां विवृता नेत्र दीपति ।

चाङ्गयो यत्र न स्पष्टस्वाम्युदकनं त्विह ॥ ६ ॥

अमालोच्य सिद्धान्तयोगीश्वरार्पणं

युष्माक्यैः परिनिर्गोष्ठ्यते ।

यदुक्तायितं दृष्ट्वाभासपूतं

तदुद्धारणार्थं नमोदाग स्य ॥ ७ ॥

छात्रो यो ग्रन्थमन्स्य तदोदयं धाम्यकपूर्वम् ।

यत्किं शो(धं) तपोनं * शास्त्राधुर्भी नारदात्मकी ॥ ८ ॥

गुरुदेवप्रसादेन सम्यक्भाषनयागे ।

योग्यत्वाच्च अथाशोको देवानां प्रिय स्य स ॥ ९ ॥

यद्यप्यस्युद्धारणोपदेशिनं न कुर्वीत मनः ।

तथापि न अतिमुखा भविष्यन्त्येव परिचिता ॥ १० ॥

Fol 72a ends the *Samgatilakṣaṇa*, the next
part begins

नन्वा उपधरणात्मी भवतामिति(ले)रदं ।

भवानन्वीयकाश्यायां कुर्वीतुमिति(ले)रदं ॥ ११ ॥

* I take these also as ones which I could not read in
the MS. from Weber's Catalogue

Fol 238b ends the *Anumanasārūpanīra*
panapraśa, fol 241a the *Anumanapramanya*
adapraśa

Vol II Foll 215 (1-215), foll 1-114
eleven lines, foll 115-215 ten lines in a page

It begins

नत्वा यदाभोनयुगे शिवस्य
स्मृत्वा गुरुकामिलपुक्तिज्ञातम् ।
कृत्वा निगूढार्थविभाषनां च
व्याख्यायते व्याप्तिरहस्यमयः ॥ १ ॥

Fol 30a ends the *Pancalakṣaṇapīrakaśa*,
fol 52b the *Simharyaghrakṣaṇapīrakaśa*, fol
184b the *Cakrasarttilakṣaṇa*

Vol III Foll 229 (216-480), ten lines
in a page

Fol 30b ends the *Vyadhikāraṇādharmaśa*
chinnabhānapraśa, fol 356b the *Vyaptipūra*
pālśhapraśa The next part begins

विमुदायतिपादान्नखचन्द्रमनुव्रवा ।
कान्तय शुभदां सनु भमाज्ञानमोभिदः ॥ १ ॥
नत्वा गुरुपरद्वन्द्वं सूक्ष्मदृष्ट्या विभाष्य च ।
भवानन्दबोधव्याख्या व्याप्तिरिष्टान्न चारभे ॥ २ ॥

Vol IV Foll 210 (445-654), 10-12 lines
in a page

Fol 459b ends the *Suddhantālakṣaṇapīra*
kaśa fol 532 the *Atachedalakṣaṇapīrakaśa*
with the following couplet

व्याख्यापदेदके मन्वे या मया रचिता प्रयात् ।
तया भवतु सतुष्टः शिवया सहितः शिवः ॥ १ ॥
नमामि तत्परं धाम धामसर्वस्य वस्तुनः ।
दुर्लभं यत्नसादेन मुक्तं भवति ध्यात् ॥ २ ॥

The next part begins

पञ्चतम पञ्चगिरि(?) व्याख्यानमपि कुर्वेति ।
प्रतिबन्धकसामान्याभाषसंपादको स्वल्प् ॥ १ ॥

Fol 547 ends the *Samanyabhatapraśa*,
fol 612b the *Vyaptivadapraśa* with the
couplet

व्याप्तिवादभवानन्दगुदाया विशदीकृतः ।
महादेवेन सुधिया समप्रदानुसारतः ॥ १ ॥

The next part begins

सहचारे भिदुयोपे भवानन्दीप्रकाशने ।
करोतु मम सामर्थ्ये ज्ञानासहचरः शिवः ॥ १ ॥

Fol 633b ends the *Sahacaragranthapīrakaśa*
with the couplet

सहचारे भिदुयोपे वा व्याख्या यत्नतः कृता ।
तया हुयन्तु नितरां मातृवैरहितः सुधा ॥ १ ॥

The next part begins

तक निर्गलपञ्जीकृतक(read तके)सपकेकके ।
व्याख्यां करोमि ह्यचिरं शरणं तव मे गुरुः ॥ १ ॥

Vol V Foll 209 (655-863), twelve lines
in a page

Fol 672b ends the *Tarkegranthapīrakaśa*
with the couplet

तकेयन्वे भिदुवापे तार्किकायां मुखावहा ।
या व्याख्या रचिता रम्या तया हुयन्तु सज्जना ॥ १ ॥

Fol 691a ends the *Vyaptiyanyugamapraśa*,
fol 757b the *Samanyalakṣaṇapīrakaśa* with the
couplet

सामान्यलक्षणा व्याख्या कृतासामान्यलक्षणा ।
विद्वांसः सन्तु सुप्रतिपासयामान्यलक्षणा ॥ १ ॥

The next part begins

नत्वा शिषे शिषायुक महादेवेन धीमता ।
व्याधी क्षियते व्याख्या भवानन्दोरो * स्फुग ॥ १ ॥

Fol 799b ends the *Upadhyatayapīrakaśa*,
kaśa, on the last page the *Upadhyatayapīrakaśa*
with the couplets

दुर्लभोपाधिवादस्य या व्याख्या रचिता मया ।
गुरुसन्तु तया सत्ता विद्वांसो निरुपाधयः ॥ १ ॥
भवानन्दीप्रकाशने अस्मिन्महादेवेन निमित्ते ।
विषयोपाधिवादस्य प्रकाशः पूर्णतानि ॥ २ ॥

इति श्रीभक्त्युत्तमभक्तरोपनामधुमुक्तपदितात्ममहादेव
पण्डितविरचिते भवानन्दोप्रकाशे उपाधिवादसमाप्तः ॥

[H T COLEBROOKE]

1911, 1912

524, 446 · Foll 206 and 386 resp , size
9½ in by 4½ in

• Prof Aufrecht suggests भवानन्दिरा

Anumānamanidhātubhavanandīyākhyāsaropakārinī, commonly called *Sarvopakārinī*, a shorter commentary on the *Anumānalāṅkāra* of the *Bhavanandi*, by *Mahādeva Pandit*. It is an abridgment of the same author's larger commentary "*Bhāvanānandīprakāśa*," as is stated in the introductory and the final couplets. See Hall's Index, p 34, no 11, Weber's Catalogue (Berlin, 1853), p 200, no 667. In the final folio *Mahādeva* calls the *Prakāśa* and the *Kaustubha* his two sons, and the *Upakārinī* his daughter, whom he has begotten by his spiritual wife *Buddhā*.

Vol I Foll 1-20 eleven lines, foll 21-206 (by another hand) ten lines in a page

It begins

विपुलापतिपादापानलघुचन्द्रमसुदताः ।

ज्ञानय. पुनराः सन्तु ममाहानमोभिदः ॥ १ ॥

यदाहवन्तो मूलैकात्मिकाका पुरररः ।

सुपी भवति तं यन्ते गुरु श्रीकण्ठदीपितम् ॥ २ ॥

भवानन्दकृता व्याख्यानुमानमहिदीपितः ।

व्याख्यापते त्रिगुणायी महादेवेन तत्त्वतः ॥ ३ ॥

भवानन्दोपाकाशसु पिबन्तो रचितो नया ।

अत. संशेषतः सुर्वे व्याख्या सर्वावकारिणी ॥ ४ ॥

प्रातिपत्तिनिर्विग्रहमात्रिकामनया भूतगुरुनमस्काररूप मङ्गलं शिष्यशिष्याये नियमधिकीर्षितं प्रतिमानात्रे । तमस्कुलेति ।

Fol 9b ends the *Saṃgatigrantha*, fol 39a the *Anumānalakṣhaṇa*, 19d the *Anumānasarvāpanrupana*, fol 40a the *Anumānapramāṇyanirūpana*, fol 45a the *Pañcalakṣhaṇa*, fol 50b the *Simhavyaghralakṣhaṇa*, fol 95a the *Vyadhīkaraṇadharmavachinubhavaatyākhyā*, fol 106a the *Pūrapakṣagrantha*, fol 125b the *Siddhāntalāṅkāraṇavyākhyā*, fol 140b the *Vyaptivāda*, fol 206a the *Samanyalakṣhaṇagrantha* (sic!)

Vol II Foll 356, by the same hand as fol 1-20 in Vol I, eleven lines in a page

Fol 62a ends the *Upadhiagranthavyākhyā*, fol 96b the *Pakṣatāgrantha*, fol 168a the

Vyātrehigranthavyākhyā, fol. 285a the *Sarvabhāṣāgranthavyākhyā*, fol. 293a the *Sādhārānagrantha*, fol 298b the *Asādhārānagrantha*, fol 306a the *Anupāsādhāgranthavyākhyā*, fol. 326b the *Satpratīpakṣagrantha*, fol 352b the *Asiddhiagrantha*

The final couplets are

भवानन्दचोप्याख्या महादेवेन निर्मिता ।

सर्वावकारिणी नाम्ना संपूर्णा सद्गुणदा ॥ १ ॥

भवानन्दचोप्याख्या समुद्रतः यन्मैत्रेय ।

विद्वद्वरी(?) सिद्धेश्वरी)नगम्यान्ना प्रोवातु सशिष्या
[भूतम् ॥ २ ॥

विद्वद्वरं मुकुन्दस्वयं पितरं प्रथमान्महम् ।

यदेष (यदीय?) मुकुन्देनैव संपूर्णं कृतिमैम ॥ ३ ॥

श्रीकण्ठदीपितं नीतिं गुरु गीतमकपितम् ।

येन पूर्णकृतात्मनो विदुषां गदैवैततः ॥ ४ ॥

भाषानन्दोपाकाशेष्टोपाकृतो वरः विद्वतः ।

तेनोपावसहस्रेण यद्यस्यैव कृतिमैम ॥ ५ ॥

मदीयकृतिसुक्तमभिनवापेक्षितो निर्मो

विदोन्मय मुद्रमावाद्यादि(?) perhaps मुद्रमावाद्यादि

[सतो पुषानो गयः ।

तदा भवति विन्दया जनिह चालिशानो शतैः

विषु कुचलयेषितो न दित (read न हि न) निन्द्यो

कृतिर्यदीया यदि चेत्सदीहितता [तामसैः ॥ ६ ॥

तदा किलास्याद्यदितापेतेष ।

कस्तूरिकाविग्रहनेदिमुक्ता

मुखललीकादरतः कृतापौ ॥ ७ ॥

विज्ञापयामि मुद्रदो पुषान्मासप्रदायित ।

क्यासभूतं दक्षिण(?) पौषाद्यपि कृतिमैम ॥ ८ ॥

प्रकलिकीसुपी पुषावातानामुपकारिणी ।

मुद्रिप्यामलीकिका महादेवो धनाधपत् ॥ ९ ॥

लीकिका लीकिक पल्यामलीकिक्यामलीकिकम् ।

उपाद्यापममममहादेव कृतापेताम् ॥ १० ॥

इति श्रीकाशीवासि महाशब्दान्तराभूतगुरुपुस्तकभकारोपनामक-
श्रीमन्मुकुन्दपण्डितात्मजमहादेवपण्डितविरचितानुमानमहिदी-
पित्तिभवानन्दोप्याख्या सर्वावकारिणी संपूर्णा ॥

Date संवत् १९१८

[H. T. COLLIERIDGE]

1913.

1369b Foll 38, size 9½ in by 4½ in,
ten lines in a page

Sariopalarini, a small portion of a second copy, ending with the *Anumnapramanyaniru pana* [H T COLEBROOKE]

1914.

681. Foll 204, size 9½ in by 4½ in,
eleven lines in a page

Bhāvanandavyākhyā, a commentary on *Bhāvananda's* commentary on the *Anumanākhanda* of the *Dīdhiti*, by *Dinakara*, incomplete, explaining the commentary on scarcely the first tenth of the *Dīdhiti*.

This commentary is not mentioned in Hall's Index, but see Burnell's Tam. MSS., II, p. 116

It begins

मध्योत्तनस्तिनिरपारखवारणाय
मंधारयधितकटाग्रलसत्तराणि ।

वन्मूल्यवर्षित्वाकावलोचनानि

भ्रषा (sic!) तमोनिरसनाय च न शिराय ॥ ५ ॥

विद्वद्भ्योऽपरीणत्यः पितुः पादाबलुस्मरन् ।

भयानन्दयचोप्यास्यां वृत्ते दिनकर मुभी ॥ २ ॥

सन्धारम् विप्रविषाताय कृते गुरुप्रणतिकृपं मद्रल
शिष्यशिष्यायै स्वकीरुनुपुत्तये स्वनाम च निषाधिष्यधीषितं
प्रतिनामते नमस्करोति ।

Subscriptions fol 27a इति दिनकरराजगोपाय
घनतयास्यान् समाप्तम्, fol 140b इति दिनकरकृतभया
नन्दीयास्याो ब्रह्मलक्षणानम्, fol 157b इति धीरु
नाथभट्टाचार्यैरीरतिपरिष्कृतयाधिराजराजगोपायविश्वनाथानि -
ब्रह्मलक्षणतय्यास्यान् संपूर्णम्, fol 183b कृतपटितं
समाप्तम् ॥

The last words are चतुष्पद्याभिरा ज्ञावास्तुतान
स्यान्नेनकत्वादिति (without colophon)

[H T COLVERLOOKE]

1915, 1916

328 & 857 Toll 208 and 278 resp, size
12 in by 14 in, written by different hands

Anumanamandadhittippani, a commentary on the *Anumanakhandas* of the *Didhuti*, by Jagadisa Tarhalamitra Bhattacharya, and hence called *Jagadisi* (in the marginal notes). See Hall's Index, p 35, no lvii, Anfrecht's Catalogue, p 242, nos 593-595, Weber's Catalogue, p 198, no 654, Rajendralala Mitra's Notices of SLr MSS, vol II, p 385, no 940, vol IV, p 124, no 1542.

328 Vol I Foll 208 (paged 1-209), 9-13
lines in a page

The *Purāṇa* This MS begins to explain the *Dāditi* from the *Vyāpti* chapter (see p 8 of the printed text), the *Anumāna* *pramāṇa* chapter is wanting. The first words are समारम्भेति॥ समारम्भे यदनुमानप्रामाण्यपरीक्षाय तत्कार्यं शोभत इत्यादिप्रसङ्गोपायप्रतिपादनं तद्विधानं व्याप्तस्वरूपतिरूपणमित्यर्थः । See the same beginning in the second copy

Colophons of single chapters are ह्यपक्षेन कलधयदिष्यते संपूर्णमतवती fol 114r, इति नाम्नाभावरशिरोमयदिष्यते अयदिशि (sic) fol 121a व्याधिवाद समाधिगमत् fol 148b, fol 170 the colophon is wanting (इति तर्कपात्र समाप्त, fol 160 of the second copy), इति व्याप्त्यनुगम fol 170b समाप्ते इयं पर्वसखः ॥

इति श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु श्रीकृष्णार्जसंवादे
विरचितानुमाननिरुद्धेतिहासनाम्न्यष्टादशोऽध्यायः (॥१॥)
समाप्तः ॥

857 Vol II Foll 278 (paged 210-495)
10-12 lines in a page

The Uttarakhand: The first words are
 प्रसन्नान्ति स्थाप्रियहप्रतिपन्थकपहननकपहपियनन म्म
 म्योपाधेरुपेयानहन्नादित्यै ।

Subscriptions of single chapters इति धीमय
 दोहाकैटकाद्यभ्यासादिपरिभाषासुभाषादयोपिमुपाधिराज
 दिव्यो भगवत् fol 254b of the original प्रागङ्ग
 इति धीमयप्रोक्तं चयत्रादिदिव्यो भगवत् (sic) fol 291f
 इति पराजिदिव्यो भगवत् fol 73 a. इति धीमयभगवत्
 पाप्याय चैवहान्यविदिव्यो भगवत् (sic) fol 35 1

इति महामहोपाध्याय^० केवलव्यतिरेकिटिप्पनी समाप्त fol 361b, इति जगदीश^० जयपट्टिप्पणी समाप्त fol 398b, इसासिद्धिदिप्पणी fol 408a, इति श्रीमहामहोपाध्यायश्री-मज्जगोशतकालकाटभट्टाचार्य[पितृ]विराजमानवशिदीपिति-प्रकाशिका दिप्पणी मपूर्व (no^१) The first of the two final couplets begins कुट्टेति निसमनुमानमखेरनेके^०

There are many small omissions in the last quarter of this volume

Date संवत् १९१९ ॥

[H T COLEBROOKE]

1917

1797 Foll 271, size 12½ in by 4½ in, 10-12 lines in = page

Dudhiti (ppani), a second copy, incomplete, but well written

a) Foll 203 The *Purvakhanda*, the same as in no 1915 (328)

b) The *Arayatatippani*, the sixth section of the *Uttarakhanda*, incomplete Foll 33 (201-237, orig 1-33) It begins ब्रूते कथावलक्षणस्यै ह्युक्तया सर्वं व्याख्येयमाह । The last words are अथाप्यनन्तं खण्डकथं प्राद्युष्यदुक्तिः । तथा च नि . (see vol II of the first copy, fol 395b, l 10)

c) The *Pakshatippani*, the second section of the *Uttarakhanda* Foll 35 (238-271, orig 2-35) The first leaf (with one page (text) is lost, the second leaf begins सनात् प्रमेयं चापि न्ययपरिधिना^० (see fol 255b, l 2 of the first copy

[J TAYLOR]

1918-1921

1701, 1035, 1024, 1031a Size 18½ in by 3½ in, written in the Bengali character

(*Jugili*), a large portion of a third copy of *Jugili* is commentary on the *Anumana-lakṣaṇa*

1) Vol I Foll 33, paged 1-33 Eight lines in a page. The *Upādhvādāgranthara-hasya*, ends fol 33a

2) Vol II Foll 23, originally paged 34-56 (on the left side) Nine lines in a page The *Pakshatippani*, ends fol 56b

3) Vol III Foll 27, originally paged 57-83 Nine lines in a page The *Paramar-satippani*

4) Vol IV Foll 19, originally paged 84-102 Seven or eight lines in a page The *Keralanvayattippani* (ends fol 16, l 3, but without colophon), the *Keralavṛtṛkṣatippani* (ends fol 19b) and the beginning of the *Arayatatippani* The writing on the first leaves is nearly obliterated [H T COLEBROOKE]

1922, 1923

1951 & 2013. Foll 61 and 155 resp, size 9½ in by 1½ in, nine lines in a page

Anumanamāyāṣh?, a copious commentary on the *Jagadī* (ज्ञा^० दी^० च^० on the margin), by *Arūpaka* Krishna Dhatṣa See Hall's Index, p 35, no 14m Both volumes together contain only the commentary on a small part of the *Anumana*-section, the *Vyādhiarāna-dharmacāchinnabhāṣa*, see fol 1-51 of the *Jagadī* in no 1917

Vol I begins ब्रूते नन्विति (*Dudhiti*, Calcutta ed, p 8, l 13) । अनुमितिहस्तव्यवहारादिना, see the first cue from the *Jagadī*, सनात्प्रमेयं on l 5 The last cue चाप्यनन्तं परिधिना occurs on fol 11b, l 8, of no 1917 After the colophon इत्यनुमानमवधाय पंचलक्षणी समाप्त there are the following couplets

अथवादवार्तापानी काशिका मुक्तिकाशिका ।

यथासंज्ञादीनां काशिका मुक्तिकाशिका ॥ १ ॥

हतिं विना हतिपंथा हतिपंथा हति मुद्रा ।

हतिरेव भगवत्पुं हतिरेव भगवत्पुं ॥ २ ॥

Vol II begins विषयज्ञाया विषयिरूपत्वे स्तिप्रसक्ति रवेति दोषः. The last cue वाच्यत्वादिनेति occurs on fol 51b, l 2, of no 1917 The colophon ॥ इत्यारोपाद्भूतमपद्विरचिता चतुर्दशलक्षमीमन्त्रा ॥ There are some verses on the last page the beginning of which ॥ तपो नापगतमृषा ०

[J TAYLOR]

1924.

1303c Foll 38, size 12½ in by 4½ in, 10 or 11 lines in a page

"Nyayakrodapatalakhandā 2" (sic on the first leaf), two different sets of notes on difficult passages in the *Jagadisi*. They may be identical with two of the *Krodas* in Hall's Index, p 35, nos lix-~~lxx~~, but as they are without any special title, identification is impossible. That they belong to the *Jagadisi*, is evident from the numerous passages of the *Jagadisi* which they quote and explain

1) Foll 1-10 This *Kroda* begins चरिक्कर महकारि स च व्याप्तिपदधर्मत्वादिरिति तथा च व्याप्ति पदधर्मताविशिष्टहेतु निरूपयेत्यर्थः । न च तादृशहेतुरपि न निरूपित इति वाच्य पित्रोपपत्तिरूपयेनेन विशिष्ट निरूपयत्मानायात्वेन प्राप्तत्वात् तेन हेतुना व्याप्ति पदधर्मताविशिष्टहेतुना इत्यर्थः ।

2) Foll 11-10 A second copy of the same *Kroda*, in the same handwriting

3) Foll 20-38 A second *Krodapatalakhandā* different from the first It begins चय मोक्ष (sic!) उपाध्याय (sic!) । तद्वयल्लभ्याभावाप्रतिनिदि-
कारे माध्याप्रतिपयोगिकाभावाप्रतिनिदि-
कारे प्रत्येकवाच्य-
कमाने समपादितेन वाच्यत्वम् ।

[H T COLLEBROOK]

1925

2368a Foll 10, size 11½ in by 2½ in, ten lines in a page.

Slokavyakhyā Anumanadidhiti-parikṣayā, by *Nyayaratnacāspati*, son of *Vidyānārāyaṇa* it is a commentary on a certain explanation of the introductory complets of the *Didhiti*, this explanation forming part of a commentary on the whole *Didhiti* called *Anumanadidhiti-aralshā*. Perhaps it is the same work as no 171 in Hall's Index, p 34 For *Nyayaratnacāspati*, see Aufrecht's Cat Cat, p 528 (*Rudra Nyayaratnacāspati Bhattacharya*, son of *Vidyānārāyaṇa*; *Bhattacharya* of Bengal, grandson of *Bhattacharya*)

It begins श्री नम इत्यादिप्रोक्तस्यासाम्प्रदीयानुमान दोषितियदोद्याया इदम्या । तत्र हेतु मध्ये । दिक्षाहरी दिक्षाह पदवाची ।

It ends

विद्यानिरामपुत्रस्य न्यायवाचस्पतेरियम् ।

निर्मितिनिर्मित्वाधिपात्रमन्त्रमु मानसम् ॥

Date of the copy संवत् १८३५ चर्षे श्वेद्वदि द्वितीया गुरी ५० मधुसूदनमनमगाधतानुनविद्याधरेण लिखितम् स्तुति पठाधि ५ ॥ [GAIKAWAR]

1926

1072 Foll 173 (paged 1 and 11-212) size 13½ in by 2½ in, six lines in a page written in the Bengali character

Anumanadidhiti Prasārinī, a commentary on the *Anumanalbandha* of the *Didhiti* by *Mahānārāja Nityāya Kṛṣṇa* (sic) *Sri Chhānīya Bhattacharya*, defective

Probably it is the same commentary as the *Tatracintamani-jakhyā* in Hall's Index, p 30, no xxxix

It begins विश्वेति न च विश्वः संयोगविशेषः स चाज्ञानेन सर्वं नातीति चप्येतदिति वाच्यम् Foll 2-10 (orig pag) are lost

Date of this excellent copy शकाब्द १९२६

[H T COLLEBROOK]

The Alola, by Jayadeva

1927.

687 Foll 227, size 10½ in by 3½ in, eight, sometimes nine lines in a page, written by two different hands, a new hand setting in on fol 203

Anumanaloka, a commentary on the *Anumana* section of the *Tattvacintamani*, by the *Mahamahopadhyaya Jayadeva Misra*, who was instructed by his uncle *Hari Misra*. Another name of the author is *Paśhādharma*, in the first copy of the *Sabdaloḥa* (no 1930). See *Hill's Index*, p 38 no lxxvii

In *Rajendralala Mitra's Notices of Shr MSS*, vol iii, p 161, no 1190, the *Alola* is erroneously ascribed to *Gadadhara*

The commentary begins

समुच्चिन्नेनापानपरिचिततत्त्वावगमने
प्रसङ्गो मे यद्यप्यहं परिहृयामि कलकम् ।*
तथापि श्रीगौरीपरिमुदभक्तभोग्युगले
न भाना भक्तिदेव कथय किमशक्यं विमगति ॥ १ ॥
सनुमानपरिच्छेदे तद्विधिनामपरेष्वम् ।
पितृव्यहरिनिष्ठापदो भाव प्रकाशयते ॥ २ ॥

प्रसङ्गानन्तरमनुमानस्योद्दिष्टत्वात् (° उद्देशात् the second copy) तद्विधानन्तरमनुमानलक्षणं क्रियते इत्याह । अथेति ।

This copy leaves a good deal of the *Anumana* unexplained, ceasing with the sentence *समुच्चिन्नेनापाने हि व्यापकम्* ° (see the *Anumana* of the *Cintamani* in no 1870, fol 156, l 3). The commentary ends *अथ श्रीवैराग्यव्यासो विमगतिरूपं देववाचिणोपादित्रिंशद्वयम्* ॥

(Colophon इति श्रीमहाप्रोपाध्यायमहाप्रसाददेवकृता तद्विधानमपरेष्वम् इति ॥

[H T COLEBROOK]

1928.

1213a 1. H 118, size 11½ in by 1½ in, twelve lines in a page

is a small and late, a second copy. It

° *Tilaka*, in no 1911 (252) 118 समुच्चिन्नेनापाने हि व्यापकम् ॥ ३ प्रकाशयते ॥

explains a few lines more of the *Cintamani* than the first copy. The first words are *तस्यान्तोत्पत्त्याभावेन ध्वसात्मकत्वादित्यवधेयम्* ॥

Date and name of the scribe सन् १७८९
समवे चापाद मुदि २ मुदी लिखितमिदं लालुमहेन प्रभाकरसेनं
पुस्तकं शुभम् ॥ [H T COLEBROOK]

1929.

956b Foll 74 (paged 1-78), size 9½-10 in by 3½ in, foll 1-11 fourteen to sixteen lines, foll 12-74 ten to twelve lines in a page

(*Anumanaloka*), a fragment. It has the curious colophon इति श्रीमहाप्रोपाध्यायमहिरामपरिचितमनुमानमिदं यत्नाम् (sic!) But the text agrees verbally with the *Anumanaloka* in no 1927. The last words are व्याप्तिरिति ॥ व्याप्य समं संयुक्तमवापादिधूनादिना सयोगादिधूनाद्यधिकरणपरत्वादि-संयोगरूपत्वात् । See the preceding copy, fol 76a, l 3. Fol 9 and foll 37, 38 (of the original paging) are lost, for the fol 9, which is in this copy, does not belong to this treatise, or is at least in the wrong place

[H T COLEBROOK]

1930.

592b Foll 115 (paged 85-100), size 11 in by 3½ in, foll 85-96 six lines, foll 97-131 seven lines, foll 132-160 eight lines in a page

(*Siddhānta*), *Jayadeva Misra's* commentary on the *Sādhahanda* of the *Cintamani*, an incomplete copy. The title, which was apparently not written by one of the three scribes of this copy, is इति श्रीवैराग्यव्यासपरिचितमनुमानमिदं यत्नाम् ॥ See *Rajendralala Mitra's Notices of Shr MSS*, vol iii, p 170, no 1190, vol v, p 223, no 1907, p 291, no 1975

It begins

मं गते श्रीमाने विषयमिदं यत्नाम्
सर्वथा विषयार्थप्राप्तयितुं निमित्तमिति ।
इत्याद्येनायमापि विना दिग्दशपरिचित
मं गते सर्वमिदं यत्नाम् ॥ १ ॥

अपेति ॥ इहाय श्रुत्स्यान्तर्यवचनत्वेन तत्र चावधिने
नोपस्थितस्योपमाननिरूपणस्यैव प्राप्तत्वात्तस्य भिन्नत्वेन पास्तिती
(sic! सिद्धत्वोपस्थिति in the second copy) पञ्चमानाये
लट्प्रत्ययानत्वेन साधतयोपस्थिते शब्दनिरूपणे भिन्नसाध्य
समभिध्याहारवत्त्वस्य हेतुहेतुमद्भाषस्योपमाननिरूपणानन्तरं
प्रतिवचनकनिहासापगमे स्वरस्य वा सगतिव गूच्यते ॥

The last words are *सर्गकामसंनियोज्यकार्यवागको*
न नु सर्गकामसंनियोज्यको ऽय वागकार्ये इति प्रपञ्चादस्यैवास्या
हान्त्ये विज्ञेयत्वादस्यपास्यातोपस्थापकता (sic!) भाषादिति ॥
They belong to the commentary on a passage
of the *Cintamani* beginning with *मलमपीति* (see
this word fol 198b, l 6), which occurs fol 320a,
l 4, of the first copy of the *Cintamani* (no 1869)

This fragment of the *Sabdalo* is about
the first half of the whole

[H T COLEBROOKE]

1931.

1675a Foll 95, size 9½ in by 4 in,
foll 1-87 twelve or thirteen lines, foll 38-95
nine or ten lines in a page

Sabdalo, a second, not complete copy. The
colophon is *इति श्रीमहामहोपाध्यायश्रीनृपदेवमिश्रवि*
रिच शब्दालोक समाप्तिमग्नम् ॥

After fol 50 about forty leaves are wanting,
the last cū before the omission, *एककालोना इति*,
occurs on fol 151b of the first copy (no 1930),
and the first cū after the omission, *देवदेवेति*
(see the *Cintamani* in no 1869, fol 316b),
occurs on fol 192b of the same copy

A second omission was caused by the care-
lessness of the scribe, who on fol 50a l 3,
left out as much as the three last leaves of the
first copy, and probably a few pages more.
The last words before this omission occur on
fol 197l, l 3, of no 1930, the first cū after
the omission, *महाविशदोहि*, is the *महाविशग* (sic!)
on fol 320a, l 7, of the *Cintamani* in no 1869

The last words of this copy are *इत्यपि निरस्य*
सति प्रमादभेदेन गनकगवेषणादिति, but it may be that

this is not the real end of the *Alola*. The
last cūes refer to fol 405a of no 1869

Date of foll 40-95 सवत् १६२४ समर प्रायण
मुदी ५ : [H T COLEBROOKE]

1932.

956c Foll 33 size 10½ in by 4½ in,
twelve lines in a page

Sabdlokakanṣakodhara, a commentary on
Jayadeva Miśra's Śabdalo, by *Maithuśudana*,
a small fragment, being the end of the whole
See Hall's Index, p 39, no lxxix

It begins *एवमिदं मलमपीति* पादानां विज्ञेयत्वा
नाचोपोद्धारस्येति प्रपञ्चादाह नन्विति मूलं। उपायान्तरस्योः।

It ends

मधुसूदनेन यत्नामीर्मात्रावधारणेन कृतम् ।

मुचिरं मुखवत् मुनना[न]ालोके बलकाद्वार ॥

The author is called *Thalūra Maithuśudana*
in the colophons of other MSS, see Rajendralala
Miśra's Notices of Śrī MSS, vol v, p 83,
no 1764 (*Pratyaśka*), p 225, no 1909 (*Ma*
mana) [H T COLEBROOKE]

1933

1230 Foll 206, size 11½ in by 4½ in,
nine lines in a page

Sabdahandamīśragidhara, *Gaṇa*! *lāra's*
commentary on *Jayadeva Miśra's Śabdalo*,
incomplete

See Hall's Index, p 10, no lxxix, Ra-
jendralala Miśra's Notices of Śrī MSS, vol v,
p 177, no 1861

The commentary begins

प्रत्यय गोपितव्यमिति च यत्नादिदं पुरुषोत्तमम् ।

निगूढवर्णिकुले प्रथमाद्वारः यथायम् भावम् ॥

सर्वप्रपञ्चेन बलम् मूला म्यादिभ्य उपानिधाय
इति प्रविशतव्यादेव संगतिरपि लब्ध इमाहायेति ।

Fol 83b ends the *Pramanyasadarahasya*, fol 85b the *Ahanlshapūriapalshalokarahasya*, fol 101b the *Alankshigranthorahasya*, fol 103b the *Yogyatapuripalsharahasya*, fol 111b the *Yogyatagrantharahasya*, fol 120a the *Adhyatirapūriapalsharahasya*, fol 123a the *Asattigrantharahasya*, fol 140a the *Taiparyagrantharahasya*, fol 157a the *Saddantiyatarahasya*, fol 167b the *Utsannaprachannadarahasya*, fol 218a the *Vidhiadarahasya*, fol 238a the *Ajurnarudayūriapalsharahasya* (almost illegible)

Date of the copy संवत् १७०९ (sic)

[H T COLEBROOKE]

1938

292 Fol 227, size 10½ in by 3½ in, 10-12 lines in a page

Anuminalokadarpana, a commentary on the *Anuminaloka*, by *Pradhura Mahesha**, a son of *Candrapati* and *Dhira*, and younger brother of *Melidra*, *Dhagaratha* and *Dimodara*, complete

This commentary, which is not mentioned in Hall's Index, covers also the second metaphysical part of the *Cintamani* and of the *Inuminaloka*

The *Anuminalokadarpana* begins चहेगादिनि (see *noticed* in the second copy of the *Inuminaloka*) स्वर्गगतिकपनम् इत्ययमनन्तरमित्यम्

Fol 1 ends the *Inuminalokadarpana*, fol 61a the *Uj Narayana*, fol 66b the *Pakshatara*, fol 108: the *Yatirahita*, fol 122a the *Uj Narayana*, fol 167: the *Hevra*, fol 172 the *Uj Narayana*, and the *Satyatara*, fol 191: the *Uj Narayana*, fol 217b the *Krishnatara*. Fol 218b is the

colophon प्रकृतो मोक्षरूपः अनुमानालोक्यास्या समाप्ता ॥ A last part, which has the colophon "Moksha tada," comments on the text of the *Cintamani* itself. It begins

निर्मले हृदये मनो निषाय ।

यौगुदं नम दुर्वाधमप्यास्यानसाहम् ॥

इतः परं मूल्यास्या ॥ पुरुषार्थं पुरुषप्रपन्नं साध्यते सति पुरुषोद्देश्ये हेतुसम्पत्तीनादिरिकल्पदोषस्तुत्वात्पुरुषस्यान्वयः । तत्किमिति ।

Towards the end the author gives the opinion of the Vedantists on *Moksha*, concluding with the remark इदं तत्संक्षेपेण यदात्मनस्तत्त्वमिति न हृदि नुतिपुत्रावस्मृतिगिरानुगिरत्वादिनि ॥

The final couplets are

अनकविषयनन्ता राजन्मन्मानदां

महि ॥ श्रीते चन्द्रमालानुनः ।

चन्द्रचन्द्रनुमानालोक्याद्या नित्य

प्रसन्नचित्तद्वयं दृष्टं श्रीमहेश ॥

अथैव महादेशभगीरथप्रदीपमोदरा मत्स्य यद्योगुपान्याम ।

(य)द्वैतं निमित्तवानमोदरा महोदरो विष्णुपरो महेश ॥

विभाव सुधियामर्षं अनुमानालोक्येष्टम् ।

योगोपादो महेशेन तस्याकारि समर्पयम् ॥

Date of the copy संवत् १६६३ राघवानाम संवत्सरे नाथनामे कृष्णपक्षे १ अनी पुष्यनक्षत्रे शुभयोगे शुभकर्णे तदिति पुस्तकं लिखितं ॥

d Visuddha Mitra

1939

786a Fol 121, size 10 in by 2½ in eight lines in a page

Cintamani, a commentary on the *Inuminaloka* of the *Cintamani*, by *Visuddha Mitra*, surnamed *Visuddha Mitra*, pupil of (*Jayanta*) *Pakshatara* *Mata*, who was his father's brother

In the beginning and at the end of this copy some words are nearly illegible

† Last श्रीराघवचन्द्रमन्त्रम् (last *Adhyaya* or rec' on)

* In the colophon of a copy of the *Pradhura Mahesha* in *Uj Mitra's Notices* vol iv, p. 129, no 151 the author is called *Pradhura Mahesha*.

Fol. 83b ends the *Prāmāṇyavādarahasya*, fol. 85b the *Ākāṅkshāpūrvapakṣālokarahasya*, fol. 101b the *Ākāṅkshāgrantharahasya*, fol. 103b the *Yogyatāpūrvapakṣarahasya*, fol. 111b the *Yogyatāgrantharahasya*, fol. 120a the *Adhyāhārapūrvapakṣarahasya*, fol. 123a the *Āsattigrantharahasya*, fol. 140a the *Tātparyagrāntharahasya*, fol. 157a the *Śabdānityatārāhasya*, fol. 167b the *Utsannaprachannavādarahasya*, fol. 218a the *Tidhivādarahasya*, fol. 238a the *Apūrvavādapūrvapakṣarahasya* (almost illegible).

Date of the copy: संवत् १८११ (sic!).

[H. T. COLLEBROOKE.]

1938.

282. Fol. 227; size 10½ in. by 3½ in.; 10-12 lines in a page.

Anumānālohadarpana, a commentary on the *Anumānāloka*, by *Thakkura Mahesha**, a son of *Candrapati* and *Dhīrā*, and younger brother of *Mahādēva*, *Bhagiratha* and *Dāmodara*, complete.

This commentary, which is not mentioned in Hall's Index, covers also the second metaphysical part of the *Cintāmaṇi* and of the *Anumānāloka*.

The *Anumānālohadarpana* begins: उद्देशादिति (see additā in the second copy of the *Anumānāloka*) स्वसंगतिरूपं न संप्रमाणमिति च *

Fol. 8a ends the *Anumānāloka*, fol. 61a the *Upādhinirūpaṇa*, fol. 66b the *Pakṣatānirūpaṇa*, fol. 108a the *Vyatirekavāda*, fol. 122a the *Aśrayanirūpaṇa*, fol. 167a the *Itiśāhāṣa*, fol. 172b the *Āśāhāṣatānirūpaṇa*, and the *Satpratipālaka*, fol. 191a the *Jīvaravāda*, fol. 217b the *Kārasatānirūpaṇa*. Fol. 218b is the

colophon: प्रवृत्तो मोक्षरूपः ॥ अनुमानालोकस्यास्य समाप्ता ॥ A last part, which has the colophon "*Mokṣhārāda*," comments on the text of the *Cintāmaṇi* itself. It begins:

निर्मले हृदये मनो निपाय . . . ।

यस्यैव ननु दुर्बोधस्यास्यानसाहम् ॥

इतः परं मूलस्यास्या ॥ पुरुषार्थः पुरुषप्रपन्नः साध्यत्वे कति पुरुषोद्देशः ॥ हेतावप्यनोतादिदिकत्वदीपस्तुतादुपेक्षान्वाह ॥ तत्त्विति ।

Towards the end the author gives the opinion of the *Vedāntists* on *Mokṣha*, concluding with the remark: तदेतत्संक्षेपेन वेदान्तमतं लिखितं न हृषिकं धुतिपुराणमृतिगिराणामुग्रित्वदिदि ॥

The final compleats are:

जनकविषयवन्मा रावसम्मानपात्रं

सहि ०००० धीरो चन्द्रमालनूतः ।

चरचपदनुमानालोकस्यास्य नित्य-

प्रपत्तितत्त्वद्वयो दैर्घ्ये श्रीमहेशः ॥

अथवा महादेवभगोरप्यधोदासोदा यस्य वयोमुपान्यासः ।

(स)दैर्घ्ये निमित्तपानवोषो महोदयो धियुगरो महेशः ॥

विषय मुनिपात्रं अनुमानालोकदैर्घ्यम् ।

धौगोपालो महेशेन तस्याकारि सदैवम् ॥

Date of the copy: संवत् १९६३ रायनाम संवत्सरे शपमाने कृत्वापये १ अर्नी पुष्पनयन मुषयोगे मुषभरते इति पुनः लिखितं ॥

d. *Vāseṣa Mītra*.

1939.

786a. Fol. 121; size 10 in. by 2½ in.; eight lines in a page.

Cintāmaṇiśā, a commentary on the *Anumānāloka* of the *Cintāmaṇi*, by *Vāseṣa Mītra*, surnamed *Ngāyasaṁhātantaṭira*, pupil of (*Jayaleka*) *Pakṣaṭhara Mītra*, who was his father's brother.

In the beginning and at the end of this copy some words are nearly illegible.

† Real श्रीरावचन्द्रमालनूतः (Prof. Albrecht's correction).

* In the colophon of a copy of the *Pratyakṣa-Mānāloka*, in Rāj. Mitra's Notices, vol. iv. p. 127, no. 151, the author is called *Śrī Mahāśa Mītra*.

The commentary begins

ढकीसुभे निजतनुप्रतिविम्बितेन

सद्यो विरोधिपलितप्रमिश्रिततय (?) ।

लक्ष्म्या सरतु (?) रत्नकवल्लभपर्याय (?)

सोऽजालिका मयुरियो. परिहासवाच. ॥ १ ॥*

जयदेवगुरोर्वाच मे केचिद्दोषदर्शिनः ।

प्रयोधाय नया तेषां दोषनिर्णयो भविष्यते ॥ २ ॥

तर्कनयोते सर्वे. कति न भवन्तीह पक्षिर्जनन्या. ।

याचाविचारद्वया विरला. पुनरप्य विद्वांस. ॥ ३ ॥

ध्यातीति ॥ अथ हृन्मन्मन्त्राः । 'अथाप्येतावच्छेदकभेदे ऽपि तस्य आधुनेन मय्यपरामर्शे ऽपि व्याप्तिविशिष्टव्यवर्धनयोऽभेदे ऽपि तदुपपत्ते ॥

The final colophon is इति श्रीन्यायविद्वान्-
साराभिनिमिषवैयस्यधरनिधिश्रुतपुत्रन्यायविद्वान्साराभिवसु-
देवनिधिरचित्तानां चिन्तामणिटीकाया . . . सहितोऽन-
रूपसहितो समाप्तिमगम् ॥ कात्यायनपरवदेन (sic) बुद्धेन
मुकुन्ददेवेन लिखितानन्दे पुस्तकं संपूणे ॥

[H T COLEBROOKE]

e Ruedatta

1940.

805 Foll 275 (originally numbered 1-41 and 52-283), size 8½ in by 2½ in, foll 1-6 ten lines, foll 7-11 eight to six lines, foll 12-14 five lines, foll 15-275 six lines in a page

Tattvacintamanipraśāsa, a commentary on the *Tattvacintamani*, by Ruedatta, son of Deraṭṭa and Renuka, brother of Saṭṭadatta and Maṭṭadatta (see the final couplets of the *Saṭṭapariśeṣa* in no 1947), pupil of Jayadatta, of Sārasvapura—Mall's Index, p 30, no xxxviii

The *Pratyakṣhapariśeṣa* The subscription is इति श्रीमोक्षरूपसुखमहाशयोपाध्यायमुनिप्रति-
ष्ठिते जसविनायकप्रकाशे प्रत्यक्षपरिच्छेदे समाप्तः ॥

See Rājendralala Mitra's Notices of Skt MSs, vol iv, p 126, no 1515

* The reading of it is complete, especially in the third and fourth folios, is very doubtful

The first fifty-one leaves of the beautiful original copy are lost, they have been replaced by forty-four leaves in a more recent handwriting

The commentary begins†

कृष्टोत्तरधृष्टपदाङ्ककृतान्तरालम्

अन्तर्लानि. अक्षितनुवधयोपराम् ॥

इहोऽस्मद्भागवि विभित्तनोस्तनु

सुप्त रुपा शयनमोक्षि शिव शिवाया ॥ १ ॥

सपीथ रुचिदत्तेन जयदेवान्तरगुरो ।

चिन्तामणौ ग्रन्थमणौ प्रकाशोऽयं प्रकाश्यते ॥ २ ॥

प्रारक्षितप्रतिवन्धकविप्रविज्ञात्राय कृतं नमस्तारं शिष्यशि-
ष्याये निष्प्रान्ति मुखतीति इति ।

Date of the ancient part सप्त १६३९ कार्तिके
कवदि १० शनिवाररे ॥ [H T COLEBROOKE]

1941.

889 Foll 158, size 10½ in by 2½ in, foll 1-10 and 21-33 eight lines, foll 11-20 and 34-158 ten or eleven lines in a page, written on yellow coloured paper

Tattvacintamanipraśāsa, the *Pratyakṣha-*
pariśeṣa, a second copy

Evidently foll 1-11a, 1 c, and foll 21-33 were not written by the same writer who wrote the main bulk of this volume

[H T COLEBROOKE]

1942.

2535 Foll 156, size 10½ in by 1½ in, foll 1-109 ten lines, foll 110-156 eleven lines in a page

Tattvacintamanipraśāsa, the *Pratyakṣha-*
pariśeṣa, a third copy

Foll 16-83 are much injured by insects

Date of the copy सप्त १६३९ चर्धे मार्गशीर्षमासे
गुप्तये संवत्सा निधौ शुद्धिने तिथिर्गति ॥

[GAIKAWAR]

† The faults in this copy have been corrected by the help of the other copies.

1913.

1244 Foll 20⁵, size 10 in by 3 in, f. II 1-137 and 193-205 eight lines, foll 138-192 nine lines in a page

Taittiracintamanipralāṣa, the *Pratyākṣa-pariccheda*, a fourth copy

[H T COLEBROOKE]

1941

282 Foll 95, size 10½ in by 3 in, eight lines in a page

(*Taittiracintamanipralāṣa*), about the first half of the *Inumana* section. The beginning is wanting,* for the first four leaves contain the beginning of the *Inumana* *śloka*. The *Prālāṣa* begins fol 5, in quite the same writing and on quite the same yellow coloured paper. The first words are *हे षट्मासगोचराग्ने तन्मनूषाहं यन्मयं प्रतिषम्यन्तामुपगमायमि*. That it is the *Prālāṣa* and not any other commentary, follows only from the inscription on the title page *विंशतिलिटीकाहृषिदक्षि जनुमानसहस्य व्याप्रिपादरहस्य(mel)*. The first four leaves bear the marginal note *च० च०*, all the other leaves *वि० च० म०*. The last quotation from the *Cintamani* is *इतरस्येति* and the last words of the commentary are *ननु यथा भावव्यवहारहेतुर्पदे चतुर्भाषव्यवहारहेतुरपि न च*

[H T COLEBROOKE]

1945

108 Foll 232 (paged 115-316), size 9½ in by 3 in, six lines in a page

Taittiracintamaniprakāśa, the *Anumana pariccheda*, incomplete. To all appearance a first volume, paged 1-114 and containing the first half of the *Anumana pariccheda*, is lost. The

writing is the same as in the ancient part of the preceding manuscript

It begins *नमिति चेत् । न मनस एव तत्कारणं तत्संभवात् । तथापि किं विनियमकमिति चेत् ।*

[H T COLEBROOKE]

1916, 1947

534 & 535 Foll 318, size 9½ in by 2½ in, 7 or 8 lines in a page

Taittiracintamanipralāṣa, the *Śabda pariccheda*

This section begins *उपमानस्य शक्तिव्यावृत्तयेन शब्दोपनीयत्वात्तन्निष्पन्नानन्दं शब्दो निरूप्यते इत्याह । उपेक्षेति ।*

It ends

मन्त्रं स्वभावमुभयां मुक्तनीपहार-

संभाषमाश्रयाया कदाचारसाक्षात् ।

अभ्यर्षये कृत्रिमिवा कृत्रिमो भयत

मेतत्पुत्रा ननु दुःशा परितोत्पन्नम् ॥ १ ॥

योग्येन्द्रतन्मयो विनयोयगुद

चोरितुकापिपल्लगभेपुटोपमान ।

योग्यमिन्द्रतन्मयिदमहोदयो य

आ मुं चकार हृषिदक्षकृती प्रकाशम् ॥ २ ॥

Date of the copy संवत् १९०८९ (A.C.) सप्तमे चापादपदि एकारादयो कृष्णपक्षे मनीषामने इदं पुस्तकं लिखितं केसवपादे ग्राह्यं लिख्यति ।

The *Taittiraprakāśa* in Rājendralāla Mitra's *Notices*, vol viii, p 27, no 2075, which is ascribed to Rucilatta in Aufrecht's *Cat Cat*, p 217, is a different work (perhaps the *Manyalola* or *Cintamanipralāṣa* of Jayadeva, mentioned by Rājendralāla Mitra, *Notices*, vol iv, p 126, no 1545)

[H T COLEBROOKE]

f Mathuraṇ the *Tarkaragisā*

1948

1340a Foll 248, size 12 in by 4½ in, 10-12 lines in a page

* See the introductory couplets in Rājendralāla Mitra's *Notices* vol iv, p 127, no 1546

Anumanantatthacintamanatippani, a commentary on the *Anumanalanda* of Gaṅgeśa's *Uttamani*, by Mathuranatha Tanlavajsa, and hence called *Mathura* (see the second copy). Some of the colophons gave as the special title *Anumanaparecheda* (or *Ihanda*)*rahasya*.

See Hall's Index, p 29, no xxxiii, Auchincloss's Oxford Catalogue, p 241, nos 500-502, Rajendralala Mitra's Notices of Skr MSS, vol 1, p 28a, no 495, vol iii, p 108 no 1153. The introduction is not quite the same in the different copies.

The *Upadhi* section is wanting in this copy. The commentary begins

न्यायानुधिकृतसेतु हेतु श्रीरामसिद्धयन्त्रे ।

तत विभुवनगीत तर्कालकारनादयन्त्रा ॥ १ ॥

श्रीमता मधुरापातकैयागीशपीमता ।

विशदीकृत दर्शने द्वितीयमणिमहिका ॥ २ ॥

आन्वयिकीयवैयर्थ्यवत्तु कथाश्वैरव्ययन पिनायि ।

मदुक्तमेतत्प्रतिपत्ति धीरा निशुद्धव्यापनमात्रमुद्धम् ॥ ३ ॥

यद्यपीदं बहुषु बहुभिर्बहुधा चर्चितं तत्र त्रायते च केचित्
त्वाभावात् हेत्वाभावात् तत्रापि तत्राभावात्प्राप्तितत्त्वोपाधेय
कालात् बहुतरुतत्वेत्यलितसमाप्तायकं (प्रदायिकं?) पातो
आनोहायेन केचल मयरी भवतीति सर्वार्थनिपुण्या सत्तत्वेन
मूलस्यास्यानाय च समार चरे निवन्त । प्रसङ्गं निरूपित
विद्वान्मनुमानं निरूपयाम्यत्र शिष्यावधानाय प्रतिज्ञानीते
प्रत्ययानन्दविद्यादिना °

The following subdivisions are marked in this copy *Pratyanayajalalasya* (ends fol 11b), *Anumanalalandarajya* *Typtu jalalasyam* (begins अनुमानप्रामास्यं निरूप्य, ends fol 63a), *Typtu jalalop jalalasya* (begins व्याप्तिसङ्गं निरूप्य परमरतिप्रकरणं, ends fol 85b), *Samayajalalasya* (begins प्रसङ्गसंगत्या समाप्त्यं, ends fol 102a)°, *Jalalajalajalalasya* (begins

* Here is the omission of the *Ujjvalarajya* it begins प्रसङ्गसंगत्या उपाधि, only a few words more are written

व्याप्तिं निरूप्य पद्यता, ends fol 107b), *Palshata rahasya* (begins सिपाययिषा विशिष्टेति, ends fol 110b), *Anumanaparechedarahasya* *Paramarsa grantharahasyam* (begins अनुमितिहृषिकर्पादि°, ends fol 139a), *Kevalananyagranthe Puriapalsharahasya* (begins समान्यत सपरिकरमनुमानं, ends fol 144b), *Kevalananyagrantharahasya* (begins वृत्तिरिति, ends fol 147b), *Vyavirel isiddhantararahasya* (begins चसत्तप्य इति, ends fol 151b), *Savyabhicarapūrvapalsha* (begins केवलानन्यादिहेतुका°, ends fol 194b), *Savyabhicarasiddhanta* (begins दूषणी°, ends fol 195a), *Siddhantarapūrvapalsharahasya* (begins ननु अनुपसंहारोपायाख°, ends fol 196a), *Siddhantaragranthatippani* (begins विषयेति, ends fol 195b), *Asudhantaranyapuriapalsharahasya* (begins प्राचीनवन्ते, ends fol 197a), *Asudhantaranyatippani* (begins अथोपायवृत्तिरिति°, ends fol 198a), *Viruddhapuriapalsharahasya* (begins चसदिति, ends fol 205a), *Viruddhagrantharahasya* (begins साध्यसाधकेति, ends fol 208a), *Saipratipalshapūrvapalsharahasya* (begins समानवत्°, ends fol 210a), *Saipratipalshagrantharahasya* (begins यद्यपि साध्य°, ends fol 218b), *Heityabhicarahasya* *Asiddhigrantharahasyam* (begins तथा च व्याप्ति°, ends fol 232a), *Vadhapuriapalsha* (begins साध्य इति व्याप्तत्वमित्ये, ends fol 240a), *Heityabhica*, the last part (begins यथोक्तवय, ends fol 248b).

Fol 118 of the original paging is lost. Date of the copy श्रीसंवत् १८५९ त्रिति चद्वर (sic) सु १३ चार सोवार पुस्ततिथी ॥

[H T COLEBROOKE]

1949

1815. Fol 126 (1-129), size 9½ × 2 in by 1-4½ in (the leaves are folded together), 22½ lines in a page, written in the Bengali character, on yellow coloured paper

† The other copies have उपाधि instead of व्याप्ति, but in this copy the *Ujjvalarajya* section is wanting

Anum nāgarīcē lalāṣya a second, in complete copy of *Mithurānitha's* commentary, being only the first half of the whole. But it has the *Uj jhira lalāṣya* (fol 80b-109b, the *Uj jhira lalāṣya anupurāṣya* ends fol 91t, the *Uj jhira manyalāṣya anupurāṣya* fol 103v). The last words of this volume are হেঁদী পান্ডিত্যকারকপদানকরং যিনি, they belong to the *Par māsagrāntī lalāṣya*, which begins fol 110r. After fol 17 three leaves are lost (18-50 of the paging). Marginal notes, as অদ্বৈতপুত্রী (i.e. *Uj jhira pūreṇjālāṣya-Mithurā*) etc., point out the single subdivisions.

[H. T. COLEBROOK]

1050-1052.

1034b, 1040, 989a. Fol 61, 17, and 117 resp., size 17-17½ in by 3 3½ in (the leaves are folded), written in the Bengali character, eight lines in a page.

(*Anum nāhāṇḍarāṣya*), a third copy, nearly complete. The right order of the single parts is entirely confused, we give them as they ought to be placed.

Fol 9-27 of the first volume belong to a copy of *Jagadisa's* commentary on the *Diḍḍhi*.

Fol 70a, l 6-87b of the third volume belong to a copy of *Jagadisa's* commentary on the *Cintamani*.

1) Vol I, fol 1-8 (orig 1-9, fol 7 is lost). The *Pramanyatadarāṣya*, the first section of the *Anumanarāṣya*.

2) Vol II, fol 1-47 (orig 10-56). The *Vyaptipurāṣya aksharāṣya* and nearly the whole second part of the *Vyaptinada*.

3) Vol I, fol 41-46 (orig 57-63). The last five lines of the *Vyaptinadarāṣya*, the whole *Vyaptigrahopayapurāṣya* and three lines of the *Vyaptigrahopayāsiddhanta*.

4) Vol III, fol 1-9 (orig 61-72). The last part of the *Vyptigrahopayajāṣya*, without the beginning (see the preceding fragment) and the end (see the following fragment).

5) Vol I, fol 47-77 (orig 73-82). The last line of the *Vyptigrahopayarīḍi* and the two *Samanya* parts. The *Sāṅkshya pūreṇjālāṣya* ends fol 55a (orig 81a).

6) Vol III, fol 10-38 (orig 81-112). The *Uṇṇīḥ* sections. The *pūreṇjālāṣya* ends fol 20a, the *Uṇṇīḥ manyalāṣya anupurāṣya*, fol 32a.

7) Vol III, fol 39-68b (orig 113-142). The two *Palāṣya* sections (end fol 15a, the *jū pa* ends fol 12b) and the two *Paramarsa* sections (the *jū pa* ends fol 51a).

Fol 15 and 16 (orig 119 and 120) are misplaced.

8) Vol III, fol 68b-76a (orig 142-150). The *Kēśalīnāṣya* (the *pu pa* ends fol 731).

9) Vol I, fol 58-61 (orig 140-153). The *Kēśalīnāṣya*.

10) Vol III, fol 83-103b (orig 156-181). The two *Sāyabhicāra* sections. The *purāṣya* (ends fol 98a) is the same as in the first copy, but the *Sāyabhicāragrantha* comprises also the two *Sāṅkshya*, the two *Asāṅkshya* sections and the *Anupurāṣya* of the first copy.

11) Vol III, fol 103b-109a (orig 181-187). The *Virūḍḍāgrantha*, the *pu pa* ends fol 106b.

12) Vol III, fol 109a-117 (orig 187-189, the last six leaves are complementary). The *Satpratyaṣya anupurāṣya* incomplete. The *purāṣya* ends fol 110b.

Fol 111b, there is a note to the last but one line. সব কিয়ন্তি পদাণি যিনিহানি. The last

word before the omission in हरिश्चन्द्रावस्थेति (see fol 211b, l 2 in no 1948), the first words after the omission are व्यासोति व्यासिपद्यपमैत^०, it is the beginning of the *Asaddhigrantharahasya* (see fol 218b, l 9 in no 1948)

Foll 112 and 113 are mere fragments, but foll 114-117a bring in nearly the whole omission, fol 114 begins सत्यतिपद्यपिचार^०, fol 117a ends प्रतिपद्यपिपामवच्छेदकत्वादित्ये (see fol 216b, l 8 in no 1948)

13) Vol I, foll 28-39 (orig 200-311) The *Hetvabhāsagrantharahasya*, incomplete in the beginning Fol 28b ends the *Asaddhigrantharahasya*, to which only the first page of this fragment belongs (begins पार्थिकत्वात् अर्थे^०, see fol 231a, l 5 in no 1948), one line of the beginning of this section is at the end of the preceding fragment The *Baḥapūrvapāśha rahasya* ends fol 33b Colophon इति महाप्रहो पाप्मायप्रोमपुरापायकैयामीशमहापायैरिषितामुनाममूढ दिव्यशी समाना ॥

Date of the copy शकाब्द १६२३ ॥

[H T COLEBROOKE]

1953.

1813 Foll 82, size 12½ in by 1½ in, 10-12 lines in a page

Contimantippans Mathurs (वि० टी० मा० च० on the margin), the *Vyāṭṭirahasya*, incomplete The *Vyāṭṭirahasya* ends fol 25a The last words are अनुमितमुदयात् तादात्म्यादि पुनरिति [J TAYLOR]

1954.

417 Foll 396, size 12 in by 3½ in, 7-10 lines in a page

Sādhmanirahasya, a commentary on the *Sādhmanirahasya* of the *Tattvachintamani*, by Maḥarāja Taratara See Rajendralala Mitra's Notices of MS, vol 1, p 207, no 367.

The commentary begins •

कुचिन्नापरपुटेन पूरयन्

वशिकां प्रचलदमुल्लिखन्, (cp no 1937) ।

मोहयन्खिलवामलोचना

षातु को अयि नवनीरदसवि ॥ १ ॥

न्यापासुधितमेतु हेतुं श्रीराममखिलसंपन्नः ।

ततः त्रिभुवनगीतं त्रैकालंकारमादरात्तत्त्वा ॥ २ ॥

श्रीमहा ननुपापापतर्कपामीशपीमहा ।

पिशङ्कोक्त इत्येते मुनीराममखिलसंपन्नः ॥ ३ ॥

शान्तीश्रीकौषिकतमस्रलीपु सतादयैरध्ययनं विनापि ।

मदीयतेतत्परिचयं श्रीरा नि शङ्कनप्रापननामुध्वम् ॥

प्रत्ययतिप्रमासचयं निरूपितम् इदानीं चरमप्रमाणं शब्दो निरूप्योद्यो ज्ञे शिष्यापथानाय प्रतिज्ञानीते । अथेसादिना ।

Fol 81a ends *Sādhmanirahasya* *Pramayavadarahasyam*, fol 89b the *Alankāshapūrvapāśharahasya* (the same title occurs fol 116b), fol 141b the *Yogyatipūrvapāśharahasya*, fol 160a the *Asattigrantharahasya*, fol 186a the *Tatparyagrantharahasya*, fol 203b the *Sādhmanirahasya*, fol 211a the *Sādhmanirahasya* (the same title occurs fol 218a), fol 233b the *Ucchannapracchannarahasya*, fol 321b the *Vedhāda*, fol 338b the *Apurvāpūrvapāśharahasya*, fol 355a the *Purāvarahasya*, fol 361a the *Karyamutatātipūrvapāśharahasya*, fol 377b the *Karyamutatātipūrvapāśharahasya*, fol 393a the *Karmadharaya*, fol 395b the *Nayasamasa* (नमः)

Date of the copy संवत् १९५५

[H T COLEBROOKE]

1955.

1038 Foll 55 (and one *Krodhapatra* after fol 15), size 18 in by 3 in, eight lines in a page, written in the Bengali character The leaves are folded together

(*Sādhmanirahasya*), a second copy, incomplete It contains the *Alankāshagrantharahasya* (ends fol 17b, the *pūrvapāśha* fol 7a), the

Jagat grantharalasya (ends fol 30a, the *Uttarapalsha* fol 22a, the *Asattigrantharahasya* (ends fol 30a), the *Tatjaryagratha* (ends fol 55t) See foll 81a-186a in the first copy

The volume begins प्रमद्वाराकाङ्क्षी निरूपयितुं
युक्तं यथा वेति ।

The title given to this volume on the first leaf, व्याख्यासहस्राक्षरविधि (in Dev char), refers only to the last section

[H T COLEBROOKE]

1956.

1310b Foll 103 (219-353), size 12 in by 1½ in, foll 1-26 eleven lines, foll 27-47 (by another hand) ten to thirteen lines, foll 48-100 (by a third hand) ten lines in a page

Pramanyavilaralasya, according to the marginal notes चि० दि० (री०) मा० प्र० (मा० प्रान०) and the inscription on the verso of the last leaf चिन्तामणिमुद्राटीकाप्रामादयनारि, perhaps a part of *Mathuraniltha's* commentary on the *Cintamani*, from the first chapter

It begins

मद्वलस्य सफलस्य अथस्याय मोक्षसाधनीभूत (sic) भूत
the second copy) तत्त्वज्ञानप्रसिद्धिवाचो स्वीयग्रन्थोपादा
यक (sic) ० हानक) प्रदूषी मोक्षसाधनीप्रभूततत्त्वज्ञानकल्पना
न्यौद्यिकोप्रतिपादितप्रतिपादकत्वेन हेतुना मोक्षसाधनीभूत
तत्त्वज्ञाननक्षत्रा स्वीयग्रन्थस्य (प्र)तिपादयितुं तादृशहेतुवत्
स्वीयग्रन्थस्य दूरीयति ॥

Fol 279b ends *Pramanyavadaralasye J: aptarudapuripalsharahasyam*, fol 308b *J: aptavadaralasyam*, fol 334a *Utpathadaralasyam*

[H T COLEBROOKE]

1957.

1517e Foll 26, size 10½ in by 4½ in, 14-17 lines in a page, written in the Bengali character

Pramanyavilaralasya, a second copy, but only the two *J: aptarudapuripalsharahasya* parts

[H T COLEBROOKE]

g Some fragments

1958.

765c Foll 24 (numbered 27-30), size 10½ in by 3½ in, ten lines in a page

(*Cintamani*), a fragment of a commentary on the *Anumanakhanda* of the *Cintamani*, containing the *Arayavara* (see the Catalogue of the *Cintamani*, p 14 sqq)

The abbreviation of the title on the margin is मन or मना, once यदा and twice य or य

It begins, केवलान्यादिहेतुकानुमाननिरूपणानन्तरं
न्यायादिनिरूपणे समसंगतत्वज्ञानादिरामार्थ संगति प्रदर्शयन्
शिष्यावधानाय प्रतिज्ञावोक्ते तच्चेत्यादि०

It ends with the couplet

किंचिदपि विरुद्धं चेदुक्तं देवप्रज्ञानया ।

ज्ञाने युक्त्यर्थेत्वात्तत एतत्तयं मनोविधि ॥

Note of the possessor लिखायत भारद्वाज
मगधपतेन [H T COLEBROOKE]

1959.

868c Foll 3, size 11½ in by 4½ in, 15-17 lines in a page

Pa calakshankroda, notes on the *Paicala Lakhani*, a chapter in the beginning of the *Anumanakhanda* of the *Cintamani*, perhaps identical with no xlv in Hall's Index, p 32

It begins यस्यमार्गं पञ्चलक्षणं योष्यम् । साध्या
पञ्चेदकसंयन्त्रेण साधयता युक्तिं प्रति येन संयन्त्रेण सम्प्रकारक
ज्ञानं प्रति वच्यक तेन संयन्त्रेण साध्याभावाधिकरणत्वं निव
क्षितम् । [H T COLEBROOKE]

1960

969b Foll 76a-87b (originally 150-161,

but corrected into 15½-165), size 17½ in by 3½ in, eight lines in a page, written in the Bengali character

(*Anumana-Mayūha*), the *Atayaramūlatippani*, a commentary on the *Atayara* section of the *Ontamani* (pp 51-59 in the printed text), by Jagadisa Tarhalamīra. The commentary begins प्रमद्गदाह इवेति त्रिचविषयमुपनुमानं

See Hall's Index, p 38, no lxxiv

[H T COLEBROOKE]

5 *Nyayasiddhantamañjari*

1961.

1038b Foll 46, size 9 in by 4 in, foll 1-8 and 10-16 ten lines, foll 4-9 eight lines in a page

Nyayasiddhantamañjari, an elementary treatise on the *pramanas*, in four *paricheḍas*, by Janakīnātha Sarman, in the colophons always called *Bhāttacarya Uḍḍaman*. It begins

प्रथमं परमानन्दं ज्ञानबीजापराधेन ।

त्रिपते सुस्तिमुक्ताभिर्यथाभिधानमन्त्ररी ॥ १ ॥

इह निश्चिच्छलीकविनीयमुपपद्यते चरनोपपन्नानसहजं ज्ञानमामनन्ति । तच्च प्रमाणाधीनमिति प्रमाणं निरूप्यते । तत्र प्रमाया करणं प्रमाणम् । प्रमा च चर्चायां सुभवे (read यथायौ सुभवे) ।

The second, or *anumanaparicheḍa*, begins fol 12b

अपानुमानं निरूप्यते । तच्चानुमितिकरणमुपमानम् । अनुमितिर्यथापुनर्मोक्षमुपपद्यते चर्चायां निरूप्यते ।

The third, or *upamanaparicheḍa*, begins fol 20a

अपुपमानं निरूप्यते । तच्चोपमितिकरणमुपमानम् । उपमितिर्यथापुनर्मोक्षमुपपद्यते चर्चायां निरूप्यते ।

The fourth, or *śabdaparicheḍa*, begins fol 21b

अथ शब्दो निरूप्यते । तच्च शब्दप्रमितिकरणं शब्दः । शब्दश्च शब्दात्मनोऽपुनर्मोक्षमुपपद्यते चर्चायां निरूप्यते ।

This chapter has an appendix, which treats of the principle of knowledge in general, beginning with the question (fol 13a) ननु सर्वमिदं प्रमानमिदो स्याददेव कुत मिदम् ।

Authorities, quoted in the *Nyayasiddhantamañjari*, are the *Ācārya*, *Sūratyāmisra*, *Nāstika*, *Bhāṭṭika*, *Mīmāṃsā*, *Vātsēṣika*, *Prābhāra*, *Gurata*, *Muramimura*, and the *Ontamani*

Foll 1, 5, 6-9 and 33 are in another hand writing, they fill up defects of the original

See Hall's Index, p 21, no xviii, Aufrecht's Catalogue, p 240a, no 581, Weber's Catalogue (Berlin, 1853), p 207, no 699, Rajendralala Mitra's Notices of Sikh MSS, vol v, p 175, no 1862, Burnell's Tanj MSS, p 110

[H T COLEBROOKE]

1962.

1724a Foll 11, size 8½ in by 3½ in, foll 1-12 thirteen or fourteen lines, foll 13 41 ten or eleven lines in a page

Nyayasiddhantamañjari, a second copy

Date and name of the scribe संवत् १३३० शके १५५५ वैशाखसुद ६ शनी बुधिरानेन लिखितं ॥

[H T COLEBROOKE]

1963

787 Foll 36, size 10 in by 4½ in, 10-12 lines in a page

Nyayasiddhantamañjari, a third copy

Date and name of the scribe संवत् १३२९ वैशाखसुद १५ लि० काशी खेलाके हुलसीदाशने गणकृष्णदाशः शुभम् ॥

[H T COLEBROOKE]

1964

232e Foll 32, size 12½ in by 3½ in, nine lines in a page

Nyayasiddhantamañjari, a fourth copy

Date संवत् १३३० [H T COLEBROOKE]

1965.

2108a. Foll 62, size 9½ in by 1½ in, eight lines in a page

Nyayasiddhantamanjari, a fifth copy. Foll 12-26 are in a beautiful old handwriting, foll 1-6 are in another old handwriting, the rest is by a more modern hand

[GAILAWAR]

1966

1549b. Foll 15, size 9½ in by 3½ in, 9-11 lines in a page

Nyayasiddhantamanjari, a sixth, incomplete copy, breaking off in the beginning of the *Sublaparaccheda*

[H T COLLECKE]

1967.

1894a. Foll 9, size 12 in by 3½ in, seven lines in a page

Nyayasiddhantamanjari, the *Anum naparaccheda* and the beginning of the *Upamaj araccheda*

[J TAYLOR]

1968

2798a. Foll 15, size 10½ in by 8½ in, twenty three lines in a page

Nyayasiddhantamanjari, the *Pratyakhsa* and *Anumana khand*. This copy is in the European book form

[COLL OF FORT WILLIAM]

1969.

2014. Foll 26 (paged 2 29, the first leaf being lost), size 8½ in by 3½ in 8-11 lines in a page

Nyayasiddhantamanjari, the *Sublakhand*

It begins धीन्यन्तात् प्रतिपत्ति च लोकात्

[J TAYLOR]

1970.

370. Foll 261, size 10½ in by 3½ in

Nyayasiddhantamanjari, also called *Turiyarakasa*, a commentary on the *Nyayasiddhantamanjari*, by Dikshita Śrīlantha Sarman, son of Dikshita Vaidya, of Benares. See Hall's Index, p 24, no xxx, Weber's Catalogue (Berlin, 1853), p 207, nos 700-704, Barnell's Tanj MSS, p 119

The *Upamana khand* is wanting in this copy. The *Anumana khand* precedes the *Pratyakhsa khand* in this volume

b) The *Pratyakhsa khand*. Foll 57 (61-110), nine lines in a page

The commentary begins

संख्या प्रत्यक्षे गिरिण्या सेवे समालोकिता
येव मानिनि वा कृपास्वदयता नात्यानि यथा नमः
किं तु त्वामहमात्मनि मनसि ध्यात्वा तत्रैवाकृतौ
इमे हविस्त्योऽलसतनपाद्व जिग्रा पातु न ॥ १ ॥
विद्वानगदयत्किंभाषनापरिशीलिता ।
शोकस्त्वनिता सेवे कृतिरातनुता दुदम् ॥ २ ॥

सत्येकस्मिन्वापि वापके नापककहस्याप्यकिञ्चित्कत्वेन प्रति
पत्त्यभावात्स्याप्यवापेक्षिततया प्रकृतप्रत्यक्षमात्रप्रतिपत्त्यक
दुरितकपविप्रतिपत्त्याय कृतं भयवत्तस्यापके मन्त्रं शिष्यादि
वाच्यमादी निवर्तति ॥ प्रत्यक्षेति ॥

Between foll 96 and 96 (82 and 88 in the original pagination) and 96 and 97 (88 and 82 of the original pagination) some leaves are wanting

Colophon इति श्रीविद्वत्कुटुम्बनाथिस्वरानिनीरामन
नीरजितपण्डितनायकाजीशप्रोदीपितप्रोक्तशनिधिरिषितापी
न्यायसिद्धांतमंजरीदीपिकायां प्रत्यक्षः समाप्तः श्रीमन्नारि
मार्तण्डिभैरवाय नमः ॥

Date संवत् १९१९

a) The *Anumana khand*. Foll 53 (1 53) ten lines in a page

It begins प्रत्यक्षविषयानन्तरमुपजीव्योपजीवकभाव
सत्यानुमाने निष्पद्यन्तिज्ञानोऽहे ॥ अथेति ।

Date संवत् १९१९ । मित्रि पुत्रा मुदी २ बार सप्तपरे ।

c) The *Sabda Khanda* Foll 151 (111-261),
foll 111-213 ten lines, foll 214-261 nine lines
in a page

See Rajendralala Mitra's Notices of Skr
MSS, vol v p 176, no 1863

It begins

मदाभूतलसामानलभूपितमलक ।

पुनातु गिरिजाप्रसवावमेकमनेकधा ॥

उपनीयोपनीवक्षभायसगोपमाननिरूपणानतरं शब्द
निरूपयत् शिष्यावयोपाय प्रतिजानते । तथेति ।

It ends

आतिकैशिके यद्वदन् स्फुरितं मम ।

सिद्धेश्वरीपदद्वन्द्वकराणां तद्विभक्तम् ॥ १ ॥

यो यो काश्या समुत्पन्नो विद्यनापाय्यप्रोक्त ।

तस्य श्रीकण्ठकृतिन कृतिरातनुतां मुदम् ॥ २ ॥

इति काशीगर्भसंभपदीयितविद्यनापाय्यमदीयितश्रीकण्ठ
विरचिता तत्केप्रकाशाभिधा मिद्विज्ञानमन्त्ररीदीपिका समाप्ता युग्म
भूयात् ॥ संवत् १६५५ श्रावण शुदि ६ चार अतपारके ॥

[H T COLEBROOKE]

1971.

279 Foll 68 (paged १-२२, fol ३५ is lost),
size 10½ in by 4½ in, ten lines in a page

Nyayasiddhantamañjarī, the *Pratyak-
leha* and the *Anumana paricchedas*, the former
ending fol 40b Foll 68-71 are in another
handwriting and fill up a defect of the original

Date मितो जगन्नाथपदीनेरेके यापो सप्त संव १७०२ ॥

[H T COLEBROOKE]

1972.

1825 Foll 13, size 12½ in by 4½ in,
eleven lines in a page

Nyayasiddhantamañjarī *lipik* *Tarkajal* &
Ull, the *Anumana pariccheda*, a third copy

[J TAYLOR]

1973.

38 Foll 236 (paged १३२-३०३), size 9½ in
by 4½ in, nine lines in a page

Tarkaprakāśabhidhā Siddhantamañjarī *lipik*,
the *Sabdapariccheda*, a second copy

Date संवत् १७०२ मितो कुवार वदि २ सनीवार ॥

[A C BUEVILL]

1974.

1929 Foll 171, size 10½ in by 4½ in

Nyayasiddhantamañjarī, surnamed *Bha-
vadipikā* (see the introduction) or *Bhavartha
dipikā* (in the last subscription), a commentary
on the *Nyayasiddhantamañjarī*, by *Krishna
Nyayavagisa Bhaññacarya*, son of *Govinda Ny-
yalamkara Bhaññacarya*

See Hall's Index, p 25, no xx, Weber's
Catalogue (Berlin, 1853), p 207, no 699,
Rajendralala Mitra's Notices of Skr MSS,
vol vi, p 284, no 2220, also vol iv, p 81,
no 1408

This MS was copied by one *Dalākrishna*,
in four parts

a) The *Pratyakṣakhaṇḍa* Foll 50, 8-10
lines in a page

It begins

शेषालक्षणा रुचिरे तदित्यालोरे भवान्यादलेशान्ता ।

इन्द्रादिनाया भुवनेष्वनया मो पातु धन्या गिरिराम

[कन्या ॥ १ ॥

प्रथम्य शिवयो पादी प्रोक्ता कृष्णशर्मा ।

सिद्धान्तमन्त्ररीत्याख्या क्रियते भावदीपिका ॥ २ ॥

प्रारिश्चित्रप्रतिपत्त्यकोपशमाय कृतं परमात्मनस्कारक्ये
मन्त्रलक्षणायाय प्रवृत्तयो व्यापकायैतदुल्लेखं मन्त्रलक्षणाया
पादी निपन्नाति ॥ प्रथम्योपादि ।

b) The *Anumanaḥkhanda* Foll 15 (51-65),
9-11 lines in a page

It begins

विप्रमुप्रतिपत्त्याय चत्वार्य भवानियो ।

प्यालयशापनीताय गत्योपाय नमो नमः ॥ १ ॥

गिरिजनन्दनं नत्वा भव्या सोमं हर्षि हरम् ।

प्यात्पातुमानवमन्त्रा क्रियते कृष्णशर्मा ॥ २ ॥

पूर्वग्रन्थे प्रज्ञानानुत्तरग्रन्थे प्रवृत्तये शिष्याणामिन्द्रियान्तर
मनोयोगव्यवच्छेदाय चापशब्देनावसरसंगतिं सूचयन्नुपमान-
निरूपणं प्रतिनानोते ॥ अपोपमानं निरूप्यत इति ।

c) The *Upamanakhanda* Foll 5 (66 70),
11 13 lines in a page

It begins

विश्वेश्वर गुरु तन्वा ध्यात्वा देवी सरस्वतीम् ।

आस्थोपमानमन्त्रया क्रियते कृष्णशर्मेणा ॥ १ ॥

पूर्वग्रन्थग्रन्थे प्रज्ञानानुत्तरग्रन्थग्रन्थे प्रवृत्तये शिष्याणां
धौवमनोयोगमपादनाय चापशब्देनावसरसंगतिं सूचयन्नुपमान-
निरूपणं प्रतिनानोते ॥ अपोपमानं निरूप्यत इति ।

d) The *Sabdakhanda*. Foll 101 (71-171),
nine lines in a page

This part of the commentary is called
Gudharthadipī in the introduction

It begins

प्रश्नस्य जगतो नाप्यधीमता कृष्णशर्मेणा ।

क्रियते शब्दमन्त्रया आस्था गूढार्थदीपिका ॥ १ ॥

पूर्वग्रन्थग्रन्थे प्रज्ञानानुत्तरग्रन्थे प्रवृत्तये शिष्याणां धौव
मनोयोगमपादनाय चापशब्देनावसरसंगतिं सूचयन् (शब्दनिरु-
पणं)* प्रतिनानोते ॥ अप शब्दो निरूप्यत इति ।

[J TAYLOR]

1975

1242 Foll 138, size 11 in by 3½ in
nine lines in a page

Nyayasiddhantama jarstika, a second copy

The *Pratyakshakhanda* ends fol 40b, the
Anumanakhanda fol 53a the *Upamanakhanda*
fol 56b

The scribe adds

साधने कृष्णपथे तु नमस्या मंगल दिने

हस्तितं नापरमेण सिद्धान्तमनोमुत्तमं ॥

[H T COLERIDGE]

1976

1724b Foll 90, size 8½ in by 3½ in,
9-14 lines in a page

* This word has been added from the second copy

Nyayasiddhantama jarstippani, with the
surnames *Siddhantamanjaribhusha* (see the
introduction) and *Balabodhani* (according to
the final colophon), a commentary on the
Nyayasiddhantama jari, by *Nrisimha Pa ca*
nana, son of *Gownda*, a Bengali (see the in-
troduction)

This commentary is not mentioned in Hall's
Index It begins

तन्वा गुरुपदद्वन्द्वं चिन्तयित्वा सितं मह ।

सिद्धान्तमन्त्ररीभूषां करोमि शिशुकर्णयो ॥ १ ॥

धर्मिच्छरीमुत्तरीडमालमहोपस्थितासक्तोत्तितात्

तत्साल कृतिन पर सुकृतिनो गोविन्दनामाभिधा ।

तत्सुनूर्तुमिह (r ० नर ०) एष सुकृती भाष तु पञ्चाननो

बालानां हितकाङ्क्षया स्फुरति द्वाग्यापसिद्धान्ति

सिद्धान्तमन्त्ररीतकेमपुरस्कृतमुत्तमान । [॥ २ ॥

मार्गमान्नुत्तमानोदसदभावो(?) विरच्यते ॥

ईश्वरग्रन्थप्रतिपत्त्यकदुरितनिशुद्धये कृत परमानन्दमकाररूप
मङ्गल शिष्यशिष्यायै सन्वादी निवर्तानि ॥ प्रश्नस्येति । परमा
न्तानं प्रश्नस्य ज्ञानकीनापसर्मेणा व्याससिद्धान्तमन्त्ररी क्रियत
इत्यन्वयः ।

The *Anunanjari* *ariccheda* begins (fol 20a)

प्रत्ययनिरूपणान्तरमेकप्रयोजनान्नाद्याया(?) संगतिं प्र
दर्शयन् । शिष्याववाधायानुमाननिरूपणं प्रतिनानोते । अप
त्वादित्वा ।

The *Upamanapariccheda* begins (fol 35a)

अवसरसंगतोपमानं निरूपयितुवाह अपति ।

The *Sabdapariccheda* begins (fol 38a)

उपमानशब्दनिरूपणमारकप्रयोजनकत्वव्याप्यो संगतिं प्रदर्श
यन् शिष्याववाधाय प्रतिनानोते अपेत्वादित्वा ।

Date संवत् १९३० ज्येष्ठ यदि ४ शुक्ल सवाप्रो ३५
पुस्तक ॥ शुभमस्तु लेखकपाठको ॥

[H T COLERIDGE]

1977

1038c Foll 22 size 8½ in by 3½ in
10 or 11 lines in a page

Siddhantamanjar prakasa a commentary on
the *Siddhantamanjari*, by *Dhaskara*, son of

See Hall's Index, p. 26, no xxv, Rajendralala Mitra's Notices, vol. v, p. 84, no 1765. It is not a mere gloss on the *Uttaman*, as Rajendralala Mitra asserts.

The *Pratyakshaparicheda*, incomplete. It begins

दाद्यायलीरमणसवरणारविन्द
प्रकादिभिः सुरवरैरपि सेव्यमानम् ।
श्रीगीतने सुनिबर्तयितकारमुत्तमान्
पान्नीश्वकीरतवुर्पाद्य नमानि भक्ता ॥ १ ॥

मुकुन्द पितर नौमि पदगालीतस्वदर्शिनम् ।
यमुत्पपरिपाकेण शाले गतिरभ्यन्तम् ॥ २ ॥

पुरुहूतपुरोहित सभायां
कवितायां किल कालिदासमन्यम् ।

निषिलारिलगालाविद्वुरो
शितिकण्ठमिषसुहृन् नमानि ॥ ३ ॥

मोक्षहेतुप्रभासादितस्त्वज्ञानाय सश्रियम् ।
महादेवेन सुधिया त्रिपते व्यापकीलुभ ॥ ४ ॥

व्यापिहान्तिनिष्कर्षं निहासा यस्य पिष्टे ।
संदासलेन सुधिया व्यापकीलुभ आदरात् ॥ ५ ॥

व्यापाम्भोपि समुत्पन्न भावनामन्दरादिरा ।
विष्णुनेव महादेवेनाय कीलुभ उद्धत ॥ ६ ॥

इह सकलशिवानां सन्धारमे मल्लभरणात्मलफल्पादी
विचार्यते ।

The last words are वाप्या मानसनाविन्द्यं प्रति
मनस्वेन करणानास्व वास्तवित् (?) मयोगान्
[H T COLEBROOKE]

1980

877b Foll 167 (91-259), size 10 in by
1½ in, ten lines in a page

(*Nyayakausika*)? A large portion of an *Anumanakhandā*, incomplete at the end. On the last leaf it is called अनुमानसंज्ञादाय, on the first leaf "A fragment, *Anumana sad rika*" (in Colebrooke's handwriting). As the style of this treatise is very much the same as that of the *Pratyakshaparicheda* of the *Nyaya* au-

stuba in the first part of this volume, and as both parts of this volume were evidently written by the same hand, it is highly probable that this is the *Anumana* section of the *Nyaya kaustubha*.

It begins

व्याप्ता शिवादिगुणल विद्युपेहपास्य
नन्ता गुरोश्चर्यपद्वनमादरेण ।
भूयो विभाष्य सुधिया तदुदीरितायै
विद्वन्मुदे किमपि कीनुकमानमोमि ॥ १ ॥

अपानुमान निरूप्यते अत्रास्यते न प्रमुञ्जीतेयमिषुक्तवचनात्
प्रत्यक्षात्मननुमानं अपि प्रत्ययानन्तरं निरूप्यते इति न शङ्कम् ।

[H T COLEBROOKE]

1981.

1868 Foll 198, size 12½ in by 4 in,
nine lines (foll 167-173 ten lines) in a page
Nyayakausika, the *Saddaparicheda*. See
Rajendralala Mitra's Notices of Skr MSS,
vol. v, p. 174, no 1861

It begins

नन्ता सावशिर्षं मुकुन्दपितरं श्रीकण्ठतर्कं गुरु
भयं मूलधिया विभाष्य च तदुक्तं सवर्तं हृदि ।
शब्दे मानसरे विविदिषिविषयमुक्तं तस्यपादके
गूढार्थप्रतिपत्तये चरिष्यो कुर्वे प्रवर्त्य वरम् ॥ १ ॥

अथ शब्दो निरूप्यते ॥ अत्रोपनीत्यापनोरुभाषमगोप
माननिरूपयानन्तरं शब्दनिरूपयामि वक्ष्ये वदामि (cf the
beginning of the *Saddahantā* in the *Nyaya
siddhantama jai lipi*) ।

It ends

शब्दार्थानामपि नान्यान्त्यत्यासक्तिरिति मम ।
मया नोक्तं प्रमेयं यदप्योक्तं तन्मुपरीरितं ॥ १ ॥
नानानिषन्धानालोक्य विभाष्य च पुनः पुनः ।
मयाच त्रितितं यद्यनेन ह्युक्तं ताविका ॥ २ ॥
महाज्ञेनो भावनातश्च मम
मया संगृहीतं प्रमेयं हि यद्यत् ।
अवश्यं मुषीभिलगतावनोयं
प्रमादादुक्तं हि संगोपनोपम् ॥ ३ ॥

यथा द्युतानो मणिगोचराणां
निष्कर्षोपायं वहतिमुक्तः ।
अथ महादेवमुपेन यन्नाम्
चम्भोर्दयातो रचितो निवन्धः ॥ ३ ॥

Authorities mentioned in the *Nyayakau-
stubha* are the *Ontaman*, *Bhashya*, *Didhiti-
haranuyayino navyak* (no 1079, fol 79b), *Klan-
danakara*, *Saundalopadhyayak* (*Saundalop*?),
Matihulab, *Prabhakarab*, *Pakshadharamurab*,
Alankarikadhurandharab, *Hari*, *Prasacab*, *Pre-
cinab*, *Navyak*, *Narmab*, *Bhattab*, *Mimamsakab*
(*apracinabhattanuyayino Mimamsakab*, no 1981
fol 54a, *pracinanuyayino Navyayak* fol 126a)

Fol 166 is blank, but there is no omission
in the text

Colophon

इति श्रीमत्तद्व्यासप्रनाखपापागोशः (°पारोप° Raj M)
श्रीमन्मुन्दपयिस्तात्मनपुत्राप्रकाशोपनामकमहादेवपतिविर-
चिते व्यासकीर्तुषु शब्दपरिच्छेदः समाप्तः ॥

Date of the copy शके १९४२ प्रभाषीनाम संवत्सरे
कार्तिकपुष्यतिथिनाम इदं पुनः क समाप्तः ॥

[J TAYLOR]

1982

693 Foll 183, size 9½ in by 4 in,
10-12 lines in a page

Nyayaustubha, the *Sabdapariच्छेda*, a second
complete copy [H T COLEBROOKE]

8 *Nyayasamāśhepa*

1983

2008a Foll 72, size 10 in by 3½ in,
nine lines in a page

Nyayasamāśhepa by Gorinda Śarmaṇ, son
of *Nyayācāryapatī Bhāṣacārya*, a commentary
on the *Kārikā*, apparently a short compendium
of the *Nyaya* philosophy, by the same author
The contents are the same as in the first

adhyaya of the *Nyayasūtra* The single topics
are pointed out by marginal notes in Cole-
brooke's handwriting It quotes the *Onta-
mans* and the *Kadambari*

It begins

भूयो भूयो भूयस्वतयां दिनयेन याचमानस्य ।

कृत्यानि केलिकाले भवस्य मयाय भूयान् ॥

इत्युदात्तानां विपर्ययस्तथादरेव ।

कुतुहेन कारिकायां स्वकृतानां वयं तनुम ॥

व्यायवाच्यस्ये भूनीरिय गोविन्दार्मणः ।

कृति कृतधियां भूयादनन्दानन्ददायिनी ॥

विशिष्टशिष्टाचारानुमिददयोधितकन्याशक (व्याशक)मङ्गल
शिष्यशिष्यायै निवसति वीलीमलेयदि ।

The blanks on foll 50 sqq are probably
due to the illegibility of the original manu-
script [H T COLEBROOKE]

9 *Siddhantarāhasya*

1984.

660 Foll 345 (orig paged १-३३५), size
13½ in by 4½ in, six lines in a page, well
written in the Bengali character

Siddhantarāhasya, a large *Nyaya* treatise,
incomplete at the beginning and at the end
The name of the author does not occur In
Aufrecht's *Catalogus Catalogorum*, p 720,
there are registered several *Nyaya* works
which have this title This work is divided
into many small sections, more than sixty of
which are contained in this copy The first
is called *Sad jaccaya* (1) *vyatipattanāṣṣayatra*
lalshana (ends fol 7a), the second *Niscaya-
samagryak samśayaj ratibaddi alairakhandana*
(ends fol 8b), the last *Vyopyayacai jakaj aru-
marel asya Laranatv Laranatvavica*

The title "*Siddhantarāhasya*" is inscribed
on every leaf

The volume begins ननु किञ्चाम सशयत्वं इति न तावत्तन्नेदोमव(?) व्यवसायसिद्धौ जातिविशेषा चाद्युपलब्धा दिना संस्कारात् [H T COLEBROOKE]

1985.

1633 Foll 88, size 19 in by 3½ in, the leaves are folded together, seven lines in a page, well written in the Bengali character

Siddhantarahasya, a second, incomplete copy, containing only as much as foll 1-131a of the first copy, but with one section more at the beginning (*Smritisamskarakasya* fol 15b)

The volume begins छान्दादौ ऋषिपयस्कलं प्रत्यक्षद्वये ° [H T COLEBROOKE]

10 *Pratyakshadushanoddhara*

1986.

786b Foll 71 (122-192), size 10 in by 2½ in, eight lines in a page

Pratyakshadushanoddhara, by Mahamahopadhyaya Narahari, son of Mahamahopadhyaya Yajapati, incomplete. It seems to be a refutation of the opinions advanced by some objector to the *Pratyakshadushanoddhara*. According to the inscription on the first page, "*Pratyakshadushanoddhara uttarakhanda samkhyā* 3000," this copy would contain only the second half of the whole. On the margin it has the mark ३० रूप°, but once (fol. 129b) मा० च°

It begins

प्रतिनृपतिश्रीश्रीमं साईमंडं इ(?)भीले *

नमसति पयसाय राखये लाखये ।

पिहितमन्त्रतन्त्रो हृत्तन्त्रो बलान्

मयति जनकमाया साहसो दुर्गिहलाभः ॥

नयेति मानस(मानस?) चित्तेकसहचारमानसहृद्भाष्य गयेमये । Cp no 1987

* Read सायमयेदुमी°, as suggested by Prof. Aufrecht

Fol 154a the author of the *Cintamani* is mentioned, fol 184b the *Lilavatiprakasa* (लीलावतीप्रकाशे पईमानचरणोर्लिखित) Foll 122-191 are १-३० in the original paging, the last leaf is १११

The date of the last leaf is संवत् १११८, but this early date is not probable for the main bulk of the copy, which is not in the same handwriting

See an *Anumanakhandadūṣhanoddhara* by the same author in Aufrecht's Cat Cat, p 17, quoted from Burnell's Classified Index to the Skr. MSS. in the Palace at Tanjore, p 121

[H T COLEBROOKE]

11 *Siddhantasamgraha*

1987.

362. Foll 111, size 10½ in by 5½ in, generally eight or nine lines in a page

Siddhantasamgraha, a treatise on the *Pramanas*, according to the systems of Gautama and Kanada, by Yadava Ji Tyasa, son of Nrisimha and pupil of Ramakrishna

See Hall's Index, p 27, no xxviii

It begins

रामोपासकपुत्री (रामोपासकपुत्री) मन्त्रा गङ्गा देवर्षि
[मन्त्रमतीतम् ।

गणेशं रामकृष्णं च साधयामि चिकीर्षितम् ॥ १ ॥

आययपीन यत्नेन रामकृष्णसंगदुष्टे ।

कपायगीतमनवाधुर्निमित्तानसंगदम् ॥ २ ॥

कुशाग्रबुद्धिनिपुणो अनुमोयो (१० पोयो)

न मन्त्रो नापि च मन्त्रदुष्टि ।

कुशाग्रबुद्धिनिपुणो अनुमोयो

कामो गुपीतमन्त्रमन्त्रा (१० बी) न ३ ३

सदायसाधिकावतान्त्रो

नच प्रयेता इन्द्रो दुष्टः ।

नचापि मन्त्रमन्त्रेण वेदा

मन्त्रमन्त्रेण मन्त्रमन्त्रः ॥ ३ ॥

पृष्ठाग्रलि सन् विनये विषाय
विश्रुतिमेतां विदुषां करोमि ।
विभाव्य सम्यक् प्रपदनु होयं
विभावयदव न को वधि होय ॥ ५ ॥
दोषमुद्धिनं जनेषां न(य)मिद्वान्तसेवते ।
न दुष्टो नूतनयन्दो निर्विलेपेभ्यो हि स ॥ ६ ॥

मङ्गलस्य कारयता नान्यवयवतिरेकसहस्रप्रत्ययगम्या ।
सति मङ्गले अपि कुक्षपित्तवाप्यवधदोषान् । Cp no. 1986
and 1989

The *Pratyaksha* section ends fol 50a, the
Anumana section fol 78a, the *Upamana*-section
fol 79a [H T COLEBROOKE]

12 Nyayasiddhāntadīpa

1988.

614a Fol 55, size 9½ in by 4 in,
fifteen lines in a page, written in the Jauna
character

Nyayasiddhāntadīpa, a series of philoso-
phical dissertations (*śāstra*), by *Mahopādhyaya*
Saśādhara. In the colophon this work is called
Nyayasatnaparāraṇa. See Hall's Index, p 41,
no cvi

It begins

सौ । यावत्कश्चिद्विद्वद्दीर्घावयवकश्चि यं चिकित्साय
विनयगणितचर्योद्देश्येभ्यो नम । यथाशब्दायै नम । चोबो
हरणाय नम ।

अक्षितपरमिद्वान्तम्यान् गीतमन्तैकविद्वान् ।
नन्वा निरुपधीशं शशपराशमीं प्रकाशयति ॥ १ ॥
नान्विद्वान्दीर्घो ऽथ कश्चापि विनिगीतुनि ।
पारयौय प्रकाशाय सत्तैकेष्टेष्टमय ॥ २ ॥

इह तावदधीरकेशो निर्विप्रसनातिमुद्रिय पटुः प्रवर्तं
माना विनायकाश्चैवदधिर्वादी मङ्गले प्रदुश्यन्ते प्रेषावन् ।

The first *śāstra* is the *Mangalāśāstra* (ends
fol 3a), the second treats on the question
अन्यकारणं भावयति न वा, the third is the *Harana*
śāstra the sixth treats on *Sāta*, the seventh
on the question मन्त्रस्य परमायुषात् न वा, the four

teenth begins वायु मन्त्र इत्येके तेषामग्रमात्र, the
seventeenth is called *Lingaparāmāśāstra*, the
eighteenth answers the question ननु केन प्यति
(fol 28b), etc The last *śāstra*, which is marked,
is the twenty-second (fol 14), and then begins
a discussion on *Abhāsa*

For a more complete list of the *śāstras*, see
Burnell's *Tanj MSS*, p 119

[H T COLEBROOKE]

13 Dissertations on special topics

a With names of authors

1989.

47a Fol 5, size 9½ in by 4 in, 12 or
13 lines in a page

Mangalāśāstra, a treatise on the question
whether it is necessary to begin a literary
work with an invocation of some deity, by
Harināma Terkavogṣa, a Bengal Brahman

See Hall's Index, p 41, no lxxxvii

It begins ननु मङ्गले न समाविशायन् । मङ्गले
सत्यपि कादर्वयादी(र कादर्वयादी)* प्रत्यासमाने मङ्गले पि
वापि प्रमत्तादुहितसमाप्तेत्ययतो व्यतिरेकज्ञाय अभिप्रायम् ।

[H T COLEBROOKE]

1990.

1549a Fol 14, size 9½ in by 3½ in,
eight lines in a page

Vishayatanvāra, a treatise on perceptible
objects and their objectiveness, by *Harināma*

See Hall's Index, p 42, no xci

It begins विषयता च विषयाकाशप्रतीतिसाधिको
स्वरूपसंबन्धितोऽपि ज्ञानादौ विषयेषु तत्रिहिरता माना
भावादिति यावत् ।

[H T COLEBROOKE]

1991.

2592c Fol 12, size 9½ in by 4½ in,
11 or 12 lines in a page

* See Aufrecht's *Monatsh. de Skr* MSS, no 486

Vishayataravaka, a second copy of *Harirama's* (here called *Nyayalamara Taralamagisa*) treatise. It is in the same handwriting as the *Anumati paramarsa* in the same volume, which was copied सवत् १९२०

[GAIKAWAR]

1992.

1549c Foll 16, size 10½ in by 4½ in, ten lines in a page

Samagravicara, by *Harirama*

It begins with the same words as *Raghudeva's Samagrivada*, no 2002

समाने विषये लौकिकप्रत्यक्षानुसङ्गे अनुमितिसामग्री सङ्गे च लौकिकप्रत्यक्षेनोत्पद्यते । न त्वनुमितिसामग्रौ साक्षात्करीनीत्युच्यते सायस्येवोदयात् । एवं समानविषयकज्ञाच्च बोधानुमितिसामग्रौ समवधानदर्शयामासि शाब्दबोध एव जायते ।

[H T COLEBROOKE]

1993.

47d Foll 24 (33-56), size 9½ in by 4 in, twelve lines in a page

Dharmatavachedal atapratyasattvicara, a logical treatise, by *Harirama Taralamkara*

See Hall's Index p 52, no cxlix, Aufrecht's Oxford Catalogue, p 244, no 610

It begins

अनुमितिसामग्रीयो कार्यकारणभावपरकप्रमासङ्गि साना नाधिकारस्य तेन चैकपुरुषीयपरामर्शदशायी न त्वद्वैतपुरुषान्तरापीयानुमितिसामग्री तस्य सन्वायरूपकारणतावच्छेदकसर्वव्येन परामर्शविरहात् ।

[H T COLEBROOKE]

1994.

1517g Foll 29, size 10½ in by 4 in, ten lines in a page

Dharmatavadartha, a second copy. This title, as well as a second title, "*Anumitiparamarsa-aryakaranaabhutavacara*," has been added by a more recent hand

[H T COLEBROOKE]

1995.

2610c Foll 29, size 9½ in by 4½ in, eleven lines in a page

Dharmatavachedal atapratyasatti, a third copy

Date of the copy संवत् १८१९

[GAIKAWAR]

1996.

47h Foll 46 (103-148), size 9½ in by 4½ in, eight lines in a page

Budhabuddhivicara, a dialectic treatise on Contradiction, by *Harirama Taralamkara Vagisa*. The name of the author is not mentioned in this copy, but see the next one Hall's Index, p 54, no clxx

It begins तद्वैतविषयविशेषताकतद्भाववत्ता निर्वय काले तद्वैतविषयविशेषताकतद्भाववत्ता निर्वय काले तद्वैतविषयविशेषताकतद्भाववत्ता निर्वय काले

[H T COLEBROOKE]

1997.

956a. Foll 27, size 10½ in by 4½ in, generally thirteen lines in a page

Budharakasya or *Budhabuddhivicara*, a second copy

[H T COLEBROOKE]

1998.

47e Foll 22 (57-78), size 9½ in by 4 in, twelve lines in a page

Aryamatavicara, a critical discussion on some points about *anumana*, by *Taralamkara Harirama*

See Hall's Index, p 53, no clxx, Aufrecht's Oxford Catalogue, p 245, no 611, Ray Mitra's Notices, vol vii, p 140, no 2372

It begins

अनुमितिं प्रति परीक्षयन्त्यापको चरितरिवाकारवपरामर्श एव हेतुः ।

[H T COLEBROOKE]

1999.

1517d Foll 29, size 11½ in by 4 in,
eight lines in a page

Naryamataiscara, a second copy

[H T COLEBROOKE]

2000.

47i Foll 17 (119-161), size 9½ in by
4 in, twelve lines in a page

Vishayalanicara, a treatise on the same
subject as no 1990, by *Gadadhara*

See Hall's Index, p 41, no xci

It begins

बुद्धिनामे (r बुद्धिनाम) कश्चिदात्मविशेषगुणसङ्घातव्यतिथैरमह
नानामीत्याकारक(च)या मन(मन ?) साधारणानुभववत्त्वादेव ०

Date of the copy सवत् १८१६ भाद्रपदशुदि २
शनिवारे लिखिते काशी मन्त्रे रामप्रसादकायस्थे ॥

[H T COLEBROOKE]

2001.

1548A Foll 23, size 11 in by 3½ in,
nine lines in a page

Naradharmatvachedakatarahasya, by *Gada-
dhara*

See Hall's Index, p 52, no cxlviii

It begins एकधर्मावधिप्रविशेष्यताकपरामर्शहोतव्य
प्रविशेष्यताकानुमितेरनुदयाप्रदर्शनावधिप्रविशेष्यताकानुमि-
तित्वपरामर्शत्वाभ्यां त्रायेकारकभावः ।

Date of the copy सवत् १९०६ भाद्रपददी ६ शुक्रवार
लिखित भद्रपुरश्रीरामेन ॥

After this there has been added by another
hand भारद्वाजकाशिन्यानेन संपादितमिदम् गदाधरीय धर्म
त्रायवेदकतादृश्यम् ।

[H T COLEBROOKE]

2002.

47b Foll 15 (6-20), size 9½ in by 4 in,
12 or 13 lines in a page

Simagrivada, a treatise on the same subject
as no 1992, by *Parilamkara Raghudra Bha-
ttacarya* See Hall's Index, p 48, no c

It begins समाने विषये एकदा लौकिकप्रत्यक्षान
योस्ये नुमितिसामयोरस्ये च लौकिकप्रत्यक्षयोर्मध्ये
तदनन्तरे साक्षात्करोमीत्यनुव्यवसायस्य संपादनमर्थवत्त्वादिति
तदनुमितिनोत्पत्तेरिति परित्याग्यधूमयान्वयेन इति धारणां काले
परिचयसु संनिकर्षद्वयायानुव्यवसारे यथेति परिणामानिति लौकि-
कप्रत्यक्षस्योदयात् परितः साक्षात्करोमीति तदनन्तरमनुव्यव
सायस्य संपादनमर्थवत्त्वादिमिदं तदनुमितं च य
नुव्यं यावत्

Date of the copy सं १८१६ लिखितमिदं पुस्तकं साधे
परापिण्ड(स) ॥

भट्टाचार्यपुरीखेन हरिप्रसादेन धीमता ।

साधरीपादरचना कृता कृतिसुदायदा ॥

[H T COLEBROOKE]

2003.

3077 Foll 17, size 9½ in by 4½ in,
10 or 11 lines in a page

Samagrivacara, a second copy of *Raghudra's*
treatise

[J R BALLANTYNE]

2004.

1369g Foll 16, size 10 in by 4 in,
eleven lines in a page

Anumtiparamarsavada, a short dissertation
by *Nyayalamkara Raghudeva Bhattacarya* See
Hall's Index, p 51, no cxli

It begins परामर्शे विनानुमित्यनुदयादनुमितिं प्रति
परामर्शो हेतुरिति सिद्धान्तः । तत्र धूमपरामर्शस्ये यदानुमित
नुदयासर्वतोद्देश्यकपरिचयेयकानुमितिं प्रति यथेतादिविशेष
कथंसाध्यादिप्राप्त्यादिप्रकारकनिश्चयो हेतुरिति कार्यकारणभावे
विशिष्य कल्पनीयः ।

He quotes the *Didaktis*

Date of the copy सवत् १८८२

[H T COLEBROOKE]

2005

2532b Foll 15, size 9½ in by 4½ in, twelve lines in a page

Anumitiparamarśa, a second copy of *Raghu deva's* treatise

Date संवत् १९२०

[GAIKAWAR]

2006.

47c Foll 12 (21-32), size 9½ in by 4 in, twelve lines in a page

Anumitiparamarsavivara, a third copy of *Raghudeva's* treatise

[H T COLEBROOKE]

2007.

1517c Foll 18, size 11½ in by 4½ in, twelve lines in a page

Anumitiparamarśa, a fourth copy of *Raghu deva Nyayalamkara's* treatise

[H T COLEBROOKE]

2008

161f Foll 11 (205-215), size 11½ in by 4½ in, eleven lines in a page

Samanyalahas anavivara, by *TarPalamkara*

It begins

साध्याधर्मज्ञानानन्दं यावत्साधयमसद्योदयात् साध्यामल्लय
याप्रत्यासन्नो मयद्यहेतुत्वमभ्युपेक्षे सा च ज्ञापयान साध्या
साध्याज्ञानं वा ज्ञानं च तदिन्द्रियमस्य साधे स्वरूपभवेन्द्रिय
ज्ञानज्ञानानन्दं यावत्साधयमसद्योदयात् ।

[H T COLEBROOKE]

2009.

695 Foll 55, size 9½ in by 4 in, twelve lines in a page

Sannikarshatada, a treatise on the different kinds of proximity or relation, by *Jayarama Nyayapancanana*

It begins

श्रीमता नयारामेण व्यापयित्वो समाहृते ।

युक्तिमीक्रिकसंज्ञानैवाद्याला विधीयते ॥

तत्र श्रीनयारामो श्री व्यापययानन कृतो ।

सद्विकल्पं निष्कर्षं निरूपयति निरुलम् ॥

लौकिकसद्विकल्पं यद्विषयं तत्र संयोगो द्रव्यस्य मयुक्तस्य
यायो द्रव्यसमवेतस्य मयुक्तसमवेतसमवायो द्रव्यसमवेतसमवेतस्य
समवायं शब्दस्य समवेतसमवायं शब्दसमवेतस्य विशेषणता
समवायभावावयोरलौकिकप्रत्यये हेतु ।

On fol 41a a new section begins

श्रीमता नयारामेण विचरुषे विचारितम् ।

विभावयन्तु मुचियसत्त्वमस्य विचारका ॥

नत्वा ज्ञानो यदाज्ञानं [श्री]नयाराम( ) समाहृतः ।

विचारिता निबन्धेन नियोज्यान्वयोपनम् ॥

Colophon इति नयारामपञ्चाननविरचितायां सन्निकर्षे
वाद् सपकाण समाप्त्यायं सम्म ॥

Foll 24-31 of the original pagination are lost

[H T COLEBROOKE]

2010.

1869i Foll 9, size 9½ in by 3½ in, ten lines in a page

Laghussannikarshatada, a compendium of the preceding treatise, by the same *Jayarama*

It begins

नय श्रीनयारामो श्री व्यापययानन कृतो ।

सद्विकल्पं निष्कर्षं निरूपयति तावद्विविक्तम् (२ व्यापयितम्) ।

लौकिकसन्निकर्षे यद्विषयं तत्र संयोगो द्रव्यस्य मयुक्तस्य
वेतस्य ०

[H T COLEBROOKE]

2011

47m Foll 43 (276-318) size 9½ in by 4 in, eleven lines in a page

Pakshatavivara a treatise on the nature of deliberative discussion, by *Maladeva Suri*

See Hall's Index, p 53, no cliv

It begins:

साधं शिवं नमस्कृत्य महादेवः सती मुदे ।

विचार्यन्नुमितिं पयताहेतुतां स्मृतम् ॥ १ ॥

तार्किकैः पद्यतां मयक् लक्षितां यथापि स्मृतम् ।

तथाप्यत्र चमत्कारः सती यतारि(sic) * भविष्यति ॥ २ ॥

मध्यमं पद्यतादिमकलानुमितिकारणमपपाने पदो
पद्यतादिमिदं पद्यतामनुमितिरनुसन्धानमिति प्रति पद्यता
हेतुति सक्तनेत्यादिप्रसङ्गात् ॥

[H. T. COLEBROOKE.]

2012.

2100e. Foll. 35; size 10 in. by 4 in.;
eight lines in a page.

Pahatānūda, a shorter treatise on the
same subject, agreeing sometimes verbally with
the preceding one.

See Hall's Index, p. 58, no. clv.

It begins: सदापि पद्यतादीं पद्ये कायानिर्णयदस्यापि
विनानुमितिसामनुमितिरनुपपद्यनुमितिं प्रति पद्यताप्यहेतुत्वं कस्यते ॥

[GAIKAWAR.]

2013.

1517f. Foll. 25; size 10½ in. by 4 in.;
9 or 10 lines in a page.

Īśaravāda, a treatise on the existence of
God and the means of proving it, by *Mahā-
deva Tanyastambha*, son of *Mukunda Vāda*
(*Vibudha?*). It begins.

साधं शिवं नमस्कृत्य महादेवः सती मुदे ।

तार्किकाभिमतं मानसोपदेयं वक्ति तस्यैः ॥ १ ॥

अथेतेषां धारणत्वं प्रतीयमानमिति न वा प्रतीयमानं धारणादिमत्
वा नन्वैकतर्कं न वेत्यादिप्रतिपत्तिरिति ईश्वरे प्रमाणमनुमान-
मेवेति चेत्प्रायः ॥

It ends:

ईश्वरो यति न संदेहः कस्यापि अतीतकले ।

तथाप्येतन्मन्त्रेनेष्वरनामानुसंहितम् ॥ १ ॥

ईश्वरानुसंहितेयेश्वरयोः स्थानम् ॥

महादेवेन रचितमनोक्तं सुधियां सुखम् ॥ २ ॥

* Read दुदि, as suggested by Prof. Aufrecht.

Colophon: इति श्रीमत्पद्मसिन्धुप्रमाणसामनुमितिकेतन-
श्रीमुकुन्दविद्वत्सम्भवादेवपवित्रतथितरिषत् ईश्वरपादः समाप्तः ॥

[H. T. COLEBROOKE.]

2014.

1430b. Foll. 141; size 12 in. by 4½ in.;
fair writing; twelve lines in a page.

(*Nyāya*) *Siddhāntatattvavivēka*, a dissertation
on the eternity of matter, by *Hokulānātha*, son
of *Pūlgānāthi*.

It begins:

प्रसङ्गपक्षेण पद्यितोऽपि

सकलति न यत्तद्वदर्थेऽभिप्रायः ।

लघुमुकुलनामुलामकाट-

द्विदिमगुणः स भवदुखस्य ॥ १ ॥

द्विदिमगुणस्य गुरुः शरीर-

संस्थालघुर्गुरुः पुराणः ।

अथोत्पत्तीयात्मकस्यो महोपा-

न्यस्यस्यस्यः स श्रुतीमकटीः ॥ २ ॥

सकलकारिकाविधानानुगतं तदकारि प्राकृतं दुर्धृष्टत्वं नाम
सामान्यं न कस्यपिमुचितं गौरवान् । ननु गौरवेण गुरुपत्तु-
सिद्धिर्वा प्रतिपद्यते तदभावसिद्धिर्वा विद्यते । *

It concludes with six partly defective and
corrupt *lōkās*:

तत्कार्यामर्तितशानुल्लेभस्तत्तन्निर्णयः ।

लिख्यते केवलं लोकाः सिद्धांतसामान्यतया ॥ १ ॥ *

चतुर्दश भुक्त (१२. १०) विद्वद्व्याख्यानिर्णयः ।

तस्य मोकुलनामस्य गिरौ (१. गिरौ) प्रोक्तं पूर्यते ॥ ३ ॥

इति सिद्धांतस्य विवेको नाम व्यापनव्यपशिष्टसमाप्तः ॥

संवत् १७५१ भाद्रपदे कृष्णपक्षे तिथी सोमवारे ॥

For another copy of this treatise see Rāj.
Mitra, *Notices*, v., p. 201, no. 1885. *Gokula-
nātha* refutes the view of *Śiromani*.

[H. T. COLEBROOKE.]

2015.

1101b. Foll. 18; size 12½ in. by 4½ in.;
small modern Bengali handwriting; seven
lines in a page.

Muktaneeka is essays on final emancipation, the nature of the deity, etc

It begins *अस ह्य मोक्ष दुःखमायनं च दुरितमेव* समाप्तामाधिकार्यकारिकाविशेषगतो भवसन्नेन दुरितवदन्तो दुरितप्रसो मोक्ष इति निरूप्यते ।

इति भुक्तिविवेचने fol 10 (cf *Muktaneeka*, Hall's Index, p 49), इति देवतावाद fol 13, इति स्वर्गवादः च अष्टाव्यत्यधिकारः fol 14

It ends इति ब्राह्मणत्वविचाररहस्यम् This, though perhaps only the title of the last chapter, is given several times, on the last page, in Bengali and Devanagari, as the title of the whole treatise

A *Brahmanatattvavivēca*, by Gokulanātha, is mentioned in Aufrecht's Cat Cat, from Oadh xv, 100 [H T COLEBROOKE]

b Anonymous

2016.

394b Foll 23 (33-55), size 12½ in by 4½ in, 12 or 13 lines in a page

Pramanyavada, a treatise on the nature of proof (a topic from the first chapter of the *Upanishad*). There is no colophon at the end, the title being only given on the first page

Perhaps this treatise is identical with no cxxxvii in Hall's Index, p 50

It begins

पुनश्च यथायानुभवहृषा प्रमेयवत्तेः प्रापार्थी च तद्विज्ञो यकलापश्चिद्वतकारकत्वम् ।

[H T COLEBROOKE]

2017.

765a Foll 15, size 10½ in by 3½ in, 8-10 lines in a page

Janadivajavada, a logical treatise the object of which is set forth in the beginning

अनुमितिं प्रति साध्यापत्त्यादिबहेतुप्रकारा निरूपित

यद्यविशेष्यता शालिज्ञानत्वरूपविशिष्टपरामर्शत्वेन न हेतुता किं तु व्याप्यतावत्तेदकप्रकारकव्याप्तिज्ञानत्वेन व्याप्यतावत्तेदक प्रकारकपक्षधर्मताज्ञानत्वेन च हेतुताद्वयम् । एव च धूमो वाह व्याप्यो धूमवान्पर्यंत इत्याद्याकारकज्ञानतत्त्वज्ञानव्याप्तिप्रसङ्गात् नानादयनुमितिरुत्पद्यते न केवलं विशिष्टपरामर्शदेव ।

The colophon is wanting, the title having been inferred from the marginal note *ज्ञां ह*

[H T COLEBROOKE]

2018.

1675c Foll 16 (197-212), size 9 in by 4 in, 12-15 lines in a page

(*Anuvāda-bandana*), probably a fragment of some larger logical work The title has been added by a later hand The following colophons give an idea of the contents

इतिरतः(इतोतर)राधस्थलीयानुमितिविचार (fol 190b), परावशानुमितयोः कार्यकारणभावे पक्षमाध्ययो प्रवेशाप्रवेशविचार (fol 202a), अत्रासाध्यग्रहभाष्य परामर्शविज्ञानुमितिकारणतावत्तेदकत्वानुवदकत्वविचार (fol 200b), अनुमितिप्रयोगक व्याप्तिरूपविनिरूपणं (fol 211b), केव लानुमित्यवदशायां अनुमितिस्वरूपनिरूपणं (fol 212b)

The manuscript begins

ननु चेतोवदहोतरपक्षभावात्(नो) पक्षे इत्याद्ये गृहीतायासाध्यकवापिनिश्चयसद्वदशायां पक्षिष्याम्युपमानं पक्षेन इत्यादि

[H T COLEBROOKE]

2019

1044 Foll 28 (folded together), size 16½ in by 3 in, seven lines in a page, well written, on brown paper, in the Bengali character

Paramarsanumityoh karyakaranaabhinavavada (see the colophon, fol 27b), a chapter from some larger work. Fol 20b has the colophon *Anuvāda-paramarsayoh karyakaranaabhinavavada jam sampurnam* The topic is very much the same as in the preceding fragment

The manuscript begins अनुमितिपरामर्शयोः सामान्यतोऽनुमितिपरामर्शविशेषो कार्यकारणभा परामर्शेन

च नातिविशेषः न तु व्याप्तिविशिष्टपक्षपक्षेतादित्यतः अतो
व्याप्यपदेः साम्यादिभेदेनानुगमे ऽपि न क्षतिः ॥

At the end there are a few lines from a second chapter; it begins: अथ व्याप्तिविषयता निरूपितहेतुतावदेदम् ०

[H. T. COLEBROOKE.]

2020.

2608b. Foll. 41; size 10 in. by 8½ in.; 12 or 13 lines in a page; written in the Bengali character.

Samāyānumitīvādārtha, a logical treatise on Doubt. The colophon is wanting at the end; the title given to the treatise having been taken from the reverse of the last leaf. It is the same work as the *Ratnakoshakārikāvicāra* in the Oxford Catalogue, p. 245, no. 618.

It begins: परोक्षज्ञाने निश्चयान्नकमेवेति सिद्धात्नः
रत्नकोषकारस्तु महतिपक्षसंघलक्षणायां शैश्यात्मिकाननुमिति-
मज्ञोक्तरीति ०

[H. T. COLEBROOKE.]

2021.

47f. Foll. 14 (79-92); size 9½ in. by 4 in.; twelve lines in a page.

Samāyānumitīrahasya, a logical treatise on Doubt; the name of the author is not mentioned. See Hall's Index, p. 51, no. cxliv.

It begins:

अनुमितिः प्रत्यक्षज्ञानं वा संग्रहो न चेति विप्रतिपत्तिः ।
अथ रत्नकोषाख्यः पक्षतद्वयैकमिन्द्रादिभिः पक्षिज्ज्ञाप्याय-
पक्षा परापरशैश्यात्मिकाननुमतिरुक्तरीति ०

Date of the copy: संवत् १८२८ माघे मासि शिवे
पक्षे चतुर्दशी गुरुवाहरे दण्डनाथपुत्रकविद्वि ॥

[H. T. COLEBROOKE.]

2022.

13004. Foll. 6; size 9½ in. by 4½ in.; fifteen lines in a page.

Vyūptyanugamavicāra, probably a fragment of one of the commentaries on the *Śāntānari*.

It begins: प्रतिषेधोपसमानाधिकरणेति । अथ समूहा-
लक्षणात्मकव्यभिचारज्ञानप्रतिपक्षकतामादायातिप्रसङ्गवारणाय ०

[H. T. COLEBROOKE.]

2023.

47g. Foll. 10; size 9½ in. by 4 in.; 12 or 13 lines in a page.

Smṛitisamākārasambandhivācāra, an anonymous treatise.

It begins: षट्गोचरकृतिं प्रति षट्गोचरज्ञानत्वेन न
हेतुता षट्गोचरिक्तत्वादि स्मरणापत्तेः ०

The same work in Rāj. Mitra's Notices on Skr. MSS., i., p. 77, no. 142.

[H. T. COLEBROOKE.]

2024.

161d. Foll. 23 (145-167); size 11½ in. by 4½ in.; ten lines in a page.

Vīśiṣṭhavaivāṣṭhyabodhavicāra, "a Nyāya dissertation on the relation of the attribute to the subject." The author's name is not mentioned. It has the same beginning as the *Vīśiṣṭhavaivāṣṭhyavicāra* registered in Rāj. Mitra's Notices of Skr. MSS., iii., p. 121, no. 1160.

The beginning is: तद्वैतवैयर्थ्यज्ञानान्नरं तद्विशि-
ष्टवैयर्थ्यवैयर्थ्यात् तत्र तद्वैयर्थ्यकारकं ज्ञानं कारणं विशिष्ट-
वैयर्थ्यवैयर्थ्यात् विशिष्टप्रतिषेधवैयर्थ्यवैयर्थ्यात् विशिष्टानुवैयर्थ्य-
वैयर्थ्यवैयर्थ्यात् ।

Date of the copy: संवत् १८२८.

[H. T. COLEBROOKE.]

2025.

3000. Foll. 7; size 9½ in. by 4½ in.; 10 or 11 lines in a page; fair writing.

Kāraṇatārjā, a logical treatise. The au-

thor's name is not mentioned See Aufrecht's Cat Cat, p 95

It begins

अथ किं कारणत्वं यदपदेदेकावचिन्नसमुदायः सामर्थ्यो ॥
अथ प्राञ्च ॥ सन्नन्वयासिद्धनियतपूर्ववर्तिनातीत्य कारणत्वं ।

[J R BALLANTYNE]

2026.

1555a Foll 30, size 11 in by 4 in, eight lines in a page

Langopahitalingikabhāṣanāṣṭaka, the author's name is not mentioned

It begins

यद्विषयाप्यधुनयान् परेति इत्यादि परामर्शो यद्विषयाप्यधु
नयान्परितो यद्विमानिसन्निहितमाननिति ।

[H T COLEBROOKE]

2027.

1369h Foll 8, size 10 in by 4 in, eleven lines in a page

Laulikashayatinīcāra, an anonymous treatise on the same topic as no 1990

See Aufrecht's Oxford Cat, p 215, no 614, Raj Mitra's Notices, 1, p 77, no cxiii

It begins

यदं साध्यात्करोमीत्याधुन्यपसावपिषयवया लौकिकविषय
तया अतिरिक्तया सिद्धिरिति नवीना ।

Date संवत् १६१ (१८२१)

[H T COLEBROOKE]

2028

765b Foll 11 (numbered 16-26), size 10½ in by 3½ in, ten lines in a page

Vijayratnāśhavalā, a tract on the perceptibility of Air

It begins

यापुदेवमानानन्वयेषमर्थो न वेति विप्रविप्रवि । विप्रि
कोटिनिर्मासकानो निषेधकोटिनेत्याधिकानाम् ।

It ends आवश्यकं च सन्निकर्षविचारवहरे दर्शितम्
The same anonymous author wrote also a *Sannikarshavivāra*

[H T COLEBROOKE]

2029

13691 Foll 5, size 9½ in by 3½ in, eight lines in a page

Veganasyaśāryakāranabhāṣanāṣṭaka, a controversial treatise on the origin and decrease of Velocity, confronting the tenets of the *Nyaṣa* and the *Vaiśeṣika* on this subject

It begins

ननु किं त्वयत् साधयनाप्यवेगस्य नाशकमिति चेत् ॥
अथ वेगोपिकाः सप्रयोगसंयोग इव त्रादुर्गवेगस्य नाशक ॥

In the last line the *Vegaṣṭhāṇḍana* of the *Didhutiṣṭrit* is quoted

See Hall's Index, p 62, no cxii

[H T COLEBROOKE]

2030

2100a Foll 47, size 10 in by 4 in written by several modern hands, 8-11 lines in a page

Fragments of different philosophical treatises and commentaries

The MS begins अथ साध्याभावरानुक्तिवदप्यथा
निवेकानुक्तिमुपपत्तिवती ।

Foll 2 seqq are numbered 0 seqq

Foll 7-15 (numbered 11-19) are marked वा० व्य०, fol 30 को०

Foll 32, 33 (numbered 1, 2) are marked फ० न०, beginning अथाप्येते । अविचारमानविच्छेद(ह)कृतं
सहचारार्जनं व्यापिषाहकः foll 33b and the greater part of 34 and 35 are blank

F 1 36 is marked वा० न०, but 36' and 37' are left almost wholly blank, and so is fol 46:

Fol 1a has the pencil mark — 'Fishaya-viveka. A metaphysical treatise according to the *Nyāyasūtra*'

[GAIKAWAT]

11 Grammatical treatises

2031.

161e Fol 37, size 11½ in by 4½ in, ten lines in a page

Saktivivara, a treatise on the names of things and meanings of words, by *Gadadhara Bhaṭṭācārya*. See Hall's Index, p 56, no cixvi

It begins

संज्ञो लघुणा चार्थं पदपुंति । वृत्त्या चदमन्तिपाद्य स्य
पदाथ इत्यभिधीयते इदं पदमिममर्थं बोधयन्ति अस्माच्छब्दादय
मर्था बोद्धव्य इति चेत्स्यासंकेतरूपा पुनः ।

This treatise is different from the "*Sakti-vada* alias *Saktivivara*," which Raj Mitra, Notices of Sansk MSS, iv, p 122, no 1537, attributes to *Gadadhara*

[H T COLEBROOKE]

2032.

1038e Fol 4, size 9 in by 4 in, thirteen lines in a page

Saktivada, a short treatise on the same subject

It begins

मीमांसकैर्वैष्णवादी दादाद्यनुकूला शङ्कयो अतिरिक्तपदाथौ
स्वीक्रियन्ते । तेषामयमाश्रयः ।

[H T COLEBROOKE]

2033.

972 Fol 102, size 15½ in by 5½ in, fairly good, modern Bengali handwriting, eight lines in a page

Sabdakatyākṣara, a treatise on the same subject, by *Jagadisa Tarkalankara*

It begins

तत्केनचपि विदुषा विदुषातोपकारिका ।
कृता श्रीमद्गीशेन शब्दशक्तिप्रकाशिका ॥

The work was published at Calcutta, in 1817 See Hall's Index, p 55

[H T COLEBROOKE]

2034.

804 Fol 178, size 15½ in by 5½ in, fair, modern Bengali handwriting, eight lines in a page

Sabdasaṁtiprakāśaṭṭippani, a commentary on the above work, composed by *Kṛṣṇanātha Fidyaratna Bhaṭṭācārya*, in Śaka 1723 (A D 1802)

It begins

योगे जुगुपत चिरं दिग्गतिरे भूते कुटीरे प्रिये
योगार्थं किमुतालि कर्तुं (sic) चरमणी तत्रैति सन्नामर्ष ।
युत्वा हाससमन्विते (र ० त) मित्रमुताग्रीरोशयोर्मेतका
ब्रह्मास्तीति वदन् मलयजद्वयो माम्प्रापु लघुदोद ॥

It ends इति श्रीकृष्णकान्तविद्यापानीशभट्टाचार्यविर-
चिता शब्दशक्तिप्रकाशिकाटिप्पनी समाप्ता ॥

शास्त्रे रामाक्षिशैलमितिपरिगणिते कश्चिदे याति सूर्ये
विंशतिहे पिपुताचार्यैः पदयुगले श्यामले बोधयन्ते ।
प्रायश्चित्तापकादी निरुपपदपदाथैर्दिष्टिनापहर्ष्यौ
तेने श्रीकृष्णकान्तद्वय इह मुकुती टिप्पनी गूढभाषा ॥
श्रीश्रीकृष्णकान्तेन विद्यापानीशभट्टाचार्येण ।
कृता सुप्रविधोराणां शक्तिप्रदीपनी मुने ॥

[H T COLEBROOKE]

2035.

161g Fol 118 (numbered 210-328), size 11½ in by 4½ in eleven lines in a page

Padārthajaratnāra, a philosophical grammatical treatise, by *Golulanatha Sarman*, a very incorrect copy

See Hall's Index, p 56, no cixx, Aufrecht's Oxford Catalogue, p 246, no 619

It begins

नाममापारगो विश्वविषयो यो विभर्तुः ।

तस्यैषा शक्तिरहितप्रपञ्चस्य प्रकाशने ॥

विभो सम्यगेन मते(?) द्रव्यसामान्यमनादिनिषेधेन चैतन्येन मकलभापं यन्मु प्यामुयतो भगवतो भवस्य यो गुणो नित्यसर्वे विषयवत्त्वान्मात्रादिना(?) जीवादिगुणव्यावृत्तेन धर्मो लोकोत्तरो विषयतया विश्वमभिव्याप्य वर्तते तस्य जैताप्रतिद्वन्द्वस्य यन्मस्य मयजातमनानुक्तं सामर्थ्यम् ।

The subdivisions are not sufficiently marked fol 234 ends the *padarvithagraharavirana*, fol 243a the *abhedhrajainanaranyprakarana*, fol 249a the *paribhashayaratana*, fol 207b the *sphotanirana*, fol 293a the *upapadalitivyavirana*, fol 290b the *lurakalritivyavirana*

[H T COLLEBROOKE]

2036.

1805 Foll 205, size 12½ in by 4½ in, six lines in a page, written in the Bengali character, on brown paper

Vyutpattirada, a logical treatise discussing the meaning of words and their relations in a sentence, by *Gadadhara Bhattacharya*, in two parts The name of the author is given in the second copy See Hall's Index, p 55, no clxv

The *Prathamavyutpattirada* begins

शाब्दबोधे चैकपदार्थे स्वरपदार्थस्य समग्रे सम्यगेव्यौदयाभावात् न च छविभेदे छविचारितिरिक्त एव चापाराधेयप्रति योग्यतुल्योक्तिविषयविपर्ययादि । अन्ते प्रातिपदिकार्थे स्वतन्त्रनिमित्तकेन साध्यरहितानुवर्तित्वा साध्यरहितपूर्ववर्तिना च धर्मेनापस्यापितस्यैव सम्यगेव्यौदयाभावात् यथा यदा नीलो नीले घटमानयेत्यादी यदादी नीलादेव (२ ३२) ।

The *Deviavyutpattirada* begins (fol 86)

समुत्पत्त्यर्थकप्राप्तयो विषेयत्वं विषेयित्वं वा द्वितोयावत् । तेन वस्तुनादिष्वक्षानुमितिरूपस्य यद्विमुनिमोक्षसाक्षादिवान्न स्यापि प्राप्तास्त्वमुक्तम् ०

[H T COLLEBROOKE]

2037.

963c Foll 165 (116-230), size 9½ in by 3½ in, foll 116-170 eleven lines, foll 171 250 twelve lines in a page

Vyutpattirada, a second copy The *Prathamahanda* ends fol 181a

[H T COLLEBROOKE]

2038.

3268 Foll 141, size 10½ in by 4½ in, 11 or 12 lines in a page

Vyutpattirada, a third copy, incomplete at the end. The *Prathamahanda* ends fol 86. The second leaf is wanting, fol 8 was originally the eighth leaf of another copy, and is here superfluous

[A C BUTTELL]

2039.

1172A. Foll 34, size 13½ in by 4½ in, fairly good, modern Bengali writing, eight lines in a page

Arthamuktirala, a treatise on the syntax of cases, apparently the first chapter of a work of that name

It begins

रामे प्रपञ्च मध्येपाद्यलाक्षाकरणीद्वये ।

मुदते कारकादीनामर्थैकपदलिप्तेषा ॥

तत्र प्रपञ्चे क्रियानिमित्त कारकमिति । तत्र च विभक्त्यर्थे निदायनदिहं छवित्रयो साधयति तदेव कारकं भवतीत्यर्थः । नेतेनाद्वयमिति । तदा क्रियाध्वनत् कारकत्वमिति कारकत्वार्थं न च क्रियाध्वनत् कारकत्वमिति चेत् तर्हि कर्तुरेव कारकत्वं नान्येषां क्रियाध्वनत् कर्तृते भूवात् कर्तुरेव क्रियाध्वनत्वमिति त्वादिति वाच्यम् । आश्रयत्वस्य परंपरया वाच्यत्वात् परंपरा तु स्वान्वयविभक्त्यर्थवत्त्वम् । यथा स्वान्वयविशेषतानिर्दिष्टप्रकारत्वात् । यथा स्वान्वयविभक्त्यर्थेन सम्यगेव्यौदयविषयतानिर्दिष्टविषयवत्त्वम् । अत एव नाप्यानिर्नातिव्यामिश्रं हि । उक्तं च हरिणा वाक्यपदीये । कारकं हि क्रियाहेतुवैषाङ्कं क्रिययाश्रितमिति । तान्तेकान् विभक्त्यर्थेभ्यश्च क्रियान्वितत्वं कारकत्वं क्रियान्विगोपसादवतिव्यामिश्राद्याय विभक्त्यर्थेभ्यश्च विगोपरीतिव्यामिश्रं च अप कर्ता । ०

Fol. 1a has the pencil mark :—'Vishaya-viveka. A metaphysical treatise according to the *Nyāyasūtra*.'

[GAIKAWAR]

14 Grammatical treatises.

2031.

161e. Foll. 37; size 11½ in by 4½ in; ten lines in a page.

Śaktivāda, a treatise on the names of things and meanings of words, by *Gaḍādhara Bhaṭṭācārya*. See Hall's Index, p. 56, no clxvi.

It begins

संज्ञेनो लघुया चार्थे परवृत्तिः । वृत्त्या यदप्रतिपाद्यं यच्च
पदार्थे इत्यभिधीयते इदं यदभिमतार्थं योपयति तत्र समाच्छब्दादय-
नर्थो बोध्य इति चेत्सारसंज्ञेरुपपत्तिः ।

This treatise is different from the "*Śakti-vāda* alias *Śaktivāda*," which Rāj. Mitra, Notices of Sansk MSS., iv, p 122, no 1537, attributes to *Gaḍādhara*.

[H T COLEBROOKE]

2032.

1038e. Foll 4, size 9 in by 4 in; thirteen lines in a page

Saktivāda, a short treatise on the same subject

It begins

मीमांसकेष्वशदी दाहाद्यनुकूलः शक्यो स्तिरिक्तपदार्थाः
स्वीक्रियन्ते । तेषामप्यनाश्रयः ।

[H T. COLEBROOKE]

2033.

972. Foll 102, size 15½ in by 5½ in, fairly good, modern Bengali handwriting; eight lines in a page

Sabdakalīprakāśikā, a treatise on the same subject, by *Jagadisa Tarulankāra*.

It begins:

तत्केनान्वयं विदुषा विदुषान्वोपकारिका ।
कृता श्रीनगदीशेन शब्दशक्तिप्रकाशिका ॥

The work was published at Calcutta, in 1847. See Hall's Index, p. 55.

[H. T. COLEBROOKE]

2034.

804. Foll. 178; size 15½ in. by 5½ in, fair, modern Bengali handwriting; eight lines in a page.

Śabdakalīprakāśikātippani, a commentary on the above work, composed by *Kṛṣṇanānta Vidyāvāgīṣa Bhattachārya*, in Śāka 1723 (A.D. 1802).

It begins.

योगे श्रुयत पिरं हिमगिरेः शृङ्गे कुदरे प्रिये
योगार्थं किमुतास्ति को (sic) चरमणी तत्रेति समापत्तं ।
युक्ता हाससमन्विते (१. ०१) निरिमुतागिरीशचोर्नेनका
तत्रासीति यदन् सल्लजहृदयो मम्यातु लघोदः ॥

It ends. इति श्रीकृष्णकान्तविद्यापागीशभट्टाचार्यविर-
चिता शब्दशक्तिप्रकाशिकाटिप्पणी समाप्ता ॥

शाके रामाधिशैलशिखिपरिगणिते कङ्कटे याति सूर्ये
विंशाहे विश्वनाथचित्तपदमुगले श्यामले बोधचाम्ने ।
व्यासपुष्पायकाणां मिलितपदपदापैदिचिन्तापहर्त्तुं
तेने श्रीकृष्णकान्तहृदय इह युक्ता टिप्पणी गूढभाषा ।
श्रीरूपीकृष्णकान्तेन विद्यापागीशसंज्ञिता ।
कृता मुमुक्षुपराणां शक्तिस्तोषणी मुदे ॥

[H T. COLEBROOKE]

2035.

161g. Foll 113 (numbered 216-328), size 11½ in by 4½ in, eleven lines in a page

Padatāharyaratnākara, a philosophico-grammatical treatise, by *Golulanātha Sarman*; a very incorrect copy

See Hall's Index, p 56, no. clxx., Aufrecht's Oxford Catalogue, p 216, no 619.

It begins

नामसाधारणो विभक्तिविषयो यो विभक्तिर्गुणः ।
तस्यैषा शक्तिरहितप्रपञ्चस्य प्रकाशने ॥

विभो मयेगेत भूते(?) द्रव्यमायान्यत्रादिनिषेधेन चैतन्येन
मकलमपि वस्तु प्यानुवतो भागतो भवस्य यो गुणो निजसर्व
विमयकत्वात्मात्वादिना(?) जीवादिगुणप्यानुवेन भवेण एव
कोत्तरो विमयतया निश्चयभिव्यास्य वर्तते तस्य द्वेताप्रतिद्वैतस्य
यत्नस्य नन्यजातजननभानुकूल सामर्थ्यम् ।

The subdivisions are not sufficiently marked fol 234 ends the *padarattiṅgrahavarāna*, fol 213a the *allidrayavarāna*, fol 219a the *paribhāṣya*, fol 257b the *śphāṇavara*, fol 293a the *upapadaditi*, fol 295b the *lāla*.

[H T COLEBROOKS]

2036.

1305 Foli 205, size 12½ in by 4½ in, six lines in a page, written in the Bengali character, on brown paper

Tyut'i shen li, a logical treatise discussing the meaning of words and their relations in a sentence, by *G. illan I hafficarya*, in two parts. The name of the author is given in the second copy. See *Hall's Index*, p 55, no clxv.

The *Prullana* story begins

ग्राह्येषो वै चक्षुषोऽप्येवावाप्यस्य संतर्गं समर्गमयौदृष्य
भासते न च ह्यवदभेदं ह्यविद्यमानं ह्य वातावापेयप्रति
योग्यनुयोगीत्यवधिपदिभाषादि । अत्रेऽऽतिवृत्तिर्वा
न्यमानाभिप्रायेण न्याय्यहितान्नरक्षिता न्याय्यहितपूर्व
यतिना च योग्याप्त्यापत्तये संतर्गमयौदृष्यभासते कदा कदा
नोटी नोटी यत्मानदेसाङ्गी यदाङ्गी नोटीत्येव (१३३) ।

The Debt worksheet begins (fol 86)

अनुमिष्येऽप्यनुयोगे विधेयत्वं विधायित्वं वा द्विवचनम् ।
तेन सप्तगणिकानुमित्तपरस्य अष्टिकानुमित्तोपादिशब्द-
स्यापि प्राप्तात्वनन्वये ०

{H T LOUPECKI}

2037.

963c Folio 16a (116-2a0), size 9 1/4 in by 3 1/2 in, folio 116-170 eleven lines, folio 171-280 twelve lines in a page

Tyutpatlinda, a second copy The *Prathamahanda* ends fol 161a

[H T COLEBROOKE.]

2038.

3268   Foll 141, size 10½ in by 1½ in,
11 or 12 lines in a page

Yyulputturu la, = third copy, incomplete at the end. The *Prathamahanda* ends fol. 56. The second leaf is wanting, fol. 6 was originally the eighth leaf of another copy, and is here superfluous. [A C BELL]

2039.

1172A. Foll 34, size 13½ in by 11 in, fairly good, modern Bengali writing, eight lines in a page

Arithmetika, a treatise on the syntax of cases, apparently the first chapter of a work of that name.

It begins

रात्रं प्रणम्य मन्दोपासनाद्वाकरोन्धे ।

गृह्यते कारकादीनामपेमुकावर्तिभया ॥

तत्र प्रथमत्र क्रियाविनिर्दिष्टकारकमिति । तदा च विभक्त्यर्थे
निष्ठाप्रवृत्तिरिति सङ्गतिरपि साधयति तत्र च कारकं भवतीत्यर्थः ।
नैवेत्यादिप्रमाणम् । तदा क्रियासत्यत्वं कारकत्वमिति कारकत्वद्वारा
न च क्रियासत्यत्वं कारकत्वमिति चेत् इति बहुवचने कारकत्वं
नात्येव क्रियासत्यं करोति मुक्तात् कर्तृव्य क्रियासत्यत्वमिति
त्यादिति वाच्यम् । साधयत्यस्य पर्यवसाय वाच्यत्वात् पर्यवसायं न
मान्यविधिविभक्त्यर्थपर्यवसायः । अथवा अनिश्चितयोग्यतामिति
प्रकारात्वात् । अथवा अनिश्चितविभक्त्यर्थपर्यवसायमिति अथवा
तानिश्चितविधिविभक्त्यर्थपर्यवसायः । अत्र न च नात्येवनिर्दिष्टायाश्च
ति । उक्तं च इति वाच्यमप्येव । कारकं हि क्रियाहेतुमूलात्
क्रियासत्यमिति । तावन्मात्रं विभक्त्यर्थद्वारा क्रियासत्यत्वं
कारकत्वं क्रियाविधिविभक्त्यर्थपर्यवसायं विभक्त्यर्थद्वारा
क्रियासत्यमिति वाच्यम् । अथ चेत् । ३

Fol 1a has the pencil mark — '*Vishaya-
inaka* A metaphysical treatise according to
the *Nyayasūtra*'

[GAIKAWAR]

14 Grammatical treatises

2031.

161e Fol 87, size 11½ in by 4½ in,
ten lines in a page

Saktivāra, a treatise on the names of
things and meanings of words by *Gadadhara
Bhattacharya* See Hall's Index, p 56, no clxvi

It begins

संकेतो लघुणा चार्थे यदुक्तिः । वृत्तं यदप्रतिपाद्यं य
यदायं इत्यभिधीयते इह यद्विमतं यद्यप्यलङ्घ्यते
यदायं यदुक्तं इति चेन्नासंकेतस्यायं वृत्तिः ।

This treatise is different from the "*Saṁ-
vāda* alias *Saktivāra*," which *Raj Mitra*,
Notices of Sansk MSS, iv, p 122, no 1537,
attributes to *Gadadhara*

[H T COLEBROOKE]

2032.

1038e Fol 4, size 9 in by 4 in, thirteen
lines in a page

Saktivāda, a short treatise on the same
subject

It begins

मीमांसकैर्वैश्वनादी दहाद्यनुकूला शक्तयो अतिरिक्त्यदायै
स्वीक्रियन्ते । तेषामयमाश्रयः ।

[H T COLEBROOKE]

2033.

972 Fol 102, size 15½ in by 5½ in,
fairly good, modern Bengali handwriting,
eight lines in a page

Sabalasatipralasāla, a treatise on the
same subject, by *Jagadisa Tarkalanāra*

It begins

नर्केननाद्य विन्याय विदुषामनोपकारिका ।
कृता श्रीमद्दीक्षेन शब्दशक्तिप्रकाशिका ॥

The work was published at Calcutta, in
1847 See Hall's Index, p 55

[H T COLEBROOKE]

2034.

804 Fol 178, size 15½ in by 5½ in,
fair, modern Bengali handwriting, eight lines
in a page

Sabdasatipralasādhāpani, a commentary
on the above work, composed by *Kṛṣṇanānta
Pudyaṅga Bhattacharya*, in Śāla 1723 (A D
1802)

It begins

योगे शतगुणं चिरं हिमगिरेः गृहे कुदरे म्रिये
योगार्थं किमुतार्थिकां (sic) चरन्त्यो तत्रोक्तिः सम्भाषणं
धुला हाममन्त्रिते (२०) गिरिभुजानीरीशयोर्मेनका
नवालीति यदन् सलज्जद्वयो भान्या लज्जोदरः ॥

It ends इति श्रीकृष्णकान्तिपादागोशमहापादविर-
चिता शब्दशक्तिप्रकाशिकादिष्वनी समाप्ता ॥

शाके रामादिशैलशक्तिपरिगणिते कक्षिते याति नृपे
यिसाहे विद्यनापायैतदमुल्ले उपानले नोद्यवीने ।
थायदभाषकायां विखिलपदपदादौदिधितापहर्तौ
तेने श्रीकृष्णकान्ताद्वय इह मुकुतो दिष्वनी गूढभाषा ॥
श्रीश्रीकृष्णकान्तेन विद्यायागीशसंज्ञिता ।
कृता मुमुक्षुभोरायां शक्तिसन्दीपनी मुदे ॥

[H T COLEBROOKE]

2035

161g Fol 118 (numbered 216-328), size
11½ in by 4½ in, eleven lines in a page

Palasāyārāṇaśāra, a philosophical gram-
matical treatise, by *Golandaśa Sarman*, a
very incorrect copy

See Hall's Index, p 56, no clxx, Aufrecht's
Oxford Catalogue, p 246, no 619

It begins

नामसाधारणो विश्वविषयो यो विभोगुणः ।
तस्यैवा गतिरखिलप्रपञ्चस्य प्रकाशने ॥

विभो० सयोगेन भूते(?) द्रव्यसाधन्यमनादिनिषेधेन चैतन्येन
सकलमपि यस्तु व्यापुषो भगवतो भवस्य यो गुणो नित्यसर्व
विषयकत्वावस्थातादिना(?) जीवादिभूतव्यापुषेन पथेण लो
कोत्तरो विषयतया विश्वमभिव्याप्त्य चार्हे तस्य द्वैताप्रतिज्ञस्य
यत्तस्य जन्मजातजननानुकूल सामर्थ्यम् ।

The subdivisions are not sufficiently marked fol 234 ends the *padavritighravivaraṇa*, fol 248a the *abhedunvayamāranaprahāṇa*, fol 249a the *paribhāṣyaṇa*, fol 257b the *śphotantrāṣa*, fol 298a the *upapadadvitīyivaraṇa*, fol 295b the *śarakaśrītiyāmaraṇa*
[H T COLEBROOKE]

2036.

1805. Foll 205, size 12½ in by 4½ in, six lines in a page, written in the Bengali character, on brown paper

Vyutpattiśāda, a logical treatise discussing the meaning of words and their relations in a sentence, by *Gaḍadhara Dharmasādhya*, in two parts. The name of the author is given in the second copy. See Hall's Index, p 55, no clxv.

The *Prathamayutpatthana* la begins

शाब्दसौधे वैकल्पद्वयौ स्पष्टपदार्थस्य तन्मही नमगैरन्यौदया-
भासते स च कृच्छिदभेदः कृच्छिद्यातिरिक्त इव साधारण्यप्रति-
योग्यनुयोगिगम्यमप्यभिभाषादि । अभेदः प्रातिपदिकार्थ-
सम्मानयिभक्तिकेन स्थाप्यरहितोत्तरवर्तिना स्थाप्यरहितपूर्व-
वर्तिना च पदेनोपस्थापितस्यैव समगैरन्यौदयाभासते यथा पटो
नीलो नीलं यद्वस्त्रमेवादीं पट्वादीं मौलोदये (१०३) ।

The *Dattayāyātpattirāṭa* begins (fol. 86)

अनुमित्यपेक्षानुयोगे विधेयत्वं विधेयित्वं वा द्वित्रयोपाये ।
तेन यथादिपक्षकानुमितिरस्य यद्विभक्त्यभिप्रेत्यादिपक्ष-
स्यापि प्राप्तास्यमनुमत्ये ०

[H T COLEBROOKE]

2037.

963: Fol 165 (116-280), size 9½ in by 3½ in., fol 116-170 eleven lines, fol 171-280 twelve lines in a page

Vyutpathuḍa, a second copy   The *Ira*
thamakkhanda ends fol 181a

[H. T. COLEBROOKE]

2038.

3268 Foll 141, size 10½ in by 4½ in,
11 or 12 lines in a page

Vyutpatinada, a third copy, incomplete at the end. The *Prathamakhandā* ends fol 55a. The second leaf is wanting, fol 6 was originally the eighth leaf of another copy, and is here superfluous. [A C BURNELL]

2099.

1172A Foll 34, size 13½ in by 4½ in ,
fairly good, modern Bengali writing, eight
lines in a page

Arthamuktavali, a treatise on the syntax of cases, apparently the first chapter of a work of that name

It begins

रामं प्रसम्य संक्षेपाद्यन्ताद्याकरगोदधे ।

गुह्यते कारकादीनामयैमुक्तायलिर्मया ॥

[illegible]

Athadhikaranam, fol 4, *karanam*, fol 6, *hetusandhane tritiya*, fol 6b, *sampradanam*, fol 7, *apidanam*, fol 8b, *atha naruktasabdassat* ja *asrayataya sabilas tvaat mearyate*, fol 18b, *sambodhanam*, fol 18, *nardharanam*, fol 20b, *ripsaricarah*, fol 29, *larmakarta*, fol 30b, *atha phalavallarta*, fol 33

Apparently incomplete at the end The MS had ended चय विचारान्तरं, but this has been obliterated, and a different hand has supplied the colophon

इति श्रीमद्विष्णुकृतार्थमुक्तावली प्रथम परिच्छेद ॥

After this a different hand again has added श्रीमद्विष्णुकृत अर्थमुक्तावलीप्रथमपरिच्छेद ० while fol 1a has the title शब्दशास्त्रज्ञानोच्चलकृतार्थमुक्तावली प्रथम परिच्छेद ॥ [H T COLEBROOKE]

2040.

11720. Fol 10, size 13½ in by 4½ in, modern Bengali handwriting, eight lines in a page

Sibi dusamgraha, a treatise on the syntax of cases

It begins चय मुष्पादस्य मयह ॥ गद्गा भवति चेत् इत्यत्र एवमपि शिष्टगद्गाभित्तयोमनकमनानुकूलवर्तमानत्वमिष्टिचैत्र इति शाब्दमोषः । तत्र शक्या भङ्गापदार्था विनाशोपपत्ताहं द्वितीयापदार्थं संयोगं गतिपदार्थो गमनं त्रिद्वयार्थं कृमाद्यय ॥

It ends यमु प्रमकनैकरथाय त्वानहं यूये इवभिलाषः । एवमर्तुकल एव तुनो विधानादिति स्मार्त्तं तदनुशासनविहृष्टं ॥ इति मुष्पाद समाप्त ॥ [H T COLEBROOKE]

2041

2128. Fol 16, size 8½ in by 1 in, fairly good Devanagari writing of 1782 A.D., eight lines in a page

Siddhanti stitit 1, or *harat calra*, a logical treatise on the function of the cases, by *Siddhanti* 1, or *harat calra*, son of *Padma* 1

It begins

सायं गोपपूडीवक्रदृगतेन दत्तसंकेतः ।

शरत् चक्रधरो मे कारकचक्र मे रूपयत ॥

चय मुष्पो निरूपते । तत्र प्रपञ्चावलीवर्त्तनं प्रायः सर्वं (viz विभक्त्यं) कारकविभाषायां । शब्दोद्दिष्टं मातुः स्मरतोऽपि । त्रितयस्यपि । तथा द्वितीयादयो अपि छिद्युपपदविभक्त्यो न कारकाः । ०

It ends चमे तु कर्त्तृदाने कर्त्तृदानसाम्यं सप्रत्ययं तद्वृत्तिवर्त्तनं । इत्यु दानमृत्ति यत्कर्त्तृदानसाम्यं तदाप्रत्ययं यद्विषया योधाविभागा ॥

इति श्रीविष्णुनाथपञ्चाननविरचित मुष्पदतत्त्वश्लोक समाप्त ॥

For another MS see Raj Mitra, Notices, vii, p 150, no 2380, the MS there described ends with a *Shloka* giving the name of the author's father [R JOHNSON]

2042.

1698b. Fol 19 (fol 100-124 of vol) size 9½ in by 4 in, indifferent modern Devanagari writing, thirteen lines in a page

Alamkaray arishkha, a logical dissertation on the nature of the verb, and the meaning of its tenses and modes, by *Pisanaatha Suddi* intapanmanana *Dhaffacarya*, son of *Padma* 1

It begins

मृत्कृतिवले शक्तं भावयोजितमिति ।

आत्मावतद्वर्त्तनं धाम इत्यर्थं गमनार्थं मुनः ॥

आत्मावतर्त्तनचक्षुः ॥ तत्र व्यापारमात्मावतर्त्तनं केचिदाहुः कदाचित् संयोगम्यादादिमाध्यायमात्मावतर्त्तनस्य इदं चान्तरात् तद्वेद्यया त्वापत्तात् यामात्रेऽपि तत्त्वात् रूपो गमनोऽपि तु व्यापारे ०

It ends चयित्वावतर्त्तनाहो ('aj' with the force of 'literary') च यवुपावतर्त्तनावेव म्योऽवेद्यं परंता विषयावतर्त्तनं यवुपावतर्त्तनं प्रज्ञाते भवति ॥ इति समाप्तो पाश्चात्यविद्यानिशामुष्पोविष्णुनाथपञ्चाननविरचितोऽपि विरचितोऽपि तत्त्वश्लोक समाप्त ॥

The same author wrote the *Pañchikāśhita* fol 1 [H T COLEBROOKE]

2043.

3064. Foll 4, size 10 in by 4 in, twelve lines in a page

Akhyatada, a short logical treatise on the meaning of the Verb, by (Raghunatha) Tattika Siromani Bhattacharya. See Hall's Index, p 58, no clxxx

It begins

आस्यातस्य यतो वाच्यः । पश्चति पाक करोतीति यत्ना
यैककरोतिना सर्वस्यातस्विकरात् । अन्वहारादिववापक
(= पञ्चापक the second copy) विना विवरणादपि प्युत्पन्ने ।

Date of the copy सवत् १९३६ समये आश्विनसप्तम
श्रृणामसमयां अन्वकभट्टप्रतिष्ठानकरेण लिखितोऽयमास्यातवादः ॥

[J R BALLANTYNE]

2044.

2100f Foll 6, size 9½ in by 3 in, 8-10 lines in a page

Akhyatada, a second copy

[GAIKAWAR]

2045

2368d Foll 9, (paged 4-12), size 11 in by 8 in, seven lines in a page

Akhyatada, a third copy The author's name is not mentioned. It is preceded by a copy of the *Anantathatara*, written by the same hand (foll 1-3)

Date सवत् १९६६ वर्षे फाल्गुणमासे शुक्लपक्षे चयोद्वा
श्रित्ये लुपते ॥

[GAIKAWAR]

2046.

2157b Foll 35, size 10½ in by 4½ in, ten lines in a page

Akhyatadapipani, a commentary on Siromani's *Akhyatada*, by Raghunatha Bhattacharya See Hall's Index, p 59, no clxxxiv

It begins

प्रत्यय नोत्पत्त्यनुसङ्गमयुक्तमिदम् ।

आस्यातवादस्यास्यातवादेन त्वत्ते ॥ १ ॥

नैयायिक एतत् निराकरोति स्वतः अथस्यापयति आस्या
तस्येति यतो वाच्यः

It ends

कठिनास्यातवादेषु मम अन्वयिलोकने ।

एतेत्याद्यायते (१ = अयनं) धोरा कुर्वन्ति निरिक्ता
[[विहता ?] अपि ॥

आस्यातवादस्यास्यातवादेन त्वत्ते ।

प्रोक्तानु जगतीनापः श्याममुत्पत्तिग्रह ॥

Date of the copy

आश्विने शुक्लपक्षे तु सप्तम्या भृगुपक्षे ।

लिखितं नाथरामेणास्यातवादस्य दिव्यरां ॥

सवत् १९२६ श्राव १६६१ ॥

[GAIKAWAR]

2047.

1369f Foll 15, size 9½ in by 3½ in, 10 or 11 lines in a page, written in the Bengali character

Akhyatadapipani, a commentary on Siromani's *Akhyatada*, by Ramakrishna Sca Rajendralala Mitra's Notices of Skr MSS, vol vii, p 151, no 2386

It begins

शुक्लपक्षे चरुण्डमभाषे दृष्टावुने ।

आस्यातवादस्यास्यातवादेन त्वत्ते ॥

आस्यातस्येति यत्नस्यास्यातवादेन त्वत्ते ॥

[H T COLEBRIDGE]

2048

2368b Foll 20, size 11 in by 2½ in 8 or 9 lines in a page

Akhyatadagranthamukti, a commentary on Siromani's *Akhyatada*, by Nyayalamkara Raghava Bhattacharya

It begins

अद्यापिनिर्दिष्टं त्वत्तेतिवचनकटायां हि ।

मुनिभ्यामनुवर्त्तते मुनिर्यथा (१ = मुनिवर्त्तते) पदे हेरुम् ।

प्रोक्तानु जगतीनापः श्याममुत्पत्तिग्रह ॥

यमिदमप्यनुवर्त्तते कीर्तते किञ्चित्पुनरेव ॥

इह राहु विधयानुष्ठानं बरहोकीपयोगि । विधयेश्याम्वा
तर्पायशेष ।

The colophon is इति श्रीनारपालकारपरिचितस्या
तपादप्रस्थितिमुक्ति समाप्त ॥ [GAIKAWAR]

2019.

2368c. Fol. 9½, size 11 in by 3 in,
seven lines in a page

Nārthamūrti, a dissertation on Negation,
in the second copy ascribed to Siromani See
Raj Mitra's Notices of Skr MSS, iii, p 179,
no 1211

It begins

संसर्गभावो न्योन्याभावाच्च नम्रो ऽर्थ । तत्र चान्वयिता
पट्टेकावतिप्रतीयोगिताकत्वं च्युतिप्रपल्लभ्यम् । नीलपद
यतो(sic)न पद नीलो घटो न घट इत्याद्यप्यहारात् इह
पीतपदपरि न नीलो घट इत्यादियहारात् । प्रतियोगभा
वपारन्त्ययी च तुल्ययोग्ययेमी ॥

Date of the copy सैवत् १६६६ [GAIKAWAR]

2050.

2100c. Fol. 6, size 9½ in by 4½ in,
six lines in a page

Asatila, a second copy, with the colophon
इति श्रीमहामहोपाध्यायभारतार्किकशिरोमणिपरिचितो नव्याद
समाप्त ॥ [GAIKAWAR]

2051.

30a. Fol. 40 size 9½ in by 4 in, ten
lines in a page

Narīśatīpani, a commentary on *Siromani's*
Narīśa, by Gādādhara Bhaṭṭācārya See
Hall's Index, p 61, no cxcv

The first *pada* of the introductory complete
is very corrupt, I give it in Prof Aufrecht's
reading

राधामुसाज्जमधुमज्जमधुमज्जत्री

कृष्ण(स्य) पादपुम्ल शिरसा प्रणम्य ।

नव्यादमगतशिरोमणिमुदभावे

श्रीमान् गदाधरमुषोविशदोक्तोति ॥ १ ॥

[H T COLEBROOKE]

2052.

2045b. Fol. 9, size 10½ in by 4½ in,
fairly written by several hands, about the
middle of last century, 10-13 lines in a page

Fragments of some work (with a commen-
tary) on the philosophy of grammar, or on
language in its relation to proof

It begins

प्रत्ययपथ प्रामाण्य सत एवागमस्य होति ।

विभूतं चेतसुभाषां प्रयतोर्धन* ॥ शब्दस्यार्थेन स संबंध
स्वाभाविक संकेत एव चेति संशये विज्ञातयति ॥ सत एवेति ॥
स्वाभाविकत्वेनैव संबंधनेत्यर्थ ॥ तन्मूलं सिद्धिनिर्वा । सात्वतिकसु
शब्दस्यार्थेन संबंध इति ॥ ननु सात स्वाभाविके संबंधे सुत्वन
पदच्युत्यस्यापि बोध स्यात् ॥ न सप्रतिपिदितगतिकर्तृ दह
तोस्य प्रत्ययार्थे स्वाभाविके स्वैप्रत्यायकत्वे सत्यपि प्रत्येष्टिय
सन्निकर्षायेदा तथाचापि संकेतप्रहसिपदस्यैव बोधकत्वमिहाह ॥
प्रत्ययपथेति । अथापि स्वाभाविक संबंध सर्वेषां शब्दानां
सर्वेषु समवायित्वेने कस्यापि केनपिदेय नाम या ॥ नाद्य ॥
शब्दार्थेव्यस्यानुपपत्ते ॥ चान्ये । चापि श्रेष्ठानामान्यमाभावाप्रसंग ॥
तथा हि । चापि हि यथा दीर्घशुके प्रयुजते दीर्घशुकेनैव
च युज्यते ॥ श्रेष्ठान् प्रियंयै प्रयुजते प्रियं च युज्यते इत्येव
नियम स्वाभाविको शक्ती न स्यात् ॥ ०

Fol. 4 वाचस्पत्यैकारिकानुदानहार मूलकार तथा
स्मरखानिमानप्रमोपसदने(r ०)विपरले व्युत्पत्ते । ०

Fol. 6b (where the *Valyapadiya* is again
quoted) ends तथा च शक्तिमत्त्वादिशेषान्वाद्यादिशब्दानां
सायुक्त(री)परिचिति भेद । अथ नैयायिकादीनां समाधिप(री)ह
प्रश्नाद्वन ॥ चसायुक्तानुवादेन चापक ॥

Fol. 7a begins शक्तिप्रसंगावदमात्रे श्वातिरिक्तो
शक्तिं समवेयते ॥

ईदृशाणां स्वविषयेष्वनादिधाम्यता यथा ।

अनादिर्धर्ष शब्दानां संबंधो नाप्यता तथा ॥

ईदृशाणां चक्षुरादीनां स्वविषयेषु चाद्युपपन्नव्यादिषु ०

Fol. 7b ends शब्दार्थयो स्वाभाविक एव संबंध ।
तथा च प्रश्नाध्यायप्रथमपरले न्यून्यास्याने ॥

* For this author's *Nyaṣasūtra* see Hall's Index
p 113

Fol 8a begins आगमसमुच्चयकीशेषे
ते साधुमनुमानेन प्रत्ययोपनिर्देतव ।
तदात्ममुपगम्येयं शब्दार्थस्य प्रकाशका ॥ ०

(Fakjap I 101-151, in the first of which
this MS has चयमेव instead of चयस्य) इति ।
अधुनान्नम्यं शक्तिप्रमादेव योः ॥ ०

Fol 8b ends (in the middle of the page)
अथोच्यते । अप्रमत्तानामनोभक्तये ततो वाप एव न स्यात् । न
च साधुस्मरणोपाधौ । तद्विधुर्वा(1) ज्ञायमानत्वात् । तस्माद्
ज्ञायमानत्वाच्च ॥

Fol 9a (smaller writing) contains a passage
from the *Malabasya*, beginning (स)रस्यतो
दृश्यान् पुत्रस्य सुदेवो बलिं यदुपेति ते स्मृता हेत्यो हेत्येव
इति कुर्वन् पठन्मनु । ०
ending ० एवै तर्हि ।

सः स्ततमाप्नोति नयं परत्र पाययोगिव दुष्पतिं पापजयै ।
(ed Kriehorn, 1, p 2, 1 2 to last line but one)
[H T COLEBROOKE]

15 *Laulikanyaja*

2053

582 Fol 100, size 10½ in by 6½ in,
in European fashion, good Devanagari writing
of 1808 A.D., twenty five lines in a page.
From fol 93, the leaves were wrongly numbered
80 seqq, but the numbers have been altered
by another hand.

Laulikanyajratnamāra, a collection and
explanation of proverbial phrases used as
illustrations in philosophical discussion, by
Ritofunnataraman, son of *Gulab raja* of the
Baidwaraja family, pupil of *Pamadigala*, of the
Uttara sect of the *Vanak Shal* ॥

It begins

यस्माज्ज्ञातं निश्चितमुपनं ज्ञेयते यो ज्ञातं
यस्मिन्नेते प्रजातिं विदत्यै साधुदार्ढ्यदृष्टे ।
तस्य धामा निगमनिश्चया यद्य तस्माद्वयेय
ते प्रत्यक्षं शिष्टाश्रयिनिश्चयं साधुदार्ढ्यं नतो मयि ॥ १५ ॥

य भातं यनुभाति लोकनिश्चयो य चांतरांशपता
भासा यस्य च भाति सर्वमपि नो भायाच्च यज्ञानमे ।
भाते यस्य च भातमेव निश्चितं य सत्त्वज्ञानां गति
स्वानंदं तमहं प्रकाशममलं सोमं शिवं सत्यम् ॥ २ ॥
यो वाचा न निगच्छते न च रुदा नानातरिरीक्यते
सर्वेषां वचसां य एव विषयः सर्वंश्च मानिर्मितं ।
आत्मा या निश्चितस्य सर्वविदुषां प्रामो भ्यगाप्यथ या
गोविंदं तमहं नयामि यतस्तं भक्ताप्रयं मापयं ॥ ३ ॥ ११ ॥

गुरुधनं मुक्तस्वाम् दयालवान्मत्तदा ।
लौकिकन्यापरत्नानामाकरस्यते नया ॥ १२ ॥

न्यायार्थे विषयं वैयोदाहृतिं च ययामिह ।
वदिष्यामि एव संक्षेपाद्विलोपादि कुञ्चितं ॥ १३ ॥
प्रमत्तादागतानां तु न्यायानां तत्र विस्तृते ।
अथेताव पदिष्यामि कश्चिद्व्यामुदाहृतिं ॥ १४ ॥
प्रमत्तादागतां अपि निगदयिष्यामि विषया
न ते व्याख्यास्यते पुनरसकृदुक्ताश्चैवला ।
पुनर्यव्याख्यास्यते विषयकपक्षादिप्रतिरता( )
पुनः प्रोक्तान्तादितुनापि वदिष्यामि विषये ॥ १५ ॥ १६ ॥

उदाहृतिं वदिष्यामि प्रामो केनैतन्नास्त्वगां ।
मोक्षसाधनार्थं कश्चित् कश्चिद्व्यापराह्वारो ॥ १७ ॥
[० ६ ॥

अत्र निबंधपदं सर्वैश्च प्रकरायपरं ननु किमिदं सूत्रादिहपनि
यदनुयाहितं सूत्रादिनिश्चयिचारस्य तदर्थपरोपेतेतुमिति चेन्न
इति लौकिकन्यापरत्नाकरे आत्मविषयान्निश्चयपुरस्सरं ज्ञा
तमकरत्नासाधनैश्चैव करत्नासाधनैश्चैव नयमेतं अपात्रं व्यास्येतां
न्यायानां व्याख्यानमभ्यन्ते fol 15a, first the *Shilulu*
run ॥ *Itinaya* (युनरुपतं च इत्येति) ends fol
31 then different examples, ॥ १ अर्थानोकर
न्याय । आनोकोरो भूयस्विरोपे स हि अज्ञतोऽपि विस्तृत
अज्ञानं इयं भवति । आनोकोपेक्षादिना ज्ञातं ननं प्रात
इत्युपपद्यते य ॥ यतुते ज्ञापयितरिज तस्य प्रातिरतिना प्रात
न्यादिनि ॥ २ ॥ अष्टे(१०० अष्टे) येन्युप विनितं किमपि परिते
प्रवेदिति । अष्टे गृहकोरो । अष्टे इति पाठे व्यपदेशार्थः ।
निगम्यास्यानयस्य ॥ ३ ॥ साधुकागिनिरवकागोर्निगमकाग
यत्येव इति न्या ॥ ४ ॥ स भवमेकवाक्यत्वे पाठ्यमेव हि नयत
इति न्या ॥ ५ ॥ अत्र हि ज्ञातं । पयं नृणो पात्रतोमानवेष्टयं
प्रायश्चित् सत्त्वज्ञानमभ्यन्ते नयदं पतिरभ्यन्तेनयं नय
विषयमिति कश्चिद्व्यापराह्वारं प्रमिदं एते ॥ ६ ॥ एति

D VAISĒSHIKA

1 The Sūtras and Commentaries

2056.

3023 Foll 7, size 1½ in by 5½ in, nine lines in a page

Kanādasūtra, the *sūtras* of the *Vaiśeṣika* Philosophy, ascribed to *Kanada*. It is divided into ten *adhyāyas*, and each *adhyāya* into two *ahnikas*. See Hall's Index, p 64, no 1

Editions in the Bibliotheca Indica together with *Śaṅkara Miśra's Vaiśeṣikāśutropastāra*, the first *ahnikā* in "The Aphorisms of the *Vaiśeṣika*, Sanskrit and English," by J R B, Mirzapore, 1851, The *Vaiśeṣika Darśanam* with the commentaries of *Mahamahopādhyaya Ohandrakant Tārālanār*, Calcutta, 1887, The Aphorisms of the *Vaiśeṣika* Philosophy by *Kanada*, in the Benares Sanskrit Series (Fasc I contains the text of the *sūtras*, see no 2059)

A German translation by Dr E Roer, in *Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft*, xxi p 309-420, xxii p 383-442, an English translation by A E Gough, Benares and London, 1873 (from The Pandit, nos 32-69, published 1869-1872)

[J R BALLANTYNE]

2057.

1698d Foll 79 (176-234), size 9½ in by 4 in, 13 or 14 lines in a page, neat writing of about A.D. 1750

Vaiśeṣikāśutropastāra, a commentary on the *Vaiśeṣikasūtra*, by *Śaṅkara Miśra*, son of *Bhāvanātha Miśra*

See Hall's Index, p 68, no xviii

[H T COLEBROOKE]

2058.

232b Foll 81 (92-172), size 12½ in by 3½ in, ten lines in a page

Vaiśeṣikāśutropastāra, a second copy, with many marginal notes in Colebrooke's hand writing

Date सवत् १८१० ॥ शीतो पुष्यवती ८ ॥

[H T COLEBROOKE]

2059.

1303d Foll 7, size 13½ in by 4½ in, eight lines in a page, large writing on yellow paper, in the Bengali character

Dravyapadārthasamgraha, the first part of *Prasastapada's Padārthadharmasamgraha*, or *Shatpadārthasamgraha*. The name of the author does not occur in this copy, but it is evidently *Prasastapada's* work, since it is the text commented on by *Udayana* in the first part of the *Kirānātālī*

See Hall's Index, p 64, no ii, Aufrecht's Oxford Cat, p 240, no 588, Rajendralala Mitra's Notices, i, p 283, no 492, v, p 288, no 1961, Buhler's Detailed Report, p 76 and p cxlv

The *Padārthadharmasamgraha* is not a commentary on each single *sūtra*, but a short exposition of the six *Vaiśeṣika* categories, based on the *sūtras* of this system. It is also called *Prasastapadabhāṣya*, see the next number, also nos 2083, 2085

It begins

प्रथम्य हेतुवैधर्म्यं मुनिं कथादमनत ।

षट्पदार्थधर्मसङ्ग्रहः प्रवक्ष्यते महोदय ॥

द्रव्यपदार्थकर्मसाधनविशेषसमाधानां पदार्थानां साधनविशेषाणां सङ्ग्रहान् निश्चयमहेतुः । तद्वैधर्म्यदेगनाभिप्रेकादमी देव । यद्य के ते द्रव्यादयः षट्पदार्थाः । किं च तेषां साधनविशेषाणां चेतः । तत्र द्रव्याणि पृथक्चरितानि साधकाश्चालिगताम् सन्नाति साधनविशेषाणां चेतः । तत्रैव सङ्ग्रहात्केच मंगल

रानभिधात । गुण रुपरसगन्धस्पर्शस्वापरिमाणपृषत्
संयोगविभागपरत्वापरत्वपुष्टिमुपदु सेच्छाद्वेषप्रयत्नाश्च ० Op
Varā sū I 1, 4-6

Śrīdhara wrote the *Nyāyalanda*, a commentary on *Prasastajīda*'s work, in the Śika year 913 (= 991 A D), as was first pointed out by Buhler, Report, p 76 and p cxliv, see also Bhāndarkar, Rep Bomb MSS 1883-84, p 313

The *Prasastajīdaśikhyā* is now being published in the Benares Sanskrit Series

The Aphorisms of the *Vaiśeṣika* Philosophy by Kanada, with the commentary of *Prasastajīda* and the gloss of *Udayanacharya*, ed by Pandit Vindhyacharya Prasada Dube, fasc I, Benares, 1885 [H T COLEBROOKE]

2060.

760c Foll 32, size 9½ in by 1½ in, nine lines in a page, large and clear writing
Śatpadārthasamgraha, the five other sections of *Prasastajīda*'s exposition of the *Vaiśeṣika* philosophy, on the margin styled गुणभाष्य, कर्मभाष्य, सामान्यभाष्य, विशेषभाष्य, समवायभाष्य On the last leaf the whole work is called प्रज्ञापदभाष्य, but all these notes are in a more modern handwriting

The *Gunapadartha* begins

रूपादीनां सर्वेषां गुणानां गुणत्वानिबन्धनो द्रव्याधिष्ठितं
निष्क्रियत्वं गुणवत्त्वं च । रूपरसगन्धस्पर्शस्वापरिमाणपृषत्
द्रव्यत्वेहेतुता नृत्तगुणा । बुद्धिमुक्तदु सेच्छाद्वेषप्रयत्नसंयोग
भावेनाद्या चतुर्विधा । संख्यापरिमाणपृषत्संयोगविभाग
उभयगुणा ।

The *Karmapadartha* begins (fol 23a)

वक्ष्येपद्यादीनां पञ्चानामपि कर्मत्वमवयव एकद्रव्यवत्
अक्रियत्वं नृत्तद्रव्यवृत्तित्वं च गुणवत्त्वं गुरुत्वद्रव्यप्रयत्नसंयोग
नसत्त्व स्वकार्यविराहित संयोगविभागातिरोक्षकारणत्वं ०

The *Samanyajadartha* begins (fol 29a)

सामान्यं द्विविधं परमपरं च सविषयकविगत[म]भेदात्मक
मनेकवृत्ति ०

The *Vaiśeṣikapadartha* begins (fol 30a)

चक्षुः(र चक्षुः) भवा चक्षुः सा चक्षुः(?) विशेषकत्वाद्विशेष
विनाशारम्भरहितेषु विशेष्यस्यकाशकादिगाम्यमन सप्रति-
द्रव्यमेकतो वसेमाना चतस्र्यमनृत्तिपुष्टिहेतवो विशेषा.

The *Samanyajapadartha* begins (fol 31a)

चतुर्विधविज्ञानाभाष्याभाष्यभूतानां च, समवाय इह प्रत्ययते
न समवाय

It ends

स्वात्मगतकर्मदेनाभाषाच तस्मादिह पुष्ट्युमेय । समवाय
इति ॥ समवायवदार्थं ( ) सामान्यं इति श्रीप्रज्ञापदपरिचितद्र-
व्यादिषट्पदार्थसंग्रह समाप्त ॥ [H T COLEBROOKE]

2061.

1714a Foll 79, size 9 in by 2½ in, 6-10 lines in a page, indifferent handwriting

Kṛvanavali, a commentary on *Prastapada*'s *Padarthasamgraha*, by *Udayana Acarya* The first part, or *Dravyapadarthapraśa*

See Hall's Index, p 65, no v, Burnell's Tanjore MSS, u, p 121, Rajendralala Mitra's Notices, v, p 289, no 1908

It begins

विद्यामध्योदयोद्वेकाद्विद्यारत्ननीक्षये ।
यदुद्देशि नमस्तस्मै कस्मैचिद्विद्यतन्त्रिये ॥ १ ॥
यतो द्रव्यं गुणा कर्मे हया जाति परापर ।
विशेषा समवायो या तयोश्चरमुपास्यहे ॥ २ ॥

अधीनां प्रविशेषनाथ जगतामनन्तमज्ञानये
सम्बन्धोऽस्य विरोकनाथ गतये लोकस्य द्वात्राशिन ।
तत्रज्ञातमभूताधीनय इनां विद्यावती प्रीतये
प्रात्रेने किरकावलीमुदयन सत्कर्तव्योमयीन् ॥ ३ ॥

जतिविरममसार गत्वदादीविहीन

प्रविततचहुषेलप्रक्रियानालदुस्थम् ।

उदयिसमभनत्वं तन्त्रमेतद्वदिति

प्रसलजडधियो ये ते शुक्रकम्पक एते ॥ ४ ॥

शास्त्रारम्भे कथारपरिज्ञाततया कायनाम्नानोभि कृतं
परापरगुरुनमस्कारं शिष्यान् शिष्यविह्वलादी निवामाति प्रज्जन्तेति

It ends

मयनादृष्टपरिहृष्टादिति कृष्णवलय रविप्रहातविद दृष्टपरि

ग्रहादित्ये । इतिशब्दा द्रव्यपरिममाप्ती ॥ इति धोषतत्कल
शस्त्रपारगतयोमदुपनायापैवचित्तायां किरणायत्नां द्रव्य
पदार्थप्रकाशः ॥

Foll 6-90 are lost

Date of the copy संवत् १९८० चित्रभानुसुखतर
आषाढशुक्लपक्षे अष्टम्यां समाप्तिमगमत् ॥

The *Kiranavali* is now being published in the Benares Sanskrit Series, together with the *Prastāpala bhāṣya*, see no 2000

{ H T COLEBROOKE }

2062.

3103   Foll 103, size 8½ in by 3½-3¾ in,
8-11 lines in a page

Kiranañals, a second copy of the *Dratya*
padirika

It has the colophon इदं पुस्तकं गंगाधर चक्रवर्ति
 तानजगदाधारेण लिखितं ॥ Fols 3-10 are in a good
 old handwriting, the rest is in a very irregular
 handwriting

2063

161a Foll 74, are 117 in by 14 in, 11 or 12 lines in a page, writing clear but ugly.

Kiranirali, a third copy of the *Draja
jadirli*, dated Sumrat 1857

[H T COLLEBROOK]

2061

1046 Roll 90, size 9 1/2 in by 3 1/2 in, fll 1-41 ten to twelve lines, foll 42-99 (in an (for handwriting) ten lines in a page. writing in different

General remarks, I have a commentary on the second part (translating) of Prastar: Prastar is a short translation, incoherent, ending with the word "and" and "and" and "and".

It begins

तुष्टेर्मोचयतो षट्पानं न तुष्टेर्बन्धत धनम् ।

कारागारमिदं त्रिंशं यस्य नीतिमं तमीश्वरम् ॥ ५ ॥

साधर्म्यैवेधर्म्यान्मि निरूपितानि दृश्याणि । संशयि तावन्निव
मृगादिरुपयति रूपादीनानिनि ।

It ends

अन्तर्यामिनेत्युक्तं निरन्तरं ॥ इति श्रीमद्भागवत-
पुराणे श्रीकृष्णार्चनोक्तं गुणविराजितं पुनरुक्तं
समाप्तम् ॥

[H T COLLEBROOKE]

2065

1190 Roll 116, size 12½ in by 4½ in, eight lines in a page, written on brown paper, in the Bengali character

Draṣṭāntaraprāśa, a commentary on the first section of Udayana's *Hiranyu*, by Mahamatapallya Varilama, son of Gaṅgavara

See Hall's Index, p 65, no 11, Ryendra
Jida Mitra's Notices, v p 281 no 1963
Pangit Vindhy Irisa Dde's iy jjanat to
the Benares edition of the *Vaishtāṣṭyanam*,
p 2

The commentary begins

मिलम्बन्दाकिनमन्नीदाश मां परद्विष ।

विष्णुर्ब्रह्मादुरग्राम्यां वैधर्षिं सा ब्रह्मा नृम ॥

नरैव्यविग्रहयिषातके रविनमस्यारं निष्प्राति । विष्णुति ।

It ends:

चाणु मंषादि चेतोऽपेतिशाल्म्यापेमाह हतिशब्द इति ८७
परेत इति शब्द ७

सप्तमोऽङ्गः

सन्देशः शुद्धिर्द्वैतपञ्चाननेन्दुः ।

तस्यान्वयाऽऽभिप्रायः किंवा अर्थः

प्राबल्यं दाहं क्षुभं क्षुभं क्षुभं ॥

इति श्रीमहाशिवसूक्तोक्तं श्रीमहाशिवसूक्तं श्रीमहाशिवसूक्तं
श्रीमहाशिवसूक्तं श्रीमहाशिवसूक्तं श्रीमहाशिवसूक्तं

[REDACTED] (UNCLASSIFIED)

2066

1697b. Fol. 80 (9-12), size 9½ in by 3½ in, 9-11 lines in a page

(*Dravya*) *śrīraṇaśilpralāsa*, a second copy of the first part of *Yardhamina's* commentary on the *Kiraṇatālā*

Fol. 94 and 95 are lost

[H T COLLEBROOK]

2067.

1041. Fol. 31 (folded together), size 16½ in by 3½ in, eight lines in a page, written on brown paper in the Bengali character

Guna(*prakāśa*)*śrīraṇaśilpralāsa*, a polemical commentary on the second section of *Yardhamina's* *Kiraṇatālāprahāsa*, by (*Raghuṇītha*) *Sīromani*

See Hall's Index, p 66, no 12, *Pandit Vinḍhy Prasāda Dube's* *vijāpanam* to the Benares edition of the *Vaiśeṣikādarśanam*, p 8

Another name of this work is *Gunaśilpralāsa* (see *Jayarama's* commentary, no 2070)

It begins विनायि धर्मनिर्हणं धर्मनिर्हणं भवत्येव तद्वन्मते निरुपणं तद्विषयतामनिर्हणयति॥

The end is अन्ते कारणाकारविभागस्थलता चोपलब्धीयो हि देवो यदुक्तं(?) आह जयवेति । इति महा महोपाध्याय तार्किकशिरोमणिकृता गुणविपुति समाप्ता ॥

[H T COLLEBROOK]

2068

297. Fol. 98, size 10½ in by 4 in, eleven lines in a page

Gunaśrīraṇaśilpralāsa, a commentary on *Sīromani's* *Gunaśrīraṇaśilpralāsa* by *Ramakrishna Bhāṭṭa carya Cakravartin*

See Hall's Index, p 66, no 2, *Pandit Vinḍhy Prasāda Dube's* *vijāpanam* to the Benares edition of the *Vaiśeṣikādarśanam* p 4

It begins

पाणि प्रसोद करुणामयि ते नमो जमि

नं येन देवि मुनयस्मि सुवितामु ।

योदधारि कुत्रियन्ततोऽन्धकूपे

मयाद्यपादकराभयमंत निरोप्य ॥ १ ॥

यन्मन्त्रेण मुकृतानि तपो कृतानि

प्रासादय सदां नित्यमुदाहरति ।

तस्याशयं गुणविषयमभाकलय

यूते शिरोमणिगुरोरिह रामकृष्ण ॥ २ ॥

निरुपणं शाब्दोपाधुक्ता व्यापार । एवं च धर्मनिर्हणं यथोक्तं हेतुहेतुमद्भावे नास्तेष्वेवाग्राहयानाह विनायीत्यादि ।

It ends शक्यते(चे?)त्यादि (see no 2069)

यन्वानपीत्य मुचिरं मुचिरं विभाज्य

यन्व कृतो व्यभिक्तिरुपधिषा विषयम् ।

योरामकृष्णकृतानि कृतानि कृते शक्ति

श्रोतुं नृपमन्त्रयो गुणदोषविता ॥

इति विषयि नार्यं शेष इति प्रकाशकारमतमुदाहर्य । नन्वित्यादि आरम्भकसंबोधविरोधिभिन्नविभागजनकं यत्समीपप्रारम्भकसंबोधे विरोधि विभागजनकं इत्येव व्याप्तिभट्टाचार्येण तत्रार्थं श्रोतामकृष्णशैविर्विचितो गुणशिरोमणिप्रकाश समाप्त ॥

[H T COLLEBROOK]

2069.

3062. Fol. 138, size 10½ in by 4 in, fairly written in Devanagari, eight lines in a page, modern

The same commentary, here called *Guna śrīraṇaśilpralāsa*

It ends कर्मतापनिरत आह शक्यते चेत्यादि । इति पूर्णं ॥ इति रामकृष्णभट्टाचार्येण तत्रार्थं विरोधिता गुणविपुति शिरोका समाप्ता ॥ संवत् १८६० । This was doubtless the date of the original MS, from which the present was copied [J R BALLANTYNE]

2070

1698a. Fol. 105, size 9½ in by 4½ in, 11-18 lines in a page, fair recent writing, by three different hands

• *Dikṣitīśvarī*, a commentary on *Siromam's* *Gunavṛti*, by *Jayarama*

See Hall's Index, p 67, no xii, *Pandit Vindhy Prasada Dube's vijayanam* to the Benares edition of the *Vaśeśū adarsanam*, p 6

It begins

निराकारं नराकारं जगदाकारमद्वयम् ।
गोरोदुगच्छन् वन्दे निरञ्जनमहो यम् ॥
धौतं श्रीगणेशनामो श्री शुक्तिमुक्ताभिरन्विताम् ।
गुणदीपितगुणदोषी पितृवोर्हितं वरसुताम् ॥

It ends

श्रीमता नयरात्रेण व्यापार्ययविलासिना ।
अकारि विभूतिः सम्यक् संस्थापन्याजदीपिते ॥

[H T COLEBROOKE]

2071.

1077. Foll 58, size 18½ in by 2½ in, six lines in a page, brownish paper, small old writing (of the 17th century) in the Bengali character

Another commentary on *Siromam's* *Gunavṛti*, incomplete at the end, without any title

It begins निमाषीति यथा र्जनरूपेण प्रमेय(समानतन्त्रं) inserted on the upper margin) निरुपिज्ञानं प्रमायानि। तद्वस्तुत्वेनेति दृष्ट्याभिज्ञानादिना* मुखानि निरुपयमिति भार. तद्विरुपयापीन etc.

[H T COLEBROOKE]

2072

109 Foll 103, size 9½ in by 3 in, eight lines (foll 2 6 seven lines) in a page

Vardhamanasi's *Pakṣadhara*, the *Dravya padartha*, a commentary on the first section of *Vardhamana's* *Kṛtanāḍiprakāśa*, by (Jaya datta) *Paṣṣadhara*

It begins

निरुपिज्ञानं यद्यपि मन्दाकिनो विद्यन्तेति कोषदर्शनात्महादे यमस्तकस्यान्यमन्दाकिनो तपसि यद्विह गङ्गातानात्पर यथा मन्दाकिनोमेकतवेदिकाभिरित्यत्र (*Kumarasambhara* I, 29) ।

It ends

नन्वेतिमिति । शब्दस्य द्रव्यमात्राभिर्ये स्यादित्यत्र आहाय यनेत इति श्रेय इति ॥ इति श्रीवर्धमानदीक्षायां पञ्चमोऽध्यायः समाप्तः ॥

There are many blanks in this copy, apparently owing to the illegibility of the original

[H T COLEBROOKE]

2073.

3058 Foll 65, size 11 in by 3½ in, 13-17 lines in a page, good writing

Vardhamanendu, a commentary on *Vardhamana's* *Dravyaśāstranāḍiprakāśa*, by *Padmanābha*, son of *Balabhadra* and *Vijayaśāstra*, younger brother of *Vasanaatha*

Hall mentions a work of the same title and by the same author as a commentary on *Vardhamana's* *Dravyasambandhaprakāśa* (in the Index, p 21, no vi) This seems to be a mistake The *Vardhamanendu* begins

यत्तद्वक्तृकृताभिरुपेक्ष्य(read दु)स्मात्प्रयत्नः ।

यद्वैकान्तेश्वरपुत्रा यवनानेन तन्यते ॥ १ ॥

यत्तद्वक्तृकृतद्रव्यशुक्तिस्तद्वक्तृकृतम् ।

मुद्रितमूल्यायमस्याविशेषस्तु सदावृतम् ॥ २ ॥

यत्तद्वक्तृकृता वीका शुक्तिबालवरीयमा ।

यत्तत्तामुक्तिपुत्राय ब्रह्मसौ स्ये विभाव्यताम् ॥ ३ ॥

निरुपिज्ञानं तां विषयमन्विनीं जलं मुनं मुनं । त्रिभूतं । विषयवीनस्य महारक्षस्य अदुरक्षकम् । सद्रूपस्यमाह । मुद्रितमौ मुद्रितं सिद्धम् ।

The writing on the last page is partly obliterated, the legible part of the final verses is

इह लिखितं पितृपुत्रैर्लभ्यमानं इति ममे दुर्नेने स्मृतिः ।
न त्वज्जनयितुर

* ० दिना is doubtful, as there is a hole in the MS

विदितो भावः पितुरिति सर्वस्मृतिं भारयस्यले ।

कृतकृता वयमधुना दुर्जनवत्त्वा न हीयते किमपि ॥

The last verse is nearly illegible

इति श्रीनगदुर्गमिश्रप्रोक्तभट्टात्मज(विश्व)नाथानुजयिष्य
योगभेदभरथोक्तकलहस्तारविन्दप्रद्योतभट्टाचार्यप्रोद्यत्तना
भक्तो यद्वैमानन्दुः सपूर्णः ॥

The last line, containing the date of the copy, has been cut off by the book binder

[J R BALLANTYNE]

2074.

1697a. Fol 103, size 9 $\frac{1}{2}$ in by 8 $\frac{1}{2}$ in, ten lines in a page, small writing, in the Bengali character

Gunapratimukha or *Talparyasamdarbha*, a commentary on Varthamana's *Gunavarnanala jatala* and *Sromana's Gunaprakasavartti*, by Gunananta Vidyaśaṅkha Bhattacharya

It begins

ममा नीलकण्ठाय फलपीकृतभोगिने ।

भोगीन्द्रावद्धृष्टाय भागिहार(पु)र्तमिने ॥

गुरुप्रकाशपितृनी प्रकाशे च यथायथम् ।

यत्नात्पर्यवर्द्धो गुरोर्न देव तस्यते ॥

प्रकाशे नतिपदिति ॥ (*palat* is the first word of Varthamana's *Gunavarnanala*, see Ry Mitra's Notices iii, p 50, no 1080) See fol 2a, l 7, the beginning of *Sromana's* commentary (विपुर्वा विनाचोदि ०)

(closing) इति महामहोपाध्यायधीपिपासागोशभट्टा
काशपरचितो गुणप्रकाशविषयः समाप्तः ॥

The MS was written in the Saka year 1534
(प्रेमविशालाश्रुयुक्त प्रकाशे)

[H T COLCROOKE]

2 *Trim sarakajya*

2075

1073. Fol 71, size 10 in by 8 in
The MS is in a large

Pramanamajjaritika, a commentary on *Sarvadeca Surti's* exposition of the *Vaiseshika* philosophy called *Pramanamajjari*, by Dala bhadra Misra, son of Vishnudas and Madhu Buhler registers a MS of the *Pramanamajjari* dated "Saptarshi, 32," Report, p xxvi

See the beginning of the *Pramanamajjari* in Peterson's Report, Bomb MSS, 1881 86, p 265 The *Pramanamajjari* acknowledges seven *padarthas*

The *tila* begins

नत्वा हरिपदं मत्वा गुरोरपि च यत्नतः ।

प्रमाणमन्त्रोदीका फलभट्टेय तस्यते ॥ १ ॥

निर्दिष्टप्रत्यपरिचयानिवाकनया कृतं महल शिष्यापि
पिपासादि । कासारोति ।

Fol 10b ends the *Dravyapadartha*, fol 20a the *Gunapadartha*, fol 27a the *Karmapadartha*, fol 29a the *Samanyapadartha*, fol 29b the *Tisheshapadartha*, fol 30a the *Samatanyapadartha*, lastly the *Abhatapadartha*

It ends

यन्मित्रप्रलभद्वेष निरदकोह विषयः ।

तद्योपयुक्तं मुषिय सारासारविषयका ॥

इति श्रीविष्णुनाथोदीका (० पादित्तन) नाम्नी पुष्पनिष
धीपलभट्टकृत प्रमाणमन्त्रोदीका समाप्तः ॥ च १२०१ संवत् ॥

[J TAYLOR]

॥ *Talalantala*

2076

1711b. Fol 30 size 9 in by 2 $\frac{1}{2}$ in fairly good Devanagari writing, of about 1100 AD 7-9 lines in a page

1711b is a commentary on *Talalantala* by Keshava Sankaradharma The *Talalantala* is known to be seven

न्यायान्धोऽपतद्भाय मीमांसापारदृष्टने ।

मन्त्रेश्वरान् गुरवे पित्रे च नमः ॥ २ ॥

विशिष्टशिष्टाचारानुमित्रकर्तव्यतात्कं विप्रविधातकं अद्भुतं
निवाप्रति ॥ नाथ इति । यद्यपि पुरुषाणामनुनम इत्यत्र ०

Both fragments were written by the same
hand as the *Kiranavali* in no 2063 (Samvat
1857) [H T COLERPOOKE]

2081.

579 Foll 120, size 11 in by 8 in, eight
lines in a page

Lilavativivaka, a commentary on the *Lila
vatipralasa*, by Pakshadhara, an old complete
copy There is no subdivision throughout
the whole commentary

It begins

बन्धे तं देयकीपुत्र पवित्रं पञ्चलोचनम् ।

उन्मीलति यतः सर्वं यतः सर्वं निमीलति ॥ १ ॥

यद्यपीति । अथ प्रतीकं पुरुषोत्तमाय नम इत्यनन्तरं कर्तुं
मुच्यते (i) दृष्ट्वैव अपि तदेवास्तीति । यद्यपि तत्रापि सो
कान्तगततया सोकनेय भूत्वोक्तमिदम् (० कुतो०) । पुरुषाणामिति ।

Colophon इति श्रीपद्मधरकृतो लीलावतीविवेक
परिपूर्णे ॥

[H T COLERPOOKE]

2082

62b Foll 145 (45 189), size 10½ in by
1 in ten lines in a page

Lilavativivaka, a second copy

Date संवत् १८५१ [H T COLERPOOKE]

2083

62a Foll 11, size 10½ in by 1 in, eleven
lines in a page

Lilavatippani, notes on the *Lilavati* and
the *Lilavatipralasa* by (Raghunatha) Siromani
The complete title is *Vi jalilavatipralasa
dibhiti* See Hall's Index p 72, no xxxi

Raj Mitra's Notices, III, p 47, no 1076, and
VI, p 16, no 1997

It begins

सो नमः सर्वभूतानि विष्टभ्य परिहिते ।

असम्मानन्दोपायं पूज्यैः परमात्मने ॥ १ ॥

यदेव पदाद्यै इत्यवधारणस्य भाष्यादायभाष्यादाद्येवासंगतैराह
इहेति ॥ अवधारणपरो स्वधारणप्रयोजनकः । विभागो विभ
जनम् । तदर्थकः । छापिलो विभागालकमिति पाठस्तु सुगम एव ।

Colophon इति शिरोमणे कृता लीलावतीदिप्पणी
समाप्ता ॥

[H T COLERPOOKE]

2084.

1213b Foll 40 (119-158), size 11½ in
by 4½ in, ten lines in a page

Lilavatirathi, a second copy of Siromani's
notes

Colophon इति महाबहोपाध्यायश्रीमद्भट्टाचार्येशिरोम
णिपरिचिता लीलावतीवृत्ति समाप्ता ॥

[H T COLERPOOKE]

2085.

1670a Foll 58, size 9½ in by 4½ in,
11 or 12 lines in a page, from the end of the
18th century

(*Lilavatiromanitila*), a bad copy of a com-
mentary on Siromani's notes

The name of the author does not appear,
as the copy is without any colophon The
margin is signed ए० शि० टी० ५०

It begins

नयनीलांबुदहनि चरणरत्नं किङ्करीनालं ।

हेयगुणोत्तमं (read "नवीच") चरं नदकिशोरं नमस्यान ॥

भाष्यग्रन्थस्य इत्युल्लेखानुसंधानस्य तावदोपपत्त्येनेनाग्रम
(० भा?) तत्प्राज्ञायाया (० श्रुत्या) करोति यदेति । भाष्या
दधित्यादिपदेन भूयपरिग्रहः । अवधारणपरान् etc

[H T COLERPOOKE]

5 *Saptapadārthi* :

2086

2662a Foll 7, size $9\frac{1}{2}$ in by $3\frac{1}{2}$ in, ten lines in a page

Saptapadārthi, an exposition of the seven *Taishikula* categories, by *Snaditya* (*Snadi* in this copy)

See Hall's Index, p 74, no xlii, Oxford Catalogue, p 353, no 839, Raj Mitra's Notices, ii, p 281, no 875 (a copy dated Samvat 1185)

It begins

हेतवे जगतमेव सत्ताराख्यमेतदे ।

प्रभवे सर्वभूतानां ज्ञानमेव गुरवे नमः ॥

प्रतिनिधिपद्या पदापौ ते च ॥ द्रव्यगुणकर्मसामान्यविशेष
समवायाभावाभ्यां सति ।

Date of the copy संवत् १६५४ वर्षे कालानुस्यायवर्षे
प्रतिपक्षिणी द्वेभीमात्मनगोविन्देन लिखितम् ॥

The writing on the first page does not belong to the *Saptapadārthi*, though it forms part of a discussion on the *dravyapadārtha*

[GAILAWAR]

2087.

10384. Foll 7, size $8\frac{1}{2}$ in by $3\frac{1}{2}$ in, 9-12 lines in a page

Saptapadārthi, a second copy

[H T COLEBROOKE]

2088.

2100d Foll 39 (2-40), size $9\frac{1}{2}$ in by $4\frac{1}{2}$ in, thirteen lines in a page

Mallāśāstra, a commentary on the *Saptapadārthi*, by *Mallāśa Sarasvatimastāśa Yati*, a native of Gorakhpur

See Hall's Index, p 70, no xlii, Raj Mitra's Notices, viii, p 106, no 2702, Bhandarkar's Report, Bomb MSS, 1883 84, p 11 and p 312

The first leaf is lost The commentary ends with the following verses

गिरिपदेष्टो* अथितराष्टवर्षे

भद्राक्षरे दक्षिणभूमिनिष्ठ ।

विराजते सद्यगिरिन्द्रानो†

यत्रास्ति को(र गो)करोमहापलेष्ट ॥ १ ॥

तद्गङ्गान्मा यद्विरिकदृष्टी

भरसतीमलकमापवाह्य ।

को ज्ये शिवादिमकृतरकार्येद्

दीर्घाविरायां वालमुत्तमद्वये ॥ २ ॥

Date of the copy संवत् ११५१ वर्षे वैशाख सुदि १३
हस्ताक्ष श्रीमदुल्लाईनगरे (Adol) ॥

[GAILAWAR]

2089.

2662b Foll 39, size $9\frac{1}{2}$ in by $3\frac{1}{2}$ in 11-13 lines in a page

Padarthacandrika, a commentary on the *Saptapadārthi*, by *Seshananta*, a pupil of *Sarangadhara* : See Hall's Index, p 70, no xlv

There occurs several times the marginal note सप्त० श्लोके

The *Padarthacandrika* begins

कथोत्तमिज्ञेयमेवमभ्युत्पद्योऽनो

मूलबन्धकलापुत्रोमिकिपिकासादेन मेदिनिना ।

मन्दमन्दविभित्तपन्धुराकल्पेन भोक्तिम्बुश

म्बुशया सुदृष्टो विलोक्स वदनं हृष्य हर पातु न ॥ १ ॥

अप्यादव्याप्तसौभाग्यपन्थेकेतमदिन्द्र ।

महामहोदयद्वारं नरासुदृष्टिदिग्गज ॥ २ ॥

अप्यादव्याप्तसौभाग्यपन्थेकेतमदनं जगत ।

महामहोदयद्वारं महामरकतद्युति(०ते ?) ॥ ३ ॥

* Bhandarkar's copy has गोरक्ष०, Raj Mitra's copy has सौरक्ष Bhandarkar, Lr p 6 calls the author a native of the country of Gorakhpur in the south in which is situated Gokarna Mahabalesa The country referred to is thus a portion of North Kanara Hall and Raj Mitra call the author a native of Sarakhpur

† Bhandarkar gives सद्यगिरिन्द्र०, which seems to be wrong

विश्वोपनिषद्मन्त्राभिप्रायव्याख्यासहितनिबन्धे भूतविदेव-
तानतिमुक्तिरूपमन्त्रा गुणप्रधानभावेन शिवाभिप्राये निबन्धादिः
हेतव इत्यादिना ।

The commentary ends:-

यन्मय सप्रपदापीभिल्ले इति प्रतिपाद्यप्रतिपाद्यभेदवि-
यप्रपदा तद्व्यपदेश इति सकलप्रपदाकम् ।

गुरुजगन्पतेः प्रोपयोगे

यदनन्ते निदधे पुष्पाज्जोयम् ।

इत्यर्थमुत्पादः कले धेन

न विदुः भोक्तृ (विदुःभोक्तृ) पदार्थविदुःकारणम् ॥

इति श्रीमद्भगवद्गीतासारात्मगुरुप्रोक्तोक्तविशिष्टा पदार्थ-
विदुःका समाप्ता ॥

Date of the copy संवत् १८४६ भाद्रपदमासे शुद्धपौ-
र्णमासी शुक्लतिथी गुरुवारः चमरायमगते मूर्धे स्वामीजीप-
मया गुरुवरुणादिना द्विवेदिनी ५ नादमुक्तद्विवेदि श्री ५
भोक्तृत्वनिष्ठाधरेण लिखितमिदं पदार्थकारणमिदं भातृव्यमर्थम्
[GAIKAWAT]

2090.

2080a. Foll 37 (1-38), size 8½ in by 1 in ;
12-14 lines in a page

Padarthasandarbha, a second copy

In this and the following copies the second
and third of the introductory verses are con-
tracted into one verse : Foll 34 is lost

Colophon इति श्रीमद्भगवद्गीतासारात्मगुरुप्रोक्तोक्त-
विशिष्टा सकलपालार्थविद्या सप्रपदापीडिका पदार्थविदुः
कात्या समाप्ता ॥ [GAIKAWAT]

2091.

1731a Foll 20, size 9 in by 3½ in ,
seventeen lines in a page

Padarthasandarbha, a third copy

[H T COLLINGDOKE]

2092.

1635c Foll 42, size 9½ in by 3½ in ,

indifferent Devanagari writing of the 17th
century, 11-13 lines in a page

Padarthasandarbha, a fourth copy.

[H T COLLINGDOKE]

6 *Padarthasandarbha*

2093.

2002c Foll 9, size 9½ in by 3½ in ,
7 or 8 lines in a page

Padarthasandarbha, or *Padarthasandarbha*, a
critique of the *Padarthasandarbha* category, by *Siva-*
ram Bhattacharya

See Hall's Index, p 80, no lxiii ; Ray Mitra's
Notices, iii, p 10, no 1023, p. 10, no 1073

It begins

यद्यप्यर्थसंज्ञं निरूप्यते तत्र दिशाली नेष्टरादितिच्ये
यानोभारतः ।

It ends

तन्मयात्मनो कारणात् प्रोक्तमतिरिक्तं भिन्नमेवेति वृत्तं
प्रतिवेनेति ॥ इति श्रीमद्भगवद्गीतासारात्मविशिष्टा पदार्थविदुः
कात्या समाप्ता ॥

[GAIKAWAT]

2094.

3105. Foll 12, size 8 in by 1½ in ; six
lines in a page

Padarthasandarbha, a second, modern copy

[J R. BALLANTYNE]

2095.

2108b Foll 40, size 9½ in by 4½ in ,
twelve lines in a page

Padarthasandarbhasatyajeyi, a commentary
on the *Padarthasandarbha*, by *Raghudra*
Nyayalamkara Bhattacharya

See Hall's Index, p 80, no lxiv, Ray
Mitra's Notices, v, p 264, no 1941

It begins

नन्दनद(नन्दमूनु the second copy)पदद्वन्द्व निपाय
[हृदि विनयाः]

ततोत्रि कुतुक किचिद्रपुदेर समागतः ॥ १ ॥

कामहलपुत्रसासकान्तं चोप्यमनुमुदोष्य कुण्ड ॥

भूजदैन्यमकोणशोणता हेतु सपेयगतमुपद्रवम् ॥ २ ॥

पदापेक्षं यदि दिशिरोमणि-

निर्णीतरान् भोरोमहन्त्य दूषये ।

तत्रैव तर्जण विचारयाम

सदृशकेनेतरस्यनेन ॥ ३ ॥

प्रमत्तावदापेक्षं निर्वक्तुं शिष्यावधानाय प्रतिनान्नीते अये
सादि °

Date of the copy सेवन् १८१५ ॥

[GAIKAWAR]

2096

2080b Foll 26, size 8½ in by 4 in,
10-12 lines in a page

(Padārthallānandanyālyā), a second copy,
incomplete at the end [GAIKAWAR]

2097

1698c Foll 51 (125-175), size 9½ in by
1½ in, generally fifteen lines in a page, in-
different writing of about A.D. 1650

Paṭarī śāstrakolā, a commentary on the
Padārthakāya, by Vidyānāth Śaṭṭhaṭṭha,
a son of Vidyānāth

See R. Mitra's Notices, iii., p. 272, no. 1205

It begins

इन्द्रादिद्वन्द्वारम्भेन द्वन्द्वस्य धर्मस्य चतुर्दशैः श्रुतैः ।

शिरोमणिस्तुतवार्धनेन सत्ताम्यं द्वन्द्वविशेषादि ॥ १ ॥

अथ द्वन्द्वस्य नामधेयानि परिगृहीता. एतन्मात्रं द्वन्द्व
विशेषपुरातनं केचित्पदाधिक्यं निराकरित्यध्यायिकस्य केचित्
विशेषावध्यायिकस्य नामधेयानि द्विद्वन्द्वस्य नामधेयानि
प्रतिनान्नीते अयेति । ईश्वरदिनि ।

It ends

निर्दिष्टे अग्निने शिरोमणिस्तुतवार्धनेन सत्ताम्यं द्वन्द्व ।

एतन्मात्रं द्वन्द्वस्य नामधेयानि परिगृहीता. एतन्मात्रं द्वन्द्व

विधानिवासमनो. कृतिरेषा विद्यानामधेयः ।

विद्युपाभातिमस्यध्यायिकस्य नामधेयानि द्विद्वन्द्वस्य नामधेयानि ॥ २ ॥

नन्विनामधेयनेन द्विद्वन्द्वस्य नामधेयानि द्विद्वन्द्वस्य नामधेयानि

संसारतत्त्ववद्विचारतत्त्वस्य नामधेयानि द्विद्वन्द्वस्य नामधेयानि ।

विद्युपाभातिमस्यध्यायिकस्य नामधेयानि द्विद्वन्द्वस्य नामधेयानि

नेनानेन पदाधिक्येन भगवत्पुत्राणां नारायण ॥ ३ ॥

इति श्रीमद्भारतवार्धनेन भगवत्पुत्राणां नारायणः पदाधिक्येन
समाप्तः ॥

Name of the scribe पदिसमवादेनेन लिखितं ॥

[H. T. COLEBROOK]

7 *Tārāsamgraha*

2098

1928 Foll 9, size 10½ in by 4 in, nine
lines in a page

Tārāsamgraha, an elementary exposition of
the *Tārisaka* philosophy, by Annam Bhaṭṭa
For editions, see Hall's Index, p. 68, no. xx,
Burnell's Tanj. MSS., p. 121, Hall's Cat. Brit.
Mus., p. 7

Date of the copy शके १९२३ ईश्वरी नाम संवत्सरे
आह्वयद्वन्द्वस्य नामधेयानि द्विद्वन्द्वस्य नामधेयानि
[J. TAYLOR]

2099

2122b Foll 11, size 9½ in by 1½ in
7 or 8 lines in a page

Tārāsamgraha, a second copy, with marginal
notes in Colebrooke's handwriting

[GAIKAWAR]

2100, 2101.

3035 & 3038 Foll 95 and 117 resp., size
12½ in by 12 in, the number of the lines
varies between five and thirteen

Tārāsamgraha, *Tārāsamgraha*, a second copy, with marginal
notes in Colebrooke's handwriting

commentary on the *Dipikā*, by *Nidānashā*, son of *Rama Bhatta*, of the *Kaundinya gotra* See Hall's Index, p 69, no xx and no xxii

The text of the *Parīśamgraha* is in the middle of the page, the commentaries are above and beneath it. The whole is an incomplete copy: the first volume ends with the *pratyakṣa* kanda, and the second begins with the *śabdakṣanda*, leaving out the *anumana*- and the *upamāna*-section.

For the *Dipikā* see Aufrecht's Oxford Catalogue, p 243, no 605, Ray Mitra's Notices, iv, p 259, no 1683. Editions Allahabad, 1819, Bombay, 1863, 1876, 1883, by *Kaṇnath Pandurang*, third ed., Bombay, 1889 (all with an English translation).

The *Pratīśa* begins

यदे गुरुं शिष्यः साधुं हृदि ध्यायति तत्र प्रथमम् ॥

यद्वन्दतेन मन्त्रो गंधं धिन्देदुरुक्तमानसम् ॥ १ ॥

प्रतिष्ठितप्रत्यक्षं निर्विघ्नप्रतिष्ठापये कर्त्तव्यं नृजलमी
श्वरत्वात्क जिघृक्षिष्यते निषण्णं विचिंतितं प्रतिमानोति
विशेषदरमिति ।

The explanation of the *Parīśamgraha* ends on fol 30 of the second volume. Foll 30b-45 treats on subjects which were omitted in the *Tarkasamgraha*.

This last part of *Annam Bhatta's Dipikā* begins *śāntaśārīrēdīyayēyudīman* मृगुतिदाप्रेत्यभावफलनु
खापयमानु प्रमेयमिति द्वादशविधं प्रमेयं मृगुतिर्मेधाधर्मी रागद्वे-
षमोहा दोषा ० This is the *prameya sūtra* of the *Nyayasāstra*. Also other *Nyaya* topics (*drish-
tānta*, *siddhānta*, etc) are discussed here. The *Dipikā* ends तत्प्राप्त्यर्थं शान्तान्मोक्षं परमप्रयोगनविनि-
मवं रमणीयम् ॥

The same part of the *Dipikāpratīśa* begins
प्रत्यक्षमात्रस्य द्रव्ये अनुमानादानीं च गुरुं उक्तमेव स्फुट-
त्वात्प्रमेयादानीं द्रव्यादिप्रत्यक्षमात्रं आत्म्यादिना ०

The *Pratīśa* ends

नोपिदन्तोग्रसंभूतो नीलकण्ठस्त्वप्यपिदम् ।

कृतिमादिपदेतस्मिन् अद्वैतस्य मङ्गलम् ॥ १ ॥

इति श्रीमत्साख्योपनामकवर्द्धिद्वयसंग्रहः पारावा (र) राका-
चन्द्रापरागपदयामप्रभावापारादीनयोः समग्रद्वयमथोक्त-
कथमद्वैतद्वया विरचितं तत्त्वसंग्रहोपकाशकाय समग्रम्

Date of the copy चौबीसवत् १६९३ आषाढकृष्ण ९
भीमपासरे ॥

A Madras edition (1870) of *Nidānashā's Pratīśa* is mentioned in Hall's Cat Brit Mus., p 7. A previous edition 1867, and one of 1879 [J R BALLANTYNE]

2102.

1065 Foll 21, size 6 in by 4½ in,
15-18 lines in a page

Tarkasamgrahadipikā, a complete copy of *Annam Bhatta's* commentary. The last part begins fol 19b.

Date of the copy शके १६९३ पुष्यमासरे नार्त्तशरीरे
कृष्णप्रतिपदावा सीम्यपासरे माघाह्वाले हिमवीरास्यकृष्णा
श्यामसेन गद्येनेने पुस्तकं लिखितं स्वर्ग्यं पाराधि च ॥

[H T COLLEBROOKE]

2103.

2799a Foll 37, size 9½ in by 3½-3¾ in,
eight lines in a page, irregular writing

Tarkasamgrahadipikā, another complete copy.
The second part begins fol 32a.

[Coll of Fort William]

2104.

3026 Foll 10, size 18½ in by 5½ in,
the number of the lines varies from 12-21

Nyayabodhinī, a commentary on the *Tarkasamgraha*, by *Govardhana*, with the text of the *Tarkasamgraha* in the middle of the page, and with marginal notes in Ballantyne's hand writing. Printed at Madras, 1867, and subsequently

See Hall's Index, p 71, no xxx

The *Nyayabodhinī* begins

निरिच्छाप्रसंगचारि श्रीकृष्णस्य परं मह ।

श्यामा गोपदेनमुपोस्तनुने व्यापयेतिनो ॥ १ ॥

नानं श्रीरामपरीक्षां श्रीरं श्रीमधुसूदनम् ।

नमः (नन्वा) हस्तपुत्र मिहानमुद्रावली विपक्षते (र वि-

मनामि प्रवर्ति ०

[ग्रन्थे] *

[Coll. of Fort William]

2112.

30b. Foll 170 (11-210), size 9½ in by 1 in, 12 lines in a page

Vyāsaśuddhantamuktalipralāsa, a commentary on the *Siddhantamuktalāsa*, by Mahatīśa (*Bhaṭṭa Dīnāśa*), son of *Bhālāśa*, of the gotra of *Bharaṇīśa*, in four *paricchedas*

It begins—

ल्लोपादयुगं प्रत्यय विहरे श्रीबालकृष्णामिहं

भारद्वाजकुलसुधी विप्रमिष श्रीगीरवास्यायुनाम्* ।

ज्ञानाशेषवतं निनेन यक्का मिहानमुद्रावली-

गृह्योक्तानुते यथाप्रति महादेशे परेषां कृते ॥ १ ॥

तत्र तत्पञ्चाभापरिच्छेदयोस्त्याने विकीर्षे श्रीविग्रनाथ पञ्चाननी निर्विमपरिमनामिहद्वये कृतमेष्टरनिर्देशान्धमल्लम् शिष्या श्वयेन कुमुदिति शिष्याशिष्याये निवन्धनं कुर्वन् ईक्षते प्रायेयते । पञ्चाशतीकृतेति ।

The first *pariccheda* comments on *śl* 1-33 (ends fol. 43a). The second *pariccheda* (see the next number) is not marked. Fol 86a ends *śl* 60 इति प्रत्ययस्ये मुद्रावलीप्रकाशः समाप्तः, the third *pariccheda* ends with *śl* 84 (fol 131a)

Last verse of the commentary

प्यास्तान् भावसिद्धान्तमुक्तवत्या मया कृतम् ।

दीपदृष्टि विहायार्था विलोकयत सादम् ॥

See Hall's Index, p 74, no xli, Aufrecht's Oxford Cat., p 239, no 580, Rāj. Mitra's Notices, ii, p 273, no 868, iii, p 81, no 1057, v p 130, no 1821

The further particulars which Hall gives regarding the joint authorship of this commentary by father and son, seem to be taken

* The seventh copy (no 2118) has श्रीगीरवास्यायुनाम् as also no 1057 in Rāj. Mitra's Notices

from two verses which occur at the end of the three MSS catalogued by Aufrecht and Rājendralāla Mitra, and which appear also in the fifth copy of this collection, see no 2115 (1739)

[H T COLEBROOK]

2113

3102. Foll 191, size 9½ in by 4 in, eight lines in a page

Muktalipralāsa, a second copy, well written, but not quite complete. It covers in the beginning of the commentary on *śl* 110. The second *pariccheda* ends (fol 83a) with the first *padā* of *śl* 50 (विप्रमुद्रादगुणवान्), the other *paricchedas* are not marked

[J R BALLANTYNE]

2114.

1817. Foll 155, size 11½ in by 6½ in, 9-16 lines in a page

Muktalipralāsa, a third, incomplete copy, having the full text of *Vīṇanātha's Karikā* and commentary in the middle of the page, and *Mahadeva's* commentary above and below it. It begins with *śl* 23, and ends with *śl* 159. The first *pariccheda* ends with *śl* 33 (fol 7), the second *pariccheda* ends with the first *padā* of *śl* 30 (fol 42a), the third *pariccheda* is not marked

[J TAYLOR]

2115

1947. Foll 109, size 9½ in by 6 in, foll 1-30 twenty to twenty-two lines, foll 31-86 sixteen to eighteen lines, foll 87-109 eighteen to twenty three lines in a page

Muktalipralāsa, a fourth copy, not quite complete, in four parts, but all in the same handwriting

b) *Śl* 1-65, Foll 56 (31-86). Colophon इति मुद्रावलीप्रकाशे प्रत्ययं समाप्तिममम्. The second

pariccheda ends (fol 78a) with the first *śloka* of *śl* 50. The other *paricchedas* are not marked.

c) *śl* 66-77, fol 12 (87-93) Colophon
इति मुक्त्यल्लोकागो उपरान्तं समाप्तम् ॥

d) *śl* 78-84, fol 11 (93-109) Colophon
इति द्वय्यपदापेक्षास्त ॥

a) *śl* 78-137, fol 30 (1-30) It ceases in the middle of the commentary on *śl* 137.

[J TAYLOR]

2116

1739 Foll 58, size 9 in by 3½ in, fol 1-30 ten to twelve lines, fol 31-38 thirteen lines in a page

Muktalalyalusa, two fragments

a) *śl* 1-17, fol 30 The commentary on *śl* 17 is not quite complete

i) *śl* 85-166, fol 28 (31-58) After fol 34 three leaves are wanting, with the commentary on *śl* 99-104. After fol 85 one leaf is wanting, with parts of the commentary on *śl* 106 and 107. This copy contains at the end the two verses mentioned above, in no 2112

भानु प्रगम्य परिभाष्य च शास्त्रमार्गं

मुक्ताल्लोकागो यः पितृव्यादि * ।

समुक्तिभिर्भिनकरेण करेण सोऽयं

नीतिः प्रकाशवदर्थं सुधिया मुने स्मृ ॥ १ ॥

मुक्ताल्लोकागो यः प्रकाशवदर्थं सुधिया मुने स्मृ ॥ १ ॥

देनं सतोपमायातुं नीलकण्ठः सतीः प्रिय ॥ २ ॥

[H T COLEBROOKE]

* The correct reading is *पितृव्यादि*, as in no 650 of the Oxford Catalogue, and in no 869 and no 1821 of Raj Mitra's Notices

† The correct reading seems to be *यः शास्त्रम्*, as in no 568 of Raj Mitra's Notices. No 1821 of R M gives *स्य* *शास्त्रम्*, no 580 of the Oxf Cat *यवज्ञानम्*

‡ In no 1821 of Raj Mitra's Notices *सतोपम*. Hence the ' *Nīlakaṇṭha* ' whose wife was named *Sati* (Hall). *Nīlakaṇṭha* was also the teacher of *Gaṅgāyana* see no 2123

2117

1735 Foll 71, size 9 in by 3½ in, nine lines in a page

Muktalalyalusa, a fragment beginning in the middle of the commentary on *śl* 83, and ending in the middle of the commentary on *śl* 119 [H T COLEBROOKE]

2118

3057 Foll 86, size 11 in by 4½ in, ten lines in a page

Āyiyarīdhanamuktalalyalusa, another, incomplete copy. Foll 67 breaks off in the middle of the commentary on *śl* 68, the following leaf (fol 103 in the original numbering) begins in the middle of the commentary on *śl* 135. This copy represents another version of the *Siddhantamuktalalyalusa*, the second *pariccheda* ends with *śl* 51 (fol 56b), and the text is in many places different from that of the other copies

[J R BALLANTYNE]

9 Āyiyasara

2119

1687b Foll 56, size 9½ in by 3½ in, ten lines in a page

Āyiyasara, a treatise on the *Tauśasīśa* Philosophy, by *Madhava Dīpa*, son of *Lakṣmīmanā Deva*, grandson of *Madhava Deva* (see also the *Turkabhūṣaṣaramajari*: his commentary on the *Turkabhūṣa*). *Lakṣmīmanā Deva* lived at Dharmasurapura, on the banks of the Goda, *Madhavadēva* at Benares. See Hall's Index, p 77, no 117. This copy contains only the last portion of the whole, the section treating on *sādhā*

It begins

अथ शब्दो निरूप्यते । शब्दप्रतिपत्तिरस्य शब्द शब्दत्वं च
शब्दप्राप्तिरिति प्रतीतिसाधिको ज्ञातिविशेषः ।

It ends

प्रमाणप्रमेयादीनामत्रैवावच्छिन्नसादृश्यादीनामतिरिक्त
त्वनिरासाच्च सर्वत्र पदार्थाः ॥ इति भारताख्ये निरुक्तसंख्येय
न्यूनभाष्येयविरचिते व्याख्यारं समाप्तः ॥

गोदातोरविभूषण दृष्टयशा श्रीलक्ष्मणाख्यो सुपो
भारताख्ये स्थितो लिख्य जगद्गणो जनानुग्रही ।

तत्सन्निधौ पारितोषिकं श्रीन्यायकाराभिधं
सर्वं भाष्यदेवपिठित इमं ज्ञानाकरोदाकरम् ॥ १ ॥

श्रीन्यायकारेण इतिभिहितं प्रमाणप्रमेयादौ
भूतिः सर्वत्र शब्दमुदिनीयन्प्रमाणपरिभूतः ।

तस्मात् विपुलीकृतसिलनगच्छोनाभयं भूतिराद्
तस्यापि निखिलं विषयं विदधी श्रीन्यायकार सुधी ॥ २ ॥

Date of this copy संवत् १९६९ मोती भादी सुदी १२
[H T COLEBROOKE]

2120

1389k Foll 10, size 10 in by 3½ in,
ten lines in a page

(*Ay jayara*), the *Anumana* section The
inscription on the first page सामान्यवादस्यापरा
is "a misnomer" (Colebrooke) The likeness
of paper and writing in this manuscript and
the preceding one, the like marginal note न
मा° and the likeness of the style (compare the
definitions in the beginning), make it evident
that this is the copy of the *Anumana* section
which belongs to the copy of the *Sūtra* section
of the *Nyāyasastra* described in the preceding
number

It begins सधनुमानं निरूप्यते ॥ सधनुमितिप्रकरण
नुमानम् । सधनुमिति चानुमितिप्रकरणस्यो ज्ञातिविशेषः ॥
[H T COLEBROOKE]

10 *Tarhāmṛta*

2121.

3091 Foll 20, size 9½-9¾ in by 3½ in,
8-10 lines in a page

Tarhāmṛta, a short exposition of the *Vaiśe-
ṣika* doctrine, by *Jagadisa Bhattacharya*

See Hall's Index, p 70, no xlv, Raj
Mitra's Notices, iv, p 108, no 1510

It begins

प्रमाणानिखिलापिनास्तिदमं सदोहा सदाभीष्टदा
स्वाज्ञानप्रमाया यव मनसो धृती समस्ता इष्ट ।

श्रीविष्णोश्चरणानुभवमवश्यमेकवान पर
हृत्पत्रे विनिपाद्य तस्मिन्मय तस्मिन्तं तस्यते ॥ १ ॥

अथ धृतिः धृयते आत्मा चारे दृष्ट्या श्रोतव्यो मनस्यो
विदिधासितस्य इति ॥ अथार्थः ॥ धृतिरुपा आत्मा दृष्ट्या ॥
धृतिरुपा आत्मा दृष्ट्या इत्यपत्तिरिति यावत् ॥ आत्मा दृष्ट्या
क इत्याह ॥ श्रोतव्य इत्यादि ॥ तेनार्थक्रमेण शाब्दज्ञमस्यतो
भवति ॥ अग्निहोत्रं जुहोति यवान् पशवोऽप्यदिवत् ॥ तथा च ॥
अथमनननिदिध्यासनानि तत्त्वज्ञानमननानामुक्तं भवति ॥
अथ धृतिः कृतज्ञमप्रयत्नस्य मनसो जपिकारः ॥ मनस आत्मन
इतरभिन्नत्वेनानुमानम् ॥ तच्च भेदप्रतियोगीतरज्ञानमात्म ॥
तथा चेतरं शब्दं के यदर्थं पदार्थनिरूपणं सद्योपतः ॥ सामान्यत
पदार्थं विविधं ॥ भावो भावश्च ॥ भावः पदार्थः ॥ द्रव्यगुण
कर्तृसामान्यविशेषसमवायभेदात् ॥

[J R BALLANTYNE]

2122.

3092 Foll 15 (orig 8-9½) size 8½ in by
1 in, eight lines in a page

Tarhāmṛta, a second, quite modern copy,
incomplete, the first three leaves being lost

[J R BALLANTYNE]

2123

3059 Foll III, size 10½ in by 1½ in,
9-17 lines in a page

Tarhāmṛta, a copious commentary
on the *Tarhāmṛta*, by *Gaṅgārāja Jada*, son

of *Narayana*, and pupil of *Nīlakantha* See Hall's Index, p 76, no xlviii, Ray Mitra's Notices, iv, p 55, no 1451. *Gaṅgurama* used the *Mūlāliprakāśa*, the author of which (*Mañadria Bhatta Donalara*) was also a pupil of *Nīlakantha*, see no 2116

The *Cashaka* begins

आत्मरूपगुणन्यकारिणे लोचनाकलितस्वभाविणे ।
नूतनोद्भवसमाधिहेतये नोलकस्यगुरवे नमो नम ॥ १ ॥
गुरुगणनायार्थे यस्मादे सग्रहायणीतनय (२ संज्ञा०?) ।
कविनिव तं कथयत तात नारायण यन्मे ॥ २ ॥
मुक्तायलीप्रकाशाम्बुरिते चपके समर्चितं मुधिया ।
गङ्गासमेत मया पितृन्तु तर्कामृतं मुधिय ॥ ३ ॥

यद्यप्यभिगीतशिष्टाचारविषयत्वेन मङ्गलस्य ०

It ends

चपकमुषणीन्मयीं दिनकरकरकृतधरामशम् ।
जगदीशमयनकल्प पितृन्तु तर्कामृतं तदाकल्पम् ॥ १ ॥
सूत्र रूपनयलित मणिने घटितलषाधि चाम्नाकम् ।
मालाकाराणानि मन्त्रा यद्य(२ read ग्रन्थ०)सकौय
[कीर्यस्यात् ॥

इति श्रीगङ्गुपनामकगङ्गासमिचरिचिर्त तर्कामृतचपकः रूपणीम् ॥

The text of the *Tarkamrita* occupies the middle of each page

[J R BALLANTYNE]

2124.

1549d Foll 17, size 10½ in by 4½ in, generally fifteen lines in a page

Tarkamritaturangini, a very brief commentary on the *Tarkamrita*, by *Makunda Bhatta Suri Gilagila*, son of the *Mamamsaka Ananta Bhatta* See Hall's Index, p 76, no xlv, Ray Mitra's Notices, i, p 88, no 164

It begins

लघोदरपदद्वन्द्वचिन्तनाप्रमनोरपम् ।
चमत्कृत मोमसाधारणं तादृमाद्यये ॥ १ ॥
गरणोक्त विधेयशरणी तन्व्येतराम् ।
यादनामपमादाय तर्कामृतद्वितीयं ॥ २ ॥

मदादा इति ॥

Colophon इति श्रीगङ्गुपनामकमुकुन्दभट्टमृद्विचिन्तना तर्कामृतद्वितीयोनामा तर्कामृतव्याख्या समाप्ता ॥

[H T COLEBROOKE]

2125.

3031 Foll 4, size 13½ in by 5½ in, 14-16 lines in a page

Tarkamritaturangini, the beginning of a second copy. The text of the *Tarkamrita* written in the middle of the page

[J R BALLANTYNE]

11 *Padarthadīpikā*

2126.

1470. Foll 78, size 8 in by 3½ in, seven lines in a page

Padarthadīpikā, a treatise on the *Faṣeśhika* Categories, by *Konda Bhatta*, son of *Rangaya Bhatta* See Hall's Index, p 78, no lv

Marginal notes in Colebrooke's handwriting point out the single topics

The *Pa lartha līpikā* begins

श्रीमत्सिद्धिकर कान्त रमोभारमहात्मकम् ।
दयाविन्नु धिदानन्दपितामित्रमुपासन्मे ॥ १ ॥

इह गलु चतुर्थेदुषार्थहेतुभूतमात्मतत्त्वज्ञानमात्मनः । तत्र
यदापेक्षितनिर्णयार्थीनमिति यदापेक्षितवच विविच्यते ॥ तत्र
प्रतिनिविषय यदर्थे स द्विधा । भावा भावश्च ।

It ends

यादुष्टद्विप्रकाशार्थे यदापेक्षितं प्रदोषिका ।
रद्विप्रकाशार्थे यदापेक्षितं निर्मिता ॥ १ ॥

इति श्रीमत्तद्विप्रकाशार्थपरा (1) यादुष्टद्विप्रकाशार्थपरा (2) निर्मिता
महात्मनकोयमद्विप्रकाशार्थपरा (3) यदापेक्षितिका संपूर्णा ॥

[H T COLEBROOKE.]

2127.

1687a Foll 31 (9-32), size 7½ in by 3½ in, generally nine lines in a page

i r 2

Padārthaśūlī is a second copy, dated संवत् ११२३, with occasional notes in Colebrook's handwriting. In this copy the author's name is spelt *Kunda Bhatta*.

Foll ११-२० are lost (बुद्धिमानि पत्राणि चट्)

[H T COLLEFOOKE]

12 *Tarkalīlā*

2128.

3045 Foll 15, size 11½ in by 5½ in, 12-15 lines in a page, regular writing, of the 18th century.

Tarkalīlā, an exposition of the *Tantrikā* doctrine in 52 chapters, and its *vyūhā*, called *Tārāma-jarī*, both by *Jataraṇa Dīkṣita*, son of *Vrajarāja*. See Hall, p 77, nos 14 and 15. The text of the *karikā*s in the middle of every page, the commentary above and beneath it.

The *līlā*s begin

कामान्कुर्यात्कालेककुल कमनीयम् ।
कलिकादयः(?)नरकचक्रं न कृष्णकं च ॥ १ ॥
पदार्थं द्वी मती भावाभावास्वी तत्र चादिव ।
मादा द्रव्यं गुणं कर्मसाधनं च विज्ञेयका ॥ २ ॥
समवायश्च नवधा द्रव्याणि पृथिवीमलः ।
तेनो पायुर्मेव कालो दिगालानी यदलया ॥ ३ ॥

The commentary begins

हेयो दद्याद्भिना दंड द्यौर्दोर्दंडदीप्तिमान् ।
दुः सदाष्टिदलनो दधिषो दिग्दर्शिनः ॥ १ ॥

मगल तापद्विप्रविचारो कारय न नु चंपरिसम्भारो
etc

The end of the *līlā*s is

पोद्गाना पदार्थानां प्रतिपादनमत्र यत् ।
तन्मात्रं पदार्थं स्मृतेनैतत्सुगोचरम् ॥ ५२ ॥
चनराजम्यात्मनेन न्यायब्रह्मार्थवेदिना ।
निर्मिता मोयराजेन तत्कशास्त्रार्थकारिका ॥ १ ॥

इति तर्ककारिका

The commentary ends

पोद्गानानिर्दिष्टं ब्रह्माण्डमेवैश्वर्यविषयं विवर्तमानं भासत-
लभानि विपश्यन्मानानि पोद्गपदार्था इति नैयायिकानां मतं
ते च प्रोच्य इदं च नय्यानामपेक्षोपकाराणां सप्त पदार्थादिना-
मनुकूलं पोद्गानां समग्रं प्रतिपादनलाभात् इति स्मृति
श्रीमहोदधितनोपपन्ननिर्मिता तर्कमन्त्रो संपूर्णा ॥

[DR J R BALLANTYNE]

13 *Kusumajalī*

2120.

232c Foll 54 (173-226), size 12½ in by 3½ in, eight lines in a page

Kusumajalī (*ul* *ayidhya*), the text of *Udayana's Kusuma-jalī* (*ul* *ul*) and *Narayana Tirtha's* commentary on them. See Hall's Index, p 84, no lxxxii. The text of the *Karikā*s with *Haridasa's* commentary was first printed at Calcutta, Śaka 1709. The second Calcutta edition of the same commentary, with a translation and notes, was published (1861) by E B Cowell, assisted by *Pandita Mahesha Okantra Nyayaratna* *. The prose parts of *Udayana's* work are fully seen in the *Nyaya Kusumajalī Pralāna* published in the Bibliotheca Indica, vol 1, 1890.

Narayana's commentary begins

नारायणेन प्रतिपाद्यं कुसुमाक्षलिकारिका ।
व्याख्यानं सत्तां प्रति मुमुक्षुस्तदाह ॥

प्रादिष्टासम्बन्धं निर्विप्रपरिसमाये कृतं मन्त्रं शिष्य
शिष्याये अन्यदी नित्यं प्रोच्य (प्रोच्य) यद्वत्तवे प्रयोगानभिधेय
संबन्धसम्बन्धनाभावात् ॥ सत्यप्रसर इति ।

The first *stotra* ends fol 188a, the second fol 191b, the third fol 209a, the fourth fol 210a

* Cowell mentions also a Bengali reprint of the first Calcutta edition which he says appeared in the Śivrat year 1810.

Colophon : इति श्रीमत्परमहंसपरिव्रजकाचार्यपरमहंस-
नारायणप्रोक्तं कुसुमाञ्जलिकारिकायास्या समाप्ता ॥

[H. T. COLEBROOKE.]

2130.

1873. Foll. 111; size 9½ in by 3½ in ;
13-15 lines in a page; written in the Bengali
character.

Nyūyākusumāñjalīnīreḥa, a commentary on
the *Kusumāñjalī* *śrīlāḥ*, by Guṇānanda Tulya-
rāgita Bhāṭṭācārya.

See Hall's Index, p. 84, no. lxxxiii.

It begins :

नमः कर्मव्यपिडाये वेदप्रामात्यहेतये ।
निरस्तातिलवापाय प्रमाये नि(च?)वर्णये ॥
मुणानन्देन विदुषा विद्यायै प्रतिपन्निकम् ।
विनिष्कन्ते प्रयत्नेन कुसुमाञ्जलिकारिका ॥

प्रतिपिन्नविप्राय . . . इति मङ्गलं शिष्यशिष्याये व्या-
ख्यातृश्रोतृयानुपपन्नो मङ्गलनैषधये च निवर्तन् प्रयोजना-
भिधेयनैवध्यानाहं संहति ०

The first *stāvaka* ends fol. 34b, the second
fol. 55b, the third fol. 75b, the fourth fol. 82b.

The last colophon is: *iti Śrī-Guṇānanda-
Tulyārāgita-Bhāṭṭācāryaviracitah Nyūyākusū-
māñjalīnīreḥa samāptah*

[H. T. COLEBROOKE.]

2131.

2131b. Foll. 78 (50-127); size 10½ in. by
4 in ; twelve lines in a page.

Kusumāñjalīprahāsanamaranda, a commen-
tary on *Varāhamina's* commentary on the
Kusumāñjalī, by Rucidatta, of Sodarapura, son
of Devadatta See Hall's Index, p. 83, no. lxxvii

Varāhamina's work with extracts from
Rucidatta's commentary is printed in the
Nyūya-Kusumāñjalī-Prahāsanam of the Biblio-
theca Indica, vol. 1, 1890

The *Maḥaranda* begins :

भूतप्रभूतविकटव्यतिभित्तमया
मानयई मनसि यन्मनवायनया ।
आलिङ्गितो गिरिजया चिरममदादेर्
खंयेषु मङ्गलमनङ्गरिपुरेधातु ॥ १ ॥
कुसुमाञ्जलिमकरन्दः श्रीहविर्दानेन तन्वते कृतिना ।
स्वकोपमर्दधानासुधमपुष्पाणां विनोदाय ॥ २ ॥

The first *stāvaka* ends fol. 87a, the second
fol. 99b, the third fol. 114b, the fourth fol. 117b.
The colophon of the fourth *stāvaka* is: इति
श्रीसेन्दरपुरसंभूतश्रीमहामहोपाध्यायदेवदत्तनयश्रीमहामहोपा-
ध्यायहविर्दानेनरचिते कुसुमाञ्जलिमकरन्दे तुल्यः स्वकः
समाप्तः ॥ [H. T. COLEBROOKE.]

14. *Ālāṣakhaṇḍana*.

2132.

1369a. Foll. 4; size 9½ in by 8½ in ;
ten lines in a page.

Ālāṣakhaṇḍana, a critical treatise on the
nature of *ālāṣa*.

It begins :

नाकातो नाम नातिरिक्तं द्रव्यं माताभाषात् । नप जगत्
द्रव्यादिनो मुण्ड्यात् भावकायैवाद्भेदवन्नुनानादेव पूर्णव्याप्तिभावे-
नातिरिक्ताकारातिविरिति चेदत्र भट्टाचार्यनुयायिनः । Cp.
the Fāṣol. Darś. Bibl. Ind., p. 102

Date of the copy : संवत् १०२२

[H. T. COLEBROOKE.]

2133.

2126c. Foll. 3; size 9½ in by 4½ in ,
eleven lines in a page; written early this
century.

Ālāṣakhaṇḍana, a second copy The second
page of the last leaf contains a fragment of
some other similar treatise

Date : लिखितं मित्रं = भादे शु ६ अ संवत् १०१० (१८)
येदेया जलयेष ॥ [GUJARATI.]

E KARMAMIMAMSA

1 *Sūtra and Bhāṣya*

2134.

1523 Foll 33, size $10\frac{1}{2}$ in by $4\frac{1}{2}$ in, 12-15 lines in a page

Karmamimamsasūtra, the text of Jaimini's *Mīmamsasūtras*, also called *Jaiminīyasūtra pūṭha*, in twelve *adhyāyas*

The third, sixth and tenth *adhyāyas* have eight *pādas* each, all the other *adhyāyas* have four *pādas* each. After fol 25 two leaves are wanting, fol 25 ends with the fifth *sūtra* of the fourth *pāda* of the tenth *adhyāya*, and fol 26 begins in the middle of the sixth *pāda* of the same *adhyāya*

See Hall's Index, p 169, no 1, Weber's Catalogue (1853), p 175, no 600

The *Mīmamsasūtras* have been printed together with *Sāhara Sāmin's* commentary in the Bibliotheca Indica [H T COLEBROOKE]

2135.

1 Foll 41, size $14\frac{1}{2}$ in by $7\frac{1}{2}$ in, ten lines in a page

Mīmamsajaiminīyāsūtra, a second copy

Date ११११ १२०३

2136-2138

2, 3, 4 *Mīmamsabhāṣya*, the text of the *sūtras* with *Sāhara Sāmin's* commentary. See Hall's Index, p 169, no 2, Aufrecht's Cat. Cat, p 120. Edited in the Bibl. Indica, by *Madhavantra Nyāgarāja* 1863-87 (not yet finished). The single parts of this copy are of different age.

2 Foll 25 *Adhyāya* I-III

a) Foll 25, size $14\frac{1}{2}$ in by $6\frac{1}{2}$ in, nine lines in a page, modern handwriting

Adhyāya I, *pāda* 1

b) Foll 10, size $9\frac{1}{2}$ in by $3\frac{1}{2}$ in, twelve lines in a page, very old handwriting

Adhyāya I, *pāda* 2

c) Foll 11, size $14\frac{1}{2}$ in by $6\frac{1}{2}$ in, nine lines in a page, modern handwriting

Adhyāya I, *pāda* 3

d) Foll 11, size $10\frac{1}{2}$ in by $4\frac{1}{2}$ in, eleven lines in a page, old handwriting, different from b)

Adhyāya I, *pāda* 4

e) Foll 53, size $14\frac{1}{2}$ in by $6\frac{1}{2}$ in, nine lines in a page, modern handwriting

Adhyāya II, complete

f) Foll 24, size $10\frac{1}{2}$ in by $4\frac{1}{2}$ in, eight lines in a page, foll 1-8 in a more recent, foll 4-31 in a third old handwriting

Adhyāya III, *pāda* 1

g) Foll 55, size $9\frac{1}{2}$ in by $4\frac{1}{2}$ in, nine lines in a page, a second very old handwriting

Adhyāya III, *pāda* 2, 3, and nearly the whole fourth *pāda*

h) Foll 73, size $9\frac{1}{2}$ in by $4\frac{1}{2}$ in, seven lines in a page, modern handwriting

Adhyāya III, the rest of the fourth *pāda* and *pāda* 5-8

3 Foll 253 *Adhyāya* IV-IX

a) Foll 89, size $14\frac{1}{2}$ in by $6\frac{1}{2}$ in, nine lines in a page, modern handwriting

Adhyāya IV and V, complete, *Adhyāya* VI, *pāda* 1, 2, and nearly the whole third *pāda*

b) Foll 24, size $14\frac{1}{2}$ in by $6\frac{1}{2}$ in, 11-22 lines in a page, old handwriting

Adhyāya VI, the rest of the third *pāda* and *pāda* 1-8

c) Foll 31, size $10\frac{1}{2}$ in by $4\frac{1}{2}$ in, nine lines in a page, old handwriting

Adhyāya VII, complete

d) Foll 109, size 14½ in by 6½ in, nine lines in a page

Adhy VIII and IX, complete Date
सबत १६६९

4 Foll 233, size 13 $\frac{1}{4}$ in by 5 $\frac{1}{4}$ in, 9 or 10 lines in a page, modern handwriting

Adhy ya X-XII

a) Foll 136

Ally X Date संयत् १९०४ मोति चद्रतनुक्त
५ रविचामरे ॥

b) Foll 58

Ad7. XI

c) FoM 39

Adhy XII Colophon लिखित नानागुणरातो

2139. 2140.

1808, 1809 Foll 108 and 129 resp,
size 12 in by 4 in European paper, excel
lent Devanagari writing of 1829 AD, nine
lines in a page

Mimetic : bhasija, by Blatta Sabarnasi min

The leaves of different sections are numbered separately [J TAYLOR]

2141

1019   Foll 164, of different size, and
written by different hands

Parts of a third copy of the *Mim ms*
bhas' ja

a) Fol 1, size 11 in 1 x 1 in, nine lines
in a page

This leaf does not belong to Shibara Sr min's commentary

It begins

प्रयोगोक्तैर्दभाप (?) पुराप्रयोगविधयेतिरूपं नूनं ।
 तदेव चेहापि विधीयते प्रसन्नं महापरायणं यन्मातुं यद्विधिः । पुनः
 तद्व्याख्यानमुपयुक्तं तत्प्रमाणान्तरं (११/१, १, १, १, १) ।
 यत्तद्विधीयमाणायाः हेतुहेतुमद्भाषायां तद्व्याख्यायकस्य भाष्ये प्र

मरिचावृत्तेनाह प्रयुकोति । It seems to belong to
a commentary on *Parthasarathi's Sistradipikā*,
the first word of the fifth *adhyaaya* being there
प्रयुक्तशब्दे, see no 2169 (3047)

1) Foll 8, size 10 $\frac{1}{2}$ in by 1 $\frac{1}{2}$ in, 10-12 lines in a page

The fourth *pada* of the first *ahjya* of Salara's *Mimamsa bhishya* The first two leaves are wanting. The first words स्तोत्रं पश्यन् कलं belong to the commentary on *su* 8

Colophon इत्याचार्यशरस्वाभिनः कृतौ मोमांताभाष्ये
नामपेयचरुः समाप्तः समाप्तः प्रथमोऽध्यायः ॥

c) Foll 12, size 10 in by 4½ in, eleven lines in a page

The first μ of the second ad. ya

1) Foll 23, size 11 $\frac{1}{4}$ in by 4 $\frac{1}{4}$ in, nine lines in a page

The third *p la* (foll 10) and the fourth *p u la* (foll 8) of the second *ally ja*

Colophon of the third *paṭa* भौमानन्दरहसिरा
संपादितं शाधितं च स्वयद्वकाले ॥ संवत् १६८९ पाषाढशुद्ध
चतुर्थ्यां शुद्धितं ॥ श्रीमद् गङ्गारभट्टेभ्यो नमः

Colophon of the fourth *pa la* नरहरिणा संपादिनं
 शापितं च ॥ संबत् १६६९ भाद्रपददि पचम्या ॥ घोशंकर
 भट्टेभ्यो नमः ॥ See no 2114 (870)

c) Font GS, size 11½ in 1y 4 in 12 or 13 lines in a page

The eight *pidas* or *caranas* of the third ally. The first eight leaves are lost, fol 1 begins *एकतयुग्मेकस्य युतिर्भोग्यात्* (iii 1, 13). Also fol 22 and 23 are lost, fol 23' ends *यय यतयवरा मनुययथा* (iii 1 11), fol 24: *हृन्ना रायानायेतामन्य इति* (iii 4 1).

Colopⁿ on श्रीमद्दिग्विजयपुराणे श्रीमद्भागवतपुराणे
नारायणभट्टेन लिखितं प्रथमम् ।

f) F R 52 smaller by 11 in., generally twelve lines in a page, neatly written

The seventh *adhyaya* and the ninth *adhyaya*, both incomplete. There is a gap between fol 24 and fol 32, the former ends विहारदशेन विशिष्टस्यानारव्यदा (vu 4, 20), the latter begins विद्या यद् द्विजसिद्धिभिरिति (ix 2, 25)

[H T COLEBROOKE]

2142

3072 Parts of a fourth copy of Sabara's *Smṛti* & *Mīmamsābhāṣya*

a) Fol 18, size 9½ in by 4½ in, 12 or 13 lines in a page

The first *pāda* of the first *adhyaya*

Date श्रीनन्दनवत्सरे क्राशिके कृष्णपक्षे प्रतिपदि जनैश्वर्यवत्सरे विद्यायकपाठकेन लिखितमिदम्

b) Fol 13, size 10½ in by 3 in, eight lines in a page

The second *pāda* of the first *adhyaya*

c) Fol 19, size 10 in by 1½ in, twelve lines in a page

The fourth *pāda* of the first *adhyaya* and nearly the whole first *pāda* of the second *adhyaya*. The last words are कदासातनयं संवत्सराभ्युपगमा वा तावति हि गच्छे

d) Fol 37 size 10 in by 4 in, 10 or 11 lines in a page

of the third *adhyaya*, fol 385 ceasing in the middle of the commentary on the last *sūtra*. The last words are ननु सोमे अपि पशोः । सप्तमसि पशो ननु

e) Fol 26, size 10 in by 4 in, 10 or 11 lines in a page

The four *pādas* of the eighth *adhyaya*

f) Fol 5, size 10½ in by 4½ in, 14-16 lines in a page

A fragment of some other commentary on the *Mīmamsā sūtras*, treating of sū 1-5 of the fourth *pāda* of the first *adhyaya*

It begins प्रवर्ते । अथैवमुक्तारव्याभावात् । न चैकपदत्वासाक्षात्त्वं कारणत्वप्रतीक्षा वा स्मारकत्वं(?) ।

It ends इयेनादिवाच्येषु हि यथा वै इयेनां निपत्यादये एवमयमचोत्तुपमा Before the last leaf one leaf is wanting

[J R BALLANTYNE]

2143

868a Fol 11 (2-12), size 10½ in by 1½ in, ten lines in a page : large old writing, the same as in nos 2161, 2162 (1030, 2165)

(*Sūtras'bhāṣya*), a fragment from the first *adhyaya*, containing sū 2-34 of the third *pāda*

[H T COLEBROOKE]

Colophon of the first *pada* श्रीमत्सकनरहरिणा
मपादिनं शोधितं च स्वयमकाले ॥ सप्त १६६७ श्रीमद्वि
रकद्वया ॥ श्रीमत् शक्रभट्टपरराजमलेभ्यो नमः ॥

Colophon of the second *pada* श्रीमत्सक ०
काले ॥ सप्त १६६६ श्रीमत्सकदि वषस्या ॥ श्री ०

Colophon of the third *pada* सप्त १६६६ विष्णु
सवसरे श्रीमत्सकनरहरिणा ० काले कार्तिक कृष्णहस्ता ॥

Colophon of the eighth *pada* सप्त १६६७ समवे
मनुनादि वषस्या ॥ श्रीमत्सकनरहरिणा पुनः कविदं । लिखितं
श्रीविष्णुनाथारमणा ॥ सप्त १६६८ श्रीमत्सकनरहरिणा स्वपा
ठाधि संपादितमेतत्सुलक ॥ शोधितं च स्वयमकाले कार्तिक
शुक्लाद्वया ॥ श्रीमत्सकनरहरिणा वषस्या नमः ॥

This copy was at one time the continuation
of no 2141d (101st)

[H T COLEBROOKE]

2146

889 Foll 83, size 11½ in by 1 in, mac
lines in a page

The eight *padas* of the sixth *adhya*ya of
Śaṅkara Śaṅkara Śaṅkara's *Mīmamsāśāstra*

Date सप्त १९९९ श्रीमद्वि सु ९९

[H T COLEBROOKE]

2147.

1157a Foll 91, size 9½ in by 1½ in,
9 or 10 lines in a page

The eight *padas* of the sixth *adhya*ya of
Śaṅkara Śaṅkara Śaṅkara's *Mīmamsāśāstra*

[H T COLEBROOKE]

2148.

1158 Foll 114 size 10½ in by 4 in,
generally twelve lines in a page

The eight *padas* of the tenth *adhya*ya of
Śaṅkara Śaṅkara's *Mīmamsāśāstra*

The scribe has added

नृपचास्यप्रतीति मुद्रितपुस्तके धिक्कृतनी
कुलार्थकारधोपनिषत्प्रतिमनामननु ।

लिपिचंद्राचार्यनाथारमणास्वामिनादि
महाभाष्ये अथवा दशममहाभारतपुरे ॥ १ ॥

[H T COLEBROOKE]

2 *Varthika*, by Kumārila Bhaṭṭa

2149-2160

1449, 1450, 1451, 1452, 1453, & 1849
contain an incomplete copy of Bhaṭṭa Kumārila
Śaṅkara's commentaries on the *Sāraśāstra* and the
Mīmamsā sūtra. It ends with the fourth
pada of the tenth *adhya*ya

2149.

1449b Foll 139, size 10 in by 4 in
foll 1-102 ten lines, foll 103-140 eight to ten
lines in a page, written by different hands

Mīmamsāśāstra, Bhaṭṭa Kumārila
Śaṅkara's versified commentary on the first
pada of the first *adhya*ya of the *Sāraśāstra*
See Hall's Index I 171, no vii *Aufrecht*
Oxf Cat, p 219, no 520 R J *Mitra's Notices*
vol vii, p 73, no 229b

It begins

विष्णुनाथारमणादि विवेकीयवस्तुने ।

श्रीमत्सकनरहरिणा नमः सायमहोपनिषत् ॥ १ ॥

श्रीमत्सकनरहरिणा शिष्यपौत्रप्रतिमनामननु ।

इतिमहाभारतपुरे ॥ श्रीमत्सकनरहरिणा नमः ॥ १ ॥

इतिमहाभारतपुरे विष्णुनाथारमणादि विवेकीयवस्तुने ।

श्रीमत्सकनरहरिणा नमः सायमहोपनिषत् ॥ १ ॥

श्रीमत्सकनरहरिणा शिष्यपौत्रप्रतिमनामननु ।

इतिमहाभारतपुरे ॥ श्रीमत्सकनरहरिणा नमः ॥ १ ॥

इतिमहाभारतपुरे विष्णुनाथारमणादि विवेकीयवस्तुने ।

श्रीमत्सकनरहरिणा नमः सायमहोपनिषत् ॥ १ ॥

श्रीमत्सकनरहरिणा शिष्यपौत्रप्रतिमनामननु ।

इतिमहाभारतपुरे ॥ श्रीमत्सकनरहरिणा नमः ॥ १ ॥

निर्दोषत्वेकवाक्यत्वं स्र पा लोकेषु दूषयते ।
 साधवादा यत केचिन्मोक्षसंगोपपत्तिं प्रति ॥ ६ ॥
 साधयप्रत्ययार्थं नापवाद्यं स्वतन्त्रमपि ।
 न हि सङ्गत्वेना गच्छन् स्तलितेभ्यस्त्वप्योद्यते ॥ ७ ॥
 यथाकर्षचिदाख्या त्रयोमार्गानुसारिणी ।
 चागृहीतव्यसारापि ग्रहणानस्य शोभते ॥ ८ ॥
 मीमांसाग्राम्यतेनोभिविशेषेणोक्तलौकिके ।
 वेदापेक्षानरत्ने मे हृद्यातीव विमुक्तम् ॥ ९ ॥
 प्रायेणैव हि मीमांसा लोके लोकावतीकृता ।
 तामास्तिक्यपे कर्तुमर्हं यत्नं कृतो मया ॥ १० ॥
 जघातो धर्ममिश्रतां मुच्यमाद्यदिदं कृतम् ।
 धर्मार्थं विषयं यत्तु मीमांसायां प्रयोजनम् ॥ ११ ॥

2150.

1449c Foll 37, size 10 in by 4 in,
 12-15 lines in a page

Mimamsatantravarttika, by Bhaṭṭa Kumarila
Sisuan, the prose continuation of the *Mi-*
mamsaklokaratna. This part contains the
 commentary on the second *pada* of the first
adhyaya of the *Sabarabhisaya*.

It begins

चास्मादप्य किंचिदपि तादृ^१ (Su I 2, 1) ।
 (सिद्धप्रमाण)भावस्य धर्मे वेदेत्य नदेशः ।
 विभिन्नैवादिमन्त्राणामुपयोगोऽपुनीयते ॥

Name of the scribe and date of the copy

सर्वाङ्गं तु या काशी राजधानी महेश्वर ।

त्रयानतमुतो रामलेनेदं लिखितं शुभ ॥

श्रीसवत १६६४ सप्तम मासवदि ७३ मीम्ये ॥ गगयै

नम ॥ दशमस्या ॥ २९०० ॥

This *pada* has the special name *Smṛticarana varṭtika** and is divided in the commentaries into two parts, *purvārḍha* and *uttarārḍha*, the latter of which comprises *utras* 24-35. For a second copy of this *uttarārḍha*, called *Smṛticarana varṭtika*, see no 2161 (2355), cp also nos 2162, 2168

2152.

1450b Foll 30, size 10 in by 4 in, 12 or 13 lines in a page

Mīmamsa varṭtika The fourth *pada* of the first *adhyāya*

It begins

वक्तुं सनास्रविदमर्थे ॥ इव स्मृतिरहितस्य वेदस्य प्रामाण्ये सिद्धे शुभानां वाक्यायैवास्यानावसरे समप्रसिद्धायाश्च प्रमाद्य लघुयं केन मन्यन्ते नामधेयविनाशा प्रमाद्य क्रियते ।

It ends

इति कृतपट्टनामि मन्त्रविधिर्यपादे
स्मृतिपरित्यगद्वारे वेदशालाफणुदम् ।
सनास्रविदमर्थे धर्मसुमि प्रविश्य
प्रविभक्ति समस्तमर्थविनामिदानाम् ॥

The third leaf belonging to this chapter is bound up with the second chapter in no 2150 (1440c)

2153.

1451a Foll 62, size 10 in by 4 in, nine lines in a page

Mīmamsa varṭtika The first *pada* of the second *adhyāya*

* The titles *Tarkaprabhāṣya* *Arthavācārāṇa bhāṣya*, *Āmacarāṇabhāṣya* in Aufrecht's Cat. Cat have a similar meaning they are names of the *Bhāṣya* on the first and second and fourth *pāda* of the first *adhyāya* of the *Mīmāṃsāśāstra* resp

It begins

भावाद्या कर्मशब्दात् ॥ सवन्तं तावन्नयनद्वयस्य करोति । तत्र तु प्रथमे ऽध्याये प्रमाणलघुयं वृत्तिमुक्तम् (sc शाश्वतभाष्ये) । तदयुक्तम् । कुत्र ।

नैव हि प्रथमे ऽध्याये सूचकारेण किंचन ।

लघुयं प्रमाणादेः खलुपमुपवर्तितम् ॥

तत्रागलघुयमुच्यते । येन तत्र प्यतिरिक्तेभ्यस्तस्य (?) खलुपं व्यापृष्टाकारं निरूप्यते । न चेनं प्रमाणादिलघुयमुक्तं चतुर्मानादौ नैव तावन्नयनद्वयस्य । प्रमाद्यमर्थे धर्मं प्रदानमिदमेव नोपपन्नं न लक्ष्यत्वेनेति व्याख्यातम् । न च शब्दो ऽपि कश्चिद्भूमिप्रमाणभूतो लघुयः । अस्मिन्नेवाधिकरणे तस्य लक्ष्यमाणत्वात् । यदपि वृत्तिकारेण सर्वेषां लघुयं प्रदर्शितं न तदथा यार्थत्वेनोपपन्नं युक्तम् । सूत्राध्यायाद्यनुपपन्नहारात् । कर्तुं च समस्तलघुयार्थव्यतिरिक्तं श्वायं सूत्रादि द्योयेत् । अपि च ।

वृत्तिकारेण यो ऽयुक्तं यद्वा प्रमाद्यपूर्वकं ।

अपरोक्षतया यो ऽपि नैव लघुयगोचरः ॥

लोकप्रतिज्ञानं हि तानि अपरोक्षत्वेनोक्तानि न प्रथमाध्यायविषयत्वेनोपपन्नहारादिति । तस्माद्यद्यपि ऽध्याये वृत्तिं तदा लघुयैतद्व्याप्य नैव । तत्र ।

प्रमाद्यलघुयं तावन्नोदनालघुयान्नाम ।

विधादितस्मिन्नीतिं प्रामाण्येनैव च स्थिता ॥

तत्रोक्तं हि प्रथमं पादोदनालघुयमुपपरिकृतं । तत्र धर्मस्य चोदनालघुयत्वमुक्तं । अतो स्वधारितायैलघुयशब्दमाह्वयते । प्रमाणशब्दं प्रतीयते इत्येवं सुमत्सा धर्मविषय इत्युच्यते ।

2154.

1451b Foll 82, size 10 in by 4 in, nine lines in a page

Tantravarṭtika The second *pada* of the second *adhyāya*

It begins

शब्दादरे कर्मभेदे कृतानुबन्धत्वात् ।

उपोद्गात्रसक्तानुप्रमकादौ गते शुभानां ।

शब्दालादिभिर्नो लघुयार्थोऽभिधीयते ॥

तत्र शब्दादरे तावद्विषयतायां प्रपन्नमुक्तं इति ॥

The handwriting is the same as in no 2150 (1451a)

2155.

1451c Foll 46, size 10 in by 4 in, eight lines in a page

Mimamsatartika The third *pada* of the second *adhyaya*

It begins

गुप्यन् अनुसंयोगात् कर्त्तव्यं : न्योतिषोमे प्रथमं पृष्टं
पत्रे ऐक्येनैव प्रथमं पृष्टमाधनत्वेन चोदिते तत्र. दृश्यते ।

The 20th and the 26th leaf are in the same handwriting as no 2151 (1450a), they fill up an omission in this copy, which, therefore, must have been written some time before Samvat 1604 [H T COLBROOKE]

2156.

1453b Foll 19, size 10 in by 4 in, eight lines in a page

Śrīratna : The fourth *pada* of the second *adhyaya*, in the same handwriting as no 2155 (1451c)

It begins

वाचस्पतिविश्वो व्यासः कर्मयोगी प्रवरवाङ्मयः पञ्चमपादो
वाचस्पतिपादो वाचस्पतिः (२ वा दृश्यते) इति नामोपाधिनिवेष्टव्यम् ।
[H T COLBROOKE]

चर्चयित्वा कामस्य साधनायद्वादिनः कानि साधनाभासान्न-
द्धानीति फलार्थत्वात्तदर्थत्वात्मा क्व पुरुषप्रधानत्वं पर्यस्य क्व वा
पुरुषो गुणभूत इत्यादि सावर्त्तिकचित् मोक्षसिद्धयः तत्तर्पणं शेष
लक्षणेन व्याख्यातं शेषे समक्षोरेण लक्षणेनिरूप्यः ।

2158.

1452 Foll 181, size 10 in by 4 in, nine lines in a page

The third *adhyaya* of *Bhāṭṭa Kṛmīśa* *Śrīratna's Varttika*, in four separate parts, but throughout in the same handwriting

a) Foll 25 *Mīmamsatartika* The latter half of the first *pada* of the third *adhyaya*, the continuation to no 2157 (1449a), in the same handwriting but with a new pagination

It begins

इत्यनुसंयोगेन च्युतिर्गोमात् । एवं यथासंयोगे शेषवि-
निर्वाहः स्थितः इदानीं तद्विशेषविनिर्वाहेन किमेतस्य महस्य संवर्ग-
उक्तं प्राकरत्निकसहस्रावस्येति ।

The fifth leaf is wanting

b) Foll 27. *Mīmamsabhāṣyavarttika* The second *pada* of the third *adhyaya*

It begins

It begins

निनीतमिति मनुष्यपर्मं शब्दस्य तत्त्वधानत्वात् ॥ स एव
ध्रुवादिविज्ञपस्य प्रकरणेन सह विरोधावरोधविचारः । तत्र
निनीत मनुष्याणामित्यत्रे पक्षा भवति ।

The writing on the first page of the first
leaf seems to contain a quotation from the
Siromani. Also the last page is covered with
writing, where the Siromani again and the
Phal'tika are quoted [H T COLEBROOKE]

2159

1453a. Fol. 91, size 10 in by 4 in,
nine lines in a page

Mīmamsavarttika The fifth, sixth, seventh
and eighth *pada* of the third *adhyaya*, in the
same handwriting as no 2158 (1452)

At the end of the sixth *pada* the work of
Bhaṭṭa Kumāra Śrīmin is called *Varttikāṭika*

The fifth *pada* begins

आत्माश्च सर्वैरेवमात् । सर्वेभ्यो वा कारणाविज्ञेयादिना
स्यापवादः क्रियते । तमेव तावत्पूर्वेषु स्मारयति । तथा च
सर्वेभ्यो हावर्त्य इत्यनुवाद उपपद्यते निशेषहविषयत्वात् ॥
कारणात् ॥

The sixth *pada* begins (fol 20a)

तत्त्वार्थममकरणात् ॥ इदानीमनात्माधीनानां प्रकृतिरिति
प्रसंगान्तरात् प्रकरणसंस्थे मतिरिति प्रकृतिप्रकरणसंस्थे उक्त
सर्वार्थत्वमिति विचारस्तत्र ध्रुवादिवद्वाक्यान्वये चिद्व्यपत्ति
यद्विषयतः प्रसंगसंस्थो योनिवर्तितः ।

The seventh *pada* begins (fol 51a)

प्रकरणनिर्गोपादसंयुक्तं प्रधानम् ॥ समानासमानविधाना
विचारोर्वैतदपि प्रसूते वाक्यप्रकरणविरोधाविरोधकारेण ।

The eighth *pada* begins (fol 69a)

स्वामिकर्मपरिग्रह कर्मफलदर्शनात् ॥ समानासमानविधानेन
द्वयं विचार्यते । किं परिग्रह आत्मवैतदपि आत्मानात्मन्यन्तरे
पुरुषे चर्तव्य उक्त स्मरितेति । [H T COLEBROOKE]

2160

1349. Fol. 101, size 11 in by 5 in
fol 1-67 twelve lines fol 70-101 eleven lines
in a page

Mīmamsavarttika An incomplete copy of the
last part of *Bhaṭṭa Kumāra Śrīmin's* com-
mentary, comprising the six *adhyayas* from the
fourth to the ninth, and the first half of the
tenth. Thus last part of the *Mīmamsavarttika*
has a special name, *Hall*, in the Index, p 170,
no 11, calls it "*Tub-dushi, Tup tika*" Hence,
the दुष्टुषा in the colophons of the last part
of this copy seems to be a corruption of दुष्टुषा,
though the colophons in the first seventy
leaves have दुष्टुषा (fol 51a), दुष्टुषा (fol 24b)
and दुष्टुषा (fol 28a, 36a, 39a, 43a, 48b)

See *Raj Mitra's Notices*, vol iv, p 151,
no 1577

The fourth *adhyaya* ends fol 16a (the first
pada fol 7b, the second fol 10b, the third
fol 14a)

It begins

अथारं कर्तव्यपुरुषार्थयोजितज्ञासा ॥ तत्रावेनावपुते शेषत्वे
क कर्तव्ये क पुरुषार्थे इति विरोधादित्यत्रे पूर्वमवपुते
ज्ञानात्मे ।

The fifth *adhyaya* ends fol 28a (the first
pada fol 22b, the second fol 24b, the third
fol 27a)

It begins

ध्रुवित्तत्त्वयमानुषुष्ये तद्व्यपत्त्यात् । प्रयोजकप्रयोजकत्वात्
युक्तमिति तदुक्तम् । कर्तव्यपुरुषार्थयोजितज्ञासा प्रतिज्ञाता सेवाप
महर्षेया उच्यते प्रयोजकप्रयोजकत्वमिति प्रतिज्ञातात् ।

The sixth *adhyaya* ends fol 53a (the first
pada fol 36a, the second fol 39a, the third
fol 43b, the fourth fol 48b, the fifth fol 51a,
the sixth fol 51b, the seventh fol 52a)

It begins

द्रष्टव्या कर्मसंस्थाने गुणत्वेनानिर्वाच्यम् । उपोद्गाहिकत्वेन
स्वरूपत्वेनानिर्वाच्यम् इति युक्तो विचारः प्रकरणे
तु विचारानुपपत्तिरिति यदि चेत् कामशब्दे कर्तव्यनिर्वाचने इतो
भाषायाधिकारो विज्ञा किं भाषायात् कर्तव्यनिर्वाचन उक्त
द्रष्टव्यगुणप्रत्यय इति तत्रो पूर्वविचारा तत्रा स्मरितेति । यदुक्तमपि च
वादिनात्वात् इति विचारः ।

The seventh *adhyāya* ends fol. 57b (the first *pāda* fol. 54b; the second *pāda* is wanting, for उक्तं क्रियाभिधानम् fol. 55a is the first *sūtra* of the third *pāda*; the third *pāda* ends fol. 56b).

It begins :

श्रीमत्परमानन्दविष्णुसामिन्निर्दिष्टाय नमः ॥ श्रीपरस्तामिने नमः ॥ श्रुतिप्रमाणत्वाच्चेयाणीं मुख्यभेदे यथाधिकारं भावः स्यात् ॥ प्रत्ययविहितप्रयोगां दर्शयितुमासादीनां कर्मव्यवहारादिभिरित्येतेषां युक्तं सर्वप्रयोगां किं सकृदुच्यते तद्विहितकृत्ये (१.० कृतैव?) हेयं उत भेदेनेति चिन्तितं तत्तादृशं (sic) नवनवमास्यं भवतीति एवमादिषु सप्तमस्यभेदेकेष्वपि चिन्ता दृष्टा ॥ अत एव पाठ्यं प्रकृतीं विकृतीं चोपदेशादिज्ञातः ।

The eighth *adhyāya* ends fol. 60b (the first and second *pāda* fol. 60a, the third fol. 60b, चतुर्थः यादवस्तत्तः).

It begins :

अथ विशेषप्रत्ययम् । किमेकस्मिन् कर्मणि सर्वकर्मेषु पर्याय-निदेश इति एकस्मिन् कर्मणि ये पर्यायसमाप्तायने ते सर्वकर्म-स्मृतिदिश्यन्ते उदाहो नैकस्मात् सर्वकर्मस्मृतिदेशः ।

The ninth *adhyāya* ends fol. 86a (the first *pāda* fol. 72b, the second fol. 79a, the third fol. 81a).

It begins :

यत्तत्कर्मप्रधानं तदि चोदनाभूतं तस्य द्वयेषु संस्कारः ॥ तनु च दशमाननरसहस्रिकमितं पुषकः (१. युक्तः?) । उपकारान्तिदेशे समूहः शास्त्रान्तिदेशो जहाभावः यथा प्रकृतान्मन्त्राणां पादानादि-मात्रात्पठ्येयपर्यन्तानि गृहीत्वा अथेतादुपकरिष्यतीति ०

The tenth *adhyāya* begins :

विधेः प्रकरणाकरे गतिदेशात् सर्वकर्म स्यात् ॥ समवेनाति-देशसत्ता व्याख्याना दर्शनेनेदानीं किमतिदिश्यत इति व्या-ख्यायते ०

The first *pāda* ends fol. 89b, the second fol. 91a, the third fol. 98b, the fourth fol. 101a, the fragment of the fifth *pāda* terminates in the comment on the 29th *sūtra* योऽग्निनी चेकृतं तच्च कृतविधानात् (fol. 101b, l. 9).

[H. T. COLLIEROCKE.]

2161.

2355. Foli. 73 (numbered 90-153, nos. 98,

107, 120, 121 occurring twice); size 10½ in. by 4½ in.; fair Devanāgarī writing; nine lines in a page.

Smypticarana-vārttika, the third *pāda* of the first *adhyāya* of *Kumārila's Mīmāṃsā-vārttika*, but only the *uttarārḍha*, which comprises *sūtras* 24-35; see before, no. 2151 (1450a). The leaves are marked पा० स्मृ० ३०. The first leaf is partly broken away at the corners.

It begins :

(प्रयोगो) गोपयस्वास्तत्त्वात्तद्वेषु न व्यवस्था स्यात् ॥ एकस्मात्-त्वाद्व्ययोगानां तादृशनादनेकार्थप्रतिभावे सति विजस्यदो-षनायादनेकादृशशक्तिरूपनामप्रयोगाच्च गौणमुख्यभागनामिदं व्यवस्थितशास्त्रस्यप्रयोगवलेनाव्यवस्थितलौकिकप्रयोगाभावाच्च- (१.० द्रव्यं) यथाहादिशास्त्रानामर्थनिर्णयः प्रतिपादितो यच्च ०

It ends :

तस्मादाकृतियोगे व्यालभनादिसंभवादाकृतिरेव श्रुत्याद्ये इति सिद्धं ॥ प्रथमाध्यायस्य द्वितीयः पादः ॥ स्मृतिचरणयाज्ञिकमिति ॥ अथसंख्या उत्तरार्धे १२२० ॥ संवत् ११५१ वर्षे मालुनगामे कृष्णपक्षे एकादश्यां पुष्यतिथौ रविषासरे नंदाख्यसाम्प्रदायी-नाना लिखितं ॥ The same scribe copied also the *Nyāyasūdhā* in nos 2162, 2163.

At the end two odd leaves are appended, the first of which contains the beginning of the *Śabarabhāṣya* on *Mīmāṃsā-sūtra* I., *pāda* 3, अथैव श्रुत्यूलत्वाद० to एवमिदमपि प्रमाणं (p. 64 of the edition, l. 6 from bottom), whilst the second contains a fragment of *Kumārila's Vārttika* to I., 2, *sūtra* 10, corresponding to foll. 55b and 56a of no. 2151 (1450a). [GAIKAWAR.]

3. Commentaries on the *Vārttika*.

2162, 2163.

1030, 2195. Foli. 190 and 158 resp.; size 10½ in. by 5 in.; 9 or 10 lines in a page. The first volume is much worm-eaten.

Nyāyasūdhā, also called *Sarvopahārīni* and

Rinaka, a commentary on *Kumarila's Tantra* *virtula*, by *Bhatta Someśvara*, son of *Bhatta Madhava*

See Hall's Index, p 170, no 11 (*Rinaka*)

These volumes contain only the third *pada* of the first *adhyaya*, called *Smṛticarana* and divided into two halves

Vol I The *Purīardha* (रा० सृ० पू० on the margin), ss 1-23

It begins

धर्मस्य शब्दमूलत्वाद्वाच्यमन्येषां स्यात् (I 3, 1) । अत्र
भाष्यकारेण संगतिप्रदर्शनायैवेत्यत्रापि वृत्तमनुकीर्तितं तच्च
नामधेयमात्रस्यैवानुक्तत्वादपुनर्वाच्यं व्याचष्टे इयं तावदिति

Colophon (धर्म)निराकाङ्क्षमोक्षमार्गप्रतिवचनसो
मयानिर्मुक्तपथात्मनभट्टसोमेश्वरपित्रिचितायां तन्त्रवार्तिकटी
कायां सहायकारिणां व्यायमुपाख्यायां प्रथमाध्यायतृतीयसूक्ति
परपरपूर्वार्थे समाप्तम् ॥

Foll 4 and 5 are lost Fol 189 (१३६) is
superfluous, being a repetition of foll 137 and
138 Fol 186, 187, 188 (१३३, ३ २ १) ought
to be in the inverted succession Fol १३० is
misplaced after fol १३३

Vol II The *Uttarardha* (रा० सृ० उ०),
su 24-35 It begins

पुरंदरपुरीशानवरपापुनरेण ॥

सहायक सहायक सहायक (f) ॥ १ ॥

प्रयोगोपस्थापनाच्छब्देषु न व्यवस्था स्यात् । अत्र भाष्य
कृता योगाध्यादेशान्मुद्राद्वय विमर्शे सर्वे इव ०

The colophon is nearly the same as before
Date सवत् ११५२ वर्ष चापराज्यदि १५ पूर्णिमायां तिथी
गुरुपक्षे मंगलपक्षाय श्रीकापलमुनिप्रतिष्ठितकाचित्प्राज्ञा
शान्तिमोक्षानां लिखितं ॥ The same scribe copied
also no 3161 The last leaf is very much
damaged [GAIKAWAR]

2164

277 Fol 138, size 11½ in. by 4 in.,
12-14 lines in a page, good old writing

Nyayasudha, the second *pada* of the second
adhyaya

It begins

नमः श्रीरामचन्द्राय ॥ श्री शङ्करायै नमः ॥ शब्दान्तरे
कर्मभेदे कृतागुणव्यवहारः ॥ उपाद्योत्पन्नकानुपमकादी गते
धुना ॥ शब्दान्तरादिभिर्भेदो लक्षणाया अभिधीयते तच्च शब्दान्तरे
तावद्विपर्ययत्वात् प्रथममुदाह्रियते ।

Colophon इति श्रीमत्तिकाव्यमोक्षमार्गप्रतिवचन
सोमयातिभट्टनाथपात्मनभट्टसोमेश्वरकृती तन्त्रवार्तिकटीका(या
म)शान्तिवचकारिणां व्यायमुपाख्यायां द्वितीयस्याध्यायस्य द्वितीयो
पद्यपरः ॥ The epithet *Sarianavadyakarina* ap
pears also in the Oxford copy, see Aufrecht's
Oxf Cat, p 219, no 523

This copy was written in Samvat 1568, as
appears from the following verses, which the
scribe has added at the end

गम्भीराग्रभट्टपादमपिनिधाम्नाद्विपरिध्वज

श्रीदशानविषयैश्वर्यमन्त्रमग्राग्राद्विपरिध्वज ।

श्री(विना)मणिराजि रायवपदद्वन्द्वैकतान् मुपौर्

मोक्षोक्षो सल्लोलिल्लङ्घननुरी रासत् तदोप-स्यम् ॥१॥

बल्लोलिल्लङ्घन(sic) श्रीलिङ्गमन्त्रकला श्रीरामपादद्वज

धाम्ना भूतल्लयं मुराधिपमुराधैतनास्मद्वि ।

शो स्य सर्वमुपवैषयैतद्वगमपादुरासवविद

श्रीवास्तवभिरय भवत्तुविदिनं विनामणि-धेनवान् ॥३॥

वसन्तवापद्विनायकैर्मिते

संवत्सरे भाद्रपदमासिने तिथौ ।

यारे रवी सूर्यपुरे शिल्लङ्घितो

गङ्गापरः पूर्वैतस्य पुस्तकम् ॥ ३ ॥ श्री

पादुर्ग पुस्तक दृष्टा ०

संभूतं (संभवतः) घटकराट्टस्य च मुद्रितं

संग्रहो ग्रंथिनी स्तब्धस्य सप्तमं योर्ध्वं च सन्निवृतं ।

वर्धं च(द्वयद्वय)प्रतिदिनं म्मायं हरेनैवमन

नेवं मोदति पुस्तकं किञ्च कर्मापेक्षं गुणैः यथा ॥

The words put in parentheses are wanting
the left side of the last leaf being somewhat
damaged, they have been added from the
manuscript no 2169 (०047, ५ *stradipila*), where
the last verse occurs again

[H T COLLECKOKE]

2165.

1223 Foll 60, size 11 in by 5 in, ten lines in a page, fair writing

Two fragments of a commentary on the *Nyayasudha* (?)

a Foll 1-52 A commentary referring to the first four *sūtras* of the fourth *pada* of the first *adhyaya*, incomplete The *Tantrararitika* is quoted on every page, the *Sudhakarā* fol 2a, l 7, fol 10b, l 8, etc

It begins

चक्र समाप्तविदम्ये तस्यान्ते तदर्थं स्यात् (I 4, 1) ननु गुणविधानार्थेयन्ताया धर्मप्रयोगयोगसिद्धयेनात् ।

The commentary on the fourth *sūtra* begins fol 48a, l 1

b Foll 53-60 *Ranapravartitilaparakara* (thus the title in the colophon), incomplete in the beginning The first words are 'काम्येष्टिषु नेमित्तकेष्टिषु' (२ नेमित्तकेष्टिषु) च यथोक्तद्विषां दद्यात् [H T COLEBROOK]

2166.

1569 Foll 47 (and a leaf inserted after fol 38), size 10½ in by 8½ in, fairly written, in Devanagari, about 1600 A D, eight lines in 1 page

Tautatitamatatilaka, a gloss on *Kumarila's Tantrararitika*, by *Bhatṭa Bhavadeva*, surnamed *Bhavalalabhibhuyanga* See Hall's Index, p 170 *Adhyaya* 11 *pada* 1

It begins

भाषायां कर्मशब्दालोच्य क्रिया प्रतीयेतेष्व ह्येषां स्मि धीयते (I) न प्रथमे अथापि प्रमाणलक्षणं वृत्तिः । (Sabara 1) *ishya*, Bibl Ind, p 108 to 1 3 *infra*)^a उक्तं सर्वत्र इति । अत्र भाष्यकारेण प्रथमे अथापि प्रमाणलक्षणं वृत्तिरिति सप्रथमभिप्रायान्तरे प्रमाणप्रधानानि परीक्षयन्ते । निवृत्तिरिति चेति त्वन्तेन प्रथमद्वितीययोरेवार्थयोर्हेतुहेतुमद्भाष्यरूपं सर्वत्र दर्शितम् ।^a

It ends तदुक्तम् ।

आद्यायमानं चतुर्थमयमानमन्तर्गतं तत्र निरूपयामा ।

इत्यादिशाम्ये (?) नु लीकिकानां न मन्त्ररूपमिति पति- [मिडि.]

इति । सर्वं तु यत्कमेवेति ॥ इति श्रीवाल्मिलभोमुनंगापरमाज्ञो भट्टश्रीभयदयस्य कृती नीताति(त)नततिलके द्वितीयाध्यायस्य प्रथम पादः ॥

यो नाम कश्चिदिह सविदित प्रमेयं

चर्यातरे लिखति वा यदिति ख्यं वा ।

मन्त्रैरापननुकीर्त्य न कर्तितलोपात्

नितन्ततिर्नयति नम्यशतानि भूयात् ॥

The leaf inserted between foll 38 and 39, being itself marked 39, contains the end of *adhy 1 pada 1*, its colophon being इति श्रीवाल्मिलभो नीतातिनततिलके प्रथमस्याध्यायस्य चतुर्थेऽध्यायसमाप्तम् ॥ यो नाम^a as above

The leaves are marked भव^a भा^a

Fol 1 has the title नीतातिनततिलक^a

Tautatila is a name for the followers of *Kumarila*, see Aufrecht's Oxford Catalogue, p 247 [H T COLEBROOK]

2167.

1547A Foll 20, size 10 in by 4½ in, nine lines in a page

Tantravartitilaka, a commentary on the fourth *pada* of the second *adhyaya* of *Bhatṭa Kumarila Svamin's Tantrararitika*, by *Kamala-lara Bhoṭṭa*, son of *Ramakrishna Bhatṭa*, who was the son of *Narayana Bhatṭa Suri*

The *pada* begins

यावज्जीविको ज्यायः (II 4, 1) ॥ भाष्ये बहुचोक्तिश्चिता नीपयिकत्वादातन्मिवाह चतुर्थेति । लक्षणायां गतिं शङ्कते न त्विति । अन्त्यमन्त्रेनाह केचिदिति । तदोयस्तात्त्रिय । निराचये न त्विति । सः स्वमन्त्रे गुणात् प्रयोगभेदाभेदं फलमाहात इति ।

Colophon इति श्रीमन्महागुरुमोक्षमोक्षनारायणभट्टसूरिभूषणकृष्णभट्टास्मन्महाहोषाध्यायकमहाकरभट्टकृतायां तन्त्रप्राज्ञिकटीकायां तृतीयेत्यस्य (etc) चतुर्थे पादो ज्यायश्च समाप्तः ॥

रामकृष्णतन्त्रेण समलङ्कारप्रवेशः ।

यो एव एवम् कृतम् तेन प्रीयतां मे भग्न शिव ॥

[H T COLEBROOK]

† *Sahlanalla's commentary on the Mimamsa*
śāstra

2168

422 Foll 192, size 11½ in by 14½ in, foll 1-79 and 151-192 twelve to fourteen lines, foll 80-153 eleven or twelve lines in a page, written, perhaps by two different hands, but both of the 16th century.

Rajaratna's Pancha, a commentary on *Sahlanalla's Mimamsaśāstra* by *Sahlanalla Mura*. The first half, incomplete.

In binding this MS the first 79 has been cut up into two halves: the first ending fol 79b (½ of the original numbering), and the second beginning fol 151a (½ of the original numbering), the last *sūtra* of the first half is the sixth, कर्मके तत्र दर्शनम् (fol 79a, l 3), the first *sūtra* of the second half is the fourteenth, प्रमाणस्य धर्मः (fol 153b, l 8). There have been placed between these two parts the last half of the second *pāda* the whole third and nearly the whole fourth *pāda*. This middle part bears the numbers 2 to 12, the first *sūtra* in the second *pāda* is the nineteenth निधिर्देव स्याद पूजैस्त्राह्मणैश्च यनयेत्कर्म (fol 80a, l 14), the second *pāda* ends fol 84a, the third *pāda* ends fol 127a the last *sūtra* in the fourth *pāda* is the twenty fourth ज्ञानि (fol 153a). The first leaf of this copy is wanting the second *sūtra* of the first *pāda* appears fol 1a l 6 आनालक्ष्योऽप्यधर्मः । कामः स्येति । न कार्यवगमं विनुः प्रवृत्तरूपं पश्यते । तेन कार्याभिप्रायकस्यैव यजनस्य प्रवृत्तेरिति । The commentary on the third *pāda* begins किं दमस्तु चिन्त्यते । The commentary on the fourth

pāda begins ननु चेदं प्रमाणलक्ष्यमस्मिन्नध्याये यथा प्रमाणं जन्तुस्तथा चित्तम् ।

Colophon of the first *pāda* इति आलङ्काराद्य विरचितायां आध्यात्मिकीयायां प्रथमस्याध्यायस्य प्रथमः पादः ॥ Colophon of the second and third *pāda* इति महोपाध्याय आलङ्कारादिनिरविरचितायां तृतीयमल्लाराणां पंचकायां प्रथमस्याध्यायस्य द्वितीयः (तृतीयः) पादः ॥

Sahlanalla's guru Prilakara is quoted by *Manikya* who lived between 1130 and 1140, and by *Sijana*, see *Aufrecht's Cat Cat*, p 303 [H T COLEBROOK]

5 *Sāstrāṭipika* by *Parthasarathi Mura*

2169

3047 Eleven different manuscripts (a-l), all well written and of considerable age.

Sāstrāṭipika, a commentary on the *Mimamsāśāstra*, by *Parthasarathi Mura*, son of *Injnatman* (see the second copy).

See Hall's Index, p 173, no xiv, Weber Cat (Berl 1893), p 170, no 601, Burnell's Tanj MSS, p 82.

The *Sāstrāṭipika* has been published in, Vols VII-XIV, New Series, of The Pandit (1885-1892).

a) Foll 98, size 11½ in by 3½ in, nine lines in a page.

The first *pāda* of the first *adhyaṣya*. In the introductory completes the author says that he will be guided by *Ām rṭa's* authority.

लक्ष्मीकीर्तुमश्रयम् मुरारिपुं गङ्गाधामकीर्तयती
हन् पश्यत्प्राज्ञातानपनं योताचरं शार्ङ्गिणम् ।
मेघश्याम्भुनारपोरचतुर्वेदं प्रथानावरं

योगलादुमनादिदीर्घावर्तं वन्द विभुं चन्द्रिणम् ॥ १ ॥

न्यायानामन्तर्मन्त्रशास्त्रवत्सार्थशिक्षिणम् ।

कुमारिलमतेनाह कारयेत् आलङ्कारोपकाम ॥ २ ॥

The copy described by Burnell gives the second verse as it is in no 2142 (1089)

The commentary begins चनेन सूत्रेण प्रारिच्यतस्य शास्त्रस्य धीतप्रवृत्तिमिदमे धमहान कथ्यते ।

It ends

इति प्रमाणत्वमिदं प्रसिद्धमुक्तेह धर्मं प्रति चोदनाया ।
अत परं तु प्रविभक्त्य येदं चेथा ततो यक्षयति तस्य यो र्थे ॥

b) Fol 55 size 10½ in by 4½ in, 8-12 lines in a page

The second third and fourth *padas* of the first *adhyaya*

The commentary begins एषान्नो धर्मविज्ञानेन प्रमाणसूत्रप्रमाणफलैस्त्वाभासैरेभ्यो विज्ञास्यत्वेन प्रसिद्धात् तत्रास्मिन्प्रमाणे प्रमाणं निरूप्यते । The second *pāda* ends fol 6a, the third fol 32l The fourth *pāda* ends धर्मप्रमाणमिह सिद्धमत परं तद्वेदप्रकारयिनि योगमल्लादिचिन्ता ॥

On fol 20-44 the handwriting is very large and thick.

c) Fol 53, size 10½ in by 3½ in, eight lines in a page

The second *adhyaya*

The commentary begins प्रथमे अध्याये धर्मस्य प्रमाणं निरूपितं । प्रथमे षादे चोदनाया । जनकं स्वर्गपाद मन्त्रानाथेयसूत्राचार्यान् । वाक्यशेषसामर्थ्येयौ च मदिग्धावे निरूप्ये प्रमाणमनुजम् । एवं मन्त्रलोपाध्यायेन धर्मप्रमाणनिरूपणा लक्ष्यलक्षण(क)ो धर्म इत्यवगतो विचारितः । The first *pāda* ends fol 17b, the second fol 41b the third fol 59b The fourth *pāda* ends भेद क्रियायामिति साधितो व्यवहार परं तद्विनियोगचिन्ता ।

d) Fol 67 size 10½ in by 4 in ten lines in a page

The third *adhyaya*

The commentary begins एवं सिद्धे भेदे शेषशेषत्वमिदानीं चिन्त्यते । The first *pāda* ends fol 15b, the second fol 25a the third fol 38b, the fourth fol 49b, the fifth fol 55b, the sixth fol 64b the seventh fol 71b The eighth *pāda* ends अत्र जोषो हेतुरतन्महिनिमोमे मान धुमाद्यधरिरोपे परमाणम् । एवमात्माहेतुत्वमिति विरोधो नाशेनैव शेषक यात्रा परिपूया ॥

e) Fol 26, size 10½ in by 3½ in, 10 or 11 lines in a page

The fourth *adhyaya*

The commentary begins

प्रसिद्धे शेषशेषित्वे प्रयुक्तिरुपगोच्यते ।
शेषशेषे च शेषस्य प्रयुक्तिरिति हेतुता ॥

यद्यपि न कथं शेषो शेषस्य प्रयोनक तुपायवापादे कपालादिप्रयोनकत्वाभावात्तथापि शेषसि एव तावत् शेषायां प्रयोक्तार इति शेषलक्षणस्य प्रयुक्तिरुपगोच्यते इति हेतुतेति तत् परमात्मनः । The first *pāda* ends fol 8l, the second fol 13a, the third fol 21b The fourth *pāda* ends प्रसिद्धरूपे कति बोधयोगेन दीक्षणीयादिषु पक्षेते ततः । तत स एवेह मलान्वयेन प्रमाणमन्ये तु तदन्तर्भूता ॥

The manuscript ends with this verse

नियमाय विज्ञातकर्मणे मुनये निमिने च मूर्धनि ।
श्रवणाय च भाष्यकारिणे नम ईशाय कुमारिलामने ॥

f) Fol 26, size 10½ in by 3½ in, 6 or 7 lines in a page, yellow coloured paper

The fifth *adhyaya*

The commentary begins

प्रयुक्तिरुपगोच्यते प्रयोनकत्वमिति ।
प्रयोनकत्वोपर मन्त्रपरं निरूप्यते ।

The first *pāda* ends fol 11a, the second fol 17b, the third fol 23b The fourth *pāda* ends एवं निरूपिता सम्यक् षट्प्रमाणानां त्रयमिति ॥

g) Fol 39, size 10½ in by 3½ in, 10 or 11 lines in a page

The sixth *adhyaya*

The commentary begins

भेदादिदलधर्मेयमनुपपत्ते निरूप्यते ।
को ज्ञानाधिक्येति मातृ ममपत्ते ॥

The first *pāda* ends fol 7b, the second fol 13a the third fol 18b, the fourth fol 24l, the fifth fol 31a, the sixth fol 33b, the seventh fol 36b The eighth *pāda* ends अधिकृतितरि विज्ञा भेदशेषप्रयुक्तिरुपगोच्यते तथापि विचारिता पाधिक्या । सुविदित उपदेशो मन्त्रर चातिदेशो विकृतिषु तत ऊहो वाच्यतामसम् ॥
The writer begs करकृतमपराध क्षम्यतेति मन्त्र ॥

h) Fol 34, size 10½ in by 1½ in, ten lines in a page

The ninth *adhyāya*

The commentary begins मिद्रे अतिदेशे उपुनाति दिशानो यदापानो मन्त्रसामवेदकाराणां द्वापानरत्नैवमन्त्रनिमित्ता न्याभाषात्मिक ऊहयन्त्यते । The first *pada* ends fol 10a, the second fol 25b Fol 30-33 (of the original numbering, four leaves) comprising the end of the third and the beginning of the fourth *pada* are wanting. The 1st *sūtra* before the gap is नेषयति स्वनिदयम् . . (fol 29, last line), the first *sūtra* after it is प्रमसा स्वभिधानम् ॥ The fourth *pada* ends

प्रकृताप्यपि तावत्कार्यतो मन्त्रसामवेदेषु च संसृती
(०ने ed.)

दृष्यन्ति विधिर चिन्तितो बाधयन्तमनतः करिष्यते ॥

i) Fol 68, size 11 in by 1½ in, ten lines in a page

The tenth *adhyāya*

The commentary begins ऊहे मिद्रे अतिदिशानो बाधयन्तमनतः । इत्यत्र दृश्यते द्वापानो विकृतिमन्त्रभिधायते । The first *pada* ends fol 8a, the second fol 17a, the third fol 21a, the fourth fol 31a, the fifth fol 45a, the sixth fol 51a, the seventh fol 58b

The eighth *pada* ends

तदेवं लुप्तार्थं यदपिच निषिद्धं निष्कृतिम्
तथा प्रमाद्वान्तं विविधमिह बाध्यं व्यसितम् ।
अतस्तन्मन्त्राभ्युपयिष्यति यन्निर्मुक्तिता
प्रयोगेवशात्तान् उपरि चिन्तां प्रकुरुते ॥

j) Fol 22, size 11 in by 5 in, 11-16 lines in a page

The eleventh *adhyāya*

The commentary begins दृश्यते अथावे पाषाण्युपचिन्तया विकृतिमन्त्रपरिणतं चिन्तितम् । अतिदेशविचारश्च समसादिभिर्देशमप्येते समसा । समस्यदेशान्तिदेशसाधारण्येन प्रयोगपरिमाणं परिमाणप्रसङ्गादेकादशे तन्वावाचयित्वया चिन्तते । The first *pada* ends fol 5b, the second fol 12a, the third fol 16b The fourth *pada* ends तन्वावाचयित्वमप्येवपरिमाणान्वयैव वृत्तः । प्रसङ्गं द्विके प्रयोगे परिमाणतः प्रवक्ष्याम ॥

Date संवत् १९३३ समये चैत्रशुद्धिदशम्यां मंगलं श्री ० भारद्वाजदिवाकरेण लिखितं स्वार्थं पाठार्थं श्रीमन्मार्गमन्त्रम् ॥

k) Fol 17, size 11 in by 5 in, 12-15 lines in a page

The twelfth *adhyāya*

The commentary begins मन्त्रद्वयमिह मन्त्रं पठन् प्रथमानामेकदेशकालकुर्यात् शक्तो मुपकस्मिन्मिहोक्तस्तत्पठोक्तं मुपनीष्यति ० The first *pada* ends fol 7b, the second fol 11b, the third fol 14b The fourth *pada* ends मध्ये तस्य यस्य वेदां विधानं तेषु श्रोत्रो मुपतन्त्रमप्यङ्ग (no 1226 मुख्यं) । निशास्यो पापमे (sic no 1226 चो पमे) उक्तप्रतुषि च प्रगतो लघ्वैकादशादेः ॥ The scribe has added the following verse

संभूयै ब्रह्मचरं परकरादृष्टं च मुयेवयत्
संगोर्धं चित्ताङ्गवत् प्रतिदिनं पौष्ट्यं (च) सन्निवयत् ।
यथै ब्रह्मवदप्यं च न च विस्मये करेनादयत्
[[हेनैवमवत्?]]

नैव सीदति पुनरपि किल कदाप्येतदुक्तं यत् ॥

The same verse occurs at the end of a copy of the *Nyāyasaṁhita*, see no 2164 (277)

Date संवत् १९३६ समये अधिकाश्वयुज्यशुद्धिदशम्यां मंगलं ॥ भारद्वाजदिवाकरेण संपादितं ॥

[J R BALLANTYNE]

2170, 2171.

2315 & 1226. A second copy of *Parthasarathi's Sastradipika*

2315 Fol 226, size 11 in by 4½ in, fol 1-64 (a) generally twelve lines, fol 65-104 (b) eleven lines, fol 105-140 (c) ten lines, fol 147-226 (d) ten lines in a page. Only the last part is dated, but the other parts belong to the same time, though not written by the same hand

a) The first *pada* of the first *adhyāya* Fol 64

b) The second, third and fourth *padas* of the first *adhyāya* Fol 40 The second *pada* ends fol 6a, 1 6 (the colophon and a few words

from the end of this *pada* and the beginning of the third have been omitted), the third *pada* ends fol 24b

c) The second *adhyaya* Foll 42 The first *pada* ends fol 13b, the second fol 32b, the third fol 41b

d) The third *adhyaya* Foll 80 The first *pada* ends fol 15b, the second fol 25b, the third fol 39b, the fourth fol 51a, the fifth fol 57b, the sixth fol 67a, the seventh fol 74b In the last colophon *Parthasarathi* is called *Yajñatmasūnu* इति श्रीमच्छास्त्रमनुपावेशारविमिश्रितचित्ताय श्रीमत्पद्मोपासामन्त्रिकानुभूताया शास्त्रदोषिकाया तृतीयाध्यायस्याप्तं पाद ।

Date मयत् १९१३ श्रीमन्नवमदी (ज्येष्ठ) ११ लीते पुनर्नमनायका ऐश्वर्यसुत सदासीय कामीबानर् ।

1226 Foll 22+, size 11 in by 4½ in

The remaining nine *adhyayas* of *Parthasarathi's Sastradipikā* :

The fourth *adhyaya* ends fol 24a (the first *pada* fol 8a, the second fol 12b, the third fol 18b), the fifth *adhyaya* ends fol 37b (the first *pada* fol 29a, the second fol 32b the third fol 35b), the sixth *adhyaya* ends fol 71a (the first *pada* fol 43a, the second fol 48b, the third fol 53a, the fourth fol 58b, the fifth fol 61a, the sixth fol 66a, the seventh fol 69a), the seventh *adhyaya* ends fol 81a (the first and second *pada* fol 74a, the third fol 78a), the eighth *adhyaya* ends fol 88b (the first *pada* fol 86a, the second fol 86b, the third fol 88a), the ninth *adhyaya* ends fol 119b (the first *pada* fol 101b, the second fol 109a, the third fol 113b), the tenth *adhyaya* ends fol 185a (the first *pada* fol 125a, the second fol 134a, the third fol 140b, the fourth fol 149b, the fifth fol 159b, the sixth fol 165b, the seventh fol 174a), the eleventh *adhyaya* ends fol 207b (the first *pada* fol 189b, the second fol 196a, the third fol

201a), the twelfth *adhyaya* ends fol 225b (the first *pada* fol 214b, the second fol 219b, the third fol 222b)

Fol 84 is wanting Fol 156b, half the page is blank, but without there being an omission At the end of the fourth *pada* of the tenth *adhyaya*, *Parthasarathi* is again called *Yajñatmasūnu*

Date

इति पदे (sic) इति पदे : e Samvat 1812) भद्र

पदे चतुर्दश्यां शनी स्ति ।

लितितेयं काशिकायां हुना शास्त्रमदोषिका ॥ १ ॥ श्री ॥

यवास्ते भगवानांशो विष्णोश्च उमापति ।

नख्येय (तु) यहादेय सधे सिधति देहिनाम् ॥

[H T COLERIDGE]

2172.

1089. Foll 246, size 18½ in by 9½ in, generally twenty-eight lines in a page, written in the Bengali character

Sastradipikā, a third, complete copy of *Parthasarathi* Misra's commentary on the *Mīmāṃsāsūtra*

The first *adhyaya* ends p 137 (the first *pada* p 95, the second p 101, the third p 131), the second *adhyaya* ends p 178 (the first *pada* p 150, the second p 168, the third p 177), the third *adhyaya* ends p 255 (the first *pada* p 192, the second p 202, the third p 216, the fourth p 227, the fifth p 233, the sixth p 242, the seventh p 350), the fourth *adhyaya* ends p 379 (the first *pada* p 262, the second p 267, the third p 274), the fifth *adhyaya* ends p 296 (the first *pada* p 286, the second p 290, the third p 294), the sixth *adhyaya* ends p 333 (the first *pada* p 303, the second p 308, the third p 314, the fourth p 319, the fifth p 325, the sixth p 328, the seventh p 331), the seventh *adhyaya* ends p 344 (the first *pada* p 337, the second p 337, the third

p 312), the eighth *adhya* ends p 351 (the first *pada* p 312, the second p 319, the third p 320), the ninth *adhya* ends p 381 (the first *pada* p 361, the second p 372, the third p 377), the tenth *adhya* ends p 419 (the first *pada* p 391, the second p 400, the third p 406, the fourth p 416, the fifth p 427, the sixth p 431, the seventh p 440), the eleventh *adhya* ends p 471 (the first *pada* p 451, the second p 460 the third p 465), the twelfth *adhya* ends p 489 (the first *pada* p 478, the second p 483, the third p 496)

The introductory couplets are not quite the same as in no 2169 (3017), the second being

शरस्वतिर्न नत्वा भद्राचार्यैश्च मैत्रिणि ।

कुमारिलभनेनाहं

[H T COLERBROOKE]

2173-2175

1272 & 1273 Two large volumes of equal size, in European book form, size 7½ in by 13½ in, written in the Bengali character, on yellow paper, in the beginning of the 19th century

1272a. Foll. 60 (pages 4-42), 27-30 lines in a page

Īkṣāṇakaḥ purāṇaḥ Śāntaśāstrī, the oldest commentary on the *Sāstraśāstra*, by Pīṇakāśha Bhaṭṭa, son of Mallāsa and Pralāsa. They descended from Mallāsa brāhmins who belonged to the *gotra* of Parīśara. Mallāsa left his native country for Benares. Rāmāśha became a famous *pandit* of Benares, he received the title of Bhaṭṭa from Rājāyī Gopāthā, and the sur name *Panditāśromā* from Balabhadra, who was the *guru* of Pratāparudra Gajapati, in consequence of his composing the *Pratapa* *maṭṭanda*. All this and other genealogical

dates appear in the introductory verses. According to a statement in Hall's Index, p 173, no xiv, this work was composed 'in the year 1600 of *Vikramā*'

This MS contains only the first *pada* of the first *adhya*. It begins

मोक्षयोगाय नमः ॥

चानन्दान्नित्यपदनं हृदयं रघुनन्दनं दयामुक्तो ।

मोक्षलघुपदमहिम्नं वन्दे गिरिजादिनिवेद्य ॥ १ ॥

विधिपुत्रिस्तृप्तिद्वारमन्दारं योगिनामपि ।

पारिव्रजार्थं धर्मप्रसादं रामनामधे ॥ २ ॥

पार्थ वन्दे गिरिजातनयं गोचरेदोष भङ्गा

वेदपार्थ मुनिवराभ्यो (१० वा) कैशिकेन मन्त्रकार ।

प्राप्त्यातारं गहनरचन भाष्यकारच पूज्यं

भद्राचार्यं शिष्यगतिरनु तन्मनानां गुण्यं (१ गुण्यं)

पञ्चव रघोःमन्त्रोत्पत्तिं [॥ ३ ॥

देवा प्रविष्टो भुवि बालपात्य ।

चौकारमाहिम्निका (१ माहिम्न) विनाल

तापार्थविधानकृतात्मनोऽर्थ (१० भोक्ष्य) ॥ ४ ॥

चरित (१ चरित) चरितारवत्तकील

साहित्य (१ जा) सत् गार्ग्य (१ भद्रार्ग) गीतमष्टा ।

वृत्ता मन्त्रिणा भुवि मालपाना

पुष्टिवातेन्द्रमन्त्रिणां ॥ ५ ॥

पञ्चो विद्यानिपयिषि (ल) लेनु कथित मन्त्रि

कर्मवत्तमरवत्तमः सत्तै ह्य द्विजेन्द्रा ।

गोत्रं वृत्तमरवत्तमः यच्च चरितारवत्त

निविष्टो (१) मुचनवननो देवता सा पुष्टि ॥ ६ ॥

विपदात्तानिपयिषि वृत्तो चरितारवत्त ।

वेदशास्त्रार्थसम्पन्नं ब्रह्मचार्यम भवेत् (१ भवत्) ॥ ७ ॥

वृत्त पुत्रोन्मिष्यार्थो (१ तस्यामुपो निव) द्विजेन्द्रो

निव मायाद्वयनेनोविष्टे ।

विद्वद्दे पूजितः सर्वोत्तम

प्राप्त्यापिष्य (१० शिष्ट) कौशिको भवो पुष्टि ॥ ८ ॥

वनाह्निसम्य मुक्तो मनिषो (१ मनोपो)

वनाह्निसमनिषो (१० रतो) वभूव ।

वेदेषु शास्त्रेषु च मोक्षकीर्तिर

महोपनिषद्वाचितरम्यमिति ॥ ९ ॥

विबुधा प्रणम्य मुञ्जा बहुधा य प्राप्ये कृतावस्थान् ।
अथैवम दृष्ट्वा मुञ्जो निन्दत परतो अभिनन्दत वा ॥ ३ ॥
परिलिखत किंचिदपि प्रकृतिर्भवति प्रमाद इति ।
अनिष्टं गुणकथनमभिनन्दनं वीर्यमस्य विबुधा ॥ ४ ॥

आध्यायस्य क्रियाये ० (I 2, su 1) । ननु 'अथैवाददे
प्राधाव्यविचारस्य धर्मेविचारान्मकलाभागात् कर्ष आसन्नद्व
तिरिस्तास्य ज्ञात्वाप्यप्रदर्शनपरप्रथममूयार्थकथनेन आसन्नद्व
तादृशोयति अथात इति अथाप्याद्व ज्ञानतर्पार्थक अतश्च
मन्वन्धीतयेदो चेदाप्येभूतं धर्मं विचारयितुं न शक्नोतीति पुञ्ज
प्रमुनाध्ययनहेतुत्वस्मिरीकरणापेक्षामुलेनाप्याद्वस्यापानपर
त्वशक्तानिराकरणापेक्ष मूये च कर्तव्येति यदमप्याहर्षेयमन रप
सम्यकारेण विज्ञान्यत्वेनेति ०

The first *adhyaya* ends fol 128a (the second
pada fol 82a, the third fol 101b), the second
adhyaya ends fol 170b (the first *pada* fol 143b,
the second fol 161a, the third fol 174b), the
third *adhyaya* ends fol 262b (the first *pada*
fol 191a, the second fol 203a, the third fol
219a, the fourth fol 232b, the fifth fol 239l,
the sixth fol 250b, the seventh fol 257b), the
fourth *adhyaya* ends fol 300b (the first *pada*
fol 278a, the second fol 280a, the third fol
295a), the fifth *adhyaya* ends fol 321a (the
first *pada* fol 303a, the second fol 318a, the
third fol 318b)

* Colophon of the fourth *pada* of the first
adhyaya

इति श्रीनिष्ठलकुलतिलकभट्टमहोपाध्यायनृपवस्य चेद्व
दाद्विद्वत्सुचरदाभुमस्य सोमनाथनरतोमुलयातिन कृती
ज्ञात्वापि कथाव्यापारी ममृतमाहिकस्यापारी प्रपनाध्यायस्य
चतुर्थे पादे समाप्त ॥

1273 Foll 220 (322-541), foll 322-457
and 480-541 twenty eight lines, foll 458-479
thirty to thirty six lines in a page

The xi-xii *adhyaya*

The sixth *adhyaya* ends fol 358a (the first
pada fol 330a, the second fol 336a, the third
fol 341b, the fourth fol 343l, the fifth fol
352a, the sixth fol 353b, the seventh fol 356l),

the seventh *adhyaya* ends fol 375b (the first
pada fol 363b, the second fol 372b, the third
fol 375b), the eighth *adhyaya* ends fol 385b
(the first *pada* fol 381b, the second fol 383a,
the third fol 384a), the ninth *adhyaya* ends
fol 420a (the first *pada* fol 402a, the second
fol 412b, the third fol 418a), the tenth *adhyaya*
ends fol 490a (the first *pada* fol 433a, the
second fol 443b, the third fol 451a, the fourth
fol 461a, the fifth fol 471a, the sixth fol 477a,
the seventh fol 484b), the eleventh *adhyaya*
ends fol 521a (the first *pada* fol 501a, the
second fol 508b, the third fol 515a), the
twelfth *adhyaya* ends fol 541b (the first *pada*
fol 529a, the second fol 534a, the third fol
538a) [H T COLEPOOKE]

2176-2179

1011, 1374, 1375, 1376 *Maṇukyaśāstra* :
a second copy, not quite complete In the
colophons the father of *Somanātha* is very
often called *Suru* instead of *Sura*

1011 Foll 303, size 11½ in by 6 in,
eight, sometimes nine lines in a page

The three *padas* of the first *adhyaya*, in a
modern hand

The second *pada* ends fol 30a, the third
fol 106a

1374 Foll 183, size 10½ in by 4½ in,
twelve lines in a page

The second and third *adhyaya* (incomplete),
in two parts, but both in the same handwriting

a) The second *adhyaya* Foll 69 The
first *pada* ends fol 22a, the second fol 53b,
the third fol 67b

Daśa सप्त शत शिरो ध्यान यदि १२ सोमके हिरा
योयो

b) The third *adhyaya* Foll 114 The
first *pada* ends fol 20a, the second fol 35a,

the third fol 57b, the fourth fol 72b, the fifth fol 82b, the sixth fol 97b, the seventh fol 107b. The eighth *pāda* is not complete, breaking off in the explanation of the thirty third *sūtra* (अथयन्त्रेकदेशस्य निद्रादानसयोगात्). Towards the end there are many omissions in this copy, caused, as it seems, by the illegibility of the original manuscript.

1375 Foll 259, size 10½ in by 4½ in

The fourth, fifth, sixth (incomplete), seventh and ninth *adhyāyas*, in four parts, but all in nearly the same handwriting.

a) The fourth and fifth *adhyāyas*. Foll 95, fol 1-36 fourteen lines, fol 37-95 nine to twelve lines in a page.

The fourth *adhyāya* ends fol 53b (the first *pāda* fol 19a, the second fol 28a, the third fol 41b), the fifth *adhyāya* ends fol 95b (the first *pāda* fol 61a, the second fol 70b, the third fol 90a).

b) The sixth *adhyāya*, incomplete. Foll 40 generally eleven lines in a page.

The first *pāda* ends fol 7a, the second fol 17b the third fol 21a, the fourth fol 33a, the fifth fol 45a, the sixth fol 48b. The seventh *pāda* breaks off in the explanation of the first *sūtra*.

c) The seventh and eighth *adhyāyas*. Foll 10 eleven lines in a page.

The seventh *adhyāya* ends fol 29a (the first *pāda* fol 9b, the second fol 10b, the third fol 24), the eighth *adhyāya* ends fol 45b (the first *pāda* fol 38 the second fol 41a, the third fol 43b).

In the last colophon *Śomanāś*'s father is called *Śrī*.

d) The ninth *adhyāya*. Foll 70, fol 1-14 and 29-70 eleven lines, fol 15-28 ten lines in a page.

The first *pāda* ends fol 32a, the second fol 49a, the third fol 59a.

Date सवत् १८२० ज्येष्ठदि ३

1376 Foll 199, size 10½ in by 4½ in

The tenth, eleventh and twelfth *adhyāyas*, in three parts. The handwriting is the same as in no 2178 (1375).

a) The tenth *adhyāya*. Foll 124, fol 1-83 eleven lines, fol 84-124 ten lines in a page.

The first *pāda* ends fol 12b, the second fol 28b, the third fol 39b, the fourth fol 50a, the fifth fol 74b the sixth fol 85b, the seventh fol 103b.

Date सवत् १८२०

b) The eleventh *adhyāya*. Foll 42, eleven lines in a page.

The first *pāda* ends fol 9b, the second fol 21b, the third fol 32b.

Date सवत् १८२०

c) The twelfth *adhyāya*. Foll 33, 11 or 12 lines in a page.

The first *pāda* ends fol 14a, the second fol 22a, the third fol 27b.

Fol 22a the colophon begins *पूजितो नारायणः*

[H. T. COLLINGSWOOD]

2180, 2181

1218 & 1219 *Sastrad pīṭhā* sa, *Camya lanatha's* commentary on the *Sastrad pīṭh*, beginning with the second *pāda* of the first *adhyāya*. See Hall's Index, p 178, no 11.

1218 Foll 186, size 11 in by 4½ in, twelve lines in a page.

The three last *pādas* of the first *adhyāya*, and the second and third *adhyāyas*.

It begins

नन्वा गुरुन गराधोऽहं यावत् चोभोऽहमिदमे ।
प्राचीनदर्शितदिशा व्याचष्टे शास्त्रदीपिकाम् ॥
प्राचीनविमृश्यास्यादर्शनालम्बनेनसम् ।
उपकाराय यतो ज्येष्ठाकार्यकप्रकाशने ॥

साधारण्यम् ॥ अस्मिन्प्रकरणे करिष्यमाणस्यार्थवादमन्तस्मृति
नामधेयादिविचारस्य शास्त्रमार्गं तावद्दर्शयितुं शास्त्रार्थप्रदर्शने
नपरमपममूत्रार्थे दर्शयति ।

The first *adhyaya* ends fol 71a (the second *pada* fol 12a, the third fol 44a), the second *adhyaya* ends fol 121b (the first *pada* fol 87a, the second fol 110b, the third fol 120a), the third *adhyaya* ends fol 186a (the first *pada* fol 131a, the second fol 142b, the third fol 152b, the fourth fol 161a, the fifth fol 166b, the sixth fol 171b, the seventh fol 181a)

The last colophon is इति श्रीचम्पकनाथकृती
शास्त्रदीपिकाव्याख्याने प्रकाशाख्येन गृहोपाध्यायस्य जयम
पादः ॥

1218 Foll 172, size 10½ in by 4½ in

The last nine *adhyayas*, from the fourth to the twelfth, in three different parts

a) The fourth, fifth and sixth *adhyaya*
Foll 71, foll 1-17 twelve or thirteen lines,
foll 18-71 ten lines in a page

The fourth *adhyaya* ends fol 18b (the first *pada* fol 8b, the second fol 12b, the third fol 16a), the fifth *adhyaya* ends fol 38b (the first *pada* fol 26b, the second fol 31a, the third fol 36a), the sixth *adhyaya* ends fol 74a (the first *pada* fol 45a, the second fol 49b, the third fol 54a, the fourth fol 60a, the fifth fol 67b, the sixth fol 69a, the seventh fol 72a)

On fol 18 another handwriting is setting in. The date of this latter part is संवत् ११६६. In the first part the text of the *sūtras* has been written with red ink.

b) The seventh, eighth, ninth and tenth *adhyaya* Foll. 82, 12-15 lines in a page

The seventh *adhyaya* ends fol 83b (the first and second *pada* fol 78a, the third fol 82b), the eighth *adhyaya* ends fol 89a (the first *pada* fol 86b, the second fol 86b, the third fol 88a), the ninth *adhyaya* ends fol 112b (the first *pada* fol 99a, the second fol 105b, the third fol 107b), the tenth *adhyaya* ends fol 156a (the first *pada* fol 117a, the second fol 122b, the third fol 126b, the fourth fol 132b, the fifth fol 140b, the sixth fol 144b, the seventh fol 150a)

c) The last two *adhyayas* Foll 16 (157-172), 15-17 lines in a page

The eleventh *adhyaya* ends fol 165a (the first *pada* fol 158b, the second fol 161a, the third fol 163a), the twelfth *adhyaya* ends fol 172a (the first *pada* fol 167a, the second fol 169b, the third fol 171a)

[H. T. COLERBROOKE]

G *Nyayaratnamala* by Parthasarathi

2182.

2128 Foll 182, size 10 in by 4½ in, nine lines in a page, good old writing. Part of fol 95 and nearly the whole of fol 100 are left blank, which seems to indicate small lacuna.

Nyayaratnamala, an exposition of the *Mīmāṃsā* doctrine, in verse and prose, following *Kumārila Śaṅkara's* *Varṇanā*, by *Parthasarathi Mīra*, son of *Yajñatman*. See Hall's Index p 172, no 21

It begins

आनन्दमूर्तं ज्ञानमर्तं साधितमोक्षम् ।
ब्रह्म सर्वमसर्वं ब्रह्मद्वये हारं विभु ॥ १ ॥
मोक्षमार्गोपमूर्ते कुमारस्मान्नोदिते ।
न्यायसिद्धेर्ह माता संक्षुप्तानि मनोदानी ॥ २ ॥
तत्र स्वाध्यायविषयं प्रथमं तावदुच्यते ।
आचार्यैर्द्विर्मात्रैश्च परस्परविरामतः ॥ ३ ॥
तत्र तावदिदं केचित् पुरोपार्श्वं प्रथयते ।
आचार्यैकविद्योपायं स्वाध्यायमन्तर्गुणितम् ॥ ४ ॥

It ends श्रीमद्वत्सनाथेनो श्रीपार्थसारथिनिग्रस्य
कृती व्याख्यानमालायामगनिग्रस्य समाप्तम् ॥

भुवनत्रयविख्यात श्रीमत यज्ञानन्दन ।
तत एव श्रुतं प्राप्य विद्युत पार्थसारथि ॥ १ ॥
मीमांस(१) व्याकुल(१) चीयनक्रे
मंदप्रज्ञे(२)विगास(१) विगास ।
सदाचार्यैरादु(२)कार्यादु(०)तेव्याख्यानं
नैलामेता कल्पयामास परीर ॥

Date सप्त १९९१ वर्षे चीयमाने कृष्णवर्षे चयोदश्या
तिथौ श्रेष्ठ श्रीमकाराक्ष्याननिग्रासो श्रीपार्थसारथीयपाठक
गोवर्धनेन लिखित । [H T COLEBROOKE]

2183

195 Foll 116 (१-१११, ३३ being put twice),
size 10½ in by 4½ in, 9-12 lines in a page,
large old writing of the 17th century

Nayalaratna, a commentary on *Partha-
sarathi's Nyayaratnamala* (called *Nayaratna
mala*, *malā in the introductory couplets),
by *Ramanuja Acarya* It begins

सम्पन्नोऽयमनसनेधितमस्तदोप
मासायमस्तमनुशास्ति विप्रुद्धचक्षुः ।
मानांतरानधिगतं क्लृप्तं रजतसं
तस्मात्तदं च पुण्योक्तमस्ति तत ॥ १ ॥
चाक्षार्यातिमसीनि स्फुरति य सद्भावनगोचर
स्ते स्ते कनैति य प्रज्ञास्ति पुण्यं योग्याधिकारस्ततः ।
चाक्षरे विप्रिधोपकारमस्ति तैर्यं(वा ?)भीरुज्ञेगीर्णा
साधारण्यविधिषते विधिषदे नानावत्तास्ततः ॥ २ ॥
अभिप्रेतमिच्छामास्योद्
मत्तयोर्भेदगुण्यदिष्टयोः ।
उभयोर्वा पार्थसारथि
प्रचितो व्यापनते अभियोगयान् ॥ ३ ॥
अमद्वयानमपरीक्षकतु प्रोक्तम्
आचार्यैर्वमधिकृतं दृढप्रकाश ।
व्यक्त्य पार्थसारथिपरम्परै
समोतये यथितयावत्तमाला ॥ ४ ॥
शुद्धतन्त्रियोजनो अर्धं श्रुतमानदिह पार्थसारथे ।
विपुलानि मतानि तस्मात्तस्मात् स्थिरभाषो नयस्त्वमालिका ॥ ५ ॥

पार्थसारथस्य रूपस्य प्रत्यक्षप्रज्ञातये सवाल्लक्ष्मी(०११)श्रुतिशिर
सर्वाधिकृतो स्वष्टदेवता नमस्वति ॥ पानदमिति ॥ Note
the form *Partharathasarathi* in the fourth
couplet

Fol 41b ends a first section इति श्रीमद्भाषा
नृनाचार्यविरचिते व्याख्यानमालाव्याख्याने नायकराले प्रमुक्ति
तिलकव्याख्यानं समाप्तम् ॥

Fol 51a a second section इति व्याख्यानमाला
व्याख्याने नायकराले खतं प्रमाणावनिष्ठपठ ॥

Fol 76a a third section इति पार्थसारथिनि-
ग्रस्यव्याख्यानमालाव्याख्याने नायकराले अभिहितान्वयनिष्ठे
व्याख्यानं समाप्तम् ॥

Fol 98a a fourth section इति रामानुजाचार्य
विरचिते व्याख्यानमालाव्याख्याने नायकराले विधिनिर्णय
स्यान् ॥

Fol 116a the last section इति रामानुजाचार्य
विरचिते व्याख्यानमालाव्याख्याने नायकराले निरुक्तान्वयविरक्त
व्याख्यानं समाप्तम् ॥

This is exactly the first half of the whole
work as will appear from a comparison with
the preceding complete copy of the *Nyaya
ratnamala*

The Oxford *Nayalaratna*, in Aufrecht's Cat
Bodl, no 527, contains the second half of the
first word of the second half of the *Nyaya
ratnamala* being अगस्त्य see also Rajendralala's
Notices, iv, no 1607. Perhaps the Oxford
volume and the present MS are different
parts of one old complete copy

The erroneous title '*Ajjajalaranda*' given
to *Ramanuja Acarya's* commentary by Hall
Index, p 172, no xii, was corrected by Auf-
recht, Cat Cat., p 307

[H T COLEBROOKE]

7 Other commentaries on the *Mimamsasutras*

2184

1320 Foll 322, size 12½ in by 3½ in
4 r 2

* In the line सप्त, but *sopra scriptum* क्लृ

Mimamsanayamini, *Bhavanatha Misra's* commentary on the *Jaiminīsūtra*, an incomplete copy, comprising only eight books out of twelve. All the single parts are well written and of considerable age. See Hall's Index, p 179, no xxvi, Burnell's Tanj MSS, p 84.

According to the introductory verse *Bhavanatha Misra's* work is an abridgment of the more ample work of his *guru*.

a) The second to fourth *pada* of the first *adhyaya*. Foll 46 (3-48), foll 8-13 nine lines, foll 14-48 eight lines in a page. Foll 8-36 are in a very old handwriting the last twelve leaves are of a little later date. The right half of the last leaf is torn off. Some leaves are left blank on one side.

The second *pada* ends fol 12a, the third fol 36b.

It begins

विषाद्यामनवर्धं यन्मत्तं यत्कुरोः खत ।

विषादं सुदूरं कर्तुं भवः संशयः पक्षत्रि ॥

आज्ञापस्य क्रियायैत्वादानवैषम्यमत्रद्वयानां तत्त्वादिभिर्मनुष्यैः ।
वर्गं कार्यवशं प्रतिपादयतो वेदस्य ।

b) The second *adhyaya*. Foll 46 (10-94), generally eight lines in a page.

The first *pala* ends fol 70a, the second fol 86a, the third fol 93a.

It begins

द्वितीयेन द्वितीयेन निबन्धेन निबन्धते ।

यश्चेदेव भवेत्तादृशं निरपद्य निगद्यते ॥

Note of the scribe लिखितं आसादात्तं काशीयाभिः ॥

c) The third *adhyaya*. Foll 80 (95-171) foll 95-157a eight lines, foll 157b-159b nine lines, foll 159a-171b ten lines in a page.

After fol 106 and fol 116 two leaves are wanting. Thus the end of the first *pada* has been lost (see su 1, 23 on fol 116a, and su 3, 1 on fol 117b), the second *pala* ends fol 120a,

the third *pada* fol 130a, the fourth *pada* fol 145b, the fifth *pada* fol 154a, the sixth *pala* fol 163b, the seventh *pada* fol 169b.

It begins

यच्चिकाद्वयत्रयार्थमोदयितुं नये ।

उदादिष्वे भवेत्तेषां वक्ष्यते शेषलक्षणे ॥

अथान् शेषलक्षणात् ।

d) Foll 66 (175-240), eight lines in a page.

The fourth and the fifth *adhyaya*. The first *pada* of the fourth *adhyaya* ends fol 196a, the second fol 203a, the third fol 218a, the fourth fol 216b. The first *pada* of the fifth *adhyaya* ends fol 226b, the second fol 230b, the third fol 236a.

The fourth *adhyaya* begins

यथातः क्रत्वर्थपुरुषार्थयोर्विज्ञासा । यथायार्थ उपदानम
म्यताहवेष्टोत्तमज्ञोपत्वानुष्ठानाधिकाररूप ॥

The fifth *adhyaya* begins

श्रुतिरुल्लङ्घ्यम् । क्रमनियमरुल्लङ्घ्यं चिकीर्षितो वृत्तकीर्तनं
तदुपायतया ।

The next three parts are in the same hand writing.

e) Foll 51 (241-291), ten lines in a page.

The sixth *adhyaya*. The first *pada* ends fol 256b, the second fol 263a, the third fol 271b, the fourth fol 275b, the fifth fol 282b, the sixth fol 285b, the seventh fol 287b.

It begins

द्रव्याणां कर्मयोगे गुणत्वेवाभिसम्पन्न ॥ अत्र भाष्ये यद्वृत्तं
न कीर्तितं तत्र गुरुरनिरापयमाह वृत्तस्य हेतुताभावादिति ।

f) Foll 18 (292-310a), ten lines in a page.

The seventh *adhyaya*. The first *pada* ends fol 301b, the second fol 302b, the third fol 303b.

It begins

श्रुतिप्रमाणकत्वात् ॥ अत्र भाष्ये प्रवेष्टोत्पन्नस्य चित्तवित्तुमिष्यत
इत्यनेन यद्वयोरर्थभेदे संघर्षः चाह ।

g) Foll 13 (310b-322a), ten lines in a page.

The eighth *adhyaya*. The first *pala* ends fol 317b, the second fol 319a, the third fol 321a.

It begins

श्रीमानकीपतये नमः । अथ विशेषलक्षणम् । अथ सूत्रमेव
संयममाह भाष्ये तदर्थक्यनिति गुरुराह ।

Name of the scribe रघुनाथेन लिखितं स्वाथे
पतायै च ॥

[H T COLEBROOKE]

2185

1447. Foll 64, size 11 in by 3½ in,
nine lines in a page

Mimamsanayamuel a, a second old copy of
the third and fourth *pada* of the first *adhyaya*
It begins with fol 13, the first twelve leaves
not belonging to *Misra Bhavanatha's* commen-
tary The beginning of the third *pada* (about
one page) is wanting, the first words on fol 13a
are प्रतिनिधाय इति पाठ्यम् । कावैभिषादिना मन्त्रस्य
माधिरा (see in no 2184 fol 12b, l 4) The third
pada ends fol 39a

The first twelve leaves contain a small
fragment of a commentary on the *Subarabha-
shya* It begins उपमानमपि सादृश्यमसन्निकृष्टे स्यै
बुद्धिमुत्पादयति यथा गणपदज्ञानं गोस्वरूपमपि भाष्यम् ॥ This
quotation belongs to *Sabara's* explanation of
Mī sū I 1, 5 (see p 10, l 16 of the edition
in the Bibl Ind) It then proceeds, अस्माय
तत्तदर्थः । उपमानमपि न घटीयलोपमेरु लक्षणकत्वेनाय
भिषादिति । अथप्राप्यैतु एकत्र दृश्यमानं सादृश्यं प्रतिबो-
धिसादृश्यविशिष्टतया सन्निकृष्टे स्यै स्याद् बुद्धिमुत्पादयति इत
त्सादृश्यमिति (read °तिर) स इति ॥ The fragment
breaks off with प्रयोजनान्तरमाह । प्रतिनिधिरिति ।
यो तेन दर्शयू

[H T COLEBROOKE]

2186, 2187

1458b & 1458c *Mimamsasutradidhiti* or
Nyayaratidhiti, a commentary on the *Jai-
minisutra*, by *Rghatananda Sarasvati*, disciple
of *Adraya*, who was the disciple of *Vaccirara*

Bhagavatpada See Hall's Index, p 182, no
xxxvi, *Rajendralala Mitra's* Notices, vi, p 11,
no 1991

1458b Foll 29, size 9½ in by 4 in, ten
lines in a page

Mimamsasutradidhiti The first *adhyaya*

It begins

नत्वा मुरारे पदकञ्जरेण

महेष्टिभुवनगुणाननस्य ।

देव्या गुरुणा च पतिलनौमि (पतिल ° R M)

आयायलीदीधितिमर्थक्यम् ॥

तत्र ।

धर्मो द्वादशलक्षणा व्युत्पद्यतश्च लघुपै ।

प्रमाणभेदज्ञेयत्वप्रयुक्तिरुक्तमसंतका ॥

अधिकारो रतिदेश्य सामान्येन विज्ञेयः ।

जहो वापद्य तत्त च प्रसङ्गद्योदितः क्रमात् ॥

विषयैवाद्भुतनिर्माणये

चतुर्विधं यानमुदीयेते ऽथ ।

पादेयगुणिसि निह लघुगण्यै

सूचान्ति सिध्यति कर्ममुन्दम् ॥

अत्वाद्यस्मदित्थं सारद्विज्ञेयमुत्तम् ।

अस्मोभनवद्य च सूत्रं सूचयितो विनिरिति ॥

तत्र श्रीमान्मन्त्रदर्शोऽप्याहो धर्मनिर्माणेवाद्यन्वाहायै च
दर्शनादित्यक्तः । शास्त्रं आस्त्ये धर्मस्य हितमनेनेति । श्रीमान्मा
च पुनितविचाररचनात्मिका चेद एतः । तदुक्तं । श्रीमान्मा
संज्ञकमर्थं सर्वैरेवमुत्तरम् । सोतोरेदोरुनाम्ना (°) काहापुल्लवया
त्नरदिति ॥ तस्यां क्लृप्तं महेष्टिभुवनगुणाननस्य धर्मं प्रनोयमाते
हि येदेन करलालनः । इति कर्मस्यतभारो श्रीमान्मा पूरयित्ये
मुक्ते ॥ तत्राङ्गपञ्चकोपेत् सूत्रमधिकरणं व्याप इति च कथ्यते ॥
तत्तम् । विषयो विषयश्चैव (cp no 220) पूर्णपदमप्योत्तरम् ।
संगतिश्चेति यथाज्ञां शास्त्रे अधिकारो भूतमिति (a) तत्र विषयो
विषयस्योप चान्नः । विष्णुरूपानु यष्ट्य इति । संगतः संगेह
विष्णुरूपानु यष्ट्य इति यागविधायकसंघर्षादो पादो (वापाद °)
विधिद्वयतो अत्रादिति पूर्णः पद्यः । उभरं त्वर्षादो अत्रा
यनतीति यागायगते सिद्धान्तः ॥ संगतिः । शास्त्रे व्याप्ये तपा
पादे व्यापकमयम् विषयमुक्ता तत्रापादो धर्मनिर्माणेति सूत्रस्यै
ज्ञानं । तस्य परम्य च संगतिः शास्त्रसंगतिः (i) तत्रापादसंगतिः
प्रमाणभेदज्ञेयत्वप्रयुक्तिरुक्तमसंतका । अधिकारो रतिदेश्य सामा

न्येन विशेषतः । उहो वाषष्ठ तन्ने च प्रसङ्गयेति । पादसंगतिः ॥
पादे पादे वक्ष्यते । तद्यथा । विषयैवादिस्मृतिनामधेयानां पर-
स्परसंगतयः प्रथमाध्याये । एवं द्वित्रयोपाध्यायादिषु स्वयम्भूनीयाः ।
व्यायाः सूत्राणि । तेषां पद संगतयः आद्योपदृष्टान्तप्रमुदाहर-
णोपोद्घातप्रासङ्गीकापवादभेदेन तत्र तत्र सूत्रे प्रायशो वाच्या
इति ॥ अनारभ्यश्रुतं साध्यायो अध्येतव्य इत्यादि तत्राध्ययने
ऽष्टयं ब्राह्मणमुपनयोत तत्राध्ययनोत्प्रेतलपिकारनिर्देशः । अध्येतव्यो
येदराशिः साध्यायो अध्येतव्य इति स्पष्टतत्त्वप्रत्ययरूपविधिप्रव-
यादध्ययनेन साध्यायं येदराशिं भाषयेत् खापीतोच्चारणं नयेत्
तस्यापीतोत्सापगतोऽप्यकरणादिष्वित्योल्लेखेन विदित्तार्यस्य
निर्णयाय द्वादशाध्यायी भोभोत्सारयते अस्तदिग्धा विषयेत्तान-
भिगतायैकलपदोपस्यैव निष्कल्पसूत्रितेनुतात्तस्याध्ययनविधि-
रन्यस्याप्रसङ्गप्रसङ्गकतया इत्यादिसूत्रं प्रवक्ष्यते साध्यायो अध्येतव्य
इतिवत् स्वयंप्रवक्ष्यते . .

पूर्वमाद्ययते यत्र आद्येविको मता ॥ १ ॥

पूर्वैत्यायावयो यत्र प्रमुदाहरणान्तु ता ॥ २ ॥

प्रयज्ञाधिक्यते यत्र तत्र प्रासङ्गिको मता ॥ ३ ॥

पुष्टिर्लभ्यते यत्र पुष्टिस्थानात्मिका तु ता ॥ ४ ॥

कृत्वा यथाधिकां शब्दां पूर्वमेवातिदिशते ॥

तत्रातिदेशिको प्रोक्ता संगतिमोपपेदिनिः ॥ ५ ॥

यिकां प्रकृतिसिद्धयैनुपोद्घातं प्रवक्ष्यते ॥ ६ ॥

अपातो भवेतिहासेति ।

The first *pāda* (*ashādhikāranātmaka*) ends fol. 8b, the second (*caturādhikāranā*) fol. 17b, the third (*dasādhikāranā*) fol. 25a.

Colophon इति श्रीविश्वेश्वरभगवत्पादशिष्यसंभवा-
त्पादशिष्यश्रीराघवाभट्टसखीविश्वेश्वर भोभोत्सारवदोषिती
प्रथमाध्यायविश्वेश्वरभट्टश्रुतुर्थः पादः समाप्तः समाप्तश्च प्रथमो
अध्यायः ॥

1458c. Foll. 101, size 9½ in. by 1 in., ten lines in a page.

Mīmāṃsūsūtrādīkṣit : The second and third *adhyāyas*, both in the same handwriting as the first

The second *adhyāya* begins :

प्रथमाध्यायस्याधिकरणश्रुतिं संवर्तमानं इह
प्रवृत्तलपयो विद्या विधादीनां प्रवृत्तता ।
तदपीमानं कर्माणि तेषु भेदो विचार्यते ॥

फलं हि साधयमेतान् भूतन्यासनिमित्तसूत्रे (sic) प्राप्ते
सिद्धान्तसूत्रे ॥ भावार्थाः कर्मशब्दास्तथैः क्रिया ॥

The first *pāda* (*ashādhikāranātmaka*) ends fol. 10a, the second (*trayodaśādhikāranā*) fol. 17b, the third (*caturdaśādhikāranā*) fol. 24a, the fourth fol. 29a.

The third *adhyāya* begins :

शब्दान्तरादिभिर्भेदो यागादीनां निरुद्धः ।

तेषामङ्गादिनिषयो भेदश्चात्र निरुद्धते ॥

यद्भिः श्रुतादिभिर्भेदः स ह्यत्र निरुद्धते ।

आद्ये पादे श्रुतिकृतो द्वितीये लैङ्गिकः स्मृतः ॥

तृतीये पञ्चमनितश्रुतुर्थं प्रक्रियाकृतः ।

स्थानेः समाख्यया चापि पञ्चमादी तत्रा कृतः ॥

तत्रादी वक्ष्यमाणमर्थं प्रतिजानाते ॥ अथान्तः श्लेषहास्यमिति ॥

The first *pāda* (*pañcādāśādhikāranātmaka*) ends fol. 35b, the second (*ekavimsādhikāranātmaka*) fol. 46b, the third fol. 57b, the fourth (*ekavimsādhikāranātmaka*) fol. 67a, the fifth (*vimśatyādhikāranātmaka*) fol. 76a, the sixth (*pañcādāśādhikāranātmaka*) fol. 83b, the seventh (*trayovimsātyādhikāranātmaka*) fol. 92b, the eighth (*trayovimsātyādhikāranātmaka*) fol. 101a

[H. T. COLEBROOKE]

2188, 2189.

766 & 767. *Bhāṭṭādiṭīkā*, *Khandaśāstra*'s commentary on the *Mīmāṃsāsūtra*. See Hall's Index, no. xxxv., p. 179; Aufrecht's Oxford Cat., p. 353, nos. 836, 837; Burnell's Tanj. MSS., p. 83. *Khandaśāstra* died at Benares in 1665 (Aufrecht, Cat. Cat., p. 130).

766. Foll. 225; size 11 in. by 4½ in.; foll. 1-106, 135-167 eleven lines, foll. 107-134, 168-225 twelve lines in a page.

a) The second, third and fourth *pāda* of the first *adhyāya*. Foll. 17.

The second *pāda* begins :

विश्वेश्वरं नमस्कृत्य गच्छदेवः सतां मुने ।

तनुते तत्रावादेन संदिग्धां भाट्टदोषिणान् ॥

आसावस्य ० । चापुं चोपिषा देवता चापुमेव स्वेन भागये-
येनोपपावति न हवेन भूति गमयतोवाचपैरादाता विविप्रति-
पेधयदेव कर्तृप्रत्ययाभावात्पौरुषमेवने पुराधिक्कारेण निष्ठे संप्रति
तददेव धर्मपथेयोः प्रामात्यमति न येति विचार्यते ।

See Raj Mitra's Notices, vii, p 271, no 2521
(*Adhy I 2-III 8*)

The third *pāda* begins (fol. 4b)

धर्मस्य ० ॥ ग्राहयेयतिक्परिगृहीतानां मन्त्रादिप्रतीकस्मृतानां
धर्माधर्मयोः प्रामात्यं न येति भेदेह सम्मूलकत्वनिष्ठावकाभावाद्-
प्रामात्यम् । न सच प्रत्ययानुसृतं तेषां धर्मधर्मयोः प्रत्ययः चेदस्य
च प्रत्ययपरित्यागानुसृतम् । उपलभ्ये वा स्मृतिप्रत्ययनयेयस्यात्
प्रत्ययपरित्यागानुसृतस्य च वैदिकैवेया परित्यागं ग्राह्यानां
मात्रमात्रपरित्यागेन प्राप्तमानत्रया कल्पयितुमशक्तेः ।

The fourth *pāda* begins (fol. 9b)

वक्तु ० ॥ इह गुणविधित्वेन नामधेयत्वेन वा संभूतानां
सर्वनामेषु कल्पनादिस्मृत्यनुसृतानां उक्तिमोक्षादिप्रदानां प्रामात्य-
प्रामात्यं येति संग्रहे प्रकाशार्थमत्रादप्रामात्यम् ।

b) The second *adhyāya* Fol 23 (18-40),
in the same handwriting.

The first *pāda* begins

भावायोः ० ॥ एवं धर्मधर्मप्रत्ययेषु निरूपितेषु अपुना
तत्सम्बन्धं निरूप्यते ।

The second *pāda* begins (fol. 7a)

भावनभेदप्रतीकानुसृतधर्मोपयोगिभावापधिक्कारादपेक्षो-
द्भातप्रत्ययानुसृतप्रतीकानां सत्तां श्रुता ज्ञातान्तराद्भेदो अभिधीयते ।

The third *pāda* begins (fol. 1f)

गुणानु ० ॥ ज्योतिर्होमं यदि दत्तकालमात्रा भवेत् स्यादेष्टया-
वादात् यहात् गुणोपादादि वृत्त्यामा गुणाद्यनिति वृत्तम् ॥

The fourth *pāda* begins (fol. 22)

चारवर्गोप ० ॥ चारवर्गोपं ज्योतिर्होमं यदि दत्तकालमात्रा भवेत् स्यादेष्टया-
वादात् यहात् गुणोपादादि वृत्त्यामा गुणाद्यनिति वृत्तम् ॥

and fol 69 begins in the middle of the com-
mentary on the thirteenth *sūtra* of the fourth
pāda (see *sū* 14 *ślo* 1 on fol 71a) The
last leaf ceases in the middle of the commen-
tary on the twenty-first *sūtra* of the eighth
pāda (विप्रतिपेक्षे ०)

The first *pāda* begins.

चपात. ० ॥ तदेवं यदप्रमात्रात् धर्मधर्मो निरूपितो संप्रति
गोपनिर्वाचितो ज्ञेयत्वापरधर्मोपमानं निरूप्यते ।

The second *pāda* begins (fol. 50a)

चपातभिधान ० ॥ एवं धर्मधर्मोपयोगिभावापधिक्कारादपेक्षो-
द्भातप्रत्ययानुसृतप्रतीकानां सत्तां श्रुता ज्ञातान्तराद्भेदो अभिधीयते ।

The third *pāda* begins (fol. 57b)

धुते. ० ॥ एवं धर्मधर्मोपयोगिभावापधिक्कारादपेक्षो-
द्भातप्रत्ययानुसृतप्रतीकानां सत्तां श्रुता ज्ञातान्तराद्भेदो अभिधीयते ।

The fifth *pāda* begins (fol. 72f)

चान्याय ० ॥ उद्योगुवाचप्रत्ययानुसृतप्रतीकानां सत्तां श्रुता ज्ञातान्तराद्भेदो अभिधीयते ।
निरूपितो संप्रति गोपनिर्वाचितो ज्ञेयत्वापरधर्मोपमानं निरूप्यते ।
चपातभिधान ० ॥ एवं धर्मधर्मोपयोगिभावापधिक्कारादपेक्षो-
द्भातप्रत्ययानुसृतप्रतीकानां सत्तां श्रुता ज्ञातान्तराद्भेदो अभिधीयते ।

The sixth *pāda* begins (fol. 80a)

सर्वधर्म ० ॥ चान्यायधुतेन सस्य धर्मधर्मोपयोगिभावापधिक्कारादपेक्षो-
द्भातप्रत्ययानुसृतप्रतीकानां सत्तां श्रुता ज्ञातान्तराद्भेदो अभिधीयते ।
चपातभिधान ० ॥ एवं धर्मधर्मोपयोगिभावापधिक्कारादपेक्षो-
द्भातप्रत्ययानुसृतप्रतीकानां सत्तां श्रुता ज्ञातान्तराद्भेदो अभिधीयते ।

The seventh *pāda* begins (fol. 91)

प्रकारविशेषण ० ॥ एतद्वर्गोपयोगिभावापधिक्कारादपेक्षो-
द्भातप्रत्ययानुसृतप्रतीकानां सत्तां श्रुता ज्ञातान्तराद्भेदो अभिधीयते ।

The eighth *pāda* begins (fol. 101)

The second *pada* begins (fol 118a)

सह ० ॥ दृष्टे यशो यूपस सह करोति सहसा पशुन
नक्रोति धृतम् ।

The third *pada* begins (fol 123b)

अनात्म्य यस्य पर्यवशे नृहर्मयति न स पापं शोकं गृपो-
तरोति धृतम् ।

The fourth *pada* begins (fol 130b)

प्रकल्प ० ॥ राजमप्रकल्पे इष्टिषुभोना सागा सागाय
होमविदेवनारय (read ० द्य) सधे कलाकाङ्क्षा सधि धुता न
साराज्येन फलेन संपद्यते ।

e) The fifth *adhyaya* Foll 33 (135-167)

The first *pada* begins

धृति ० ॥ तदेवमद्रप्रधानसाराख्येन प्रयोक्तव्यं श्रुते श्रुता
प्रयोगादिना क्रमो निरूप्यते । एकादशे हि अङ्गानां प्रधानानां
वैकल्येन प्रयोगादिना विधानमिति वक्ष्यते ।

The second *pada* begins (fol 138b)

सन्निपाते ० ॥ यवानेकशो प्रधानानामङ्गानां पा एकेन प्रयो-
गरिधिनोपसद्हात्साङ्गानां साहित्याभ्यगमस्तत्र दशैषैषैमासमाप्ता-
यमादी किं एकेकस्य प्रधानस्य सन्निपातोपकारकाङ्क्षायां
कृत्वेतस्य कर्तव्यमित्येव कथयानुसमयो ध्येय ०

The third *pada* begins (fol 201b)

विभूति ० ॥ विकृतायेकादशप्रयोजनान्वति धृष्टयसद् इत्यादि
वैकृतां अनेकवृत्तधिकारस्य धृष्टा ना प्रतिप्रधान गुणान्वि-
श्यायेन धृष्टयस्यादिददकैकस्मिन्प्रयोजनादौ प्रत्येकमभिर्वध्या
इति ०

The fourth *pada* begins (fol 161b)

क्रमको य ० ॥ तदेव निरूपितेषु क्रमप्रमाणेषु उक्तरोक्तस्य
दीर्घस्य प्रागेवास्माभिर्निर्दिष्टम् । सुषोभनाम् न भूषकारे
द्योत्यते । शिष्यानुग्रहायै तु कृषिदुष्यते । धुतिविरोधे पाठस्य
दीर्घस्यम् ।

Date of this part अथ २००० ॥ शुभमस्तु सर्वत्र ॥
सनत् १९२० ॥

पंचि मास्यसिने षष्ठे द्वादशयो पुष्यवारे ।

सात्ताभिधेन लिखितं मुदे अननु पीतम् ॥ १ ॥

f) The sixth *adhyaya* Foll 44 (168-211),
in the same handwriting as a-d

The first *pada* begins

द्रव्याणां ० ॥ एव अक्रमके प्रयोज्यवर्गे निरूपिते श्रुता
त्रयाधिकारी निरूप्यते त्रयाधिकारी नाम फलभोक्तृवसनाधि-
करणं कर्तृत्वम् ।

The second *pada* begins (fol 176a)

पुरुषार्थक ० ॥ अष्टविधायाः सवमासीरक्षितापनेककर्तृक-
सम्प्रयोगादेकं फलं सर्वं कर्तृभिरप्ययशो भुज्यते ०

The third *pada* begins (fol 179b)

संयंशको ० ॥ नियमेनित्तिकानां कर्मणां काम्ययत् सर्वोद्दो-
षमहारेणैव प्रयोगः ।

The fourth *pada* begins (fol 187a)

शेषात् ० ॥ दशोदी यदा सकल्पस्य पुरोडाशस्य दक्षिणतोरस्य
या हविष्य, संपूर्णस्य नारासदा प्रधानानुरोधेन दक्षिणतोरपनी
प्रमत्तायां यस्य सर्वार्थे ह्यर्थेयि नारयेमुद्दिष्टेष्वहरेषुयां श्राव्यो-
न्नेता देवता चरितंस्मात् यन्नेतेरिति धृतमाख्येनेव याग इत्यभि-
प्राद्यम् ।

The fifth *pada* begins (fol 192b)

समुद्भवे ० ॥ दशैषैषैमासयोर्षेय्य हविर्निर्हर्षं पुरुस्तदनुना
समुद्भियात् ०

The sixth *pada* begins (fol 202b)

सन्निपाते ० ॥ दशैषैषैमासयोर्षेय्य कल्पभेद, धृत । वाशिष्ठादीनां
नारायणोऽस्मिन् विद्वद्भ्यः प्रपातकवृत्तपादमेवाभिस्मादिना ।

The seventh *pada* begins (fol 205a)

खदाने ० ॥ पिपासितं सखैश्च ददातीति धृतम् । तत्र
विधादीनामपि साहित्येन साक्षात्साम्यात्प्राप्तनपदेन दानम् ।

The eighth *pada* begins (fol 208)

इष्टिपूर्वकत्वात् ० ॥ सति चतुर्होतृमहाका मन्त्रा धृष्टिर्वा
होता धीरध्वजैरुत्तिदाद्यन् त्रैविषा होमाद्य विहिता ।

g) The seventh *adhyaya* Foll 14, in the
same handwriting

The first *pada* begins

धृतिप्रमाख्यता ० ॥ एवं साधिकारे उपदेशे श्रुते श्रुता
तदधीनानिद्विदिदेशो निरूप्यते ॥ अतिदेशो नाम य यदायीं
यादृशोपकारद्वारा यदङ्गत्वेनाप्यतिरिक्तस्य यदाप्येस तस्य
परिचयत्वेन रूपेण तादृशोपकारद्वारेवाभ्याङ्गानोपकं प्रमाद्यम् ॥

The second *pada* begins (fol 216b)

सध ० ॥ प्रकृती ज्योतिरोमे अविषयानुसन् रपतरं विकृ-
तिविशेषे अविषयान्नादौ क्यतरेषु कर्तव्यत्वेन धृतम् ०

The third *pada* begins (fol 217a)

उक्तं ० ॥ इदानीं नामातिदेशः प्रसूयते । साममग्निहायं
बुद्धोत्तोतादी नैयमिकाग्निहोत्राविधानां नामो न तामत्र कर्मा-
नरवाचकत्वम् ।

The fourth *pada* begins (fol 223a)

उति कर्तव्यता०॥ तदेव च प्रमदो नामातिदेशो निरूपितः ।
इदानीं बलितवचनातिदेशो निरूप्यते ।

767 Foll 358, size 11½ in by 5 in, fol 1-69 twelve or thirteen lines, fol 70-147 eleven lines fol 148-227 twelve lines, fol 228 258 ten lines in a page

Bhattachadipika, *Khandadepa's* commentary on the eighth, ninth, tenth, eleventh and twelfth *adhyaya*

a) The eighth *adhyāya* Foll 12

The first *pada* begins

अथ विशेषः०॥ तदेव विविधो गतिदेशो निरूपितः । तत्रापि प्रत्यक्षचननामातिदेशो कात्स्न्यं चित्ता वृत्ता । चोदना लिङ्गातिदेशस्य तु सामान्यतो निरूपितस्य प्रकृतिविशेषनिरूपणाद्येनष्टम आरभ्यते ।

The second *pada* begins (fol 7a)

यानिने०॥ यानिनियमगम्यानिद्यानुमिष्यप्रयामिनप्रतिपत्ति-
कर्मणो उच्यतेप्रायेया किं कीमिकातिदेश उत दार्शिक इति चिन्त्यते ॥

The third *pada* begins (fol 9a)

हविर्गते०॥ चानाविद्यानेकदशकपालं सारस्वतं चहं
चाहस्यस्य चहमिमादिहविर्गते क्रमसामान्यात्प्रयमनोययो-
चानाविद्यापचाहस्यस्योरागनेयानोयानोयधिकारत्वमिति प्राप्ते
क्रमसामान्यात्प्राप्त्यान्वयसापेक्षत्वेन विलोपोपस्थितिकत्वादुक्त
विद्यास्यगतदेवतासादुरयस्यानव्यापेक्षत्वेन यागस्वरूपपरिचाय
कत्वेन च शीघ्रोपस्थितिकस्य चत्वारश्चात्रनागनाविद्यापम्यानी
मोनोयधिकारत्वं चाहस्यस्य चानेयधिकारत्वम् ॥

The fourth *pada* begins (fol 11a)

हविर्गते०॥ तदेव सिद्धे गतिदेशो दर्विर्गतेषु तदपरादं चक्रं
हविर्गतेषु निरूप्यते ॥

b) The ninth *adhyāya*, incomplete Foll 57 (13-69), in the same handwriting The last leaf ceases abruptly, but only four or five lines are wanting

The first *pada* begins

सात्त्विकं०॥ तदेव सिद्धे गतिदेशो ब्रह्मादिब्रह्मपरिवेष
उदित्यते । विविधोहो निरूप्यते । नवोह नोहो-
तत्त्वोहोह ॥

The second *pada* begins (fol 37b)

सामानि०॥ रथनरादिशब्दानां सामादिशब्दानां च गति
मात्राचिन्तं गतिविशेषोपपत्तादिधर्ममात्राचिन्तं वा सिद्धमेवेति
रविषयया स्मर्यते ॥

The third *pada* begins (fol 51a)

प्रकृती०॥ अग्नेरह देवयान्यया मोहोपां मेधेसादिमन्त्रेण०॥

The fourth *pada* begins (fol 62a)

चक्षुर्गति०॥ तच्चैव प्रियं चक्षुर्गतिरस्य पञ्चपला(च)नुक्तो
अपारपलादिनि युक्तम् ।

c) The first four *padas* of the tenth *adhyāya*
Foll 78 (70-147)

The first *pada* begins

विषे०॥ तदेवमहे सिद्धे शुभानिदिशानी पदार्थानुत्पन्ना
पदादाव्यो विकृती वापा निरूप्यते ।

The second *pada* begins (fol 85a)

कृष्णलेपु०॥ कृष्णलेपरी पाक कर्तव्यो नेति चित्तापाय ।
कृष्णलेपानेव हविर्गतेषु च अथयननरेणापि तस्यादर्पलोपाद
करणम् ।

The third *pada* begins (fol 107b)

विकृती०॥ यस्यां विकृतीं प्रकृतान्नन्वयमेवापरांश्चक्षुर्ग
यथा एकादश प्रपातान् यततीत्यदी तत्र ०

The fourth *pada* begins (fol 120a)

प्रकृति०॥ अग्नेये कृत्तिकाय पुरोडाशमराकपालं निषेधे
दिशि नक्षत्रेहि विधायोपयोगां समाप्राप्ता ।

d) The last four *padas* of the tenth *adhyāya* Foll 51 (148-198) in the same handwriting as parts a and b of this volume the last three leaves, with the end of the eighth *pada*, are in a rude modern handwriting

The fifth *pada* begins

यानुवर्त्येवम०॥ यत्र प्रकृती चहत्वाग्निमन्त्रादुक्तानि कथा
लादोनि युक्तानि । तत्र विकृती तत्त्वमन्त्राकपालं तत्राग्ने
कचिद्विषयम् ॥

The sixth *pada* begins (fol 165a)

तत्त्वमन्त्रा०॥ योयानेककथानवयुग्मयानि सामानि ।
तस्यानेव कर्मकारे येयानि ।

The seventh *pāda* begins (fol. 172b):

पशोः ० ॥ अग्नौ योमीये पशुमालमेत्यथ यद्यपि उत्पत्तिवाक्ये
पशोरेव पुरोडाशपद्वेयतासंयन्धित्वेन हविष्प्रतीतिः ।

The eighth *pāda* begins (fol. 182a):

प्रतिपेयः ० ॥ तदेवमर्च्योपायस्यास्यनाथ पाथो निरूपितः ।
प्रतिपेयादिदानौ निरूप्यते ।

On the first page (70a) there are these
verses:

उपचरित्याः सन्तो यद्यपि कथयन्ति नैकमुपदेशम् ।

यास्तेषां स्वरूपपाला एव भवन्ति शास्त्राणि ॥ १ ॥

यद्यपि यद्यपिद्यातन्मन्योदिकर्षो या

यदि यथि विषये वा यन्नेवामः स यस्याः ।

यद्यपि दिशि मस्यां भानुमान् सैव पूर्वा

न हि तरङ्गदोति दिक्पराधोनृत्तिः ॥ २ ॥

e) The eleventh *adhyāya*. Foll. 29 (199-
227). The 207th leaf brings in a piece omitted
on fol. 206a, l. 10 (अथैकपञ्चमुक्तिः).

The first *pāda* begins:

प्रयोगानाभिसंयम्यात् ० ॥ तदेवं दशभिरध्यायैः प्रकृती विकृती
चातुष्टेयपदाद्वैधवगतेष्वपुनः तेषां प्रयोगविधिवगानुशान्तत्वात्
निरूप्यते ।

The second *pāda* begins (fol. 205a):

रक्तदेशः ० ॥ इह सिद्धप्रयोगविधिप्रकृत्य पूर्व तस्योत्पत्ति-
विधिभेदेन न भेदो गपि तु स्वातन्त्र्येण व्यवसाभावे विनियोगि-
क्यनेक्यमित्युक्तम् ।

The third *pāda* begins (fol. 218b):

अज्ञानां ० ॥ अज्ञानां प्रधानानां नैकप्रयोगविधिधिरिगृही-
तानामेकदेशकालकर्तृकत्वमित्युक्तम् ।

The fourth *pāda* begins (fol. 220b):

चोदनेकत्वात् ० ॥ सर्वैकफलसाधनानामनेकेषां कर्मिणां फले
साहित्यावगमे गपि देशकालकर्तृभेदे प्रयोगभेदादज्ञापृत्तिरित्युक्तम् ।

f) The twelfth *adhyāya*. Foll. 31 (228-258).

The first *pāda* begins:

तन्नि ० ॥ तदेवमनेकेषां प्रधानानामगृह्यमाणविशेषत्वे उद्भूत-
त्वात् । गृह्यमाणविशेषत्वे त्वार्थवित्युक्तम् ।

The second *pāda* begins (fol. 241a):

विहारो ० ॥ साहचर्योपादानामापादनोत्पत्त्यानां प्रयोजना-
नेषां सामर्थ्यादेवामिन्साध्यधीतमात्रैर्लौकिकसाधारण्येन
कार्यमात्रायेतम् ।

The third *pāda* begins (fol. 248b):

विश्वमिति ० ॥ अष्टरावरूपे सहीने विश्वमित्यपमहः ।
ततोऽभिप्रपः पदहः ततोऽभिनिर्गत् ॥

The fourth *pāda* begins (fol. 255a):

अथाद्य ० ॥ सन्नि अयमंशजः क्लेशमन्त्राः । ऐषापीमृषं
अयतोदेवं अयति चोदनापोदितत्वेन ये विनिर्मुक्ताः ।

It ends:

तदेवं निरूपयती द्वादशभिरध्यायैर्धर्मार्थम् ॥

त्रैमिनेर्विमलमृक्पु मर्गं शुद्धिमाय विपुला समपेक्षः ।

प्रोतिमेतु नृदत्तेः पदपमे येन जन्मनिग्रहो न पुनः स्यात् ॥

Date of this copy of the twelfth *adhyāya*:

पठिता श्रीमहोपाध्यायः (?) नामककेशवभट्टानी त्रिदिवे
मिथगीरीदक्षेन श्रीवदानन्दारामे सं १९१४ भाद्रपदशुद्धदशम्याम् ।
[H. T. COLEBROOKE.]

2190, 2191.

1017 & 1018. *Dhātupadipikā*, a second copy,
incomplete.

1017. Foll. 275, in eight parts; size 11-
11½ in. by 4-4½ in.

a) The second, third and fourth *pādas* of
the first *adhyāya*. Foll. 21; 11-15 lines in
a page.

b) The first *pāda* and a part of the second
pāda of the second *adhyāya*. Foll. 14 (22-35);
13-15 lines in a page. The last leaf termi-
nates in the middle of the commentary on
the twenty-seventh *sūtra* of the second *pāda*
(सामेयुः). See no. 2194 (1562b).

c) The first two *pādas* of the third *adhyāya*.
Foll. 20 (36-55); twelve lines in a page. The
last leaf ceases in the beginning of the third
pāda.

d) The last six *pādas* of the third *adhyāya*.
Foll. 39 (56-154); foll. 56-66 nine to twelve
lines, foll. 67-154 nine lines in a page. On
fol. 67a another large handwriting sets in.

e) The fourth *adhyaya* Foll 31 (155-185), ten lines in a page

f) The fifth *adhyaya* Foll 26 (186-211), 13-15 lines in a page

g) The sixth *adhyaya* Foll 47 (212-258), in the same handwriting as part f, 11-13 lines in a page

h) The seventh *adhyaya* Foll 16 (260-275), twelve lines in a page

1018 Foll 239 (276-514), in five parts, size 11 in by 4½ in

a) The eighth *adhyaya* Foll 15 (276-290), twelve lines in a page For the date, see part e

b) The ninth *adhyaya* Foll 83 (291-373), 10 or 11 lines in a page

c) The first four *padas* of the tenth *adhyaya* Foll 76 (374-440), foll 374-387 twelve to fourteen lines, foll 388-419 (in a new handwriting) ten to twelve lines in a page

d) The eleventh *adhyaya* Foll 37 (450-486), in the same handwriting as part a, 11 or 12 lines in a page For the date, see part e

e) The twelfth *adhyaya* Foll 28 (487-514), in the same handwriting as parts a and d, 11 or 12 lines in a page

Date संवत् १९१३ शके (?) श्रीमान् कृष्णचन्द्रे यत्
यकादशे गुरुवासरे श्रीय पुनर्कं नल्ल नाम संवत्सर
यममान (sic!)

[H T COLEBROOKE]

2102, 2193.

1612 & 1370 *Bhaffadipika*, the first three *adhyayas*, incomplete

1612 Foll 156, in two parts, size 9½ in. by 3½ in

a) The first and the second *adhyayas* Foll 116, 6 or 7 lines in a page

b) The first two *padas*, and the beginning of the third *pada* of the third *adhyaya* Foll 49, 6-8 lines in a page

1370 Foll 169 (41-209), size 9½ in by 3½ in, 6-8 lines in a page

The remaining part of the third *adhyaya*, incomplete at the end, ceasing in the middle of the eighth *pada* The last leaf contains only this colophon इति श्रीसरस्वदेवकृती भाट्टदीपिकायां चतुर्थाध्यायचतुर्थपाद समाप्तस्तथा ॥

Nearly all leaves of these two volumes are coloured yellow [H T COLEBROOKE]

2194.

1562b Foll 16, size 11½ in by 4½ in, 13-15 lines in a page

Bhaffadipika, the second, third and fourth *pada* of the first *adhyaya* The handwriting is the same as in no 2190b (1017b)

[H T COLEBROOKE]

2195.

1562c Foll 17, size 11½ in by 4½ in, foll 1-6 eleven or twelve lines, foll 7-17 ten lines in a page

Bhaffadipika, the seventh *adhyaya* The handwriting of the first six leaves is the same as in nos 2196 (1562d) and 2191b (1018b)

[H T COLEBROOKE]

2196

1562d. Foll 14, size 11½ in by 4½ in, twelve lines in a page

Bhaffadipika, the eighth *adhyaya*, in the same handwriting as no 2191b (1018b) and the first six leaves of no 2195 (1562c)

[H T COLEBROOKE]

Mināmārasārasaṃgraha, a commentary on Bhaṭṭa Saṅkara's *Kārikās*, by *Akṣatāgriheṣu*, son of Bhaṭṭa Viśvanātha. An incomplete copy, comprising only the first four *adhyāyas*, but without the first *pāda* of the first

The commentary explains not only the *Kurikūś*, but also the *Jaiminisūtras*

The text of the *Karilās* is given at the end of each *adhyāya*. Those of the first *adhyāya* are (fol 18h) सप्तध्यायमिदं नकारिकाः ॥

नत्वा गणेशयाग्रामगु(यिप्रोन्) भट्टशङ्करः ।

सहस्रं यत्किं सिद्धान्तान् सादृष्ट्योक्तशतद्वयान् ॥

અપોતિરૂઢ દર્શાર્થે ધર્મે માનં ચ ચોદતા ।

धर्मो ज्यैष्ठ्योदनासन्त्यो(१०७) न तन्म(१) न परीक्षता ॥१॥

प्रत्यक्षलक्षणीति च स्वात्.प्रामा.स्वपर्येणम् ।

शब्दार्थान्वयनित्यत्वमुपधेयमिति ज्ञातः ॥ २ ॥

निपालसुतवाढो ऽथ शन्यपादस्य हयवाम ।

अनुमानपरित्येदः शब्दप्रामाण्यवर्धनम् ॥ ३ ॥

प्रानास्यमपमानस्याप्यथोपपत्तेश्च पर्येनम ।

मानाख्योक्तिरभावस्य स्फोटधादनिपाक्रिया ॥ ३ ॥

साकृतिस्थापन चापापोहपादनिराकिया ।

वनपादस्ततश्चाप्य सवन्ध्याल्लेषदमसम् ॥ ५ ॥

विज्ञानोपनिषद्संस्थापनात्वात्सुतः परमः ।

शब्दाधिकरणं वाच [तद्गुणाधिकरणं वाच] तद्गुणाधिकृति-
शब्दाधिकरणं वाच [तद्गुणाधिकरणं वाच] तद्गुणाधिकृति-

॥ वैश्वदेवोऽस्य गोपः ॥ दीदमस्तु नमः ॥ १ ॥

सर्वपादविभागश्च नादुष्टरक्षितम् ॥ ७ ॥

श्रुत्वा हतुविपनास्ति मन्त्राणां च प्रमाणता ।
सर्वानां च भाषाणां च भाषाविशिष्टता ॥ ५ ॥

स्मृतानां च प्रमाणत्वं न तच्छ्रुतावस्थित-
॥१३॥

हनुदशनिता इष्यते शास्त्रादत्रापि मणिकम् ।

शिक्षकप्रेमप्रमाणित शिक्षकप्रमाणित ॥ ६

यथाद्या दधिपूजाद्या. पत्वाद्यथमपायेः ।

सृष्ट्याधारस्य बाधः स्यात् त्रिवृद्धगादाचिन्तनम् ॥

पिकनमादिभिन्नाय कल(१००)सूत्रास्तन्नाय

आन्धादेश्चासतन्त्रत्वं होलाकाद्यप्यपस्थितम् ।

ग्रामाह्वं व्याकृतिस्मत्या अपैवर्षं लोकवेदयो. ॥ १२ ॥

साकृतेरेयं याच्यन्तं नामधेयमाणात् ।

उद्दिष्टादेश्य नामत्वं पित्रादेश्यापि नामता ॥ १३ ॥

_____

तत्प्रस्थान्यायतां नामाण्यव तद्वदशतः ।

यानपय श्व नामत्वम्, आग्नयादा त्वनामता ॥

षट्सिंहाज्यादिजात्यर्थं प्रोक्षण्यादि तु योगिकम् ।

निर्भय्यमपि तद्धत् स्याद्वैश्वदेवे च नामता ॥

अथानांशोपायनं नृसिंहे गीशवा सपिथ ।

॥ ११ ॥

ਸਾਨੂੰ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

मञ्जमातं(?) छानिचेय भृष्टा मृष्ट्यादिगीयता ।

साहित्य(र.० इत्य)सम

The second *adhyāya* begins with the second quarter of the eighteenth *śloka*, and ends with the thirtieth (fol 40b), the third *adhyāya* ends with the first quarter of the seventy-second *śloka* (fol 88a), and the fourth *adhyāya* with the third quarter of the eighty-ninth *śloka* (fol 107a).

The commentary begins

आध्यायस्य क्रियायेत्वादानैकैकमतदर्शानां तस्मादनिप्रमुच्यते ॥
 सत्यापि. । आध्यायस्य फलभावनारूप्याक्रियापैत्वात् प्रामादस्य धर्म
 इतुक्तं पूर्वं चोदनामूचे. । तेनातदर्शोनामानैकैकमतदर्शानादेश
 तस्मादनिप्र मुच्यते धर्मे प्रामादस्य प्रमादजनकतमुच्यत इति. । अथगतौ
 धर्मेनिशासेत्यप्रमादस्यरूपसाधनफलं साभासिधेर्नो निशास्यत्वेन
 प्रतिज्ञातः. । तत्राभिनवत्वाये प्रमादो निरूप्यते किं प्रमादधर्म
 इति. । तेन अदेय किञ्चिद्व्यग्रप्रमाणनिरूपणस्यैवादानमस्मृति-
 नामयेवादिगोचरं तत्तत्सर्वमयेव समतम् । न ह्यत्र चोदनाप्रामादस्य-
 साधनं लघुवर्णाथ येन स्मत्वादेशसंगतिः स्यात् किं तर्हि धनेप्र-
 मादनिरूपण. । तेन लघुवृत्तसंगतिस्त्वारोसिद्धा. । प्रकृतसंगतिरपि
 चोदनानां प्रामादस्य पदपदार्थैकवर्थात्यन्तकत्वेन वाक्यार्थप्रती-
 त्तैर्लघुवृत्तया धोषपादिभेदे अन्तराधिकारस्य वेदद्वारेण तासां
 पौरुषेयत्ववादाशङ्कितम् । ननुकृष्टकाला येदा इदावैतानास्ये च
 चोदनासंभासत्र पौरुषेयवादेहेदा असदस्यं पौरुषेयत्वचोदना
 इत्येवमशङ्का येदापौरुषेयतया तदवयवतां चोदनानामप्यपौरु-
 षेयतया प्रामादस्ये साधिते तदवयवत्वेनोपास्यतानामर्थवादादि-
 भागानामप्यपौरुषेयत्वसाधनान्यथोदनावत् प्रसक्तं प्रामादस्यसि

न चेति चिन्तत इति । तत्रास्मिन्नेव सूत्रे विध्यतिरिक्तानामपे-
क्षदम्बनापेधानां क्रियाचैत्वानां वादानपेक्षे प्राप्ते कारिकाकृत
पादु । सर्वेशदादिमानतेति (Sl 7) ।

The commentary of the second *adhyaya*
begins (fol 20b)

नमस्कृत्य गणपते पादाहणे सिद्धिसाधने ।
विचारैरं प्रमाणाणि कर्मभेदो निरूप्यते ॥

The commentary of the third *adhyaya*
begins (fol 41b)

नमस्कृत्य गणपते पादाहणे सिद्धिसाधने ।
विचारैरं प्रमाणाणि कर्मभेदो निरूप्यते ॥

The commentary of the fourth *adhyaya*
begins (fol 89b)

नमस्कृत्य गणपते पादाहणे सिद्धिसाधने ।
विचारैरं प्रमाणाणि कर्मभेदो निरूप्यते ॥

Date of the first *adhyaya*, सवत् १८६५, date
of the other three *adhyayas*, सवत् १८६६

Colophon इति श्रीमद्विद्यनाथपालनाहिताग्निवेश
विरचिते श्रीमन्नारायणसहस्रनामसंस्कृतसंग्रहे भट्टश्रीकरीयकारिकाविषयेन श्री
हरणमालादिद्वयनामिकासंग्रहे द्वितीयाध्यायस्य चतुर्थे पादे ॥
[J R BALLANTYNE]

2198.

3099 Foll 54, size 9½ in by 4 in, 10-12
lines in a page

Mimamsanyayaprakāśasamgraham an *am* *Mimamsa*
prakaranam, according to Burnell, Tanj MSS,
p 85, "the most popular introduction to the
Mimamsa," by *Apadeva*, son of *Anantadeva*

See Hall's Index, p 180, no xlix The
beginning has been printed in Aufrecht's
Oxford Catalogue, p 219b, no 524, and in
Raj Mitra's Notices, I, p 167, no 299

The end is

इति सोऽयं धर्मो यद्विशेषेण विहितस्तद्विशेषेण क्रियमास्तद्धेतुः ।
श्रीमोविन्दारिषधुषा क्रियमाणु नि चेषसहेतुः । न च तन्मध्य
बुद्धानुष्ठाने प्रमाणाभावात् । यत्करीषि यद्विज्ञासि यज्जुहासि तद्विज्ञा
सि । यत्प्रवक्षसि कीर्त्तयि तन्मध्य मर्त्येणमिति स्मृते ॥
सम्याद्याष्टकादिस्मृतिवद् प्रामाण्यादिद्वयव्य विसर ॥

सह मन्दमति क्षेत्रे प्रक्षिपा भट्टमता ।

तस्मान्ननेर्विहासो म्य गोविन्दगुरुपादयो ॥ १ ॥

यन्मरुपो मदीयो म्य वाग्याशाः भुगोभन ।

यनेन प्रीयतां देवो गोविन्दो मकवत्सल ॥ २ ॥

The handwriting is not everywhere the same,
foll 19b-31a and fol 46 being apparently not
as old as the main body of this manuscript

[J R BALLANTYNE]

2199.

3098 Foll 60, size 9½ in by 4½ in,
generally 11 or 12 lines in a page

Nyayaprakāśa, a second copy of *Apadeva's*
work Foll 21-20 and fol 38 are in a modern
handwriting, but the main body of this manu-
script may belong to the end of the 17th
century There are some lines in a small
handwriting on the outer side of the first leaf
which seem to belong to some other *Mimamsa*
work.

[J R BALLANTYNE]

2200

3033 Foll 32, size 12½ in by 6½ in
15-21 lines in a page

Mimamsanyajaprah as a third copy with
marginal notes in a small handwriting The
following lines are on the first page

यच्च यच्चनसा भवतां यच्च यच्चनसेतत् ।

शशक शलकी गोधा सन्नो कूर्मो म्य( ) यच्चन ॥

यच्च यच्चनसा भवतां यच्चयत्नेन राय ।

शशक शलकी गोधा सन्नो कूर्मो म्य( ) यच्चन ॥

[J R BALLANTYNE]

2201.

1458a Foll 59, size 9½ in by 4 in ten
lines in a page

Mimamsanyayaprakāśa, a fourth copy

[H T COLLEBROOK]

2202.

3272 Foll 44, size 14½ in by 7½ in,
12-14 lines in = page

Mīmāṃsanyayaprāśa, a fifth copy

The scribe has added लिखितं नाम संविदापुराणे
महर्षयवाक्यम्(?) [A O BURNELL]

2203.

1321 Foll 203, size 12½ in by 4½ in,
foll 1-136 thirteen lines, foll 137-203 twelve
or eleven lines in = page

Jaiminiyan jayamalavistara, "the maxims of
Jaimini's philosophy, or religious institution,
in easy verses, with = commentary in prose"
(Colebrooke, on fol 1a), by *Madhava Acarya*
(in the second half of the fourteenth century)
See Hall's Index, p 168, no 1

Copied, in ten parts, by one and the same
scribe, Samvat 1847 and 1848

- a) The first *adhyaya* foll 20,
- b) the second *adhyaya*, foll 16,
- c) the third *adhyaya*, foll 33,
- d) the fourth *adhyaya*, foll 12,
- e) the fifth *adhyaya*, foll 11,
- f) the sixth and seventh *adhyayas*, foll 23,
- g) the eighth and ninth *adhyayas*, foll 22,
- h) the tenth *adhyaya*, foll 46,
- i) the eleventh *adhyaya*, foll 12,
- k) the twelfth *adhyaya*, foll 9

The numbers of the verses, and other mar-
ginal notes, are in Colebrooke's handwriting

An edition of the *Jaiminiyan jayamalavistara*
was begun by Th Goldstucker (Sanskrit Text
Society, London, 1865-1869), and finished by
E B Cowell (1876) Another edition in the
Anantaratna Skr Series

[H T COLEBROOKE]

2204.

1841 Foll 345 (and four additional leaves,
after foll 31, 23, 204 and before fol 217,

which supply omissions), size 11½ in by
5½ in, eleven lines in a page, modern hand-
writing

Jaiminiyan jayamalavistara, a second complete
copy

The first *adhyaya* ends fol 37a, the second
fol 64b, the third fol 120a, the fourth fol 144a,
the fifth fol 161a, the sixth fol 195a, the
seventh fol 203b, the eighth fol 218a, the
ninth fol 244a, the tenth fol 311b, the eleventh
fol 330b, the twelfth fol 345b

[J TAYLOR]

2205.

204 Foll 333, size 9½ in by 4½ in,
eight lines in = page

Jaiminiyan jayamalavistara, a third, but in
complete copy, in five parts, all in the same
handwriting, except the last twenty two leaves

- a) The first *adhyaya*, foll 47,
- b) the second *adhyaya*, foll 89,
- c) the third *adhyaya*, foll 75,
- d) the fourth (ends fol 33b), fifth (ends
fol 61a) and sixth *adhyaya*, foll 101,
- e) the seventh (ends fol 126), eighth (ends
fol 25a) and ninth *adhyaya*, foll 70

[H T COLEBROOKE]

2206

285b Foll 65, size 10½ in by 3½ in,
legibly written, in Devanagari, in the early
part of the last century, ten lines in a page,
except the last eight leaves (originally paged
separately), which have been supplied by =
more recent hand, nine lines in a page The
original pagination of the two portions (6-62,
1-8) has been obliterated, and changed to
89-153, so as to make them appear as the
continuation of MS 285a (the *Narayaniya*
written on the *Akshayana Grihyasūtra*)

A fragment of a *Mīmamsa* treatise, in the *śraṅghara* metre, with a commentary

The first leaf (the sixth of the original MS) begins in the middle of the comment on the first *śloka* प्राप्तिरूपो पुन श्रवणं क्लृप्तोपकाराज्यभाग सपथेन °

The second *śloka* runs as follows (fol 92b, orig 9b)

अप्राप्तिं प्राप्तिभाजानपि यदि परमावन्तरा एवैकव
प्यानुसारेदपथं नृनसि विषयध्वनेनमप्याप्रदोषः ।
तस्मादाशयं लक्ष्यध्वनित्तिनिमित्तं म्यादित्तिप्राप्तिवत्ते
नृनसिध्वो अपि हती(1) नियमविषये खल्वपुनः
[यलोड ॥ ३ ॥]

यद्यप्यापि परिहर्तुं प्राप्तिभाजानपि नाम °

The third *śloka* (fol 93b, orig 10b)

युपः सर्वो व्यपृष्टः स्वयमपि विधिपादस्मरणाद्योगाद्
स्मिन्निधोऽपि दृष्टे रदितनियमन(?) तत्र वा प्राप्तिपात्ता ।
तस्मात्तत्त्वतः परमनयगतं रूपमेदं विहाय
प्राप्यप्राप्तिं विचार्य कथमपि तद्विहायप्राप्तिदोषश्च
[मुक्ति ॥ ३ ॥]

युपः प्राकृतो वैकृतं सर्वा अपि तावदाहवनीयादिवदली
किञ्च °

The last *śloka* (fol 145a, orig 62a)

तन्निबलं निवेश्य यदि खलु तदवच्छेदेदे तत्रा न
प्यापुत्रे कार्थेयोऽनुगुणमनपृहल्लिपिताया नियता ।
स्यान्ते क्तिता(?) कोक्तिः क्रियत इति तत्र यद्युपायान्तराणां
रहस्यं पारिषत्कल्पितिकररहितं किं नु वैकल्पिकत्वं
[॥ १३ ॥]

इयं विषयाया उपपादिवर्धनविधिविध्यावृत्तिलक्ष्मे अपि °

The *Sutrāśāhya* is referred to in the comment on *śl 4*, the *Mīmamsāhamarjaya* on *śl 7*, इत्यनयोऽपि परस्य fol 110a, प्रवृत्तिप्रतिषेध कालस्य भंगः क्रियत इति तु भट्टपादाः । fol 147b एवं यादापि पुन श्रुतिरिति यदग्रे भवतः भूतकारस्य fol 152b

The original colophon ran thus इति श्रीमन्म
कभट्टनीलकण्ठशास्त्राचार्यकृतौ भट्टभास्करे प्रथमस्याध्यायस्य
द्वितीय पादः ° This has been scored out, and the following supplied by a different hand
इति श्रीमन्मकभट्टनीलकण्ठशास्त्राचार्यभट्टकृतौ भूतकार
समाप्ता संवत् १६६० °

The older leaves of the MS show the marginal mark (now painted over) वि र, the first and last leaves of the modern portion, माट्टभास्कर [H T COLLEBROOKE]

2207

1386 Foll 43, size 8½ in by 3½ in, 15-19 lines in a page

Bhātṭabhaṣṭara, a controversial treatise on *Mīmamsa* topics, by *Juadara*, son of *Apadeva*, the *Dharmapramapariccheda*, incomplete The same chapter in *Rajendralala Mitra's Notices*, vii, p 126, no 2356 See *Halls Index*, p 188, no lix

The first two leaves are lost, fol 3 begins च दसास्तत्राव्याख्यातदन्तर्गतं विविधयमास्तत्रत्वेन कटेण तानभिषेजे । There are some more leaves lost after fol 27 The *Ranaka* is often quoted in opposition to the *Misraha*

Colophon इति श्रीमत्पदवेदालमननोवदेयकृती भाट्ट
भास्करे धर्मप्रमापरिच्छेदः ॥ संवत् ११३९ आश्वीनमासि चतुर्दशी
भीमे ज्योतिर्विज्जगत्तापो व्यलोलिखत् ॥

[H T COLLEBROOKE]

2208.

1303b Foll 58, size 13½ in by 4½ in six lines in a page, written in the Bengal character, on coloured paper

Tattvānandhanta, a short treatise on the principles of the *Mīmamsa*, by *Vedjandhi*?

It begins

शिवं सोमं समाराध्य श्रीमान् विद्यानिधिं नृपो ।

तनु(दे) तत्त्वमिदं नमोऽर्पयामास ॥

तत्र श्रीमन्मसाया प्रथमं एवं वचनात् श्रीमन्निबन्धनेति यदा हि श्रीमन्निबन्धनाचार्यनरैः शास्त्राचार्यवर्तनं दृश्यते तदा नृनसि शास्त्रं श्रीमन्निबन्धनादनप्रयोजनविशयमप्यते ।

Date of the copy लिखितसप्तमिदं श्रीकृपा चन्द्रेण शम्भुदेवि ॥ शकाब्दा ११२६ ॥

[H T COLLEBROOKE]

2209.

1322 Toll 74, size 12½ in by 4½ in, yellow paper, large regular writing in the Bengali character, seven lines in a page, written about Colebrooke's time

Adhikarāṇakāumudī, by *Ramaśrīnātha* See *Raj Mitra's Notices*, II, p 67, no 634

It begins

नन्दमु नमस्तु सर्वलोकेश्वरेभ्यः ।

निरूप्यते अधिकरण रामकृष्णो न विद्युतः ॥

अधिकृत क्रियते रीतिविचारो यस्मै तदधिकरण मोर्नासा
सिद्धान्तसत्याङ्गानि पञ्च पण्य भट्ट

विषयो विषयश्चैव पूर्वपक्षस्तथोत्तरं ।

निर्णयेति पञ्चाङ्गं ज्ञात्वा अधिकरणं स्मृतं ॥

The single topics of the *Mimamsa* are introduced by special headings (the first is परिपदधिकरण, *Raj M*), अथ रात्रिसमाधिकरण fol 2b, अथ विश्वविदधिकरण fol 3b, अथ सर्वैश्वर्यादिसंस्थाधिकरण fol 4a, अथ होलाकाधिकरण fol 4b, अथ फलचक्र साधिकरण and अथ सर्वैश्वर्याधिकरण fol 5a, अथ हविर्हवनवाधाधिकरण fol 5b, अथ गृहेकत्वाधिकरण and अथ तद्वैश्वर्याधिकरण fol 6a, अथ निष्ठादभूतमाधिकरण and अथ रपकाराधिकरण fol 7a, अथ तत्त्वान्याय fol 7b, अथ प्रसङ्गान्याय fol 8b, अथाङ्गस्य प्रधानानुसंगप्रयोजकत्वान्याय and अथ योगसिद्धिधिकरण fol 9b, अथ कर्तृस्वर आधिकरण fol 10b, अथ शत्रुधिकरण fol 11a, अथ देवताधिकरण fol 12a, अथ कीदृश्यापिनामयनाधिकरण fol 12b, अथ पागदानहोमाधिकरण fol 18a, अथ पादाह्वनीयान्याय fol 14a, अथ पद्विन्याय fol 14b, अथ स्तनादिदेव्याधिकरण fol 15a, अथ कृष्णलान्याय and अथ कषालाधिकरण fol 16a, अथार्थवादाधिकरण fol 16b, अथ विरोधाधिकरण fol 17a, अथ प्रतिनिष्ठाधिकरण fol 17b, अथ च (leg फल) भूमा fol 19a, अथानु पन्नाधिकरण fol 19b, अथ देवतासाहित्य fol 20a, अथ विजय fol 21a, अथ चावलीधिकरण fol 23a, अथ मातेरधिकरण fol 23b, अथ काम्यस्य निरापेक्षता पिल्लिताधिकरण fol 21a, अथ तद्वैश्वर्याधिकरण and अथ तदाद्युक्त्याय fol 25a, अथ मन्वीगृहपूज्याय fol 26a, अथ अक्रियवशाधिकरण fol 27a, अथ

पञ्चपुराणान्याय, अथ दशवर्षान्याय and अथ द्यूतपण्यान्याय fol 27b, अथ कपिलप्रलापिकरण fol 28a, अथ तद्वैश्वर्याधिकरण and अथारम्भणीयान्याय fol 28b, अथाङ्गस्य प्रधानकालान्वयान्वयी fol 29a, अथ सर्वे श्चादभूतत्वादितिन्याय and अथानेकार्थत्वाकल्पना fol 29b अथ प्रकृताधिकरण and अथ पृथग्विधौ गुणविधानाभय fol 30a, अथ सर्वैश्वर्याधिकरण fol 30b, अथ त्रिवर्गधिकरण fol 31a, अथ पञ्चाधिकरण fol 32a, अथ सहसाहित्यवियेक fol 32b, अथ सलेराहोत्रान्याय and अथ प्रतिपदधिकरण fol 33a, अथाष्टमिकविकृत्यधिकरण fol 33b, अथ आत्मनस्याधिकरण and अथोहाधिकरण fol 34a, अथाधिकरण fol 35a, अथ आलङ्काराधिकरण fol 35b, अथ हेतुप्रतिपदधिकरण and अथाहोत्रान्याय fol 36a, अथ मोमयानिन्याय fol 36b, अथाङ्गधिकरण fol 37a, अथानिष्ठाधिकरण fol 37b, अथाद्युक्तिरित्याय fol 38a, अथ हरिपुल्लवशाधिकरण fol 38b, अथ प्राज्ञाधिकरण fol 39a, अथ विविदिप (leg च) अधिकरण fol 39b, अथ स्मृतिधिकरण fol 40a, अथ ज्योतिरधिकरण fol 40b, अथ वैश्वानराधिकरण fol 41a, अथ गुणविकृत्य अधिकरण fol 41b, अथ ज्ञान fol 42a, अथ श्रुतिरिति ज्ञादित्याय fol 43b, अथ विविधिन्यादि fol 48a, अथ श्रुतब्रह्मत्वान्याय fol 50b, अथ विश्वानुवादवैयर्थ्य fol 51a, अथ निरान्वितवैयर्थ्य fol 51b, अथ साधेयान्निरपेक्षत्ववैयर्थ्य fol 52a, अथ द्वयोः प्रत्ययतीक्ष्णधिकरण fol 52b, अथ यामिनाधिकरण fol 54b, अथ सर्वनामा (पि) करण fol 55b, अथ निषेधवृद्धिर्नाम fol 56a, अथ चतुर्त्वाय (?) fol 61a, अथानुवासाधिकरण fol 61b, अथ शत्रुधिकरण fol 62a, अथ कलत्राधिकरण fol 64a, अथ छिद्र-समायान्याय fol 64b, अथ प्रकृतिविकृतिभाषयत्या (leg चयत्वा?) fol 65a, अथ स्थालीगुलाकृत्याय fol 70b

The last words are भिनतीति सर्वे समन्तम् ॥
इति अधिकरणकीमुदी समाप्त ॥

[H T COLEBROOKE]

2210.

1404a Toll 127, size 8½ in by 3½ in, 9-13 lines in a page

Vidhirasayana Sūlhopajñina, a commentary on the *Vidhirasayana*, composed, as was the *Vidhirasayana* itself, by *Apyaya Dikshita*, son

of *Raigaraṇa Jadhavara*, of the family of *Bharadīja*. The *Vidharasāyana* is a metrical treatise on the three kinds of *śākhā*. For the correct form of the author's name see no 2211

It begins :

उद्गाता योगकला नृदयानकोशं

धर्मेश्वरादि यथाहं गृह्यमाणः ।

यः प्रमुत्तरविरतं परिच्छेदयः

श्रेयः न मे दिशतु जायतकिं मुकुन्दः ॥ १ ॥

अन्तस्थानलपं समन्वयतां यथैव लोलापतं

यस्मिन्नायतने भवस्मिन्महापाशयः प्राणिनाम् ।

तद्गुणादिभिरप्यगम्यभिषं रिच्छाधिकं जायतं

साधं ब्रह्म रमालसुहृदिकं पश्येयमनदृशः ॥ २ ॥

यत् कुमारिलमहातुमारिया निर्मितं विधिरसायनं भव्य ।

पद्यरूपमनात्मिमुदायं तत् सुभाषणतये विधिव्यते ॥ ३ ॥

प्रारिखितप्रकरणविधिरसमाश्रये मन्त्रकारस्य महर्षेरनुस-
र्यरूपं मन्त्रलमाचरयेव प्रकरणात्तं तावदाद्यस्य समापत्ते ॥
रिम्याता मुनिपदंमक्रिपु विधालिको विधिसोत्रनामाचार्योपेक्ष-
विपिक्तविषयालाभ्य व्यस्यविताः ॥ किं तत्रास्ति विषयविशेष-
मपि ते मां निरुणोद्यते (१. ७५७) नागोदाहरणमु त्रः प्रविज-
दोक्तं प्रयत्नामे ॥ १ ॥ मुनिरथैव भगवतो जैमिनेः भूवेपु विधिरे
स्यादुपवेत्तार (I, 2, 19) नियमायां पा क्षुत्रिह्यरे (IV, 2,
21) परितस्थेरेपमादिपु (I, 2, 12) चयो विधिप्रकाशः
प्रमिताः ॥ अद्वैविधिनिषमविधिः परितस्याविधिरेति ते च
महर्षयः परम्यदासंकोलीययवतया म्परमेयोदसादिनाः तद्
स्तत्र एव निरपद्ये अन्यकारिषु बहुभिनिष्कषं प्रापिते उपवे-
ध्यादिभिर्भागे नूतनं किंविद् विचारयोगं नाम्नेय तत्रायपु-
विध्यादीनां ह्यदशायस्य येपु विप्रकोटिरिहापुर्वविध्यादिलय-
विचारव्यानेन तद् तद् प्रदर्शनीविहृदाहरदविषयमेवेषा-
म्यहोक्तं प्रकरादिदमारयत्र इत्यर्थः ॥

The *apūrtarūdhilakṣhaṇīkṣhepa* ends fol. 61a, the *niyamārūdhilakṣhaṇīkṣhepa* fol 68a, the *parisankhyalalāṣhaṇīkṣhepa* fol 73b Then fol. 105a the *traiśākhārūdhilakṣhaṇīkṣhepa* of *araspāra*, *śākhā*, after that (fol 76b) the *śākhārūdhilakṣhepa*, ending fol 100^b with the colophon इति . . . अद्वैविधिरपिध्याहरणाद्येपवेचयः समाप्तः ॥ The next and last part of this copy begins (fol. 101f).

एवमुपविध्यादिलययोगादशरयवतयादिषु प्रदर्शितेष्वपि के-
चिदाद्योपाः ॥ १ ॥ त्रयोदशायवतयादिषु प्रदर्शितः न तु साधनां चय

आयान्येषु ते अपि प्रदर्शिते इत्याद्येप्यानेन तत्राद्योपो-
पनीयशास्त्रमेषाद्येषु कृत्रम्यापि शास्त्रस्य परम्परविहृदा-
त्यगद्वारहं स्थालीपुलाक्यानेन प्रदर्शयिष्यामीति प्रतिज्ञानीति ॥

Colophon on fol 76b इति श्रीमद्वैविध्याचार्य-
श्रीमद्वैविध्याचार्यकुलमल्लिकानुमयीविधिनिधानीश्रीरङ्गरामाख्य
विधिरमूनोरप्यहोदितस्य कृतो विधिरसायनमुत्तरीपनीययो
विधिष्वविधिरसायनस्य परम्परविहृदेः ॥

It breaks off with सत्यमेव यदिदप्यस्मिन्नादीनामेव
कारणस्य नियमनमयत्र तु फलेनेव नियमपरितस्थायपदेः
इति एवं दृष्टार्थः सर्वो अथ विधिनिषमविधिरिति सर्वो अथ
निषेधः परितस्थोति चाद्वैविध्यापुर्वविध्यादीनां लक्षणादि
विषय दर्शयिष्यत इत्यर्थः तावत् लक्षणायाह ॥

See Hall's Index, p 194, no lxxx, Burdell's
Tanj MSS, p 86. [H. T. COLEBROOKE.]

2211.

1642. Foll 18; size 9½ in by 3 in, fairly good, small Devanāgarī writing, 9-11 lines in a page

Upalrama-parākrama, a treatise on "the relative importance attaching to right initiation and the proper completion of ceremonies" (Hall's Index, p 192, no lxxv), by *Apayya Dilakṣa*, son of *Rangarāja*

It begins.

उपक्रमस्य प्रवृत्तमनुचिरे

ययोपसंहारविरतिपिनो पुषाः ।

प्रतिष्ठितां तावहि तत्संस्तति

प्रयोषयामः प्रतिष्ठातृमन्त्रिणां ॥

श्रीश्रीशङ्कराचार्यपुत्रमोक्षहाराचार्योपेक्षे मनुपक्रमस्य प्रवृत्ते
वाचनेरमाहः । सर्वम्यापि प्रवृत्त्य स्वावेष्टयने विरोधः कारय ।
न च प्रतियोगिनि दृष्टे तावते । ०

It ends.

विहृदुपसंहारविधिनिधिरस्य

प्रीतिरेवमुपमहाप्रवृत्तमन्त्रिणां ।

प्रीतिरप्युपमन्त्रिणां प्रवृत्तमन्त्रिणां

अथवा (१. अथवा) प्रवृत्तमन्त्रिणां प्रवृत्तमन्त्रिणां (१. अथवा) ॥

अथवा (१. अथवा) प्रवृत्तमन्त्रिणां प्रवृत्तमन्त्रिणां

उपमन्त्रिणां प्रवृत्तमन्त्रिणां

इति श्रीमद्भट्टानकुलनलधिकीसुभष्योमद्वैतविद्याचार्यश्री-
रंगराजाचार्यवर्यनोरयदीधित्यस्य कृतिरूपक्रमपरारम्भः संपूर्णः॥
संवत् १८२३ हेमन्तवीनामसंवत्सरे ०लिखितमिदं बालकृष्णेन
परोपकारार्थं ॥

[H T. COLEBROOKE]

2212.

1222 Foll 63, size 11½ in by 3½ in ;
seven lines in a page

Pratyakṣahapariśiṣṭisūtra, a commentary on
the third sūtra of the *Mimamsāsūtra*, by *Upā-*
dhyaṇa Sucarita Mītra

It begins

तस्य निमित्तपरोक्षिणि सूत्रम् ॥ अस्यावयवैः । तस्य यस्मै
यन्निमित्तं प्रमाणं चोदनाभिधानं तत्परोक्षः कर्तव्योतिः ।

Foll 3 and 89-88 are wanting

[H T COLEBROOKE]

2213.

2100b Foll 17, size 9½ in by 4½ in ,
foll 1-6 sixteen lines, foll 7-17 thirteen lines
in a page

Vidhvāda, incomplete at the end : The
name of the author does not appear The
subject of this treatise may be seen from the
opening sentence

उद्वेकानः पथेन स्वर्गकामो यजेतेत्यादि विधिवाक्यं पाकवा-
गादी प्रपञ्चेत् ॥ तस्य च तत्पार्थ न साक्षात् । अनुवृत्तानां
ततो भ्रूतेः । किं त्वर्थज्ञानद्वारेण । तस्य प्रवर्तकतोपपत्तये
प्रपञ्चेकशानमिषये लिङः शक्तिरिति सर्वेयमेवावगुण्यताम् ।

[GAIKAWAP]

2214.

256a Foll 30, size 11½ in by 3 in ,
eight lines in a page, written in the 16th
century

Adhyayanatādihcarā, a treatise on the utility
and necessity of studying the *Mīmāṃsā*, by
Lakṣmīdhara Acārya.

It begins:

भवदेवाद्यः सर्वे निवन्धाः सन्ति यथापि ।

तथापि तेषामस्येह सतां प्रत्यक्षमनारम्भः ॥

अथेह चतुर्थी पुरुषार्थत्वेन सकललोकामित्तानां धर्मापे-
काममोक्षायां प्रथमनिर्दिष्टो धर्म एव प्रधानं प्रत्यादर्शकाममो-
क्षास्तत एव प्राप्यते तद्विज्ञाने च चतुर्दशशास्त्राव्युपायत्वेन
पुराणन्यायमीमांसापरमेशास्त्राङ्गमिश्रिताः वेदाः स्थानानि
विद्यानां धर्मस्य च चतुर्दशेसादिवाक्यवत्कादिवचनप्रसिद्धानि ।
तथाप्यन्यानि चयोद्देशा शास्त्राणि न मीमांसो धिता कस्मैचिदप्ये-
षमीमांसीत्यादौः सर्वशास्त्राणामिदं मीमांसेति लोकानुग्रहाय
परनकाराधिको जैननिर्वाहः प्रतीयते ॥ अपातो धर्मविहासेत्यत्र
प्रसिद्धाप्रशब्दस्थाननयैर्निर्धारयत्वेन सामर्थ्यादध्ययनानन्तरमेव-
गम्यते । करिष्यमाणाया वेदार्थमिषादीनामिकाया धर्मविज्ञासाया
साम्ययनानन्तरमेव भावात् । अतः च तन्मु वेदाध्ययनं तस्मिन्मिति
हि सावकस्य इति ।

It ends

तस्मात् सर्वेषु पक्षेषु दूषणानां परिहर्तुं शक्यत्वात् ततस्तथ-
स्तीकारे षडपि न कश्चिद् दोषः । तेनाध्ययनविषयेदृष्टार्थत्वेनार्थ-
त्वात् अर्थगतसंदेहविषयैरनिरासार्थं मीमांसाशास्त्रानारम्भमिति ॥

[H T COLEBROOKE]

2215.

1597g Foll 20 (originally 9-22), size
9½ in by 3½ in , 7-11 lines in a page, old
fair writing, but written by two different
hands, the first part perhaps in the beginning
of the 16th century.

Bhāvanāvivēka, a *Mīmāṃsā* tract on the
nature of *bhāvana*, by *Mandana Mītra* Foll 3
and 4 are lost, some leaves are full of small
holes

It begins-

संस्मरमोहितधियो विविक्तं पादगोचरात् ।

भाषास्मरं न यद्वर्ति ते हेत्येऽसि विविच्यते ॥ १ ॥

तथा त्राहुः ॥

स्मरानाधिकरण्यादर्थवेदाभिधानतः ।

न तादर्थ्योपमाना . . वृत्तौ शिशिषाद्युतिः* ॥ २ ॥

* Read वृत्तशिशिषाद्युतिः, cf वृत्तशिशिषादिगोचरः
fol 2a, l 1.

F VEDĀNTA

1 Sūtra

2218

3070 Foll 13, size 10½ in by 4½ in, nine lines in a page

Vedantasūtra, the aphorisms of the *Vedānta* philosophy, ascribed to *Baḍarayana*, in four *adhyayas* with four *padas* each

See Hall's Index, p 86, no 1, Aufrecht's Oxford Cat, p 220, etc

Printed together with the commentaries of *Sankara*, *Ramanuja* and *Madhva*

[J R BALLANTYNE]

2219

1725a Foll 9, size 8½ in by 3½ in, eleven lines in a page

Vedantasūtra, a second copy, dated संवत् १९३१ भाद्रपदा १३ लि० कलालयेन ॥

It has the inscription इदं पुस्तकं नारायणभट्ट षोडशेदे पुस्तकं ॥ [H T COLERBROOKE]

2220.

1052d Foll 11 (folded together), size 16½ in. by 3½ in, six lines in a page, fairly written in the Bengali character, on coloured paper

Sarirakāsutra, a third copy

[H T COLERBROOKE]

2221.

1922a Foll 9, size 10½ in by 4½ in, twelve lines in a page

Vyasasūtra, a fourth copy of the *Vedānta* aphorisms [J TAYLOR]

2222

2833b Foll 7, size 7 in by 8½ in, 14 or 15 lines in a page, large modern writing

Sarirakāsutra, a fifth copy, incomplete, ending with the tenth *sūtra* of the second *pada* of the second *adhyaya*

[SIR CHARLES WILKINS]

2 *Sankara's Bhashya*, and commentaries on it

2223.

3086 Foll 424, size 10½ in by 8½ in good Devanagari writing of 1502-5 A D, eight lines in a page

Sarirakamīmamsābhāṣya, by *Sankaracarya*, son of *Śaṅkara*, pupil of *Govindacarya*, who was a pupil of *Gaudapada* (Aufrecht, Cat Cat, p 626) *Sankara* was a native of Kerala (Malabar), and wrote the *Sarirakabhāṣya* about A D 804 (see K M Pathak's article, "The date of *Sankaracarya*, Ind Antiqu XI, p 174) Other dates in *Sankara's* life were pointed out by Aufrecht, Oxford Catalogue, pp 247-252

See Hall's Index, p 86, no 11, Aufrecht's Oxford Cat, p 221, Weber's Berlin Cat (1853), p 176, etc The *Bhashya* is printed, with *Govindananda's Bhāṣyārātrānuprabha*, in the Bibliotheca Indica (1863) For other editions, see Haas' Brit Mus Cat, p 10, a complete German translation by Dr Paul Deussen, Leipzig, 1887, Part I of Ballantyne's Aphorisms of the *Vedānta* Philosophy (Mirzapore 1861) contains the first *pada* only Banerjee's English translation in the Bibliotheca Indica (fasc I, 1870) has not been continued

Adhy I, foll 136 (dated संवत् १५६२ चर्माषाढपुर्णिमा चतुर्थी बुधने न), *Adhy II*, foll 130 *Adhy III*, foll 113 (संवत् १५९८ चर्माषाढपुर्णिमा चतुर्थी बुधने न), *Adhy IV*, foll 15

[SIR CHARLES WILKINS]

2224-2227.

2447, 2448, 2449, 2450. Foll 110, 104, 98, 39 resp, size 12-12½ in by 4½-5½ in, ten lines in a page, writing fair. Many leaves have a painted margin

Sarirakamamamsabhashya, a second copy of *Sankara's* commentary on the *Vedantiasutras*

Each volume contains one *adhyaya*. Foll 41-42 in vol II are misplaced after fol 42

[R. JOHNSON]

2228.

1922b Foll 500 (10-499), size 10-10½ in by 4½ in, 10-18 lines in a page, very good writing

Sarirakamamamsabhashya, a third copy of *Sankara's* commentary, in five parts

Foll 10-49 The first *pada* of the first *adhyaya*

Foll 50-144 The remaining three *padas* of the first *adhyaya*

Foll 145-261 The second *adhyaya*

Foll 262-351 The third *adhyaya*

Foll 352-500 Another complete copy of the third *adhyaya* (ends fol 457a) and the fourth *adhyaya*

[J. TAYLOR]

2229, 2230.

928, 853 Foll 149 and 90 resp, size 12½ in by 4½ and 4½ in resp, generally twelve lines, but in vol II, foll 63-90, ten lines in a page, fair, modern writing

Sarirakamamamsabhashya, a fourth copy

Vol I Foll 1-32, the first *pada* of the first *adhyaya* (ends fol 32a), and the beginning of the second *pada*

Foll 33-84, the second, third and fourth *padas* of the first *adhyaya*

Foll 85-149, the second *adhyaya*

Vol II Foll 1-62, the third *adhyaya*

Foll 63-90, the fourth *adhyaya*

[H. T. COLEBROCKE]

2231.

2570 Foll 117, size, folio 15½ in by 9½ in, European paper (watermark 1804), Telugu character, 42-48 lines in a page bound in hairy deerskin

Sarirakamamamsabhashya, by *Sankaracarya*

Adhy I ends fol 43b, II, fol 72b, III, fol 102b, IV, fol 117b

[MACK COLL.]

2232.

2799b Foll 114 (36-151), size 9½ in by 3½ in, foll 38-60 eight to thirteen lines, foll 61-151 ten lines in a page, fair writing

Sarirakamamamsabhashya, the first *pada* of the first *adhyaya* (ends fol 60b), and the three last *padas* of the second *adhyaya*

[COLL. OF FORT WILLIAM]

2233, 2234.

1188, 1100 Foll 137 and 207 resp, size 13 in by 3 in, vol I 8 or 9 lines, vol II 7 or 8 lines in a page, fair writing

Bhamati, or *Sankarabhagavatj adabhashya nibhaga*, a commentary on *Sankara's Bhashya*, by *Vacaspati Mishra*, pupil of *Martandatilaka Suman*

See Hall's Index, p 87, no III, Weber's Berlin Catalogue, p 177, no 603, Barnell's Tanj MSS, p 86 *Vacaspati Mishra* lived under a king *Nruga*, and composed this commentary after the *Nyayakamila*, the *Tattvasamiksa*, the *Tattvabindu*, and other philosophical works (see the verses at the end of the edition) The *Bhamati* was published in the Bibliotheca Indica, Benares 1880, by *Bala Sastri*

This is a defective old copy, the deficiencies of which were made up by a later scribe

Vol I The first *adhyāya*, throughout in the old handwriting

It begins

चनिर्वाच्याविद्याद्विद्वत्प्रसिधयः प्रपद्यते
पियंशं यन्मेते पियद्विद्वत्तेनोन्मथनम् ।
यत्तद्यार्द्धद्वय चरमचरमुद्यापयमिदं
नमस्तस्मद्गुणापरिहितमुरातानममृतम् ॥ १ ॥

नि(२)श्चित्तमयं चेदं चोदितमेतस्य यत् भूतानि ।
स्मितमेतस्य चराचरमस्य च मुने महाप्रलयः ॥ २ ॥

मद्विरुद्धेतेषां विविधैरव्यवैरिभिः ।
शास्त्रात्तय नमस्तुते वेदाय च भवाय च ॥ ३ ॥

मात्रेणतिलकस्वामिनामहागुरुप्रसीधयम् ।
विश्वपन्थायनमस्तु सविताद्विधाविन ॥ ४ ॥

प्रसन्नमकृते तस्मै वेद्यासाय वेधने ।
ज्ञानशक्त्यवताराय जने भगवतो हरे ॥ ५ ॥
नत्वा विशुद्धविज्ञानं शब्दं कस्याकारम् ।
भाष्यं प्रसन्नगर्वीरं तत्त्वज्ञानं विभज्यते ॥ ६ ॥

साधारण्यकृतिनिवेशनमप्यपूतं यथोऽस्मदादीनाम् ।
रथोदकानिष गङ्गाप्रवाहमाय (पातः the other

[copies] पविचयति ॥ ७ ॥

सद्य यदन्तिर्गमप्रयोजनं च न तत्त्वेषामप्यतिशयोक्त्योच्यते
यथा सनस्तेन्द्रियसंनिकृष्टः स्वीतालोकाभ्यवर्त्तते यत् कर(१)ट-
दन्ता वा तया चेदं प्रयोज्यं व्यापकविस्तृतोच्यते ।

The second *pāda* begins fol 72b, the third fol 82b, the fourth fol 119a

Vol II Foll 1-91, the second *adhyāya*, in a more recent handwriting

It begins

सुखनयकाशदोषप्रसङ्ग इति (sū 1) । वृत्तवर्तिष्यवाच्यो
समन्वयविरोधपरिहारलक्षणयोः संगतिप्रदर्शनाय सुखसह्याय
चेतयोः सद्योपेक्षात्पर्यवसाह प्रथमेऽध्याय इति ।

The second *pāda* begins fol 93b, the third fol 66a, the fourth fol 83a

Foll 92-175, the third *adhyāya*, in the old handwriting, except the first three leaves

It begins

तदनरप्रतिपत्तिः (sū 1) । द्वितीयद्वितीयाध्याययोर्द्विद्वत्-
मन्त्रावल्लयार्थं संपन्थं दर्शयन् मुरावयोधार्थमर्चनं दोषमाह द्वितीये
अध्याय इति ।

The second *pāda* begins fol 101b, the third fol 118b, the fourth fol 165a Fol 176, which is nearly illegible, is the first leaf of this *adhyāya* in the old handwriting

Foll 177-207 the fourth *adhyāya*, in the old handwriting.

It begins

नाभ्यां इह सन्तः सर्वप्रभुषा न चेते शक्वाः ।

समस्तविभक्तिसम्पन्नमपि कस्तमोपकं येनाम् ॥

अद्वैतमिति निर्दिष्टमनुपुना साक्षात्पत्तिस्तं यद्वन्

नेह साक्षात्पत्तिस्तं कथमनुद्वेगमव्येयम् ।

यद्वाप्यपत्तिमिदमिति तत्राव्याख्यायमायस्मृतम्

वेदान्तार्थवियेक्यचित्तभावाः स्वर्गेऽप्यसौ नि(२)म्मुहा ॥

मनातनम् । साधुविरमकदुष्टेऽज्ञानं (sū 1) । साधनानुशा-
नपूर्वकत्वात् फलसिद्धेः विषयक्रमेण विषयिणोर्लापः तद्विषययोः
क्रममाह तृतीयेऽध्याय इति । [H T COLLEBROOKE]

2235.

442. Foll 118, size 7 in by 10½ in, 22 or 23 lines in a page, beautiful writing, with printed margin

Bhamati, a second copy, in two parts foll 1-275 the first (ends fol 175a) and the second *adhyāyas*, foll 277-418 the third (ends fol. 380) and the fourth *adhyāya*

[H T COLLEBROOKE]

2236.

1338b Foll 267, size 11½ in by 4½-4¾ in, 10-15 lines in a page, fair writing, with many coloured leaves

Bhamati, a third copy

Foll 20-202 (१-५२) the first and the second *adhyāyas*, dated इदं पुस्तकं लिखितं गदाधर्मद्वेन
यदनाभभट्टात्मनेन । संवत् १७९९ चित्रभावनवत्यसरे माघमासे
शुक्रपक्षे यस्यां भृगुवासरे ॥

Fol 203a contains quotations from various *Upanishads* beginning जं नो मित्रं न नमः महं नावपुत्रं न परमेश्वरमायुधम् ॥ ३ ॥ सर्वं पृथग्य रेतिषा ॥ ४ ॥ परमेश्वरं परमेश्वरं ॥

Foll 201-261 (without original numbers)
The third a.k.a.

Foll 262-280 (4-17) The fourth adhyaya
[H T Colebrooke]

2237.

289 Fol 198, two 10 $\frac{1}{2}$ in by 1 $\frac{1}{2}$ in, ten lines in a page, writing large and beautiful

Dhamatī, the first *alhyāṇa* (the first *paḷa*
ends fol 103b, the second fol 121a, the third
fol 171b) [H T COLLINGWOOD]

2238.

2084   Foll 173, size 9½ in by 1½ in,
seven lines in a page, writing large and clear

Ihamati, the third *avya* (the first *gala*
ends fol 20a, the second fol 61a, the third
fol 113a)

The colophon is

सान्निध्यो(१)त्तथै॥ इतिहासोद्योगोमुत्तिका ॥ वेणुत्रासा
 यथोपादाय लिपिनाम चाम्पावेणुसं कृत्याप लिखितं ॥
 संपत् ११६३ वत्से वेदंगाय मुद्रि ११ तथै ओमे यथोह कावे
 ईशास्य वदीप्यशारीयम् श्रीनरहरिमुत्तुरोत्तमकेन(१)
 लिखितं ॥ [GAIKAWAR]

2239, 2240

1002, 1003   Fol 189 and 159 resp. size
12½ in by 4½ in   Vol 1 and vol II, fol 123-
159, ten lines, vol II, fol 1-122 nine lines in
a page, fair writing

Vedantakaljalāra, a commentary on the *Dharmas*, by Amalananda Vjasakṛama, pupil of Anubhavananda and Anandaman Yati, living under the reign of a king Kṛṣṇa, son of Jaitradra.

See Hall's Index, p. 87, no. 14

It begins

यद्व्याप्तं तद्विषयवृत्तिरिति तद्व्याप्तं
विषयवृत्तिरिति तद्व्याप्तं तद्व्याप्तं
तद्व्याप्तं तद्व्याप्तं तद्व्याप्तं तद्व्याप्तं
तद्व्याप्तं तद्व्याप्तं तद्व्याप्तं तद्व्याप्तं

घोषाभीष्ट (१ जु) शतैर्योपतिनिर्द दशोमं दायन्
 प्रशापारिभुषति च गन्धन् काम सद्योदेति य ।
 ॥ संसारमहस्यमिनिनित्तुजाहं ददिय
 मनि निम्लेयोधिगिष्यवराभाज भते गदुद ॥ २ ॥

માણ્યોદનદેખકુબ્ધાનમોદૃતસખીકિત્ત
 છોતાલક્ષ્મસાગ્રાહયવુ ઓનાધૂલવરિય ।
 મદ્દાદોકિયઃ પ્રતાપનવિધી (?) દિવ્યાકૃતિ સ્તમ્ભો
 નિર્માત્ર મલકોદેશસે કુદ્યામોતે નવાશિત્ત ॥૩૫

सृष्टितै पञ्चिन्यामिषा भुवति विपुषद्वदनरत्नेषु ।
सखाभूपेदनापि सरस्वतीं त्री नमस्याम ॥ ६ ॥

भक्तानां प्रियं भक्तिप्रतिभक्तिपुष्पाङ्गुलिं करोत्येव ।
 त्पतं महागुरुं प्रसीदति सकलैर्भक्तैर्दत्तम् ॥ ५ ॥

यथायमूत्रप्रतिताम्बोध
मीरभ्यगभेद्युतिपन्नवाह ।

तं व्यासनाथं गुरुमानतो जस्मि ॥ ६ ॥

येनान्तायेतदाभासद्योतनीरपिषेकिनम् ।
ममामि भगवत्यादै परहंसपुटंभरम् ॥ ७ ॥

हृषीकेशभक्तं ब्रह्मद्वारपितृयिदम् ।

यथायानुभयानन्दपङ्गीतं गुरुं नुम ॥ ६ ॥

विद्याप्रचयसंयमा जुभफला यत्तन्निधिस्थानात्
 पुंसां हस्तगता भगति सहसा काहृत्स्वयोद्यावगाह ।
 धानम्दात्मयतोष्यं तवनिशं यन्दे गुरुणा गुहं
 लभं यावत्तपश्चयम्भनसं पश्येत्तन्नेमया ॥ ९ ॥

यन्मन्त्रं यन्निधा स्फुटन्ति मुकुता यन्मोदये कौमुदा
 व्याकुर्वन्त्यधि यत्र मोहतिमिरं लोकस्य संगम्यति ।
 प्रोद्यन्नारकदिव्यदोषप्रपन्नं योमापि नोराज्यते
 गोभिर्वैश्यं सख्यप्रकाशगणिनं न नीमि विद्यामरुम् ॥१०॥

घैदिकमार्गे वाचस्पतिरावि सम्यक् सुरक्षितं चक्रे ।
नृपविजितवादिदैव स जयति विपुलेश्वराचार्य ॥ ११ ॥

इदो न वेदकालावपनपरिदपो भृगुज्जासविचारः
 सङ्गोदनापतेः सङ्गितपरमद्वयधोषप्रसूनः ।
 साध्यादन्तरवेपे ददद्भुतफलं नीयविधेज्जवीन्दः
 संसारकौन्त्यापमपनानिपुणमन्त्रे कल्युषः ॥ १२ ॥

वीर्या यारद्वेगनुव्रमपति श्रीनैवेद्यात्मने
 वृत्तो ह्याभूति भूदलं सह महादेवेन संविधति ।
 भोगोन्ने पानुचति धितिभरप्रोद्भूतदोषपनं
 वेदान्तोपवनस्य सखनकरं प्रसीति कल्युषम् ॥ १३ ॥

श्रीमहर्षिरव्याख्यायाः प्रारिखितायाः श्रीप्रसन्नाम्नादि-
 निद्वये शास्त्रमहिषाद्यां यदा देवतां प्रपन्नं ह्याह्वयेवैषयपादि
 दशैषति अनिर्वाप्येति ।

Vol I. Foll 1-75, the first *pāda* of the
 first *adhyāya*.

Foll. 76-130, the three other *pādas* of the
 first *adhyāya*, dated: श्रीमंभन् १६६२ जाके १७२७ ॥

Foll. 131-189, the second *adhyāya*.

Vol. II. Foll. 1-121, the third *adhyāya*,
 dated: श्रीमंभन् १६६७ वदनाधनामे कृष्णपद्ये द्वादस्य
 भृगुपात्रे योषी समाप्त ॥

Foll. 122-159 the fourth *adhyāya*.

Colophon: इति श्रीमत्परमहंसपरिब्राजकाचार्यश्रीमदनुभ-
 वानन्दवृन्दपदसिद्धमगदहनलानन्दस्य व्यासप्रसादप्रसादधेयस्य
 श्री वेदान्तकल्याणी वृत्तयोः समाप्तः ॥

[H. T. COLEBROOKE.]

Foll. 291-306, the two first *pādas* of the
 fourth *adhyāya* and the beginning of the third
pāda, this whole portion in the modern hand-
 writing. [J. TAYLOR]

2242.

740. Foll. 249; size 13½ in. by 5 in.;
 6-16 lines in a page; middling writing.

Bhāmali (in the middle of every page) and
Fedāntakalpātara, the first *adhyāya*, a modern
 copy.

The first *pāda* ends fol. 137b, the second
 fol. 157b, the third fol. 214b.

[H. T. COLEBROOKE.]

2243.

2665. Foll. 83; size 10½ in. by 4 in.;
 10-12 lines in a page; indifferent writing.

Fedāntakalpātara, the second *adhyāya*.

[H. T. COLEBROOKE.]

2244.

210. Foll. 494; size 6½ in. by 10½ in.;
 twenty-five lines in a page; good writing.

Fedāntakalpātara, *arimata*, a commentary
 on the *Fedāntakalpātara*, by *Ārya*, a *Dikṣita*,
 son of *Kṛishṇa* in *Prasāda* *Adhikāra*.

यावन्तो निशिगन्ते विदुषां व्याख्यानचतुर्भेदा ।
 सर्वेषामपि तेषामयमधिकारा ददाति पुष्पकवत ॥ ३ ॥
 इत्यभिहातिगभीरे किञ्चदागपयन्तेन मया क्रियते ।
 तुष्यन्ति ततो विदुषां कतिपयत्वेन गृहादिवानुनिषे ॥ ३ ॥

यदि

The first *adhyaya* ends fol 255a (the first *pāṭa* fol 148a, the second fol 169b, the third fol 226b)

The second *adhyaya* ends fol 330b (the first *pāṭa* fol 275b, the second fol 307b, the third fol 322b)

The third *adhyaya* ends fol 461b (the first *pāṭa* fol 345a, the second fol 356b, the third fol 423b)

The fourth *adhyaya* ends fol 495b (the first *pāṭa* fol 477a, the second fol 486b, the third fol 491b)

Colophon इति श्रीमद्भारतानन्दमुल्लिखिकीमुभयौ
 महेन्द्रविद्याधरौविष्णुविद्याधरौरङ्गनामस्यविरचनोत्पत्त्य
 द्वाविनस्य कृती वेदान्तकल्याणरामले चतुर्धाभाष्यं चतुर्धे-
 पाद ॥ [H T COLEBROOKE]

2245, 2246.

265, 266 Foll 239 and 212 resp., size 12½ in by 4½ in, 10-12 lines in a page, middling writing

Kalyāṇaruparimāla, a second copy of Appayya Dīkṣita's commentary

Vol I Foll 1-135 the first *pāṭa*

Foll 136-154 the second *pāṭa*, dated संवत् १६६२

Foll 155-214 the third *pāṭa*

Foll 215-239 the fourth *pāṭa* of the first *adhyaya*

Vol II Foll 1-61 the second *adhyaya*

Foll 62-181 the third *adhyaya*

Foll 182-212 the fourth *adhyaya*, dated (Samvat) १६६३ [H T COLEBROOKE]

2247, 2248.

1594, 863 Foll 202 and 208 resp., size 11 in by 4½ in, ten lines in a page, large writing

Vedantakalpataruparimāla, a third copy, incomplete

Vol I The first *pāṭa* (ends fol 194a), the second *pāṭa* (ends fol 221a) and part of the third *pāṭa* of the first *adhyaya*

Vol II Foll 160 (253-411) the rest of the first *adhyaya* (ends fol 326a) and the second *adhyaya*

Foll 98 (413-510, fol 427 = a "iruvātra") the first, second and third *pāṭas* of the third *adhyaya*, the latter incomplete (the second *pāṭa* ends fol 443a) [H T COLEBROOKE]

2249.

373 Foll 143, size 10 in by 4½ in, fourteen lines in a page, fair writing

Vedantakalpatarumanjari, a commentary on the *Vedantakalpataru*, being an abridgment of Appayya Dīkṣita's *Vedantakalpataruparimāla* by Bhaṭṭa Vaidyanātha, son of Rāmacandru Tāṭat

Vaidyanātha composed his *Sastrapīṭha prabha* in Samvat 1767 (Hall's Index, p 174, no xv)

The *Kalpatarumanjari* begins

इतिविष्णुकमलासनमुख्येद्वेतेरपि समोहितसिद्धि ।
 यदितो गजमुखा मुखहेतु समसो भवतु कार्यमुखे ॥ १ ॥
 स्मारे स्मरमुदारे संसृतिपारे मरो निराकारम् ।
 एतिसंसारमनुद्धा कल्पद्रुममघ्नो तनुम् ॥ २ ॥

आलोचयिष्यमादि दर्शयन्नेव वरप्रबन्धनिरूप मङ्गलमाचरति यदिति °

The first *adhyaya* ends fol 67a (the first *carana* fol 43a, the second fol 46b, the third fol 50b) the second *adhyaya* fol 84a (the first *pāṭa* fol 71b, the second fol 79b the third

fol 82b), the third *adhyāya* fol. 122a (the first *pāda* fol 87b, the second fol 90b, the third fol 110b), the fourth *adhyāya* fol 143b (the first *pāda* fol 151b, the second fol 136b, the third fol 140a)

Colophon इति श्रीमत्पद्मनाभप्रो(१ प्र०)भाषाभिज्ञ-
तत्त्वज्ञानचन्द्रसूरिरवरात्मजभट्टवैद्यनाथकृपाया वेदानाकृत्यतत्त्वप्र-
रोसाख्यायां ज्ञानतत्त्वटीकायां चतुर्थोपाध्यायस्य चतुर्थः पादः संपूर्णे ॥

Date of the copy संवत् १३९६ समरे नाम जसा-
दमुदी [H T COLEBROOKE]

2250.

143. Foll 517; size 13½ in by 5 in, 7-14 lines in a page, fair writing-

Sārirahamimāmsābhāṣya, Śaṅkara's commentary on the *Vedāntasūtra* (standing in the middle of every page) and *Bhāṣyārātnaprabha*, a commentary on Śaṅkara's *Bhāṣya*, by Govindānanda, disciple of Gopala Sarasvatī

See Hall's Index, p 89, no xiii, Oxford Cat, p 221, nos 534 and 535, Berlin Cat (1853), p 177, no 610

Govindānanda's pupil Nāṣayana Sarasvatī composed his *Sārirābhāṣyavarttika* A D 1592 (Hall's Index, p 202)

Govindānanda's commentary was printed in the Bibl Ind, together with the *Bhāṣya*

This copy was written Samvat 1853 and 1854

[H T COLEBROOKE]

2251.

1070 Foll 12½, size 13½ in. by 4½ in, 12-14 lines in a page, very good writing

Bhāṣyārātnaprabha, a fragment of a second copy, in three parts

Foll 1-14 the first *pāda*

Foll 45-92 the three other *pādas* of the first *adhyāya*, dated Samvat १८९८.

Foll 93-124 the first two *pādas* of the second *adhyāya*.

The first part has the marginal note राम^० नंदी (नंदा, न^० etc), the third part राम^०, the second part रामनंदी But these notes are not in the same handwriting as the MS itself The first leaf bears the inscription भट्टरमुनायस्य शारोरेकभाष्यटीप्यस्य रामानदीये भट्टनीलकण्ठस्य पुस्तकं ॥ The same marginal note, रामानन्दी, appears also in the Berlin copy.

[H. T. COLEBROOKE]

2252, 2253.

1117, 1119 Foll. 248 and 212 resp, 12 or 13 lines in a page, fair writing

Brahmavidyābharana, a commentary on Śaṅkara's *Bhāṣya*, by Advaitananda.

See Hall's Index, p 89, no xi

The MS described by Rājendralāla Mitra, Notices, iii, p 89, no 1185, agrees with the third copy, no 2256

In this commentary Advaitānanda made use of the oral instruction which he received from Rāmananda Tīrtha, but his first guru seems to have been Bhūmananda Sarasvatī, from whom he obtained the epithet *Sarasvatī*, see the colophon and the introduction, also the additional verse in no 2256 (882)

Vol I The first *adhyāya*

Foll 1-186 the first *pāda*

It begins

यागोशास्ता मुमनस मवैशानानुपक्रमे ।

यज्ञता कृतकृत्याः स्युस्तत्त्वमसि यन्नानन् ॥ १ ॥

शब्दराशेपविलसदानन्दानुत्तनिर्भरात् ।

विश्वोसंवितादाता स्रष्टाविद्या विभावये ॥ २ ॥

वेदान्तिकुरूपेण * तामप्येष (१ तावयेण) प्रकाशितः ।

आत्मानन्दैकरूपेण कल्याणाय शिषोः शृणु न. ॥ ३ ॥

* No 2256 has निकुरूपेण, no 2251 निकुरूपीणा

स्वानन्दाधिमग्नविप्रमयिनीं निधूतमायामलं

कारुण्यान्वेषयामिहोत्तममुं देव्या गिरौ सेवितम्

[[Sarasvatī]]

रामानन्दमुनिं मुनीन्दुनिकरैरासेवितं सवेदा

विप्रं संकलयामि चेदग्निरसस्तत्त्वावशेषाग्रये ॥ ३ ॥

श्लो । सपातो मयनिवासा ।

Foll 137-158 the second *pada*

Foll 159-216 the third *pada*

Foll 217-248 the fourth *pada*

Vol II Foll 1-13 the first and second *pasas* of the second *adhyaya* : The first *pada* ends fol 15a

Foll 14-57 the third *pada*

Foll 58-66 the fourth *pada* of the second *adhyaya*, dated संवत् १८३६

Foll 67-154 the three first *pasas* of the third *adhyaya*, the first ends fol 81b, the second fol 99a

Foll 155-176 the fourth *pada* of the third *adhyaya*

Foll 177-212 the fourth *adhyaya*, the first *pada* ends fol 191a, the second fol 201a, the third fol 208a

The commentary ends

मध्ये पलाशविपिनमध्यासीनं तपोद्वया (२ महोदय) ।

शोकारस्तत्वेष्टं भावयामि तदा शिवम् ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्रजानकाचार्यश्रीभूमानन्दमन्त्राचार्य
रत्नानुग्रहलक्ष्मणारत्नचम्पस्य निरञ्जिनापीदासीन्यादिगुरुत्तमस्य
चित्तवर्तिबुल्लोचनश्रीरामानन्दतीर्थमुखादिपुनर्निर्गतगौरीदेव-
मन्त्रभाष्यवैलक्षण्यप्रवाहनिमग्नसुहृदस्वार्थज्ञानन्दस्य कृती
गौरीदेवभाष्यस्याप्यायं ब्रह्मविद्याभरतानिपातं चतुर्थस्याध्या-
यस्य चतुर्थे पादे ॥ [H T COLEBROOKE]

2254, 2255

1118, 1437 Foll 338 and 302 resp, size 12 in by 4½ in, thirteen lines in a page, large writing

Iraṁaṁḍyabharana, a second copy, with blanks here and there

Vol I The first *adhyaya* (the first *pada* ends fol 163b, the second fol 200b, the third fol 286f)

Vol II Foll 1-111 the second *adhyaya*

Foll 112-260 the third *adhyaya*

Foll 261-302 the fourth *adhyaya*

Date of the copy संवत् १८३३ फागुनकृष्ण १३
अनिवामदे । [H T COLEBROOKE]

2256.

892 Foll 154, size 10½ in by 4½ in, twelve lines in a page, fair writing

Brahmaṁḍyabharana, the first *pada* of the first *adhyaya*

The first of the introductory couplets is wanting here, but another is added at the end

सुप्रथं नामनुग्रहं यं कुरुष्व वा पुण्यकृतिप्रसूतम्

भासां वेदवर्तौ विदित्यगलितौ विद्यां ददीं विप्रयोगेन ।

भूमानन्ददम्भितो गुरुत्तमो पुण्याधिपत्यं तदा

चेतो मे कुरुतादलकृतमतिमये स्वपाशुमे ॥ ३ ॥

[H T COLEBROOKE]

2257.

2780 Foll 97, size 12½ in by 5½ in 9 or 10 lines in a page large old writing
foll 19-22 in a later hand

Vaiyaṁḍa Nyayamala, or *Alīkharanam* is or *Vaiyaṁḍa Nyayaratnamala*, or *Vaiyaṁḍa Nyayamalaḥḥṭara* or *Vedantadhikaranamala* by *Bharatīśīla Muni*

It begins

प्रथम्यं परमात्मानं श्रीविद्यातोर्वैकृण्ठम् ।

वैवातिकाव्यमालायां श्लोके संगृह्यते स्मृतं ॥ १ ॥

प्रारम्भिकस्य यथस्याविज्ञानं etc

The name of the author occurs in some of the colophons

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्रजानकाचार्यश्रीभरततीर्थमुनिप्रणीत
व्यायामधिकरणमालायां प्रथमस्याध्यायस्य तृतीये पादे ॥ fol 266, इति श्रीमत्परमहंस वैवातिकाव्यमालायां प्रथमो

ध्यायः) समाप्तः ॥ fol 33a; इति वैपासिकन्यायमाला-
वित्तरे द्वितीयाध्यायस्य तृतीयः पादः ॥ fol 50b; इति श्री-
वेदांताधिकरणमालायां तृतीयाध्याये चतुर्थः(ः)पादः ॥ fol 85b,
इति भारतीतीर्थप्रश्नोत्तरायां वैपासिकन्यायपरममालायां चतुर्था-
ध्यायस्य प्रथमः पादः ॥ fol 90b

Dated (Samvat) 1920 मोती फाल्गुन शुक्ल चंपय्या
गुरुवागरे ॥

This work was printed, under the title
Vyāsadhikaranamālā, in the Bibl Indica, in
vol. II. of the *Vedāntadarśana*

[Coll. of FORT WILLIAM]

2258-2259.

1023, 1024. Fol 228 and 106 resp., size
11½ in. by 4½ in., legibly written, in Devanā-
garī, c 1780 A D; 15-19 lines in a page.

Pañcapādīkā-vivaraṇa, a gloss on *Pāda-
pādmācārya's* *Pañcapādīkā* (or commentary
on *Adhy. I 1-4* and *Adhy. II. 1* of *Śaṅkara's*
Sāṃkhya-karmīmāṃsābhāṣya), by *Prakāśānanda*,
pupil of *Ananyānubhava*; with a commentary
thereon, entitled (*Vivaraṇa*)-*Tattvādīpana*, by
Akhaṇḍananda Muni, pupil of *Akhaṇḍānubhūti*.

See Hall's Index, p 88, no vii

On the first sixteen leaves the text of the
Vivaraṇa is not given separately from the
commentary, but from fol 17 it is given in
the middle of each page. The work consists
of nine sections (*varṇaḥ*), of which vol 1
contains 1-3, vol II 4-9

According to a MS in Rāj Mitra's Notices,
n, p 211, no 809, the *Pañcapādīkā-vivaraṇa*
begins

पाठने विमलसप्तमसुत्रे जन्मकर्मणि रजोभूये लये ।

तामसाय जगतः प्रकाशकृद्भूतनालपुत्रे नमः स्तुते ॥ १ ॥

यस्याः प्रसादनवलम्बे ० Cp Burnell, Tanj MSS,
p 87.

The *Tattvādīpana* begins -

यदपोषसमुद्भूतं यद्विषासविहीनं

नामरूपात्मकं विश्वं तस्मै प्रकृत्यन्ते नमः ॥ १ ॥

मदाचूटं विप्रकृषिदधभागे धृतकचम्

तपैकस्मिन्भागे भसितमपरवाप्रमुदम् ।

मण्डितं कर्त्तुं शिवाग्निशिवगुणधरो ज्येष्ठ भगवान्
गिरोजः प्रेषो नः प्रदिशतु शिवामिप्रितवपुः ॥ २ ॥ ७ ॥

नानाविधनिर्बंधाद्भग्ननरसमादरात् ।

निर्बंधमधु संग्रहं क्रियते त्रयदीपनं ॥ ३ ॥

चंपपादिकां व्यापिष्यामूर्ध्वपकरणयोग्यतायै परदेवतां प्रायैषते
साधनोक्तेन । यमेवैव वृत्तते तेन लभ्य इति । ईश्वरापोषनत्वं
पिच्छाया लक्षणे । विदुषश्च चंपकरणाधिकारात् परदेवता-
प्रायैषणमुच्यते । अवेवाद्यरपोषना । ननु किं नमस्कार्ये सत्चेतन
चेतनं या । साद्येऽनमस्कार्यता यदादिषत् द्वितीये अथ किं
प्रोवात्मा उक्तं त्रयम् । प्रथमे किं नमस्कृतैरमिह उक्तम् ।
नामः । नमस्कृतं नमस्कार्यभावस्यैकस्मिन्योगात् । द्वितीये अथ
किं तात्त्विकमुक्तातात्त्विकं । साद्येऽनमस्कृतः । अथ नमस्कृतः
स्यात् सत्त्वस्य । त्रयोति यद्ये तस्य पूर्णत्वात् नमस्कृतं नमस्कार्यता
इत्यर्थस्य कारकत्वात् । अथ नमस्कार्यमित्याह । पालन इति ॥
अगत इत्येतदपि पालनमन्त्रस्यैः संयुक्ते पालनं वदुष्ये सती-
त्यर्थः । ० १ ॥ यदानुबलमभिहितः सन् स्तुतिं यच्छरेण
प्रसारयितुं सादेवतां प्रायैषते । यस्या इति ।

The *Vivaraṇa* ends श्लोकचयस्य तात्त्विकमाह गौण-
मिष्येति श्लोक व्याचष्टे गौक इति तदेव दृढयन्ताहेति द्वितीय-
श्लोकस्य तात्त्विकमाह कचमिदानीमित्यादिना तृतीयश्लोकं
व्याचष्टे । अद्वितीयेनिरतिज्ञायानंदचेतन्येकता न सर्वज्ञे सर्वेश्वर-
सर्वशक्तिनिर्बन्धव्यवस्थया श्रीगणेशाय नमः प्रसादनमपरोक्षानुभवात्
प्रसादेशालप्रत्ययमन्त्रस्यैव व्यपहारो यथादीपनमुपयतोऽतस्मात्ता-
परोक्षेऽप्यभासमानप्रसादत्वादिवाधान् सर्वो व्यपहारो निवर्तते(त)
इति श्लोकार्थः ॥

इति श्रीपरमहंसपरिव्रजानकानन्यानुभवपूज्यपादशिष्यस्य
प्रकाशानन्दभगवतः कृती चंपपादिकाविराळे समनसमर्थ
समाप्तमिति ॥

The *Tattvādīpana* ends - प्रकाशत्वादिकं दृष्टि-
त्वात्तस्य तात्त्विकमाह द्वितीयेति सकलज्ञास्यव्यवस्थारिष्ये सो-
पाधिकं निरुपाधिकं च रूपमनुविदिति दृष्टव्यम् ॥ इति
श्रीपरमहंसपरिव्रजानकानन्यानुभवपूज्यपादशिष्योक्तं
नन्दमुनिना विचारिते विवरस्तत्त्वदीपने चतुर्थसूत्रं समाप्तं ॥

For other MSS. of the *Tattvādīpana*, see
Burnell, Tanjore MSS, p. 87b.

[H. T. GOLDBLOCK]

2260.

2632 Foll 50, size 9½ in by 5½ in, clear modern Devanagari writing, twelve lines in a page

Tattvadipana

A fragment, extending to fol 27a of the preceding MS, and to about one fourth of the first *urnak* :

On the outside of fol 1, the work is called *Tattvadipika* [H T COLEBROOKE]

2261.

53 Foll 152, size 9½ in by 3½ in, Bengali handwriting of c 1600 A.D., nine lines in a page

Pancapādī u tika, another commentary on the *Pancapādī* by *Anantapūrṇa Munindra*, surnamed *Vidyasagara*, pupil of *Abhayānanda* the writing, which is difficult to read throughout, is much worn in the first few pages

It begins

आधिरत्न महत्सो गौरीसम्पादनोद्दिष्टः ।

अक्षरायतनो हस्तु नरसिंहराजकृति ॥ १ ॥

विहारप्रभले भृगाङ्कलया ॥ २ ॥

नविदानन्दह्रास पूषिमाकृतिचयुषे (?) ।

भवाय भवभूतमविविधसिने नमः ॥ ३ ॥

प्रवाचितं यदाचार्येयैल तदिहाभ्यते ।

नविद्यानन्दपूर्णेन टीकायां सुखमुद्दिषे ॥ ४ ॥

दृश हि शिष्टानां सर्वकार्येषु मङ्गल(ल)पूर्विका प्रवृत्तिरती
सम्पारम्भे शिष्टाचारानुविधानयोः सम्प्रदर्शयितुं मङ्गलं
करोमनामानन्देति (cf Raj Mitra, Notices, v, p 131, no 1828)

The following sections are marked in the margin

इति विद्यासागरयोगे प्रथमचौक समाप्त ॥ fol 75b, इति
द्वितीय चौक fol 88b, इति तृतीय चौक fol 108b,
चतुर्थ चौक fol 119b, सप्तम चौक fol 127b, प्रथम
सूचक प्रथम चौक (!) fol 132b

It ends चलीकिकात्मरूपप्रतिपत्ते प्राग्यनिर्दिष्ट प्रथम
मार्गं ज्ञानानुपपत्तिं संशयविपर्ययासमाख्यहेतुनामभावादिद्वये ॥
हेतुद्वय समाप्तो ॥ इति श्रीमत्परमहंसपरिमाणकाचार्योपमानन्द
वृन्दापादशिष्यस्यानन्दपूषिमुनीन्द्रस्य विद्यासागरावरनामपेक्ष्य
कृतो पञ्चपादिकाटीका समाप्ता ॥

[H T COLEBROOKE]

3 Other commentaries on the *Sūtras*

2262.

1879 Foll 170, size 9½ in by 4½ in, eleven lines in a page, fair writing

Vedāntasūtramuktatālī, a commentary on the *Vedāntasūtra*, by *Brahmananda Sarasvati*, pupil of *Paramahansa Parivrajaka Paramananda Sarasvati*

See Hall's Index, p 93, no xxviii

It begins

अखी शरणीकुर्वन् श्रीमद्वाचस्पतयोः ।

अथ श्रीविष्णुनामाय परमानन्दरचित ॥ १ ॥

आत्मार्थो निरुक्तव्यश्च धृतिपदस्यापाद्युषे पारमैर

विज्ञेयैर्विदधैवप्रभृतिषु प्रज्ञापरोद्याजितैः ।

तं मुद्रां तनुने गुरुमयिर्तिमित्तमाश्चेतोरागित

प्रज्ञानन्दसरस्वती धृतिशिरःश्रेष्ठे मुक्ताबलोम ॥ २ ॥

The first *adhyaya* ends fol 54b, the second fol 97a, the third fol 150b

[H T COLEBROOKE]

2263

433a Foll 128, size 12½ in by 4½ in, twelve lines in a page, fair writing

Vedāntasūtramuktatālī, a second copy, dated
प्रभादीनाम शनस्तर आषाढ शुक्ल द्वितीया भृगुवासरे समाप्ति
भग(?) सप्त १४२२ ॥ गो जेते मुद्रा १३ ॥ समाप्त ॥

[H T COLEBROOKE]

2264.

1336 Foll 167 size 11½ in by 4½ in
(fol 1-19 4½ in), fol 1-19 sixteen to eighteen

lines, fol 20-167 eleven lines in a page : The first portion is a fragment of a fine old manuscript

Brahmampitavarshini, a commentary on the *Vedantasūtra*, by *Ramananda Sarasvati*, or *Sriramalikarārya*, pupil of *Mukundagouda Acarya*

See Hall's Index, p 93, no cxix, Rajendralala Mitra's Notices, iv, p 81, no 1484

It begins

श्रीरामचरणद्वन्द्वद्वन्द्वानन्दसाधनम् ।
नमानि यदुभयोवात्म्यायोऽपि सुखं मतम् ॥ १ ॥
संगतिः संगमः पूर्ववरपक्षी तयोः कल्म् ।
भाष्यस्याः श्रुतयः सर्वैः सूत्राख्यनपक्षोपात् ॥ २ ॥
यास्यायमे स्फुटन्यापैरैवेहोऽपि कुचक्षितः ।
उच्यते सुखयोपार्थं श्रीरामो वीर्यनामिदम् ॥ ३ ॥

The first *adhyaya* ends fol 57a, the second fol 95a, the third fol 150a

In the colophon of the first *adhyaya* the author is called *Sriramalikarārya* (cp Raj Mitra's Notices, iv, p 48, no 1437) इति श्री-
परमहंसपरिब्रानकाचार्यश्रीनमुकुन्दगोविन्दश्रीचरणशिषिण -
श्रीरामलिकार्यवैकुण्ठी ब्रह्मसूत्रपूनी ब्रह्मसूत्रपरिषदा प्रथमस्या
ध्यास्य चतुर्थे पादे ॥

Date of the copy सप्तम १६३३ चद्रत मृदो १३ ।

[H T COLEBROOK]]

2265.

1352 Foll 71, size 11½ in by 4½ in
10 or 11 lines in a page, fair writing

Brahmampitavarshini, the first *adhyaya*
Foll ३६-५२ are lost (su 12 93 of the second
p'da) [H T COLEBROOK]

2266.

600 Foll 210 size 9½ in by 4 in,
nine lines in a page, fair writing

Sriyogasūtrasāratthacandrika, or *Sulodhina*,
a commentary on the *Vedantasūtra*, by *Ganga-*

dhara Bhagavadbhaktakumhara, son of *Sadanva Bhaffa*, son of *Vireśvara Mahadakhara*, from the kula of the *Rishi Vatsa*

See Hall's Index, p 94, no xxx

It begins

नमस्तुभ्य शिवं रामं लक्ष्मीकान्तं नगदुर्गम् ।
भवानो दुष्टिखरानं च दृष्टपाणिं च मेरुम् ॥ १ ॥
सूत्रकृत्पायकत्वादात् गुरुपादौ च भक्तिः ।
विजयी भारती गङ्गा काशीं गुरुदृष्ट्यङ्गी ॥ २ ॥
महाशिवभक्तान्मा यस्तस्मिन्नुल्लसयः ।
गङ्गाधर इति ख्यातो भगवद्भक्तिकर्तः ॥ ३ ॥
रम्यां सुयोधिनौ पुष्पां तापचपयिनाशिनीम् ।
टीकां चालहितां कुर्वे सूत्रसारापैचन्द्रिकां ॥ ४ ॥
छ सूत्रसारभूतोऽयं छाहं चामरमन्थी ।
गुरोः कृपाया माहात्म्यं सर्वमेतन्न संगमः ॥ ५ ॥
चननसत्यधामासु सुखं ज्ञानं गगनप्रभम् ।
विद्यधारे विद्यकपे भजे पुरुषनम्युतम् ॥ ६ ॥

The first *adhyaya* ends fol 76a, the second fol 139b, the third fol 211a

Colophon इति श्रीमन्माहाङ्करोननामकवीरेश्वरानि
होत्रमूर्ति (मूत्र) महाशिवभट्टात्मनभगवद्भक्तिकर्तृगङ्गाधरपरिचि-
तायां सुयोधिनौ शरीरसूत्रसारापैचन्द्रिकायां चतुर्थाध्यास्य
चतुर्थे पादेः समाप्तः ॥

See the same author's *Dhyana-vallari*

Date of the copy स १६३३ अंगसप्तमे वैश-
महा वीरिहिकु ज्ञानमृदो ३ वार संगरके लोभ्या श्रीरामच-
श्रीगणेशजीशहाइ संगमोशहाइ भवानोशहाइ भक्तोशहाइ
महाइ जनपुत्रनामोशहाइ । [H T COLEBROOK]

2267.

296 Foll 110, size 10½ in by 4½ in,
11 or 12 lines in a page, fair writing

Vyāsaśāstratīpīṭh, or *Vidyajñānamānchana*, a
commentary on the *Vedantasūtra*, by *Ranga-*
natha, pupil of *Anandarama* He quotes
Vidyāratna (?) and *Ngūmhasrama*

See Colebrooke's Misc Ess I, p 334

It begins

ब्रह्मज्योतिरूपं ब्रह्मवाङ्मनसगोचरम् ।
योवाङ्मदेव साक्षाद् प्रथम्य सकलेन्द्रम् ॥ १ ॥

विद्यारम्भः (११ तोये) कृतेः श्लोकेः नृसिंहाश्रमवृत्तिभिः ।
संदृष्ट्या (० भा ?) व्याससूत्राणां वृत्तिभोऽप्यानुसारिणी ॥ २ ॥
आनन्दश्रमपादाश्रमपरागाणां कृपावलात् ।
लिख्यते रङ्गनाथेन विद्वज्जानमनोहरा ॥ ३ ॥

The first *adhyāya* ends fol. 29a, the second
fol. 64a, the third fol 103b, the fourth *adhyāya*
ends :

गुरुणा चर्याभोजकृपा लिखिता मया ।
वृत्तिः श्रीव्याससूत्राणां प्रीतिं सात्तु जगद्गुरोः ॥

इति श्रीवरनृसिंहरसिंहानकाचार्यश्रीआनन्दश्रमचर्या-
विन्दसेयापरामयेन रङ्गनाथेन लिखितायां व्याससूत्रवृत्ति
चतुर्थोऽध्यायः ॥ [H T COLEBROOK]

2268.

3104. Foll 188; size 8½ in by 4 in,
fair, modern Devanagari writing; 8 or 9 lines
in a page.

Brahmasūtrapadāyogajana, or *Brahmāmṛta-
tārshinī*, = concise commentary on the *Brahma-
sūtras*, by *Sādāśhananda Sarasvatī*, pupil of
Śvayambhūprahāṇanda Sarasvatī

It begins

प्रपञ्च परब्रह्मणं गुरुनिधिं गरिष्यते (१ गरीयते) ।
ब्रह्मसूत्रपदव्याख्यां कुर्वे मुक्तिविगुहये ॥

निम्नाभ्यनविधिना अपीतज्ञानसाध्याध्यापात्रज्ञानवत् गुरु-
भायेकान्तैहिकानुभूतिफलपुं विरक्तमुल्लभमानः परमकारु-
णिको मुनिः सूत्रयामास ॥ अथातो ब्रह्मनिर्णयनेति ॥ अत्राद्यशब्देन
साधनचतुष्टयसंघट्टान्तर्गतमुच्यते ॥ अतः शब्देन साधनचतुष्टयस्य
संभावना । अस्य सूत्रस्य श्रोतव्य इति मूलभूतधृतिस्मानाथैवाय
कत्रोच्यते पदमभाहृत्यैव । निष्ठानेत्यत्र प्रकृत्या ज्ञानमात्रपरया
साध्याज्ञानमग्नहस्यद्यया बोधोऽर्थः ॥

I. इति श्रीब्रह्मसूत्रपदयोजननायां प्रथमस्याध्यायस्य चतुर्थः
पादः ॥ fol. 43a.

II. इति ब्रह्मसूत्रपदव्याख्यायां द्वितीयव्याध्यायस्य द्वितीय-
पादः ॥ fol. 71a.

इति श्रीब्रह्मसूत्रपदयोजननायां त्रयोमूर्तवर्गविंश्यां द्वितीय-
ध्यायस्य चतुर्थः पादः ॥ fol. 90b.

III इति श्री० तृतीयव्याध्यायस्य चतुर्थः पादः ॥ fol 157b

IV ends fol 184b अनावृत्तिः शब्दादनावृत्तिः आच्यतः ।

ये अर्थिदादिनागैश्च ब्रह्मलोकं प्राप्तास्तेषामनावृत्तिरेव । तेषां न
पुनरावृत्तिरित्यादिब्रह्ममुक्त्यभिधायकशब्दादिसत्यै । तस्माद्भविता
निरस्तानर्थेवात्र ब्रह्मपरानिरस्तश्रयानदात्मतावस्थितिरिति सिद्धं ।
सूत्रावृत्तिः आक्षेपसामर्थ्येनोक्तनाथा ॥

इति श्रीव्याससूत्रसिंहानकाचार्यश्रीआनन्दश्रमचर्या-
सतोपन्यपादकमलभृग्यायमाश्रयश्रीमदाश्रितानन्दसरस्वतीभगवत्स-
ती ब्रह्मसूत्रपदयोजननायां त्रयोमूर्तवर्गविंश्यां चतुर्थोऽध्यायस्य चतुर्थः
पादः समाप्तोऽयं चतुर्थोऽध्यायः ॥

Then follow several pages of *śloka*s, appar-
ently intended as an appendix to the work,
beginning तत्तत् ।

विदुषां कंठभूषणं योचनां नु कृता विभो ।

व्यासवाङ्मणिस्तदुभा प्रीतये त्रेस्तु सर्वदा ॥ ० ॥

सचिद्वरचमूत्रादि श्लोकेः संगृह्यते ॥

अथ तन्मादिशब्देति तन्मोक्षोक्तस्यैव च ।

आनन्दोत्तरदाकाशो नृ एव प्राण इत्यपि ॥ "

[DR J R BALLANTYNE]

2269.

1147. Foll 277; size 9 in by 4½ in,
eleven lines in a page, large writing, on some
leaves blotted.

Nirmalakṛishṇabhāṣya, a commentary on
the *Pedantatātra*, by *Nirmalakṛishṇa*.

It begins:

श्रीकृष्णं वेदवेत्तारं वेदं वेदान्तकोविदैः ।

नन्वा तदूच्योपायं सूत्रभाष्यं समाधे ॥ १ ॥

अज्ञानव्रततो हन्ता कुण्डो विज्ञानात्मकः ।

सादेवः सर्ववैतल्यं विधुमेको जनार्दनः ॥ २ ॥

ब्रह्मसूत्रकहीज्ञानो व्यासो नाटयतः प्रभुः ।

ब्रह्मेकव्यव्रतः प्राप्ता गुरुदेवो महेश्वरः ॥ ३ ॥

निर्मलो नृहरिर्नाथो हृदि सत्त्वैवपदगः ।

विष्णुः सर्वानन्दः साद्यो मेरेको मुक्तिरोधकः ॥ ४ ॥

ब्रह्मनिष्ठस्य भक्त्या विचारः क्रियते श्रुता ।

ब्रह्मसूत्रार्थोपायं मुहुरीव (१ अ० ?) समाधत्तः ॥ ५ ॥

The first *adhyāya* ends fol 105b, the second

Colophon •

श्रीमद्भाष्यसहिते विज्ञेयचरनतिके ।

उपदेशस्य साहस्य रंगनाथो हलीलिखत् ॥

[H T COLEBROOKE]

2274.

101a Foll 39, size 9½ in by 1½ in, 10 or 11 lines in a page, writing muddling

Uḍeśasahasī, a third copy, but only the metrical part [H T COLEBROOKE]

2275, 2276.

2221, 2222a Foll 230 and 188 (231-368), size 9 in by 3½ in, seven lines in a page, large good writing

Upadeśasahasī and *Padayojanī*, a commentary on the *Upadeśasahasī* by *Rumaturītha*, pupil of *Kṛṣṇaturītha* the metrical part See Hall's Index, p 99, no 1n, Raj Mitra's Notices, iv, p 74, no 1475 (no 1474 contains *Rumaturītha*'s commentary on the prose part)

The commentary begins

यथायत्नानिदं सर्वं मेधाभाष्यविद्यया ।

भाति नो भाति यज्ञज्ञानादसि मयं चित्तुलम् ॥

तदेव सर्वोपनिषदवैसारमग्रहं गद्यबन्धप्रबन्धेन संक्षेपतो
पुस्तकोपदिश्य पुनरमुक्तमेवाधेयान् पद्यबन्धप्रबन्धेन सोषस्करं
विलिखेति पदेष्टुकामो भगव(ः)भाष्यकारः पद्यबन्धप्रबन्धे यन्वप्रति
पाद्यप्रबन्धप्रबन्धप्रबन्धरूपं नृपलं कृतं शिष्यशिष्याधि श्लोकेनो
चनियमाति ॥ चैतन्यमिति ॥ चैतन्य सर्वं सर्वं ०

It ends

उपदेशसहस्रीय विपृता हि महान्ति ।

श्रद्धादेशान्मयायस्यां पदयोगनिका कृता ॥ १ ॥

समस्तवेदाधिरहस्यगद्यपद्यप्रबन्धचैतन्यवचोष ।

कपं तु भादुर्गतिविधितं स्यादथापि भवतामिहास्मि

[रुट ॥ २ ॥

दृष्टनराधिपुत्रराक्षसैर्लेखा गुरुणां विपुलप्रसादात् ।

यथाकपचिद्विधेन विष्णुरनेन दुष्यन्तविलान्तरात्मा ॥ ३ ॥

इति श्रीशंकराचार्यकृतोपदेशसहस्री पदयोगनिका नाम
दशोऽध्यायः ॥ श्रीशंकराचार्यकृतोपदेशसहस्री पदयोगनिका समाप्ता ॥

सदस्योपदेशेन हाई नमो यः

स्वचिन्मात्रभाषा निधायीश्वर (० शु ?) भद्रम् ।

ददावात्मरूप समन्ताधैदीप

गुरु काशिराजं निजं तं नमानि ॥

यदादेः स्मृत्या तदीयं च सत्ता

तदानन्दता मत एवोपयाना ।

चयं तत्त्वहं ज्ञातनिय प्रसादा

हुरोर्वैष्य तं काशिराजं नमानि ॥

रससम्बुनोन्मुक्तरे

मितपण्यां सितमार्गशोधके ।

लिखिता नृदनात्मनेन येय

भगपच्छ्रुत्स्वितोपदेशो (metre!) ॥ ३ ॥

लिखितं नौशी गोपालमौमुक्तयोधैतार्थ (sic!) ॥

The third couplet gives as date of the original of this copy, Śrīmat 1736 [GAILAWAR]

2277.

666 Foll 186, size 11½ in by 4½ in, 9-16 lines in a page, muddling writing

Upadeśasahasī, the metrical part (in the middle of every page) and *Prayojanī*, another copy of the second part

[H T COLEBROOKE]

2278.

151 Foll 161, size 13½ in by 5 in, 7-13 lines in a page, fair writing

Upadeśasahasī, the metrical part (in the middle of every page) and *Padayojanī*, a third copy, dated सवत् १७३० माघसुदि ॥

This copy has only the first two of the final couplets of the first copy, omitting the couplet containing the date (रसराजः)

[H T COLEBROOKE]

2279.

2554 Foll 71, size 13½ in by 5 in, 12 or 13 lines in a page, large fair writing

Upadesasahasri-rūṭi, a commentary on Śaṅkara's *Upadesasahasri*, by *Inanagiri*. This name is given to the author on the first page (उपदेशसहस्रीकाटीका चानन्दमिति in the same hand writing as the copy itself), in the colophon at the end of the second copy the author is called *Anandya na*, pupil of *Sūlīkhaśa*. See R. Mitra's Notices, viii p 299, no 2948

This copy comprises the metrical and the prose part (begins fol 521) of the *Upadesasahasri*

It begins

प्रत्यक्षं कृतं प्रपञ्चादिहोरेण
गुणतः स्यान्वयमाधेयिणः ।
मया सहस्रीरनुक्तिरिषीषीते
कृतापि नन्दोपकृतिप्रसिद्धये ॥ १ ॥

महोपाध्यायनन्दनमहोपाध्यायिकामुपदेशसहस्रीं गद्यपद्यलिखितं
प्रारम्भमात्रो भगवन्माध्यायिकादिहोरेणित्यस्य प्रत्यक्षं छपिष्ये
परिमलान्निरूपय (०५२ R. M.) गमनाच्चो जिज्ञासापरिपालन
परिपालनदृष्टिमद्वये च विजिज्ञेयदेवताज्ञानानुस्मरणपूर्वकं तत्र
महोपाध्याय नन्दोपाध्यायैर्मुक्तं संपादयन्मया शास्त्रिकप्रकरणस्य
तदीयमेतानुपपन्नानि सूचयति चेन्नयेति ।

It ends

अध्यायोऽयस्य गद्यपद्यमन समाप्तये ।
उपदेशसहस्रीये गद्यपद्यमयो मया ।
प्राकृता प्राकृतान्तर्येन्दानुपयहसिद्धये ॥
प्राक्रिया भक्तिया मेव कुर्वती गर्भं निर्वेत् ॥
कृतिना कृतविद्यानामाध्यायतः (०५५५५) पुरुषोत्तमम् ॥

Date of the copy मय ३९३५ (i.e. 1735)

2280.

101b Foll 106, size 9½ in by 4½ in, 9 11 lines in a page, writing middling

Upadesasahasri-rūṭi = second copy, but without the three prose chapters, also the final couplets are wanting

The colophon is इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य
श्रीगुहानन्दपूज्यपात्रशिष्यभगवानन्दजानविरचिता श्रीसहस्री
पद्यभागटीका समाप्त ॥ [H T COLEBROOKE]

2281.

1245b Foll 1 (the sixth of which is wanting), size 10½ in by 4½ in, indifferent modern Devanagari writing, 11-12 lines in a page

Tattvacandrika, a commentary, by an unknown author (pupil of *Srikrishnatirtha* and *Jagantharama*), on *Inanagiri's* exposition (*carana*) of *Śaṅkarācārya's* *Pañcikāra*. See Hall's Index, p 179, no ccxxv

It begins

यथावच्छिन्नगुणपदप्रतिष्ठा
मरुदकारणमनियेचनीयज्ञाति ।
महोपाध्यायवचनगतो हिताय
रामाभिधायुगतो भुवि तस्मात् ॥ १ ॥
यथावच्छिन्नगुणपदप्रतिष्ठा
यथावच्छिन्नगुणपदप्रतिष्ठा (?) ।
मुक्तायु मी चपुरनमस्तोय रम्ये
श्रीकृष्णतौघेगुरुपात्रगुणे नमामि ॥ २ ॥
नमस्तपायमाद्या ये गुरोर्वा मे कृपालय ।
तानह विधिरचिता कररे तत्त्वचिद्रिका ॥ ३ ॥

श्रीमच्छंकरभगवत्पूज्यपात्रविरचितं पद्योक्त्यास्य प्रकरणं
मतिनिश्चिन्नमनेकापेक्षयहगभीरमतिविमलमर्थं प्रकटीयिष्ये
रानन्विधायैव खचित्कीयितव्यं निम्नपरिमलमये विजिज्ञे
जिज्ञासापरिपालननिर्देयज्ञानमकारणतत्त्व ० इतिपति यन्वा
धमिति । ०

It ends

पद्योक्त्येविवरणमपेक्षं प्रकटीकृतं ।
यथावच्छिन्नगुणपदप्रतिष्ठा त्वेव तुल्येदुमापति ॥ १ ॥
महोपाध्यायैर्लक्षितकारिणीतगाय
प्रेमाराधनैर्धरं सुखवचपात्र ।
कौन्तिप्रभूतपरिपालनसंलोकं
रामाभिधेयं जगति कस्यनन्दं नमामि ॥ २ ॥

इति श्रीचोक्त्याविवरणमपेक्षं तत्त्वचिद्रिका नाम परि
समाप्त ॥

The MS was copied, for his private use, by *Rama Brahma Yati*, pupil of *Sadasnanan* ।
Tirtha [H T COLEBROOKE]

2282.

788 Foll 10, size 10 in by 2½ in, five lines in a page, beautifully written in the Bengali character

Still at this time, a commentary on *Ramlata's Dhatu* 1, by *Maṇuśaṅkara Sarasvati*, disciple of *Pinchura Sarasvati*. The fuller title of the ten couplets is *Culmanaladāśloka* or *Culmanalantarja*. See Hall's Index, p 108, nos 20 and 21, and p 133, no cxxvi.

The text of each *śloka* is given before it is explained.

The first *śloka* of the *Dāśloka* is

न भूमिर्न तोयं न तेजो न वायुः
न च नेन्द्रियं वा न तेषां समूहः ।
चनेकात्मिकत्वात्पुनिकनिष्ठम्
तदेको व्यपिष्टं त्रिषु क्षेत्रेषु च ॥

See Ray Mitra's Notices, iv, p 120, no 1535

The commentary begins

श्रीशङ्कराचार्येनपाद्यतारं
विशेष्यते विश्वगुरुं प्रथमम् ।
पेक्षाशास्त्रप्रयणालक्षणां
सोपायं कुर्वे कल्पि प्रथमम् ॥

इह गुरु साक्षात्परया वा सर्वानेष जीवान्समुद्दिषीष्ये
मया श्रीशङ्करो उतामन्यो विवेकेनात्मनं निमग्नमुद्रमुद्रम्
सर्वार्थं संक्षेपेण वाचायुक्तं दक्षप्रोक्तं प्रणिनाम ।

It ends

न स्त्रीणि न व्यासजोषधं
सम्पन्नं सूत्रैरथि यो यवम् ।
विनापि ते सप्रतिष्ठासिद्धिः
तं शङ्करं नमिष्ये गुरोरेव च ॥ १ ॥
लघुरपि यद्वैचर्याल्लक्षणाविर्य निष्योऽयम् ।
समुद्रतलेन मुनिना विहितो मुनिना विनोदाय ॥
यद्व सौख्यं किञ्चित्तुरोरेव मे न हि ।
यद्वसमीश्वरं किञ्चित्तन्मेव गुरोरे हि ॥
यद्वयाचनया मयायमन्यो
यत्तुभट्टम् कृते कृतो निषण्णः ।
यद्वदुर्मिहास्ति यद्य दुर्गे
तद्वगारा मुषिषो निषेचयन् ॥

Cp Ray Mitra's Notices, iv, p 80, no 1183
Weber's Cat (1803), p 182, no 626

This copy was written in the Śaka year 1039, on the banks of the Surasindhu (Ganga), as will appear from the following colophon

नपाग्निवरोदुमिते शकादे
नमस्यमासस्य च कृष्णपक्षे ।
अस्ति केनापि मनोहरा एव
विद्वान्निष्ठः सुरसिन्धुतीरे ॥

[H T COLEBROOK]

2283.

2532a Foll 24, size 10 in by 4½ in, eleven lines in a page, well written

Siddhantabindu, a second copy

[GAIKWAP]

2284.

603a Foll 23, size 9½ in by 4½ in, nine lines in a page, fair writing

Siddhantabindu, a third copy, dated सप्त १९६०
श्वेदकृष्ण १३ शनी चण्डो एव पृष्ठे मात ॥

[H T COLEBROOK]

2285

2782a Foll 20, size 10½ in by 4½ in, 11-18 lines in a page, indifferent writing

Siddhantabindu, a fourth copy, dated शके १६९३
अमिरोनामि मयत्तरे चरे मासि चतुर्थी ४ शुक्ले ऐलपुरनि
पाणिश्रीपत्तयोद्योत्यस्यकटेश्वरभट्टसूनुता परितोपनामकेन राम
भक्तेन गोविन्दभट्टेनायं सिद्धांतविद्विहित रामाय समर्पित ॥

[COLL OF FORT WILLIAM]

2286

1521a Foll 20 size 10½ in by 4½ in, eight lines in a page large fair writing

Siddhantabindu a fifth copy

It has the wrong title *सिद्धांतविद्विहित* on the first page

[H T COLEBROOK]

2287.

1746a Foll 51, size 8½ in by 4½ in, nine lines in a page, large fair writing
Suddhantabindu, a sixth copy

[H T COLEBROOKE]

2288.

327a Foll 30, size 12 in by 4½ in, eleven lines in a page, well written
Volontasuddhantabindu, a seventh copy, dated संवत् ११५५ शमश्वर आश्विन शुद्धि २ ॥

[H T COLEBROOKE]

2289.

3037. Foll 32, size 12½ in by 4½ in, 8-11 lines in a page, large writing
Siddhantabindu, an eighth copy Dated संवत् १७३१ मिति मार्गशीर्षे शुद्धि ३ पुष्यसरे लिखितं गोपाल गिरिभिषगुया श्रीमच्छिन्नम(?) गिरिस्वामिशिष्येण शिरकायाम यासिना पुष्करेश्वरि श्रीमत्कगोक्षेये । श्रीमच्छन्दगीर्णिलिखितु भगवानिष्टदेवो मदीय पठकानो श्रीमन्मो ॥

[J. R. BALLANTYNE]

2290.

327b Foll 117, size 12 in by 4½ in, eleven lines in a page, writing fair
Nyagaratanali, a commentary on the *Siddhantabindu*, by *Brahmananda Sarasvati*, pupil of *Arayana Tirtha* and of *Paramananda Sarasvati*, based on *Madhusūdana's Adiantasūtra* and *Brahmananda's* own commentary on it

See Hall's Index, p 109, no xcv, Ry
 Mitra's Notices, vi, p 275, no 2209

The *Nyagaratanali* begins

नमो नरपुत्रायामकामकायितदेहिने ।

कमलाकामनीदामकणकमुकगेहिने ॥

चंद्रमिष्टोकायास्तदेयायाय संयहात् ।

पिडिबरचना कापिदधानन्देन रयते ॥ २ ॥

अदुर्लभमुपायोधेयैरुत्तरानुपदेशत ।

उद्धातं प्रकटीकुर्वे व्याख्यानवलीमिह ॥ ३ ॥

तत्रादित्रयस्त्रकाश्रयनिरतिशयानन्दरूपयोनियद्वयसम्प-
 योरेकमुक्तानन्दरूपं योष्यदह ब्रह्मास्मीत्यादि वेदान्तमहावाक्य ०

Fol 6 is missing

The copy is dated संवत् १७३८ ज्येष्ठमे चाषाढशुद्ध
 १५ भृगुवासरे श्रीकाया लिखितमिदं पुस्तकं संपूर्णमगमत् ॥

[H T COLEBROOKE]

2291.

1348a Foll 21, size 10½ in by 1½ in, eleven lines in a page, good writing, of about A.D. 1700

Diadasamaharīyayamarana, a treatise on the single words of certain holy passages from different *Upanishads*, in twelve chapters (*sūdhanta*), by *Saukaracarya*. It is different from the *Valayamarana* in Weber's Cat (1853), p 181, Burnell's Tanj MSS, p 91, no xxiv, also from the *Maharāyasiddhanti* in Raj Mitra's Notices, viii, p 299, no 2863

It begins

यत्तानुप्रभावेन दुर्यते सकल तगत ।

यत्तानात्वयथाप्रोक्ति तस्मै शानात्मने नम ॥ १ ॥

महत्वाधिपयवामनाविनिर्मुक्तं न केवलं निविशेव (cp the second copy) ब्रह्म चैतन्यमाश्रयेयं त्रिषति न परमहंस यच्च कुर्वन्निषति किं करोति । केवलं ब्रह्मज्ञानज्ञानस्वविचारं करोति । तन्महाशब्दं कौटुकं । इह श्रीरामचन्द्रादिनां यावन्ति । आदौ तत्राद्वैतस्य प्रज्ञानमानन्दं ब्रह्म । एते ब्रह्मास्मीति यच्चवेदस्य । तत्त्वज्ञानेति सामवेदस्य । तयमात्मा प्रमेति उपधै-
 रयवेदस्य । अहं ब्रह्मास्मि यस्मै ब्रह्मेति श्रुते । इत्यादिनां ग-
 महाराक्यैश्चैवविषयः । इहार्हो श्रुतेस्य प्रज्ञानाद्वैत्याख्यानं क्रियते । ०

Fol 2a इति श्रुतेस्य प्रज्ञानाद्वैतिलेखं प्रथममिदोक्तं समाप्तं ॥ १ ॥ अतः परं आनन्दमन्त्रिलेखं कथ्यते ।

It ends

ब्रह्मरूपनिष्पत्तिं वेदान्तप्रकरणे उपदेश्येद्वैतस्यगतात्म-
 ब्रह्ममन्त्रिलेखो नाम ब्रह्ममन्त्रोक्तं समाप्तं ॥ इति श्रीशंकरा-
 चार्यविरचितं ब्रह्मसूत्रमहाभाष्यं समाप्तं ॥

[H T COLEBROOKE]

2292.

2113   Foll 57, size 9 $\frac{5}{8}$ in by 4 $\frac{1}{4}$ in,
seven lines in a page, large good writing

Diadazamaharajayaratana, 2 second copy

It begins without the *Solo* a

न्यायात् (१) महाशक्त्याप्यविवरणं कथयति । तस्मैत्वयि य
पातनादिनिर्मुक्तं म परमहम् केरुनिर्दिशेषः ब्रह्मचिन्तना
याप (१) शक्त्येव तिष्ठति । स परमहम् यच्च कुर्वन्तिष्ठति ।
किं करोति । केरु इन्द्राश्महाशक्त्याप्यविवरणं करोति । विचार्य
नान रिचार्म् । तस्मैशक्त्याप्यविवरणं करोति । तस्मैशक्त्याप्यविवरणं
शक्त्याप्यविवरणं ।

Date of the copy सवत १९३९ घं ज्येष्ठ शुदि १३
भगदिने लिखित ॥ [GAIKAWAT]

2293.

1388d Roll 26, size 9 $\frac{1}{2}$ in by 4 $\frac{1}{4}$ in,
twelve lines in a page, well written

Dudasaññā in the *Ugavivaraṇa*, a third copy

It begins सनत्तरिपयषामनादिनिर्मुक्त स परमहम ०

[H T COLEBROOK.]

2294

1597b Toll 13, size 0 $\frac{1}{2}$ in by 3 $\frac{1}{2}$ in, generally 12 or 13 lines in a page, clear writing, of about A.D. 1700

Itihasa Purāṇaśāstra, a compendium of the *Pedānta* in 66 *śloka*s, by *Śaṅkara*, with an anonymous *ṭīkā*. The text occupies the middle of each page, the commentary being written above and beneath it.

The *id* *t* begins

शातमरपन्नितपादं शातपपमनसो व्यगोचराकारं ।

विष्णुसित्रजलरुहनेन मीत्रासायाऽभ्यासये राम ॥

इह भगवान् प्रोक्तव्यार्थे उक्तमाधिकारिणां योगेन प्रस्थानत्रय
निर्भाय तत्र यत्नाकानामर्थानां भद्रदुष्टोक्तानामनुवृत्त्यायै सर्वेष्वेतेषां
मिदोक्तानामर्थानामप्युपप्रकरणं निदर्शयिषुः (१ दिग्गो) प्रतिज्ञावान्ते
तपोभिरिति ।

The end is इति श्रीमत्परमहंसपरिव्रजानकाचार्ययोगीश्वर
भगवत्पाशाद्विप्रयोगोक्तभगवत्पाशाचार्यपरिव्रजसमिद्धो -
प्रवृत्त टीका च समाप्तमयते ॥

See Hall's Index, p 105, no lxxviii and p 106, no lxxx, Weber's Berhn Cat (1853) p 179, Aufrecht's Oxford Cat, p 224 In Raj Mitra's Notices, iv, p 252, no 1677, the same *tila* is ascribed to *Mathhusudana Sarasvati*, but see the next number

The *Ātmabodha*, with this *tīla*, was published by F E Hall, Mysore 1852, and in Haeberlin's Sanskrit Anthology, the text also in the *Bṛhatstotratantralāra*, p 309

[H T COLEBROOKE]

2295.

603c Toll 20, size 9½ in by 11 in,
nine lines in a page, large writing

Atmabodha, with the same commentary
(*bhāṣya*), which is here ascribed to *Saṅkara*
himself [H. T. COLEBROOKE]

[H T COLEBROOKE]

2296

2011a. Foll 16, size 8 1/2 in by 11 1/2 in
11-13 lines in a page, fair writing

Alimaboull al rai as anam safil am, a third copy
of the text, with the same commentary

None of the manuscripts quite agrees with
the printed text. [J. Taylor]

2297.

100a. Roll 12, size 9½ in by 1½ in, ten lines in a page, large good handwriting

Adhyatmaśāstradīpa by Śrī, or by śrīnāth, is a short exposition of the *Tīrtaṇṭa*, in form of a dialogue between *śiṣya* and *guru*, by Śrīnāth

Hall calls it a commentary on the *It*
to Itha, see his Index, p 107, no lxxix

It begins

यः स्यान्नादिर्भाति यस्यान्नादिनियन्ते ।

नमस्तस्मि विष्णुस्तुतये परमात्मने ॥ १ ॥

विश्वामित्रमुद्रायाय सर्वेधियादिमादिने ।

ममो पैदासपेदाय द्रवणे इत्युक्तव्ये ॥ २ ॥

अपाध्यात्मविद्योपदेशरिधि व्याख्यास्याम । ज्ञानाद्यनलो
नेमर्गिको अध्यासो निर्याप्रत्यक्षस्य सर्वलोकप्रत्यक्ष अस्यानप
हेतो प्रहरणाय । आत्मैकत्वज्ञानं शिष्यं श्रोतुं पृच्छति ।
भो भगवन् । स आत्मा कीदृशः । द्युतु(r नृत्तु) चित्तदानन्दा
द्वितीयमनस्यचलनमनस्य कृतस्यानन्यस्वरूपं ब्रह्म स आत्मा ॥

Colophon इति श्रीसंक्षिप्तवेदान्तशास्त्रप्रक्रियायां श्री
मत्परमहंसपरिव्रजसदाचार्यश्रीमत्सद्गुरु(1) कृतवहिर्मुखात्प्रणय
नज्ञानरोपिनी(sic!) अपाध्यात्मविद्योपदेशरिधि समाप्ता ॥ Ruj
Mitru, Notices, II, p 97, no 678, gives
० श्रीमच्छद्गुरुकृतौ यहिर्मुखात् प्रकरणमज्ञानरोपिनी, but see
no 2300, fol 1a

All leaves have the marginal note प्र ० डा ०
Note of the scribe लोपित नरोत्तम ॥

[H T COLEFOOKE]

2298.

1348a. Fol 80 size 11 in by 4½ in ,
large, modern Devanagari writing, nine lines
in a page

Itmaś of a bhāṣya, by Sankaracarya

It begins आ परिसमाप्तं कर्मसंहायपरमप्रतिपत्ति
ज्ञानेनैवा कर्मणो ज्ञानमहितया गतिरुक्त्यपिज्ञानद्वारेणोपमद्विता ॥
एतत्सत्यं ब्रह्म प्राणायामेनैव लोके हेतुः । एतन्मये प्राणस्य सर्व
देवा विभूतयः । एतस्य प्राणस्यात्मनो गच्छन्त्येवमा अप्येतोमुक्तं ॥
नो ज्ञेय देवताप्यलक्षणं परपुरुषार्थे एव बोधः । ०

It ends अनन्तं वक्तारमिष्यामोऽध्यायपरिसमाप्त्यर्था
द्वितीयारण्यकसमाप्त्यर्थे ॥ इति श्रीशंकराचार्यविरचित
आत्मब्रह्मस्य समाप्तं ॥

[H T COLEFOOKE]

2209.

2401c. Fol 8, size 7½ in by 3½ in
generally nine lines in a page, nearly the
same writing as in no 2401b, which is dated
Śivrat 1730

Īparōṣaṇubhūta, a treatise on the Vedānta
doctrine in verse (by Śaṅkara) See Hall's
Index, p 101, no lxxiv, Aufrecht's Oxford
Cat, p 223, nos 511 and 515 It begins
श्रीहर्ष परानन्दमुपदेशासीद्वर ।

The last leaf, with the six last ślohas
(139-144), is wanting The last śloka is
कारण्यविरिक्तेषु पुमान्मनो विलोक्यते ।

अन्येन पुनस्तद्विचार्येति प्रपश्यति ॥ ३६ (i e 138) ॥

The nine sections of this treatise are not
marked in this copy

For editions of the *Īparōṣaṇubhūta*, see
Harris' Brit Mus Cat, p 128, Burnell's Tanj
MSS, p 91 [GAIKAWAR]

2300.

2116c. Fol 16 (of which 13-15 are want
ing), size 9 in by 4 in, indifferent Devanagari
writing, 8-13 lines in a page

Tracts, by *Daṇḍarāya*, on Vedānta sub
jects A similar collection in Weber's Berlin
Cat (1873), p 183, no 618

I *Bṛhadabollu*, begins

प्रणम्य परमात्मां मोक्षोपनिनिग्राह ।

निरासादल्लेनेर क्रियते बालरोपिनी ॥ १ ॥

यस्य स्मरणमात्रेण द्योयते भवभोतय । [॥ २ ॥

तं सर्वसाध्यं यानि शरणं कृपणीद्वह (r ० गी यद् ०)

अपाध्यामा कीदृशः । सद्गुरुः । सर्वभावरूपः । विद्वद्गुरुः ।
मुद्रबोधयः । आनन्दरूपः । सुखमनुभूयः । ०

Fol 4a इति बहिर्मुखात् प्रकरणं प्र ०, see
no 2207) बालरोपिनी प्रथमकला ॥

Fol 6b इति शंकराचार्यविरचितं बालरोपिनी समाप्ता ॥
See Weber, p 180, no 2, Ruj Mitru's
Notices, I, p 93 no 175

II *Tripurī*, in three sections (*pura*), begins
fol 6b अलम्प्यैकैकपरमपारम्यो विषया । ०

It ends fol 9b इति त्रिपुरी समाप्ता ॥

See Weber, p 180, no 4

III *Djṇaṣṭyaṇṭi*, in 3 couplets, con
taining a dialogue between a guru and his pupil
on *jñāna*, *param tman*, *tattvamaṇa* It begins

मर्मास्मतिप्रत्यक्षहेतुमर्चित्यगति

विशेषधरे विदितारण्यमननमर्ति ।

निर्मुक्तैकधनमचारमुक्तौपराति

श्रीवद्वर्धे विमलबोधन समाप्ति ॥ १ ॥

It ends fol 11b इति वाक्यवृत्तिः समाप्ता ॥

This small work is commonly called *Vākya-vṛtti* (no 2302), see Hall's Index, p 106, no lxxi, Weber, p 180, no 1 It has been printed in the *Bṛhatstotraratnākara*, p. 321.

IV *Svarūpanurūpanam*, begins fol 11b -

यनात्मभूते देहादायाममुद्रिस्तु देहिनी ।

साविद्या.तत्कृतो रंधकलाशो मोक्ष उच्यते ॥ १ ॥

It breaks off in the second half of *śloka* 17, at the bottom of fol 12b. See Weber, p 180, no 5

V *Ātmajñānopadeśavandh*, only the concluding portion on fol 16. See Weber, p 180, no 3.

Colophon इति श्रीमत्परमहंसपरिव्रजकाचार्यश्रीमन्नो-
पदेष्टव्याचार्यपादशिष्यस्य श्रकण्डकृते आत्मज्ञानोपदेशविधिः
संपूर्णः ॥ ० संवत् १९३० चर्षे भाद्रपदपक्षमी ज्ञानी । लघोत्त
मो देवादनमृतलक्षितलक्षितं व्या यमदिश्वरपठनाय ॥

On fol. 1a somebody wrote the title *Anga-
kīraṅkīrā* under which the MS appeared in
the old list. [GAIKAWAT]

2301.

1597e Foll 10, size 9 in by 4½ in, 9
or 10 lines in a page, fair writing, of the
17th century

Vākya-vṛtti, the same 53 complets of *Śaṅkara*,
with a commentary, also called *Vākya-vṛtti*, by
Inanāgarī, pupil of *Suddhananda* See Ra-
jendralala Mitra's Notices, iii, p 331, no 1324

It begins

देवप्रेमं वेदोता महर्षिं चरं चर्षे ।

महर्षे ब्रह्म निर्भेदे मयादिपदलक्षितं ॥ १ ॥

मुमुक्षुनानुनिपुण्यथा वाक्यवृत्तिर्ज्ञानकरः प्रारभ्यतो
पिप्रोपप्रपोपमादिप्रयोगनिर्णये देवताप्रकाशकं संप्रलाचरय
मरातः संपादयत् प्रकरणप्रारम्भोपदिष्टमनुबंधवत् च विषयप्रयो-
जनसंबन्धलक्षणां सिद्धिप्य प्रतिपादयति श्रीकेशरी कथयति ॥
सर्गसिद्धिः ०

The end of the MS is:

वाक्यवृत्तिर्ये पृथिरचिता सचिता मया ।

पुनातु रुचिता यात्रा मायातु पुरुषोत्तमे ॥ (१)

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्रजकाचार्यश्रीमन्नोपदेष्टव्याचार्यविरचिता
वाक्यवृत्तिः समाप्ता ॥ श्रीमत्परमहंसपरिव्रजकमुद्रानंदपूज्य गद-
शिष्येष्टानंदगिरिणा विरचिता वाक्यवृत्तिः समाप्ता ॥

नित्यं कर्म परित्यज्य वेदोतथयत् विना ।

पञ्चमानस्तु संन्यासी पतत्येव न संशयः ॥

A later scribe has added:

निर्गताशेषपाषाणां अग्नेने जायते मतिः ।

पापोपहतपुद्गीनी ब्रह्मक्षीरं न रोचते ॥ १ ॥

ईश्वरानुग्रहदेव पुसासहैतयासना ।

महामयपरिव्रजग्राहिः (० द्वि) वाशमिह जायते ॥ २ ॥

ब्रह्म सत्यं जगन्निषाः (० निष्ठा) जीवो ब्रह्मेव नापरः ।

इत्येव निश्चये रामः (०) कविनो रंधकोटिभिः ॥ ३ ॥

[H. T. COLEBROOK]

2302.

1113a. Foll 38, size 12½ in by 8½ in,
fairly good, modern Devanāgarī writing, 5-1½
lines in a page

Vākya-vṛtti, 53 complets by *Śaṅkarācārya*,
the same as *Dyuvākyavṛtti* in no 2300 (2116c),
with a commentary entitled *Vākya-vṛttipra-
śāhā*, by *Vivekanāra*, pupil of *Madhava Prīṭhā*.
See Hall's Index, p. 106, no lxxxi.

The commentary begins

अज्ञानविमोक्षस्य ज्ञानांमनशलाकया ।

चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै योगेगुच्ये नमः ॥ १ ॥

ब्रह्माहमेतस्मैयि भाति विष्णुः (० ०५)

श्रीमत्पद्मप्राप्तमुतो. प्रसादात् ।

अनर्थैर्विषयेष्वरपदिताव्यस

ब्रह्मादिप्रपन्नं प्रयतंतस्मिन् नित्यं ॥ २ ॥

परमकृपाविधयः श्रीमच्छंकरभगवत्पादाः तावत्पार्कतस्तमा-
नामपरिविस्तृतनानादिस्तारासम्यग्मयोऽज्ञानं ० नमस्तुते ।

समीक्षितप्रलब्धेतुमर्षित्यज्ञानं

विषयेष्वरं विदितविषयननुवृत्तिं ।

निर्मुक्तपद्मनगरमुत्तापुराजि

श्रीपद्मं विमलसोपधनं नमः मि ॥ १ ॥

Colophon इति श्रीमत्पद्मप्राप्तमुत्तापुराजि-
नामपरिविस्तृतनानादिस्तारासम्यग्मयोऽज्ञानं विमलसोपधनं विमलसोपधनं
प्रकाशिका समाप्ता ॥

For another MS, beginning with a different introductory *śloka* (युतिस्मृतिपुराणानां), see Ray Mitra, Notices, viii, p 287, no 2817

[H T COLEBROOKE]

2303.

1256d. Foll 22, size 8½ in by 4 in, fair Devanāgarī writing, of A D 1788, nine lines in a page

Tatyasaṅkha (*pralāraṇa*), a treatise, in 44 couplets, by *Sanātaraṇyā*, on the *Tedanta* doctrine (तदन्त), with a commentary

The commentary begins नमो रामाय देवाय सविदानदमूते । °

Edited by Windischmann, in 1638, see also Aufrecht's Oxford Cat, p 225, no 551, Rajendralakṣa Mitra's Notices, iii, p 226, no 1247

[H T COLEBROOKE]

2304.

1250c Foll 13, size 8½ in by 8½ in, nine lines in a page, fair writing

Harimidebhūṣhya, an anonymous commentary on *Sanātara's* *Harim ide śloka*

See Hall's Index, p 135, no ccvii

In this MS the hymn has not quite 50 couplets. It is printed in the *Bṛihatstotratratna lara*, p 178

The commentary begins

नमो विष्णवे । हरिमोहा (० ३) लोचस्य भास्य (० ४) मुद्रियते समूलकम् । मुमुक्षुषां विचारसमर्थानां दुययापादवि(?) मयविद्या भूयदिति नव्यमानो भगवान्भयकार मयेदेवानमर्षस्य स्तुतिप्याजेन दिदर्शयिषु प्रतिज्ञानानि ॥

लोये भक्ता विष्णुमनादि जगदादि

समिन्नेतस्मृतिषक्तं भगवतीत्यम् ।

समिन्नेते भगवति तस्मिन्नेतिषक्तं

त ससाध्याननिनाय हरिमोहे ॥ १ ॥

In the title this commentary is ascribed to *Sanātara*

[H T COLEBROOKE]

2305.

968a Foll 21, size 8½ in by 4½ in, fair Devanāgarī writing, ten lines in a page

Manasollasa, a paraphrase, in 354 verses—by *Surasaraṇyā* (*Vīśvarūpicārya*)—of the *Dakṣināmūrtistotra*, ascribed to *Sanātaraṇyā* and intended to supply the essence of the *Tedanta* doctrine

It is divided into ten chapters (*ullisa*), according to the ten verses of the original text, which is printed in the *Bṛihatstotratratna lara*, p 61 (beg विष्णु दक्षिणामूर्तिस्तोत्रं विना नैवैत °) See Weber's Cat (1853), no 616

The present MS does not mention the author of the paraphrase

It begins

मगल दिग्गु ने विनायको मगल दिग्गु ने सरस्वती ।

मगल दिग्गु ने महेश्वरो मगल दिग्गु ने महेश्वरो ॥ १ ॥ °

Cf Ray Mitra, Notices, v, p 32, no 1763

[H T COLEBROOKE]

2306.

1998 Foll 27, size 8½ in by 4 in, fair Devanāgarī writing, nine lines in a page

Manasollasa The author's name is mentioned in the colophon of the fourth chapter

[Dr J TAYLOR]

2307

443. Foll 72 (and a *suripatra* after 22), size 10½ in by 3½ in, Devanāgarī character 9 or 10 lines in a page

Manasollasa (*prattantacūdesa* (*Dakṣiṇāmūrtistotra* *vyākhyārabandha*)) a commentary on *Surasara's* paraphrase, by *Ramatirtha*

Beg मोक्षव्यासमहाशयद्वयम् ° cf Weber, Cat (1853) no 616, Ray Mitra, Notices, v, p 81, no 1763, and p 102, no 1763

[H T COLEBROOKE]

2308.

2532d Foll 7, size 9½ in by 4½ in, thirteen lines in a page well written

Hastimalakatika, a commentary on *Hastamala*'s twelve couplets, ascribed to *Sankara* (योगद्वाराचार्यप्रणीत, in the colophon)

See Hall's Index, p 107, no lxxxvii, Burnell's Tanj MSS, p 91, the Calcutta edition (published in the Śāla year 1771, in one small volume with *Vedantasara* and its comm) differs very much from this copy

The commentary begins

कथिदुवव्रह्मानी (१० नोः) आधिर्भूतचरमदेह जनेन
मृकत्वेन वहि कृत विना प्रदर्शितो भाष्यकश्चि कल्वनिति
पू० । सानुभय प्रकटयन्नेषामप्यनुभयो भूषास्मदिति नत्वा
नो पयायदान्मानमाचक्षे निमित्तविद्यादिभिर्ज्ञातशभि ह्योके ॥

This whole passage, with a few lines more, is wanting in the Calc edition, the beginning of the latter (कल्व शिशा कथ कुतश्च गता०) has been added on the margin, partly by an old, partly by a more modern hand

The first couplet of *Hastimalala* is

निमित्त मनश्चक्षुषादिप्रयुज्य
निरक्षारिलोषाधिराकाशकल्व ।
रविर्लाम्बेष्टानिमित्तं यथा य
स निमोपलम्बिस्तद्व्याप्तिमात्रा ॥ १ ॥

The copy is dated सप्तमि सवत ११६३ यदे
भाष्यनामसंयमरे आषाढमासे कृष्णपक्षे श्रीसोमदिने ८ तिथी
शरीरेषोत्तमने लिखितः । रा० (sic) रघुनाथमुत्तरहरिस्वय
जान्मानार्थ ॥ [GAIKAWAI]

2309

476b Foll 6 size 12½ in by 4½ in twelve lines in a page fair modern writing

Hastimalastotrahashya a second copy of *Sankara*'s commentary, but differing very much from the Calcutta edition as well as from the preceding manuscript

It begins

यसिन्नाते भवेत्तर्प विज्ञातं परमात्मनि ।
न वन्दे निमित्तविज्ञानमात्रन्दमनमद्वयम् ॥ १ ॥

See p 2 of the Calc edition

[H T COLLEBROOKE]

2310.

368 Foll 52, size 9½ in by 4½ in, in different, modern Devanagari writing, ten lines in a page

Trisulnamarthapalanika, or simply *Armathaprahasita*, an explanation of the three hundred names of *Devi* (*Devistotra*), by *Sankaracarya* It begins

यदे विज्ञेयं देव सदैवितिप्रदायिनि ।
यामांकारुदयामाद्यौकरपक्षवर्णितं ॥ १ ॥
पारां कुशेधुमुपरिगतपञ्चशाखा
पाटल्यशालिमुपु (१०) मन्वितगावपर्वी ।
प्राचीनराक्नुतिपदो पदेयतां त्वा
यं चायुषाधितपदां प्रणमामि देवी ॥ २ ॥
लोषामुद्रायति नत्वा ह्ययोरयमयोश्चर ।
श्रीविद्यारामसंसिद्धिकारो पंकजनीधय ॥ ३ ॥ ० ॥

यह काल सुभक्तिनिहारा गुरुपादायवलय स्थिताय कुंभयोनिमु
नये। शिवदेवतकृतनामशतत्रयोत्ती प्रेरित (१० तो) ह्ययोरय वपाच ।
ककाररुषेति ॥ ककार कवयै रुष हावजप्रियोरयं यस्या सा
कादिविद्याविद्यहेत्यर्थ । ० -- the next few names
are कल्याणी । कल्याणमुपशालिनी । कल्याणशैलनिहारा ।
कमलोमा । कलावती । कन्दलायरी । कन्दवल्ली । कल्याण
सागरा । the last संस्पदा ॥

Colophon इति श्रीमत्परमहंसपरिव्रजान्नाकाचार्यश्रीमते
विश्वनाथस्वयंपादशिष्यश्रीमच्छंकरभगवत्पादकृताश्री शिवातीना
माध्वप्रकाशिकायां तृतीयेऽध्यायेऽर्चनानामर्थप्रकाशनं यत्परम
समाप्तं ॥ नामार्थप्रकाशिका समाप्ता ॥

Fol 1a has the title सेतोत्तरशिवातीभाष्य ।

[H T COLLEBROOKE]

2311.

441 Foll 167, size 10½ in by 5½ in, clear, modern Devanagari writing, nine lines in a page

Samśhepa-Saṅkaraṇya (also called *Sanīśaraṇya*), a poetical life of *Sanīśaraṇya*, by *Madhavarāya*

Complete in sixteen *sargas*. For an analysis of the work, see Aufrecht's *Oxf Cat*, p 252 [H T COLBROOKE]

2312.

1980a. Foll 150, size 9 in by 3½ in, fair Devanāgarī character of the last century, nine lines in a page

The same work [DR J TAYLOR]

2313.

724. Foll 61, size 12½ in by 1½ in, indifferent Devanāgarī writing

Sargas i-vii of the same work

[H T COLBROOKE]

2314.

734. Foll 262, size 13 in by 6 in, legibly written in Devanāgarī, 8-16 lines in a page

Samśhepa Saṅkaraṇya, with a commentary, entitled *Sanīśaraṇyaśāntidīpa*, by *Dhānapati*, son of *Nāmakumāra*. Text and commentary were printed at Bombay in 1861

Cf Aufrecht's *Oxford Cat*, p 260

[H T COLBROOKE]

2315.

1398b. Foll 36, size 12½ in by 6 in, Devanāgarī character, eleven lines in a page

Sarga viii of the same work, with *Dhānapati*'s commentary [H T COLBROOKE]

2316.

1980b. Foll 102, size 9 in by 3½ in, fairly good Devanāgarī writing, nine lines in a page

Sanīśaraṇya, a fanciful life of *Sanīśaraṇya*, in the form of a dialogue between his disciples *Cidvilasa Yatindra* and *Gyaṇakanda Tapodīśa*, in thirty-two *adhyayas*

It begins

यस्तु स्मिक्ते यस्तु निन्दुलामदनिर्भर ।

यस्तु वा शीकर नः स्वादीक्षितार्थमद्भये ॥ १ ॥

कोरं वाचयितुं किलेय दपती हलायुने पुनक
द्विनामामृतं प्रदुविन न निम करे विधती ।

चक्षुष्यलप करेय गयती कहे च दातु यान्
मा स्वादिसमस्तदोपनिषदा वागीश्वरी येयमे ॥ २ ॥

पदधरादधारी आदी दपती भने ।

वाचयतिमिता वागी कलानि विपो. शुभी ॥ ३ ॥

विज्ञानकद. ॥ श्रीमहुरो देगिकेद्र परित्तातासिलान्न ।

ममसाधा(?)पैविज्ञानविस्त्रिपद्वेताभवन ॥ ४ ॥

Colophon इति श्रीमत्परमहंसपरिव्रजानकाचार्यश्रीमच्छ
करभगवत्पद्मनाभकरविनिषदिष्टासत्तादीगिज्ञानकदतपोपनेद्र
मनदे ज्ञापिज्ञानम्याय ॥ [DR J TAYLOR]

5 *Advaita school, general Vedānta*

2317.

1103c. Foll 16 (foll 45-60 of the volume), size 13 in by 5 in, foll 1-6 nineteen to twenty two lines in a page, the writing like no 2397 (1103b), foll 7-16 fifteen to seventeen lines in a page, the writing like no 2459 (1103a)

Nāṣṭharmyaśānti, called *Sanīśānti*, by *Suresvara Acarya*, pupil of *Sanīśara*, in four *adhyayas*, prose and verse. See Hall's Index, p 159

It was published in the Bombay Sanskrit Series, no cxxviii "The *Nāṣṭharmyaśānti* of *Suresvaracharya* with the *Chandrika* of *Jaiminīya*" Edited by Colonel G A Jacob, Bombay 1911. Both MSS of the India Office were used by him

The *tika* begins

यस्माद्विष्णुमुदेति येन विविधं सञ्जीव्यते लीयते
यजति गगने घना इव महामाविन्यगो ऽह्ये ।
सद्विज्ञानसुखात्मके ऽसित्त्वमनोऽवस्थानुभूतात्मनि
श्रीरामे रमतां मनो मम सदा हेमोपज हसवन् ॥ १ ॥

After twelve introductory couplets the author of the *tika* says एते टीकाकाराद्याका इह हि सर्वज्ञात्मगिरा प्रसिद्धनामा महामुनिरसित्त्वमुक्तिमोक्षितव्याचै विचारज्ञास्तस्य श्रीमत्तारोकाभिधम् श्रीपदव्यासमहामुनि कृतमूषमदभैरवकस्य भगवत्परादाभिधानश्रीमद्वक्त्राचार्यकृतभाष्यप्रकटीकृतार्थव्याप्तिगभीरस्य सद्योपल्लासार्थवैविज्ञानमुपलब्धं तदनुग्रहाय श्रीमत्तारोकराज्ञास्तमकरत्नपात्रैककारभमाणस्तथाविपरिममामिप्रचयगमनमिश्राचारपरिपालनफलं विज्ञाद्विज्ञाचारानुमितस्मृतिद्युतिप्रमाणकं स्नेहदेवतानुसंधानात्मिकमगलमाचरन्प्राप्तास्त्रोपाधिष्यप्रयोजने दक्षैरिति श्रीरामगृहसिद्धये जन्मनतेत्यादिना ०

Colophon of the first *adhyaya*, *mula* इति श्रीदेवेश्वरपूज्यपादादिश्याश्रीसर्वेश्वरमहामुने कृतां तारोकराज्ञास्तमद्योपल्लासार्थकं प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ इति श्रीकृष्णतीर्थैश्यासमतोपकृतायां संक्षेपतारोकराज्ञास्तमद्योपल्लासार्थकश्यासमतोपकृतायां प्रथमा अध्याय समाप्तः

The second volume contains *adhyayas* 2-4

The *tika* of the second *adhyaya* begins तत्रैव समन्यपल्लासगतं विज्ञेयं व्याप्यते निरूपितं उपश्रुतं पञ्चापि द्युतिगतिपक्षलोचनायां सर्वं वेदांता अपिरायेनाहृदप्रज्ञात्मनि प्रमादमिति व्याप्यते निर्दिष्टं तेषां प्रत्यक्षादिप्रमाणातिरिचोपे प्रतिभासमाने न तत्रैवेति प्रागुक्ते समन्ये सतिताम्बे न्न वर्जते इति मन्यान शिष्यो मानांतरमाध्यात्मिकं समन्येमादिवर्ति एव समन्य इति ।

The first verse of the *mula* is

एवं समन्यनिरूपयतायथाथो
मातो म्यातंश्विषया ननु पाकजन्यः ।
मानांतरेण परिधीयते इयं माता
भेदप्रजापानकृता द्यविवंधनेन ॥ १ ॥

The second *adhyaya* of the *mula* (श्रितोपाधाय) contains 218 couplets

The *tika* of the third *adhyaya* begins तत्रैव सर्ववेदांता प्रत्येकमेव चरे द्यविवंधनं विरूपपरिहारेण

दृढीकृत्येदानीं यथोक्तप्रज्ञानसाधनविचारपरं तृतीयाध्यायं चतारविधतादीं शिष्यप्रश्नचतारमिति ॥ श्रुत्याश्रितोपाधाय ॥

The first couplet of the *mula* is

श्रुत्या श्रितोपाधायपत्रसमन्योत्प
प्रज्ञात्मगतिरिति पुनरनुगाय ।
प्रज्ञात्मताफलं शिरस्कमिति प्रभूते
यत्मापनं तददितुं प्रतिपत्समानं ॥ १ ॥

The third *adhyaya* of the *mula* (साधनानिध) contains 364 couplets

The *tika* of the fourth *adhyaya* begins उक्ते मन्त्रे माप्ये मन्त्रिदेशैश्चानन्धं महारग्योपशान्तं चरेदुदारे फलनिष्पत्तिरिति शिष्यं पुरुषं उक्ताधयेति ॥

The first verse of the *mula* is

उक्ताधयेनमुद्रायां सती किं प्रयच्छति फलं मुमुक्षुने ।
प्रवृत्तात्मगतिरिच मे मन्यमथिता समुपजायतेपुनः ॥ १ ॥

The fourth *adhyaya* of the *mula* (फलद्वय) contains 63 couplets

The last couplets are

श्रीदेवेश्वरपादायकवरेण सयकपूजाशय
सर्वज्ञात्मगतिरुक्तिं मुनिवर सद्योपल्लासार्थकं ।
चरं सञ्जनपुद्गिष्येनमिदं रासन्ययमे नृपे
श्रीमत्पद्यतज्ञानमे मनुकुलादिमे भुने ज्ञानमिति ॥ ६२ ॥
भुजगवर्गाशयिने विरगवर्गवर्गानिने ।
तुर्यमनोभेदेने नमो रजोगर्भारिणे ॥ ६३ ॥

इति श्रीसर्वज्ञात्ममहामुनिरारचिते सद्योपल्लासार्थकं फलद्वय ० (sic!) चतुर्थाध्याय समाप्तः ॥

The second half of the 62nd couplet is thus explained in the *tika* : कदा चरं इत्यपेक्षायाभावात् । रासन्ययं इति । यविष्य इत्यर्थः । नृपे रासन्येति यापत तस्य नाम निर्दिष्टमिति श्रीमतीति श्रीमज्जानि (sic) read श्रीमया मासि) किंल्लयते चद्यतज्ञानमे चद्यतज्ञाने इत्यपः तस्य रासो रंजाद्यं चेत्यभावात् मनुकुलादिमे इति मनुष्यप्रमाणाद्यं इत्यर्थः इत्युक्ते श्रीमवाशि नृपे भुने ज्ञानं सति सदेतामागा । किंते मुनिरा सद्योपल्लासार्थकं चरं इत्यन्यः ॥

The *tika* ends

मिद्विज्ञानेव पुरुषो निपाय वेगैश्च ननुहमविदितः ।
सद्योपल्लासार्थकमपुनः प्राप्तात्प्राप्त्ययं सदा विरिक्तः ॥

सर्वज्ञानमुनिप्रणीतममलं सक्षेपप्रारोचक
 दृष्टांतविभक्त पुरस्कृतमहामिहोदयोपाधिषा ।
 उज्जीवाधिषिभागत प्रतिपदे सवर्थावबोधोत्तरी
 व्याख्यातस्य सतो मन श्रियकरी व्याख्यानचिन्तीकस ॥
 नमोऽस्तु तस्मै रामाय दृष्टान्तज्योतिषे मते ।
 चायुनेव नृक येन विचेष्टेनु (र विचेष्टेनो) प्रजाधिय ॥
 नमस्तेभ्यो गुरुभ्योऽस्तु येषां सविधमाचत ।
 समोऽस्तस्मिन्निदं ध्वस्त यावत् ध्याम रवेरिय ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्रजानकाचार्यकृष्णतीर्थेक्षित्यरामज्ञोर्ध्व-
 विरचितायां सक्षेपप्रारोचकटीकायामन्यथार्थे (प्र) काशिकायां च
 तुर्यां अध्याय समाप्तः ॥

The *Samskhepabharata* with *Madhusudana's*
 commentary was printed in The *Panini*, New
 Series, voll iv -x [H T COLEBROOK]]

2321

2594 Foll 119, size 11½ in by 1½ in,
 eleven lines in a page, for writing, of the
 18th century

Iaglaunayana with, 1 fol. on a work called
Satasat and *Iaglaunayana*, by *Uttamasat*
atirika, "kimura" of *Sudhikananda*. See Hall's
 Index, p 97, no 11. The *muia* is an epitome
 of *Dadarayana's Vedantasūtras*, treating sep-
 arately on each single *adhikarana*. Each *pada*
 is divided into a certain number of sections
 according to the number of *adhikarāṇas* which
 it contains in the *Vedantasūtra*. Of the
sūtras, always the first of each *adhikarana* is
 quoted in this MS. In the final compiles the
 author says that his work was founded on
 both *śāstras*, on the *tantra* of *Jaimini* and on
 the *tantra* of *Dadarayana*. The present volume
 is pure *Vedānta*. Hence we may conclude that
 it represents only the second part of a larger
 work, the first part of which will be an epitome
 of *Jaimini's Sūtras*. This explains
 also the designation "allatantā" in some
 of the colophons, see the end of the first
adhikāra (it occurs also at the end of the third

pada of the third *adhikāra*, and at the end of
 the third *pada* of the fourth *adhikāra*)

This volume begins

यत्किञ्चिन्मुत्तमं चेतनाचेतनं नमः ।
 तं (च) देविश्रुतं सविदानं तद्व्यासः (१००) ॥ १ ॥
 गुरुनामोऽयं देवो च नमो व्यासिके नये ।
 रचितोऽहं ज्ञानयोगी व्यासायै शिरःपुत्रे ॥ २ ॥

अथातो ब्रह्मजिज्ञासा ॥ इदं प्रारोचकप्रयोगोपाशास्त्र
 नारंभयोग । विषयप्रयोजनरहितत्वात् । ज्ञानब्रह्मात्मकमज्ञात
 विषय । ज्ञात प्रयोजनमिति सन्निभत् ।

Colophon of the first *adhikāra*, fol 51a इति
 श्रीमत्परमहंसपरिव्रजानकाचार्यश्रीमदुत्तमप्रणीतोर्विचरितायां
 लघुपात्रिकाटीकायां लघुव्यासमुपाख्यायामुत्तरतन्त्रे प्रथमस्याध्या-
 यस्य चतुर्थे पादे ॥

The second *adhikāra* has 27 leaves, begins
 with the text of the first *sūtra* स्मृत्यनुरक्ता ०
 ० प्रसंगतः । प्रथमेऽध्याये सर्वज्ञे सर्वज्ञाकिञ्चिन्मदभिन
 निमित्तोपादाने ब्रह्मविद्येदोतानां समन्वय प्रतिपादितः । स
 इहादिष्यते ।

The third *adhikāra* has 30 leaves, begins
 तदतः ० प्रथमनिरूपणार्थं (Ved. Su. in 1, 1) ।
 अत्राध्याये प्रायो ज्ञानसाधनानि निरूप्यते । प्रथमं त्रायस्य
 त्रिविधानां त्रिविधं जीवस्य तत्समाप्तिनिरूपणं क्रियते वैराग्याय ।

The fourth *adhikāra* has 11 leaves, begins
 आधुनिकसूत्रपदेनान् (Ved. Su. in 1, 1) । अत्र साध
 नविचारानन्तरं कलहविचारः क्रियते । The last *sūtra*
 quoted is नमोऽपारम्भे etc, the first of the
 seventh *adhikāra* of the fourth *pada* (Ved.
 Su. in 4, 17)

The whole work ends स्मृत्या लघुपात्रिकायां (१०१)
 अतः प्रयोगी (१०२) प्रयोजनेन स्वयमेव साधनं तदा तदा विवेचयति ॥
 इत्युद्देश्यं यदोत्तमोपाशास्त्रप्रयोगादतः ।
 अतः प्रयोगी प्रयोजनेन स्वयमेव साधनं तदा तदा विवेचयति ॥ १ ॥

अथैतं इति पुरुषोत्तमं इति अथानं आरंभान्तरात् तद्वदं
 प्रस्तावः इति चोत्तरं ॥

इत्येवमिति विचारान्तरात् तद्वदं ये नमः
 पुरुषोत्तमोपाशास्त्रे अन्तर्निहिते । व्यासोक्ता विचारः ।
 ते विचार्य पञ्चमोपाशास्त्रे अन्तर्निहिते । प्रकाशोक्ता
 श्रीमद्विष्णोर्विज्ञातप्रयोगादतः तद्वदं ॥ १ ॥

लघुवार्तिकटीकेय लघुनायमुपाह्वय ।

तत्रद्वयाधिता श्रीमद्विश्वनाथे समर्पिता ॥ २ ॥

अनया भागवन् (१ भग^०) प्रोक्तो मायिकोभावबोधिदी ।

अभेदबोधाद्वेदोत्पत्त्यन्तः परमात्मैव ॥ २ (sic¹) ॥

विश्वेश्वरमेरितेन श्रितविश्वेश्वरमूर्तिना ।

उन्मद्योक्ततीर्थेन हजारीने यथिता स्फुट ॥ ३ ॥

इति श्रीमद्युद्धानन्दमुनिपरमहंसकण्ठे श्रीबुद्धमद्योक्ततीर्थे
यतिना विरचितायां लघुवार्तिकटीकायां चतुष्पाद्याय नमः ॥

[MACA COLL.]

2322.

2516 Foll 275, size 11½ in by 5½ in,
8-12 lines in a page, large good handwriting

Pancadasī, an exposition of the Vedānta
philosophy in fifteen *prakaraṇas*, divided into
three *adhyāyas*, by *Bharatīśrīṭha Viṣṇarāyaṇa*,
and *Paṇḍarīpīṭha*, a commentary on the *Pañca-*
daśī, by *Ramaśrīṭha*

See Hall's Index, p 98, nos xlv and xlvī,
Oxford Catalogue, p 222, no 541, p 223, nos
541 and 542, Berlin Catalogue, p 182, no 625,
pp 183 and 184, nos 629, 630, 631

The text and commentary were published
at Bombay in the Śaka year 1785. There is
also a Calcutta and a Poona edition. An
English translation with the text of the *Pan-*
cadasi appeared in *The Pandit*, New Series,
vols v-viii, not complete (on the authorship
of this work, ib vol viii, p 603)

[GAIKAWAR]

2323.

2310 Foll 209, size 13½ in by 6½ in,
9-14 lines in a page, large good handwriting,
ornamented margin. On the last page there
is a picture representing *Rama*, *Sita*, *Hanumat*,
and five other figures

Pancadasī and *Paṇḍarīpīṭha*, a second copy
Foll 9, 99, 92, 98, 99, 99, 99 are missing

[SH JOSEPH BANKS]

2324.

1794 Foll 239, size 14½ in by 5½ in
9-13 lines in a page, large good handwriting
Pancadasī and *Paṇḍarīpīṭha*, a third copy

[J TAYLOR]

2325

3034 Foll 230, size 12½ in by 4½ in,
9-13 lines in a page, indifferent writing
Pancadasī and *Paṇḍarīpīṭha*, a fourth copy

[J R BALLANTYNE]

2326.

242 Foll 209, size 12½ in by 4½ in,
7-13 lines in a page, fair writing

Pancadasī and *Paṇḍarīpīṭha*, a fifth copy

Colebrooke's remark on fol 80, that the
sections were bound up in wrong order, does
not refer to the present condition of the copy

Two leaves are missing, one after fol 22
(99 of the second *prak*), and one after fol 112
(32 of the seventh *prak*) [H T COLEBROOKE]

2327

1113b Foll 192 (39 230), size 12½ in by
4½ in, 10-16 lines in a page, fair writing
Pancadasī and *Paṇḍarīpīṭha*, a sixth copy

It begins with the second chapter, the first
having been placed at the end

[H T COLEBROOKE]

2328.

872 Foll 139, size 10½ in by 4½ in,
8 16 lines in a page, fair writing

Pancadasī and *Paṇḍarīpīṭha*, a seventh copy,
dated अश्व १९९९ समवर्तिगावर्ति १३ नरको तिथि
गोविन्दकायस्य । [H T COLEBROOKE]

2329.

3041 Foll 131, size 12½ in by 5½ in,
12-21 lines in a page, fair writing

Pancadasī and *Paṇḍarīpīṭha*, an eighth copy

[J R BALLANTYNE]

2330.

2082b Foll 42 size 9½ in by 4 in, 11 or 12 lines in a page, middling writing.

Pañcadaśī, a fragment The first two leaves contain the first twenty-six couplets of the first *prakāraṇa*, foll 3-12 nearly the whole second *pañcāla* (the first thirty-seven couplets are missing) [GAIKAWAR]

2331.

2870b Foll 39, size 10½ in by 8½ in, 10-13 lines in a page, good writing

Sūdhāntamuktārālī, a commentary on a small metrical *Vedānta* treatise, by *Prakāśānanda*, pupil of *Jñānananda* See Hall's Index, p 99, no xlix The work was edited and translated into English by Arthur Venis, Benares 1800 (reprint from The Pandit) It is referred to by *Appayya Dīkṣita* in his *Sūdhāntaśāstra*, and has been assigned to the last quarter of the 16th century

It begins

सुदृढवसानन्दसागानं ज्योतिरप्ययं ।

विनिश्चितं पुनः साक्षात्कृतमभिधीयते ॥

तत्रादी नम्रलं ज्ञानानुष्मरणरूपं मृगयमभिधेयमन्योन्ये
साक्षात्प्रियाय करिष्ये प्रतिज्ञान्ति सुदृष्टेयादिना

[H T COLEBROOK]

2332.

2226 Foll 79, size 9½ in by 4½ in, 10-15 lines in a page, fair modern writing

Sūdhāntamuktārālī, a second copy of *Prakāśānanda*'s work [R JOHNSON]

2333.

2773b Foll 101, size 12 in by 6 in, 12-16 lines in a page, fair writing

Sūdhāntamuktārālī, the text of *Prakāśānanda*'s work, text called *Sūdhāntaśāstra*

śāstrānī, and a commentary on it, by *Nānā-dīkṣita*, pupil of *Prakāśānanda*

See Hall's Index, p 99, no 1; A Venis' edition of the *Sūdhāntamuktārālī*, p iii

It begins

विशेषा दुःखिरानं जगदुदयकृतं शास्त्रादी सूत्रकारं

आसां पाचाविवर्षं विभुवनविदितं शङ्कर भाष्यकारम् ।

आनन्दानुप्रकाशानुभवपदपदं सहस्रं श्रीनृसिंहं

चन्द्रे विद्यानिधामं कुन्दमनिरतं राघवेन्दुं यतीन्द्रम् ॥ १ ॥

यच्छिष्यशिष्यसंदोहप्यात्रा भारतभूमयः ।

चन्द्रे नं यतिभिर्वन्द्यं प्रकाशानन्दमीश्वरम् ॥ २ ॥

सिद्धान्तमीक्षिकश्रेणीप्रकाशाय प्रदीपिका ।

क्रियते परपथीयध्यानव्यस्यप्रयत्निनी ॥ ३ ॥

जिह्वाचारप्रामात्रललापचरित्ररूपणीय प्रतिज्ञान्ति सुदृढ-
वसन्ति ॥

It ends

नानादोषितसन्नेन विदुषेय विनिर्मिता ।

सिद्धान्तमीक्षिकश्रेणीदीपिकाप्रकाशिका ॥ १ ॥

विदितसकलवेष्टिनी प्रामात्रनि लोके

यचित्तवपि महद्भिः किं पुनर्मादुर्येन ।

इति विषयलभ्ये ज्ञानानुद्भवे ज्ञेयं प्रज्ञाः

स्वमतिविमलरात्रे यक्षमुहूर्ति सताः ॥ २ ॥

यद्वातादिदं भाति यन्नाताय प्रह्लादते ।

प्रज्ञं स्यात्तददं नित्यं नित्यमपि सुखराष्ट्रम् ॥ ३ ॥

Colophon इति श्रीमत्परमहंसपरिभाषाकापायेश्वरो-
पकाशानन्दमुन्यवशिष्यश्रीनानादोषितविरचिता येदमन्ति-
यानमुक्ताप्रह्लादीका समाप्ता ॥

Date of the copy श्रीमद्वत् ११३३ चार्तिक शुक्ल १
भृगुवासरे ॥ [COLL OF FORT WILLIAM]

2334.

860 Foll 79, size 11 in by 5½ in, 8-16 lines in a page, fair writing

Sūdhāntamuktārālī, text and commentary, a second copy, incomplete, contains only as much as foll 1-6 in the first copy

[H T COLEBROOK]

2335.

1348c Foll 28 (१-२३), size 11½ in by 5½ in 18-21 lines in a page, good writing, on brown paper

Siddhantamuktavaliṭṭa, text and commentary, incomplete, but beginning at the very point where the second copy breaks off
[H T COLEBROOKE]

2336

2317 Foll 67, size 12 in by 5½ in, 14-18 lines in a page, large modern writing
Vedantasiddhāntamuktavaliṭṭa, the commentary without the text, an incomplete copy. From fol 40 to the end the original numbering is wrong and all leaves are misplaced. The right order would be fol 40 (orig ३०), 42 (३१), 44 (३२), 46 (३३), 49 (३४), 64 (३५), 51 (३६), 54-56 (३७-३९), 41 (४०), 43 (४१), 45 (४२), 47, 48 (४३, ४४), 50 (४५), 52 (४६), 53 (४७), 66 (४८), 57-63 (४९-५५), 6० (५६), 67

The continuous text of this copy ends fol 65a, 1 ॥ (विशेषणादिभ्यो न्यायः sic), see fol 74b, 1 6 of the first copy. The next nine lines continue the text, but they are full of omissions, with the fourth line of the verso of the same leaf begins the end of the whole commentary (पञ्चमं पुनः see fol 100b, 1 ॥ of the first copy)

[R JONESON]

2337.

1763 Foll 64, size 7½ in by 1½ in, indifferent Devanagari writing of c 1750 A.D., 12-14 lines in a page

Vicakṣasindhu, a treatise on the Vedānta tenets (by Mukunda Muni, or Mutundaraja?)

It begins

उमेये सविदाने सकाया यत्र लोपते ।

माया तदस्वनाद्यं भेदायाय परं नह ॥ १ ॥

यमन्योत्रि नादात्मा चपलेर विभासरा ।

परा महेश्वरु शक्तिवैगमात्मा साविस्तु मे ॥ २ ॥

वामपैरुप सकल प्रपचमनोनद्यद्विरहासहिष्णु ।

सम्भिरुप परमाधिरो यच्चिदात्मना तन्मिथुन ततोर्मि

शियदेशिकसत्वादमनोक्तं ततो वृत्ते । ॥ ३ ॥ ० १ ॥

विवेकसिधु यन्मग्ना जललापयय नराः ॥ ४ ॥ ० १ ॥

इह यद्यपि विरयचिनिरतिशयसुखनारायि(?)नननादिपद्भाषयिकारे ०

इति विवेकसिधौ गुरुशिष्यसत्वादोपक्रमो नाम प्रथम प्रकरणं ॥
fol 11b, ० मृष्टिक्रमे सगीमकरय fol 20b, मृष्टिक्रमे
भूलदेहविषयपूर्वकं प्रपचविषय fol 27a, मृष्टिक्रमे
सकलपाङ्क्यापार्णिरुपय fol 31b, संहारक्रमे लक्षणाप्रकरणं
fol 39a, संहारक्रमे उन्नराधे संहारव्यपनिरुपय fol 48b,
उन्नराधे संहारक्रमे गुरुशिष्यसत्वादे खडगप्रकरण fol 57a

It ends

सगीसंहारनान्वानो ज्ञानावत्र निरुपिती ।

यौ ज्ञात्वा तन्मभूविस्त्र(?) जीवो ब्रह्मोपपास्य ॥ ५ ॥

इति श्रोतवद्विवेकसिधौ गुरुशिष्यसत्वादे संहारक्रमे स्तानुभवा
विष्कारप्रकरण समाप्त ॥ उन्नराधे संहारक्रमस्य च । विवेकसिधु
समाप्त ॥

The author's name is not given in this MS, cf Weber's Cat., p 370, no 1365, and Ray Mitra's Notices, iii, p 343, no 1316 (apparently a larger work), Hall's Index, p 100, no 1111

[H T COLEBROOKE]

2338.

3067 Foll 39, size 9½ in by 3½ in, ten lines in a page, fair writing

Vedantaparibhāṣa, an exposition of the Vedānta philosophy, in eight *paricchedas*, by Dharmaraja Dikṣita

See Hall's Index, p 100, no 111

The *Vedantaparibhāṣa* was printed at Calcutta in the Śaka years 1769 and 1777 (see Haas' Cat., p 31) There are also *has* editions

The *pratyakṣapariccheda* ends fol 11b, the *anumanapariccheda* fol 13b, the *upamanaparic*

cheda fol 14a, the *agamaparicheda* fol 19b, the *arthapathpariccheda* fol 21a, the *anupalabdhipariccheda* fol 25a, the *vishayapariccheda* fol 34b, the *prayoganapariccheda*, fol 39b

Dharmaraja lived about the middle of the 17th century, in Tanjore, see Burnell's Tanj MSS, p 90 The same was also the author of the *Tarkacudamani*, see no 2343 (568)

[J R BALLANTYNE]

2339.

2726 Foll 94, size 7½ in by 4½ in, seven lines in a page, well written

Vedantaparibhasha, a second copy See Wilson's Catalogue of the Mackenzie Collection [MACK COLL]

2340.

2225 Foll 44, size 9½ in by 4½ in, 11 or 12 lines in a page, fair modern writing

Vedantaparibhasha, a third copy

[R JOHNSON]

2341.

884b Foll 31, size 10½ in by 4 in, ten lines in a page, fair writing

Vedantaparibhasha, a fourth copy, dated 1784: भाद्रपदमास्ये त्रैविंशतीया । With marginal notes in Colebrooke's handwriting

[H T COLEBROOKE]

2342.

1608b Foll 23 (folded together), size 18½ in by 3½ in, eight lines in a page, fair writing in the Bengali character

Vedantaparibhasha, a fifth copy

[H T COLEBROOKE]

2343.

568 Foll 88, size 12½ in by 5 in, fourteen lines in a page, well written

Vedantasikhamaṇi, a commentary on the *Vedantaparibhasha*, by *Ramakrishna Adhvarin*, son of *Dharmaraja Adhvarindra*, the author of the *Vedantaparibhasha* and the *Tarkacudamani*

See Hall's Index, p 100, no 1v, Raj Mitra's Notices, iii, p 98, no 1141, Burnell's Tanj MSS, p 90

The commentary begins

वामोऽज्ञायाः सुमनसः सर्वदीर्घानामुपक्रमे ।

यद्यत्ना कृतकृत्याः स्युस्तद्वामाभि गगाननम् ॥ १ ॥

नैदायभानुकिरणोऽप्ययं वारिपूर

सर्वो विभाति यदयोऽप्यज्ञातपथः ।

माया लघोऽयं च निमोलति यत्प्रयोधात्

तद्भव नीमि मुसमद्वयमानरूपम् ॥ २ ॥

आ सेतोरा मुनेरोरपि भुवि विदिताम्यनैराणाध्वरोन्मान्

चन्द्रे ह तर्कैश्चामखिमखिननखोरपोस्तातपादान् ।

यत्कलहलान्माधुदधियतनधिकं दुर्दैहं सूक्ष्मधीर्नैर

अथान् (२ अथान्) शास्त्रमात्रं नगति मयकृता ।

[मसः?] रामकृष्णार्जुने ॥ ३ ॥

येदाक्षपरिभाषास्यो भो ह तत्रातिनिमित्तान् ।

प्याकरोमि कृतिं सर्वभूयनापेप्रकाशिकाम् ॥ ४ ॥

मत्कृतिं च प्रवक्ष्ये च न प्रशस्तु पण्डिता ।

तत्रापि बुद्धिप्रेक्षाक्षफलोऽयं नापरिधनः ॥ ५ ॥

प्रेक्षाक्षमनृत्त्यर्थे विषयप्रयोजने निर्दिशविधिप्रपञ्चितमात्रे
मन्त्रलमापरितं शिष्यशिष्यायै प्रत्यक्तो निचमति यदपिद्योति ॥

Colophon इति श्रीपद्मनाभाध्वरोन्मानमध्वरोरामकृष्ण
ध्वरिपरिचिते येदाक्षशिक्षामखी सप्तमः परिच्छेदः ॥

[H T COLEBROOKE]

2344.

444a Foll 13, size 10 in by 4½ in, 10 or 11 lines in a page, well written

Vedantasara, a well known *Vedānta* tract, by *Saṅkaranātha Yogindra*, pupil of *Adityananda* See Hall's Index, p 101, no 1vi

For editions and translations see Hnas' Cat, p 124, Burnell's Tanj MSS, p 90, etc An English translation also in Major G A Jacob's *Manual of Hindu Pantheism*, London, 1881 [H T COLEBROOKE]

2345.

2018 Foll 18, size 9½ in by 4½ in, ten lines in a page, well written

Vedantasara, a second copy

[J TAYLOR]

2346.

2371. Foll 16, size 11½ in by 4½ in, 9 or 10 lines in a page, large good writing

Vedantasara, a third copy [GAIKAWAR]

2347.

2773a Foll 15, size 12 in by 4½ in, nine lines in a page, well written

Vedantasara, a fourth copy, dated सवत् १८५८
आषाढे मासि शुद्धे ५ ॥

[COLL. OF FORT WILLIAM]

2348.

2833a Foll 23, size 7 in by 9 in, 18-15 lines in a page, large modern writing

Vedantasara, a fifth copy, with pencil notes on the margin [SIR CHARLES WILKINS]

2349.

1838a Foll 19, size 11½ in by 4½ in, eight lines in a page, large modern writing

Vedantasara, a sixth copy

[H T COLERBROOKE]

2350.

2459 Foll 86, size 11½ in by 5½ in, 8-10 lines in a page, large beautiful writing

Vedantasara, the text, and *Subodhini*, a commentary on it, by Nṛsiṃha Sarasvati, pupil of Kṛṣṇananda. In the final complets the author is called Naraṇḍha and Narakari

See Hall's Index, p 101, no 1811

The *Subodhini* was published at Calcutta in the Saka year 1771, by Anandacandra vedantatagusa, in Beng char, also in the Saka year 1782 (see Haas' Cat., p 125)

It begins

रामानन्द गुरु नमो परमानन्दमद्वयम् ।

यस्य वेदान्तसारस्य टीका नामा मुबोधिनी ॥ १ ॥

That the *Subodhini* was composed at Benares in the Saka year 1510, appears from the following final complets

गोपबन्धनप्रेमयया विमुक्तिद्वेषे दधिषे नरसिंहयोगी ।

वेदान्तसारस्य चकार टीका मुबोधिनीं विद्यपते

[पुलनाम् ॥

माने षष्ठांशतमिके दशमोत्तरे सप्तमसारां युन

समाने दशमसरे प्रभुरन्वीशालिवाहकः ।

प्राप्ते दुर्लभसरे शुभशुची माने अनुमानिकी

प्राप्तभागेवसरे नरहरिटीका चकारोत्तमलाम् ॥

[GAIKAWAR]

2351.

2082a Foll 41, size 8½ in by 3½ in, 11-15 lines in a page, small fair writing, on some pages nearly obliterated

Vedantasaraṭika, a second copy of Nṛsiṃha's commentary, dated सवत् १९९३ आषाढादि ९ गुरी भट्टकपा(?) रामनारायणेन खण्डनाथं वा सर्वनां द्विजिता ये सटीकवेदान्तसारः शुभं भवतु ॥ [GAIKAWAR]

2352.

1645 Foll 74, size 9½ in by 3½ in, eight lines in a page, large good handwriting

Vedantasaraṭika, a third copy

[H T COLERBROOKE]

2353.

884c Foll 56, size 10½ in by 4 in, nine lines in a page, well written

Vedantasaraṭika, a fourth copy of Nṛsiṃha's commentary, dated सवत् १८३९

[H T COLERBROOKE.]

2354.

1128b Roll 22, size 11 $\frac{1}{8}$ in by 3 $\frac{1}{4}$ in,
16-18 lines in a page, small fair writing

Vidvanmanorajñi, a commentary on the
Vedantasūtra, by *Ramatirtha Yati*, pupil of
Krishnatirtha

This commentary was published at Calcutta in 1820 (in one volume with the text of the *Vedantasara*), and again at Calcutta in the Saka year 1771 (together with the text of the *Vedantasara*, *Subodhini* and the *Hastamalaka Uhasya*)

This copy is dated शो संवत् १९८३ । यये
फाल्गुनवदि २ । वाचस्पत्य लिखितमिदं पुस्तकं ॥

[H T COLEBROOKE]

2355.

991   Toll 289, size 18½ in by 5½ in, between nine and sixteen lines in a page, well written

Pratijalattatracintamani (or *Pratyakint*), a large metrical *Vedānta* treatise in twelve *prakāraṇas* with 1277 couplets, by *Sadananda*, and *Siaprabha*, a commentary on this work, by the same author

The commentary begins

नन्दालये विलसितं श्रुतिभिर्विमण्डयं

अस्मादिष्यन्धश्चरण नयनेष्यर्हम् ।

संसारतापशमनं सुषुम्णैमाद्य

कृष्णं श्रये दलितमाहमयान्यकारम् ॥ १ ॥

शानन्दकृतमनुवाक्यमौलिवादे

श्रीलक्ष्मणनमस्तुतु कलाभिषेकम् ।

अज्ञानरावणारिपुं मुकुमारदेह

सीतापतिं हनुमताश्रितमाश्रये नमः ॥ २ ॥

मत्पा साधुं शिष्यं श्रीगणपतिमनरैर्वेद्यपादारविन्दै

मासंयदं भ्रान्तिरस्यः गुरुमन्त्रिमुद्धदं शारदां संविदीशाम् ।

प्यास वेदाङ्गभाष्ये यद्विपरममरप्राप्त्येवेदान्तभाष्ये

प्यास्या चिन्तामये श्रीहरिषद्वरतये म्यप्रभास्या प्रकुर्वे

कृपामृतरसापाराधारं भर्षेगुह्यस्तराम् । [३ ॥

श्रीमुकुन्दमहं वन्दे त्रयान्दाशोत्तमभक्तये ॥ ३ ॥

The *mūla* begins

मेघश्यामं निरवधिरसं पीतयासो दधानं

कान्याज्ञानत्रिभवनवर्धेयपादारविन्दम् ।

सत्यज्ञानामितस्यमवागोचरं बध्यतीतं

भक्त्या सिद्धौ खनवि कलमे श्रीमकन्द सितास्यम् ॥ १ ॥

यत्पादाप्तास्मृतिरभयदा शान्तिदान्यादिहेतुः

पद्माक्षेदं स्पर्शति सकलं कल्पितं यत्र तत्र ।

यं विष्णु संप्रविशति लप्ते सर्वशक्तिप्रतिष्ठां

तं धीकान्तं स्वपदरतिदं सद्यसे कृष्णमीशम् ॥ २ ॥

The treatise itself begins with the eighth couplet

सारासारे निगमजलपेरुद्धत शास्त्रमेतद

वेदान्ताख्यं सुभगमुनिना श्रुत्वा सन्निवृत्तम् ।

तत्सारांशं यत्तिपरगिरा लब्धमादाय कुर्ये

प्रत्यक्षिन्नामश्चिन्मतिमुदा श्रीपतिप्रोक्तिकाम ॥ ८ ॥

यद्वाह्यासौ जनिमृतिभयागारससारभार

तस्या वसाहयमुखनिधी क्रोडतीशानभक्त्या ।

प्रत्यक्तस्य श्रुतिभिरुदितं यद्विचारान्मनसाद

जानात्मेय स्वयमत्र इमं सन्व्यमीक्षेत भक्ष्या ॥ ९ ॥

The first *prajara* or *pratyāśaittavarca-*
mayūha ends fol 47b, the second or *śravaṇa-*
vāhamayūha fol 50b, the third or *pratyāśai-*
praśaittavaradhāmayūha fol 65b, the fourth
 or *praticāmagptinirakarānamayūha* fol 80b,
 the fifth or *pratikarmayāśāmayūha* fol
 108b, the sixth or *tattvapadarthavāramayūha*
 fol 127b, the seventh or *hariprabodhānman-*
īraṇapūrasaṇapabodhamayūha fol 130b, the
 eighth or *adhikāramayūha* fol 149b, the ninth
 or *tatpadarthasābhinnānamitīyāśaittavar-*
panamayūha fol 174b, the tenth or *adhikā-*
tattvamayūha fol 187b, the eleventh or *śeṣa-*
śyapanurūpyatānirāpanapārahśaram cll an
dūrikaparāśitamayūha fol 213b.

Colophon इति श्रीमन्मुकुन्दपादाचार्यवन्द्यकरन्दामिता
पिसदानन्दविष्णुकाय प्रत्यक्षचिन्तानामिष्याभ्यास्य सप्रभा
निधायामग्नहदायैषारण्यायब्रह्मात्मैक्यनयनूतनाभिषङ्गादौ प्रत्यक्ष
सत्ताग्रिममवत ॥ [H T COLLEBROOK]

[H T COLLEBROOK]

2356

476a Foll 220, size 12½ in by 4½ in, between eight and fifteen lines in a page, fair modern writing

Pratyaktattvantiemam and *Siaprabha*, a second copy of text and commentary

[H. T. COLEBROOKER]

2357.

1395c Foll 35, size 13½ in by 4½ in, eight lines in a page, on yellow paper, written in the Bengali character, in the 18th century

Adiantamaharanda, 28 *śloka*s on *Brahma* which is *adaita*, by *Lakṣmīdhara Kari*, with a *śika* by the same See Hall's Index, p 102, no lxiii, for the *mūla* compare Ray Mitra's Notices, ii, p 105, no 689

It begins

यन्धारभे मङ्गलाय गुरुदेवताननकारं करोति ।

कटाक्षकिरणाचाननमोहाभये नमः ।

चननानन्दकृष्णाय नमस्तद्गुणैरेवे (first *śloka* of the *mūla*) ॥

It ends उक्तमर्थं समर्थो नम निगमयति

उपशान्तनाम्नीवशिष्याचार्यशरत्तम ।

सप्त सिद्धमन्त्राद्यं परिपूर्णमह मह (27th *śloka* of the *mūla*) ॥

इति ॥ अन्यं परिसमाप्य इत्यं सञ्जनसाधनमाज्ञाने ॥

रत्नमोपरकये मङ्गिकारदभोजनमभूत् ।

उद्देतमकरन्दो मयै विदुर्द्वैनिधेयतामिति (28th *śloka* of the *mūla*) ॥

इति श्रीलक्ष्मीधरविरचिता उद्देतमकरन्दटीका परिपूर्णेति ॥ श्रीनरैयचन्द्रदेवदासो लिखितं ॥

[H. T. COLEBROOKER]

2358.

1268b Foll 51, size 7 in by 3½ in, 9-11 lines in a page, large good writing

Adiantamaharanda, the 28 *śloka*s of *Lakṣmīdhara Kari*, with a *śika* called *Rasabhīryanjika*, by *Svayamprātasa Yati*, who was a pupil of *Suddhananda*, and who says in the final couplets that he wrote his *śika* at the bidding of *Purushottama* See Hall's Index, p 102, no lxiv, Ray Mitra's Notices, ii p 105, no 689

It begins

यद्य उद्देतमकरन्दः ॥ सच्चिदानन्दगुरुवर्यकनलेभ्यो नमः ॥

नित्यं निरतरानन्दविभूतं यत्र निधेय ।

दुष्टा तर्कानुभूतिभ्यामहमसत्यम मया ॥ १ ॥

उद्यमहीनतामार्गं चरेत् कुरुकलापरं ।

लावस्यमपुराकारं काह्वररसपारिधि ॥ २ ॥

केरलानन्दयोगोद्भाषादकरन्ताराव ।

रातते मे दृढाकाशे माहम्यानिवर्तकः ॥ ३ ॥

गुहानन्दपदीभोजनद्वयं मेवे यदुक्तं ।

निर्वैरागरसनासाद्य दृष्टा शिष्यालिपयत्यः ॥ ४ ॥

सच्चिदानन्दयोगोद्भाषा यत्ने भुवि केचन ।

यन्पाठवतस्त्रोणं मया ससारपारिधि ॥ ५ ॥

इह तलु लक्ष्मीधरो नाम सच्चिदानन्दो निरतरनिषाद्य
गुहानन्दसोऽन्तरया सनातनविकीरिणामग्रामदमादिमुद्भाषात
आत्मविशिष्टयुतया सत्यकलाकरदेवमनैः गुरुवर्यरत्नोपनिषद
पुष्टमरे विधिपलम्यक धुतनेदोतलेर्गय सभावनया प्रतिपद्वता
नतयास्परितुष्यत सच्चिदानन्दरूपरियानुपलभ्य संनारकाहृणय
करतलविलमलनन्त्युत वेदांतप्रतिपाद्यं यत्र सच्चिदानन्दलक्ष्यं
मनैः सवापादानं नित्यं सर्वैकमद्वयं देहेन्द्रियमापमनापुष्टद्वया
रसाद्यप्रत्यगभिवर्तया तस्मै सभावयितुं शिष्यवत्करुणमनैः
करदास्यभारभगवत्पदिकीर्तितस्य तन्मायिरूपपरिसमाप्तये स्वैर
यत्प्रमाणरूपमंगलं स्वयमनुपाय शिष्यादिप्राये प्रपत्ता शिवाति ॥

In the remarks on the last *śloka* (see no 2357) the *Brahmagita* and *Uparatiritha* are quoted

End of the *śika*

उद्देतमकरन्दस्य रसानिर्वर्तिका कृता ।

सत्यमकारायातना गुरुषोऽहमग्रामनात ॥

ब्रह्मानन्दरस(०००) आत्मविशिष्टविधि(पु)धोमने ।

रसानिर्वर्तिका येषा परिपोषता सनात ॥

इति प्रवर्णयेकः सप्तमः । लक्षि(1) चैतन्यप्रकाशानन्दसर-
स्वति । स्वार्थे वा परार्थे सं १५०२ षष्ठ्यु च दि ११(?) रपो
परिपूर्णे गगाधे नम ॥

In the colophon of the copy described by
Raj Mitra the *guru* of the author is called
Paramahansa-parivrajakacarya Kavalayananda
Yogindra . *Kavalayananda* will be the same
as *Suddhananda* [H T COLEBROOKE]

2359

1975 Foll 16, size 8½ in by 4½ in,
fair, modern Devanagari writing, 13 or 14
lines in a page

Prabodhasudhakara, a metrical summary of
Vedanta doctrines, by *Surya Pandita*

It begins

निदानदैक्यसहितव्यास परं ज्योतिः ।

पुत्रोत्तममनमोशं वदे श्रीपादवापीश ॥ १ ॥

यं पर्येषितु साक्षात्पुत्रिरपि मूकं मीनमावहति ।

सोऽस्माकं मनुमानो विद्याया गोचरोर किं वा

यामोचरो भविता ॥ २ ॥

यद्येवं विदितं तथापि परिभाषितो भवेदेव ।

अध्यात्मशास्त्रज्ञानं हरिचिन्मनः(१०८)कीर्तिनामान ॥ ३ ॥

Iti dehanandaprakāraṇam fol 2b, viśaya
nandapr fol 3b, manonandapr fol 4a, brah
mendriyanugrahapr fol 4b, manonugrahapr fol
5a, vairagyanapr fol 6a, ātmāsādhikapr fol 6b,
mūyasādhikapr fol 7b, lūgādhikapr 1b, ad
andapr fol 8b, Parivrajakhol trititadinirūpanam
1b, āprāśasanirūpanam fol 9a, nādapr fol
3l, manolayapr 1b, bodhapr fol 10a, pra-
bodhe dūdhābhaktipr fol 11b, dhyānādhikapr
fol 12a, sāgūnanirgūṇayor ākhyānirūpanam
fol 13l, ānugrahapr fol 14a

It ends

इडागापरिपूरके मुद्रमरिक्तेषोपागोदसते(१०८)रसते?

सातामेन मुद्रिष्येदिदिनकृपासा सभाषावत ।

भक्तिज्ञानपिपासपनिर्तपयार्नदानुभूति कृत्र

योगान्धोपमाकारं स भगवति नि प्रेयेस कल्पतां ॥ ३० ॥

परोपकारार्थमुदाहतेन यद्वाग्विसंगेण रसोन्मलेन ।

शब्दाभिधं प्रव यतः प्रवृत्तं स प्रीयतां यादवरात्रसिंह

[H 39]

इति श्रीमत्सूत्रेपदितविरचिते प्रबोधमुपाकरे विश्व प्रकरणे ॥

In Hall's Index, p 103, no lxvi, and in a
MS in Raj Mitra's Notices, viii, p 286, the
treatise is ascribed to *Sanharacārya*, whilst
in Buhler, Cat of MSS in Gujarat, etc, iv,
70, the author is called *Dinakara* (i.e. *Sūrya*)
The final *śloka* of Raj Mitra's MS occurs at
the end of the 19th, or last but one, chapter
of the present MS [Dr J TAYLOR]

2360.

1689 Foll 286, size 9½ in by 3½ in,
indifferent, modern Devanagari writing, 9 or
10 lines in a page

Śūrayya-sūddhi, a versified summary of the
Vedānta doctrine, by *Gangādhara Sarasvatī*,
pupil of *Ramacandra Sarasvatī*, with a com-
mentary, called *Kavalyāalpadrūma*, by the
same author, composed in 1692 A D

The treatise begins

गंगाधरप्रचलितवदसक्तभोगोद्भूतान्

जालिगतोमचलतनवां समितं प्रीयमाय ।

लौलापांगे प्रथतत्रवतां नंदयच्छद्वनीलिङ्

नोहस्योत हरतु परमानन्दमिति शिवो न ॥ १ ॥

स्मारे स्मारे सनिमतिभय जातनिर्देशपुत्रि

ध्याने ध्याय पनुयन्निनाकातनननिर्षय ।

याव यावै अयदि परमानन्दोपपत्तौ

भूयो भूयो निनमुत्पद्योभोगयुग्मं नमानि ॥ २ ॥

The commentary begins

तत्त्वप्रवचनयर्थे कर्तृलौलापचत-

धमदनिमहर्गुनाकर्षेनोद्भूतहय ।

अमरचकिरीटोद्भूतवादान्नमः

स्फुरतु दलितपिपी दीनपक्ष महो न ॥ १ ॥

कृपाललितयद्यर्थे भित्तमनोप्रपक्षानु

ज्ञाशंककलपोचलते शनितापोरतापय ।

करोतु किमपि स्फुरत्यरमसोभ्यतचिह्नदु

यथावसुताभुनोद्भूतवितं यदो मंगलं ॥ २ ॥

नपति स्वननाज्ञानमन्त्रधारणहारण (० वारण) ।
 वेदांतदुर्गमारस्यकेसरी नरकेसरी ॥ ३ ॥ ० ५ ॥
 भक्तानां गुरुदेवैर्यथिपणदाद्वौष देवकन्यो
 ध्याति याति सदा समाधिमध्ये (० समये) येषां नृकं
 श्रीमत्सर्वपदं सदैवकमभूद्यवैव तेषामहं [होए ।
 मोहध्वोद्विभाकराधितरज पादाप्युगमं भने ॥ ६ ॥ ० ७ ॥
 सहस्रकरुणारुद्रै (० रुद्रै) स्मर या कटाद्यै
 प्रयत्नजनसमूहं ध्वस्तमोह विपन्नै ।
 विभुवनधिनुतधोरामभट्टाभिधो तां
 प्रकटितगुरुमूर्तिं जगदिद्यां प्रपद्ये ॥ ८ ॥
 व्याहारैर्मैपुरैर्नोत्सहनादालम्ब्यस्यदिभि
 शिष्येभ्यः करचित्त्वचनप्रवृत्तस्त पर श्रीगुरुम् ।
 रामानन्दमुनीमनीषिनुकुटालंकारितामखीम्
 सानन्दं प्रणमामि यत्करुणया तीर्थां जमि मोहाखर्वे ॥
 [९ ॥ ० १२ ॥

प्रारिखितस्य ग्रन्थस्य निर्विशेषरिसमाप्तप्रचयगमनादिसिद्धये ०
 भक्तिप्रज्ञाप्रामादितुत्तर तमेवेष्टे प्रार्थयमानो विशिष्टविषय
 प्रयोजनसम्पादिकादिलक्षणमुपपन्नहृदयमन्त्राद्वैतवि गमेता
 दिना ॥

According to Hall, Index, p 103, no LXX,
 the treatise consists of 183 verses. In the
 present MS Chap I (adhyaopaparakaranam,
 ending fol 120a) consists of 54 verses, II
 (ajajadajarakaranam, fol 240a) 58 verses, III
 (kaivaljajarakaranam) 45 verses. The last
 verses with their comment run thus

शांतादिदिध्यमविभूयणमिदं
 वेदांतवारिधिमुधारमलालमानां ।
 कैवल्यकल्पतरुमूलमुपाश्रितानां
 सारान्त्यसिद्धिरियमस्तु मुदे पुषानां ॥

Comment ० इति एव कैवल्यकल्पतरुमाद्यकल्पवृक्षस्य
 श्रीगुरो पादमूलमुपाश्रितानां धनप्राप्तिरथा विशिष्टपुण्यतानां
 पुषानां ० -- यथपथे कैवल्यकल्पतरुमूलकल्पवृक्षान्मनश्चक्ष्य
 मूलं व्याख्येयमित्यर्था बोध्यः । अथ यथाय जगतीश्वरप्राद
 न्यन्तादिदोषनिवृत्तिं मूषयन्मकृतधर्मस्य सार्धस्माद्य यथ
 मयुद्धिमेरकस्य जगन्मातापितृकृपस्य स्नेहदेवस्य चरत्तारविदयो
 समर्थेयति याकोति ॥

यास्युप्यासितो मेव भक्त्या यस्या यगजयो ।
 पिपः प्रेरकयोरस्तु श्रिययो प्रीतिरिदमे ॥

सर्वे सारान्त्यसिद्धिः ॥
 नपयोदीकृते तस्यैव यन्माहात्म्ये(?) गतो (० गते) जपि या ।
 जीवन्मुक्तस्य धर्मस्य कैवल्यमिह कीर्तितं ॥
 नित्यं दिशन्मुकृतिनामभिर्वादितापान्
 निर्वोक्तमिषुहितलेमैरितालाल (० मैरिता ०) ।
 ज्ञानदन्दनने नितरां निरुद्ध
 कैवल्यकल्पतरुस्तु मुदे पुषानां ॥
 वस्तुमिषुन्यरनिमानशकं वृषास्य
 चर्चस्य मापसितयाकपतिपुरुषस्यां ।
 गंगाधरेन्द्रवतिना श्रिययो यदाजे
 भक्त्याधिता (० धिता) मुकृतिरस्तु सतां शिष्याय ॥
 इति श्रीमत्परमहंसवरिप्राज्ञाकाश्याश्रीरामचन्द्रसरस्वती
 ज्यपादशिष्येण श्रीसर्वज्ञसरस्वतीपुन्यपादप्रशिष्येण गंगाधरसर
 स्वाम्यासिद्धिगुण विरचितायां सारान्त्यसिद्धिव्याख्यायां कैरव्य
 कल्पवृक्षमायायां कैवल्यप्रकरणं संपूर्णम् ॥

The above Saka date is correct for Tiram,
 1748 (expired), the date, according to Prof
 Kielhorn, corresponding to Thursday, 11th
 January, 1692 A D [H T COLLEPOOKE]

2361.

1099 Foll 77, size 13 in by 4½ in,
 legibly written, in Devanagari, in 1782 A D,
 by two or three different hands, 7-13 lines
 in a page, foll 50-77 are numbered separately

The same treatise, here called *Atmasam
 jyasiddhi*, or simply *Samr jyasiddhi* (in margin)
 with the commentary

Section I (54 verses)

Colophon इति श्रीमत्परमहंसवरिप्राज्ञाकाश्याश्रीराम
 चन्द्रसरस्वतीपुन्यपादशिष्येण गंगाधरसरस्वाम्यासिद्धिगुण
 विरचितायां सारान्त्यसिद्धिव्याख्यायां कैरव्यकल्पवृक्षमाया
 यायां सारान्त्यसिद्धिरियमस्तु मुदे पुषानां ॥

[H T COLLEPOOKE]

2362

924 Foll 302, size 12½ in by 6 in
 for modern Devanagari writing 13-15 lines
 in a page

Atmapurana or *Upanishadātina*, a versified summary of the contents of the *Upanishads*, in eighteen chapters, by *Sanharaṇanda*, disciple of *Anandatman*. See Hall's Index, p 116, no cxxi, Raj Mitra's Not., 1, p 98, no 182

It begins

इशानीमादिभेदेन व्याकुलं सकलं जगत् ।
निरोद्ध योषिष कश्चिच्छ्रुतायोपगतिषम् ॥ १ ॥

एकदा करुणाकांतविश्वं यद्व्यापितयत् ।

अहो समारण्यलेन क्रोशतां सर्वदेहिनाः ।

कामादिकाकषासेन नारीषु कपिनोदिना (?) ॥ २ ॥

कथमस्माद्वेद्येयं भीतिं सर्वेनृणां हि ।

इति सचिष्यं मां तस्मान् स्वगुरुं परिपृच्छति ॥ ३ ॥

कथमज्ञानलोहांगं तीक्ष्णं समारण्यलेन ।

गुरुवचशिशाशाद्यमतिरुच्यं ज्ञेयमुमान् ॥ ४ ॥

एवमुक्त्वा गुरुः प्राह स्वशिष्यं करुणाविनिधि ।

सन्निवृत्ताननायायं नियतं साधनं त्विति ॥ ५ ॥ ०

I *Atareyas varitahaj rakaṣa*, fol 31b, II *Kauśhitaḥ isarvithapraśāśe indratardanaḥ hyenam*, fol 31a, III *Kauśhitaḥ isarvithapraśāśe purgya jitasatrusamvada*, fol 42a, IV *Bṛihadaranyāśa madhul indasaratihapraśa isakurishyasvasamida*, fol 66a, V *Bṛihadaranyāśa yajñāśa alhyaḥ andasaratihapraśa raiśy jaiñāśa samida*, fol 63b, VI *Bṛihadaranyāśa yajñāśa alhyaḥ andasaratihapraśa yajñāśa jayāśa samvada*, fol 132b, VII *Bṛihadaranyāśa yajñāśa alhyaḥ andasaratihapraśa yajñāśa jayāśa samvada*, fol 147b, VIII *Svetāśvataraopaniṣat sarvathapraśāśe śvetāśvatarasamasasamida*, fol 173a, IX *Kaśhakoṣanishatsarvathapraśāśe ya manaciketasamida*, fol 194b, X *Taittiriya sarvathapraśāśa*, fol 216b, XI *Gārghyaśa sarvathapraśāśa*, fol 217a, XII *Chando jyasaratihapraśāśa*, fol 256b, XIII *Chando jyasaratihapraśāśa*, fol 256b, XIV *Chando jyasaratihapraśāśa*, fol 256b, XV *Taittiriya sarvathapraśāśa*, fol 276b, XVI *Munishasaratihapraśāśa*, fol 282b,

XVII *Prasnasararthapraśāśe pippalādisukesa-samvada*, fol 286b, XVIII (?) *atharvasiras: prakram brahmavabodhanam*) ends

सर्वं नापरं किञ्चित्त एतत्पठन् पुमान् ।

गुरुन् यदन् विमानन् मुच्यते भवसकटात् ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिजानकाचार्यानंदात्मपुत्रपादशिष्येण
शंकरानन्दभगवता विरचितं उपनिषद्ग्रन्थं आत्मपुत्राद्यैश्च दशो
अध्यायः ॥ [H T COLEBROOKE]

2368

3068 Foll 14, size 10½ in by 6 in, 11 or 12 lines in a page, large good hand writing

Adhyatmanubhūti, a metrical exposition of the *Vedānta* doctrine, in twenty-one *prakaraṇas* (containing 801 *śloka*s, cp p 755, l 1) In the *Adhyatmapradīpī* (see no 2365) this treatise is ascribed to *Muni Aśhutarā*, and hence called *Aśhutarā prakaraṇa* or *-sūta*

See Hall's Index, p 125, no clx, Oxford Catalogue, p 227, no 558, Burnell's Tanj MSS, p 96 For editions (Calcutta, 1855, Bombay, 1864, Firenze, 1868) see Haas' Cat, pp 8 and 9

This copy begins

मुक्तिमिच्छति चेन्नत विषयान्निषयस्य ।

यन्मार्गं रदयतोपसर्तं योयुषवन्न ॥

The last chapter is a metrical index of contents

दश भट् चोपदेशे स्फुटोलात् पञ्चविंशति ।

अथात्मानुभवोद्भास उपदेशे चतुर्दश ॥ १ ॥

यदुत्तमं लये चैवमुपदेशे चतुर्दश ।

यच्च तं स्यादनुभवे वन्मयोद्यो चतुर्दश (१०४५) ॥ २ ॥

निर्देशोपदेशे तान् दशमेऽष्टके भवेत् ।

यथासुखे सत्तमं च ज्ञानं स्याच्च चतुर्दश (१०४५) ॥ ३ ॥

तस्यापदेशे विंशच्च दश तानोपदेशके ।

ब्रह्मसत्त्वे विंशच्च ज्ञेये च शतकं भवेत् ॥ ४ ॥

यद्यच्च आत्मविद्यायां भोवमुक्ती चतुर्दश ।

यद्यच्च आत्मविद्यायां यन्मयोद्यो चतुर्दश ॥ ५ ॥

विज्ञानेकानि सयः श्रोत्रेतात्मानमभ्यसै ।
अथपूतानुभूतेषु श्रोत्रा भव्याक्रमा जयो ॥ ६ ॥

The different copies vary very much, especially in the beginning

Date of the copy सप्त १६६६ ॥ वर्षे भाद्रपदि
मुषितिपि पद्ये वार मगलवार पोषी लोपीत केजवदान
पेरातो ॥ [J R BALLANTYNE]

2364

1617b Foll 24, size 7½ in by 5½ in,
8-13 lines in a page

Adadhutambhuti, a second copy

It begins

कुतो ज्ञानवाद्य कुत प्रयात

किमस्मि कुर्वन्तु को ज्ञानमि ।

मानत्र मानानि यदीयमायया (१० भाषा)

द्विष स मुनिं दिशती विज्ञानान् ॥

मुक्तिमिच्छति ०

The copy is dated अके १६२२ विक्रमनाम सप्ततरे
मान्युनरादि दशमी सह एकादश्या तिथी शुक्रवासरे इहिले
विनायकेन ईश्वरप्राप्तये लिखितं ।

[H T COLEBROOK]

2365.

2202 Foll. 88, size 11 in by 5 in,
6-10 lines in a page, beautifully written

Idly tirajaratipika, a commentary on the
Atyāśīlīlīlī (in this copy called *Ashfatakra*
or *ashfataraj rairarana*), by *Vishvachara* See
Hall's Index, p 125, no cxi, Ray Mitra's
Notices, vii, p 246, no 2493

The *mīlī*, which occupies the middle of
every page, begins मुक्तिमिच्छति ०

The commentary begins

यदज्ञानाज्ञगच्छातं यद्विज्ञानाद्विहीयते ।

त नत्वा यद्विज्ञानन्दं कुर्वन् ध्यात्ममयीविक्रम ॥

इह ज्ञानवात्मानानुभवपरिपूर्णा (परिपूर्णा विज्ञानेकमपि
मात्रं परमकारुणिको भगवानापाकमुनि मकटमुमुषुमनु
दिपोषु) शिष्यं प्रति भोदापायमुपादशति ॥ मुक्तिमिच्छति ॥

Date of the copy सप्त १९०१ वर्षे मार्गशिरकृष्ण
ज्ञानीहि^(१)श्रीधर उपाध्याय ॥ [GAIKAWAR]

2366.

1250a Foll 85, size 8½ in by 3½ in,
nine lines in a page, fair writing

Adhyatmapradipika, text of the *Ashfatakra*
prakarana and *Vishvachara's* commentary, a
second copy

The beginning is different from that of the
first copy

जनक उवाच ।

यदज्ञानाज्ञगच्छातं यद्विज्ञानाद्विहीयते ।

त नत्वा यद्विज्ञानन्दं कुर्वन् ध्यात्ममयीविक्रम ॥ १ ॥

जनक उवाच ।

कथं ज्ञानवयापेति कथं मुक्तिर्भविष्यति ।

वेदाम् च कथं प्राप्तमेतत्स ब्रूहि मे प्रभो ॥ २ ॥

इह तावद् ॥

[H T COLEBROOK]

2367

2629 Foll 52, size 10 in by 5½ in
twelve lines in a page, well written

Ashfatarajaratipika, text of the *Ashfatakra*
prakarana and a *śika*, which is apparently
different from *Vishvachara's Pralipika* In
the second copy it would appear that the
author's name was *Gopalacaitanya*

It begins

यद्विज्ञानन्दमद्वैतं यद्वैविध्यमनुभवम् ।

नत्वा ज्ञानमनुभवं यदीयमायया त्वत्तं परा ॥ १ ॥

मुक्तिमिच्छति ० (first *stōla*) इह तत्तु ज्ञानविज्ञानमयं
परमकारुणिको ज्ञानाभ्युनिर्मुक्तिमाननाया समुपतं कथितव्यं
ज्ञानवाद्यधिकारमोकारोपमप्रीकमानवत्तनुपदिशति ॥ मु
क्तिमिच्छति ॥

Date of the copy अके १६३० भाद्रपदाय संवत्सर
ज्येष्ठपक्ष चतुर्थ्या रविवासरे इहिले समाधिना ॥

For this copy see *Wils. n. 3* Cat. of the
Mackenzie Collection 2, p 11 no 11

[Mackenzie Coll.]

J R

2368.

100b. Fol. 50 (13-62), size 9½ in by 1½ in, 6-11 lines in a page, well written
lekhnvalasūktadīpikā, text and commen-
 tary, another copy

The text begins

कथं ज्ञानमवाप्नोति कथं मुक्तिर्लभियति ।
 यैरात्म्यं च कथं प्राप्तमेतत्सं दृष्टि मे प्रभो ॥
 यथावक्तुं उपायः ।
 मुक्तिर्निश्चितः ०

The commentary begins

साधदानन्दमद्वैतं सर्वाधिष्ठानमुत्तमम् ।
 नानादृष्टिभूतस्य द्वैयिका तन्त्रेण परम् ॥ १ ॥

श्रीमन्नोपालचैतन्य(ना?)भरतिनेन मया द्वैयिका टीका
 चित्तायै लिखिते । सकलविद्वज्ज्ञानकृपाकराद्यसंतुष्टचेतसा मया
 चित्तायै टीका त्रियते* । इत्यादिप्रकार इह खलु ०

[H T COLEBROOKE]

2369.

884a. Fol. 110, size 10½ in by 4 in,
 eight lines in a page, fair writing

Janamukti-pratīkṣāraṇa (or *prāṇa*), a treatise
 on liberation in life, in five *prakarāṇas*, by
 1. *Haranya Śūrin* (*Sūyana*). The name of
 the author is not mentioned in this copy

See Hall's Index, p. 133, no cxcvii, and
 p. 205, Weber's Catalogue (1853), p. 195,
 no 61, Raj Mitra's Notices, iv, p. 82, no
 1140, also i, p. 32, no 573

It begins

यस्य निः(?)शान्तं वेदाः प्रापयति सोऽशितं जगत् ।
 निर्मले तमहं पन्थे विद्यातोऽपेक्षयेत्परम् ॥ १ ॥
 पश्ये विधिदिशान्तासं विद्वत्प्राप्तं च भवेत् ।
 तेन विद्वत्पुण्येण मोक्षमुक्तेषु मोक्षमाप्नुयति ॥ २ ॥
 संन्यासहेतुर्परायणं यदहं निवेदयाम् ।
 प्रमतेदिति वेदोक्तैस्तद्देव्युत्तमम् ॥ ३ ॥

विरक्तिद्विधिषा प्रोक्ता द्वौवा तौवतरेति च ।
 सयामेव तु तौवायां न्यसेद्योगो कुटीचके ॥ ४ ॥
 अत्रोक्तं बहुदके त्रीवतारायां हंससंज्ञिते ।
 हनुमुद्युः परमे हंसं साधारितानामाधने ॥ ५ ॥
 पुत्रदामघनादीनां नाशे तात्कालिकी मतिः ।
 धिक् संसारभित्तीदृक् स्याद्विरत्नेर्मन्दता हि सा ॥ ६ ॥
 अस्मिन्प्रमाणं वा भूयन्पुत्रदारादयो मनः ।
 इति वा सुखिरा सुष्टिः सा यैरात्म्यस्य त्रीवता ॥ ७ ॥
 पुनरागुनिसहितो लोको मे मानु कथन ।
 इति त्रीवतरस्य स्यात्तन्मे व्यासो न कोऽपि हि ॥ ८ ॥
 याचाद्यशक्त्याक्रियं त्रीमे व्यासद्वयं भवेत् ।
 कुटीचके बहुदकयेतुभावेतौ त्रिदशिनौ ॥ ९ ॥
 द्वयं त्रीवतरे मल्लोक्तमोक्षविभेदतः ।
 तल्लोके तत्तत्पिष्टसो लोके अस्मिन्परहृत्क* ॥ १० ॥
 एतेषां तु समाचाराः प्रोक्ताः पाराशरस्मृतौ ।
 व्याख्यातो (व्याख्याने the second copy) स्माभिर-
 [चायं परहंसो विधिपन्थे ॥ ११ ॥
 नित्यामुष्मिन्वायेति परहंसो द्विधा मतः ।
 प्रादुर्भावाय विशालोन्मूलं यान्तमनेयिनः ॥ १२ ॥
 प्रयान्तो लोकेतमिच्छन्तं प्रमगति हि ।
 एतस्यायं तु मध्येन वक्ष्ये मद्यपिपुत्रये ॥ १३ ॥
 लोको हि द्विविधः ०

The first or *janamukti-pratīkṣāraṇa*
 ends fol. 22b, the second or *janamukti-pratīkṣāraṇa*
 fol. 53a, the third or *janamukti-pratīkṣāraṇa*
 fol. 81b, the fourth
 chapter begins कथं मोक्षमुक्तिः किं वा त्वं प्रवर्त
 कथं वा तल्लिङ्गितमेतस्य अक्षययमोदरे निरूपितं निदं वा
 किं प्रयोजनमित्यस्य अतुर्प्रेमप्रत्योत्तरनिदानोक्तिर्निधीयते, it
 ends fol. 91a. इति श्रीविराट्प्रकरणे सत्यप्रमाणतः
 धर्मेन विष्णुत्रिनिर्दिष्टा प्रकरणं (1), the last chapter
 begins सत्यं बहुवचनार्थं विद्वत्संन्यासं निरूपयाम् ।

This treatise leans strongly to the Yoga
 Amongst the numerous quotations from the
Upanishads, *śruti* and the philosophical *sūtras*
 (especially from the *Patanjali*), there are also
 some from the *Libhazrat* (1) (1) (1) (1) (1)

* The writer's remark is meant as an explanation of
 the preceding text

The *Jñanmuktī Vāchā* has been printed in the *Anandasramasanskritagranthavali*, Śākā 1811 (Poonā, 1890) [H T COLEBROOKE]

2370.

1905 Foll 115, size 11 in by 5 in, nine lines in a page, large fair writing

Jñanmuktī Vāchā, a second copy

It begins चस्य नि(१)शक्तिं चेदे(१) यो येदेभ्यो न्यिल्लं भगत् । [J TAYLOR]

2371.

1803e Foll 10 (60) 15 65 of the volume, size 12½ in by 4½ in, eleven lines in a page, large writing end of the 18th century

Ayujyāvalī, a logical treatise by *Anandabodha*. See Hall, Index, p 206. In the final couplet this treatise is called *Sarvasatī*, *canhā*, which shows that the expression *nyuja* in *Ayujyāvalī* has a more general sense and does not point to the philosophical system of that name

It begins

भगन्मुरभंदाय विद्यादानं ह्यर्पये ।

मल्लिहारिलभेदाय नमः शोभाय विष्णवे ॥ १ ॥

दुर्गाकान्तमिरयेवो विदारलविशारदो ।

रुषिरा व्यापनीयानामासल्लं रक्षयाम्यहम् ॥ २ ॥

विषादवद् विम्यादुःखताम् । अदिति तत्रणा । यथोभयपात्र विषादवद् दमते । तथेतत् तत्तनया । विषादवदस्यानेकमप्यने शिव शान्तविशेषोपादानेन तद्विज्ञोपासिद्धिः ।

It ends

चेतसि यतिमन्तं सप्तमन्तोषीष्टिकां विद्यादाम् ।

आनन्दोपपन्नमिदं प्रमदतीं पृथग्विज्ञात् (१०००) ॥

इति श्रीभगवानन्दोपपत्तिवक्त्रा व्यापनीयवर्तिन संयुतो ॥

[H T COLEBROOKE]

2372.

1031 Foll 127 size 10½ in by 3½ in, good modern Devanagari writing, seven lines in a page

Ayujyāvalī (samgraha), or *Ayujyāvalī*, *desamalāranda*, by *Anandabodha Yati*. See Hall's Index, p 155, no colxxx. Hall and Burnell (*Tanj MSS*, p 94, *Nyay padasama* *lavanah*) call this work a refutation of the *Ayujyā*, but the chief object seems to be *नोपपन्नोपपत्तिपदम्* (*Ilaj Mitra*, *Not iv*, p 209 no 1682)

The first leaf has been supplied by a different hand. It begins

यद्रासा निमित्तल विभाति विषयो यो न स्वयं व्याप्तिषो

यस्याहमेव न (१२३) स्मिन्नित्तुमोलायाम्भयम् ।

यं चागचरामनति नमसो यथा यं विद्यात्तने

तस्मै पुत्रम् (५०) द्वितीयपुत्रे शत्रुजना विष्णवे ॥ १ ॥

निषधपुष्पमालानि समालास्य प्रयत्नतः ।

स व्यापनकरदानो मयह क्रियते मया ॥ २ ॥

इह सल्लु क्षेपितमिद्येव चेष्टभेदमात्रपायालस्य अस्मद्व्यचानुपपत्तिं प्रगल्भयामहे । ०

It ends

नानानिर्बन्धकुसुमप्रसरायनात्

व्यापनोपपत्तिरद्वयं ह्यम् ।

आनन्दोपपत्तिवक्त्रा निधित्वा गुणानाम्

चानन्दहेतुरकलं कथिष्यां व्यापयि ॥ १ ॥ ०

नानाभाषाभिन्नोक्तमिह त्रयहो यं सत्तामिहारी

व्यापनीयमदोषागुरुकृतमनन्तं शोकराय प्रतिष्ठा ।

संयुता निष्कर्षकं कुतुहलकरं महयानन्दोपपत्ति

धर्मिण्याषो गुणादयः सप्तमि ननदानं संहितम् ॥ ३ ॥

इति श्रीभगवानन्दोपपत्तिवक्त्रा व्यापनीयवर्तिन संयुतो ॥

[DR. JOHN TAYLOR]

2373

1241 Foll 102 (9-102, foll 94 and 95 are lost) size 11½ in by 3½ in, 9-11 lines in a page good old writing

Ayujyāvalī, a commentary on *Anandabodha's Bhāṣārāsa* *Ayujyāvalī*, by *Cetoḥkara Vasi*, pupil of *Jñāna* *Śāstra*. See Hall's Index, p 15 no colxxx. *Peribhāṣa* *Mitra's* *Notices of Śrī Māṇḍ*, vol iv, p 20 no 1682

The 1st begins

प्रतिज्ञातस्य चंपयविधिरेव परिसमाधिप्रपण्यमनकाय.
शिष्टाचारपरिग्रामतया कृतमिष्टदेवज्ञानमस्मात्प्राप्त्यागिद्यायं
प्रतिपादयन् प्रकरणम्याधिपयसंवेधप्रयोजनानि दर्शयति ।
यज्ञाभेदादिना श्लोकेन ।

The two leaves lost between fol 54 and 55
cover fol 75b, l 5 to fol 78a, l 7 in the second
copy (no 1938) The verso of fol 12 is
partly left free, but nothing of the text is
wanting, compare fol 59a, l 1 of the second
copy

It ends इत्यथ आहानदहेतुर्निरिति लकलकधियां संदे-
हविषयोनामृपादिकलकरहितपुष्टोनां भूगयमायानामानदहे-
तुरित्यपरंतप्य लोके मकरंदस्य धनरामदहेतुत्वादकलकधिया
मानदहेतुत्वप्रदर्शनेन च पश्यस्य निदुष्टता प्रतिपादितेति संतप्य
दुष्टस्य तद्वानदहेतुत्वाभावात् ॥

Colophon इति श्रीमत्परमहंसपरिग्रामकाचार्यज्ञानोत्त-
मपूज्यपादशिष्येण श्रीमन्नित्युक्तमुनिना विरचित्वा न्यायमकरंद-
टीका समाप्ता ॥ ॥ शुभं भवतु ॥

शके तमोशाग्निराहभिर्भुजे

द्यये नभःपूर्वपिषी कदपके ।

शानुदोषोष( ) वैरनामापासकृद्

गदापरिधिमुखपुस्तकालिप्तम् ॥

This MS is not older than the 16th century,
the date Śaka 1368 etc probably belonging
to the original MS from which it was copied

[H T. COLEBROOK]

2374.

1938 Fol 147, size 10½ in by 4 in,
7 or 8 lines in a page, large, clear writing,
of the 18th century

Vajramāraṇḍaśiṣa, a second copy

[J TAYLOR]

2375.

1710 Fol 131, the first of which is partly
torn away, size 9½ in by 3½ in, good, small
Devanagari writing of about 1650 A D, 11 or
12 lines in a page

Taittīyopraśadīpikā, properly Pratyāṭalīpī
dīpī, an exposition of the Vedānta, being a
refutation of the Nyāya doctrine, in four
chapters, by Otsulha Muni, pupil of Gaudes-
arāṭcarya, also called Jnanottama See Hall's
Index, p 151, no colxxx, Raj Mitra's Notices,
iii, p 86, no 1131

It begins

समाख्येनरगर्भभायनिगदय्यास्याततद्वैभयो

य र्धवाननपांचन्यवपुषा (यादिह पिश्यामन) ।

(प्रह्लादादि)हितायैतत्पुणिल्लुद्धप्रमारी हरि

को व्याहृ शरदिदुर्गुदरतनु सिंहात्रिचूडामणि ॥

ज्योतिर्वह्निदिशामूर्तं व्यास(शक्रशशिदत्तम् ।

ज्ञानोपमास्यं तद्वदे स्यान्मन्दपदोदितम्) ॥ १ ॥

विप्राक्षिपतिव्रातज्योतर्व्यसमगल्लवाचाला ।

क्षिपते विभुस्यमुनिना प्रत्यक्षप्रदीपिका दि(दुष्टा)॥३॥

हानारये ।

नवस्तूर्णो नृविहाय स्रक्काशविदामने ॥ ४ ॥

अथ को इय स्रक्काशशब्दार्थे । ०

It ends अथ कदां श्रुतो भवत्यथ तत्र समुत्त इति
युतेषु । तदेवं श्रुतिस्मृतिपुराणादिप्रायुक्तमात्रा मौपलुकि
प्रत्येयभावेण नापलपितु शक्यत इति सिद्धम् ॥

इति श्रीमोक्षेष्टराचार्यवरमहंसपरिग्रामकाचार्यज्ञानोत्त-
मपूज्यपादशिष्यश्रीमत्परमहंसपरिग्रामकाचार्यमुनिविदित्वायां
तत्त्वप्रदीपिकायां चतुर्थे परिच्छेदे ॥

श्रीमोक्षिहीननृषविक्रमहायर्जुनयान

मूल विषयनयनं भवतोह योग ।

हर्षो न स्य भवतोदुःखमेतद्वर्त

यासिद्धिपित्तदमभावे(१ ०३)समाप्ते(१ ०३)वार ॥ १ ॥

चारयोगमयुतिशेषतोह तावदी ।

इहहृष्ययुतिर्नैत सोऽस्यमयित् ॥ २ ॥

एतस्मिन्मये शुभपुष्टौ पक्षाद्विद्युत् ।

तत्त्वप्रदीपिकायामेतावलिखत्पुण्यदेवपितु ॥ ३ ॥

[H T COLEBROOK]

2376

1506 Fol 302 (numbered 2-133, 9-178),
size 11½ in by 2½ in, good Devanagari writing
of 1169 A D, eight lines in a page

Nayanamodini, or Tattvapradīpika-tika, a commentary on the preceding work, by *Pratyakṣarūpa*, disciple of *Pratyakṣa*. See *Raj Mitra's Notices*, iii, p 86, no 1134, and *Aufrecht's Oxford Cat*, p 245, no 615, where this commentary is called *Manasanayanaprasadinī-tika*.

The first leaf being lost, a line added at the commencement of fol B supplies the following beginning (प्रतिष्ठितस्य यथस्य तत्त्वप्रदीपिका स्वप्रकाशस्य निरंतरायपरिमितमिव विरचितपरंपराविराजयति शिष्योपशिक्ष्यकारात्) च यथाचार्यः । निरप्रमत्तः । संभाव्यतेति ।

At the foot of fol 133b a different hand has supplied the colophon इति । प्रथम परिच्छेदः ॥

Ch ii is incomplete at the beginning, it ends fol 135b of the second section, ch iii ends fol 150b. Between this and fol 151 ten leaves (marked 13-19, 22, 32, 33), apparently belonging to some other work, have been inserted.

It ends

विद्युपगच्छति गोमि. सत्त्वोक्तं विज्ञोप(1)-
स्वप्रकाशलक्षणलक्षणम् (२) शा(३)नुभाष ।
महिनपरमहर्षिः सादरे मेधविद्या-
विमलकालिपूत(४) भगवन् नीमि तीर्थे ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिभाषकाचार्यस्य स्वप्रकाशप्रदीपिका-
शिरास्य प्रथमप्रकाशप्रकाशः कुटी तत्त्वप्रदीपिकाटीकायां
मयनमोदित्वा चतुर्थः परिच्छेदः ॥

संवत् १७६६, मयमे माघशुक्ल ३ तृती । अक्षरानास्ये ।
विश्वविद्यालयद्वारा विभाषितमानवानोद्यममहाराजाधिराजधर्मपुरा
रिनिर्दिष्टमयनान्तरान्ते गोरखपुरे । लिखायति ॥ बेलगिरिगुप्त
स्वामे संविगतमेवातेति ॥ [H. T. COLLEBOOK]

2377.

106 Fol 204 (55, 21, 51, 72), size 10 in
br 11 in, 11-16 lines in a page, clear writing,
of the 16th century.

Adiantidīpika, a work on the non dualistic
Vedānta doctrine, by *Nṛsiṃhasrama*, pupil of
Jagannāthasrama, also of *Girvanendra Saras-
vati*, in four *paricchedas*, a complete copy.
The volume ends with the third *pariccheda*,
the fourth *pariccheda* being wrongly placed
after the first *pariccheda*. See *Hall's Index*,
p 137, no cccxi, *Rajendralala Mitra's Notices*,
vol v, p 292, nos 1970-1972, where he gives
extracts from the second, third and fourth
paricchedas. The first *pariccheda* begins

यस्माद्भूदभवतानुभवाभ्यामिह
विद्यु मरौषिमहपादितम् मुरादे ।
तस्याल्यो निविल्लोकमुनगलानां
पुण्यं यदुः प्रकटमनु ममाहर्षिनि ॥ १ ॥
यस्याङ्गारन(२) शा(३)र्वसिनोमुदिवर्षं प्रकादिलोकाधिप
यस्यानंदगतज्ञानाग्नि इमे आकादयो निर्गुणा ।
तं सत्तावधिप्रकोपयुषं भूमाननागात्महे
स्वाति चीनरसिहमवहर्षतं दृष्टं सत्तामित्रिकं ॥ २ ॥
यथादरेणुकांल्ल मल्लि विपरीय
अर्कोपि नृकयति पश्चिमंल्लान् ।
सत्तागधेयमिति तत्त्वप्रकाशप्रदीप
निर्देष्टव्योहविभवं गुरुमानतोमि ॥ ३ ॥
कल्याणगुणसंपूर्णं निर्वोपरिभवात्पदे ।
गोपीदेवदत्तमरसनाधरतं अरुण, भवे ॥ ४ ॥
चीनगुरुपदद्वैध्यामिनिर्गुणकल्पम् ।
कुपे तदाप्रकाशेति शिष्यो भेदभेदितो ॥ ५ ॥

तत्र

देवान्मयधने विद्युगोमि यस्माद्
इत्यप्रतीति(२)पिमुदुमुरादे ।
तस्मादहं मादिविषयकाहं
गुरुप्रकाशप्रदीपिकाटीकाटीका ॥ ६ ॥

यथापठितसंग्रहस्याध्यात्म्यं मयनचतुष्टयमयस्याध्यात्म्यं
प्रकाशमयिज्ञानमोदितप्रकाशमिति इति शक्त्यानि दृष्टं
इत्यस्याहं यथापठितप्रकाशमिति इत्यस्याहं देहिद्विप्रमोपुष्टं
यादयान्तिर्दिष्टं कर्तुंभोक्तुमयान्तिर्दिष्टं यादयान्तिर्दिष्टं
यथापठितं यथापठितप्रकाशमिति शक्त्यानि दृष्टं
यादयान्तिर्दिष्टं कर्तुंभोक्तुमयान्तिर्दिष्टं यादयान्तिर्दिष्टं
यादयान्तिर्दिष्टं कर्तुंभोक्तुमयान्तिर्दिष्टं यादयान्तिर्दिष्टं

The first *paricheḍa* ends fol 55b तत्तदह-
मनुभवोचरतुभ्याद्यथातिरिक्त सत्यज्ञानान्दात्मको ऋषैर्म
काशहेष माद्यो मवेतर प्रसगताम् जीवस्य यास्यै र्व
नंपदलक्ष्यमिति मिष्ट ॥ इति श्रीमत्परमहंसपरिव्रानकापा-
र्यश्रीनमदायाद्यमभगरदिष्यश्रीनृसिंहाश्रमकृताद्वैतदीपिकाया
साधिविषयेको नाम परिच्छेत् ॥

The second *paricheḍa* विभागप्रक्रियास्य, fol
77-127 (१-५१), begins नरहरिचपुषा यो दारयन
दानयोर प्रकटयति पुमषां ओद्दृष्टापित्री ॥ See Ra-
jendra Lal Mitra's extracts, 1 c Fol २९ is
misplaced

The third *paricheḍa* श्रीविपद्दीपिकास्य, fol
128-204 (१-७६, the number ७९ has been
omitted), begins

उपनिषद्व्याप बोधार्थानन्दकं
निनगुणगुणकान् कान्तमर्भोमपोने ।
परिहृतपरमस्य सत्यमेतस्य मूलं
नरहरिचपुषां धाम काम प्रपद्ये ॥
गुरुवरणकृपा मे ककुब्जकुर्वती नां
नरहरिचरोदां चारयन्नाम्नदुग ।
अहमिति दिगतापि सचरा(म्पा)त्मयोग्य
अपदमतिथिलासैभदिनिर्मिश्रमम् ॥
निराधिनिर्दल्यक्षिप्रकटनग्रीलमनो गुरो जेहात* ।
श्रीविपद्दामदीप कुरुत्वात्स्माकाकारिणी विद्या ॥

अथ महावाक्यगततत्त्वार्थां प्रस निरूप्यते तद्व्याख्येयं मुमु-
क्षादिधितपुरुषाये(तया)तद्व्यगम पिना गिज्ञासाभिनवृत्ते प्र
कृतयाव्यापैहानायायोगाच्च etc

It ends तस्मात्सत्यज्ञानान्दान्दात्मको निर्गुणमुदासीन
प्रस वेदोताप इति मिष्ट ॥

सत्यज्ञानमुल्लखरूपमृतं मुमुक्षुजितीय परं
वेदोक्तविनिश्चय हरिहरपुमादिसंश्रितं ।
ब्रह्माज्ञाव्याप्याविचारविहितं यद्रूपमन्यादृशं
तदेव्या विभवं परं मरुषमनुत्यो दुरुहो हरेः (१०६) ॥

The fourth *paricheḍa* आनन्ददीपिकास्य, fol.
56-70 (१-२१), begins

पान्मप्रसन्नमममोहवर्धितमज्ञानन्दर्पदीकृतं
प्रदानंमहाशेषे महति न प्राचीनयावामपि ।
गतिं सत्यविद्यात्मके नरहरी (१ नरहरी) मोहामराटे
तन्मे तापनिवृत्तये श्रुतिगतं भूयादादौ नृह ॥ [र.प.वि]

* Ray M has प्रकटनग्रीलमो जेहात

अगतायाश्रमगुरो कृपाराका (१ कृपावाग)मुभाकर ।
स्यहोकोरुते मे स्पष्ट मार्गं ब्रह्ममुखायहं ॥

[अथ वा] अथ यावत्तयो ब्रह्म निरूप्यते तत्र यादिना
विमर्तिष्यते तदर्थं च यावत्तयो ब्रह्मणि यदानीं शक्तिरस्ति न
चेति (१ चेति) चिंतयते अत्र नवीन (१० ना) न तत्र सर्वशब्दा
यावत् अवाच्ययदेनैवाभिधानात् ॥

Colophon इति श्रीमत्परमहंसपरिव्रानकाचार्यभगव
अगतायाश्रमगुरोपरिणयश्रीमन्मूर्तिहासमकृतापद्वैतदीपिका
यानानन्ददीपिकास्यश्रुचं परिच्छेद ॥ अनामोद्वैतदीप ॥

अखिरलकृतपर्यंशेषणं मुक्तकेसिन्

(३) अखिरमनवमाने लेखितो (१ लेखनी) द्रुपणं च ।

अनुचितमपराय यद्वक्तो (१) यद्येवौ

करकृतमपराय अतुनहति सदा ॥

[H T COLEMAN]

2378.

2940 Fol 326, size 13 in by 10 in,
good, modern Devanagari writing, twelve
lines in a page

Adaitadipika: varana, a commentary on
Anandashrama's work, by his pupil *An-*
yanashrama. See Hall's Index, p 158, no 6000

It begins

अखिरात्मा यद्वदानीदिभि स्याच

तुया मया चिंतया अस्य बोध ।

यस्मिन्नुद्दे धाम्यते नयमूल

त भूमान् मायव (१०६) स्यामहर्द ॥ १ ॥

चेतश्चात्मेनिद्रियाविवर्धय ० ॥ २ ॥

यत्ताद्वेषोपि तनोति पाप

पुष्ट रिपुर्विषयमेकमेक ॥

अथ महान् तमचित्तवृत्त

धीनारविहं गुरुमानतोर्मल ॥ ३ ॥ ० ६ ॥

अद्वैतदीपमनवधपरात्मबोध

भासा भवप्रममुल्लतम प्रदीप ।

मप्राप्य दुर्लभदृशो अपि हि मामकोनो

येयो भवनिवर्ति समुत्तमति प्रपन्न ॥

मार्गिचित्तम्य प्रकरास्याधिप्रपरिक्रमादिप्रचयमनार्था ॥
निदिशति यन्मादिनि ॥ ०

The work is incomplete, the colophon of the third chapter occurring on fol 312b

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्रजानकाचार्यवैश्वश्रीभगवद्वृत्तिहास्यम
पुन्यपादशिष्यनारायणायमभिरचिन्ते अद्वैतदीपिकाविवरणे
प्रीतिनिपददीपिकास्तुतीय परिच्छेद ॥

[DE JOHN TAYLOR]

2379, 2380.

447 a & b Foll 120, size 10 in by 4½ in, 12-18 lines in a page, small writing, of the 18th century, both parts of this volume were written by the same scribe Krishnadeva, at Kasi

a) Foll 28

Tattvaurela, a disquisition on the *adva-
yutman*, in two *parichehas*, by Nṛsiṃhasrama,
pupil of Paramahansa Parurajacarya Jagann
nithusrama. See Hall's Index, p 155, no
colxxxiii, Rajendralala Mitra's Notices, vol vii,
no 2862 The author wrote this work in
Samvat 1604, at Purnshottamapura

It begins

विश्वस्य योनि विश्वेश विश्वानन्दविग्रह ।

नरकेसरिण यदे प्रत्यक्षं पुरुषोत्तम ॥ १ ॥

मायाकृतममभासा प्रहसन्मन्यकन ।

महीयांसकह यदे गरीयांसं जगत्पति ॥ २ ॥

गुरुणा करुणापूर्वमुपदिशद्व्याख्यान ।

सुखं तत्त्वविनेकं तं वीद्यतां नरकेसरा ॥ ३ ॥

इह सलु कश्चित्पुत्रिजगम्योदयामिथिलीकं निस्वादिभिर्वा
राधिताराधयपादभगवदनुग्रहप्रादभिविभलमानसं स्वमेवेत्ये
जगत्प्रसन्नलोचयति ननु कमेणां सतत्रफलसाधनानी केच
मनोरेमत्सहेतुनं तथा च संस्कारकर्मतावभिरिति चेत् न
तत्पर्यपरिपोष । etc

The first *paricheha* ends fol 19a The
second begins चप तत्पदायां त्रय निरूप्यते पदायां
यगमस्य वाक्यापेक्षितपत्रिहेतुनात् तत्वालीकिकमिति लयप
प्रमाणायां निरूप्यते तद्वर्णनं च भगवान् सूत्रकार पाह
नम्माद्यस्य यत् इति etc

It ends

विज्ञासितव्यमनवद्यपुमर्षवित्ते

प्रज्ञामुखं स्वमहिमानवशेषयोनं ।

शालीकहृत्तमशेषविषयेयोनं

येषां मनु मो नरमृगाकृतमगलाभिः ॥

तुष्यत्यक्रवचना मुपस्य पितरो न तु ।

मम त्वत्तोतये भूयाद्वाख्योयं नरकेसरिण ॥

ब्राह्म महीपसा शास्य यातस्य कुरुगुरोर्दि ।

अपि चांडालकलमे काशने सखु भास्कर ॥

श्रीप्रहृष्टभाष्यं कृतिगगनापाद्यमश्रीगुरोर्नैवा तत्त्वविषे
कमालन इति श्रीमन्नृसिहास्यं ॥ अन्ते वेदविग्रहेष्टुगुणिते
(१ गणिते) श्रीपासिते श्रीदिने रक्षोनामनि पुरुषोत्तमपुरे यद्य
मुदाशीकरत्त ॥ इति श्रीमत्परमहंसपरिव्रजानकाचार्यश्रीमन्न
गनापाद्यमपुत्र्यपादशिष्यश्रीमन्नृसिहास्यमभिरचिन्ते द्वितीय परि
च्छेद । कर्माभिप्रेतमद्य येष ॥ श्रीगगनामनाय नतिरनु
श्रीगुरोरे नमः ॥ लिखितोय यद्य कृप्यदेवेन ॥

b) Foll 55 and 36

Tattvaureladihana, a commentary on the
Tattvaurela, written by the same author in
Samvat 1605, one year after the *mula*, at
Isvarapura See Hall's Index, p 156, no
colxxxiv, Weber's Catalogue (1803), p 182

It begins

अदाल्म्य(१ यदाल्म्य) प्रमाणाति बोधयत्मानं स्मरे ।

प्रमेयं प्रचुरानन्दं तं वदे नृहरि गुरु ॥ १ ॥

प्रेयावत्पुस्तकमभिधेयादि दर्शयन्नेव निर्विप्रमनात्रिकाननया
कृतं संगल शिष्यशिष्याये निवर्तति ॥ निश्चस्यति ॥

The second *paricheha* begins एवं तत्त्वमनि
महानाकस्यत्वपदायां स्थितारिखरूपतया प्रथमं विज्ञासितो
निरूपितः । इदानीं तत्पदायां सत्वाधैरुपपाय परिच्छेदोत्तर
मारभ्यत इत्याह अचेति

The final couplets of the *mula* are explained
in this way निज्ञासितव्यमिति अनेन मुनयोर्विचार
करीयता विषयायकप्रथममवाप्यां दर्शितः । प्रज्ञामुखं निरुपिष्टं
येनने अनेन सखरूपलथप स्वमहिमा स्वपायायुया अन
यशेषस्य निरुपिष्टस्य यानिरिति विपरीतविधानत्वं च दर्शयन्
द्वितीयमवाप्यां संगुह्यति अनयशेषमेवनेन पदयथापि प्रमदि
यनेन दर्शयन् तृतीयमवप्रथमपठकार्यमाह शास्त्रस्य हकस्य

तादयैगोचर न त्वनुमानदिगोचर इति तृतीयसूत्रद्वितीय
यर्थकस्य समन्ययमूत्रप्रथमयर्थकस्याप्यर्थसम्यह । अशेषाणां
यत्तादिविधेयानां नितामादिद्वारेणाभिव्यक्तया त्रयं ज्ञेयं । न
तु द्रष्टव्यं कस्यचित्तेषामिति तद्विद्वत्तृतीययर्थकार्थसम्यह । अथ ।
परमानन्द । नरो जीव । मृत्युने जनिष्यते सुमुमुक्षुर्पितं मृगं
परमात्मा तदाकृतिः ॥ प्रत्यगभिन्नब्रह्मात्मकं श्रीनृसिंहाकारमि-
त्यर्थः । भगवताम् । स्वयं श्रेयोरुपपत्तिं श्रेयसाधनानामपि
परा कश्चेत्यर्थः । स्वकृतिं परमेश्वराय निवेदयति तुर्यतीति
स्वत्वेदं सामर्थ्यं गुणायतमिति दर्शयन् गुरुं महोक्तरोति ब्रह्म-
मिति ।

यदीदृशेन मधुसूत(र मधुः) मायाविस्त्रीकृतं जगत् ।

श्रीनृसिंहस्य तस्यैवा कृतिः कल्याणदालु यः ॥

चरुचरिह न काये साधय माधसाधु

प्रब्रह्मपदुचेतो मत्सरे यो यदि स्यात् ।

न हि कुशलपरोक्षा दक्षिणा कषचित्

छतमखनमिमांसा काचमुञ्जोत्सृजति ॥ Cf no 2383

Colophon इति श्रीमद्देवतसिंहान्ताराभिज्ञश्रीनृसिंहा-
श्रममुनिप्रणीते तत्त्वविवेकदीपने द्वितीय परिच्छेद । अग्रिद्व-
समाश्रय कृतिमग्नपाषाणमधुगुरोर्नैस्त्रा तत्त्वविवेकदीपनमिति
श्रीमनृसिंहाश्रम । अन्ते पाण्डित्यप्रवेदुगाणिते योमे दशम्या
तिथौ जीतोत्तरी मल्लानमनीश्वरपुरे संभवदाशोकरत्न ॥

Dito of the MS संवत् १७०१ विप्रमनासि अरस्तरे
भाद्रपद कृष्ण ५ भूगी कार्यानिदं पुनः कं चलेसि कृष्णदेवेन ॥

[H T COLEBROOKE]

2381, 2382.

32a & b Foll 206 size 9½ in by 1½ in,
generally ten lines in a page, fine old writing,
of the 17th century, the whole volume written
by the same hand

1) Foll 23

Latter is 2a, a second copy It is older
than the first copy, but has many blunders

Colophon इति श्रीमद्देवतसिंहान्ताराभिज्ञश्रीनृसिंहा-
श्रममुनिप्रणीते तत्त्वविवेकदीपने द्वितीय परिच्छेद ॥

1) Foll 17 (१-११५, 36 and २६ being 1st
two c)

2 the last c of 17, a second copy

Colophon इति श्रीमद्देवतसिंहान्ताराभिज्ञश्रीनृसिंहा-
श्रममुनिप्रणीते तत्त्वविवेकदीपने द्वितीयपरिच्छेद समाप्त ॥

The date of the work etc is not given here

[H T COLEBROOKE]

2383.

1311a Foll 15, size 12½ in by 4½ in,
fair Devanagari writing of 1818 A D, eleven
lines in a page

Bhedadahlara, a defence of the non dualistic
Vedanta doctrine against the dualistic view of
the Nyaya, by Nrsimhasrama, pupil of Jagan-
nathasrama See Hall's Index, p 158, no
100011, Raj Mitra's Notices, III, p 94, no
1138 It begins

वेदांतबनसखारि नीलाचलगुहाश्रय ।

ज्योतिर्विराजते ध्वजसमायास(र)णधारण ॥ १ ॥ ० २ ॥

तदयालयमालय चरुणारसमुदर ।

गुह्या चरुणोन्नत कुर्वे भेदस्य भिक्कृतिः ॥ ३ ॥

अतः(क)रुणातिरिक्तोऽहमिति प्रतीयमानो जीव परमात्मा
भिद्यते ०

It ends

गुरुपरतत्त्वाशक्त क त(र ० शास्त्रिकृतं ?) निर्मितं तद

विमुक्तमनुमुरं या पौष्ट्यं तदायमात्मा ।

अपि विविचरित(र विमृ ०) कथित्वाचमत्तायनया

अतमवगमिमालां शारदाकाशकला ॥ Cf no 2380

इति श्रीमत्पदसंहरितामकाषादीश्रीमन्नगपाश्रमपुत्र
पादशिष्यश्रीमद्देवतसिंहान्ताराभिज्ञश्रीनृसिंहाश्रमपरिचितो मे
दक्षिणाया संपूर्ण ॥ [H T COLEBROOKE]

2384.

1311b Foll 65, size and writing as last MS

Bhedadahlara, a commentary on
Nrsimhasrama's work, by his pupil Nira-
ganasrama

It begins

मृगमायागन्ता वृद्धमहिमनि प्रद्योत परे

अपमर्शं गतं मूर्ध्नि विपत्तोरुत्तमः ।

विशिष्यतेऽत्र विज्ञानरत्नयोगतमिना

कुतोऽहो भूमाहं निरवधिमादंशं च न चित ॥ १ ॥

कागने खलिहं यस्मि यद् वैदिकमस्तु ॥
भक्तमुह्ये समोहते न मुनिहं गुरु भजे ॥ २ ॥
गभोरभावभारेण दुर्वहा गौरवो कृति ।
तथापि भेदविज्ञानमिच्छया अद्वयभावे ॥ ३ ॥

It ends

पेदातपुद्गलिनिने विद्वहे विमुक्तम्
सङ्केतमार्गेण स्वयैकपाधिराह ।
यामिगुरुकनपनुवसमस्तकाक्
चास्याय पातु यदमुक्तमस्तदोपा ॥

इति श्रीभक्तमहर्षिप्रानकापावैप्रानमुनिहोत्रनमोचरत्न
परिषत्प्रानरत्ननामोपाधमपरिषत्ता भेदविज्ञानमिच्छया न
भाषा ॥ [H T COLEBROOKE]

2385

1521a Foll 21, size 10½ in by 4½ in, fairly good, modern Devanagari writing, 16-19 lines in a page

Blada 1111 karasalliyi, incomplete It extends to fol 40a of no 2384

[H T COLEBROOKE]

2386

1548c Foll 27 (without original numbering) size 10½ in by 5 in, fairly good, modern Devanagari writing, twelve lines in a page

Blada 1111 karasalliyi, incomplete at the beginning It commences at fol 48a of no 2384

[H T COLEBROOKE]

2387.

595 Foll 11b, size 9½ in by 1½ in, clear Devanagari writing, ten lines in a page

I tualatram lika, also called *Nalakatram lika* (fol 1a), a pantheism of the Vedanta against *Mimamsa* theories, by *Appaya Dikshita*, son of *Pargaya* See Hall's Index, p 179, no ccxcviii.

The first two leaves have been supplied by a different hand, and do not commence at the beginning. According to Burnell, Tanjore MSS, p 91, the work begins

तवानरेण्यनुपादितमर्थनात
यतिद्वयप्रवृत्तं धनिहं न भाषे ।
तस्य प्रवादनामिह किमत्र नयोक्तव्यं
चालमिमेण मृदुपादकापापेन ॥

The present MS begins अत एव तदनुमानमत्र
योजक । प्रवृत्तिनिमित्ताद्यस्य तदवाप्यतामापोपपत्तेरिति
पचमो । ०

It ends तर्हि वैशेषिकानदलेना परमज्ञानेनैवैति निवेद ॥
इति तद्वानद्वैतपरिकानदभेदमर्थननाद ॥

इति श्रीभक्तमहर्षिप्रानकापावैप्रानमुनिहोत्रनमोचरत्न
परिषत्प्रानरत्ननामोपाधमपरिषत्ता भेदविज्ञानमिच्छया न
भाषा ॥ संवत् १६३२ शुभशुक्लपक्षे चाश्विनशुद्ध
१२ शुक्ले लिखित ॥ [H T COLEBROOKE]

2388

519b Foll 87, size 9½ in by 1½ in, 9 12 lines in a page, indifferent writing

Tattvasamudhāna, a disquisition on existence and liberation from it, introduced by an elucidation of the aditaya "if I am, am," by *Mahādeva* (or *Mahādevanātha*) Sarana of *Sanyamrāsaśāstra* (or *Sanyamrāsa*) *Sarāna*

See Hall's Index, p 134 no ccxxii

It begins

ब्रह्मैव सत्यमनेन त्रयं विभुं प्रकल्पितम् ।
योनिस्तत्सर्वकालस्य यतोनिं यतः गुरुम् ॥ १ ॥
देहा नाहं प्रोचयामि क्वचित्
नहं बुद्धिर्देहाहव्यावृत्तम् ।
नहं भवानद्वयव्यावृत्तम्
आवासायो कृष्णं दृष्टव्यमस्मिन् ॥ २ ॥

अथ भाष्यं आवापेतामापीनतां तस्य च परमेश्वरता
पीनताम् इत्येव इत्यनेन निरूपयताम् । इत्यनेनैव इत्यनेन
प्रतिष्ठम् । इत्यनेनैव इत्यनेनैव प्रतिष्ठम् । इति । इति । इति ।
आवापेतां तदवस्थायां यतो वा इति । इति । इति । इति ।
३ ६

Date श्रीमत् परमिषयानन्दसरस्वतीप्रसादात् लि: शैव-
न्यप्रकाशानन्दसरस्वती स्वार्थे वा पठार्थे वा संव १९ (sic! see
the preceding manuscript)

[H T COLEBROOK]

2393.

1189. Fol 214, size 13 m by 41 m, twelve lines in a page, large writing, from the end of the 18th century. The original folio is misplaced, see after fol 22.

Adiastasiddhi, a very ample *Pedānta* treatise, by *Madhusūdana Sarasvatī*, pupil of *Vaṇanara Sarasvatī* (see no 2365), wherein the author refutes the *Viśiṣṭa* doctrine and establishes the truth of the *Advaita* doctrine, in four *paricheḍas* of unequal length. See Hall's Index, p 157, no cccxxxv. The copy described by Rajendralala Mitra, Notices, vol iv, p 98, no 1503, contains only the first *paricheḍa*. According to the last *śloka* of the final couplets the author wrote this work as the fourth *Śaṅkha* after the study of the *Ishva*-, *Nāṣa*-, *armya*- and *Brahma-Sūddhi* (the last two works were composed by *Sureśvara*)

The *Illustrations* begins

मायाकल्पितानां तद्मायासृष्टाद्वैतप्रवेषाद्य
 मयानानुगामकः भूतिनिर्माणपादधर्मावयवः ।
 त्रिमूर्त्यवधिपूजनेन परमार्थिकतानात्मकं
 मोक्षं प्राप्य स्व स्व विधये विष्णुविकम्पोलितः ॥१॥
 श्रीरामकृष्णपरमाध्वानामिदमेव साक्षात्कृतमावधानं ।
 स्वयं न निधृतमोरकोऽयं साक्षात्स्वित्थोऽन्तु नमो रमोन्म
 दहृनिर्दिष्टा पुष्पः परार्थं
 विमर्शते मितविमर्श निर्वेषा ॥
 मम तु यस्य स्व मननालं

धराधनेन मुनिना बहुमदनेन
 मंगल उद्गमनिषय इतिहासिद्यमानः ।
 बोधाय धागिनिमयाय च धनराणा
 मन्त्रेतिहासिद्यमान मन्त्रे धनराणा ॥ ३ ॥

तत्राद्वैतमिदं द्वैतमिष्यात्सिद्धिपूर्वकत्वात् द्वैतमिष्यान्मेव म
धममुपादानोय उपपादनं च मध्यामाधनपरापद्यतिनकारस्यास्य
भयवर्जितं ब्रह्मैव वादतत्स्यवित्तानामस्यहमी कथमाश्रित्य संपा
दनीयः ।

The first section of the first *pariccheda* ends fol 6a इन्द्रैर्मिहो नित्यान्निहति, the second section ends fol 6b इति नित्यान्नित्यान्निहति, the third section ends fol 8a दृश्यतेतुषति, etc The last but one section ends fol 117n भवस्य पृथिव्योपनिः ॥ ५३ ॥ The first *pariccheda* ends fol 118b, the last number of sections in this MS is 54 मन्त्रोदितोपनिः । The end of the first *pariccheda* is

शयिष्या तत्त्वादीनामकनिधियुक्तपञ्चमयगने
 शमङ्कतं सङ्गं प्रततपयमानं दमनृतं ।
 भर्जते भूमानं भयभयानिदं भयप्रतयो
 तमस्तस्मै नित्यं निरिच्छन्निगमेनाय हृत्पते ॥ १ ॥

सनादिभूतहृषता निरिहलदृष्टानिर्भुक्ता
 निरंतरजननता स्फुरणहृषता य सतः ।
 त्रिकालपरमार्थता त्रिधिमपेक्षम्यालता
 नम चरित्रतापर्यता तदहमनि पत्नी हृदि ॥ २ ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्रजकाश्यामैश्वरिणेष्टभारभक्तोद्दी
 चरगाश्रमश्रीमधुसूदनभारभक्तोद्दीचरिषायाशक्तैरिनिही मपरि-
 वरसंप्रदायिण्यात्मनिकृपां नमः प्रथमः परिच्छेदः समाप्तः ॥

The second paricheḍa begins
 हेयं निरूप्य वधात्यं तद्विदुषोर्निर्वचनं ।
 यजमानं तदशंकापेसादेयमुपनीष्यते ॥ १ ॥

तथाप्येतादृशे द्विविधे कञ्च पराधीनतया धार्यपेतिङ् कञ्च
 च पुनर्येदं कलौ किञ्चोदेन द्विविधं धार्यपेतिङ् ऐतिमन्त्रि
 द्विविधं तत्पराधीनङ् त्वपराधीनङ् च तत्र मत्तं ह्यनन्तराणि
 आदि तत्पराधीनङ् योऽपि विज्ञानयः प्रागेव दृष्टतत्पेतिङ् पुनरपि
 इतिदि त्वपराधीनङ् etc

The first section of the second part of
end of 1207 इन्द्रविजयसंग्रहोपनिषद्. The
first section ends fol 141: इति सामवेदोक्तं
मंत्र ३४

विद्यमानि पंचेभ्यु प्रकृत्युपदिशानि गुणानि
गुणो वा ज्ञातो वा न नमः परब्रह्मणि पश्य ॥

पर त्वमिवस्ति श्रमफलमिदं यवित्रयपिथा

श्रुतीनां युक्तीनामकलिं गुरुपाषां च विषयः ॥

इति अद्वैतसिद्ध्यात्मनिरूपणं नाम द्वितीयः परिच्छेदः
संपूर्णः ॥

The third *paricheḍa* begins तदेवमेकाग्र्ये व्य-
पस्थिते तत्साक्षात्काराय अथश्रमणि मनननिदिध्यासेन तदंगतया
मुमुक्षुभिरनुष्ठेये तदुक्तं विपर्यये अथश्रमणि प्रमाद्यस्य प्रमेयाद्यगमं
प्रत्यव्यवधानात् etc The last section ends fol 208a
इति अष्टादशपरिच्छेदोपर्यन्तः ॥ २ ॥

विशेषशरार्यस्त्वगुरोः प्रसादादद्वैतनिश्चिन्नेषुसूदनस्य ।

अभूदभूमिः* खलदूषणानां गुरोरेवेपरमुक्तिश्रीः ॥

ससम्भ्रमपेक्षया परगुणोन्नतिर्दुःसहा

निर्वातमनपेक्षया निम्नपुनर्हानिः परा ।

अतः सुमनसो यथानुपप्लेस्य दुःखसहं

प्रयोजनवशानुगाः कुरुत (१ कु)† मत्कृती अन्तर्गतं ॥

इति श्री अद्वैतसिद्धी श्रवणादिनिरूपणं नाम तृतीयः

परिच्छेदः ॥

The fourth *paricheḍa* begins ननु मुक्तिस्तान्द-
विद्याभिन्ननिर्णयः सम्भवति । तथा हि सा किमात्मरूपा तद्विज्ञा
या । नाद्यः असाध्यत्वात्पेदे । द्वितीयेर्गर्थे किं स्वतो निव्याया वा ।
etc It ends fol 214a, with the sixth section
इति मुक्ती तारतम्यभेदाः ॥

The final couplets of the whole work

यो लक्ष्म्या निगिरिहानुपेक्ष विपुषानेको युतः खेदया

यं सर्वोन्मूलमात्रं एव सन्नतं सर्वोन्मत्ता रक्षति ।

यद्यत्रेव निज्जुग्य नरकमकरोन्मुक्तं महाकुम्भं

ह्येवेषाधि ददाति यो निनपदं तस्मै नमो निष्ठाये ॥ १ ॥

श्रीमाधवसरस्वतो नमति यन्निर्वां वरा ।

सर्वं येषां प्रसादेन शास्त्रार्थे परिनिश्चिता ॥ २ ॥

सहनसरलां प्रेम्णा दीर्घा समस्तविशेषनिर्णयं

सकृदपि कृपादृष्टि संतो दिशानु भवद्विधा ।

कथमपि सती पूजा सद्यमला विषयोक्तता

मम कृतिर्ये हिता दोषान् भवत्वतिशङ्कया ॥ ३ ॥

गुह्यतां माहात्म्याविविधविषयव्यापयिषयात्

श्रुत्येवमेवम्यन्मननपरिनिष्पन्नमभवत् ।

यत्प्रदानं दम्पुत्तमभिलानपर्यग्रमन्

तदेतन्मित्र्ये निविष्टमतिव्यलेन निहितं ॥ ४ ॥

* The second copy has अभूदभूमि.

† This कुरुत is also in the second copy

इह कुम्भविद्वत्सं तत्त्ववादी यराकः

प्रलपति यदकथं रसनाभासमुधेः ।

प्रतिपचनममुष्मे तस्य को यत्तु विद्वान्

न हि रूतमनुरीति श्रामसिंहस्य सिंहः ॥ ५ ॥

कुतर्करलाकुल भविष्यन्तु मनोदुर्दिष्टा

मयायमुदितो मुदा विपविपतिर्मनो महान् ।

अनेन सकलापदी विपटनेन प्रमेयभवत्

परं मुक्तमर्षितं तदखिलेश्वरे श्रीपती ॥ ६ ॥

द्यप्येतस्य यः कर्त्ता स्रष्टा वा न निर्घातः ।

यवि नास्त्येव कर्त्तृत्वमनन्यानुभवात्मनि ॥ ७ ॥

श्रीव्यासपुंजरमुदेषपरपथादान्

वेदांशशास्त्रमुनिर्धनकृतस्तथाप्यान् ।

विद्याप्रदानिह यतिप्रपरान् दयालून्

सर्वान् मुक्त्यन्तर्गतेषु भवामि भवता ॥ ८ ॥

सिद्धीनामिहनिष्कर्म्यैवसकलानिप विषयान् ।

अद्वैतसिद्धिर्युना चतुर्थी समनायत ॥ ९ ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिमानकाचार्यश्रीपिपेपरसरस्वतीभूष्य
पादशिष्यश्रीमधुसूदनसरस्वतीविचितायामद्वैतसिद्धी मुक्तिनि-
रूपणं नाम चतुर्थः (sic) परिच्छेदः समाप्तः समाप्ता येन
नद्वैतसिद्धिरिति ॥ [H T COLEBROOKE]

2394.

560. Fol 465 (१-२५५ and १-२५०), size 12½ in by 4½ in, nine lines in a page, the main bulk a MS of the 17th century, the first 11 leaves were written about the end of the 18th century

Advaitasiddhi, a second copy of *Madhusūdana Sarasvatī's* work The first *paricheḍa* ends fol 255a, the second fol 432a, the third fol 451a This copy has more blunders than the first [H T COLEBROOKE]

2395.

883. Fol 314 (१-३२३), size 11½ in by 4½ in, twelve lines in a page, a MS written about the end of the 18th century, by different hands (see 1-75, 76-116, etc)

Laghuandrika, a *śūlī* on *Madhusūdana Sarasvatī's Advaitasiddhi*, by *Brāhmaṇanda*

Sarasati, pupil of *Sri Parmanan* & *Sarasati* and *Sri Niriyana* *Adi* See Hall's Index, p 157, no cxxx, Rajendralala Mitra, Notices, vol iv, p 94, no 1000 This MS contains only the first *pariche* It begins

नमो नयनपयामकाम (र मु?) कवित्तेहिने ।
 कमलाकाममोदाम (?) कपकामुक्तेहिने ॥
 श्रीनारायणतोषोनी गुरुणा चरणस्मृति ।
 भूयान्मे साधिकेहानामनिहाना च याधिका ॥
 अद्वैतमिद्विद्यास्थानं प्रधानदेन भिद्युता ।
 संक्षिप्तचंद्रिकापेन क्रियते लघुचंद्रिका ॥

विष्णुवीपकं सर्विष्यदे मोक्षं प्राप्त इव स्वयं विष्णवे
 कौदुगो विष्णुर्वाद्यं प्राप्त इवेत्याह चरंभोगोचर इति etc

The last but one section of the first *pariche* ends fol 312b धनस्य वृत्तिद्वयतोषणी ॥

The first *pariche* ends

यं पुरोर्नंदननोऽप्यनुगतमनसा पञ्चवीनां विधेयो
 यच्छेदनिर्वेता दिनयह्यतनूमानेने सावधानः ।
 यश्च श्रीगुरुदास (*) श्रीशस्त्रम् *) वृषुककण्ठगा
 [भाद्रास्त्रादयुक्त
 तस्य श्रीपादुकाया भवतु कृतिरिव मालिका मणि
 [काया ॥

इति श्रीपरमानंदसरस्वतीश्रीनारायणतीर्थपूज्यपादशिष्य
 महानंदसरस्वतीविरचितलघुचंद्रिकाव्याडैतमिद्विटीकायां येषम
 (changed into चतुर्थे) परिच्छेद समाप्त ॥

[H T COLEBROOKE]

2396

797 Fol 136, size 10½ in by 4½ in, from fol 1a down to the end written by the same hand, twelve lines in a page, the first six pages by a different hand, ten lines in a page, fair writing, from the earlier part of the 18th century

Adiantan *Irika*, by *Advantananda*, pupil of *Sri Niriyana* *Adi* *Adiantanda* is the same as *Brahmananda*, and *Advattacandra* is another name for *Laghu* *Irika* This MS

contains the commentary on the second *pariche* of *Madhusilina* *Sarasati* *Adi* *Adi* The volume has the same green cover as no 883, but the writing is different

It begins

मा भैरवमृतस्यंदिमसुचंद्रमनोहर ।
 माधवेनपरं धाराधर्योरेममाद्यमे ॥
 श्रीनारायणतोषोनी पदपंचकहस्मृति ।
 स्मृतिमय्याहता कुम्योत्सदा चद्रपदार्थो ॥

पदार्थेन चार्थोर्ध्वेदुस्त्रिरोधिते सत्यंविषयकं ।
 पदार्थं च महावाक्योपी प्राप्ता तेन सम ज्ञाननिमादेरधि
 सत्यपदपदार्थोर्ध्वेदुस्त्रिरोधितेनमपि न दोष महावाक्यार्थवाधा
 ययोगसदवाक्यार्थोपपन्नकं पदार्थेनिरुक्तं etc

The last quotations from the *mula* are समापस्येति fol 136a, l 1, प्रागुक्तेति l 3, पुरुषेति fol 136b, l 2, see the text of the *Adianta* *Adi* in the MS no 2393, fol 198b l 7, l 8, and fol 199a l 1

End of the volume

तर्कं सारस्वते रम्यचंद्रिकाचंद्रमूपणे ।
 दुर्गत (स्त्र) दुर्गत ध्यातव्यमाय चामाणुलस्य भवन ॥
 द्वीपदीशाकनासाह बिलोको येन तवित ।
 तत्त्वोपपन्नोरेके प्रवेष्ट साधि नो हटि ॥
 श्रीनारायणतोषोनी गुरुणा चरणस्मृति ।
 अहो यथैव व्याकुल सारस्वतसरस्वती ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्रजतर्क(वा)श्रीनारायणतीर्थपाद
 पूज्यशिष्य अद्वैतानंदविरचित अद्वैतचंद्रिकाव्याडैतमिद्विटीकायां येषम
 यथा समाप्त इति समाप्त ॥ [H T COLEBROOKE]

2397

1103b Fol 27 (fol 18-44 of the volume) size 12½ in by 4½ in, 20-23 lines in a page written, in a small hand, about the end of the 18th century

Advattaratnerakshana, by *Madhusilina* *Sarasati*, pupil of *Vishvanara* *Sarasati* It begins पदार्थेनविष्ट विद्वद्विद्वानोत्तारनादीनि, etc, see Anfrecht's Cat Bodl, p 226, no 000

[H T COLEBROOKE]

2398.

1364a Foll 38, size 10½ in by 1½ in, twenty lines in a page, small Bengali character, from the second half of the 18th century

Idiastaratnaraśhana, a second copy

[H T COLBROOK]

2399.

539a Foll 40 (numbered १-८, ११-४३), size 9½ in by 3½ in, nine lines in a page, fair writing, of the 17th century

Vedantalalpalatila, a treatise on *moksha*, by *Madhusudana Sarasvati*, wherein the author refutes the views of *Jaimini*, *Kapila*, *Kanada*, *Ikshapada*, and others, and follows those of *Tyasa*, *Sankara* and *Suresvara*. See Hall's Index, p 182, no exon. This MS contains only the first *staba* n, just as the MSS described by Weber, Berl Cat (1868), p 182, no 627, and by Rajendralala Mitra, Notices, vol iv, p 84, no 1414

It begins

मीमांसया कथ्यते भुनक्तुमेष्वेव

स्वाधीनतामुपनिषद्भिन्नतोऽपि नीता ।

येनादुतामृतमलेन गुरुस्त्वेष

तस्मै नना भगवतेऽद्भुतशंकराय ॥ १ ॥

दुःखाद्वा ज्ञास्त्रार्था नियतयतनानैरपि बुधैः

न समानु शक्तो मलिनमतिना यद्यपि मया ।

तथापि श्रीविद्येश्वरचरणपद्मेऽहमुपा

मुपाभि मितोऽहं (?) य कथयति रिक्तात्मि भवित

मन्त्रैरुपनिषदं परमात्मबोध [H २ ॥

निश्चायलेन दधतो परमो विभूतिः ।

शरीरकार्यमुत्थासिता सुधीभिर्

वेदांतकल्लतिकेभ्युपासनीया ॥ ३ ॥

निर्गुणं निगमिष्यते न हि त्रिगुणमस्मी

कायादकापिलशिवादिभूतानि चार्हं ।

श्रीप्यासांकरमुनेश्चरमृषिनाथेऽमुनि

अन्यत्र विग्रहं निगमयितेन ॥ ४ ॥

मुमुक्षुणामनुष्ठेयविद्येयमधिनिर्गुणये ।

भाष्य सभाषर्तं यन्मि धरयन्निरासत ॥ ५ ॥

अथ मोक्षे तत्तात्पर्ये च विमतिपद्यते विपद्यते । तत्र लोकायतिकांतायात्माकृतलोकांतुगारिणो मनुष्यादिनिर्मिष्ट भूतचतुष्टयसंघात इव चैतन्यं मन्यमाना नानागमपुराणानुमाना दिव्यानीतरप्रसिद्धयपि देहादिस्पर्शविरिक्तं चेतनं यथोद्योगादित मनुद्वयुद्बोधे स्पष्टयति न प्रत्यक्ष प्रमाणमिति वदत तत्र कस्य मोक्षप्रसादा ।

It ends तस्मिन्मालीनविद्यानिर्गुणपद्विहितो मोक्ष तत्तात्पर्यं च वेदांततात्पर्यकरको ज्ञानुपपत्तमश्वात्मिकसंज्ञा स्कार इव चरणाद्यपनीतप्रतिबंधं कश्चित् कस्य समदर्शन ॥

न्यायैर्निर्गुणं दुष्टानिह कपिलकपादाद्युपादादिपादात्

आदायाऽन्वयेन युक्तिमिदमनृतद्वारमद्वैतपाद ।

वेदांतिकप्रमेयं परमनुसर्ग्य ज्ञानमज्ञानगूढ

मोक्ष व्याचक्षते य कथयि मुकुतिन मोक्षहेतवान्मि पूर्ण ॥

इति श्रीवेदांतकल्पलतिचार्या परमहंसपरिब्राजकमुमुक्षुन सरस्वतीकृतया सभाषनावधर्मेनिरूप्य नाम प्रथमस्तवक ॥ After this the line, which seems to contain the date, has been blackened, I can only read

ज्ञाके (?)

गीरिन्दो व्यलिखत्साधैषये भाद्रे जिते तिथी ॥

चतुर्थी त्वरया तेन प्रसीदतु रमापति ।

नम श्रिये

Somebody has added in Bengali characters श्रीकृष्णमहाभाषैपुवगोपालमहाभाषेदेष्ट पुस्तक या मुद्रया मृदितम् ॥ [H T COLBROOK]

2400

1435b Foll 26, size 12 in by 1½ in, fair, modern Bengali handwriting, 10-12 lines in a page

Atmapralasala, on the nature of the supreme spirit, by *Nandarama Tariatigisa*, with a commentary, by *Kusrama*, son of *Apyidat Tara*

It begins

प्रथम्य जगदाकारं मगनाकारोऽधर ।

मन्दरम सारुवापी तनायात्मकताक ॥

यदन्ति पुत्र आत्मेति दृढप्राकृतवृद्धयः ।
 देह आत्मेति आश्रया इन्द्रियास्यपरे च ते ॥
 ते अन्ये प्रापसतो अन्ये ते मन आत्मेति वादिनः ।
 बुद्धिआत्मेति बोद्धारी (१०८) शून्यमात्मेति ते ५परे ॥

It ends

पित्रा माता गुरुश्यायं परमात्मा सनातनः ।
 दृष्टमेतत् प्रकथितं ज्ञाना मुच्यते सकदातः ॥

इति श्रीनन्दरामतर्कभागीशभट्टाचार्यविरचितमात्मप्रकाशक
 समाप्तः ॥

The commentary begins

नीलोत्पलदलश्यामं राधिकाकेलिलालनं ।
 नमामि शिरसा श्रीनन्दनन्दनमण्डपं ॥
 भट्टाचार्यशिरोपाध्यायमालंकारमुनुना ।
 आत्मप्रकाशकव्याख्या काशीरामेण हन्यते ॥

मन्दज्ञानानन्दानन्दकमण्डितोयं प्रसीर शुद्धसहस्रप्रधानमायोपाधिकः
 ईश्वरभावं मलिनसहस्रप्रधानविद्योपाधिकं श्रीवभावं च अगामः ॥०

It ends

श्रीधीनान्ते दयाधाने* चरखान्ननेन (१०८) त्वम् ।
 श्रीकाशीरामकृतिना कृतिरेवा समर्पिता ॥

इति आत्मप्रकाशकव्याख्या समाप्ता ॥

In the *Sucipustala* of the *Cole* Collection, p ५४, this treatise is called *Atmatattvapra-
 samam* [H T COLEBROOKE]

2401.

2401a. Fol. 49 (numbered १-३१, fol. ३३, ३४, ३६-५५ are wanting), size 7½ in by 4 in. 8-10 lines in a page, fair writing. Some leaves are very much damaged.

Brahmarabodha (?), a vedantic treatise, by Śrī Mulaunda Muni, who was a disciple of Śrī Ramanatha, disciple of Harinatha, disciple of Adinatha. The title of this work occurs only in the corrupt form *Brahmabodha* in one of the final couplets, where the metre shows that one short syllable has been left out. This title does not occur in Aufrecht's Cat

Cat p 438, where he gives a list of the works ascribed to *Mulaunda Muni*.

The subject of this treatise is indicated in the second verse. It begins

अगुणाय गुणाद्याय खेदपातद्वेषिणे ।
 शुद्धाय मय्यकाङ्क्षाय श्रीराममुनये नमः ॥ १ ॥
 निर्गुणस्याधमेयस्य शुद्धस्याधमलालम् ।
 कथं स्वर्गादिकर्तृत्वं प्रवृणोऽभ्युपगम्यते ॥ २ ॥

सध्वरमन्त्रोपारहीतस्य (१) मयिप्रमाणातीतस्यारिधारही
 तस्य (१) केपल प्रवृणोऽभ्युपगम्यते कथं यदते ॥ ३ ॥ (१)
 एतादृशं प्रवृणोऽभ्युपगम्यते कारणमिति न यदिति । शु (१) नृ
 तस्यार मयिदत्तवर्णा (१) मयिदत्तवर्णा ॥ ४ ॥ (१) तर्हि किं तुल
 कारणं मायाप्रवृणोऽभ्युपगम्यते etc

It ends

येदीतिप्रतिपाद्यतस्मिन्महत् (१०८) हात्वादिनायादिर
 मन्त्रिणापिकादिषो बहुतान् सचोयं त्वम् परः ।
 तन्मये गुणवत्तमं विवर्तनं श्रीरामनाथ मुनिं
 साक्षात्वेगभिषेचये योमर्पितान् पट्टान्ति योमर्पितान् ॥
 ज्ञाने कस्याधिकारो भवति बहुतरेष्वेभ्यु शिष्येभ्यु मये
 ध्यात्वेन खेन विवेके (sic) सकलगुणानिधि श्रीमुकु
 [मुनीम् (१०८)] ।

निश्चितापातनगृह्णातिविलम्बयि तदा ज्ञानमवैलम्बमे
 सतिष्यायोपदिष्टं प्रसरति बहुश किञ्च सचोयते च ॥

तन्मिष्यत्वमनाय सम्पत्तिलाभायोकतापैयित्
 भूत्वेन कृतयानमद्वैतमा श्रीमात्मुकुदो मुनिः ।
 मयि मयिषोपधाय तदयो ब्रह्मा (१) योपाधि
 यच्च धीरमनोहर परिमितैर्वाचा विलम्बे परे ॥
 शिष्येभ्येभ्यु सत्त्वयहमधिककृपायचनायैत्य [म] * ज्ञातो
 यथं मन्त्रोपमिष्टे कुरु शिष्यमुगल ज्ञानसर्वेश्वर ।
 एष विशासितः सध्वरनतशिरसा ज्ञातदेवेन धीरान्
 मया कृतादिनायो (१) मयिदत्तवर्णा श्रीमुकुदो मु
 [नीम् ॥

सर्वतः १६५४ यथे चैव शुद्धिः ३ गुरोः स्तितं शुभं भवतु ॥

* श्रीनीलकण्ठाय नमः ॥

यद्यर्थपदधत्त स्वरथैर्जनवर्जितं । [॥ श्रीराम ॥

तत्त्वयं धर्मात् देवि प्रसीद परमेश्वरी (१ रि) ॥

[GAIKAWAT]

* Perhaps श्रीश्रीज्ञानदयाधाने

* A superfluous *al shara*.

2402.

559c. Foll 26 (foll 108-133 of the volume); size $12\frac{1}{2}$ in by $4\frac{1}{2}$ in; fourteen lines in a page, writing the same as in no 559a, which is dated Samvat 1852, see no. 226 of this Catalogue

Vedāntakāṭaka, a critical exposition of the Vedānta doctrines, by *Nilakantha*. See Hall's Index, p 154, no. cclxxvii. Some of the dates given there do not appear in this copy, which is apparently incomplete (extent of the work in Hall's Index "śloka 3200," in this MS चपसंख्या १५००). The introductory compend says that the *Nilakanthakāṭaka* produces clearness in the amṛta taught by *Vyāsa*, *Śaṅkara*, *Sureshvara*, *Padmapāda*, *Vācspati*, and others, which has been defiled by the pouring in of dirty water. The beginning is:

श्रीव्यासजीवरत्नसुरेश्वरप्रपाद-
पाचम्पतिप्रभृतिपूज्यमहामुनेषु ।
नौषैरुपेय कुण्डलैः कलपीकृतैषु
श्रीनीलकण्ठकृतैः पुष्पिणी व्यनक्ति ॥ १ ॥

इह खलु सर्वेषु पुरुषार्थेषु शोध इव परमः पुरुषार्थः । स च तत्त्वमसीति यावद्वैश्वानरात् । On the first pages a review of the notions which the various schools entertain on the nature of soul. चार्वाकपक्षाः, मीमांसाः, साध्विककाः, चाईताः, वैशेषिकाः, वाकिंकाः, प्रमादकाः, भाट्टाः, सांख्याः, भास्कराः, चाद्वैतदिग्वरी, मोनोसकाः, कापिलाः, चार्वाकालाः, etc

As there are no divisions in this MS, it is difficult to give a more detailed description of its contents

The last words are: अनेतमर्थं व्यायतः प्रतिपादयितुं चतुर्लघुषी मोनामा प्रपद्यते यस्या इदमादिदे सृष्टं । सचातो प्रप्रमिहामेति ॥

The colophon is incomplete and, as it seems, corrupt. इति पदोक्तकते नीलकण्ठसमुच्चयः (r. ०५२५) नाराय (sic!), somebody has added कृतकः समस्तः ॥

[H. T. COLEBROOKE]

2403.

1870b. Foll. 52 (59-110); size 9½ in by 1½ in.; 10 or 11 lines in a page, thick letters, written in the 17th century.

Nyāyapramāṇamajjarī (ilā Nārāyaṇī?); this title appears on the outside of the first and of the last leaf, but does not occur in the MS itself. It is a commentary on a *Vedānta* treatise which has three *paricheḍas*, of the note on the first leaf नीलकण्ठन्योनिविदा (sic!) पुस्तकं परिचेदयस्य. The MS contains only the first two *paricheḍas*; in the first of them the leaves have the marginal note म न्न दो, in the second द्वि ना दो. The author was a pupil of one *Rāghavendra*, perhaps the *Nārāyaṇa*, pupil of *Rāmeṇdra Sarasvatī*, in Aufrecht's Cat. Cat., p. 289a.

It begins:

सकृदेवोदितं पुंस्तमज्जेपापहरं विदुः ।
यज्ञान् रामदेवं तं मुमुक्षुं यदे महोदयं ॥
शास्त्रादयः युतिमूखराली पेदोदकः साकवित् (r.) प्रनालः ।
प्रधातव्योपापरभाग ईशो व्यासोधिः पातु सुतकर्मजः ॥
सदर्थभासकं गोभिरसदर्थतमोऽपहं ।
पेदात्तपत्रभातेड (r. ०५) शंकरं नीतिं शंकरं ॥
अनुभूतसदानन्दान् सदानन्दप्रदागुरुन् ।
यतोऽनुभवानन्दार्थीनि विधाधिशास्त्रान् ॥
राजतां सप्रकाशात्मा व्यास्यामूकितुषानिधिः ।
गोभिरानन्दयन् शिष्यान् भेदस्यातिभेदकम् ॥
संयुद्धयन्वादिमुत्तारविदे
संनोभयन् शिष्यानुलेयुषीः ।
यो नेत्र (r. ०५२५) मूर्तिर्निधिरानन्दे सदा
सोऽप्युभयानु . . . ॥

यद्वचनाकाश गिरां समोहित-
व्यास्यानमोऽर्थं लभते सरस्वती ।
तं राघवेन्दुं यतिनामपोषरं
कारुण्यमूर्तिं विमुक्तं भवे गुरुं ॥

प्रारिक्तित्याविष्णपरिसमाधिप्रपणनान् शिष्टाचार-
विषालनाय चानुर्ध्वपद्वे निरुपपदेव अगपाम सीति । चं
इति । हरिदोम नयतोति सर्वथः ।

The first section, called *अन्वयपरिच्छेद*, ends fol 87b (2e of the original numbering)

[H T COLEBROOKE]

2404.

2637 Foll 307 (two of which, 20 and 289 were wanting when the vol was bound) fairly written, in Devanagari, about 1750 A D, by two different hands, 11 and 12 lines in a page, the first five leaves are slightly injured in the middle

The second section of a commentary on some *Vedānta* work, marked *Ātmabodhīn*, (the *Ātmabodhīnī*) on the outer page of the first leaf

It begins

अस्मिन् प्रसंगमुपाधिर्निरूप्यते गुणं चरं भास्वरं
पूर्वानन्दमयास्तमेदविभवं ब्रह्मेति निश्चितं ।
तस्मिन्नास्ति सदा निमग्नपिप्लो पीडाश्च योर्नो यदे
वेदादिरधिगम्यमानमहिमन्यात्मावयोधे मयि ॥

पूर्वाध्याये सविधानंदप्रसंगस्य निधेयार्थाध्यायान्तराभिलाषी
पुनस्तदुद्भव(त्वा)नंदमिति चंचलान्तराद्यो बुद्धतादिशब्दवत् ।
यच्चमात्रमात्रविषयो वा मल्यन्यायेन चतुर्णे निवेष्टे मयपराम-
-त्यायेनेति यावत् । उक्तार्थाध्यायस्यावनाह । संप्रतिमिति ।
यागाद्यधिशास्त्रीयगम्यादिदेवतानु ब्रह्मदृष्टिद्वारे - - - - - यांच
निरुक्तस्य प्रत्यक्ष साक्षादित्युक्तस्येवार्थः । ०

It ends अयं निरोधस्तयोऽस्ति साक्षात्कृतं ज्ञेयं । यद्यो
रूपितोऽद्योतनायै कर्मसागं कृतकृतस्याह निगमयत इति ।
कहिद्वयसायद्वयमनहरत्वेनिति । तस्मात् कर्मसागराभावं दशो
यत्वेनायानिति । अयोपदेशान्तमपि मुक्तादिभिरुच्यते ते तत्राह
वेद इति । चैतन्येदनादिरुच्यते श्रेयसाध्यायस्यो पुहयाधकृदना
भवतीति । न पुहयपी (र पी?) देवाद्यो मुनयूयानिवाह येयोपि
नामिति वेदानुशासनज्ञानभेदाहाकृतकृत इति । तत्र हेन
तत्तेरपेक्षं सूचयति द्वाप्रतिमिति ॥ इति - here a leaf,
apparently containing the colophon, has been lost

Most of the leaves written by the first hand (except foll 1-30), viz 87-200, 233-279, are marked *सा* in the margin

[* Genl no 103]

2405

516 Foll 183 (8½ is omitted, 109 is put twice) size 9½ in. by 3½ in, foll 1-12 mpe lines, foll 13-183 eight lines in a page, fol 13 a second hand sets in, the writing of both parts indicates the 17th century

Advaṭamṛta, a *Vedānta* treatise by *Sri Brahmendra Sarasvati* or *Vanigir*, pupil of *Sri Devendra* This MS contains only the first *paricheḍa* called *brahmalaṣṭhananirūpana*

It begins

यस्मिन्नास्ति सदा निमग्नपिप्लो पीडाश्च योर्नो यदे
वेदादिरधिगम्यमानमहिमन्यात्मावयोधे मयि ॥
निरुक्तस्य प्रत्यक्ष साक्षादित्युक्तस्येवार्थः । ०
एकयोऽहमुपास्या स्मृतिं गुणवतो ब्रह्मणस्तदाह
ब्रह्मादीन्ब्रह्मविद्यायां संप्रदायप्रवर्तकान् । [॥ १ ॥
वेदे वेदशब्दवो-यानि श्रुत्वाचार्येनादरात् ॥ २ ॥
नृसिंहदक्षिणार्धेति चायं मयपति मुक्तम् ।
मत्वाहिन्यन्तं शास्त्राभोधेरुद्भयते मया ॥ ३ ॥

इह तत्तु महामयारे संसारसागरे निमग्नमुद्दिग्नमस्मिन्मयि
जन्मोत्पत्तेषु वा कृतकर्मवदे- केनापि ज्ञेये संज्ञातसाधनचतुष्टय
संज्ञमुद्दिपि- परमकृपालुभेगवान्मादराय- पीनद्वारोरकता
मयेवं वेदादिरधिगम्यमानमहिमन्यात्मावयोधे मयि ॥
ब्रह्मं तावदधिकारि विषयप्रयोगमनंरूपकपन्ननुबंधचतुष्टयं प्रति
साद्यमेव शास्त्रारंभं प्रतिबले । अथातो ब्रह्मनिर्माणेति ॥
अस्यापि ॥ etc

It ends

अद्वैतानुब्रह्मसाधये (१ ० धेय) मुनिना ब्रह्मेष्टुपाचार्यो गिरा
स्वातेनाहमिदं ब्रह्मेदमिति याभ्यस्तप्रवच (१ ० धेय) प्रति ।
साक्षात्प्रतिनिधिते मयि दुर्गा विषय सविमुला
द्वैतानुब्रह्मेवैवा प्रवक्तव्येनामृते सविता ॥ १ ॥

इति चाद्वैतभयपुन्यपादशिष्यपरमहंसपरिमात्रकाचार्य
श्रीब्रह्मेष्टुपाचार्यकृतावद्वैतानुब्रह्मेष्टुपाचार्यपरमहंसपरिमात्रकाचार्य
परिच्छेदः समाप्तः ॥ [H. T. COLEBROOKE]

2406

1521c Foll 4 (numbered 2-5), size 10 in by 1½ in, modern Bengali handwriting, nine lines in a page

A fragment of some elementary *Vedānta* treatise in *śloka*. The MS contains the following sections

1 *Atmanubhavarodhā* (19 *śloka*), in the 10th *śloka* of which the MS begins, 2 *śiṣhyoṅkār atmanubhavarodhā* (25), 3 *ālśhepa-dīropadhā* (14), 4 *śiṣhyanubhavarodhā* (6), 5 *gururātlaya* (4), 6 *śiṣhyaprokṭam uttaram* (4), 7 *anubhavaropadhācaturāṇa* (5), 8 *gururātlaya-bandh amolā* (4)

The MS breaks off in the fourth *śloka* of the next section [H T COLLEBROOK.]

2107-2114.

302-309 Size 16 m by 6 m, 6-16 lines in a page, fair modern writing

Yogavaiśiṣṭha and *Yasai* (that *tiparyāprakaśa*, the latter by *Anandabodhendra Sarasvatī Bhīṣhu*, disciple of *Gaṅgadharendra Sarasvatī Bhīṣhu*, who was the disciple of *Ramacandra Sarasvatī*, who was the disciple of *Sarvajña Sarasvatī*)

The *Yogavaiśiṣṭha* has the form of a dialogue between *Vaiśiṣṭha* and *Rama*, it is ascribed to *Valmiki*

See Hall's Index, p 121, nos cxlii and cxliii, Aufrecht's Oxford Cat, pp 353-355 (no 810), Weber's Berlin Cat, p 187, no 642. The beginning is printed in *Raj Mitra's Notices*, vi, p 112, no 2049. A complete edition of the whole, with the commentary, appeared at Bombay

The whole work is divided into six *prāṇa* *raṇas*. There is also a division into *ahnika*s, each of them concluding with the couplet

इत्युक्तवत्पुनरी दिवसो जगाम
सायननाथ विषये स्तुतिर्द्वौ जगाम ॥
सातु सभा कृतमस्करणा जगाम
इयमाद्यये रविर्करेण महानाथ ॥

See the end of the following *sargas* *Mu-mukshupral* 5 (no 302, fol 125b), *Utpattipral* 14, 22, 41, 70, 102 (no 303, fol 54b, 80a, 112f, 227a, 292b), *Śhutipral* 13, 15 (no 304, fol 23b, 118a), *Upaśāmapral* 16, 46, 71 (no 305, fol 46a, 129b, 198b), *Nirvanapral* 79 (no 306, fol 206, *divasa* 18)

In the last three volumes (nos 307, 308, 309), which contain the *uttarārṇha* of the *Narayanaparāṇa*, this division into *ahnika*s does not appear

The text of the *Yogavaiśiṣṭha* agrees in some passages with the Bombay edition of the *Ramayana*, though not literally. Compare *Yogavaiśiṣṭha* *sarg* 6-9 with *Ram* I 19-22

The *Yogavaiśiṣṭha* is variously styled in the colophons इति श्रीमद्वाल्मीकिप्रदिशिते महारामायणे देवप्रोक्ते वाचिप्रसक्तसंग्रहे संहितायां मोक्षोपाये वैराग्यप्रकरणे० no 302, fol 107, इत्यार्षे श्रीमहारा० देव० ह्रा० सं० वाचिप्रे वाच्यो० मो० सुमुमुक्षुपहारप्रकरणे० no 302, fol 173, इत्यार्षे रा० देव० ह्रा० सं० वाचिप्रसक्तसंग्रहे पात्तो० स्थितिप्रकरणम् no 304, इति श्रीमहारा० ह्रा० सं० वाल्मिक्यादे वाचि० मो० उपशानप्रकरणे० no 305, इत्यार्षेपरदिशिते रा० देव० ह्रा० सं० वाल्मिक्यादे मो० निर्वैराग्यप्रकरणे वाचि० ग्रन्थदर्शने० no 306, इति श्रीमहारा० निर्वैराग्यप्रकरणे वाल्मिक्यो० मो० देव० प्रतसाहस्यो सं० वाचि० ग्रन्थदर्शो० उग्र राय० no 309. At the end of the single *sargas* often simply मोक्षोपाये or मोक्षोपायेयु

302a Fol 107

Vairagyaśāharaṇa, in 33 *sargas* with about 1180 couplets

This first chapter of the *Yogavaiśiṣṭha* has been printed with the commentary, and with a Bengali translation, by *Venimudhara De Dasa*, Calcutta, 1869

List of the *sargas* 1 *sutrapatanikā* ends fol 10b, 2 *sutrapatanikā*, fol 15a, 3 *trīṭha yāraharaṇam*, fol 19a, 4 *divasaryāraharaṇam*, fol 20a, 5 *lārśjanuvedānam*, fol

21b, 8 *Srī Tīrāmaitrāḥyaṅgam*, fol 25b, 7 *Tīrāmaitrāḥyaṅgam*, fol 28a, 8 *Daśarathāḥyaṅgam*, fol 31a, 9 *Vasukthasamasasanam*, fol 33a, 10 *Raghavavāḍaḥ*, fol 37a, 11 *Raghavasamasasanam*, 12 *prathamaparipadāḥ*, fol 44a, 13 *Lalāḥminīralāraṇam*, fol 45b, 14 *jīvitagarha*, fol 47a, 15 *ahamīlarajugupṣa*, fol 87a, 16 *cittadaurātmyam*, fol 51b, 17 *trishṇubhāṅgaḥ*, fol 55b, 18 *layajugupṣa* fol 60a, 19 *balyajugupṣa*, fol 63b, 20 *yautana garha*, fol 66a, 21 *strījugupṣa*, fol 69b, 22 *jarajugupṣa*, fol 72b, 23 *lalaparāḍaḥ*, fol 77b, 24 *lalāḥilasah*, fol 79a, 25 *kṛtāntavilasitam*, fol 82a, 26 *deṇḍurcīlīśarāṇam*, fol 86a, 27 *antīyatapratīpadāṇam*, fol 92a, 28 *atīrataparyāśapratīpadāṇam*, fol 96a, 29 *sakalā padārthanāsthapratīpadāṇam*, fol 97a, 30 *prayojanasargah*, fol 99b, 31 *Raghavapramāḥ*, fol 101b, 32 *nabhasarasasūhṛtāḍaḥ*, fol 103b, 33 *nabhasarāmahāśarāṇam*, fol 107a

302b Foll 66 (108-173)

Mumukṣukhyatārāpralāraṇam, in 20 *sargas* with about 800 complets

List of the *sargas* 1 *Sūlānīryaṇam* ends fol 6b, 2 *Tīrāmaitrāḥyaṅgam*, fol 10a, 3 *Uḥyobhūyāḥ sarganvāraṇam*, fol 13b, 4 *pauruṣaḥpralāraṇam*, fol 16a, 5 *pauruṣaḥsthanam*, fol 18f, 6 *daśanīralāraṇam*, fol 22b, 7 (*pauruṣaḥpratīpadāṇam*), fol 26a, 8 *daśanī(ru)ḥāraṇam*, fol 27a, 9 *karmatīcarah*, fol 30b, 10 *juṇavarāraṇam*, 11 *śaktīpīcīśālāḥśāṇam*, fol 37a, 12 *tattvayāmāḥatīyāraṇam*, fol 40b, 13 *śamanīrupāṇam*, fol 43b, 14 *mumukṣukhyatārānīrupāṇam*, fol 50a, 15 *samloṣarīrūpaṇam*, fol 51b, 16 *sadāśarānīrupāṇam*, fol 53a, 17 (*nīrāśāṇam*), fol 56b, 18 *dṛṣṭāntanīrupāṇam*, fol 61a, 19 *pramāṇanīrupāṇam*, fol 61b, 20 *śālīcārānīrupāṇam*, fol 66a

303 Foll 336

Uḥyattīpralāraṇam, in 122 *sargas* with nearly 6000 complets.

List of the *sargas* 1 *bandhahetuvāraṇam* ends fol 9b, 2 *adyasūśīkārīrāraṇam*, fol 19b, 3 *bandhahetuvāraṇam*, fol 16a, 4 *pralāraṇarthahālpanam*, fol 21b, 5 *mūlāśarāṇadāśarūpavāraṇam*, fol 24a, 6 *mūlāśarūpāyāṇopadeśah*, fol 25b, 7 *jagadādīśarūpāyāṇam*, fol 29b, 8 *sacchāstrānīrupāṇam*, fol 30b, 9 *paramāśarāṇavāraṇam*, fol 33a, 10 *mahāhālpanatāśīkṛtāparamāśarāraṇam*, fol 39b, 11 *paramārthavāraṇam*, fol 42a, 12 *jagadūtpattīrāraṇam*, fol 45a, 13 *svayambhūtipattīrāraṇam*, fol 49a, 14 *brāhmaṇapratīpadāṇam*, fol 54b, 15 *Māṇḍapapāḥyaṇe vāraṇam*, fol 57b, 16 *Māṇḍapapāḥyaṇe rājānīrāraṇam*, fol 60b, 17 *Līlāpāḥyaṇe sandarśanīrāraṇam*, fol 64b, 18 *Līlāpāḥyaṇe sakalājagadbhāntīpratīpadāṇam*, fol 67b, 19 *Līlāpāḥyaṇe brāhmaṇavāraṇam*, fol 69b, 20 *Līlāpāḥyaṇe paramārthapratīpadāṇam*, fol 72a, 21 *svāntīyupadeśah*, fol 77b, 22 *tījñānāśīrāraṇam*, fol 80a, 23 *Līlāpāḥyaṇe Lalāpāraṇadēyārjānaśarāṇam*, fol 81a, 24 *Līlāpāḥyaṇe gāṇavāraṇam*, fol 83b, 25 *Līlāpāḥyaṇe bhūtalokavāraṇam*, fol 87b, 26 *Līlāpāḥyaṇe sūddhāśarāṇahetukāṇam*, fol 91b, 27 *jānāntāraṇam*, fol 95b, 28 *gīrīgṛṇavāraṇam*, fol 100a, 29 *paramāśarāraṇam*, fol 104b, 30, fol 108a, 31 *gāṇavāraṇayudhīśarāṇam*, fol 110b, 32 *śārāraṇam*, fol 111b, 33 *śenayāḥprathamāśarāraṇam* fol 115a, 34 *raṇayāḥśarāraṇam*, fol 118b, 35 *raṇavāraṇam*, fol 120b, 36 *jānapadavāraṇam*, fol 123b, 37 *Līlāpāḥyaṇe jānapadavāraṇam*, fol 127a, 38 *Līlāpāḥyaṇe āśarāraṇam*, fol 130, 39 *nīśarāḥpralāraṇam*

81. paramārthanirūpaśāraṇam, fol 251b, 82
raksasasambhāṣitaśāraṇam, fol 251a, 83 Sūcya-
khyane khandarapūjanam, Sucyapakhyanam
samīrnam, fol 251b, 84 mano'nkurotpattika-
śāraṇam, fol 257a, 85 brahmādityasaṃgamah,
fol 259a, 86 āndarasamīdhanam, fol 261a,
87 jagaddasairpanam, fol 261b, 88 ānda-
zanirūpanam, fol 262b, 89 Kṛtirmendiraśāyam,
fol 261b, 90 Kṛtirmendraśālyanirgah, fol
265a, 91 jñātataranaśramopadeśah, fol 268a,
92 manomahatmyai arnanam, fol 270a, 93
(utpatidarsanaś, MS no 242a, fol 171b),
fol 271a, 94 brahmanah sarvam samutpadya-
taś kathanam, fol 273a, 95 karmapuruskayor
ailatmyapatipodanam, fol 276a, 96 manah-
samjñatīcorah, fol 280b, 97 vidatamahatmyam,
fol 282a, 98 cittopakhyunam, fol 280b, 99
cittopakhyunam saṃpūrnam, fol 285b, 100
cittacūtisopārīkaham cittaṭṭhai arnanam, fol
288a, 101 Dalakalīyuyika, fol 289b, 102
upadeśaśāraṇam, fol 291b, 103 cittamehutinyam,
fol 293a, 104 āndrajalo pakhyane nriparya-
mohah, fol 295a, 105 āndrajalo pakhyane rāja-
vabodhaś, fol 296a, 106 āndrajalo pakhyane
candaliṅgaśah, fol 299a, 107 āndr apadiar-
panam, fol 301a, 108 āndr ākandavarannam,
fol 302b, 109 candalo pakhyane candulatavya
pagamaś, fol 303b, 110 cītāvānnanam, fol
306b, 111 cittaśikṣaś, fol 309a, 112 mukha
ratnopaladeśasamīdhanam, fol 310a, 113
ārdiyai arnanam, fol 313a, 114 yathakālita
dośhapariharopadeśah, fol 316b, 115 sūlhaduh-
khaśhoktrito padesaś, fol 318a, 116 sad'aka
janmataraśah, fol 320b, 117 ajnanabhumiśa
śāraṇam, fol 322a, 118 j anabhūmikopaladeśah
fol 321a 119 hcmormyupadeśah, fol 326a,
120 caṇḍalisocanam, fol 328b, 121 cittaśikṣa
pratipadnam, fol 331b, 122 śarvāpanirūpanam,
fol 333a

Compare Weber's *Cnt.*, ¶ 187, no. 642

304 Foll 160

Sihitiprakaranam, in 62 *sargas* with about 2400 complets

List of the *sargas* 1 *janyanirakaranam* ends fol 4a, 2 *biyojanyasah*, fol 6b, 3 *jagadanantairarnanam*, fol 8a, 4 *silitiyankura lalanam*, fol 8b, 5 *Bhargalopiklyane Bhargavasa(m)alanam*, fol 9b, 6 *Bhargavamanorajyam*, fol 10b, 7, fol 11b, 8 *Bhargalopikhyane (vi)vidhajanmanubharah*, fol 12b, 9 *Bhargavahalevaravarnanam*, fol 13b, 10 *Bhargalopakhyane Kalairatanam*, fol 17b, 11 *Bharg samsarapravrittidarsanam*, fol 21b, 12 *Bharg samsaropattivistarairarnanam*, fol 22b, 13 *Bhrgusamusvasanam*, fol 23b, 14 *Bhargavajanmantarasmaranam*, fol 25b, 15 *Bhargavaj arideranaj rajas gopadesaprakaranam*, fol 28b, 16 *Sutasya punaryjanam*, fol 30a, 17 *manorajyasammelanam*, fol 32b, 18 *jnanan lhandavataarah*, fol 37b, 19 *jagratsaprasutaturyasavarupavicurah*, fol 40a, 20 *manorupairarnanam*, fol 40b, 21 *vijanyasah*, fol 44b, 22 *anuliamapadaivisanantirarnanam*, fol 46b, 23 *sariranogaraivilhutyogah*, fol 50a, 24 *manasyasatlapratipadanam*, fol 51a, 25 *Damaiylalakaotopattih*, fol 54a, 26 *Damaiylalaka*, fol 57a, 27 *pitamaharakyam* fol 58b, 28 *Damaiylalakaajunaryuddhavararnanam*, fol 61b, 29 *Damaiylalakaopakhyaane anurapan bhramah*, fol 63b, 30 *Damaiylalakaistara citrararnanam*, fol 61b, 31 *sadasannirakaranam*, fol 68a, 32 *Damaiylalakaotopallyane caducarantirupanam*, fol 72a, 33 *Damaiylalakaopakhyaane Jamharavicarah*, fol 79a, 34 *Damaiylalakaopakhyanam samaptam*, fol 81b, 35 *upasamavararnanam*, fol 87l, 36 *cudedija starupavararnanam*, fol 90a, 37 *upasamasaravavarnanam*, fol 92a, 38 *upasamavararnanam*, fol 96a, 39 *sarra katavaj rityadnam*, fol 101a, 40 *bralmanedam saram jagat* etc

pratipadanam, fol 104a, 41 *andjalatlanam*, fol 106b, 42 *jnanataranam*, fol 109b, 43 *jnanicayasthanopadesah*, fol 111b, 44 *samsarairatanapratiipadanopadesah*, fol 114b, 45 *yathubhutarikayogopadesah*, fol 118a, 46, fol 119b, 47 *jagadiesananirnayayogopadesah*, fol 124b, 48 *Dasuropakhyaane Dasurairatpratinatararnanam*, fol 127a, 49 *Dasurakadamla vararnanam*, fol 129b, 50 *Dasuradigairalanam*, fol 130a, 51 *Dasurasutanubodhanam*, fol 131b, 52 *vibhavararnanam*, fol 133a, 53 *samsaravagaranikalapayajavicarah*, fol 136a, 54 *Dasuropakhyaane samalpaculisa*, fol 138a, 55 *Dasuramelanam*, fol 141a, 56 *(kartrita)vicarayogopadesal aranam*, fol 144b, 57 *jnanataya starupavararnanam*, fol 149a, 58 *kacagutha*, fol 150a, 59 *Srikamalavyavaharavarnanam*, fol 154a, 60 *vicarapurushanirayaprasangopadesajivacitarah*, fol 156a, 61 *jnananamuvanasamstutih*, fol 158a, 62, fol 159

The scribe has added

यदि हृदयवियोगात्तेजोनी धातिभावाद्
नयनचलनसंयोगोद्वेगश्चावलंभात् ।
लिखितमङ्गहनुद्या यन्वा पुनश्चेति न
अकृतमप्यप्य यन्नुद्देतु सत ॥ १ ॥
वाङ्मनः
हस्ताक्षरेणमङ्गीनावरामहः

305 Foll 261

Upasamaprararnanam, in 93 *sargas* with about 1270 complets

List of the *sargas* 1 *prathararnanam* ends fol 3b, 2 *upadesanucararnanam*, fol 6a, 3 *sabhasamsthanam*, fol 8a, 4 *Rajharaprasnah*, fol 10a, 5 *prafamopadesah*, fol 13b, 6 *pratima upadesah*, fol 15a, 7 *akusaj halapratipityas masam ropliktamasutanam*,* fol 15b, 8 *adilag ta*, fol 19a, 9

janahatitārīḥ, fol 24a, 10 nīśayāḥ, fol 25b, 11 cittaśāntasanam, fol 26b, 12 prajñā mahatmyam, fol 29a, 13 manomūrcchanam, fol 37b, 14 svacittanirūpanam, fol 42b, 15 trishnavarnanam, fol 44b, 16 trishnacāhita, fol 46a, 17 trishnavāchedopadeśāḥ, fol 48b, 18 jīvanmuktāvarṇanam, fol 53a, 19 pavana lōdhanam, fol 55a, 20 pavana yūjanapratīṣṭh, fol 57b, 21 trishnacāhitasayogopattīṣṭh, fol 60a, 22 Virocana smaranam, fol 68b, 23 Virocana vacanam, fol 68a, 24 cittaśāntitasayogopadeśāḥ, fol 70a, 25 Balucintāsiddhāntayogāḥ, fol 71b, 26 Balyopadeśayogāḥ, fol 72b, 27 Balivīśrāntīḥ, fol 75a, 28 Balisamadhānāvarṇanam, fol 75b, 29 Balī vyāñāṣṭh, fol 80a, 30 Prahradaparivīśrāntīḥ Hiraṇyakaśīpīśrāntīḥ, fol 82a, 31 Prahradāvarṇane Nārāyaṇakāra nam, fol 85b, 32 Vibudhāśāyām, fol 87a, 33 Nārāyaṇagāmanam, fol 89a, 34 Prahradāntayogāḥ, fol 96a, 35 brahmatulmalabha- cīnta, fol 102a, 36 prātma(r ātma)śāntanam fol 107b, 37 āśura māṇḍalavyākula bhāṣāḥ, fol 108b, 38 paramēśvarātīrīḥ, fol 110b, 39 Nārāyaṇāvacanopanyāsaḥ, fol 113b, 40 Prahlā- dābōdhanam, fol 116a, 41 Prahlādabīśīśrāntīḥ, fol 118a, 42 Prahradāśāyāśrāntīḥ, fol 120a, 43 Prahradāśrāntīḥ, fol 122b, 44 Gādhā- nīśanam fol 124b, 45 Gādhāntīśrāntī vyā- cāryāśrāntīḥ, fol 127a, 46 Gādhāntīśrāntī- rājyābhāṣāḥ, fol 129a, 47 Gādhāntīśrāntī- rājyāśrāntīśrāntīḥ, fol 133a, 48 Gādhā- ntīśrāntī māyāśrāntīśrāntīḥ, fol 136b, 49 Gādhāntīśrāntīḥ, fol 139b, 50 Rājāśrāntī- rājyāḥ, fol 146b, 51 Uddālāśrāntīśrāntīḥ, fol 148b, 52 Uddālāśrāntīśrāntīḥ, fol 150b, 53 Uddālāśrāntī- rājyāḥ, fol 160a, 54 Uddālāśrāntīśrāntīḥ, fol 168a, 55 Uddālāśrāntīśrāntīḥ, fol 172a, 56 Uddālāśrāntīśrāntīḥ, fol 173a, 57 Uddālāśrāntīśrāntīḥ, fol 176b, 58 Uddālāśrāntīśrāntīḥ, fol 176b, 59 Uddālāśrāntīśrāntīḥ,

fol 178a, 60 Uddālāśrāntīśrāntīḥ Uddālāśrāntīśrāntīḥ, fol 178b, 61 Uddālāśrāntīśrāntīḥ, fol 180a, 62 samādāntīśrāntīḥ, fol 181a, 63 Uddālāśrāntīśrāntīḥ, fol 182a, 64 upadeśāḥ, fol 184a, 65 Uddālāśrāntīśrāntīḥ Uddālāśrāntīśrāntīḥ, fol 185a, 66 anityapratīpadānam, fol 186b, 67 antahsamsargavācārāḥ, fol 188b, 68 sāṅgavācārāyogopadeśāḥ, fol 191a, 69 sāntasāmāyāyogopadeśāḥ, fol 192a, 70 āśam sāṅgavācārāyogopadeśāḥ, fol 194a, 71 samsāro padēśāḥ(?), fol 198b, 72 mokṣāśrāntīśrāntīḥ, fol 200b, 73 śāntavācārāḥ, fol 202b, 74 vācārāyogopadeśāḥ, fol 207a, 75 muktāśrāntī- vācārāḥ, fol 209b, 76 samsārasāṅgavācārāyogopadeśāḥ, fol 210b, 77 jīvanmuktāśrāntīśrāntīḥ, fol 213a, 78 yogavācārāḥ, fol 216b, 79 sāṅgavācārāśrāntīśrāntīḥ, fol 217b, 80 dīśyāśrāntīśrāntīśrāntīḥ, fol 220a, 81 cittaśāntīśrāntīśrāntīḥ, fol 221a, 82 śrāntīśrāntīśrāntīśrāntīḥ, fol 223b, 83 cittaśāntīśrāntīśrāntīśrāntīḥ, fol 228a, 84 Vīṭhāśrāntīśrāntīśrāntīḥ, fol 230b, 85 Vīṭhāśrāntīśrāntīśrāntīśrāntīḥ, fol 232a, 86 śrāntīśrāntīśrāntīśrāntīḥ, fol 234b, 87 Vīṭhāśrāntīśrāntīśrāntīśrāntīḥ, fol 236a, 88 Vīṭhāśrāntīśrāntīśrāntīśrāntīḥ, fol 237b, 89 śrāntīśrāntīśrāntīśrāntīḥ, fol 240b, 90 cittaśāntīśrāntīśrāntīśrāntīḥ, fol 242a, 91 samsāntīśrāntīśrāntīśrāntīḥ, fol 250a, 92 samsāntīśrāntīśrāntīśrāntīḥ, fol 251a, 93 samādāntīśrāntīḥ, fol 261a

Date of this volume ११११ ११११

308 Foll 298

Antīśrāntīśrāntīśrāntīśrāntīḥ, in 129 sargis with about 5160 couplets. As the 111th sarga has no number, the MS seems to have only 128 sargas.

List of the sargas 1 dīśyāśrāntīśrāntīśrāntīśrāntīḥ, 2 śrāntīśrāntīśrāntīśrāntīḥ,

fol 7a, 3 *brahmayapratipadanam*, fol 8b, 4 *cittibhāvaratipādanam*, fol 9a, 5 *Raghava-
uśāntiāvarnam*, fol 10a, 6 *mohanuhatmyam*,
fol 14a, 7. *ajunamuhatmyaprasamsanam*, fol
18b; 8 *andyaatātilāsopadeśah*, fol 20a, 9
andyanirākaranam, fol 22b, 10 *andyañcikṛtsa*,
fol 25a, 11 *janamuktaniscayayogopadeśah*,
fol 30b, 12 *janamulṭasamsayanirūpanam*,
fol 32a, 13 *jñānayogopadeśah*, fol 33a, 14
Bhṛṅgundopakhyaṇe Meruśikharavarṇanam, fol
34b, 15 *Bhṛṅgundadarśanam*, fol 36b, 16
Bhṛṅgundasaṃyogah, fol 37b, 17 *Bhṛṅgunda-
sarūparavṇanam*, fol 38a, 18 *mātrīyavah-
raṇanam*, fol 40b, 19 *alagalabhah*, fol 42b,
20 *Bhṛṅgundasarūpanam* (?), fol 44b, 21 *cirajī-
vitatritītakathanam*, fol 47b, 22 *cirajīvita-
rṇanam*, fol 50a, 23 *Bhṛṅgundopakhyaṇe
samadhiāsamālpanirākaranam*, fol 52a, 24
prāṇavācaranam, fol 54b, 25 *sumadhīvarṇanam*,
fol 58a, 26 *Bhṛṅgundopakhyaṇe cirajīvitahetu-
kathanam*, fol 59b, 27 *Bhṛṅgundopakhyaṇam*,
fol 60b, 28 *paramarthayogopadeśah*, fol 64b,
29 *jagataḥ paramulṭamayaṭīvarṇanam*, fol
71b; 30 *mohashopakhyaṇe-(r ca)tyonmūlha-
cittavācarah*, fol 77a, 31 *manahpranāhyapratī-
padanam*, fol 80b, 32 *dehāpātavācarah*, fol 83b,
33 *dhātavāyapratipadanam*, fol 87a, 34 *īri-
paramēśvaropadeśah*, fol 87b, 35 *devatamayah*,
fol 91b, 36 *paramēśvaravarṇanam*, fol 92b,
37 *niyatānṛīyam*, fol 95a, 38 *bahyapūjanam*,
fol 97a, 39 *devatānāṇidhik*, fol 100b, 40
devatūtāttavācarah, fol 101a, 41 *jagann-
īkṣatīapratipadanam*, fol 105a, 42 *paramat-
mahādhanam*, fol 107a, 43 *vibhāntavarṇanam*,
fol 109a, 44 *cittasattasūcanam*, fol 111a,
45 *mahacittīkalopakhyaṇam*, fol 113a, 46
Siddhāntaśāh, fol 115a, 47 *cirajīvanopadeśah*,
fol 117b, 48 *brahmayāpapatipadanam*, fol
118b, 49 *samēśvārayogah*, fol 120b, 50
akṣarasamēśvārayogopadeśah, fol 121b,

51 *udīryarthopālabhāvarah*, fol 130b, 52
Narayanavācarah, fol 132b, 53 *Arjuneyakhyane
Arjunopadeśah*, fol 137b, 54 *Arjunopakhyaṇe
atmājñānopadeśah*, fol 140a, 55 *Arjunopa-
khyane jñātottīrānṛīyam*, fol 142a, 56, fol
145b, 57 *Arjunavāsanāvarṇanam*, fol 146b,
58 *Arjunopakhyaṇam samāptam*, fol 147b, 59
pratyogutmarabodhah, fol 150b, 60 *cibhūtiyo-
gopadeśah*, fol 151b, 61 *jagatsvapnālathanam*,
fol 153b, 62 *śāpṇasātarudrīye bhikṣhusamsa-
rodhāranam*, fol 155b, 63 *śāpṇasātarudrīyo-
pakhyaṇam*, fol 159b, 64 *ganatīapratīh,
vapnarudrīyam samāptam*, fol 161b, 65
cūtyottīrānṛīyamavāranam, fol 162b, 66
bhikṣhusamsritīkathanam, fol 164a, 67, fol
166a, 68 *māhamaunayātnopadeśah*, fol 167b,
69 *prāṇamanāksamyogavāranam*, fol 171a,
70 *Vetulaprasnah*, fol 172a, 71 *mandapavar-
ṇanam*, fol 172b, 72 *Vetulaprasnālathanah*,
fol 173b, 73 *Vetulopakhyaṇe*, fol 174a, 74
Bhāgīrathopadeśah, fol 176a, 75 *Bhāgīrath-
nīranam*, fol 176b, 76 *Gargavāranam*, fol
177b, 77 *Siddhīrājānīlācāthānam*, fol 179b,
78 *Cūḍalaprabodha*, fol 181b, 79 *Cūḍalātma-
lābhah*, fol 182b, 80 *paurāṇīlāsah*, fol 187b,
81 *agnīśhomatīdharanam*, fol 191a, 82 *anī-
madilubhāyogopadeśah*, fol 195b, 83, fol 196b,
84 *Siddhīrājāyaprasāya*, fol 198a, 85 *mūlha-
vācarayogopadeśah*, fol 204b, 86 *Kumīlājān-
mālāthānam*, fol 206a, 87 *Siddhīrājānīlā-
cāthānam*, fol 198b, 88 *Siddhīrājāyapakhyaṇ-
cintāmanīyākhyaṇam*, fol 209b, 89 *gajendro-
pakhyaṇam*, fol 211a, 90 *cintāmanīyānīlā-
cāthānāvarṇanam*, fol 213a, 91 *varānīp-
tāntānīrūpanam*, fol 211a, 92 *sarvīyogīh*,
fol 216b, 93 *Siddhīrājānīlācāthānam*, fol 220a,
94 *Siddhīrājānīlācāthānam*, fol 223a, 95
Siddhīrājānīlācāthānam, fol 227a, 96 *Siddhīrā-
jānīlācāthānam*, fol 230b, 97 *Siddhīrājānīlā-
cāthānam*, fol 232b, 98 *Siddhīrājānīlācāthānā-*

fol 234b, 99, fol 235a, 100 *Sikhadhiaja-*
paramavibodhanam, fol 237b, 101 *Sikhadhia-*
jabodhanam, fol 241a, 102 *Sikhadhiajasama-*
dhana(m), fol 242a, 103 *Kumbhapunarvagama-*
yogopadesah, fol 244b, 104 *jnanmuktivyasa-*
harapratipadanam, fol 247a, 105 *Sikhadhra-*
jopalhyane stritilalabhas, fol 249b, 106 *Lalā-*
manah, fol 252a, 107 *Sakragamanam*, fol
 253b, 108, fol 255b, 109 *Cūḍalaprakāṣa-*
ranam, fol 258b, 110, fol 259b, 111, fol
 260b, 112 *Kacaprabodhak*, fol 262b, 113
mithyopavurūṣhopakhyāne ulasavāḥsanam, fol
 263b, 114 *mithyopurūṣhopalhyānam*, fol 265a,
 115 *yogopadesah*, fol 266b, 116 *vratatraya-*
nirupanam, fol 268a, 117, fol 269a, 118,
 fol 269b, 119, fol 270b, 120, fol 271b,
 121, fol 273a, 122, fol 274a, 123 *Ikshva-*
kuprabodhanam, fol 275a, 124, fol 275b, 125
mrgavyadhiyam, fol 277b, 126, fol 278a,
 127 *paramarthaśvarūpavarṇanam*, fol 285a,
 128 *Bharadvajyānithasanam*, fol 290a, 129
Ramayānīkhanam, fol 298a

307 Foli 230

Nirvanapraharanasya ullavaviddham, sargas
 1-76, sl 9, with about 2870 complets

List of the *sargas* 1 *teccacilīteyogopa-*
desah, fol 4a, 2 *karmabijadāhāyogopadesah*,
 fol 8a, 3 *drīsyopasamayogopadesah*, fol 10b,
 4 *ālantaśviraśah*, fol 14b, 5 *vidyadhara-pra-*
śnah, fol 10b, 6 *śaṭṭvayavarnanam*, fol 20a,
 7 *jagadīśaśaṭ jagayjula?* *bhāvarnānam*, fol
 22a, 8 *māyamaṇḍapavarnanam*, fol 24a, 9
cithacana? *yogopadesah*, fol 25b, 10 *sargu-*
ārgapratipattiyogopadesah, fol 27b, 11 *yātū-*
bhūtarī āvedanam, fol 29a, 12 *samlāpasar-*
gayor aīyapratipattih, fol 33a, 13 *Indrapa-*
lhyane trāṣarevāntarāṅghāvarnānam, fol
 35a, 14 *sargasamlāpayor aīyapratipadanam*,
 fol 37a, 15 *vidyadhara-nirvanam*, fol 38b,

16 *vidyadhara-pakhyāne vidyadhara-nirvanam*,
 fol 39b, 17 *ahamīśāṣṭāyogopadesah*, fol 41a,
 18 *jagajjalakṣasādharmyayogopadesah*, fol 45b,
 19 *iradalmavarnanam*, fol 49b, 20 *jānūr-*
nayayogopadesah, fol 51a, 21 *jānāvayūnati-*
cārah, fol 53a, 22 *sukhāyogopadesah*, fol 58b,
 23 *Mānvinirvanam*, fol 62a, 24 *Mānvinir-*
gyavarṇanam, fol 64a, 25 *Mānvinirvanam*,
 fol 66b, 26 *Mānvinirvanasamūptih*, fol 69b,
 27, fol 71a, 28 *tattvasādhūntapratipadanam*,
 fol 73b, 29 *bhāvanapratipadanam*, fol 80a,
 30 *paramartha-panyasayogah*, fol 82b, 31
nirvanayuktyupadesavarṇanam, fol 85, 32
śatyavābōḥanopadesah, fol 88a, 33 *śatyārtho-*
panyasayogah, fol 91a, 34, fol 94a, 35
parabrāhmaśārūpavarṇanam, fol 97a, 36
samsarabijalathanam, fol 100a, 37 *drīsyi-*
drīsyopayogah, fol 106b, 38 *nirvanavarṇanam*,
 fol 110a, 39 *Vasīṣṭhāgītisu śābharīvarānti-*
yogopadesah, fol 113, 40 *Vasīṣṭhāgītisu*
ātmaśārūntikathanam, fol 114b, 41 *śārūpa-*
śārūntyarītham upadesavarṇanam, fol 115a, 42
nirvanopadesah, fol 120a, 43 *brāhmaśānti-*
padēsah(?), fol 124b, 44 *manovipadāvarṇanam*,
 fol 128b, 45 *Harīnakopalhyāne*, fol 133b,
 46 *samyatābōḥana(m)*, fol 135a, 47 *mumu-*
kṣuprathamopakramah, fol 139a, 48 *vīśā-*
nuhatmyam, fol 142a, 49 *sarvapaśāntih*, fol
 146b, 50 *jānāśāṭṭvayavarnanam*, fol
 148b, 51 *śārūntiyogopadesah*, fol 152a, 52
brāhmaśārūpavarṇanam, fol 156b, 53 *nirva-*
navarnanam, fol 158a, 54 *ālantaśāyapra-*
padanam, fol 161a, 55 *jagataḥ paramartha-*
nyavarṇanam, fol 163b, 56 *ālantaśāyapra-*
śāntiśāśāśāntāvarṇanam, fol 165a, 57
viditavedyāhamāra-vicārah, fol 167a, 58
sargabrāhmaśārūpapatipadanam, fol 169a, 59
jagajjalavarṇanam, fol 173b, 60 *jagajjalavar-*
ṇanam, fol 179a, 61 *jagadāśāśābōḥah*,
 fol 183a, 62 *ādāikyaśāśāmyam*, fol 186b, 63

jagattattvikiyapratipādanam, fol 190a, 64 pashanopakhyaṇe vidyadhariṇīyasanaiarnanam, fol 194b, 65 vidyadhariṇīyasanaiarnanam, fol 197a, 66 śilantaraiarnanam, fol 199a, 67 abhyasaḥprasameśanamai°, fol 202a, 68 pramanapratissiddhyādīśyanupatti°, fol 205b, 69 sargapratih, fol 207b, 70 śilantar jagatpitamaharukyaṇi, 210a, 71 kalpalakṣobhah, fol 214b, 72 nirvanam, fol 217a, 73 viradatmaiarnanam, fol 221a, 74 viradatmai°, fol 224b, 75 mahālalpantagnir°, fol 230a, 76 śl 1-9, fol 230b.

308 Foli 231 (231-461)

Niranapraharanasya uitarurddham, sarga 76, śl 10 to sarga 138, śl 9, with about 2760 complets

Last of the saṅgas 76 pūṣṭi aratitadām barah ends fol 232b, 77 pūṣṭikataratitārish-tuisamshtulajagadīarnanam, fol 235b, 78 ekarnaiarnanam, fol 237a, 79 usanabhūta pratipādanam, fol 242b, 80 bhvanīmatratva pratipādanam, fol 248a, 81 pashanopakhyaṇe kalaratirvarnanam, fol 256b, 82 pūṣṭino jakhyane Śiva(śiva)rūpavarnanam, fol 259b, 83 Viśvarūp adarsanam, fol 261b, 84 Śiva sahitvarnanam, fol 266b, 85 pashanopakhyaṇe prakṛitipuruṣaśramaiarnanam fol 268a, 86 jagadanyaiarnanam, fol 272a, 87 parthiva jagadunantīyapratipādanam, fol 277a, 88 bhūmandalasayaiarnanam, fol 279a, 89 drisṭyaprahasapratipādanam, fol 280b, 90 jalajagadīarnanam, fol 283a, 91 (tayasa) jagatīe(śic)īarnanam, fol 288b, 92 peramurthasargayor aikyapratipādanam, fol 293b, 93 alāsanandapasiddhasamagagallīarnanam, fol 300a, 94 pūṣṭicaiarnanaprasaṅga jagadīrahmanor aīl jagratipādanam, fol 306b, 95 pashanopakhyaṇe lāsīl theśarīrīarnanam,

fol 308b 96 amaravapratipādanam, fol 311b, 97 uckīrīralatīepratipādanam, fol 316a, 98 saṅjanasamīgamaprasamsavarnanam, fol 317b, 99 paramarthaṇīupanam, fol 321b, 100 nīstīyanīrīkaranam, fol 327a, 101 paramopadesah, fol 329b, 102 maranadyabharopadesah, fol 333b, 103 śalalabhuvathai° adeśena paramarṭī aīl alapratipādanam, fol 342b, 104 jagadasa(śī)lupratipādanam, fol 343b, 105 jagratīapnā(śhyam), fol 347b, 106 karyakarānanīrasaiarnanam, fol 352a, 107 aīdyabharīapratipādanam, fol 353a, 108 aīdyopalhyane aīdyakāṭhīepanēparthīasamram bhāīarnanam, fol 356b, 109 agnīpravesad dehalakṣah, fol 358b, 110 saṅgramaiarnanam, fol 361b, 111 caturdiggatābalādrīarnanam, fol 364b, 112 balaparībhramsah, fol 367a, 113 samudrīarnanam, fol 369b, 114 dīgdarsanam, fol 372b, 115 īpascīdanūcara(īritapadurtha)°, fol 379a, 116 śvalakāḥolīlīarnanam, fol 391a, 117 padmabhramarahamsaiarnanam, fol 397a, 118 harīnamayurabāī amūgdhādīarnanam, fol 400b, 119 parthī avīrahavarānam, fol 405a, 120 dīganīarākhyanam, fol 407b, 121 vipāścīkīrīnīyāh, fol 409a, 122 arṇavajīrīkarmīarnanam, fol 411a, 123 īpascīdupīkhyaṇe dīgīkīranam, fol 412b, 124 drīpanītaraiarnanam, fol 414b, 125 jīrī muktālālānam, fol 420b, 126 vipāścījīyāmīnī taracaranam, fol 425a, 127 bhūgolāīnīrīnījē vīdyopalhyane bhūgolāī, fol 427b, 128 brāl-mogītasī brāhmīkāsai īpascījīyagacēandra(da)rīnam, fol 431a, 129 (vipāścī nīrīgātubhāh), fol 435a, 130 mīrīgātīnī rīcīesah, fol 437b, 131 Bīāsasamsarar°, fol 443b, 132 (Bīāsa īarnītasavajīnīmaparamparū), fol 445a, 133 māīśarīarn°, fol 448a, 134 śatopālhyane dēīaparīdēīarnar°, fol 452b, 135 saroposamāh, fol 453b, 136 māīśakāryā thebōdīarnam, fol 456b, 137 jagratīcupnāśūjīlīrīrīyār°, fol 461a

309 Foll 236 (462-697)

Nirvanaprakāśanāśya ullāradhā, sarga
138, fl 10 to sarga 216, with about 3250
couplets

List of the sargas 138 (citta) sarvatmakā
pratipadānam ends fol 463b, 139 jagannasav,
fol 469a, 140 hrīdayakālpānāṣ, fol 473a, 141
(kālpaṇṭarav), fol 473b, 142 karmānirṇayāḥ,
fol 476a, 143 vipascidvāpāhīyāne nirvanābo
dhyaḍeśāḥ, fol 481b, 144 padārthavicārāḥ,
fol 485b, 145 jagratsushuplavārnānam, fol
490a, 146 saropāhīyāne sushuplavavicārāḥ, fol
492a, 147 svāpnopālābhanānam, fol 494a, 148
svāpnānirṇayāḥ, fol 497b, 149 karmānirṇayāḥ,
fol 501a, 150 paramopādeśāḥ, fol 504b,
151 abhivādānānam, fol 505b, 152 munira
trisaṃkṣāhāvarṇānam, fol 507a, 153 sarva
lāṭmyapratipadānam, fol 508b, 154 yāthubhū
tīrthavarṇānam, fol 510a, 155 bhāvasampāta
varṇānam, fol 514a, 156 Sindhūsamboḍhanānam,
fol 515b, 157 Sindhū(nirvanānam), fol 518b,
158 sānirṇayāḥ, fol 519b, 159 vipascitsam
sarābhīramavarṇānam, fol 524a, 160 svarga
narakopālāmbhavarṇānam, fol 527b, 161 nar
vinavarṇānam, fol 531a 162 avidyānirāsanāḥ,
fol 533b, 163 indriyasastravarṇānam, fol 538a,
164 jagatparamātmānāḥ aīkya-yogyaḍeśāḥ, fol
539b, 165 jagratsvapnānirṇayopādeśāḥ fol 541a,
166 ślokaśāhjanānam, fol 544a 167 jagratsvap
nānirṇayopādeśāḥ, fol 547a 168
sādhārṇyāḥ, fol 552b 169 vīrantacitta
varṇānam, fol 555b 170 tattva avyākṛā
varṇānam, fol 558a, 171 dvaitaīkya nīrāma
yayogopādeśāḥ, fol 561b, 172 jagato brah
māvarṇānam, fol 566a, 173 brahma
gītāsa jaramīrthopādeśāḥ, fol 569a, 174
brahmāgītāsa nīrāmanopādeśāḥ, fol 571b, 175
jaramīrthāgītāsa ādvaitāgītāḥ, fol 577a, 176
brahmāgītāsa brahmanīrthopāhīyānam, fol 579a,

177 brahmāgītāsa sūtyavarṇānam, fol 583a,
178 brahmāgītāsa ādvaitopāhīyānam, fol 587b,
179 brahmanīrthavapratipadānam, fol 589a,
180 brahmāgītāsa tapasopāhīyānam, fol 591b,
181 brahmāgītāsa Gauryaśāstravarṇānam, fol
594a, 182 brahmāgītāsa śāntādvaitopāhīyānam,
fol 596b, 183 dvīpasāpīkṣāśāhjanā
varṇānam, fol 601a, 184 Kundāntopādeśāḥ,
fol 604a, 185 Kundāntaprabodhāḥ, fol 605b,
186 brahmāgītāsa sarva khalu idam brahmēti
pratipadānam, fol 612a, 187 jīvātmasamprīti
pratipadānam, fol 617a, 188 jīvātūpavarṇā
nam, fol 619a, 189 brahmanīrthavapratipadānam,
fol 620b, 190 Rāmavīrantīḥ, fol 628b, 191
mahāvīrantīḥ, fol 630a, 192 vīrantīyū
pāgāvarṇānam, fol 631b, 193 vīrantīkṣā
śāhjanānam, fol 633a, 194 Rāmavīrantīyūpāgā
māḥ, fol 636b, 195 bodhāprakṣīkārānāyogopādeśāḥ,
fol 641b, 196 vāvadāhīkṣopāhīyāne cīntamā
nīḥ, fol 643a, 197 sūstramāhātmyānam, fol
645b, 198 samādīkṣāprasāmsa, fol 648b,
199 muktāpuruṣāśāhjanāvarṇānam, fol 651b,
200 sādīkṣāpāryādvīvarṇānam, fol 655b
201 vīrantīprakṣīkārānāyogopādeśāḥ, fol 657b,
202 ātmavīrantīkārānānam, fol 658b, 203
nīrāmanavarṇānam, fol 661a, 204 cīdāśā
śāhjanānam, fol 663a, 205 ārvākṣā
nīrāmanavarṇānam, fol 665b, 206 mahāprāśnāḥ, fol 668b,
207 (mahā)prāśnā(śāhjanānam), fol 671a, 208 mahā
prāśnāmokṣānam, fol 673b, 209 sarvātī
vāntīkṣāśāhjanānam, fol 676b, 210 dvaitaīkya
pālāmbhānīrāmanavarṇānam, fol 679b, 211 paramārtho
pādeśāḥ, fol 681b, 212 paramārthānīrāmanavarṇānam,
213 prakṣāntānāmasīyādvaitopāhīyānam, fol 687b,
214 mahāśāśāhjanānam, fol 692a, 215 Ē
śāhjanānam, fol 694, 216, fol 696b

Date अक्टूबर १९५१ ई. लिखितं प्राच्य नन्दान का
खण्ड

[H T COLLEBROOK]

2415.

2941. Foll 878, size 13 $\frac{7}{8}$ in by 5 $\frac{1}{2}$ in, good, modern Devanagari writing, 8-14 lines in a page

Yogavāsishṭha, with *Anandabodhendra's Tatparyaprakāśa*, incomplete

I *Mumukshuvyāhara* prakaraṇa, foli 92

II *Upasamaprakarana*, foli 302III *Nirvāṇapraṅgaṇa*, pūrvardha, foll 401

IV *Nirīanaprakaraṇa*, *uttararūḥa*, foll 78,
incomplete, the MS extending to *sarga* 29,
sl 75 [DE JONGH TAYLOR]

2416-2420.

2352, 2156, 2442a, 2174, 2205 Size
11 in by 6½ in, 10-12 lines in a page, good
old writing

Yogasūśhita, a third copy, without the commentary The *Nirāṇapralaṇa* is wanting The colophons are nearly the same as in the first copy, but they all have *śatasa hasyaṃ samhitayam*

Many leaves are very much injured on the left side

2352 Foll 49

Vairagya-prakarana

2158. Foll 35

Mumukshuryajaharaprakaraṇa This part was dated, but the figures marking the century have been torn off २२ (1622?) वर्षे माघ शुद्ध ३ दिन श्रीविश्वेश्वरानाम् । शाह् श्रीराधवल्लभे नमो यं लि य विमल उदयाकराभौ दम् ॥

2442s Foll 221

Utpattiprakaraṇa, with 122 sargas

2174 Foll 111

Stethoprakarang

2205 Fall 182

Upasamaprakarana The last leaf is wanting (with the last couplet of the 93rd *sarga*)
Fol. 176 and 177 are misplaced

[GAIKAWAR]

2421.

3168 Fol 82, size 18 in by 8½ in,
11-17 lines in a page, fair writing

Nirāṇapraśaṇasya Purīṇardham, the same part of the *Yogataśasūtra* as no. 2411 (306), but incomplete and without the commentary

The last leaf but one ends with the 31st verse of the 108th *sarga*, the last leaf contains the first twenty one verses of the *Mokṣaprayāsa*, see no 2124

[ΓΑΙΚΑΥΑΕ]

2422.

2766 Foll 144, size 12 $\frac{1}{4}$ in by 8 $\frac{1}{4}$ in,
26-40 lines in a page, fairly written in the
Bengali character

Nirvanaprakaraṇasya Uttararddham, a fragment, which contains the same part of this chapter of the *Yogāśāstrakāraṇīya* as no 2418 (308) both copies begin and end with the same words and have the same blunders

[Coll. of Fort William]

2423.

2442b. Fol. 30, size 11 in by 6½ in, 10 or 11 lines a page, good old writing. *Nanaprasnatmakā Kāvya Mokhopayāsi*, a supplement to the *Airevanapratara*, in 14 *sargas* of about 550 couplets.

List of the *sargas* 1 mahapralaya-varuṇa
 ends fol 4b, 2 ativahikātibhūmihakṣara-
 dhanapūrtakam bandhaśhara-pratipāṇam, fol
 7a, 3 brahmalopratipadanam, fol 9a, 4 pr:

īṣṭamaranavācarah, fol 12a, 5 *maranajū-
tāyabodhanam*, fol 13a, 6 *juasvabhāreshu
paramārtharācanam*, fol 16a, 7 *juasvabhā-
reshu paramāḍarabodhanam*, fol 18a, 8
jvanmuktasvabhāsarānamam, fol 20b, 9 *sa-
dehadehamuktavarnanam*, fol 22b, 10 *lola-
drayenubhāvayul'tyupadeśah*, fol 24a, 11 *sar-
gadev' upadeśarācananirūpākanam*, fol 25a,
12 *pral' rtaḥjanmapitrīl'aryatarnanam*, fol 26a,
13, fol 28b, 14, fol 29b

The MS begins

श्रीरघुनाथाय नमः ॥ जत. पर खिला मोक्षोपाया भवि-
ष्यति । येपाय प्रतिपत्तिः ॥ श्रीवल्लोकिरूपाय ॥

निर्वाणायैतदुदात्ताद्यैः समकरणात् ।

जीवस्वभावा दूयन्ता मोक्षोपाया खिला इमे ॥ १ ॥

निर्वाणाय प्रकराय यथैवित्ता सुविस्तरः ।

शेषे महता श्रेयो यस्मिन् मोक्षपानिदम् ॥ २ ॥

Colophon (fol 29b) इति श्रीवल्लोकिरूपिणे
देवदत्ताक्षे महाराजायै शतत(१)हस्यो कविताया मोक्षोपाये
बालकायै निर्वाणप्रकरणं समाप्तम् ।

The last two pages contain a list of the
vyākhyānas of the whole work. At the end
this part is called नानामन्त्रात्मका खिला मोक्षोपाया
[GAIKAWAR]

2424.

2120 Foll 237, size 9½ in by 5½ in,
generally 9 or 10 lines in a page, large
writing

Mokṣhopanīṣad, or *Laghuyogavāsiṣṭhī*, an
abridgment of the voluminous *Yogavāsiṣṭhī*,
by Pandit Abhinanta, a native of Bengal

See Hall's Index, p 121, no cxlv (*Yoga
vāsiṣṭhī*), Berlin Catalogue, p 191, no
643 It has forty eight *sargas*, the first
twenty eight of which were printed at Calcutta
in 1861 (the *Yoga-Vāsiṣṭhī-Ramayana* with a
Bengali translation executed by Śrīyats Bhāṭṭa
śarṇa, under the patronage of Baboo Satya
Churn Ghoshal Bhaṭṭa) A complete

edition of the *Laghuyogavāsiṣṭhī* was printed
in the *Nirṇayasāgara Press*, Bombay, Samvat
1944, the first three *prakarānas* with *Atma-
sūtra's Vāsiṣṭhīcandrika*, the last three with
Mumukṣudeva's Saṃsāratarāṅga. It begins

दिवि भूमी त्रपाकणो बहिरन्तश्च मे विभुः ।

यो विभावयभासात्मा तस्मै सर्वानने नमः ॥ १ ॥

अहं बहो विभुः स्वामिति यस्यासि निष्ठम् ।

नामानमहो नो तन्न. (१ ब्रह्म) सोऽस्मिन्नास्ते दिवि

[KARLAPUR ॥ २ ॥

The same verses occur at the beginning of
the second chapter in the *Vairagyaṃpralāna*
of the *Yogavāsiṣṭhī*, see also the beginning
of the *Yogavāsiṣṭhī*, verse ॥

Colophon of the last chapter इति श्रीतै-
त्तिरीयसंहितायाः श्रीतैत्तिरीयसंहितायाः श्रीतैत्तिरीयसंहितायाः
कारणसिद्धयर्थेऽभिनन्तमुक्ते बालाकायै रामायणे बाल
काण्डमोक्षोपायसारे निर्वाणप्रकरणं समाप्तम् ॥

The leaves of this copy belong to three
different ages, the last leaf with the date
belongs to the second age सवत् ॥ १९३९ ॥ वर्षे
शाके ॥ १९२६ ॥ प्रवर्तमाने श्रीरघुनि ॥ ३ ॥ गुरौ लिखित १
७० गोविन्दपुर श्रीभवानीमठे केशवमिता खाम(१)क-
पदगायै लिखित ॥ [GAIKAWAR]

2425.

1342 Foll 108, size 12 in by 5 in,
generally 9 or 10 lines in a page, fair writing
Mokṣhopanīṣad, a second copy

Colophon of the *Nirvanaprakaraṇa* इति श्री-
वान्मोक्षोपायसारे च(१)निष्ठोदते निर्वाणप्र-
करणं समाप्तम् ॥

Date of the copy सवत् १६६६ समये ज्येष्ठशुद्धदशमी
शुक्रवासे पुनर्लिखितं लिखितं श्रीकृतमुद्रणे च(१)प्राप्तमिति ॥
[H T COLEBROOKE]

2426.

2532L Foll 19, size 10 in by 5 in,
eight lines in a page, large good writing

Yogavasishthasara, a short compendium of the *Yogavasishtharamayana*, in ten *prakaranas* with about 220 complets

See Hall's Index, p 122, no cxlvi, Aufrecht's Oxford Cat, p 232, no 563, Weber's Berlin Cat, p 186, no 610, Raj Mitra's Notices, i, p 193, ix, p 283 (*Nirvanasthiti*)

It begins दिक्कलाद्यनवविज्ञाननविष्णुवदन्ते ।

[GAIKAWAT]

2427.

1521f Foll 22, size 10½ in by 4½ in, 9-14 lines in a page, fair writing

Yogavasishthasaramurti, the same work, with a commentary composed by *Mahidhara*, at Benares, in Samvat 1654

See Hall's Index, p 122, Aufrecht's Oxford Cat, p 233, no 564, Weber's Berlin Cat, p 186, no 640, Aufrecht's Florentine MSS, p 81, no 254 Printed at Calcutta

The MS ends

येदुपयोगेति मते समये तु शुभे

मासे (५) मिते गण(५)वासर इन्दुवासर (४) वारे । *

पाठासुमुनगरे महिभागलेखी

वासिष्ठसारविपृति प्रविचार्ये युष्मा ॥ १ ॥

काव्यां वासिष्ठसारस्य विनृतिर्या मया कृता ।

इया ब्रह्मसूक्तयो ओं प्रीयतां नरकेशरी ॥ २ ॥

श्रीमद्भूमसंख्या शतनवाधिकविंशतिश्लोकसमुदा ।

महिः सार्क विचार्य मया विनिर्मिता नाम्बया मुन(१)-
निना ॥ १ ॥

इति श्रीयोगवासिष्ठरीक्षेयं सम्राजैति भारद्वाजसम्प्रदाये श्री
प्रमादीनयसरे संवत् १६२८ । [H T COLEBROOKE]

2428.

1364c Foll 45 (२-३६), size 10½ in by 5½ in, generally seven lines in a page, large good writing

* According to Prof Kuelhorn this date corresponds to Monday, 25th April (Old Style), A.D. 1597

Yogavasishthasaramarana, text and commentary, a second copy. Note of the scribe लिपित स्थानवादिदेवोसिहपान्यलेपकसाहुमायाराम शुभमस्तु ॥

The first leaf is wanting

[H T COLEBROOKE]

2429.

2636. Foll 30, size 10½ in by 4½ in, generally nine lines in a page, fair writing

Yogavasishthasaramarana, a third copy, dated भाषावदुदि सोमवार म्बालिरन्ये लिपितं वैरामी-
चरनदा । The verses containing the date of this commentary are wanting here

See Mackenzie Cat, vol 1, p 11, no m

[MACK COLL]

2430.

2609b Foll 33, size 10½ in by 6 in, 8-13 lines in a page, fair writing

Yogavasishthasaramarana, a fourth copy, but differing in the introductory verses

यत्. सर्वेषु भूतानि त्रिभिर्भाति स्थितानि च ।

तत्रैवोपशमं यन्ति तस्मै सदात्मने नमः ॥

यस्मिन् यतोऽन्तेषोपदिष्टाद्रूपं प्रति ।

सारमुद्भूतान् कथिष्यमिदमहायैनात् ॥

तत्रादी वासिष्ठसारस्य *

The verses containing the date of the commentary are wanting

Colophon लसतं जानी योतोषरामोर्दिनां ॥

[GAIKAWAT]

2431.

433b Foll 24, size 12½ in by 4½ in, generally eleven lines in a page, middling writing

Yogavasishthasaramarana, a fifth copy. The first of the final verses is wanting. In the introduction it agrees with no 2430 (2609b)

[H T COLEBROOKE]

2432.

2609a Fol 30, size 10½ in by 5½ in, eight lines in a page, good writing

Vasishthayogakanda, a dialogue between *Vasishtha* and his son *Salvi*, see *Raj Mitra's Notices*, 1, p 256, no 453. It is identical with the *Vasishthasamhita* of the Oxford Cat., p 283, no 565. But this copy has eight *adhyayas*, whilst the Oxford copy has only four, the introduction being also more complete in this copy

It begins

वसिष्ठ यागिदां श्रेष्ठं त्रिकालसमनुब्रम् ।
सर्वशास्त्रार्थस्वर योगेषु परितरितम् ॥ १ ॥
नितेन्द्रियं नितक्रोधं ब्रह्मं ब्राह्मणप्रियम् ।
तपोवनगतं सीम्यं सदाभ्यसनतपाम् ॥ २ ॥
ब्रह्मविद्ब्रह्मैवाभागीब्रह्मण्यैव मुनेष्वितम् ।
सर्वभूतसर्वं ज्ञानं सर्वसत्त्वं गच्छतमम् ॥ ३ ॥
गुणं सर्वभूतेषु पराधिकमयोजनम् ।
नित्यकर्मैतत् नित्यं कृतपीडाहिकक्रियम् ॥ ४ ॥
प्रणम्य इदमधूनी महाकाण्डिकं मुनिम् ।
पञ्च पितरं शक्तिं प्राञ्जलिं ब्रह्मयानितम् ॥ ५ ॥
शक्तिरुपायः ॥
भगवन् सर्वशास्त्रं सर्वभूतहिते रतः ।
केनोपायेन संसारोद्बुद्धसमाश्रयान् ॥ ६ ॥
नामाधिभयोपेतास्तन्मृत्युमरुताभिजातः ।
सर्वहानमयादस्मान्मुक्तोऽहं त्वां सदा मुच्ये ॥ ७ ॥

The contents of this work, as given in the Oxford Catalogue, refer only to the first four *adhyayas*

The fifth chapter is introduced by new questions of *Salvi* (fol 17a)

इत्युक्तो योगिना योगी पश्चिष्ठेन महात्मना ।
शक्तिं पुत्रो महाभाग पञ्च पितरं पुनः ॥
यद्यात्मा निर्गुणं शुद्धं सहानन्दोऽन्तरोऽस्मर ।
समुत्थितात कस्य स्यात् चेतनाशो कथं म्यति ॥
नाशकालं कथं तस्य ज्ञायते भगवन्मया ।
पञ्चरात्रवेधेनैवं पञ्चवर्हेति शीघ्रतम् ॥

The answer and the expositions of *Vasishtha* take the fifth, sixth and seventh *adhyayas* (end fol 26b). Then again at the beginning of the eighth chapter *Salvi* asks

केनोपायेन भगवन् कालवित्कालमिदमेतम् ।
तदहं श्रोतुमिच्छामि यथापदुर्हितं मे प्रभो ॥
एवं पृष्टं स भगवान् शक्तिना पदवादिता ।
आत्मनं कृष्णालोक्य पितृपोषाणमब्रवीत् ॥

Date of the copy संवत् १९०१ चापराजुद्ध १३ भीने
लिखितमिदं पुस्तकं ॥

[GAIKAWAR]

2433.

1464b Fol 68, size 8½ in by 8½ in, fair Devanagari writing of about 1650 A.D., 8-13 lines in a page

Mokshalatishmulsala, an exposition of *Vedanta* doctrines in the form of a commentary on the *Jabalaupanishad*, by *Vallabhendra Sarasvati*, pupil of *Vasudevendra Sarasvati*

It begins श्रीशिवप्रदिनायकाय नमः । बृहस्पतिरुवाच [see above, no 491, 4, *Atharviana Upanishads* (Bibl Ind.) p 437] पाञ्चवल्क्यं यदनु कुरुक्षेत्रे देवानां देवयजनं सर्वेषां भूतानां तत्रब्रह्मणः । तदिदमुक्तं वै कुरुक्षेत्रे देवानां देवयजनं सर्वेषां भूतानां ब्रह्मसदनं तस्माद्यत्र ज्ञानं गच्छति तदेव मन्यतेति । अथ हि ज्ञातो मायैतत्कर्मणायेव रुद्धं कारकं ब्रह्म व्याप्यते येनासाधनतोभूता मोक्षोभयति तस्मादविमुक्तमेव निषेवेताविमुक्तं न मुच्येदविमुक्तं न पितृवेदेनैवेतच्छात्रं वल्क्यं ॥ ० ॥

श्रीमच्छेषाय नमः ॥ श्रीसांयशियाय नमः ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

विज्ञानशेषानगिरा (०१) निप्रत्यापादनेकथा ।

विज्ञानाजं सदा पाप्मानं त्रिपुट्याभिपूजितं ॥ १ ॥

उमासहायभोगैर्मैकमगायपाजितं ।

अदरं महतो हेतुं यो नुदं शिवमाश्रये ॥ २ ॥

यथादधस्यच्छाज्ज्ञानप्रियशक्तौ निधिः ।

नरो भवति तान्त्रदे वासुदेवेन्द्रदेशिकान् ॥ ३ ॥

गुरोर्गुणहास्ताद्यद्वयमश्रेयसे नृणां ।

सम्यक्श्रुत्यपेक्षितं पुण्योदधिगम्य च ॥ ४ ॥

श्रीयज्ञभेन क्रियते कर्माणि नन्वोपवृहणे ।

मोक्षलक्ष्मीविलासास्या आस्या नापालमुद्युते ॥

वृहस्पतिर्देवाचार्य उवाच प्रष्टवाय्याज्ञवल्सः । मयैह । यन्नुष
सिद्धं कुरुष्वेव कुस्तिर्न रीतिरिति कुरु पाप कर्म तस्य दोषणा
नमनकारयन्त्याद्येव ०

It ends अथवा स्वर्गभूतानपि देवविमनुष्यस्थापितलिं
गानां मन्त्रात्मस्यचिह्नस्य संनिधौ पचन् प्राप्नोति इति वा
संनिधुक्तिरिति । अतो न सनत्सुमारोपपुत्राण्यनविरोधः ॥

इति श्रीपरमहंसपरिब्रजानकाचार्यश्रीवामदेवेन्द्रमरस्वतोपति
वर्षेणियधोपलभेन्द्रमरस्वतोविरचितमोक्षलक्ष्मीविलासे चतुर्थे
परिच्छेदे ॥ मोक्षलक्ष्मीविलासः समाप्तः ॥

[H T COLEBROOKE]

2434

790b Foll 27, size 9½ in by 4 in, legibly written in Devanagari, in the latter part of last century, ten lines in a page

Yajñaralkyagite, a (Paurāṇik) treatise on Yoga, in the form of a dialogue between *Yajñaralkya* and *Gargi Maitreya*. In twelve *adhyayas*

It begins

याज्ञवल्क्यमुपिष्टेऽथ सवैतं ज्ञाननिर्मलं ।
सवैशास्त्रायतस्तत्र सदा ध्यानपरायणं ॥ १ ॥
वेदवेदांगतत्त्वः योगेषु परिनिष्ठितः ।
जितेन्द्रियं जितक्रोधं जितहारे जितामयः ॥ २ ॥
तपस्विनं जितानिष्टं प्रवक्ष्ये ब्राह्मणप्रियं ।
तपोव्रतगतं सौम्यं संभोपासनतत्परं ॥ ३ ॥ ० ५ ॥
तमेवंगुणसंपन्नं नारीणामुत्तमां वधूः ।
मेवेवैवैव महाभाग गार्गा च ब्रह्मविद्वरा ॥ ४ ॥
समाभ्यगता त्वेवमुपीणमुद्यतेजसा ।
प्रणम्य दंडवद्वन्द्वी गार्गपतङ्गास्त्रयवीत ॥ ७ ॥
भगवन् सर्वशास्त्रज्ञं सर्वभूतहिते रतं ।
योगतत्त्वं मया ब्रूहि संगीतोद्योते विधानतः ॥ ८ ॥
एवं पृष्ट्वा स भगवान्ब्रह्मसामर्थे स्तिष्या तदा ।
पुपीनालोको नेशाभ्यां वाक्यमब्रुवामस्य ॥ ९ ॥
उत्तिष्ठोन्नतं भद्रं ते गार्गी ब्रह्मविदां वरे ।
यस्यापि योग्यसर्वज्ञं ब्रह्मणा कौर्तितं पुरा ॥ १० ॥ ०

The first *adhyaya* ends fol 5 इति याज्ञवल्क्य
गीतासूत्रनिपत्य ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे याज्ञवल्क्यगोमतेरादे
प्रथमो अध्यायः ।

The MS ends इति श्रीयाज्ञवल्क्यगीतासूत्रनिपत्य
द्वादशोऽध्यायः ॥ [H T COLEBROOKE]

2435.

818 Foll 48, size 16 in by 5 in, written in a clear, modern Bengali hand, seven lines in a page

Yogi Yajñaralkya, a treatise in twelve *adhyayas*, after the manner of the *Puranas* or *Mahatmyas*, on various subjects connected with devotion

It begins

निपिलास्य महात्मानं सर्वयोगीश्वरेभ्यः ।
भगवन् याज्ञवल्क्य मुनिमिहैव समावृतं ॥ १ ॥
जनकाद्यैर्मुपपदेः शिष्यैश्चान्यैर्मुमुक्षुभिः ।
योगसिद्धेश्चान्यैश्च संपुञ्जं ब्रह्मादिभिः ॥ २ ॥
मुनामोनं मुनिवरं ध्यानयोगपरायणं ।
सर्वैश्वर्ययच्छेदार्थं ब्रह्मकल्पं ब्रह्मार्जुन ॥ ३ ॥
तं पृच्छन्ति महात्मानमुपव संशितव्रताः ।
संसारतारणार्थाय गुह्यं ब्रह्म सनातनं ॥ ४ ॥
भगवन् सर्वयोगीश्वरं हृदि न मगधो महान् ।
यं हारं सर्ववेदानां वेदाङ्गानां तपैव च ॥ ५ ॥
सिद्धान्तानां च सर्वेषां स्मृतानां च महावते ।
अनुद्देशानां विद्यानां यस्तु हारं प्रकीर्तितं ॥ ६ ॥
आत्मज्ञानं परं यच्च यत् पुनस्तान्मनुष्यते ।
तदाचरन् महाभाग सर्वेश्वरविदां वरं ॥ ७ ॥
ओङ्कारो(र ०१) आहुतयोश्च मायवो(र ०२) च गि
[रलथा।

प्रायायाश्च तथा ध्यानं सन्ध्योपासनमेव च ॥ ८ ॥

मार्जनचामने चाने तपश्चान्तर्गतं विभो ।
गायत्र्याश्चैव माहात्म्यं जपश्चक्रियास्तथा ॥ ९ ॥ ० २० ॥

एतत् शुद्धा तु चचर्चं मुनीनां भाषितात्मनाः ।
तथा राजर्षयोऽपि च सग्नियायाः तपैव च ॥ १० ॥

याज्ञवल्क्यो हितायैव सर्वेषामपि यतः ।
आरिष्यन्मृतं ब्रह्मं विलसितं महात्मिन् ॥ ११ ॥

भगवान् याज्ञवल्क्यस्तु मनुवाच मुनीस्तथा ।

धृयतां संप्रपश्यामि यत्सारं ह्यनमुञ्जम् ॥ २३ ॥

इति योगी(र. २५)याज्ञवल्क्ये प्रथमो अध्यायः (45½ slokas)
fol. 4

इति योगियाज्ञवल्क्ये शौकारनिर्णयो नाम द्वितीयो अध्यायः
(161 sl.) fol. 12b.

इति योगियाज्ञवल्क्ये व्याहृतिनिर्णयस्तृतीयो अध्यायः (31 sl.)
fol. 14.

इति योगियाज्ञवल्क्ये गायत्रीनिर्णयो नाम चतुर्थो अध्यायः
(98 sl.) fol. 10.

इति योगियाज्ञवल्क्ये सन्धोपासननिर्णयः पञ्चमो अध्यायः
(30 sl.) fol. 21.

इति योगियाज्ञवल्क्ये षष्ठो अध्यायः (on śān 131 sl.)
fol. 27b.

इति योगियाज्ञवल्क्ये सन्धोपासननिर्णयः (I) सप्तमो अध्यायः
(69 sl.) fol. 80b.

इति योगियाज्ञवल्क्ये प्राणायामप्रत्याहारनिर्णयो नामाष्टमो
अध्यायः (58 sl.) fol. 88b.

इति योगियाज्ञवल्क्ये आत्मनिर्णयो नाम नवमो अध्यायः
(180½ sl.) fol. 43.

इति योगियाज्ञवल्क्ये उक्त्वाप्तानिर्णयनिर्णयो नाम दशमो
अध्यायः (17 sl.) fol. 43b.

इति योगियाज्ञवल्क्ये एकादशो अध्यायः (on योग 91 sl.)
fol. 48b.

इति श्रीविष्णु मनुना योगाचार्येण धीमता ।

याज्ञवल्क्ये विप्राणां त्रयीर्मात्रं (ः) प्रदर्शितः ॥ १ ॥

येन गन्धर्वि विद्वांसः सत्यया प्रसूतो धीमताः ।

सत्ययनेन विप्रस्य गमनं हि न विद्यते ॥ २ ॥

येदानीनां तु सर्वेषां ना निरा मनुदाहृताः ।

तच्चया आदुना येन मुनिना मंत्रदर्शिता ॥ ३ ॥

शौकारस्य तु गायत्र्या व्याहृतेः शिरमस्तथा ।

आत्मस्य चैव सन्धयोः प्राणायामस्य चैव हि ॥ ४ ॥

प्रत्याहारस्य ध्यानस्य सान्नेयानर्हस्य च ।

उपस्थानस्य हानस्य चामाहानस्य चो विधिः ॥ ५ ॥

विद्याविद्याविचारं च त्रैविद्यां विज्ञातम् ।

तत्सर्वं मुनिना प्रोक्ता (र. २५) विप्राणां हितव्याम्यया ॥ ६ ॥

य इदं भार्येष्टिमः पाथीने (I) मनुवाच यः ।

उपासे यत्रयं (यत्रयं?) प्रोक्तं शो मनुवाच कस्यते ॥ ७ ॥

इति योगी(र. २५)याज्ञवल्क्ये द्वादशो अध्यायः समाप्तः ॥

[H. T. COLEBROOKE.]

2436.

1725d. Foll. 14; size 8 in. by 8½ in.;
fairly written in Devanāgarī, about 1750 A.D.;
eleven lines in a page.

Svayambodha, on the knowledge of one's
own self as a means of emancipation; by an
unknown author.

It begins:

प्रथम्य शिरसा देवं ब्रह्मदेवः कृतांतलिः ।

श्रीवल्क्यप्रदोषाय कथयस्वैति पृच्छति ॥ १ ॥

इष्टर उवाच ॥ परं ज्ञानमहं यस्मिन् येन तत्त्वं प्रकाशते ।

येन विशिष्टते सर्वमाज्ञापाशादिर्बंधनं ॥ २ ॥

आचार्यादिषु ऋषेषु मुमुक्षादिषु नादिषु ।

प्राक्षादिषु सर्वेरेषु परं तत्त्वं न तिष्ठति ॥ ३ ॥ ० ६५ ॥

इति श्रीचमनस्ये कल्याणदेव रानयोगो नाम प्रथमो अध्यायः ॥
fol. 6b.

ब्रह्मदेव उवाच ॥ भगवन्देव देवेश परमानन्दमुदर ।

नित्यसादान्ध्या लभः पूर्वेयोगः सर्वलभः ॥ १ ॥ ० ११५ ॥

यत्तत्परावरविदो यद्विदं तत्पत्तिनो ह्यनसमाधिमुक्ताः ।

अनादिविज्ञानमनं पुराणं सो मंहं परं प्रम जगत्समस्तं

[॥ ११६ ॥

इति श्रीविष्णुरोक्तः स्वयंयोगः संपूर्णः ॥ लिखितं विष्णुनाथेन
स्वयंयोगस्य पुस्तकम् । श्रीरामप्रोक्तये कर्त्तुं रामो रक्षतु मां सदा ॥

[H. T. COLEBROOKE.]

2437.

1245a. Foll. 86 (the first of which is
wanting); size 10½ in. by 4½ in.; well written,
in Devanāgarī, about 1650 A.D.; eight lines in
a page.

Viśṇu-nāidēyāmṛita, a *Yelānta* treatise in
paurāṇik form, in two chapters (*pralārana*), by
Santoshānanda, disciple of *Haripāṇānanda* (?).

The MS. begins in the sixth *śloka*: हेतुनामेति
स्वा मायामपहस्य यः ॥ ६ ॥

Ch. I. consists of 372, II. of 403 verses.

Ch II (paged separately) begins

समाप्तमूर्तेर्नन्दक परेशं यश्चे विमूर्त्यैक्यमनादिरुपं ।

छया सुराणामितरार्तिर्नैहता तातं प्रणम्यादिसुखाभिदे च

भगिन्युवाच ॥ [१ ॥

सच्चिदानन्दरूपाय निर्गुणाय परात्मने ।

ज्ञानगम्यसगम्याय ब्रह्मपुत्रस्वरूपिणे ॥ २ ॥

तस्मि निवेदेयैषावमित्युक्तं समुद्ये अपि च ।

साकारे भेकमूर्तित्वं न ज्ञानादि कदाचन ॥ ३ ॥

उक्तं साकारदेवस्य मूर्तित्वं विविधं शुभ ।

एकैकलक्षणेनैव साकारो ऽपि विराजते ॥ ४ ॥

सर्वदृश्यं तु साकारे पदं मे त्वं विप्रेकत ।

संयुक्तुवाच ॥

सदेवासीत्परं ब्रह्म निराभातं परं पदं ॥ ५ ॥

Colophon इति श्रीवेदाङ्गभेषिज्जुनेषेचामुतविधाने
संयुभगिनीसपरदे श्रीमत्परमहंसपरिव्रजानकाचार्यैरिषादानन्द
शिवमन्तोपानन्दोत्तयैमिषा विरचितं मोक्ष(र कलाप्र?)मूर्तिह
दत्तात्रेयमाहात्म्यकथनरूपे द्वितीयप्रकरणं समाप्तं ॥

[H T COLEBROOKE]

2438

2867b Toll 26, size 11 in by 5½ in ,
12 or 18 lines in a page, large writing, from
the end of the 17th century

A *Latimrita*, a metrical treatise on asceticism
and the knowledge of *utman* according to the
Vedānta, in five sections called *karala*, by
Jagannātha Sarasvati, pupil of *Haridāsa Sara-
svati*. This tract represents the views of the
Karnāṇḍin, a certain sect of *bhāṣṭas* (*Parasū-
ra*, iv, 8, iii). It has a legendary introduction,
the teaching is put into the mouth of a *bhāṣṭhu*
who has the significant name *Vīṣṇuśaṅkha*.
See Hall's Index, p 141, no cccxxx.

It begins

हरिहरसरस्वती यदुहरीद्र परमहंसानं ।

स जगन्नाथपदोद्धारसरस्वतीजन्मसंघ * ॥ १ ॥

कर्मदिकटालकारं सारं वेदांतवारिधे ।

रचयत्यलं यंभद्रैताम्रं शुक ॥ २ ॥

* T is १९ I as ० जन्मपदसंघे which spoils the metre

ध्यामोद्यतिपरं कश्चिद्विनेकाध्रमभक्षक ।

यप्रसादनं बहुषो मुक्तिर्नाममुपागता ॥ ३ ॥

स खोचितं मठं लोके छविवापि विचारयन् ।

नापाय तं मनो यत्र यथैकस्य प्रसोदति ॥ ४ ॥

नर्षाकांकाकनदविग्नमभ्या + चिलोकिता ।

मठालेन जगत्संस्तोषु लभे स्थितिं न स* ॥ ५ ॥

एवं गिरिवरारक्षसप्रतितागवराविका ।

परयता किल तेनैव यच्चतन्याभिषो मठ* ॥ ६ ॥

द्विस्थूल कामगो यमो तपह्वारविभूयित ।

खोचिताचारिणैर्वृत्तियोगमन्त्रैर्यदाश्रय ‡ ॥ ७ ॥

सर्वलोकोपयोगातिपरदोषायसंयुत* ॥ ८ ॥

यदुन्मत्तमभ्यन्तरवायु मुक्तोच्चये ॥ ९ ॥

जगन्मगलमूर्तिश्रीरामचन्द्राचनोचित ।

यस्मिन्प्रतिष्ठिते विज्ञेयं यद्विज्ञेयं प्रसोदति ॥ १० ॥

यदुना किमिहोक्तेन पातले भुवि वा दिशि ।

निरासयोगो नाभ्योञ्जितं मठं संयासिनो सतां ॥ ११ ॥

स विप्रेकाशमो भिद्युदिद्यु चक्रमर्यादितं ।

खोचितं तं मठं वीक्ष्य तत्र निशमुपागता* ॥ १२ ॥

द्यामे विप्रेकाशमनासि तत्र यतोऽग्रे लम्पदे कर्षावत ।

उपाजगानाथ जनेहैहंतो कायगानानागविलासभूमि ॥ १३ ॥

After long deliberation the *bhāṣṭhu* asks
the female her name, she answers

विनयुक्तिरहं भद्रं ज्येष्ठास्मि भगिनी तत्र ।

॥ पुनर्मो न जानासं यदुत्पन्नोऽसं संप्रति ॥ १४ ॥

ये ये मठमन्वया तस्मा यथेदानीमुपागता ।

ताम्योऽग्न्यालयेतं मठं विदि तस्यापिदयतां ॥ १५ ॥

यांतामि विषयान्स्वार्थं शब्दादेन हृदयगता ।

तदुपस्थापकं तन्नतं कर्मोपाध्यामि शोभनं ॥ १६ ॥

न कर्मयोगमिच्छामि तत्फलत्यागमेव ॥ १७ ॥

यदयं च* भवान् मूढं कर्मैवात्मनुपाधितं() ॥ १८ ॥

तस्मा विज्ञेयतां युच्यतां लोकेष्वनामि ।

भिद्या कायां प्रतिगृह्यतां सप्तमं महान् ॥ १९ ॥

† The number meant by this curious compound is
६३९९९९, as is indicated in a marginal note

‡ The reading of the second copy this MS has
खोचिताचारिणैर्वृत्ति*

§ The second copy has सभूत

॥ The second copy has न फल*

* The second copy has यदयं च

The *Willu* republishes her recommendation of a life given to sensual pleasure, and instructs her in the doctrine of *atman*. The end is the conversion of *Ch'wallu*.

इति प्रबोधिता पितृपुत्रिभेनाच योगिना ।

विरप्ता विमेष्य, मा दद्यात्तं अमृतं ॥ १८८ ॥

प्राक्तम्यै सारुदपाभेनदार्मिप्रत्ययैव त्रैगुणैर्नदोभू ।

त्यागो यस्मिन्नात्मन्यादिसाक्ष्येभोता काले तादृगो धित-

[पृष्ठ: ८ १६७ ४]

स हरिहरसरस्वतीयज्ञोद्भूतमतिक्रान्तिहस्ताश्रीधकारः ।

गपति परमहंसयोगिपर्यो नरहरिभट्टादिपुद्गलमकषिभः

मिताहारो मिताहोपो जगत्पापमरमन्तो । [१५६]

येनायं † रचितो ग्रंथो अष्टैतासुतमंताः ॥ १६९ ॥

एतस्य कथलान्यथास्यात् सादृश्या गताः ।

सप्ततमं प्रयोगान् शिष्या यतिमप्रमाः ॥ ११० ॥

इति योपरवर्णनपरिमाणव्याख्यादिहिरभरभक्तोपिपिशाय-
शगप्रापनरत्नतोपिरचिते अष्टाशुते पंचमः खण्डः ॥ ६५०
(११२ श्लो० अ०)

In this copy the first 1 reads has 100 *Hofas*,
the second 137, the third 19, the fourth 105,
the fifth 170 [H T COLEBROOK]

2139.

2401b Toll 16 (a-re, fol 29 of the original numbering is lost), size 8 in by 3 1/2 in, 8 or 9 lines in a page, good old writing

Idiomatica, ■ second copy

Colophon इति श्रीपरमहंस० पद्मः कवित्ः समाप्तः
॥ इति पाद्विंशतप्रकरणं मध्यं ॥

काले यपितुं पत्न्यः पुष्पिणी सत्यशालिनी ।

રાજા મરતુ પર્મિયો વાઘણા ( ) સંતુ નિર્ભયા ॥

संघत् ११३० पदे अधिकमासे सकादश्यां भौमे लिपितं
व्यासेश्वरेण ।

* The second copy has *ददी

† The second copy has *वेनाद*

‡ The reading of the second copy, the present copy has °यंपो सहेत°

मने च मुनिन (sic!) मुनिन मनु मने मनु निरामयः
मने च (sic!) भद्राणि पश्यन्तु मा भद्रिहमामुपायः
[GALLANAE]

2110.

2010b 17 1/2 in. 32, size 10 1/2 in by 4 1/2 in,
eleven lines in a page, fair writing.

Truth by itself, a philosophical dissertation on the meaning and use of words, by *Śrīhṛīṇa Illaṭṭi*, son of *Īṣṭun-tha Illaṭṭa*, who was the son of *Geerill* in 1, from the *Mannuṭṭa*. In *Aufrecht's Cat. Cat.*, p. 194, the author is called *Jayahṛīṇa Mannuṭṭa*. For a fuller account of the contents of this work, see *Raj Mitra's Not.*, vi, p. 53, no. 2027.

It begins

आत्मा ध्यातुं गृहं नत्वा बाधयन्ते शरणागताम् ।

मौनोऽपि शब्दोऽपि न प्रयोज्यते ॥ १ ॥

इह सङ्कलनाभिहितमोदमुद्योषायामतस्त्रयमस्य तस्य
मयादिमहाकाव्येषां धन्यतायाः कारणेन च पुनश्चमनोप-
स्थितेहेतुनादुष्प्रतिष्ठते मा च शिषिषा शक्तिर्यथा व्यपना
य ।

Colophon इति धीमन्मोनिबुद्धिहलकायमानगोपयन्
भद्रात्मनापुनायभद्रमुनयोबुद्धयभद्रपिचिता वृन्दीपिका स-
माप्ता ॥ [GAIKAWAR]

2111.

578. Fol. 86, size 10½ in by 4 in, fair Devanagari writing of 1793 a n, by three different hands, ten lines in a page

Śarīradarsanasaṃgraha, by *Madhvātarya*
See Hall's Index, p 161, no ecciv It was
published in the *Bibl Indica*, 1859, and trans-
lated into English by Cowell and Gough in
the *Pandit*

It begins

नित्यज्ञानाद्ययं वदे निश्चेयसन्निधि शिष्य ।

येनैव जातं ब्रह्मादि तेनैवेदं सवातुं कं (१ सकर्तृत्वं) ॥

[H T COLERDOKE]

5 K 2

2114, 2115.

60 Foll 301, size 10½ in by 1½ in, eight lines in a page Large fair writing

61 Foll 299 (pages 322-494), size 10½ in by 1½ in Foll 1-250 eight lines (in the same writing as vol 1), foll 251-299 ten lines in a page This last portion is in a modern handwriting

It is in *linalhandahidyaṇī*, a commentary on the *Kāṇḍanakhanaḥḥidya*, incomplete and without any title All leaves bear the marginal mark च० टी०, in the last modern portion सं० टी० It is neither *Nanara Misra's* nor *Vartham na's* commentary.

It begins

यो विप्रो कालाव्य (१ विद्याकारः) सकलविषयबुद्ध
[आनिताकाराभा]

यद् संस्तारनामप्रतिरचिततनुस्तिनमयेमुपाय

[(१०) विद्याव्य (१)]

मार्तो हानेकयद् मुनिरनकलानन्दमुद्रापरदे(१)

पात्राया वसुतोयो विगलितमकल को हनेयामि

[भूता ॥ १ ॥

After seven more couplets in this style the commentary begins

यन्मार्गे शिवाचारं चराचारकनैवमिदं (१० भावः १)
परदेयतामुतिनमस्कारलक्ष्यं मद्रलं विधातुमधिकारिप्रयोजन
संबन्धाभिधेयप्रतिपादनाय चाह सविद्यतेति ॥

There are several leaves wanting after fol 62 in vol 11

[H T COLERIDGE]

2446

957a Foll 28 size 10½ in by 4 in good clear Devanagari writing of 1750 A D, nine lines in a page

Ekānmodatara gini, a metrical review of philosophical and religious systems in eight *taraṅgas*, by *Ramaeva Cramjiva*, son of *R gharetra*, and grandson of *Kāśa* the

Beg तमोगुपिनाशिनी सकलमाहमुपोतिनी ०

Printed at Calcutta in 1872

Cf Weber's Berl Cat, no 543, Aufrecht's Cat Bodl, no 629 [H T COLERIDGE]

2117.

58c Foll 31, size 10½ in by 5½ in, legibly written, in Devanagari, about 1700 A D, ten lines in a page

The same work, *taraṅga* 1 vii

[H T COLERIDGE]

2118.

2374. Foll 97, size 10½ in by 1½ in good clear Devanagari writing, ten lines in a page

Sastrasiddhiśāntasāmagraha, a dissertation, in four chapters, on the tenets of the different schools of the *Vedānta*, by *Ajāyaya Dīkṣita*, son of *Raigaraja Dīkṣita*

See Hall's Index, p 153, no 601xiii, Weber's Berlin Cat, p 184, no 632, Ry Mitra's Notices, vol iv, p 91, no 1496, and p 147, no 1573

It begins

अधिगतभिदावृषाचर्यानुपेत सहस्रधा

अदिदिव महभेदास्तप्राप्य जीविपदोत्ता ।

ययति भगवत्पादयोमस्तोमुननिर्गता

जननहरिखो ब्रूहिदेवादेवैकपरायणा ॥ १ ॥

प्राचीनैश्वर्यहररसद्विषयवैष्णवैकनिर्गता पर

सब्रह्मनिर्गतादरातरणयो नानाविधा दर्शिता ।

ब्रह्मलानिह सग्रहेण कतिचित्सिद्धांतभेदान्धिय

शुद्धे सकलवाचि तत्परणव्याख्यापच व्याधिता ॥ २ ॥

ब्रह्मपादनापेक्षान्यथान्प्रायो यथामति ।

युक्तोपपादयवेह लिखाम्यनतिविलर ॥ ३ ॥

तत्र तावदात्मा वा(स)रे द्रष्टव्य इहपतेनांगसाध्यायस्य ०

It ends

विद्वदुपेर्विहितविश्वनिदध्यायस्य

श्रीवर्तमानमुसमहावतयानिमनो ।

श्रीरंगराजमठिनः चित्तचंद्रमोहः

परमपूज्य (*) दीर्घत इति प्रथितस्तनून् ॥

तथाप्यपीत्य सकलानि सद्भाषाद्-

प्यास्यानकीशलकलाविशदोक्तानि ।

प्यास्याय मूलमनुरूप्य च संप्रदायं

मिहोलेत्र (R M मिहोलेत्र) संग्रहमिव कावोत् ॥

इति शास्त्रमिहोलेत्रसंग्रहे चतुर्थे परिच्छेदः संपूर्णो ज्ञेयः ॥ संग्रह १६३२ आदि सोमवासरास्त्यायमवास्यमभिधायोतिषी मयाप्रितस्वस्वभाषसंघदानंदपनशिवचरणेन संदिशति तावद्विना समाप्तोक्तो ज्ञेयः ॥

The title of the work also appears in the MS as *Sastrasuddhantalarasamgraha*

[H T COLEBROOKE]

2440.

1438 Foll 131, size 12 in by 6 in, fairly good modern Devanagari writing, 19-26 lines in a page

The same work, with a commentary called *Kṛīṣṇa nālamkara* by *Acyuta pishnananda Tirtha*, disciple of *Śayampal śrinanda Sarasvati*, disciple of *Adiśrinanda Sarasvati* (or *Fani*)

See Hall's Index, p 153, no cclxxv, Raj Mitra's Notices, vol 1, p 30, v, p 145

The commentary begins

वेदवेदमुत्तमार्तं कुमारानामलकृतं ।

नदीशमपुले सेव्यं प्रणामोदमिहये ॥ १ ॥

शंकरं शंकराचार्यं व्यासं नारायणलोकं ।

सरस्वतीं च ब्रह्मार्तं प्रणमामि पुन पुन ॥ २ ॥

गोविंदेति समाज्जं रक्षीं प्राप भवतुर ।

वै गतं करुणामूर्तिं न गोविंदं भजे ज्वह ॥ ३ ॥

यो मे विशेषरक्षेव विशेषरसमो गुरु ।

समयात्ते स्वयंज्योतिषोपनीसो भजामि तं ॥ ४ ॥

मन्वागतमस्तस्यै प्रकृष्टगुणशालिनं ।

प्रलयस्योपदेशं प्रणमाम्यानिशं गुरु ॥ ५ ॥ ०

* चतुर्थ्य also in the Berlin copy, but चतुर्थ्य Raj Mitra, no 1573, see also nos 2211 and 2479 of this Catalogue

यस्य शिष्यप्रशिष्याद्येवमेव सांप्रतं भवते ।

सर्वग्रन्थं गुरोस्तस्य चरणीं सधये मदा ॥ ७ ॥

गुरोरेपि गरीयानो यः कलानिरलकृतः ।

खड्गेतानंदपालास्यस्यै पदे शनैवारिधिं ॥ ८ ॥ ०

श्रीकृष्णचरणद्वंद्वं प्रतिपद्य नित्यं धनं ।

प्याकुर्वे शास्त्रमिहोलेत्रसंग्रहमनितं ॥ १० ॥

साधारणचरणद्वंद्वस्मृतिर्लोककृषिर् ।

नो कृत्वा कुरुते व्यासां नाहमव प्रभुयते ॥ ११ ॥

Colophon इति श्रीमत्परमहंसपरिव्रजकाचार्यश्रीमत्संन्यासप्रकाशानंदमरस्त्रीदिव्यश्रीचरणारविन्दमंगलनरोद्धृतस्याप्युत्तमकृष्णानंदतीर्थस्य कृती शास्त्रमिहोलेत्रसंग्रहस्यास्यापि श्रीकृष्णलकारास्यायां श्रीपालमुकुटानंदतीर्थपादपूज्यशिष्यादिषु नाप्यतीयेन संघोद्धृतं (the other MSS omit from श्रीपालमुकुटानंदं) चतुर्थे परिच्छेदे समाप्तः ॥

[H T COLEBROOKE]

2450.

1181. Foll 111, size 12½ in by 6½ in, fairly good, modern Devanagari writing, 10-16 lines in a page

Chapter 1 of the same works, incomplete at the end [H T COLEBROOKE]

2451

1165b Foll 7 (numbered 66-72), size 12½ in by 6½ in, fairly good, modern Devanagari writing, 19-21 lines in a page

A fragment of the same works, comprising the concluding portion of the first chapter. It begins slightly before the point where the preceding MS leaves off, and thus practically completes that part of the works

[H T COLEBROOKE]

2452

403 Foll 122, size 12½ in by 6 in, fairly good, modern Devanagari writing (the same hand as the two preceding MSS), 8-20 lines in a page

Chapters II-IV of the same works

[H T COLEBROOKE]

2453.

1103d Foll 13 (foll 61-73 of the vol), size 12½ in by 1½ in, fair, but small writing, 10-23 lines in a page

Vedāntasūdhāntasūktimājarī, a versification of the contents of the *Siddhāntaleśa*, by Gaṅgadharendra Sarasvatī Bhāṣku, pupil of Īmācandra Sarasvatī, with the same author's commentary called *Vedāntasūdhāntasūktimājarīśaralā*, the text in the middle of every page, the commentary above and beneath it

See Hall's Index, p 153, nos cclxxv and cclxxvi, Rj Mitra's Notices, n, p 3, no 524

The text begins

तरणिगतमपयं कर्तृधूलिहरेकानलि-
पलितकपोलोद्दामदानाभिभक्तम् ।
गिरिगिरिमुताम्बो हललितं निमग्नमे
क्षमभरयशोलं शीलेषे धिरात्मनः ॥
श्रीमदुत्पदाभोत्तुङ्गमानस्य भक्तिम् ।
विद्वान्लेखमिदं तान् कारिकाभिर्निर्देशये ॥

The commentary begins

तारानापकलापरिनिमग्नो नापयत्योपिग्रहः
कारुण्येकानिधिधिधोत्तुमुत्तिर्दपधित्तुनेतु ।
पानोक्षित्यतिलनाकमहर्षि पिप्राधिषे ललपयन्
सामन्द् गुभद् सदानुभवाभ्यांरिषिषेभन्निधः ॥१॥

धिततर(धिततर the second copy)दुत्पगाहयेदीत-
शास्त्राधैयप्रवेशेन यदुपिधमिदं तग्नसकलनामधैयानां गुह्यतो
पायप्रयत्नालक्षानामनायतेन सवेमिदं तपरिनिमग्नललसानां
मुमुक्षुपिशोपायामुपकाराय वेदोत्तमिदं तमन्त्रिभक्तनरीं प्रारिष्यमान
प्रत्युत्पदाभोत्तुङ्गमानस्य भक्तिम् ॥१॥ (the second copy)दुत्पगाहयेदीत-
शास्त्राधैयप्रवेशेन यदुपिधमिदं तग्नसकलनामधैयानां गुह्यतो

The first *parcheda* ends fol 6a, the second fol 9b, the third fol 12a

The text ends

दुत्तिकत्वलताकुन्तमानात्तुमन्त्रिभक्तनरी ।
रम्या राटोतरमाद्या रजयत्सिलानुधातु ॥ २५ ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्रजकाचार्यश्रीरामचन्द्रसखतोपन्य-
पादशिष्येण गंगाधरेन्द्रमत्स्यास्यभिरुण विरचिता वेदोत्त-
मिदं तमन्त्रिभक्तनरी समाप्त ॥

The commentary ends :

कोटिप्रपञ्चमनादिमिदमे यं पश्य विग्रहिमूलगुणनामधैयानि
दगंयवागोपेचनलपयं मंगलान्तरमापरति धुतिकत्वलतेति
म्यहाधि पयं ॥ २५ ॥ इति श्रीमत्परमहंसपरिव्रजकाचार्यश्री-
रामचन्द्रसखतोपन्यपादशिष्येण गंगाधरेन्द्रमत्स्यास्यभिरुण विर-
चिते वेदोत्तमिदं तमन्त्रिभक्तनरी समाप्त ॥

Date of the MS निर्धारितमिदं पद्ये* पौष शुद्धे
शर्मा निजि मृतोयाषी चर्मणे पद्ये सायनमौजुरि निमग्नान-
संनुत्वे पुदिनात्मलोलिमत् ॥ [H T. COLEBROOK]

2454.

1597a Foll 35, size 9½ in by 3½ in ; 8-11 lines in a page, small, clear writing, of the middle of the 18th century.

Vedāntasūdhāntasūktimājarī, with its ex-
planation, both by Gaṅgadharendra Sarasvatī
Bhāṣku, a second copy, incomplete The
first *parcheda* ends fol 31, which is fol 22
of the original numbering The next leaf
contains *śloka*s 8-11 of the second *parcheda*,
the beginning and the end of this chapter are
wanting The leaves which contain the third
and the fourth *parchedas* were numbered 2-24,
but foll 2, 3, 4, 5, 24 are lost

The explanation of the last *śloka* and the
colophon of the *Praśāda* are wanting

[H T COLEBROOK]

2455.

2098b Foll 13, size 10 in by 3½ in ;
good Devanagari writing of 1653 AD, 7-9
lines in a page

Prasthānabheda, a classificatory sketch of
orthodox Brahmanical writings, from a *Vedānta*
point of view

* *Siddhānt* does not appear in the list of significant
words given by Barnell, South Indian Palaeography,
p 58 It is however, given by L Rice, Mysore
Insar, p xxi as meaning 'eight' (cp *Saṁdhyakar*
v 51 '*siddhānto*' *śloka*) This gives the (Samvat)
year 1819

It begins *एष मयेन शक्त्यागो भगवतो नान्यं साधारणपरमा चेति समासेन तेषां प्रत्यानभेदो ज्योतिरयते ।*

See A Weber, *Ind Stud*, i, pp 1 seqq, where the text has been edited from this and the next MSS. It was also printed, with a Bengali translation, at Calcutta, in 1806

[GAIKAWAE]

2456.

1568a. Foll 13, size 10 in by 1½ in, good, modern Devanagari writing, seven lines in a page

The same work [H T COLEBROOKE]

2457.

1435a Foll 33, size 12 in by 1½ in, 11 or 12 lines in a page, written in the Bengali character

Saṅgī jiprah sālayaṅhya, the text of Nan darama's *Saṅgī yajñal isāla*, with a commentary by Kṣīrāma, son of Bhaṭṭācārya Sīroṣaṇa Nyayalāmāra. The *Saṅgī jiprah isāla* is an encyclopaedic catalogue of philosophical and mythological objects, arranged according to their number

It begins

हेहानिप यो भाति शुद्धमालम्बाय ।

तनुते नन्दानलं नत्वा सद्भासकाशकम् ॥

एक ब्रह्म ॥ द्वाधात्मनी जीवेश्वरी ॥ द्वानवादी प्रकृति पुरुषी ॥ द्वे प्रकृती परापरे ॥ द्वी पुरुषी द्वाधरी ॥ ० Fol 4b चय उपाया ध्यानकर्मभक्त्य ॥ Fol 7a चत्वारो द्वाधराध्यायविषयद्वय ॥ Fol 9a पञ्च देवता रविगणेशविष्णुशिवतुंगी ॥ Fol 9b पञ्च पुरुषार्थे धर्मार्थकाममोक्षप्रेमभक्त्य ॥ Fol 11a पञ्च विद्या यो स्ययोगवैराग्यतपोभक्त्य ॥ Fol 11b पञ्चाध्यात्मविधि नीतिशास्त्रमन्यशास्त्र शिल्पशास्त्र मृषकारशास्त्र कलाशास्त्र ॥ Fol 12a षट् तर्का व्याख्येयैकिकमौलोसायातसलसोस्य वेदान्तास्या ॥ Fol 20a नव द्रव्याणि पृथिव्यपतेनो पाप्माकाशकालदिगात्मनोसि ॥ नव वर्णानि इत्यवतरस्यक हिरण्यपुरुहुरिषधैकपुरुषभारतकेतुमाहभद्राध्यायानि ॥ etc

It ends *प्रकृतिवहितावि चैतानि विगतानि ॥ ब्रह्मसंहितायानि एकविंशतस्तानि ॥ अस्यापि सस्या बाह्या ॥*

Kṣīrāma's commentary begins

रिषिपुत्रा निजधर्मेनेतून् युगे युगे मन्मथानि पते ।

ययुषि नानागुणकर्मभाक्षि भूयत स देवो भवती वि

भट्टाचार्यश्रीरोरनयापालकारमुता । (भूयै ॥

संस्थाप्रकाशक्यास्या काशीरामेण त्वयते ॥

एष सकलजास्तानिधं धीमान् नन्दानलकङ्गागोत्रभट्टा चार्य इदानीतनान् नन्दपुङ्गव पृष्टपण्डितकृतनानाविधतत्त्व द्वाध्यायवनामध्यायनलोक्त्य परमकारुणिकतया सधयन्भाव नाभ्यां तत्तद्भुज्ये सारभाक्कृत्य सत्याकपनमिषेण संस्थाप्रकाशक नामकस्य संक्षिप्तसारं तेषां हितायै रचितवान् । एष एवो अपि तेषां नातिमुगमो यभूय सतो यथामति तद्वाह्याने मनोद्यत । तत्र तावत् यन्मकुद्वन्मसवाभिप्रैत्रनन्मकोभूतयिषसभाननया तद्वाचार्य कृतबीश्वरनस्कारं शिष्यशिष्याचार्यादी निरन्धनसु चिरहरकालेनविषुषपगरस्थितिहेतुपशसे स्तनामयीगिकयन्म नामहाण प्रपुस्यद्वमिषेयवाह ॥

[H T COLEBROOKE]

2458, 2459.

343, 344 Foll 1-44 and 45-832 resp size 1to, 1½ in by 9 in, large modern Devanagari writing, 12-18 lines in a page

Fidyatratnāra, a cyclopaedia of Sanskrit Literature and Science, in eighteen chapters, compiled for Colebrooke, by *Dhanapati Datta*, son of *Rama Kumara Datta*

It begins

ब्रह्मादेवदेवतावृषध्यायदशरोह ।

नदनदनवानद्वर्द्ध देवे समाश्रये ॥ १ ॥

नुमः श्रीगल्लमोशलतोषान् व्यासमुखान् मुनीन् ।

विग्रहवृत्तं यथोपादीन् पदितोद्य विमलरान् ॥ २ ॥

आलास्याविल्लवर्णि सर्वमनोपनिद्वय ।

विमन्यते यथाज्ञान विद्यारत्नाकरो मया ॥ ३ ॥

श्रीनन्देयमुसग्रशीतविलसतीर्षाधैतन्नाश (? तन्नाश) पित

तेत्रखिलसुभाष्यग्राहकमुपाधाराधिकारमद ।

यो विशेषकृदलि कलिवुरुको गौरागपीराधयोम

तद्वाक्यान्कृति कृती यत्तपतिधेय पिपते मुदा ॥ ४ ॥

चत्वारो वेदा चत्वार उपवेदा । यथागानि चत्वार्युपांगानि

चेतसादृश विद्यास्तव । पदं ब्रह्मप्रतिपादकमपीत्येवं चार्त्तं वेद ।
स च मन्त्रावल्यात्मकः । चतुर्थमुक्त्यामप्येतत् । पादेष्विष्टान्ता
चतुष्पादनतो यन्मुक्तं सन्न ह्यपरे ह्यपरे विष्णुव्यासरूपमादाय
चतुर्था कुर्वते ॥ तत्रास्मिन्नेवस्वने मन्त्ररे व्यासक्रमः । प्रथमः
स्वयमेव ब्रह्मा । द्वितीयो मनु ०

Chapter 1, which concludes with an account of the divisions and recensions of the *Rur*, ends fol 4, ii treating of the *Yajus*, fol 6, iii of the *Saman*, fol 7, iv of the *Atharvan*, fol 8, v vii *Ayurveda*, *Kamasāstram*, *Dhanurveda*, *Gandharvam*, *Kavyam*, *Alanāra*, *Nāṭyam*, *Pratītyāyākharanam*, *Sārak*, fol 154, viii *Arthasāstram*, fol 180b, ix *Silśā*, fol 188b, x *Kalpa*, fol 189, xi *Gyulāranam*, fol 238, xii *Nirukta*, fol 152b, xiii *Ukandah*, fol 300b, xiv *Jyotisham*, fol 318b, xv *Purānam*, fol 438b, *Bharatam*, 455b, *Ramayānam*, 455, *Yoga Vasishṭham*, fol 462b, xvi *Nyaya*, fol 505, *Vaisheshika*, fol 520b, xvii *Purā*, 570b, *Uttara Mimamsa*, *Saṅkara caryamatam*, fol 644, *Ramanujamatam*, 655b, *Madhvacarya*, fol 662b, *Vallabhacarya*, 671, *Bauddhamatam*, *Digambara*, *Cariaka*, fol 688, xviii *Dharmasāstram*, 728b, *Tantram*, fol 740, *Sikṣamatam*, *Maheshvaramatam*, *Puṣpatamatam*, fol 752, *Vaiṣṇava*, *Saura*, *Gineśa*, etc, *Devīrcanandhi*, fol 758, *Isvaraśāstram*, 764, *Pratibuddhi*, 768, *Bhāṣyadharmasāstram*, 770b, *Sayanarudhi*, etc, *Ikṣvākurudhi*, 771b, *Tithimānaya*, fol 784b, *Kāṇḍikā*, *Nirīstaraśāstram*, fol 801b, *Saṅkara Yojasāstram*

The work is of little use

It ends (fol 830b) इति श्रीमत्समस्तपरिष्कारका
पाथेयान्तापालतोषेयीपादश्रियदत्तदेवावर्तसामकुमारमुप-
नयनमृषिरचिते पिद्यात्मकाख्यास्ये विषये आदशभाषणे ॥

Then follows an *anupramāṇikā*

[H T COLEBROOK]

6 *Ramānuja's Viśiṣṭhānta*

2460.

567 Foll 248, size 12½ in by 4½ in, eleven lines in a page, writing middling

Sarirahamimamsabhashya or *Sribhashya*, a commentary on the *Vedāntasūtra*, by *Ramānuja*, who followed the *Brahmasūtravṛtti* of *Bodhayana*

See Hall's Index, p 92, no xxiii. It was printed, together with *Sūdasana Acarya's* commentary, at Madras in 1888 (4° Teluguchar), and is being published again in the Bibl Ind. Another edition, by *Rama Misra Sastri*, was begun in vol vii, New Series, of the *Pandit*, a reprint from the *Pandit*, containing the first *pada* of the first *adhyaya*, appeared in 1889 (vol 1). For a legendary *Ramānuja-carita* see Raj Mitra, Notices, v, p 9, no 1731. The chief date of his life is the erection of an image of *Narayana* on the *Yadava Hill* in the *Saka* year 1012. For an account of his system see Bhandarkar, Report, 1883 84, pp 63 74, Vienna I O C, Ar 8, p 100

Ramānuja's Bhashya begins

असिद्धभुवनवन्मस्य प्रमत्तादलोले

विनतयविभूतव्रतारक्षेददोषे ।

श्रुतिश्रुतिरिति विदीने ब्रह्मणि श्रीनिराते

अयत्न मम परस्मिन् श्रेयोपरी भक्तिरुपा ॥

पाराश्रम्यैवचक्षुषामुपनिषदुपशान्तिप्रदोद्गातो

महाप्राणिनिपिदोषवन्मस्यव्रतारक्षेददोषे ।

पूष्टाचार्यैरुपनिषदोषवन्मस्यव्रतारक्षेददोषे ।

आनीतो नु निताद्यरेभ्युपनतो भीमा ( ) विपन्नवन्मस्य ॥

अथपदोपावनकृतं विस्तीर्णं नमस्कृतं पदोपायान्तं
विश्वमुक्तमन्तानुपारेण मृगाश्रयाणि व्याख्यायन्ते । श्री ॥
अथतो ब्रह्मविज्ञानम् ।

The first *adhyaya* ends fol 126b, the second fol 186v, the third fol 232b

Fol 210 is a leaf from another copy
The copy was transcribed in संवत् १८२९

[H T COLEBROOKE]

2461, 2462.

3262, 3263 Foll 215 and 183, size 11½ in by 5½ in; good modern Devanagari writing, ten lines in a page

Sarirakamimamsabhashya, or *Sribhashya*, by Ramanujacarya

Vol 1. contains *pada* 1, vol II *padas* 2-4 (of foll 82, 70 and 81 resp)

2463.

7 Foll 396, size 13½ in by 4½ in, seven lines in a page, beautifully written

Mimamsabhashya, an incomplete copy of Ramanuja's commentary, the fourth *adhyaya* being wanting

The first *adhyaya* ends fol 225b, the second fol 317a, the third fol 396b

[J R MALLANTYNE]

2464.

3274 Foll 81, size 10½ in by 5½ in, 19 or 20 lines in a page, good modern writing

Sarirakamimamsabhashya, an incomplete copy of Ramanuja's commentary, containing the second (ends fol 35), third (ends fol 67) and fourth *adhyayas*

[A C BURNELL]

2465

2797. Foll 46 (the leaves are put in the wrong way, one page of each leaf is left blank, every two leaves, as the original numbering shows, being intended to be pasted together, there is a double numbering in

Sanskrit figures, one running from ३ to २८, the other, probably the original one, from २९ to ८८), size 11 in by 4½ in, 11-14 lines in a page, good old writing, of the sixteenth century

Sribhashyavritti, a fragment of a short commentary on the *Sribhashya*. The beginning is lost. The second page, being 27a of the original numbering, contains *sutra* 24 (ज्ञोतिर्यु०) of the first *pada* of the first *adhyaya*. This first *pada* ends fol 31a of the original numbering इति श्रीभाष्यवृत्ति प्रथम पादः । The second *pada* begins सर्वत्र=ज्ञेयपुरुषः । वाक्यभेदे ज्योतिर्युवे न दोष (सर्वत्र is the beginning of the first *sutra* of the second *pada*) The last page contains the end of the third *pada* of the first *adhyaya*

[COLL OF FORT WILLIAM]

2466.

332a Foll 89, size 12½ in by 4½ in, eleven lines in a page

Vedantadipa, an exposition of the *Vedanta* according to the *Brahmasutras*, by Ramanuja. See Hall's Index, p 95, no xxxvi, Aufrecht's Oxford Cat, p 221b, no 886, Raj Mitra's Notices, ix, p 221, no 3141

It begins

शिवः कातोऽन्ततो चरमुण्णल्लोकात्पञ्चपुरं
हृदाज्ञेयात्पञ्च परमसर्वतो वाङ्मनसतो ।
अभूद्विर्भूतियां नतवनदूरागादिपुरुषो
भनस्तत्तादाज्ञे परिचरयत्तत् भवतु मे ॥ १ ॥

प्रणम्य शिरसाचार्यान् तदादिदेन वर्णिता ।

ब्रह्मसूत्र्यदीनं ( ) स्ववेदीताये प्रकाश्यते ॥ २ ॥

अथेय वेदविदां प्रशिक्षा अचिद्वस्तुन सङ्घत स्वभाव
तथावत्तत्तिलयपुनरादात्मभूतयेतन' etc

The first *pada* ends fol 28a, the second fol 48b, the third fol 77b

Colophon इति श्रीभगवद्भामानुजाचार्यविरचिते वेदाङ्ग-
दोषे चतुर्थस्याध्यायस्य चतुर्थे पादे समाप्ते ऽध्याय ॥

Date सवत् १८५० समेनाम कार्तिक । यदि १३ वार-
मुकर etc

[H T COLEBROOKE]

2467.

1779 Foll 28, size 12½ in by 4 in ,
excellent, modern Devanagari writing, Euro-
pean paper (water mark 1859), five lines in
■ page

Vedantatattvasara, by Ramanuja

It begins श्रीमते भामानुजाय नमः । सदेव सीम्येदमय
आसीदेकमेवाद्वितीयं प्रपञ्चेत्यादिव्याख्येन सनातनोपाधिभेद
श्रुत्याङ्गीकारे कथं तादृशस्य जगद्धापायः । मायाङ्गीकारेणेति
चेत् किं तदानीं निर्विशेषज्ञानमात्रस्वरूपं ब्रह्म माया विद्वद्भिरिति
जानाति न या । जानाति चेत् ज्ञानरूपस्य कथं ज्ञानम् । न
जानाति चेत् ज्ञानमात्रं कथमङ्गीकरोति । अयि च यत्किं
विच्छिन्नयोगो मायाङ्गीकारान्निरस्युपेक्षते भवति । तत्पूर्वं मा-
याङ्गीकारानुगुणजगदभ्युपगमे निर्विशेषत्वहानि किं च तदानीं
किं मायापिलघटयं ब्रह्म उपायैल्लक्ष्येन मायात्मकम् । यदि
पिलघटयं पल्लव परिच्छेदादन्तर्गतं ब्रह्मणो न स्यात् अपि
मायात्मकं तर्हिङ्गीकारवचनं निरर्थकम् ॥

It ends

समुद्यो निम्नुषो विमुक्तानामन्यो ससी स्मृत ।

न हि तस्य गुणा सर्वे सर्वैर्निगच्छेरपि ।

पक्षुः शब्दा विमुक्तस्य सत्यादीरमिलैर्मुक्तैः ॥

एष आत्मा स्वपदहतात्मना परास्य शक्तिर्विविधैश्च श्रूयते
तत्त्वं नारायण पर इत्यादिश्रुति स्मृति नारायणस्यैव परतत्त्वं
नित्यकल्याणगुणयोगेन भगवन्तं प्राकृतहेतुगुणपरिहर्त्रेण निम्नुष
त्वमिति विषयभेदवर्जितेन शक्त्यैवायममात् तद्वद्विधिं दुर्वचन
इति टिप्प । इति श्रीभामानुजाचार्यविरचिते वेदाङ्गसंस्कार-
संपूर्णम् ॥ शुभमस्तु ॥

The first ten pages contain interlineary
renderings by Ballantyne's hand

This work is different from the *Vedantasara*
described by H. J. Mitra, Notices ix, p 222,
no 312 [J. K. BALLANTYNE.]

2468

3264 Foll 16, size 11½ in by 5½ in ,
good modern Devanagari writing, eleven
lines in a page

Vedantatattvasara, by Ramanujacarya, ■
second copy

2469.

2011b Foll 10, size 8½ in by 4½ in ,
12-14 lines in a page, indifferent writing

Tattvamuktavali . *Mayavadasatadushani*, a
refutation of the *advaita* theory, in a hundred
and twenty verses, by Gauda Pūrṇananda
Kavica'raartun

See Hall's Index, p 160, no ccc: The
Tattvamuktavali is quoted in the *Ramanuja-
darsana* of the *Sarvadarsanasamgraha*, p 51
(Bibl Ind), cp Aufrecht's Oxford Cat, p
247a

It begins

अनु(ग)तननपालं क्रूरमूपांलपालम्
तरुखतरमालंरूपमालो नन्दपाल ।

यदुकिरश्विशालं सर्वशक्तिप्रपाल
स नयति धृतपालं पुष्टकोद्भातिभाल ॥ १ ॥

पौराणिकोऽयं स्वमतानुसारि
प्रातः पुराणे पठति प्रकामम् ।

शृणोति भक्तं ब्रह्मिष्ठानपूर्वं
यन्वाचैतात्पर्येनिधिचेता ॥ २ ॥

जीवात्मनोरिक्यम् विहाय भेदं
तयो स्वाययति सा मुञ्चया ।

शुक्तिं स्मृतिं तच्च यदुपमयं
कृतानुमानं यदुपा ततोति ॥ ३ ॥

जीवोऽयं ब्रह्मणो भिन्नं परित्यज्यो यतः यदा ।
इत्यादिषदुपा तेषां अनुमानेषु हेतवः ॥ ४ ॥

The copy is dated शके १९३२ यमादे न्येष्टिता
श्रम्यां भानी समायिप्रगमत् । [J TAYLOR]

7 *Madhvacarya's Discipulry*

2470.

539b Foll 18, size 9½ in by 3½ in, seven lines in a page

Kṛṣṇanāmītamahārāṣa, a poem of 235 *śloka*s in praise of *Kṛṣṇa*, by *Anandatīrtha*, disciple of *Suddhananda*

Anandatīrtha is also called *Anandagiri*, *Anandajñāna* (for other variations of this name see *Anfrecht's Cat Cat*, p 46), and *Madhva*. His name before initiation was *Vasudevacharya*. He died in the Śaka year 1119. Other particulars, a sketch of his system, and the Succession list of the High priests of the *Madhva* Sect, will be found in *Bhandarkar's Report*, 1882-83, pp 16-19, and 202-208. Commentaries by *Anandagiri* on works of *Saṅkara*, have been already noticed in nos 2279, 2301

It begins

श्रीवेद्यासाय नमः ॥ श्रीहनुमद्गोमयमेवो नमः ॥
अर्चितं संस्मृतं ध्यातं कीर्तितं कथितं ( ) स्तुतं ।
यो ददात्यनृतं हि स नो रक्षतु केशव ॥ १ ॥
तावदये चानतमं यदेतद्विलं जगतः ।
पश्यामि शान्तये तस्य कृपामृतमहादीर्घं ॥ २ ॥
ते नरा यशसो लोके किं तेषां नीचने (? ०) फलं ।
येन लब्धा हरेर्दीक्षा नाचिंतो वा जनादेन ॥ ३ ॥

The end is (cp no 2478)

यस्य श्रीमुनिदत्तानि वेदरचने रुपाणि दिव्यान्वलां
षट् तद्गतिमिषमेव मिहितं देवस्य भगो महतः ।
वायो रामचक्रो नय प्रथमक पद्यो द्वितीय यपुर
मज्जो यत्तु तृतीयमेतदमुना रथः कृत केशवे ॥ २३३ ॥
श्रीमानन्दतीर्थोपनिषद्विद्वत्पण्डितः ।
गोनति (? १ गोमती) सततं सेवा गीर्वाणो (? ०) शो
[सिद्धिदा भवेत् ॥ २३४ ॥

य सर्वगुणमपूरी सर्वदेवनिवर्जितः ।
प्रोयतां प्रीतं यत्नालं विष्णुर्न परममुद्धतः ॥ २३५ ॥

इति श्रीमानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यवेणोदाहृत कृष्णामृत
महाविष समाप्त ॥ श्रीहनुमद्गोमयमध्यातगतश्रीरामकृष्णवेद्या
सात्मकश्रीहयश्रीवल्लभोपनिषद् ॥ श्रीवेदकृष्णार्पणमस्तु ॥

यादृशो (?) पुस्तक दृष्टा ०

यदयं (?) करभय (? ०) धध मान (?) होन तु यद्वेत् ।

तत्तये धम्यता देव नारायण मनोःस्तु ते ॥

यदरीनारायणार्पणमस्तु सार्वार्थिकदेशे = श्री द्वि १०
पुष्पकृष्णे चोदयतां इदुगसरे ॥ श्रीविष्णुपूजाम् ॥

[H T COLEBROOKE]

2471.

1935 Foll 167, size 10½ in by ½ in
11-12 lines in a page, clear old writing,
of the 17th century

Tattvapraśāṅka, a commentary on *Anan*ti
tīrtha's Brahmasūtrabhāṣya, by *Jayātīrtha*
Bhāṣya, disciple of *Aśl*olīyātīrtha, the first
and the second *adhyāya*s. *Jayātīrtha* was the
sixth in the list of the high priests of the
Madhva sect, he died in the Śaka year 1190,
see *Bhandarkar's Report*, 1882-83, p 203

The commentary begins श्रीवेद्यासाय नमः ॥
श्रीमानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यो नमः ॥ निर्विघ्नमस्तु ॥

गुह्यानन्दो (? ०) शिष्योऽपि द्युतिपलमहलीदायैवोपादिह
चिन्तासंज्ञापलेषोद्भूतमितुलराशोपदेयानिदूरे ।
सद्विषयस्य भक्तिभूतिमिद्विषयभ्यामनानन्दयोगाद्
गम्य यदे मुकुटाभिषममलमल ब्रह्मवेदोत्पद्ये ॥ १ ॥

In the next verses some words are illegible
the writing being partly obliterated on the
right side of the page. The 4th verse
begins

श्रीमद्वसंसेवनलभ्यमुद्विष्टासुभोनिधयो ॥ ४ ॥

श्रीमद्रामायणसंनिपादसंग

व्याख्यानिनाददित्तिलदुष्टद

दुष्टादवारणविदारदक्षदोष

अष्टोभतोर्यमरासमह नमामि ॥ ५ ॥

यथ तत्पुष्पा ब्रह्मपुष्पा यथासति ।

याकुर्वे श्रीमानन्दतीर्थोपनिषत् ॥ ६ ॥

मंगसमेन नैमसं रथ्याद्विर्लभ्यते यथा ।

वाचो विमुद्दिमुद्ध्यै संगम्यते ॥ ७ ॥

अथाविद्यापदलपिहितनयनैरन्येषा व्याख्यातानि नम्र
मन्त्राणि यथावद् व्या)चित्स्यामुभयवार्ताचार्यैर्नयै प्रातिष्ठित
भाष्यस्य कैयत्याद्यसिलफलसाधनतासिद्धये निरतनाय(र निर
तराव?)परिसमाध्याद्यं च नारायणनमस्तारं प्रथयति ॥
यथारभ्य च प्रतिज्ञानांते ॥ नारायणमिति ॥

The first *adhyaya* ends fol 71a

Colophon इति श्रीमद्वदनंदतोयैभगवत्पादार्थाविवर्धित
तस्य श्रीमद्भक्तसूत्रभाष्यस्य टीकायां जयतोयैभिक्षुपिरचितयां
तत्त्वप्रकाशिकायां द्वितीयाध्यायस्य अंत्ये पाद ॥

[DE J. TAYLOR]

2472.

1662 Foll 60, size 8½ in by 3½ in,
10 lines in a page, fair writing, of the
first half of the 17th century

Tattvoddjotavarana, a commentary on
Anandavirtha's (i.e. *Madhva's*) *Tattvoddjyota*,
by *Jajatiṛṣa Dikṣita*. The *Tattvoddjyota* is
a treatise on *Brahman* soul and world, against
the *mayavadins* and *gunya vadins*

The *varana* begins

विद्योपनिर्दिष्टं ध्वस्तकारत्वे रमते श्रियः ।

अभिपद्य यथायोधं तत्त्वोद्घोषं विवृणुहे ॥ १ ॥

इहाविद्यातिमिरनिरतरे संसारकातारे परिसिन्नानामस्या
निरनुसन्ध्यातिकानु घोतनानासखि नमः प्रसादमनासादयताम
धिकादिपाननन्तानंदनिदागम्य परमपुरुषरसाद्योतस्य सिद्धय
समीहमानो भगवानाचार्यसमौतैरस्यविपुलैरपि निरंतराप्रप्रादि
मितपरिसमाध्यादेरंगमिष्टदेवताभिषूयन शिष्यान् आह्वयितुं प्र
करणादी निपादति ॥

सर्ववासिलमसक्तिः स्वर्गचोशोपदर्शनः ।

नितानादृशविशेषपेक्षेर्नो रमायति ॥ १ ॥

This *śloka* is the introductory verso of the
mūla. The final *śloka* of the *mūla* written
by the author himself, is

सत्यविशेषपतय मुक्तामुक्ताभावे ते ।

नमो नारायणमिषुदंदिनपद्वयं (scil) ॥

विश्वैवतुतोपपादनं खलेति । मुक्तामुक्ताभावेति च ।
चाप्येसादि तु नारायणस्यैव नम्यतोपपादनपेक्षाविहाशेषमिति
मंगल ॥

But *Anandavirtha* allowed some *ślokas*
composed by his pupils to be added to his
work. See the story, fol 67b, l 6. इत एतं
भगवदार्थावशिष्टप्रणीतं श्लोका । एवमथ कथां कथयति ।
पुंडरीकनभानिधानेन भाविना सह भगवत आचार्यस्य कथा
प्रवृत्तौ सप्तौ सम्प्रसादपत्रिमात्रिकेषु मोलितेषु आचार्यदेशेन
मात्रेण भोक्तृ प्रतिवादी तूष्णीं बभूव । तदार्थावेषे तस्याकथयत
सत मायाकृतनिवृत्तनोप(या)सोम्य निमित्तः । तदुपशेनायं
सबलद्वयोऽवस्थापलापातः । तदा त्वार्थावशिष्टा प्रतिवादि
भयंकरं भगवत्पाचार्यं तदभोष्टदेवतां नृसिंहं पोषष्टोकायां
बभूव । ते च श्लोका अविविधप्रपञ्चये शिष्योत्थितेन भगवता
प्रकरयानि निरपेक्षता । अत एव ते नाह्वयितुंलानुगतयामुनोद
कवत्प्रमाकर्ण्यतैर्गता एव । अना(र) अनेक(क)कृतृकत्वाद्य तेना
मन्योन्मसगतिः ।

पानदत्तवैपुल्लिहो मायावादिरिते मुक्तान्* ।

विदायै युक्तिनखरेदप्रभोक्तोभगवानासते ॥

पलायस्य पलायस्यै त्वरया भाषिदानवा ।

सर्वज्ञहरिरापाति तत्कौममदरापिपुत्र† ॥

द्वयत्र द्वयतानु भाविना प्रविशाम्यमर्तिद्विता गुहाः ।

कमलारमणायराधय सुमुह्येत्सिल्लभास्काष्ठा† ॥

नृहरिः सकलनामक (1) समुपैति हि सतिदानयान् ।

प्रपलायनमत्र तद्व्यर्थं त्वरया या (scil) वसतिगुहाय च† ॥

नयसानदतीर्थेदेवता नरकेशरी ।

विपाटिताज्ञानतय कपाटानुसुहृकृत† ॥

नयतमितवीरुषः खननतर्धर्षितामयि ।

अनेकमुखवदितो मुखगलाश्वं श्रीयति ॥

अनता जनबन्धुः । इतिहरी चिंतानचिरिरे चिंतामयि ॥

सर्वैः समुर्वोद्घोष(ः) समन पकालद ।

अनितो नयति श्रीशो रमायाहुलताश्रय ॥

रमायाहुलताश्रययो रमायाहुलताश्रय ॥

* The commentator says मायावादिरिते मुक्तानिति
पञ्चम आकाश (Pa vi 3, 21) इत्युक्तं ।

† No explanation of this passage is given in the
commentary

श्रीमदानन्दतोषाय हृदयभोजनमंदिरम् ।

कमलाक्षेपरीसकं प्रीयतां न पुरं पुमान् ॥

इति श्रीमदानन्दतोषेभगवत्पादाचार्यविरचिततत्त्वज्ञोक्तविवरणं
नयतोर्ध्वमिथुषा विरचितं समाप्तम् ॥

कृष्णं भाद्रपदे मासि घक्क्या भृगुवासरौ ।

गिरिया पुस्तकमिदं लिखितं रामतुष्ये ॥ १ ॥

अष्टेन पुस्तकमिदं लिखितमेवाहं मया ।

सज्जनैरप्यलोप्यय यत्नेन परिपालयेत् ॥

॥ विरोपकृतसंशारे ॥

[H T COLERIDGE]

2473.

1725b Foll 19, size 8 in by 3½ in, fair Devanagari writing of c 1750 A.D., nine lines in a page

Prapançamithyātānumanahāndana mārāna, a commentary, by Jayatīrtha Bhikṣu, on Anandātīrtha's *Prapançamithyātānumanahāndana*, the text of which is also given. It begins

नत्वा विश्वोदयस्यैवलेहेतुं पतिं धियम् ।

कुम्भे प्रपञ्चमिथ्यात्वानुमानव्यवहारोक्तिः (१२ पीठिका) ॥

अन्नाद्यस्य यत् इति सूत्रेण जगदुद्वादिनिमित्तकारणत्वं परस्य ब्रह्मणो लक्षणमभिहितम् । न च जगत्सत्त्वज्ञानवत्त्वेण तद्वास्तवं सम्भवति । सापि न चरोदोक्तिप्रपञ्चमिथ्यात्वप्रमाणं स्यात्तत्त्वज्ञानाद्युद्वादेन विनोपपद्यते इति तदर्थमिदं प्रकरणं सारभूतं भगवानाचार्यः । ननु कथं स्वयंसाधनेन विना निर्वैयम् । सत्यम् । तथापि आक्षेपकदेशसंशयनिवारणकारणस्य न दोषः । विश्वाद्ये च काटारोतयुपादनेन स्वयंसाधनप्रकारोऽपि अविशेषात्तद्विचारप्रकारादिप्राप्तं प्रारिखितपरिचयमात्रं दिग्भोजनं किमपि भगवात्पर्यं प्रकरणशब्दे कस्यादाचार्यो नानुष्ठितवानिति चेत् । कथमेतदप्यगतं । अनुचलभादिति चेत् । न । सात्त्विकस्य अनुचलप्रवृत्त्यवस्थानात् । अथ निवेशनाभावसाधनस्य इति चेत् । किमतः । न हि अथ निवेशनमेव तदनुष्ठानम् । नापि तद्वाप्यम् । कायकवाकचित्ता नामनेकेन भावात् । अथातनिवेशनादेव शिष्या अवगमिष्यति । यत् एव न तदनुष्ठाने अदोऽप्यीति । तत्र तावन्मायावादि नोदितं प्रपञ्चमिथ्यात्वानुमानमनुपपत्तिः । विमतं मिथ्यादुष्यत्वात् । यदपि तत्रापि यथा संप्रतिपक्षम् । सर्वे मिथ्येमुक्ते ब्रह्मणि प्रमायाभावात् । शुक्तिरजतादीं सिद्धार्थेना च स्वादिति विमतमिमुक्तम् ।

It ends

तद्वचनमुदाहरणं प्रसिद्धमेवेति ।

यत्त्वसादात्मनोऽयं प्रकरणम् ॥

कृतं तमेवाचार्योऽने स्तुतिप्रणामाभ्यां प्रीयति ।

यो दुःपते महाबन्धनस्यक्तिचिन्तामना ।

निर्दोषाधिकलक्षणाद्युक्तं धेदं समापति ॥

दूरयत इत्यनेन दूरयते इत्या बुद्धेयादिभ्युक्तिं सूचयति । तेन यदुक्तमात्मनोऽपि दूरयतादिति तदुपपादितं च भवति ।

उत्पत्तिस्थितिभंगं विषयं यस्मात्प्रपद्यते गुरुपात् ।

स जगति जगदर्थयोगो मय रमानाप ॥

इति श्रीमदानन्दतोषेभगवत्पादाचार्यविरचितप्रपञ्चमिथ्यात्वानुमानसंदर्भविवरणं नयतोर्ध्वमिथुनिरचितं समाप्तम् ॥

For the text of the original treatise see Burnell, Tanjore MSS, p 105a

[H T COLERIDGE]

2474

1832 Foll 44, size 9½ in by 4 in, careless, modern Devanagari writing, 9 or 10 lines in a page

Dvāntasiddhi, or *Dvāntavidyā*, a treatise on the dualistic doctrine of the *Pañcānta*, by Nirmalacarya, pupil of Śrīnibāsa

It begins

नि श्रीमदुदरं पूर्णं अक्षिपूर्वगुणकारं ।

अथैव ब्रह्मनादीनां गोपयन् हरिं भवे ॥ १ ॥

द्वैताद्वैतमते सम्पन्नं ज्ञात्वा मत्वा गुरोः पदं ।

प्रकारयते द्वैतविद्यां श्रुतसिद्धां कृतनी ॥ २ ॥

नन्वेतदुक्तम् । द्विविधं हि वेदोक्तवाक्यम् । एकं पदार्थनिष्ठम् ।

यथा सर्वं ज्ञानमनं ब्रह्म योमं विश्वानमम् प्राणेषु दृष्टतया निरिमादि ब्रह्म पदार्थपरमपरं ऐक्यरूपवाक्यार्थनिष्ठम् । यथा ब्रह्मब्रह्मत्वादि । द्वयमर्थसदार्थनिष्ठम् । तद्विद्वान्मोहि परमि तादी किं ब्रह्म का ज्यन्तात्मा को ह्यस्योत्तमं प्रभुत्वस्वरूपं मावतिज्ञासाधो सदादिवाक्यप्रवृत्तेर्विशदार्थत्वे प्राप्तास्मान्निर्वाहान् ।

It ends

सर्वं चतुर्धाभ्यां श्रीमद्वचनमोक्षतां ।

विमतां श्रीपते पादुगले तन्मुदायतां ॥

सम्यग्ज्ञान समाधाय तात्पर्येणावलोक्यता ।

निर्मलाचार्यरचना यचनायेयिदा मुदा ॥

इति श्रीमच्छोनिवामाषायेर्येग्नियनिबेलापायेकृता हैत
मिडि समाप्ता ॥ [Dr JOHN TAYLOR]

2475.

1669 Foll 81, size 9 in by 3½ in ,
indifferent modern Devanagari writing, nine
lines in a page

Paratathya pralambha, an exposition of the Vedānta system according to the views of Anandātīrtha, by Vyāyandra, pupil of Sarendra See Hall's Index, p 113, no cxxiii

It begins

लोपोदयच्छटाप्रे शिपिलितविगलनारकाहारहारी
नद्यत्रसन्धुक्तायचलित[५५]विन्दवसन्धायकाय ।

रथापद्योपनिषदतमनिपुमृच्छालेपगातापलेप

सो श्याद्धो प्याजसिंहो मिहितजनपरमो योरुभृंगार
[धारी ॥ १ ॥

ब्रह्मसामर्थ्याय नमः ।

श्रीमध्वदेशिकेष्टाय श्रीनृसिंहाय ते नमः ॥ २ ॥ ० ॥ ५ ॥

मृको ऽपि घायतर्केद्रो जायते यदनुग्रहात् ।

श्रीसुरेन्द्रगुरुस्तस्य पादौ नत्वा गिर भये ॥ ६ ॥

पित्रयोद्भवाश्चेष्टेष्ट पित्रदानदायिनी ।

तन्मते तत्त्वविद्रोहा परब्रह्मप्रकाशिका ॥ ७ ॥

इह निम्ननिर्दोषतयामव्यक्षिप्ते (I) स्त्रीकृतप्रमाणभाषेभ्यु सदेय
मौस्ये०

It ends भयसमाधेयत्वादुपेक्षित इति सर्वमनयधामिति
सिद्धांतसंक्षेप इति ॥

भुरेद्रमनिशिष्येण विजयोद्राह्यभिधुगा ।

नुसिहप्रोतये उम्मारि परतत्त्वप्रकाशिका ॥

ये भीममकुमुद्रया श्रुतिशिरस्तात्पथैभूमि पर
तस्य श्रीहरेर नान्यदिति त्रिष्टोत्रमख्यते ।

ततस्ते ददभक्तिसपदिता प्राप्ताः प तैरन्यह

मेघाज्यविजयीद्रुसयमिवचोगुरुः (१० संघ ?) मुधा

इति श्रीपरमहंसप्रकाशिका समाप्ता ॥ [सादिना ॥ २ ॥

JH T COLLEBROOKE

2176.

2022 Foll 93, size 9 1/4 in by 3 1/4 in ,
indifferent, modern Devanagari writing, ten
lines in a page

Tarkatindana, a treatise on the dualistic Vedānta theory, by *Vyāsa-yati*, pupil of *Brahmanyāśritha*, the *Anumanapāriccheda*. *Vyāsa-yati* died in 1339, see *Aufrecht, Cat. Cat.*, p. 619.

It begins एवं तन्मय्य त्वनगद्वयोरिति लघुप्रमाणे
 पेंदरूपं ज्ञाप्य प्रमाणमित्युक्त्वा गदतुयाह कननुमानमुच्यते ॥
 निर्दायोपपन्नितुमा । उपपन्नित्वेऽप्ये । निर्दायत्वेन पिरोपया
 यासिद्धादायतिष्ठाभिः । उक्तं हि पठनी । उपपन्नित्विं व्यास
 मिति संधेया इति । °

पटोऽभ्यामिलक्षणम् fol 11a, खंडनोक्त्यामिनिव
यानुपपत्तिम् fol 16a, प्रवेशवर्तानिपेयत्वयोर्व्यामिपहे स-
नोक्त्यामिनिप्रसंगम् fol 18b, परीक्षपदलक्षणम् fol
21a, उदयनद्युत्तोपाभिलक्षणम् fol 20a, नयुत्तोपा
भिलक्षणम् fol 30b, तार्किकोक्त्यामिनिप्रसंगम्
fol 31a, प्राभाकरोक्त्यामिनिप्रसंगम् fol 37b, नयु
त्तोपाभिलक्षणम् fol 38b, व्यापकत्वपरान्वित्यानुमिति
हेतुत्वम् fol 39a, केवल्यतिरेकिम् fol 58b, अत
एव पिबुत्तत्त्वनिर्णयटीकायां fol 50a, वंचापयसादिनि
यम् fol 60b, अमिनिप्रसंगम् fol 73a, व्यापकत्वपरान्वित्यानुमिति
हेतुत्वम् fol 79a, नयुत्तोपाभिलक्षणम् fol 80b, अमिनिप्रसंगम्
fol 92a, व्यापकत्वपरान्वित्यानुमिति
हेतुत्वम् fol 92b, व्यापकत्वपरान्वित्यानुमिति
हेतुत्वम् fol 92b

It ends एवमेवाभिज्ञोक्तं प्रमाणलघुये ॥ अतिशय
 व्याप्तिरिति हेतुविरोध इति ॥ सामान्येन एतेकहेतुभासानि
 यमभग ॥ — ॥ इति श्रीमत्परमहंसपरिव्रजानकाचार्याणां श्री
 मत्सच्चरणातीर्थमुन्यादयानां शिष्येण व्यासपातना निरचिते
 तर्कतीक्ष्णे ज्ञानभाष्यखण्डे ॥ [DR J TAYLOR]

2477.

539c Roll 30, size 9½ in by 3½ in
10-14 lines in = page, clumsy writing of the
beginning of the 19th century

Tathasara, a *paurnāṇī* poem on *srisṅṅ*, and *mukta* of beings, in 12 *adhyayas*, by a follower of *Madhya* Foll 4b, 20b, and in the last colophon, it has the epithet, "*Sula Saurāṇī-samādā*"

It begins

अमदुरुगदेहस्यभारतीयतवायुग ।
सोतापयमह यदे राव भेभ्रीष्टदायक ॥ १ ॥
नीमिषे निमिषयेषे चपय जीनकादय ।
द्वीद्वीता(?) वैषवे यदे मूतं पमदुरादरात् ॥ २ ॥
चपय ऊषु ।

मूतं मूतमहाभाग यद नो पटनी पर ।
प्यासप्रसादात् सवै हि त्व नु नानासि तत्तत् ॥

नारायणो योगनिद्रां कृत्वोद्ध पर पुनान् ।
यतदास्य पादास्यबद्धा मृष्टि समापयत् ॥ ३ ॥

इमेतदेतं वाक्मेपु पुराणानां छिन्नं छिन्नम् ।
नानाविधतया प्राक्त तत्तात्पर्यं यदस्य न ॥ ४ ॥

सर्वं विचार्य निर्यामि प्यासानुयुक्तं सदा ।
निद्राप्रकारं कथय निष्पत्त्यादीनां नु सर्वेश ॥ ५ ॥

एतदस्य(?) पक्षस्य यदस्यै प्रतीयते ।
तत्तयै चैव यद न मूतं मुद्रययो ययं ॥ ६ ॥

इत्युक्तं कथयामास प्यासशिष्यो हि सर्वेश्वर ।
मूतं समस्तजीपनिद्रैर निष्पत्तिद्वयेति कीर्तिता(?) ॥ ७ ॥

रमानिद्रा नु सा तेषा जगद्धापापमनात् ।
हरेर्यतिसामोप्यात् या च सेना प्रकीर्तिता ॥ ८ ॥

प्रातप्यानदधिरमात् ज्ञानादस्य भोजनं ।
स्वधिवचपथानं नु हरिपुत्रादिवर्जनं ॥ ९ ॥

हरिभैरवग्रेजेन मुक्तिद्वया प्रकीर्तिता ।
नृपजीवान् समारभ्य सा गंधर्वानु मानुषान् ॥ १० ॥

भुक्तिर्योग्या निरंजान् प्रतीकार्थवनां स्मृता ।
तेषां स्वधिव ध्याने नु स्मृतेददृष्टभग्नौ ॥ ११ ॥

It ends

प्यानप्रकाशं कथितं मनोनिर्लेताम् ।
इमेतत् कथितं सर्वं यद्यत्तयै भवार्थि ॥ १२ ॥
न यक्षयं नु सर्वेषां पुरतो मानिनां छायात् ।
न मानिकायं पूर्योय नाभकायं ज्ञायय ॥ १३ ॥
चरितगतस्वरूपाय न च वांछतमानिने ।
पक्षयं भाद्रपुत्राय चरितगतस्वरूपे ॥ १४ ॥

चालिकापानहकारकारिणे प्रीतये हरि ।

यत्रचुत्ता नु मुनयो हर्षनिर्भरमानसा ॥ १५ ॥

शशमुत्साधुवादेन मूतं यीराणिकोदम ॥ १६ ॥

इति श्रीतत्त्वसारे स्व प्रीतये माधवमय्यो ।

भूयात् सतां मुमुक्षुदं मनोवाकसंस्थितं सदा ॥ १७ ॥

अमदुरुगदेहस्यभारतीयतवायुग ।

सोतापयमनेनाह्वा(?)पमो ये प्रीयतां सदा ॥ १८ ॥

इति श्रीतत्त्वसारे मूतशूनिकसपादे द्वादशाध्यायः ॥

[H. T. COLLEBOCKE]

2478.

603b Foll 30, size 9½ in by 4½ in
careless Devanagari handwriting of about the
beginning of the 17th century, 11 or 12 lines
in a page

Vayastulistotra, a hymn in praise of
Anandatuṣṭa treated as an incarnation of
Vaṣu (*Vishnu*), by *Truṣṭramacarya* with a
commentary by *Veṅkatatūṭi abhiṣṭu*

The commentary begins

विषीनोनासविद्यीय(?) भक्तं भक्तपका हृदि ।

निद्रो निरक्षोपायां भगवन्भूतेशकारुणिक ॥ १ ॥

चिदानन्दं नु यदे सदा पद्मालयान्वितं ।

यदावदे(?) च मृगायां यदा वितनजगत् ॥ २ ॥

प्यास्यानन्दसना सुखमाराधनमुपविशता ।

करोम्यालोच्य पूर्वेषां प्यास्यानं पुष्टिमुदये ॥ ३ ॥

धस्य वायुसुतेतैतदभावापेया यथान्वितं ।

वेदाभ(?)यतिना प्यास्या क्रियते इत्यस्याम्ना

[[? वायव्याम्ना]] ॥ ४ ॥

इह हि पुंशपराधिविगीमरागाध्यनिर्गलकौटिल्यमना
विष्काकरी सकलविष्कलजिरीयवि सकलपापैरदो भगवान्
विष्कलमाधाय प्रधान(?)वादीरवराचय तत्त्वमनमान
नानेन(?) सखीदाननुनोययिन् वादुमिति विष्कौटुं पक्षोयि
यपपरिकमाध्यादिव्योतनकपक्षं चागानकपक्षाय वन्नुति
याप तन्मामागाराद्यन्त(?)प्रवपम्पं नन्तमानांनो
रोत । पक्षि ह्यप्योदित ॥

The text begins:

श्रीमद्विष्णोर्गिरिपराशरमुत्तमसौमदानन्दतोषे-
पेलोत्सापावैपादोन्मूलकलक्षणासौ भगवन्मुनिः।
पापो यत्र प्रवेशो विभूषणमहिता शारदा शारदे तु
ज्योत्सामहमिमतप्रोथयलितककुभा प्रेमभारं यभार॥१॥

There are forty one stanzas, the commentary on which ends fol. 27a इति श्रीमत्सविज्ञानिलक्ष-
णीयचरित्राभाषावैपरीतस्य चातुर्मुक्तिकोषस्य टीकायां श्री-
मद्देवतोषेभिर्गिरिपराशरायै समाप्तः ॥

Then follow thirteen more couplets on Vishnu, with a commentary, the first couplet being (cp p 797c)

यस्य श्रीसुदितानि पदेष्वने कथापि दिव्यामल
पदवदङ्गितश्रीमन्नेव(?) निहितं देवस्य भगो महत् ।
पापो रामपथोदयं प्रथमं पयो द्वितीयं ययुः
मयो ययुः तृतीयमेवदनुता येष कृतं केशवे ॥ १ ॥

[H T COLBROOKE]

2179.

1103a. Fol 17, size 12½ in by 4½ in, sixteen lines in a page, writing indifferent, about the end of the 18th century

Madhnavidhamsana, a commentary on the *Madhnamukhabhanga*, by *Appayya Dilshata*, son of *Rangaraja Adhvarivara*, who also wrote the text See Hall's Index, p 114, no cxv *Appayya Dilshata's* work is a refutation of *Madhva's* wrong interpretation of the *Vedanta*. It seems to be divided into five sections, the first of which is wanting here. The MS begins with a discussion of the second *sutra* of the *Vedanta* system (जन्मादिस्य यत्र इति), the first words being जन्मादिस्य परकीयनिदमपिकरणं यदुक्तं तद्विनिहासस्य तद्व्यति विचारविधियाको वक्ष्यते न प्रोषति लक्षणस्य वक्ष्या विचारस्य समर्थेणास्तविषयनिर्देशास्तमिति तत्र चरते ।

The words of the text are marked with red colour the first piece of this kind, on the first page, begins तत् वक्ष्येति कदा, but it bears

some number between 30 and 10 Fol 4b ends the second *adhyāyana* (see the marginal note in Colebrooke's handwriting), and begins the discussion of the third *sūtra* of the *Vedānta* system (ज्ञानयोगिनित्वादिति) Fol 8l ends the third *adhyāyana* Hero *Appayya Dilshata* calls his work चार्नदतोषेकृतशास्त्रमुपायनं Fol 10b ends the fourth section, on fol 15a the annihilation of *Madhva* is complete, in the sixtieth *śloka* of the text. The last piece of the text has the number 62, fol 17a

The end is यद्य सनाम वंदनाम च कौतव्यं प्रकरयसमिति दर्शयति

विद्वदुरोपेक्षितविष्णुनिदम्वरम्य
श्रीसर्वतोमुखमहाप्रतापानिमूर्तो ।
श्रीरंगारामविरचितं धितचंद्रगोभिर्
पत्तर्कव्यदीधिति इति प्रथमस्तुतम् ॥

योग्यं धितपदमकरोत् महितपि मज्जालानुवर्तमानम् ।

श्रीते पुण्यपते श्रीकामाक्षीमेतस्य ॥

इति श्रीमद्भट्टानन्दकुलचलपित्रीशुभे श्रीमद्देवतोषेभिर्गिरिपराशरमुत्तमसौमदानन्दतोषेभिर्गिरिपराशरायै विपरिमूर्तोपेक्षितस्य कृति मय्य
श्रुतमेवमप्यस्तानि मय्यपिदमं समाप्तः ॥

[H T COLBROOKE]

8 *Nimbāditya*

2480.

164. Fol 106 (and one *trifolipatra*, 12*), size 12½ in by 4½ in, twelve lines in a page, fair writing

Sariralanamamsabhashya, a commentary on the *Velantasutra*, by *Bhaskara Acarya*. This was the original name of *Nimbāditya*, see Wilson, *Relig Sects*, vol 1, p 1, Hall, Index, p 115. In the colophons of chapters the author is called *bhagavad Bhaskara*, with the exception of *Adhy* iv, p 3 (fol 102b), where he is called *Nimbabhashkara*

Nimbāditya (*Nimbarika*, *Aiyamananda*) was a disciple of *Narada*, and his followers are called *Sanakadi sampradaya*, or (popularly) *Nimbatis*, see also Raj Mitra, Notices, m, p 184

It begins

अनकादिकाश्याय नारदाय महात्मने ।

नवाहं भास्वराचार्यै सूत्रभाष्यं स निर्मये ॥ १ ॥

ब्रह्मयन्त्रविनिर्मुक्तिकारणं ब्रह्मसूत्रमिदमुद्गी यतः ।

श्रोत्रियव्रतकर्मलक्षणभास्वरं पादरायणमयि नमामि तम् ॥ २ ॥

सूत्राभिप्रायमवबुद्ध्या स्वाभिप्रायप्रकाशनात् ।

व्याख्यातं परितः शस्त्रं व्याख्येयं तद्विमुक्तये ॥ ३ ॥

‘व्याप्तौ प्रकाशितासा’ ।

The first *adhyaya* ends fol 38a, the second fol 66b, the third fol 93b

Date of the copy सत्र १९२९ पीप्यशुक्लपचम्यो चन्द्रे वासरे । [H T COLEBROOKE]

2481.

3273 Foll 112, size 13 in by 6½ in fourteen lines in a page, good modern writing

Sarirakamimamsabhasya, a second copy of *Bhaskara's* commentary

It begins तन्मन्त्रम्, omitting the preceding couplet

The colophon is श्रीमद्विद्वत्पद्मनाभश्च श्री श्री १०५ श्री श्रीमद् नृगराचार्याणां वठनार्थं इदं पुस्तकं श्रीयूदायवे दिव्यदेशस्थे लिपिकृते दासनागमस्य च दामदाम पुरुषोत्तम रामानुजदास इदं पुस्तकम् ॥ समत् १९११ चैत्रशुक्लपक्षे त्रिषी रव्या ६ गुरुवाहरे पुष्पनक्षत्रे श्रीरत्न शुभ मूलात् । [A C BURNELL]

2482.

1638a Foll 27, size 10½ in by 1½ in fairly good, modern Devanagari writing, ten lines in a page

Nimbādityabhishtasya vakhyanam, glosses on *Nimbāditya's* commentary on the *Vedanta sutra*

It begins इह खलु ब्रह्मज्ञानात्परम् पुरुषार्थं भवतीति श्रुतिस्मृतिपुराणादिविद्धि । तत्र ब्रह्म श्रीभागवते उदति तत्र ब्रह्म विद्वत्तत्त्व यज्ज्ञानमद्वयम् । ब्रह्मेति परमात्मैति भगवानिति शब्दत इति वाक्यात् ०

Fol 4b अथातो ब्रह्मनिष्ठासा ॥ खत्र ब्रह्मज्ञानेन सगुण निर्गुण च । एत एवाद्ये उक्ति ०

The second *carana* ends fol 12b, the last *sutra* commented upon corresponding to 1 2, 29, अभिव्यक्तेरियात्तरव्य, 1, whilst the first *sutra* of the third *carana* corresponds to 1 3, 19, उक्तव्यक्तद्वयैवैतत्स्वरूपम् ।

Adhy m ends fol 26b

The MS ends इति द्रष्टव्यमिति भाष्यं जनेनोभय रूपवत्तुम् ॥

इति श्रीनिगदितभाष्ये (1) शरीरकभाष्यस्याविरोधेन व्याख्यानं ॥ वेदादश्रीवत्कराचार्यभाष्यमगमनम् ॥ पक्ष २१ ययत् २५० इति सप्तम्यैम् ॥ [H T COLEBROOKE]

2483

3043 Foll 57, size 11½ in by 5½ in thirteen lines in a page, written in the middle of the 18th century

Vedantaratanamajusla, a commentary on *Aiyamananda's Dasasloki*, by *Purushottama tarya* See Hall's Index, p 114, nos cxvi and cxvii Some of the dates given by Hall, and by Bhandarkar, Report, 1882 83 p 20, appear in the introduction of the commentary *Aiyamananda* (or *Nimbarika*, *Nimbāditya*) was a Tishinga Brahman He wrote also a work called *Vedantapriyatasaurat* ॥ He was the guru of *Srinuasa*, who again was the guru of *Purushottama* *Aiyamananda* is represented as an avatar of *Vishnu's Datt*, and *Srinuasa* as an avatar of *Vishnu's Mall*

The work begins

यो ब्रह्मसुखमिदं दिव्यं वेदादश्रीवत्तु हर्षम्
तं वेदे मनसा गिरा च शिरसा श्रीश्रीनिवातं गुरुम् ।
कठं यस्य चकानि कौस्तुभमिदं वेदादश्रीवत्तु
भक्त्यै श्रीद्वैप्यै शस्त्रव्यवहारे कर्तव्यमिति मुनि ॥ १ ॥

इह सकलद्रव्यरुद्रादिकरीडकोटिवेदितपादपोठेनान्तर्वाचि-
तस्याभाविकसकृपगतिवैभवेन ज्ञानबलेष्वेवैयैकाकृष्टवात्स-
त्यदयानितिघाटनंतकस्यापुनरांतवेन जगज्जन्मादिहेतुना सर्व-
श्रुतिशिरोरत्नवेदांतवेद्यचरखेन रत्ननिवासने भगवता श्रीवासु-
देवेन निष्पुतात्मस्यापितवेदमार्गसंरक्षणाय नियुक्तो निरतिशया-
त्मप्रिय आत्मशक्त्युपेक्षितानंतशक्तिः स्वहस्ताधारको निनायुधः
कोटिभूदसमप्रकाशो भगवान् सुदृशोऽन्योनितलावतीर्णोऽन्तिलि-
गद्विजयराजना तस्मिन्नेव देशे नियमान्दामिधो भगवदोयां
मनातनो कली नशो वेदांतसंततिं प्रयथैयिष्यन् शारोरेकमी-
मांसापाक्यायैरुपेदांतपारित्नातमोऽभास्यादिपंचपरचनयामेन
मयैवेदांतार्थसंग्रहेय संक्षेपाभासः । तस्य च विधिप्रारोपनयता-
दिंसंस्कृतापीतपदगद्युतिनिहासितप्रमैमीमांसातिरक्तकर्मफलदि-
विषयमदेहकतत्फलनिर्धियभगवद्विद्वत्पादपटगुरुभक्तिमंघ्रममु-
खापिकारिकत्वेनानंतार्थित्यापरितिसकृपगुणशक्तिवैभवपरमस-
भूतश्रीवासुदेविषयकत्वेन श्रीभगवद्भार्यापतिलक्ष्यमोक्षप्रयो-
जनकत्वेनार्थित्यापारान्तिगभीरुतिशयत्वमाकलय्य मंदमतोनां
सर्वशास्त्रार्थनिहासनां शिचिलप्रयत्नानां शास्त्रार्थविचारस-
मर्थानां मुमुक्षुष्यानुपकारार्थवेदांतरत्नभूतां शास्त्रार्थैकामधेनुं दश-
श्रीकोमापि निमैने । तथा च तत्रैवोक्तं स्वयमेव चपापीतपटैग-
येदेन कर्मफलविषयकधायाद्यत्वेभ्यप्रकाराकायत्वमसंग्रयारिहेन
तत एव निहासितप्रमैमीमांसातिशयकर्मफलविषयकज्ञानवता
कर्मप्रज्ञानकलधोः सांतत्वान्नज्ञसातिशयत्वनिर्गतज्ञानविष-
यकव्यपमायतातनिर्धेन भगवत्प्रसादेभ्युगाः (१) तद्वैनेत्राष्टषटे-
ताचार्यैकद्वेन गुरुभक्त्येकहादेन मुमुक्षुष्यान्तार्थित्यस्याभाविक-
स्वरूपगुणगत्वादिभिर्बृहन्मो यो रमाकांतः पुरुषोत्तमो ब्रह्म-
गद्गाभिधेयलक्ष्मियका जिज्ञासा ततः संपादनीयैश्च वाक्येन
तथा च शास्त्रं स्थापयोऽभ्येतव्यः (२) न गुरुमेपाधिगच्छेत्तत्वातिः
चार्यैश्च ब्रह्मविद् (१) यद्येह कर्मविज्ञो लोकः द्योतते ह्यवेवामुन
बुद्ध्यातिगो लोकः द्योतते (१) परोत्य लोकान् कर्मविज्ञान्
प्रयतो निर्देवभायत तास्यकृतः कृतेन (१) नृं यदा परमा-
त्यवोर्ग (१) यदा परमः परमेत रुक्मवरी कर्तारवोर्ग पुरुषं
प्रयवोर्ग (१) यद्य हेवे चरा भक्तिरथा देवे तथा गुरौ तस्यैव
कपिता संपादः (२) प्रकाशिते महात्मनः (१) ब्रह्मकृतः (२) परयति
पौनःशोकः धामुः (३) प्रसादात्म्यमात्मनात्मनः (४) स्वयमेव वृत्तते हेन
तत्त्वः (१) मयै वेदा सत्यज्ञानमर्थि (१) तं त्वोपनिषत् पुरुषं
पद्यामः (१) नमामि संपादित दवाविज्ञानं ज्ञानमोनिज्ञानं वेदेषु
मयैरत्नैव पद्यः (१) निरन्तरं (२) परमं साम्यमुपैश्च इन्द्रविना-
मतिश्च पौनःशोकः चरयो ज्ञानवद्वया पुरा नम्रपरमात्मनः सम
भाष्येभाषगा तद्विज्ञाय मोक्षप्रयत्नज्ञां तनु ज्ञानवदां नमामि

सर्वेष्वचसां प्रतिष्ठा यत्र ज्ञाश्रयतीत्यादि भाषितं चेदं वाक्यं
श्रीजंसावतारैः श्रीनिवासार्थैश्चरयैः उक्तं च विश्वाचार्यैश्चरयैः

शंसावतारः पुरुषोत्तमस्य

यस्य ध्वनिशास्त्रमर्चयशक्तिः ।

यत्संप्रमाणान् ब्रुव आप्रकाशम्

तं श्रीनिवासं शरणं प्रपद्ये ॥

इति ब्रह्माष्ट मिताधरैः कोष्ठचतुष्टयात्मका वेदांतरत्नसंग्रह्या
मित्रव्याख्या यथामति विधीयते तत्र प्रथमे पदाधे रत्नसंग्रहः
द्वितीये संग्रहायनिर्णयपूर्वकतत्त्वमात्राकापरित्यक्तः तृतीये
आधनकदंवरत्नसंग्रहः चतुर्थे पूर्वोक्तशास्त्रार्थैस्वरूपपूर्वकलक्ष-
संग्रहः इति विवेकः ॥

The first section ends fol. 29a : इति श्रीभग-
वान्पुरुषोत्तमाचार्यैरर्चयितव्यां वेदांतरत्नसंग्रह्या
विद्वतैः पदाधेसंग्रहाधारे नाम प्रथमा कोष्ठिका ॥

The second section ends fol. 36a : ० वाक्यार्थै-
संग्रहाधारे नाम द्वितीया कोष्ठिका समाप्ता ॥

The third section ends fol. 50b : ० आपनसंग्रहा-
धारे नाम तृतीया कोष्ठिका ॥

The end is :

संदानानुपकाराय ब्रुष्ये तत्त्वदर्शिनो ।

श्रीकृष्णप्रोतयेत्ये मे कृतो वेदांतसंग्रहः ॥ १ ॥

प्रयोदश रमाकांतो गोपीनतनमोहकः ।

करीतुं जगतां श्रेयो संगलायतनो हरिः ॥ २ ॥

यः श्रीनिवासो बलिहरेदमेवो

न यत्सकृत् प्रतिज्ञं (१) त तर्कः ।

यो ध्यानयोगेन विमुक्तमस्मै

दृष्टो मुकुन्दो सुप्रयति स (१. तं) मुहं ॥ ३ ॥

इति चो तमदिति श्रीपुरुषोत्तमाचार्यैरर्चयितव्यां वेदां-
रत्नसंग्रह्या विद्वद्विरत्नविद्वतैः कलादिरत्नसंग्रहः कोष्ठमुरीयं
समाप्तं चरयैः ॥

[Dr. J. R. BALLANTYNE.]

2184.

3100. Foll 31; size 9½ in. by 5 in.;
modern Devanāgarī writing; thirteen lines in
a page.

Laṅgha-Vedāntaratnāmaṅgalaḥ, an abridgement
of the preceding commentary.

The next chapter († II 4) begins -

पद्यामपद्या भवसिंधुसार

साधो यथा पद्यविज्ञानवक्ता († ० पक्षे १) ।

भक्तानुकूलं गुरुकरीषारम्

तं यामुदेयं प्ररतो प्रपद्ये ०

इति श्रीमत्पद्मनाभयोगे स्वर्णश्रीरामचंद्रो विरचिते नाम
निर्देशो नाम चतुर्थोऽध्यायः ॥

Chapter II 5 begins fol 15a

श्रीराधिकाकृतपदार्थविद्विजयसुखपरामर्शेण ।

संभाषयंतं स्वगुरुपुत्रिणा विचारकं भाषायेन मुनिनाम् ॥ ०

This chapter, which might be expected to
have concluded the work, ends with three *śloka*s
श्रीमुपसृज्य * ॥ एवं हि निवारकं उपदिशाम ॥

भावयामे विद्यमानो न दुश्यते परिशुष्ये ।

निवारिणी ० ॥

नमस्समो भगवते निवारिणीय श्रीमते ।

शास्त्रमारोहारेण यो मंथे विज्ञाहोषकार (I) ॥

इति श्रीमत्पद्मनाभयोगे द्वितीयपत्रके सप्तनिर्देशो नाम पंचमो
अध्यायः ॥

Ch II 6 begins fol 36a

श्रीराधिकाकृतपदार्थविद्विजयसुखपरामर्शेण ।

श्रीविमर्शो नेत्यहमी यथोर्थं संस्य संशयि परानुरागं ॥

It ends

वंदे श्रीमन्निषादित्यपदद्वयं सदान्वितं ।

येन तौषोपकाराय संविश्या विशदीकृता ॥

इति श्रीमत्पद्मनाभयोगे हंसयशो सुभक्त्ययामचंद्रो विरचिते
द्वितीयपत्रके श्रीनिषादाचार्यनिषादकैसवादे यागनिर्देशो नाम
षष्ठा अध्यायः समाप्तः (†) द्वितीयपत्रके सप्त १६३३ चाष्टि
नाम शिरो पत्रे पंचमया श्री गुरुवासो रामकृष्णदासेन लिखित
कार्या मधो जुगलकेशोरपनाधि संपूर्ण ॥

For a complete MS of the first *pancaha*,
see Raj Mitra, Notices, in, p 183

[H T COLEBROOKE]

2187.

556b : fol 89, same size, fair Devanāgarī writing of the earlier part of last century, ten lines in a page

śulamāra Samskṛti (Vratapañcalanirṇaya), another *Vaiṣṇava* treatise, of the same sect, by *Audumbara Rishi*, disciple of *Nīlācala*

It begins चो सर्वादिपदो मंहिता लिख्यते ॥

श्रीमती राधिकाकृष्णा कादिनी प्रणाम्यह ।

यायाधित गद्याधित मत्तदपचनितं ॥

चतुर्नारदनिषादकैन्धार्ययान् गुरुधाम्ना ।

नत्वा त्रय्यतमादुत्तमं प्रत्यक्षकमुच्यते ॥

श्रीनिषादाचार्यविरचो निषादित्यनुगाधुनात् ।

नित्यकृतं निषादाद्या नेमिषिक्तं मुपुष्टयान् ॥

नित्यकृत्यमपर्ययो वदन्ति भाग्यपत्रके ।

पद्यादिषट्पथं नेमिषिक्तं यद् प्रभो ॥

यद्यमर्षितो हर्षे निषादित्य उपायः ॥

श्रीनिषादानुग सत्यमुहं ते सकलोचितं ॥

संवादयितुमिहं ते प्रपद्ये तत्तदपचनं ।

पद्यादिषट्पथं काले निरोच्यते यतः ।

नेमिषिक्तं कालोच्यं पचयतपरायणे ॥

एकादशोक्त्यमहोत्सवमत्तं सैतिमन्तकारविधिमत्तं तथा ।

अथ मत्सादमतमेकभाषत श्रीराधिकाकृष्णागुणार्थनमत्तं ॥

सत्यामद्विगुणविहसन्नमत्तं मतो वदंति तत्तदपचनं त्विदं ।

एकादशोक्त्यमहोत्सवमत्तं तत्रैकतादृशं समन्वयमत्तं ॥

This treatise, like the preceding one, has
chiefly been compiled from *Purāṇas*

इति श्रीपरमहंसवैष्णवाचार्यश्रीनिषादकैभगवानुपपादशिष्ये
श्रीदुर्वरविद्या कृत एकादशोक्त्यमहोत्सवमत्तनिर्णयः fol 79

It ends

नमो नारायणायादी कुमाराय ततो नमः ।

नारदाय नमस्तस्मादुच्ये यस्मान्नने ॥

तुष्टिमकृतहंसाकारमाविर्भुक्तो

हरिहरि निरुपमि हानयिष्यन्कुमारान् ।

ददयिष्यस्यस्यो विद्यायादिशय

प्रथममुत्तमं ह हं हं हं प्रपद्ये ॥

* Neither the three *śloka*s that follow, nor the preceding one, are found in the MS of the *Audumbara Samskṛti*.

पदनुगमनशीला वैष्णवाः संप्रदायाद्
इह च परमहंसाः संतया सूच्यमानाः ।
विशदहृदयतो राषामुक्तुं दी भजते
निजभजननिदानं हसरुपं भजे न ॥

शिवविधिकमलालैगुस्परौवादिशब्दः
प्रलयजननरक्षोभ्य (० व्याभ्यः) समयाथैकात्री ।
सकलगुरुतमं तं कृष्णदेवं सदासं
परमपुरुषमोक्षं हंसरुपं प्रपद्ये ॥

जगुषविपित उच्चैर्भक्तियोऽं स्वहार्दं
सत्कथरमुनीनां दिष्टयान्मो मुकुंदः ।
भयभयहरणं तं वासुदेवं गतिं
सततमरणमग्ना हंसरुपं प्रपद्ये ॥

इमां हंसचतुःश्लोकीं पठतां वापनाशिनीं ।
विसेष्य यः पठेत् स्वाम्परमहंसवैष्णवः ॥

एव व्रतपथकं स्वं श्रीनिवासनागुणं यः ।
सादिष्टयात्रमस्तस्यै निवादिष्याथ धीमते ॥

इति श्रीपरमहंसवैष्णवाचार्यश्रीनिवासेभगवत्पुण्यपादशिष्ये-
श्रीदुर्बराविद्या कृतः सत्यागद्वैतार्थविहिनमव्रतनिर्देशः ॥

[H. T. COLEBROOKE]

9. Doctrine of Faith (Bhakti)

2488.

8 Foll 67, size 13½ in by 4 in, Euro-
pean paper; good Devanagari writing, five
lines in a page

Sundilya-sūtra, a century of aphorisms
inculcating the doctrine of faith as the sole
means of attaining final emancipation, with
Śaṅkara's commentary, entitled *Satasūtraya*
Ihāśhya

The authorship of the *sūtras* is wrongly
ascribed to *Sundilya*, probably on the ground
that his tenet as to the efficacy of devotional
meditation on the Brahman is (apparently
approvingly) referred to by the author

Text and commentary have been edited by
J R Ballantyne (1861), and translated by
Prof E B Cowell (1878), for the Bibliotheca
Indica

This seems to have been Ballantyne's hand-
copy from which the edition was prepared,
there being numerous interlineary notes and
readings, apparently added by himself

[J R BALLANTYNE]

2489.

2937 Fol 1, size 10½ in by 5½ in, fair,
modern Devanagari writing, seventeen lines
in a page

Sundilya sūtra, without the commentary

[J R BALLANTYNE]

2490.

2116b Fol 1, size 9½ in by 4 in, in-
different Devanagari writing of about A D 1650,
21 lines in all

Puṣṭipratīkhamaryādagrantha (or -*bheda*), a
treatise, in twenty-five couplets, on the three-
fold path to faith (*bhakti*), indicated in the
title, by Vallabha Dīkṣita, the founder of
the Vaiṣṇava sect of the *Gokulaśāstra* Gostāminis
(*Gossains*) or *Rudra-sampradāyins*

It begins

पुष्टिप्रसाहमयोदापिरोपेक्षं वृषक् वृषकः ।

श्रीपदेहक्रियाभेदेः प्रगाहेन फलेन च ॥ १ ॥

पठ्यामि सर्वमदेहा न भविष्यति द्युतुतेः ।

भक्तिमार्गस्य कथनानुसंहितोक्तिं निश्चयः ॥ २ ॥

इति भूतमर्गविमुक्तोः प्रगाहोऽपि व्यर्थमिति ।

वेदस्य विद्यमानतामयोदाऽपि व्यर्थमिति ॥ ३ ॥

It ends-

दुष्टानि भगवत्प्रोक्ता सत्त्वानां ननु ये पुनः ।

प्रगाहेऽपि समागत्य पुष्टिपथेन पुन्यते ॥ २५ ॥

मोऽपि तेनानुतेः यातः कवेनां भाषते यतः ॥

इति श्रीपुष्टिप्रतीकशिरःशिरः पुष्टिप्रसाहभेदादयः समाप्तः ॥

[GATEWAY]

2191.

2126b Foll 27, size 9½ in by 1½ in, indifferent Devanagari handwriting, 8-11 lines in a page

Pushyarakhamaryadamarana, a commentary on the preceding treatise, by *Palimbara*, son of *Sri Yadupati*, and pupil of *Vallabha's* son

It begins

नम श्रीवल्लभाचार्यपरमात्मनो देवे ।

पुष्टिमहात्मनो दानाद्वारका येन शोभिता ॥ १ ॥

न भेदेन कुत्राप्यतिरूपिरे किंतु प्रियतया
विभेदो न तस्मिन् रूपेण नपि हाने अतिरूपे ।

विभेद केन स्यात्प्रकृतमिदं पुष्टिरेतरतया
प्रसाहाने स्यात्प्रकृतचरणप्रापक पिभो ॥ २ ॥

श्रीवल्लभमृतचरणीभोरुहमकरंदमनपुष्पस्य ।

अयंति निगूढविस्मयिनितालां तस्य रूपां ॥ ३ ॥

इह हि विरूपत्वेन भगवद्गत्वेन गुणेषु शीघ्रेषु केषांचित्सु
रूपात्ममात्रं केषांचिद्व्यवहारस्य केषांचिद्व्यवहारं केषांचिद्व्यवहारं
समाश्रयते इति कुत? फलभेद कुतो वा स्वरूपभेद कथं वा
केषांचिद्व्यवहारस्य देहक्रिये इतरेषां च तदनु रूप इत्यादि
प्रकारेण स्यात्फलविपर्ययादिव्यवहारप्रकाराद्व्यवहारं रूपाद्व्यवहारं
संदेहवारणाय तदुदाहरणमात्रमात्रमात्रं निरूपयितुं बहूनां भेद
ज्ञानादेव निवृत्तिरिति कृत्य मयि च भेदनिरूपणं प्रतिनानते
पुष्टीकृतं । एतन्मात्रं च विशेषणोक्त्यादिरूपव्यापकैक्येन
नानाविधेः समीपपर्याया सविच्छेदेन फलेन च मृगक मृगक
भिन्नं भिन्नं यथा स्वरूपं वक्ष्यामीत्यर्थः ॥ ०

It ends

इति श्रीवल्लभाचार्यपरमात्मनो देवे ।

शोभिताद्वारका यात्रा खजुरा विशदीकृता ॥ १ ॥

निपुण विभाव्य सततं विलसद्

रससिंधुचंद्रमुखपामुत्तं ।

विकृतं मयास्य कृतमेतदहो

भरहस्यमिति विपुलैकमुखं ॥ २ ॥

श्रीवल्लभमदनचरणरेखिकतानश्रीयदुपतिनयनपीतांबरवि
चित् पुष्टिमहात्मनो दानाद्वारका येन शोभिता ॥ १ ॥ सवत् १९६६ चतुर्थ
शुदि २ सुषेपुर जगदीश्वर चरित्रालम्बे[न] गोपीपुर मथ
स्वित्तहरीयोपदेशादासगृहे लिखित ॥

Cf F Hall, Index, p 147, where a *Pushy*
prathamaryadabhedamarana is ascribed to
Vallabhacarya himself [GAIKAWAR]

2492.

2386c Foll 3, size 7½ in by 1½ in, indifferent Devanagari writing of the early part of last century, thirteen lines in a page

Pattraalambana, a short treatise on the conduct of life, by *Vallabha Dikshita*

It begins श्रीगोपीजनपद्मभाय नमः ॥

लौकिको वेदिकेन व्यवहारो द्विधा मतः ।

लोकनिष्ठ पुरस्कृत वेदिको बोध्यते यथा ॥ १ ॥

लोके शब्दार्थसंयोगे रूपं तेषां च यादृशं ।

न विषादस्तत्र कायां लोकोक्तिरिति भावयेत् ॥ २ ॥

ब्रह्मपदे निरुक्तिरु न यत्कथं कथयिष्ये ।

यत्ततो ब्रह्म सत्यं हि व्यवहारस्तु लोकतः ॥ ३ ॥

ये धातुशब्दा यथायं उपदेशो प्रकीर्तितः ।

तत्पदार्थां वेदप्राज्ञैः कथितो नाम्नायां स्मृतः ॥ ४ ॥

It ends [partly in prose]

स्वापितो ब्रह्मपदो हि सर्ववेदांतगोचरः ।

काशीपतिस्त्रिलोकेशो महादेवस्तु तुभ्यं ॥

कस्यचिद्व्यवहारं संदेहं न मां पृच्छतु सर्वथा ।

न भव तेन गत्यं प्राप्स्यस्यति न गतिः ॥ [मयात्र हि ।

दिदितु] (दिदि° comm) यादितो द्वारि पिष्टेयस्य

विद्वद्भिः सवेद्यं चायं ते हि सम्मार्गव्यक्तः ॥

इति श्रीवल्लभदीक्षितानां पञ्चावलंबनं संपूर्णं ॥

See Hall's Index, p 160

Vallabhacarya was born in 1478, and died
in 1530, see Aufrecht's Cat Cat, p 555

[GAIKAWAR]

2493

2080c Foll 13, size 8½ in by 4 in eight lines in a page large Devanagari writing

Brahmavedartha, a commentary on *Krishna vallabha* s (i.e. *Vallabhacarya's*) *Pattraalambana*, by *Tapisa*, his pupil It begins

नत्वा शास्त्रपुस्तकं श्रीकृष्णवल्लभं गुरुम् ।

पञ्चावलंबनस्यास्यां तापीसुतस्तु स्मृतम् ॥ १ ॥

सभायां मिहवदन्ममर्द्धतमासुरम् ।

सतकैमुपजीव्यैव सर्वत्र विजयी भव ॥ २ ॥

लौकिको वैदिकश्चैव ।

It ends.

गिरि विभज्य रचितः ग्रंथाः सुविदुषो म्रियः ।

अप्रसधैः प्रसन्नैर्वा भवितव्या न मे द्यतिः ॥

सप्त. १७६१ वर्षे चैत्र वदि ११ गुलायदासवत्सख्येत लिखित ।

For some devotional tracts by Vallabha and his son Vitthalesvara, see nos 2515-19

[GAIKAVAR]

2494.

2543d Foll 7, size 9½ in by 4 in, legibly written, in Devanagari, c 1750 A D, nine lines in a page

Viśvathaleśaśaśantropariśeṣa, annotations, by Gopasvara, on a treatise by Viśvathaleśa (son of Vallabha), in which Krishna is identified with the Brahman of the Vedantists

It begins

चप ओमस्तुभुचरणाः फलप्रकरणीये स्हादमयेविशये
 मेयमुक्तभगवत्प्रवचशात् प्रकटयितुमावा ओमदाचार्यचरणा
 त्रिशासितवात्सल्यविद्यासाधितस्य तदयमेव्यै रहस्यान्मयेतदस्य
 स्मृतीकरत् कदाचित्तदनामिमत खेदनुचितनिमित्ता भावसमाजदेव
 सभाययतः प्रकरणाध्यायै कियतीनि कारिकाभिर्विशदयति ॥
 प्रसीदति । ०

It ends - तेन सर्वज्ञभाषादिनिरूपणस्य चापेक्षितसम्-
भक्त्यै सर्वं रमणीयं ॥

श्रीयज्ञभात्मज(म्)श्रीपद्मलेशाहिमेविना ।

गौपेणरेण लिखितमास्त्राभेत्तुदे सती ॥ १ ॥

इति आगोपेयपरिचितः श्रीमद्भलेगस्तत्रोपरितेयः ॥

Cf Hall's Index, p 151 (*Sralantratekhana*)
[GAIKAWAE]

2495.

2366b Foll. 12; size 9 in by 11 in, fairly written, in Devanagari, fol 1 by a different hand from the rest (apparently the same as that of the last MS), nine lines in a page

Vadakahā, a treatise advocating Vallabha's doctrines, by Gopelara, son of Kalyānaraya

It begins

जयति श्रीमदाचार्यराजो ऽर्षामहर्षणैः ।

एवमर्थादिगतभांतितापो याभिर्निर्धारितः ॥

ननिहानादी संसारे केचन लोकायतिकात्यागभौतने
प्रशंसति । अन्ये तु स्वार्थमैश्वर्यादिकमेव बहू मन्यन्ते वदन्ति च ।

नमो शक्त राजवृधाय पाद्मस्यगृहशारिने ।

सामादिवारुप्याय विगर्गफलदायिन इति ॥

अपरे पुनः कौत्सधमेन यतत्रे यतंति च ।

यावत्कीर्तिर्मेनमस्य पृथ्वालोकेषु गीयते ।

तान्नृपैसहस्राणि पुण्यलोके महीयत इति ॥

केचन पुनः कामानेव साधयति वदति च । शरीरेस्थिति-
हेतुत्वान्नाहारमधैशो हि बाबाः कल्पभूताश्च धमैर्धैर्योतिरिति ।
तत्रेहरे स्मार्तिध्याचारमाधरति वदति च । धर्मदैर्घ्यं कामश्च म-
हिमये न मेध्य इति । आचारमभवो धर्म इति । ०

The *Padmapurāṇa* is quoted fol. 4a.

It ends

ज्ञातम्य नत्वा धरणांशुर्न

श्रीकल्याणरायण्य कृष्णपुराणे ।

ब्रह्मरूपे स्वमतानुरूपं

गोपेश्वरो वादकषामकारित् ॥ १ ॥

एतां समेतां सप्तैकैः स्युः सिद्धीतानुसारिण्यैः ।

कृष्णातःकरणाः संतो मीमांसता मुहुर्मुहुः ॥ २ ॥

दुःखि श्रीमत्पद्मपादपादमस्तोत्रविनिर्दिष्टमनुश्रीकप्रकाश
 नमस्तस्मिन् यमान - श्रीरत्नभाष्ये चरणहास्यप्रभुतामानमान
 सेन स्तुतिशतप्रसूतिपुष्टिकलादिभिर्धौ कल्याणराजगनुश्री
 गोपेश्वरे निरविता यादका अनभिमानम् ॥ संवत् १९६०
 नामधे आदुपदामे नृपपदे यदौ एषी ॥ ॥

See Hall, Index, p. 129

[GAIKAWAN]

2496.

2366a. Fol 1, size 9½ in by 4 in, in different Devanagari writing of about a n 1700, twelve lines in a page.

Nityārya-cintāṇaṣṭakā, a tract, in twenty-two *śloka*s, inculcating reverential meditation on *Kṛṣṇa* and on *Vallabhācārya*, by *Dasanubhāṣa*.

It begins.

अथ श्रीवदभाषार्थप्रधानमथ निरूप्यते ।
 निषाये सर्वेदेहीन्तन्मरुषे कृपायलात् ॥ १ ॥
 प्रमत्तोद्दयं कृष्णवियोगभरभाषितं ।
 प्रमत्तियोगे अपि विरहभाषमात्रिपलान्धरा ॥ २ ॥
 नातमृगता लम्बोन्मदशा अपि नैप हि ।
 अपिष्ठान् विधिर्नैपे कृष्णं तत्र पिभाषयेत् ॥ ३ ॥
 भाषाभाषां तथ हापभाषयाम्ये विधिं तयेत् ।
 माकारं को हि खंदयैलायं कृष्णमतिमत ॥ ४ ॥
 सवेतः पाणिपादोतमिति गीतायपोपलात् ।
 मंत्रप्याययानां हि सर्वेषां कृष्णरुपता ॥ ५ ॥ ० १३ ॥
 यथा भगवतो पाश्वे विषयोतरने पुनः ।
 तया तद्भाषेतोयामाभाषायां पथो मृतं ॥ १४ ॥
 तस्मात्प्रीत्यवभाषार्थप्रभुरेयं हि चिंतयतां ।
 सर्वलोलाकृतिः सर्वलोलाभोगाद्यप्य मदा ॥ १५ ॥ ०

It ends

सम्प्राप्त्यनिधिर्नूनं निनपद्यैकपोषकः ।
 सवारकहृणामिधुर्दोदृष्टिपरायणः ॥ २५ ॥
 भक्तिमार्गप्रकटनः श्रुतिसेहदाहकः ।
 हर्षविधः सदा धोऽन्धाधार्मिधियतां हृदि ॥ २२ ॥
 इति श्रीमहासायुदायविरचितनिजाभाषेचितनप्रकारः समाप्तः ॥

[GAILAWAT]

2497.

1368a Foll 26, size 9½ in by 4½ in, fur Devanagari writing of the latter part of 17th century, ten lines in a page

Avataraavadana, a series of polemical essays in defence of incarnation, and the doctrine of non duality, by *Parushottama Deva*, son of *Pitambarā*, and disciple of *Vitthalesa* (son of *Valabbhacarya*) - Chapters viii, x and xi

VIII *Pratibimbavada*, begins

श्रीवित्तमालगोल कृष्णगोलं मुदा कीर्ति ।
 हरीत तमो निकुरव यत्प्रतिविध स्वकीयानां ॥
 नन्वेतदयुक्तं । प्रतिविधयदाप्येवाभाषातः ॥ ०

It ends

श्रीविदुल्लेखगवपा ब्रह्मदोषप्रकाशतः ।
 प्रतिविधं निश्चितयामिहाम्, पुरुषोत्तमः ॥

X *Brahmanatrayatil handanavada*, begins
 fol 8a

यज्जगन्मानुसारेण ब्राह्मणत्वादिदेवताः ।
 देहे तिष्ठति लोकस्य तं हरिं सर्वदाप्रभे ॥
 नन्विदमयुक्तं । वापकाभावेन तेषां भातित्वोपगमात् ॥ ०

It ends

पुरुषोत्तमदामेन श्रीपीतापरमनुता ।
 मुषोधिपुष्परीरिषं ब्राह्मणस्य विचारितं ॥

XI *Jnanyupalatil handanavada*, begins
 fol 13a

आत्मा निरन्तरमरुपे मरुपे
 यस्मापात्रः स्वमरुपे न येति ।
 सा तीर्था स्याद्यत्रपस्वैव दीपं
 तं श्रीकृष्णं भक्तिमुक्तं प्रपद्ये ॥
 ननु व्यर्था स्यादर्थवत् । आत्मनानेवाभावात् ०

It ends

हर्षं मुषोधिगीरेतिमनुसूयाममनामिह ।
 संसारिणां व्यापकत्वं युक्तिभिः शक्यलोकितं ॥
 इति श्रीमद्भगवद्गणेशपरमहंसविरचितोद्देशमार्गश्रीपीता-
 परमनुनपुरुषोत्तमकृतायतारव्यादारस्यामेकादशो नोवव्यापक-
 त्वतंडनवदः संप्रत्ये ॥

For a MS of chapter I. (*Prahastarada*, beg
 अभरदतिरमात् fol 325) see Raj Mitra, Notice,
 ix p 120, no 3019, for ch xiii: (*Sribhagavata-
 starakaparishayakatanukunrasarada*), Aufrecht,
 Cat Bodl, no 94 [H T COLEBROOK]

2498.

1459c Foll 11, size 8½ in by 4½ in, Devanagari writing of 1723 A D, 11-16 lines in a page

Chapter xi of the same work

[H T COLEBROOK]

2499.

1395a Foll 25, size 13½ in by 4½ in, 8 lines in a page, on yellow paper, written in the Bengali character, in the 18th century

Tattvasamgraha, an exposition of the Vedānta theory, by Radhamohana Goswamin Bhattacarya, of the family of Advaitacarya (Advaitananda), the coadjutor of Caitanya. Apparently only the first part of the work, without subdivisions

For a complete copy, see Rāj Mitra's Notices, II p 104, no 688 It begins

श्रीमद्भैतयज्ञेन राधाभोहजस्यैवा ।

प्रणम्य राधिकान्ते क्रियते तत्त्वसंग्रहः ॥

अथ तत्त्वनिर्णयः इत्यत्रापरभेदेन द्विविधं तत्वाद्यमाह द्वितीये ।

पदंति तत्त्वविदस्तस्य सञ्ज्ञानमष्टयः ।

प्रथमंति परमात्मैति भगवानिति ज्ञेयते ॥

अन्वयः (र अष्टयः) समाप्तीयनिष्ठभेदाप्रतियोगि र ज्ञान स्वम कागरूप तत्त्व परमापेक्षस्तु । तत्त्वोक्तिषां ज्योतिस्तस्य भासा सङ्गैर्निर्दिष्टा भवतीति ध्युतेः ०

It ends

न त्वापादापेयभावनियमकं तत् केवलं तदस्य प्रकृतिभाव्यत्वे विवादः पक्षेयसित इति द्वैतपक्षः स्य समीचीनः शुद्धाद्वैतवादि मतापेक्षया * स्य विलक्षणत्व मागेव प्रायो दर्शितमिति सद्येव ॥ इति कलिमुगपायनानन्तराश्रीमद्भैतयज्ञेन राधाभोहजस्यैवराज्ञेयप्रणम्य ईशश्रीराधाभोहनगोस्वामिभट्टाचार्येर्विचित्रतत्त्वसंग्रहः समाप्तः

[H T COLEBROOKE]

2500.

21770 Foll 35, size 10½ in by 5 in, indifferent Devanagari writing, 13-17 lines in a page

Srutasarasamuccaya, another exposition of the Vedānta doctrine, from a Tāishnava point of view, in eighteen chapters (*parikarāṇa* !), by Jñānasūgarā Rather incorrect

It begins (somewhat corrected)

गुरुकैः ( ) परं ब्रह्म सच्चिदानन्दमहाविश्वं ।

परमात्मा परं धाम तस्मादहं नवाम्यहं (!) ॥ १ ॥

* On *Suddhadrasta*, see Bhandarkar, Report 1883 1884, p 75

† The author seems to have a certain predilection for the hypercatalectic *anuvāṇa śloka*

आत्मनात्मविरोधं नु कथमेकं (!) लभते प्रभो ।

जीवेश्वरसम तस्य स एव धर्म यद् ॥ २ ॥

चित्रभूति च को ब्रह्म (!) निश्चित या (?) निरामय ।

मुमुक्षुषामुपदेशं ध्युते. सार च (र सारस्य) संग्रहः ॥ ३ ॥

प्रज्ञानमानन्दं ब्रह्म अहं ब्रह्मास्मीत्यव्यय ।

तत्त्वमसि चेति चेति श्रोत्रायमात्मा (र प्रभो इयमात्मा)

[समाप्ति ॥ ४ ॥

अकर्म क्रियते कर्म अलक्ष्यमपि लक्ष्यते ।

अभस्यं भव्यते योगो ध्युतिग्रामस्तस्य संग्रहः ॥ ५ ॥

पञ्चभूतादितमाचारः (र तन्मात्रं ?) द्योतिग्राममन्वितः ।

मनो बुद्धिरहकारचित्तबन्धोपादिपञ्चकः ॥ ६ ॥

पञ्चकृतं (र ० चो ०) तत्त्वमेतच्छरीरं स्फुटमुच्यते ।

यद्विशुद्धो महाविष्णुः प्रोक्तस्तत्त्वविदां नु तत् ॥ ७ ॥

प्राणादिवायव एव मनोबुद्धौद्रयाणि च ।

शरीरं सूक्ष्मेतत्त्वादपञ्चि (र चो) कृतमेव हि ॥ ८ ॥

तदेव प्रकृति प्रोक्ता तत्त्वविशिष्टं ध्युतेर्वैलि ।

तयोर्विषय परं ब्रह्म विश्वकरोतिशक्तिः ॥ ९ ॥

- 1 *Tattvabodhāṇa*, fol 2, 2 *ātman itamavivēka*, fol 2b, 3 *śikṣāthāra vīṣṇarūpādarsana*, fol 3, 4 *brahmanva karmavīṣṇarāhasasādi anam*, fol 4, 5 *mahātāyopadeśa*, fol 4b, 6 *prabodhāvalya*, fol 5b, 7 *paramarthaurnaya* (?), 8 *jñān mukhinalakṣhaṇa*, fol 7b, 9 *nihī adu* (?) *aiya nūpana*, fol 9, 10 *gajyagniholram*, fol 10, 11 *pranahamsasābda*, fol 11, 12 *brahmanvātra*, fol 12b, 13 *kāvalya*, fol 13b, 14 *yogusāṅga siddhi*, fol 15b, 15 *brahmanvārnāvivēka*, fol 21, 16 *asramatrayavivēka*, fol 25, 17 *āirama samayosa*, fol 28b

It ends

मय्येव सकलं ज्ञातं मयि सर्वं प्रतिष्ठितं ।

मयि सर्वं लब्धं याति तद्ब्रह्माद्वयमस्य ॥ ४ ॥

ध्युतिग्रामस्तत्त्वस्य ज्ञानमागतेन यं पितं ।

संहिता परमहंसानी योगिनी मुक्तिद्वयः ॥ ५ ॥

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यज्ञानमागतेरुक्तं आत्मनि याम ध्युतिग्राममुच्य समाप्तं ॥ अथ ॥ १२६ ॥ पर्व मासमार्गोत्तरः ।

A *Srutasarasamuccaya*, by Purnananda, is given in Aufrecht's Cat. Cat [GAIKAWAL.]

2501.

820. Fol. 117, size 15½ in by 5 in, fair, modern Bengali writing, by two different hands, eight lines in a page

Bhaktirasamṛitasindhu, or *Bhagavadbhaktirasamṛitasindhu*, an elaborate treatise on the nature of *Krishna-Caitanya*, and devotional belief in his all pervading power, composed in 1541 A.D.

Having thus been composed only some fifteen years after *Caitanya's* death, it must have been the work of one of the immediate followers of the *Vaishnava* reformer. The introductory verses seem, indeed, to ascribe its composition to *Sanātana*, though some scholars (perhaps finding an allusion to the author's name in the second introductory, and the final verses) rather make it the work of *Rupa Goswami*.*

The work consists of four sections (*vibhaga*) denominated after the four points of the compass, each section consisting again of a number of subdivisions (*lahari*). It begins

कविलसामृतमणिं प्रमृदुरूपिहस्तारकापालि ।
कलितश्चागलितोऽप्यधोऽपि विभुर्गतिः ॥ १ ॥
तु द्वि यस्य प्रेरणा प्रसन्नो ह्यहं वराकरोऽपि ।
तस्य हरेः धृक्कमलं वन्दे चैतन्मयेत्यस्य ॥ २ ॥
विद्यामन्दिरतया तस्य सनातननैर्मोदीक्ष्य ।
भक्तिरसानुतन्मिथेयुः कदा प्रमोदाय ॥ ३ ॥
भक्तिरसानुतन्मिथी चरत परितभक्तकालबालभिय ।
भक्तकरामशीलितमुक्तिनदीकात्रमस्यामि ॥ ४ ॥
मौनसकपडवागे कठिनमपि कण्ठपत्रो जिह्वा ।
स्फुटु सनातनं सुचिरं तव भक्तिरसानुतन्मोहि ॥ ५ ॥
भक्तिरसस्य† प्रभुतिरसिलगमनद्वलस्य ।
अज्ञेनापि मयास्य क्रियते मुददा प्रमोदाय ॥ ६ ॥

* Ray Mitra, Notices, u., no 579 on the other hand, assigns the work to *Jīva Goswami*.

† On the technical meaning of *bhaktirasas*, see Wilson, Select Works i., p. 163

एतस्य भगवद्भक्तिरसानुतन्मोहि ।

पन्ताः पलु पल्यते भागा पूर्वादयः क्रमात् ॥ ७ ॥

तत्र पूर्वं विभागेऽस्मिन् भक्तिभेदनिर्णयः ।

चतुर्क्रमेण पल्यते लहरीणां चतुष्टयं ॥ ८ ॥

याद्या सागान्धभस्याद्या द्वितीया माधनार्द्रिता ।

भावाजिता तृतीयाय तुर्था प्रेमनिर्णयिका ॥ ९ ॥

तथादी सुषु पेशिष्यमस्या कर्पायुः स्फुटः ।

लघुर्लघु क्रियते भक्तेरुत्तमाया सतां मतः ॥ १० ॥

अन्याभिलाषिताण्येऽन्यकर्मकाद्यनातं ।

आनुकूल्येन कृपाणुगोलेन भक्तिरसमा ॥ ११ ॥

यथा नारदचरणे । ० one śloka, श्रीभागवतस्य
तृतीये स्कन्धे च । ० three ślohas

ज्येष्ठाया शुभदा सोद्यलपुताकृतुदुर्लभा ।

सान्द्रामन्दपिपोषासा श्रीकृष्णाकर्षिणी च सा ॥

तथास्या. ज्येष्ठान्तं । ज्येष्ठायां चापं तद्वीजमपि चा चेति ते
विधाः ॥ सप्त चापं । अष्टादश भवेत्ताव प्रारब्धं चेति तद्विधा ॥

I *Rasopayogisthayibhāvopapadano nama pūr
varibhagah* —1 *bhaktirasamanyalahari*, fol 3a,
2 *sadhanabhaktilahari*, fol 15b, 3 *ratibhakti-
lahari*, fol 18a, 4 *premaabhaktilahari*, fol 10a

II *Bhaktirasasamanyanirupano nama dak
shano vibhagah*, begins

प्रबलमन्याद्यपिना निवेदितं सहस्रहृदयं ।

अप्ययतो मधुरायां सदा सनातनतनुमैदरि ॥

1 *vibhavalahari*, fol 35b, 2 *anubhavalahari*,
fol 37a, 3 *sattinhalahari*, fol 41b, 4 *vyā-
bhicaralahari*, fol 55b, 5 *sthanibhavalahari*,
fol 61b

III *Mulhyabhalirasapanicahanirupano nama
pascimavibhagah*, begins

भृमुग्धरूपभावो भागवत्तापितपुष्टमे ।

अ मयि सनातनमूर्तिजनोऽनु पुरुषोत्तमसुखे ॥

1 *sentabhaktirasalahari*, fol 64a, 2 *prīa-
bhaktirasalahari*, fol 74b, 3 *preyobhaktirasā-
lahari*, fol 82a, 4 *ratsulabhaktirasalahari*, fol
87a, 5 *madhuralyabhalirasalahari*, fol 89a

IV *Gaunabhaktirasasadinurupano namottaravibhagah*, begins

भक्तिभरणे प्रीति कलयधुरीकृतवशाद्भक्तसन् ॥

तनुतो सनातनात्मा भगवान्निवि सर्वदा गृहि ॥

1 *hasyabhaktirasalahari*, fol 90b, 2 *adbhuta-bhaktirasalahari*, fol 91b, 3 *virabhaktirasalahari*, fol 94b, 4 *karunabhaktirasalahari*, fol 95b, 5 *raudra(bhakti)rasalahari*, fol 97a, 6 *bhayanakabhaktirasalahari*, fol 92a, 7 *libhat-sabhaktirasalahari*, fol 98b, 8 *rasanam mas-trinavasthithalahari*, fol 103a, 9 *rasabhasalahari*, ends fol 105a

भारताद्याधतस्तु रसायस्यानूचिका ।

पूजयो नास्त्वभातुत्वादुक्ता नादकलषणे ॥

इति भक्तिरामानुजसिन्धुप्रारम्भभागे रसाभासलहरी ॥

ग्रन्थस्य गौरवभयादस्या भक्तिरसप्रिय ।

सनादृति समासेन यथा सेय विनिर्मिता ॥

गोपालरूपगोभी दधदधि रघुनाथभावविस्तारि ।

तुल्यतु सनातनो गत्यनुद्वारभागे रसानुतात्तुनिषे ॥

इति भक्तिरामानुजसिन्धो गौकभक्तिरसादिनिरूपणं नाम चतुर्थो विभाग ॥ समाप्ते च भक्तिरामानुजसिन्धुरिति ॥

रामाङ्गसङ्गच्छाद्युक्ति शक्ते गोकुलमधिष्ठितेनाय ।

भक्तिरामानुजसिन्धुविनिर्दिष्टं युद्धरूपेण ॥

Regarding the date (*Prumangasātra*), see Bhandarkar, Report 1893 4, p 76

Fol 106-116 contain a copious list of contents in five parallel columns, while fol 117a gives an (incomplete) list of the titles of works quoted by the author. Of the authorities actually met with in twice going over the work, the following may be mentioned (omitting = number of *Puranas*, etc.)

Agastyasamhita, fol 9b, 11a, *Ajarsedha bhāṇjana*, fol 65b (यामादीनां कति न कतिपा पाटिता दुर्निदेशा जाता तेषां न त्वयि कुरुपानवपानोपशान्तिः । उत्सृज्येतानप यदुपते संप्रते त्वमुपदिश्यामयाथाः जरयमर्धं नो निदुष्टात्मदास्ये ॥ not in Haberland's text, and different metre), *Uddharasandēśa*, fol 96a

(कृष्ण मुष्णिव कुरुवत्प्रोक्षतो निहुरत्नं मा मयादी यदुकुल भुवां भिन्द्रे गादिनेव । यथाभयं त्वयि रचमपिष्टाय यावा विधिनी स्तोत्रां प्राणैरपि निपुत्रो हन् यावा यथापि ॥

Rūpa gosāmin's Uddharasandēśa, MS 570, v 76,

but quite different in second half), *Kārnāmṛta*,

fol 17a (पावसानमसितभुवोरुपचितामद्यौषध्यादुरेव्यालो

लामनुपागिगोर्नरनयोपाद्रौ मृदौ नखिते । आतासानमधामुने

मदकल्याणानवशीखनेप्राशाले मम लोपनं व्रमपतेर्मति

जगत्तोर्निर्दो ॥, 17b, 34b, 70a, 71b, *Katyayana*

samhitā, fol 7b (परं द्रुतपहञ्जालापव्रतानर्थेष्वपि ॥

न गौरिचिन्ताविमुक्तमनसासंग्रस ॥), *Gītāgōvinda*,

fol 27b, 87b, 88b, *Gōvindavilāsa*, fol 57a

(चिरमुलखितमनसो राधामुरैरिषो कोटि । निभृतिनिरोध

यमन्मा व्रताशावहयो जयति ॥), *Danakelīsumudī*,

fol 55b (गभीरोऽप्यघातं दुरभिमपारो जयति नितरागहापी

मयोदो दधदधि हरेरास्यदन्वि । सतां लोभ प्रेस्युदयति नमसे

व्यगपितु विचारं न स्मरं जलनिधिरेन्द्री प्रथयति ॥), 87b

(कुण्डलयपुत्रतोनां), *Narada Pañcatātra*, fol 1b, 2b,

Pañcatātra, fol 3b, 11b, 18a, *Padhyarali*, fol

36b, 44a, 65b (यानातोर्नो ० given in *Paṇyā*,

MS 823, fol 9a, as by *Yadavendrāyana*), fol

87b (वामं वपु पुलकितं ० 1b, fol 18a), 88b (जल

लादेकलिन्याधि ० 1b, fol 16b, by *Kaṇicandra*),

Pralladasamhitāyama śrī Uddharasāhaja, fol

88b (भगवानधि गोविन्द कन्दैश्वरयोडित । न भुङ्ते न

खपिति च चित्तयन् यो सहनिज ०), *Dhīrāmāṅgila*,

fol 35b (ययि यद्वज्रैर्मोर्लिमाते तुल्योममरि शिषि

दधयानि । खययोधम पार्थ मारयेत्तत्त चरणान्तराभिलाषि

तां ॥), 11a (हस्तमिदं यथा यतो जमि यत्कृष्ण किमुत ।

दृष्ट्वाद्यदि निर्वासि धीरुप गययानि ॥), 16 : (राधा पुनस्तु

जगद्व्युत्पन्नप्रभक्ता मन्यानकं निदधते दधिरिकायः ०),

Dhīrāmāṅgalastā fol 61a (पट्टेययोपोपपिष्टे

याम्या खानन्दमिहामनलम्बोदया । जटेन जेतापि दधं हटेन

दासोक्त्या गोपवधुपदेन ॥), *Prahmayamīla* (reference not found), *Brakmasamhitāyama* *idya*

ruei rālasya, fol 27a, 30a (eco no 2511)

I bhakti, fol 11a (चित्तं कुपोष रदापि रिक्तोत्थ

यथा यतो । त्रपायैव हति देहं विरयेभ्य रयगात् ॥),

Dhārata, fol 60 (यदुक्तं योभजेन ० शक्तिरानि विभागे

कापि साधारणी भूति । प्रमाता तद्व्येन स यथा प्रविष्टो ॥),

Bhāratadīpikā, fol 3a (नृकपालनृपायोधी विहरन्तो
महामुदः । कुर्वन्ति कृतिनः केचिद्यत्तुर्धर्मं नृशोषनं ॥), *Brah-
mayāmala*(?), *Māghalāya*, foll 23b, 21b ;
Mukundamālā, fol 57a (दिपि या भुवि या ममानु
वातो० परली ते मरुते ऽपि पितृपाणि ॥ Hauberlin,
p 516), *Mukundashaka*, fol 33b (चक्रकनिपदशो-
भातिन्दिमीतं नितये तदुपरि नवरक्तं चक्रमितं दधानः ।
प्रियमिदं किल यत् रागपुक्तं प्रियायाः प्रणयतु मम नेत्राभोह-
रतिं मुमुक्षुः ॥), *Yāmunaśāstotra*, fol 11a (यपु-
रादिषु यो ऽपि को ऽपि वा गुह्यतो ऽस्मानि यथा तथारिषिः ।
तदपं तप पादपद्मयोत्सहस्रैष मया तमविधतः ॥), 23b (रघुपर
यद्भक्तं तद्वाढ्यो याममस्य प्रणत इति द्वात्युर्वेष चैद्यस्य कृष्ण ।
प्रतिभरमपराहुर्मेधसायुज्यदोभूवेद किमपदमायनस्य ते ऽस्ति
क्षमायाः ॥), 27a (यद्वदमकान्तरगोचरे य०), *Rasa-
sūdhahara*, fol 49a (नतिप्रपन्नेन रत्नान्तात्ता कृष्णेन
नान्ताद्वरोपिता सा । आलस्य त्रस्ये चरं करेण ज्योत्स्ना
कृता नन्दननिन्दमाप ॥), *Lalitāmādhava*, foll 25a
(श्रीदत्तदोषोन्नतमर्त्तिरद्रेक्ष्यभवात् करोतु कम्पादीमयलति
जिल गोत्रधर्मिणी ०), 25b, 26b, 28b, 84b, 86b, 87a,
Vidagdhamadhara, foll 28a (हृन्मन्त्रमुत्थमनृतिपरं
कुर्वन्नुल्लुल्लुहं ध्यानाद्वरपन् सनन्दमुत्तान् पित्रोरपन्
वेपथं ०), 48b, 67b, 81b, 86b, 95b, 96b, 102a,
Vishnuśāmalā(?), *Vishnurahasya*, foll 7b (आ-
लिङ्गनं चरं मयो व्यालव्याघ्रमलीकयो । न सङ्गः शस्यमुक्तानां
नानादेविकमेयिनां ॥), 8b (श्रीविष्णोरचनं ये तु प्रकुर्वन्ति
नरा भुवि । ते यानि शाश्वतं विष्णोरचनन्दं परमं पदं ॥),
Vaiṣṇavatāntara, fol 30b (नष्टाद्वान्महादेवो रहिता
भगवत्तु । सर्वेश्वरमयी तस्यविज्ञानानन्दकविणी ॥), *Ham-
sādīta*, fol 43b (कदाचिच्छेदामि Hauberlin, p 374,
sl 3), 72a (पुस्तकादभीरी ० । स ज्ञानुभा ० 1b, p 383,
sl 50b, 51b), 93a (विराजते 1b, sl 54), *Haribhaktivilāsa*, fol 11b (व्याप्तीति चदन् वाचा तथैष
मनसा विदन् । तत्त्वान्नमस्तिस्तन्ना मोदते शरणागतः ॥),
Haribhaktisūdhodaya, fol 2b (नत्साध्यात्कुरुणाद्वाद्-
दिगुणाभिस्थितस्य मे । सुप्तानि गोप्यायन्ते द्रावास्तपि नम-
हुते ॥), 8b (प्रपिजग्राह्ये निष्छेदोर्ध्वार्थं सुभक्तिमान् ०),
12b, 17a, 65b, 70b, *Harisūdhodaya*, fol 93b
(रथानाभिकागस्तपसि स्थितो ऽहं ० 1)

[H. T. COLEBROOKE]

2502.

1547E Foll. 19; size 10 in. by 4½ in ;
modern Devanāgarī writing; 10 or 11 lines
in a page

A fragment of the *Bhaktirasāmṛtasindhu*,
extending as far as fol 33b of the preceding
MS

An additional leaf, marked म. र. ५०, merely
gives the following colophon, written in a
different hand इति श्रीधरदासपिराचतो भक्तिरसा-
मृतिपुनानमो योषः समाप्तः ॥ ०

[H. T. COLEBROOKE]

2503.

806b Foll 110, size 15½ in by 5 in ;
clear, modern Bengali handwriting, eight
lines in a page.

Durgamasāṅgamaṇi, a commentary on the
Bhaktirasāmṛtasindhu, annotating the text
and enlarging upon the doctrines propounded
therein. Apparently by *Rūpa* (? or *Jīva*)
Gosvāmin, though in the colophon ascribed
to *Sanātana*

It begins

सनातनसो यस्य न्यायान् श्रीमान् सनातनः ।

श्रीवल्लभो ज्ञानः सो श्री श्रीरूपो नोपसर्गतिः (सङ्गतिः

[B, orig. A] ॥

सद्य श्रीमान् यन्वकारः सकलभागवतलोकहितभिलाषपर-
चशतया प्रकाशितैः स्वहृदयदिव्यकमलकोषविलासिभिः श्री-
भद्रागवतल्लेखे भक्तिरसानुसन्निधानानां यन्मयपूर्ववचनना-
चिन्मानसदृशीषिष्यस्येव य स रीरुमता निश्चिन्मानसद्वान्नवैष
मद्गलगासङ्गयति । एवं सर्वे एव यन्मो एवं मद्गलरूप इति च
विज्ञापयति ॥ सलिलेति ॥ विष्णुः श्रीकृष्णो जयति सर्वोत्कर्षेण
वर्तते । ० ॥ २ ॥

सद्य निमग्नचित्तवर्तिनेन कलिपुण्यापायनाथारं विशेषतः
खाद्यवचरुणकमल श्रीधीदृष्टचेतस्यदेवं भगवन् नमस्करोति
हृदोति ॥ हृदियपरेणया प्रवर्तितो मयि न सन्देह इति शेषः ।
यदाकेति स्वयं दैव्योक्तः । अस्मदी तु तदस्मान्ना चरं श्रेष्ठं

चा सम्यक् व्यपति शब्दायते इति तमेव तं स्थापयति सत्त्ववि
तायामपि तद्वैराग्येयान् प्रवृत्तिं स्यात् नाम्ना इत्येवम् ॥२॥

अथ निनेष्टेवतावतारत्वेन निजगुरुं सुवन् प्राप्यते
विद्याम इति ॥ भक्तिरसहस्यमृतस्य सिन्धुरिवेति तन्नाम
यन् तस्य श्रीकृष्णस्य सदाशिवस्य सदा खेन रूपेण
स्थितस्यैव विकसितनामान्मरुचतयोऽस्य सनातननामा तनुज
स्या विद्याममन्दिरतया तद्व्यत्ययाद्गोकारेणैव ॥ अन्यस्या
अपि नात्ययाम्याया सदा समानार्थं सनातन तन्मनो
सिन्धुविद्यामन्दिरं भवतीति ॥ ३ ॥ ० ३ ॥

अथ निजग्रन्थस्य विरोधिकृतप्रवाहवाचकरीं श्रीगुरु
चरणात् प्राप्यते नीमांसकोति ॥ ० ॥ ५ ॥

It ends इति दुर्गमसगमनीनाम्ना भक्तिरसामृतसिन्धुटी
काया उक्तरविभागे रसाभासलहरी नवमी ॥ इति दुर्गमसगम
नीनाम्ना भक्तिरसामृतसिन्धुटीकाया चतुष्ठा विभागः समाप्तः ॥

रसाङ्गेति शालिवाहनस्य सत्त्वतर्गयनया विक्रमादिसंस्थापि
ज्ञेया । पदस्य चामगतिप्रसिद्धा विषयधिकचतुर्दशशतगणित
इत्यर्थः ॥ विक्रमादिसंस्थापि [१] नयस्यधिकचतुर्दशशतगणित
इति ज्ञेयः ॥ विद्विक्त उद्दिष्टं गुरुकृपेणैव यतिगण्यः । ज्ञेयो
दीनमन्यतामयपठे अपि तद्विद्विक्तं सरस्वती धुङ्गु सुखलक्षणे
रूप स्वरूप यन्मोति गत्यन्तरास्यद स्फोटयती समाहितवती ॥

श्रीकृष्ण सर्वपूर्ण स चरति विपुले गोकुले अकतन
मायैश्वर्येयैव स च यशुपञ्चाननलक्ष्मीभिरिति ।
श्रीरामपद्मेनैव स च मधुरगुणश्री(म)पुराणनपारी
रत्नसिन्धु यन्मे रसामयभिमग्नहिमा [ ] रसाप्रचारः ॥

यदपि च नातिविशुद्धा तदपि च सति कदाप्युपीकाया ।
दुर्गमसगमनीये लोके वास्यामृताम्नीये ॥

इति सनातनगोखानिकृता दुर्गमसगमनी भक्तिरसामृत
सिन्धुटीका समाप्ता ॥

Two additional leaves contain an index of
chapters, and a list of 26 works quoted in the
commentary. Of the latter may be mentioned
Kurukshetrayatna, *Gopalastava*, *Dhruatarila*,
Sahityadarpana [H T COLEBROOKE]

2504.

1489b Foll 80 (numbered 67-151), size
15½ in by 4½ in, Bengal handwriting of
1806 A D, seven lines in a page

Durgamasangamaṇi This (rather careless)
copy omits the last colophon and the last but
one of the final *śloka*s of the preceding MS,
and it also differs considerably as to the rest,
viz

इति दुर्गम[स]ङ्गमनीनाम्ना हरिभक्तिरसामृतसिन्धुटीकाया
चतुष्ठा विभागः ॥ रामोद्विष्ट (1) शालिवाहनसम्प्रत्यगणनया
विक्रमादिसंस्थापि सा विज्ञेया । अद्वैत (1) वानापतिप्रसिद्धा ॥
दीनं मन्थतामयपठे अपि धुङ्गा मूलं दुर्गेय (?) रूप स्वरूप
यस्येति सरस्वतीमपादः ॥ यदपि च नातिविशुद्धा ॥ वास्या
मृताम्नीये ॥ समाप्ते टीका ज्ञेयमेव प्रोक्तं तु [भ]वतु

The MS is preceded by six leaves, marked
मार्क (पक्ष), and numbered 1-6 in the left, and
61-66 in the right margin. This passage
which apparently belongs to the present work,
begins अथ नीरगोखाभिमतानुमारिण । निपसिद्धास्तु
गोयः स्वकीया एव तावत् राधादयः । ०

[H T COLEBROOKE]

2505.

1489a Foll 60, size 15½ in by 4½ in,
indifferent Bengali handwriting, apparently by
the same hand as the preceding MS, seven
lines in a page

Kṛṣṇabhaktirasodaya, another treatise on
the same subject, apparently consisting chiefly
of passages from the *Bhaktirasamṛtasaṁgraha*
with comments thereon, by Radhamohan
Sarman. It begins

गोपीनयनचकोरोसादितमुरसामृतनिताम्रहृदि ।

कोपो ममन्दतनवो चोरदनीलो रिपुर्नयति ॥

श्रीमद्भैरवगोदूरापामोहनशर्मणः ।

क्रियते परममोद कृष्णभाक्तरादयः ॥

श्रीमद्रसामृतभाषिणस्तत्तमनिर्वाहिनः ।

तस्यानुदय यत्किंचिदन्तश्च निपेद्यते ।

द्यनये मन चापत्यं तदधीनचेतनः ।

येनैव कृष्णसंयन्त गुणभावापारये ॥

नव भक्तियर्थः ॥

अन्त्यभिलाषितामृतं तानकटाक्षताम् ।

सानुकूल्यनृणांनुशीलनभाक्तरादयः (cop 812b)

सर्व प्रकरणात् भक्तिपदेन कृष्णभक्तिरेवोच्यते । तथा चानु-
कूल्येन कृष्णानुगीतं कृष्णभक्तिरिति सामान्यं सहचलच्छब्दं
a lengthy discussion, अनु भक्ते किं प्रयोजनमिदम् ।
ज्ञेयमी शुभदा° p 812b ॥ इति ज्ञेयं स मूलपाद° in the
comment on this the author remarks सर्व
प्रमाय मूलग्रन्थे (भक्तिरसामृतमिन्द्री) मङ्गलकृष्णभक्तिमुपाख्यते
च पितृभक्त्यश्च चानुसन्धेय°

The *Durgamasamgamam* is quoted at fol 8b

The work consists of ten chapters (*ullisa*),
viz 1 fol 10b, 2 *sahyabhakhtirupanam*,
fol 15b, 3 *bhaktirasaurupanam*, fol 25a, 4
ubhavadinir, fol 39a, 5 *sanatbhaktirasaur*,
fol 44a, 6 *pratabhakhtirasauravaranam*, fol 48b,
7 *sahyabhakhtirasaur*, fol 50b, 8 *vatsala*
bhakhtirasaur, fol 51a, 9 *vijvalabhaktirasaur*,
fol 54b, 10 (*matirvaravivacanam*) ends fol
60b भरतमुनिनामुक्तं । रसाभासा जनीयितव्यप्रपत्तिता इति ।
एवमनन्द इति कलिमुगपापनापार ॥ श्रीमद्वैतार्थश्री
राधागीह्ननोत्सामिपिराधते कृष्णभक्तिरगोदे दशन उद्गात ।
समानो व्ये ग्रन्थ ॥ Cp Raj Mitra, Notices, iii,
no 1192 [H T COLEBROOKE]

2506.

2486 Foll 240 (five of which 124-128,
are wanting), and two *buddhapattis* (after 62
and 82 resp), size 11½ in by 4½ in, fairly
written in Devanagari, about 1550 A D (fol
61 supplied by a later hand), 8-11 lines in
a page

Vishnubhakticandrodaya, another work on
the same subject, in sixteen chapters (*ala*),
by *Nrisimharanya Mani*

It begins

यन् [सह] श्रीमूर्तिर्देशं मुखारखं मुकुटम् ।

श्रीसामन्वयार्थं (1) च वेणुवा हादि (°वाह्वाट) विद्वये ॥

सावित्रीभूय लोके स्मिन् यज्ञत्वाद्वाददायक ।

श्रीविष्णुभक्तिर्दो व्यं विष्णुप्रेमाभिवर्धन ॥

यस्य (तस्य R M) शुद्धैरेकलात्मकस्य

हन्वाट (ह्वाट R M) नेकाद्यतम् प्रथम ।

श्रीपद्मदेवीर्द्विपदात्रया (शान्ता R M)

नागतरायाधमती हतायी ॥

पश्ये निरंतराशेषदृग्भाषकारधियत्नम् ।

स्मृता प्रथम्य आदी गुहं श्रीविष्णुभक्तिचंद्रोदय ॥

संसारानलनिषिखो मनोयी स्यादभिद्वये ।

संसारसारतां ज्ञाता गुहं शरणागतने ॥

गुरुमेवारत शिष्य द्वाध मर्पनिवेदक ।

गुरुप्योद्यरभाष्य दंडयत्ननेदुहं ॥

चमनप्रोद्यत शत्रुद्वारां गिरमा मुदा ।

गुहं स्मरिषरेद्रज्जानवत्सोमयगुहं ॥

तथा श्रीकानि श्रीमद्भागवते श्रीभगवता उद्धवं प्रति
शिष्यलघुताम् ।°

No authorities, except *Puranas*, *Blagavad*
gita, *Vishnurahasya*, *Vaishnavatantra* (fol 93b),
and such like works have been met with

For the contents of the work, cp Raj
Mitra, Notices, viii, p 279

The MS is not quite complete, the 16th
leaf beginning on fol 116b, and the last leaf
breaking off at ॥ अथ कालाने भाति श्रीविष्णो -

[GAIKAWAR]

2507.

735 Foll 158, size 13 in by 4½ in
clear, modern Bengali handwriting, eight
lines in a page

Vishnubhaktidarbana, or *Vishnudarbana*,
another compendium of devotionnal worship,
in fifteen chapters, by *Upendracarya*

I वामुदेवादिका मूर्तदेवान् परम पद ।

नारायण शास्त्रयोगी नयानि हरिमोक्षरं ॥

गुरु प्रथम्य श्रीविष्णु पुनर्न परमात्मन ।

अष्टाङ्गभक्तियोगाद्भं मन्त्रेष्टाद्यदिदं ॥

दृष्ट्वा तन्त्रपुराणानि मत भागवतस्य च ।

मन्त्रार्थैकपदोपेतं लिखित्यानि यथावति ॥

यथाश्च नियमाश्चैव साधनं प्राप्तयेयम् ।

प्रसाहरो धारणा च ध्यानं मन्त्राधारेण च ॥

अष्टाङ्गानि योगस्य भक्तेर्भक्तिपदो विदुः ।

अहिंसाया यथा प्राक्तं श्रीपाद्या नियमा मत ॥

सहिंसा सत्यमस्तेयमसद्रोहोत्सवः ।
 आस्तिक्यं ब्रह्मचर्यं च मोक्षं स्वैर्यं धर्माभिवर्धनम् ॥
 श्रीचं नमस्ततो होमः अद्वात्रिंशत् सद्वर्णं (१ मू० = गो-
 तोषादनं परार्थं ह्य बुद्धिराचार्यमेवम् ॥ [पौन्यनिका] ।
 एते यमाः सनियमा उभयोर्द्वौदास स्मृताः ।
 आसनं सति काव्यं स्याद्वोपसनमप्यपि वा ॥ १०

II. सप्त दीक्षां लिखिष्यामि सर्वशुक्लां कलावतं ।
 दीक्षां पिना यगुल्यं हि विप्रस्य न विरजिते ॥ fol 10b.

III. भक्त्यागम्य पक्ष्यामि भक्तानां चैव लघुणं ।
 नैष्कर्म्यं वापयुक्तिं च विष्णुभक्तेश्च नियतां ॥ 20b.

IV. सप्त साधनयोगस्य माहात्म्यं लिख्यते शुभम् ।
 यथा दृष्टं पुराणेषु शुभता जननमुत्तमं ॥ 30b.

V. सप्त प्रणम्य विदेशं विधानं सार्वभौतिकं ।
 प्रातःप्रभृति सायनां लिखिष्यामि यथामति ॥ 43a.

VI. पौन्यासं विधायैव तत्र विष्णुं स्मरोमसु ।
 साधिशानसमुद्भूतनादेन प्रथमात्मना ॥ 56b

VII. सप्त विज्ञानमानन्दं यज्ञं नत्वा महेश्वरं ।
 पूज्यामी तस्य मन्त्राणां प्रकाशाद्यप्य कथ्यते ॥
 दत्तो नारायणो देवः सर्वः सर्वेश्वरो विष्णुः ।
 भक्तानां कार्यविद्यार्थं चतुर्मासि महेश्वरे ॥ 68a.

VIII. कृते ज्ञानमन्त्रं यज्ञनामस्य यतो भवेत् ।
 तं विष्णुमय्यं पूर्णं प्रणम्य जगद्देश्वरं ॥
 द्वादशाक्षरमन्त्रस्य पक्ष्यामि विधिमुत्तमं ।
 भक्तनुग्रहाद्यैव यामुदेवितं यं विदुः ॥
 जेतादिद्वैतं जेतते भक्त्याप्यल्लङ्घ्यते ॥
 नारायणविष्णुमुक्तीं सप्तद्वयेन संयुताः (1) ॥ 78b.

IX. सप्त प्रणम्य विदेशं भवपद्मप्रसम्पुतं ।
 विधानं तस्य पूजाया यथोक्तं लिख्यते शुभम् ॥ 83b

X. सप्त भक्तानन्दस्य यज्ञं नत्वा महेश्वरं ।
 लिख्यते तस्य पूजाया विधानं खलिताय ॥ 97a.

XI. देवी* च कृष्णागोपिन्द्री मन्त्रादी मदनदधः ।
 अष्टादशाक्षरी मन्त्रो भक्तानां सुरपादपः ॥ 106b

XII. सप्त संक्षिप्तबुद्धेर्नो विधानं सार्वभौतिकं ।

यथामति लिखिष्यामि मालाशुद्धिं पुरस्क्रिया ॥ 114a

XIII. सप्त पौन्यासिकैर्मन्त्रैरुपचारविधिं द्रुने ।

महापूजाविधानेन गृहदानविधिं तथा ॥ 128a.

XIV. अतः परं लिखिष्यामि श्रयनीत्यादिकं विधिं ।

श्रीहरेर्नैगर्दं पुष्पं वेणुवाणिं व्रतानि च ॥ 141a.

XV. सप्त श्रीभाग्यश्लोकपद्योव्रतपद्धतिं लिख्यते । तत्र काष्ण-
 नामास्यायां द्वात्रे मुहूर्ते उच्यतेः कृतमैवादिः श्रीतुल्ले
 खानवैकल्यं कृत्वा ० fol. 157a

It ends: ततो यजमान आचार्यादिभ्यो यथाशक्ति
 विज्ञातव्यं वर्तयित्वा दद्यामी मुक्तां तदर्थं पादं वा दद्यात्
 ज्ञानव्याप्तिं ब्राह्मणान् सद्गुरुं भोजनेन भोजयेत् । यथाशक्ति
 च आद्यालादिव्यो अथ भोजनं दद्यात् । ततो अस्त्रद्रुमपथै
 वन्युभिः सह भुञ्जीत । ब्रह्मेनानेन भगवन्माराय सकल-
 यज्ञतत्त्वस्यो विद्विमाय भगवन्मोक्षमाप्नुयात् ॥ इति श्रीभा-
 गवत्श्लोकपद्योव्रतविधिः समाप्तः ॥ इति श्रीभाग्यश्लोकाचार्यपिरचितं
 श्रीविष्णुदेवं समाप्तं ॥

The other colophons run: इति विष्णुभक्तिद्वये
 (प्रथमः) परिच्छेदः (corrected everywhere for ori-
 ginal मल्लः). [H. T. COLERIDGE]

2508.

823e Foll 38; size 12½ in. by 4½ in.,
 fair, modern Bengali handwriting, six lines
 in a page.

Haribhaktikalpalatākā, a treatise, by *Kṛṣṇa*
Sarasvatī, on the nature of 'bhakti' and the
 various grades of it through which the votaries
 of *Kṛṣṇa* have to pass before attaining per-
 fection of faith

It begins:

सर्वोत्तमानमोपलोकवितरं सर्वेश्वरं प्राप्यते
 यं नो चेन्न जगद्विषयमवृत्तं यस्यापवादां समाप्तं ।
 यं ज्ञात्वा कृतानो विज्ञानि परमानन्दारोपे च यं
 तं भक्तियोगात्म्यं उपपद्यते मुहूर्तैर्वर्षं ॥ १ ॥

प्रसन्नोऽसौ ब्रह्मलोकपदं यो वा विष्णुना
 कृपायुक्तो भक्त्यभ्युत्थितपरात्मनिपुनः ।
 सपि गन्तामसौ य इह विविहोऽभ्युत्थितपरा-
 त्मानन्दं यन्ने नमस्तद्वालोदरनिभम् ॥ २ ॥

* The guttural nasal here may possibly be intended
 for the nasal sound which occurs in many of the
 formulas in this and several other chapters, e.g. ११
 प्रद्युषाय । ये चमिह्नाय नमः । विं विंये नमः । ई सोम-
 यस्तथाय नमः ॥

सस्यमपि संसारं यत्किञ्च सदातां नयेत् ।

गोपीनां सदापानन्दं ब्रह्मानन्दमुपासहे ॥ ३ ॥

पुण्याभ्योपिभवा ब्रह्मोविद्यतिनां ससद्गुणमूलोत्तमा

श्रद्धापक्षविनी विविक्तिकलिकाप्रेमप्रसूनोन्मूलला ।

सान्द्रानन्दरसायह च परमज्ञान फल विधत्ते

सैव श्रीहार्भक्तिकल्पलतिका भूयात्सतां प्रीतये ॥ ४ ॥

The work is divided into fourteen *stavakas*, viz I (verses 46) on the nature of the god, II (vv 78) on the kinds of worshippers, III (vv 17) on the nine grades of *bhakti*, to each of which is devoted one of the succeeding chapters, IV (vv 21) on *śravaṇa*, the recital of *Hari's* actions and sayings, V (vv 60) on *kīrtana*, invocation of his names and eulogizing of his qualities, VI (vv 34) on *smaraṇa*, or conception of *Kṛishṇa* as the aggregate of all that delights the human heart, VII (vv 27) on *padasevana*, or paying tribute of admiration by meditating on his acts and offering magnificent presents, VIII (vv 48) on *arcana*, or worshipping him by sixteen different kinds of offerings, such as *tulasī*, etc, IX (vv 12) on *rādana*, or prostration before the deity, X (vv 18) on *dasya*, or complete absorption of soul and mind in the divine being, XI (vv 5) on *sakṛya* or love for the deity, XII (vv 10) on *ātmanivedana*, or annihilation of one's individuality and becoming one with *Kṛishṇa*, XIII (vv 13) on knowledge of the divine, XIV (vv 19) on the atonement for transgressions and relaxation of the soul.

Occasionally explanatory remarks are inserted between the verses, in which the author speaks of himself in the third person, as to what the succeeding verses are intended to show.

It ends

ये गुणानि पश्यन् पानिजामिदं भक्तिप्रयोगमृतं

ये वा साधु निरुपयन्ति भवपद्मत्रेण निर्दिशतः ।

ते निर्धुय भवान्यकारमसिल भक्तिप्रयोगमृतं

सान्द्रानन्दमनातुत तदमृतं विन्दन्ति विष्णोः पदं ॥ १२ ॥

इति श्रीहार्भक्तिकल्पलतिकायां चतुर्दशस्तवकः ॥ १३ ॥

श्रीकृष्णसरस्वतीविरचितो ग्रन्थः संपूर्णः ॥

[H T COLEBROOKE]

2509.

827b Foll 18, size 12½ in by 5 in, good, modern Bengali handwriting, seven lines in a page

Bhaktalahari, apparently a work of a similar nature, by *Aṇanirama*. This MS contains only the fourth chapter (*utkrasamuddeśa taranga*), explaining the evolution of the universe, with the heaven of *Viṣṇu* as the crowning of the edifice. It begins

गुरुं विद्येश्वरं कृष्णं प्रणिपत्य प्रणीयते ।

निरालयेन विषयस्य समुद्देशा पद्यामति ॥ १ ॥

नित्यस्मृत्यललाटदेगां तेजसा पद्ममस्य च ।

सुतानन्दमतिना साधु ज्योतिरुपपद्यते महतः ॥ २ ॥

वभाम्नां जडितोभूय ध्याय विप्रो दिशो दृष्टा ।

विरोधे सुखरूपेण विदाद तेन निगद्यते ॥ ३ ॥

ज्ञानरूपं प्रवृत्तिन्यातीरूपसु पुरुषम् ।

प्रकृतेः समयायाह तेन सद्योपपद्यते ॥ ४ ॥

हेमोयोगाङ्गिभिर्भक्तैः प्राप्तं साधो निरञ्जनम् ।

सव्याहारात्मकमृदिराखा मूर्ध्नि विधायिनी ॥ ५ ॥

निहारप्रयोगोक्तानां गुणाः (१२ गुणान्) सखे रत्नसमः ।

पञ्चभूतवैन्दिराणि सभारान्मनसमुद्भूतं ॥ ६ ॥

गुणसत्त्वावयवहितैः पञ्चभूतैः सज्जतम् ।

इच्छाज्ञाननिविधाभिस्तैः सज्जतं प्रकृतं सत्त्वं (१) ॥ ७ ॥

It ends

नष्टलोकश्च वैकुण्ठः शिवलोकस्तथा परः ।

अक्षितलोकसु गोलोको महाभावाभिः परः ॥ २३३ ॥

गुणलोकः सत्त्वविषयः सत्यलोकः प्रकटीकृतः ।

गोलोकाद्गुणलोकान्ते पञ्चाशत्कोटियोजनम् ॥ २३४ ॥

इति विष्णुसमुद्देशोऽर्धोऽष्टाशतपद्यो मया ।

विष्णुरेता महाशम्भा वक्तुं नैव धनो भवेत् ॥ २३५ ॥

इति भक्तिरहस्ये विष्णुसमुद्देशो नाम चतुर्दशस्तवकः ॥

[H T COLEBROOKE]

2510.

939b. Foll. 10; size 12½ in. by 4½ in.; fair, modern Bengali handwriting; eight lines in a page.

Gauraganoddesadipikā, or Gaurāṅgaganoddesadipikā, an account of the chief disciples of Caitanya (*Gaura, Gaurāṅga*), and the reformer's own mythic succession; composed, in 1544 A.D., by *Paramānandadāsa*, usually called *Kavikarnapurā*, son of *Śivānanda Sena*; and pupil of *Śrīnātha*.

It begins: श्रीचैतन्यचन्द्राय नमः ॥

यः श्रीनृन्दाननभुवि पुरा सच्चिदानन्दसाम्ने
गौराङ्गीभिः सद्गुरुभिः श्यामधामा नमते ।

तामा शब्दद् दृढतरपरोरम्भसंभेदतः किं
गौराङ्गः सम् जयति स नृङ्गोपमालसमानः ॥ १ ॥

नमस्तानो म्येष प्रियपरिजान् पञ्चलद्वन्द्वः
प्रभोरुहेतादीनपि जगद्दीपयधकृतः ।

समानमेवायः सममुखमालाल्यकरुणः
रूपपाद्या ये स्मो सरसनपुलानपि नुमः ॥ २ ॥

गुरुं न श्रीनाथानिपमवनिदेहाद्यनिष्ठं
नुनो भूषारत्नं भुय इव विभीरुस्य दयितं ।
यदा स्वाहुम्नोल्लिखितपकरवृन्दारनरवहः
कृपासादं लम्बा गगति न जनः क्वापि रमते ॥ ३ ॥

पितरं श्रीशिरानन्दं मेनपंशप्रदीपकं ।
पन्दे इह परया भक्त्या पार्वदायं महाप्रभोः ॥ ४ ॥
ये विस्माताः परीषाराः श्रीचैतन्यमहाप्रभोः ।
निवानन्दःहेतयोश्च तेषामपि बहोवनाः ।
गोपालानां च पूनीयि यानि नामानि कानिचिद् ।
सख्यसम्ये सख्यपाठैर्देहिनायादिमूर्खभिः ॥

पिलोक्ताभ्यानि माधुना मयूरीन्दुनिवासिनी ।
गीतगीतानामपि मुतापिषम्यम् स्मनोयया ॥
विषिष्याहेतितः केचित् कथिष्यानि लिखाम्यहं ।
नाद्या श्रीपरमानन्ददासः मेधिराजजननः ॥

यदापुत्रा कृपापन्तः पञ्चतन्त्रात्मको अपि सन् ।
मात्रः प्रकरता तद्वर्तिः प्रकटतामिवात् ॥
स्वाभिदेन मुतं तद्वत् पञ्चतन्त्रमिहोप्यते ।
अथवा तद्वन्व्याप्तमहर्षिं व्याप्यतुह्ये ॥

तद्विदं यज्ञदेवाय तद्विदं विभाव्यते (० तो Tub) ।
यतः सख्यस्यैवमया (सखेच्छया शक्त्या T.) कृपासाद-
स्वरूपचरस्यैरुक्तं पञ्चतन्त्रनिरूपणे । श्रुतां गतः ॥
उपाधिभेदमप्यवतं तद्वत्स्येह प्रदर्शयते ॥

पञ्चतन्त्रात्मकं कृष्णं भक्त्युपस्वरूपकं ।
भक्त्यापत्तरं भक्त्यास्यं नयति भक्त्यात्मिकं ॥

सम्य विवृतलेख्यैः यं संक्षिप्य विलिख्यते ।
भक्त्युपा गोवरचन्द्रो यतो श्री नन्दनन्दनः ॥

भक्त्युपाविद्यानन्दः (1) विद्यारूपय मुख्यकः ।
भक्त्यापत्तरं साधारण्येनो यः श्रीसदाशिवः ॥

भक्त्याः श्रीनिवासाद्या पतले भक्त्यापिणः ।
भक्त्याकिञ्चिनायस्यः श्रीगदाधरमुखकः ॥

श्रीमद्विष्णुभराडितनितानन्दारूपतकाः ।
अथ चयः समुच्चया विग्रहाः प्रभवयते ते ॥

एको महाप्रभुर्भवेः श्रीचैतन्यो ह्याम्बुधिः ।
भू इति श्रीयुतो नितानन्दद्विती महागयी ॥

गोखामिनय पित्रेपाले द्विजय गदाधरः ।
पञ्चतन्त्रात्मका एते श्रीनिवासश्च पण्डितः ॥

यदुक्लज गोखामो श्रीसख्यपदाम्बुजः ।
त्रयो इव विग्रहाः त्रयोः प्रभवयते ते चयः ॥

एको महाप्रभुर्भवेः इति भू संवर्ता सता ।
गोखामिनय चत्वारो वाप्याः प्रभवयुचवत् ॥

एषा पार्वदप्रीति ये महात्मा परिकीर्तिताः ।
नितानन्दययाः भवे गोपालाद्योपगोपकाः ॥

एषा संव्यसंयकीदुपगोपालमन्त्रमाः ।
त्रय श्रीमन्मन्त्रोपे विष्णुभक्त्योपगः ॥

विलसति स ते होषा येनार हि महप्रभाः ।
नीलाचले च ये श्यामाले हि होषा महप्रभाः ॥

हृदिपादिदिता यानि येषैः कृत्वा महाप्रभोः ।
ते ते महात्मा भक्त्याः परे होषाः स्मोपगतः ॥

यतः सख्यचरस्यैरुक्तं गौरनिरूपणे ।
पञ्चतन्त्रात्म्य संयकां ये ये श्याता महप्रभाः ॥

ते ते महात्मा गोपालाः श्यातापुष्पादिवाचकाः ॥
रमडा श्रीनृन्दाननभिविद यदादुर्दुष्टिदो

यमेतं गोत्रोक्तं कथिष्यमनाः प्रादुरपरे ।
यद्विदोपे प्रादुः पारमपि यरे श्योम जगद्गुरु

नृङ्गोपः सो इव जयति परमाद्युपमं देवा ॥
३ ०

तन्मिन्नामदुरोषकारं नृहरिविष्टंभराख्यं दधत्
 तद्येष्टायनातः समस्तमहतां यासो ऽपि तत्राभवत् ।
 तैः साकं महतो हरेरनु गुणकाराणि लीलाभवत्
 तत्रामौञ्जयतो मनो ऽपि यस्मानन्दाय मन्दं यतः ॥
 ८: मत्से (६)मितपरंमादधदसी श्रीहंमनामाभवत्
 वेतायां गतभुगवरास्य ऽपिहो मृदुकरं दधत् ।
 यः इयामो दधदासपुष्कममुं इयामं युगे द्वापरे
 सो ऽप्ये गीरापुर्विभाति कलपजानायतारं कलौ ॥
 प्रादुर्भूताः कलियुगे चत्वारः सांप्रदायिकाः ।
 श्रीमाध्वीरुद्रमनका भषाः यासो यथा स्मृताः ॥
 यातः कलौ भाविष्यति पत्वारः संप्रदायिनः ।
 श्रीमाध्वीरुद्रमनका चैकपाः द्वित्रिपाचनः ॥
 तत्र माध्वीसंप्रदायः प्रलाशापरिहितस्यते ।

श्रीमान् रूद्रपुरीति ब्रह्मासत्ये यासमादिताः ।
 ईश्वराख्यपुरी गीर उररीकृत गीरये ॥
 भगदास्ययासास प्राकृताप्राकृतात्मकः ।
 खीकृत राधिका भाषकाजो पूर्वगुदुम्भरे ॥
 अनवीक्षरसाम्भोषी श्रीनन्दनन्दनो ऽपि सन् ।
 आद्यो ग्यहो ऽपि पितृन्मगिषाद् याररे भुरा ॥
 पिबुद्योभ मनसस्य दृष्टा गन्धर्पनर्तकः ।
 हारकास्यो ऽपि भगवानपिषाणोमह्यपीमुत (१) ॥
 नानायतारः सुवराभेककालप्रभायतः ।
 यथा इयामो ऽपिषाणुर्ण भगवन्तं भुरा ख्यं ॥
 योगसायापलदेते विद्वतो ज्ञेयं यद्यपि ।
 तयापि साधिशान् गीरे ऽपिषाणुदधलधतः ॥
 यथोक्तं प्यामचरीः प्रभासायमभ्यतः ।
 साधिव्यासं वल्लु ये भाषा न तालकेषु चीनपेदिनि ॥
 रघुनाथं प्रविश्यापि यथा तिष्ठति भाग्यतः ।
 एवं श्रीनारदमुतालिङ्गो ज्ञेयु धामनु ॥^{१०}

It ends :

श्रीगीरान्तगयोहेनदीपिका रचिता मया ।
 होप्यतां परमानन्दसंदोहभक्तप्रेमनि ॥
 शाके रमादमिति ननुनीय मुक्ते
 यज्यो मयाविरभान् कृतवप यमात् ।
 पितृव्यचन्द्रचरितान्तमग्नचिह्निः
 श्रीधः समाकलितगीरगायत्य दयः ॥

इति श्रीकविकर्तोदरविरचिता चोर्गात्तलोहेनदीपिका समाप्ता
 सांभेत्पचन्द्रद्वयमेवो लिखितं ॥

For another MS see Roth, Tübingen MSS,
 p. 2. [H. T. COLCROFT]

The entire work is stated to consist of a hundred *adhyāyas*.

A. The text contained in the present MS. runs as follows:

द्विष्टः परमः कृष्णः सच्चिदानन्दविग्रहः ।
 सनादिरादिगोपिन्दः सर्वकारणकारणं ॥ १ ॥
 महस्रपत्रं कमलं गोकुलाख्यं महत्सदं ।
 तत्कल्पिकारं तद्वाम तदनन्ताग्रसम्भवं ॥ २ ॥
 कर्णिकारं महद्यन्त्रं पट्टेण यज्जकोलकं ।
 पद्मं पद्मपदीस्थानं प्रकृत्वा पुरुषेण च ॥ ३ ॥
 प्रेमानन्दमहानन्दरमेनावस्थितं हि यत् ।
 ज्योतीरूपेण मनुना कामयोजनेन संगतं ॥ ४ ॥
 तत्किञ्चलं तदशानीं हन्तृवाणि धियामयि ।
 अतुरलं तत्परितः प्रेतद्वीपाख्यमजुतं ॥ ५ ॥
 अतुरलं अतुर्मेतुश्चतुर्धाम अतुष्कं ।
 अतुभिः पुरुषार्थं चतुर्भिर्हेतुभिर्वृतं ॥ ६ ॥
 गृह्णैर्गामिभिरानन्दमूर्ध्वोर्ध्वं द्विग्विद्वत्सपि ।
 अष्टाभिर्निधिभिर्मुक्तमहाभिः सिद्धिभिस्तथा ।
 अनुकूपैश्च दशभिर्द्विकपालैः परितो वृतं ॥ ७ ॥
 इयामेगोरैश्च रक्षैश्च गृक्षैश्च पार्वदक्षैः ।
 शोभितं शक्तिभिर्जागिरुद्गुहाभिः समन्ततः ॥ ८ ॥
 एवं ज्योतिर्मयो देवः सदानन्दयरायतः ।
 आत्मादामस्य तस्यास्ति प्रकृत्वा न समागमः ॥ ९ ॥
 मायया रममाणस्य न विद्योक्तत्वा सह ।
 आत्मना रमया रेने तत्कालं* विमृश्या ॥ १० ॥
 निरपतिः सा रमा देवी तन्निष्ठा तदग्रपदा ।
 तद्विद्मं भगवत्प्राप्तुर्न्येतोरुपः मनाजनः ॥ ११ ॥
 या योनिः सा परा शक्तिः कामो योनं महद्वरे ।
 लिङ्गयोन्मात्मिका जाता इमा माहेश्वरीप्रभाः† ॥ १२ ॥
 शक्तिरान्युरूपः सोऽयं लिङ्गरूपो माहेश्वरः ।
 तस्मिन्नापरिभूषिते महाविष्णुवैराग्यतिः ॥ १३ ॥
 सहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपाद् ।
 सहस्रपाहुर्विद्यात्मा सहस्रशः सहस्रमूः‡ ॥ १४ ॥

नारायणः स भगवानाद्यस्तस्मात्सनातनात् ॥ १ ॥
 आदिशब्दः कारणाणां निमित्तसंकेतत्वात् ॥ १५ ॥
 योगनिद्रा यत्तत्तस्मिन् सहस्रशः स्वं महान् ।
 तद्गोमविजलजलेषु योनं संकर्यत्यस्य च ॥ १६ ॥
 हेमाम्बुशब्दानि जातानि महाभूतावृत्तानि तु ।
 प्रत्यक्षमेवमेकांशादेकांशादिति स्वं ॥ १७ ॥
 सहस्रमूर्धा विष्णुत्वा महाविष्णुः सनाजनः ।
 वायव्याद्वादमृन्निष्पन्नं दक्षिणाद्वा प्रभापतिं ॥ १८ ॥
 ज्योतिर्लिङ्गमयं शम्भुं कूर्चदेशादयामुन्मत् ॥ १९ ॥
 अहंकारात्मकं विष्टं तस्मादेतद्गुणायत ॥ २० ॥
 अथ तैस्त्रिभिर्दशैर्लौक्यामुद्ग्रहाः किल ।
 योगनिद्रा भगवती तस्य ज्योरेव संगता ॥ २१ ॥
 निमृश्या ततो नाभिलस्य पक्षं विनिययी ।
 तच्चालं हेमनलिनं यक्षयो लोकमजुतं ॥ २२ ॥
 तस्मान्नि पृथक्प्राणि कारणाणि परम्परं ।
 समपायैतं प्रयोगाच्च विभक्तानि पृथक् पृथक् ॥ २३ ॥
 विच्छिन्ना सज्जनानोऽथ भगवन्नादिपुरुषः ।
 योनयन्मायया देवो योगनिद्रात्मकस्यत् ॥ २४ ॥
 योगविन्ताय तानेव प्रपिजति स्वं गुहां ।
 गुहां प्रविष्टे तस्मिन् श्रीवात्सा प्रतिपुष्तो ॥ २५ ॥
 स निर्यो नित्यसंयमः प्रकृतिश्च परैव सा ।
 एवं सर्वोत्तमसंयमं नाभ्यां यक्षं हरेरभूत् ॥ २६ ॥
 तत्र ब्रह्मभवेद्भयद्वयवैदी चतुर्मुखः ।
 स जातो भगवच्छब्दा तत्कालं किल चोदितः ॥ २७ ॥
 निमृश्यायं वति चक्रे पूर्वं संस्कारसंस्कृतौ ।
 ददशं केवलं ध्यानं नामरत्नमयि सदैतः ॥ २८ ॥
 उवाच पुरतस्तस्यै तस्य दिव्या सरस्वती ।
 कामः कृष्णाय गोविन्द सौ गोपामन इत्यपि ॥ २९ ॥
 ब्रह्मण्य प्रिया बहुरयं ते दास्यति मित्रं ।
 तप त्वं तप एतेन तप सिद्धिर्भविष्यति ॥ ३० ॥
 अथ तेने स मुचिरं प्रीत्यनोविन्दमथयं ।
 प्रेतद्वीपपतिं कृष्णं मोलोकस्थं परात्परं ॥ ३१ ॥
 प्रकृत्वा गुणरूपिण्या रूपिण्या पदुपाभितं ।
 महस्रदलसंघे कोटिकिञ्चलमूर्तिहेतुं ॥ ३२ ॥

§ आद्यो ये नरमनुवः ।

॥ शुभोर्मध्यात् ।

* धृतिमिच्छया भक्तः स्रष्टव्यं प्रहितः कालो यस्माद्वनयत् ।
 तादृशं यथा स्यात्तथा रेने ।

† माहेश्वरी माहेश्वर्ये ।

‡ सहस्रं स्रूते मृगति ।

भूमिप्रिनामगिनत्र कश्चिकारे महासने ।
 सनासीने धिदानन्दे श्योतीरुषे सनातने ॥ ३२ ॥
 शब्दप्रत्यये येन पादयन् मुखायुजे ।
 धिलासितो गणवत् स्त्रीः स्त्रीशैरभिदुते ॥ ३३ ॥
 षप येगुनिनादस्य वयो मृतिमयो गतिः ।
 स्मुरन्तो मयिपेशन्तो (१.० शाशु marg.) मुखान्नानि*
 [स्वयंभुवः ॥ ३४ ॥

गायत्री गायतस्तस्यादधिगय सरोजनः ।
 मन्त्रुतश्चादियुरुषा द्विजतामगमन्दा ॥ ३५ ॥
 वयो प्रमुदो षप विधिविहातस्तस्मात् ।
 तुषाप येदमारेख स्तोत्रेणानेन केशव† ॥ ३६ ॥

पिनामपिमकरसप्तमु कस्यवृष-
 लया मुनेषु नुरभीरभिणालवर्ष ।
 लक्ष्मीसहस्रगतसंभ्रमकेष्यमानं
 गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ १ ॥
 येगुस्रुण्णतमरविन्ददलावतां
 यहाँपतंसमसितासुदमुन्दपद्मं ।
 कन्दकोटिकमनोपयिषोपयोभं
 गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ २ ॥
 आलोलचन्द्रकलसूचनमात्यर्थशी-
 रमाङ्गद्वयप्रथमे लिङ्गलापिलाभं ।
 श्रवण विभङ्गललितं निवतप्रकाशं
 गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ ३ ॥
 अङ्गानि यस्य सकलेन्द्रियवृद्धिमणि
 परमणि पानि कलपनि चिरं जगति ।
 आनन्दचिन्मयसमुद्बलविग्रहस्य
 गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ ४ ॥
 अङ्गैरमप्युतमनादिमननरूपं
 आर्तं पुराणपुरुषं नपरीयनं च ।
 येदेषु दुर्लभमदुर्लभमात्मभक्तौ
 गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ ५ ॥

* मुखान्नानि मयिपेशोरभिः कर्तुः मयिपेशोरभिः ।

† The text makes this last *śloka* consist of three hemistichs, the number of the verses, 7-35, being removed back to the end of the preceding hemistich. In the commentary this is different, though there too the numbering is irregular, several *ślokas* being sometimes treated together under the same number, and the two sections being numbered consecutively.

पन्नाम्न कोटिज्ञातपात्तरनम्रगम्यो
 पायोरेषापि मनसो मुनिपुद्गपागो ।
 सो ऽप्यसि यत्तपदसोर्धि पिपिष्य तप्तं
 गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ ६ ॥
 एको ऽप्यसोऽ रचयितुं जगदयत्कोटि
 यत्त्रिस्तसि जगदयत्तपया यदतः§ ।
 अयत्तपदस्य परमाद्युपपातरस्यं
 गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ ७ ॥
 यत्तपभाषितपियो मनुमास्तपेय
 संश्राय रुचमहिनामनमानुभूमाः(?) ।
 यत्तैर्येय निगमप्रपितैः सुपति
 गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ ८ ॥
 यामन्दचिन्मयरसमतिभावितानिम्
 तानिर्धेय निजकृतया कलाभिः ।
 गोलोक एव निपस्यसिखिलासभूतो
 गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ ९ ॥
 प्रेमाङ्गनस्युत्तिभक्तिविलोचनेन
 सनः सदैव हृदये षप विलोकयति ।
 तं (१. यं) श्याममुन्दरमचिन्मयगुलप्रकाशं
 गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ १० ॥
 रागादिभूतिषु कलानियमेन त्रिष्टम्
 नानायतारनकरोद्भवेन चिह्नम् ।
 कृष्णः स्वर्ग समथयत् परमः सुमानो
 गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ ११ ॥
 यस्य प्रभावप्रभवतो जगदयत्कोटि-
 कोटिश्च (१. २२) शेषयमुषादिपिभूतिभिर्जं ।
 ब्रह्मच निष्कलमननानुपभूतं
 गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ १२ ॥
 माया हि यस्य जगदयत्शतानि भूते
 त्रैगुण्यतद्विषयवेदयितारवसाना ।
 अस्मावलिधिपरसस्त्रविमुक्तसत्तं
 गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ १३ ॥

आनन्दचिन्मयरसात्मितया मनःसु
 यः प्राणिनां प्रतिफलत् सारतामुपेत ।
 लोलविद्येन भुवनानि त्रयस्त्रयं
 गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ १४ ॥

‡ Thus comm., ० यत्तैर्येय

§ जगदयत्तपया इति न आनन्दे यदियेस्येयादि ।

गोलोकनाथि नितपाधि तले च तस्य
देवोमहेगहरिधामसु तेषु तेषु ।
ते ते प्रभायनिचया विहतासु येन
गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ ११ ॥

गृहस्थितिमलप्रसाधनशक्तिरेका
सायेव यस्य भुवनानि विभक्तिं दुर्गा ।
इष्टानुरूपमपि यस्य च चेष्टे मा
गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ १६ ॥

धौरे यथा दधिपिकारविशेषयोगात्
संतापते न तु ततः पृथगस्ति हेतोः ।
यः संभुः (ग. शंभु) तामपि* तथा समुपैति कायाद्
गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ १७ ॥

दोषाधिकरेव हि दृशान्तरमभ्युपेय
दोषायते विभूतहेतुसमानधर्मैः ।
यसादृशेव हि च विष्णुतया विभाति
गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ १८ ॥

यः कारकाणैश्चलते भजति स्य योग-
निद्रामननमगददसरोमकूयः ।
साधारणाक्षिमण्डलधरं चरां समुपैति
गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ १९ ॥

यस्यैकानिःश्रुतकालमप्यलक्ष्य
जीयति लोमपिलला जगदव्यनायाः ।
विष्णुर्महात्म इह यस्य कलाविशेषो
गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ २० ॥

भाक्षान् यथाश्मशकलेषु निजेषु त्रैजः
स्त्रीये शिवयत्कदयसाधि त्रिदंष्ट्र ।
ब्रह्मा स एव जनदयविधानकर्ता
गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ २१ ॥

यथादक्षवसुगो विनिधाय कुम्भ-
इन्द्रे प्रयागसमेवे स गद्याधिराजः ।
विमग्निरहनुमलमणि जमस्तयस्य
गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ २२ ॥

यन्निर्महो गगनमसु महोद्विज्ज
कालस्तत्समनवीति भगवत्तथाधि ।
यस्माद्भवति विभवं विगतिं यं च
गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ २३ ॥

यद्यधुरेव सरिता (ग. यवित्ता) सकलप्राणा
रामा सम्पन्नसुभृतिरगोपतेयः ।
यस्याग्रया भवति संभृतकालचक्रे
गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ २४ ॥

यदीधिकायनिचयः सुतयस्यपात्रि
ब्रह्मादिकोटपतगावधयश्च त्रीनाः ।
यद्ब्रह्मावधिवधमकटब्रह्मावा
गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ २५ ॥

यद्विन्दुगोवधमपरेन्दुमहो (?) सकर्म-
धन्वानुरूपफलभाजनमात्रनोति ।
कर्मणि निर्देहि किंनु च भक्तिभातां
गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ २६ ॥

यं श्लोकात्ममहजं प्रशस्यति भीति-
चात्स्वभोद्गुहगौरवसेवभावेः ।
शैचित्य तस्य सदृशो तनुमापुरेते
गोविन्दमादिपुरुषं तमहं भजामि ॥ २७ ॥

श्रियाः कालाः कानः परमपुरुषः जस्यतयो
दृष्टा भूमिश्चिन्तावशिगलमयी तोयमनूत ।
कथा गार्वं नाह्यं मननार्थं यंशो प्रियसखी
चिदानन्दोपैतिः यत्पथि तदास्त्राद्यमपि च ॥ २८ ॥

स यत्र धौराध्वो सरति सुप्रभोदयः सुतहान्
निसेवाधेय्यो वा व्रतति न हि यथातिममयः ।
भजे श्रेतज्ञेयं तमहमिह गोलोकनिमिः यं
विदत्तके मनः शितिविरलचाराः कतिपये ॥ २९ ॥

सद्योपाय भगवान् भवत्सं कलपयति ॥
ब्रह्म महस्त्विराते प्रजातमं च वेत्सति ।
पञ्चश्रोत्रोतिमां विद्यां यत् तज्ज्ञा निषोष मे ॥ ३० ॥

प्रभुदे ज्ञानभक्तिप्राणात्मन्यान्वित्विषयो ।
अद्वैतगुणमभक्तिर्भगवत्केल्यया ॥ ३१ ॥

प्रवालीलम्बदाचरित्तद्व्यक्तैर्निर्गतैः ।
योधयत्प्रान्तात्मानं भक्तिमनुत्थं लभेत् ॥ ३२ ॥

यस्यः धेयस्कृतं नास्ति यथा निवृत्तिमाप्नुयात् ।
या साधयति मामेव भक्तिं तामेव साधयेत् ॥ ३३ ॥

यर्मानव्यान्परित्यज्य मावेव भवति विप्रसत् ॥
यादृशी यादृशी श्रद्धा मिद्विधेरति यादृशी ॥ ३४ ॥

† धनमुन्दरीक्याः

‡ सुप्रभोदयः सरतीति तदीयवैराग्यव्याप्त्येवादिनि भावः ।

* शंभोरपि कायत् गुणमवलम्बत् ।

It begins

पाचाभगोपरमनातिगुणक्रियाया
यं नेति नेति चकितं श्रुतयो यदति ।
पैतानसागमयोरधिगम्यते यम्
तस्मै नमो ऽग्नौ हरये द्विपदधराय ॥ १ ॥
सर्वेस्त्वं येषायानो श्रुतिनि[रि]रुशिरःसागरे पंचरात्रं
यथाहादौ मुरारिः स्वजनहितकरो नारदायैव हि ॥
तद्वाचिष्यासपत्न्यु प्रकटितवपुषे चीनमिहायमास्या
विस्मयातयार्तिताप्ये सततमिह नमस्करोहे ऽस्मै मधुमे
देवताद्याविरोधेन दूषितं चानुसारम् ॥ २ ॥
भोगांसा विष्णुपूजितां क्रियते सोममनुना ॥ ३ ॥
येषां पञ्चभारतं कठं भावि सर्वेषां चन्द्रि ॥
हापर्यायं दद्यात्तस्मै तत्पुद्गलाय ॥ ४ ॥
ईषामत्सरपितृपितापियो नेतृकृते स्वादुता
द्राक्षीषीरमपूषमानिह विदुः किं तावता तन्मति ।
रंभान्धमरांगनामरश्मि क्रीयो न चेद्वेत्स्यते
एवमस्मादि किमिव दुष्पति यतः ज्ञेयेयं तद्वायुका ॥ ५ ॥
पंचरात्रविदो नत्वा गुरुतपि गतोयम् ।
प्रागस्य पंचरात्रस्य प्रथमं समुद्धारिते ॥ ६ ॥

सात्तावरनामयेपचरात्रोक्तपुमानुतिनमस्कारादिना भगवतं
नारायण भगवन्नामयेयं जैवत्वनमुद्घोषा पा नान्येषां । श्रुति
लुप्तिप्रामाण्यात् ॥ ७

There are no divisions, and a rapid perusal
has only yielded quotations from *Puranas*, the
epics, the *Naradaopancaratra*, *Brahmayamala*
(fol 104b), *Ratnasagara* (fol 102a) मन्त्रानाविका
मन्त्रपद्वयमिह प्रये । मेहं कल्पयन् कुर्वन्तद्विषयमनुक्रमात् ॥
चनानां मूलपदीदि कतिहादिकमेव तु । त्रैलोक्यादितो देवि
मन्त्रानुष्ठानभासक ॥ ७, *Parasara*, *Sankaracarya*

It ends

श्रीविष्णुपूजनीयसाधार्थानां तु सद्यः ।
सुसाधयोपनार्थं तु निजामूनामपि कृतं ॥
भोगांसा विष्णुपूजा श्रीगुरुलामनुपहात ।
यद्यपि मृदु व्रत्तेषां यदगुणं सर्वैश्च व्रत ॥ ८ ॥
सम्पादयेदतदनुस्मृतिचारिजानां
सोनाम्येन विष्णुगुणकप्रमाणं ।
न्यास हरेश्वरपौरुषना नृमिह
प्रोद्यात् मे स भगवान्निवृत्तयत्नात् ॥

इति श्रीपद्मावतप्रमाणसोमभट्टननूतश्रीनृसिंहभट्टविरचिता
विष्णुपूजनीयसाधार्थानां समाप्ता ॥ [GATKAPAR]

2513.

2635b. Fol 20 (the first five of which
are wanting), size 10½ in by 4 in, legibly
written in Devanagari, 14 or 15 lines in a
page

Śrādhāstapraśaṅka, a treatise, in three
chapters (*ullasa*), on the unity of the deity as
represented by Śiva, and on the practices of
devotion due to that deity, by *Kaṣinātha Bhada*,
son of *Jayarama Bhaṭṭa* and *Varanasi*

The treatise is composed in *śloka* (chiefly
compiled from *Puranas*) interspersed with ex
planatory remarks

Ch II beg (fol 8a)

चपोर्यसि प्रयत्नयानि जैवशास्त्रानुसारतः ।
निर्गुणं समुपदेति शिरो ज्ञेयं समागतम् ॥
निर्गुणं प्रकृतेर्यं समुप सत्कृतं स्मृतं ।
स्वचिन्मदविभवात्कलत्रमेष्वरात् ॥
यच्च भूतानि तन्मात्रवचनं च तथा पुनः ।
ज्ञानेन्द्रियाणि यच्चैव पञ्चकलादुपास्यते ॥
मनोमया बुद्धविद्या महेश्वर सदाशिव इति ।

अस्याथैव समागतो नित्य शिरो निर्गुणं समुपदेत्येव ।
निर्गुणसवरूपमाह ।

तच्छक्तिभूतं सर्वज्ञो भित्तो ।
नित्यं सर्वगतं सूक्ष्मं सदानंदो निरायय ।
विकाररहितं साधारण्यज्ञो ज्ञेयः समागत इति ।
प्रकृतेर्यं । ज्ञेयलो निर्गुण ॥ ७

Ch III beg (fol 15a) श्रीगुणायै ।

शृणु धर्मं प्रयत्नयानि भगवन्तं लब्धं मम ।
भगवोऽलितसर्वांगान्निर्गुणं भक्तिमत्तका ॥ ८

It ends (from the *śraṅkhanda*)

प्रदीपवृत्तं ज्ञानो सर्वेषां भवापह ।
सर्वभोगप्रदं तन्मात्रादुर तत्समाचरेत् ॥
ज्ञानवारयवोद्वेगो नक्रभुक्त शकरमय ।
रुद्राध्यायनयो चेत्सात् मृदुक्तं कोऽस्य वर्णयेदिति ॥

इति श्रीमद्भट्टोपनामक (thus in all three colophons)

अयमामृतमुत वापलसोमभेसभय- दक्षिणामूर्तिशिवाराधक
काशीनाथविरचितायो शिवाहोतप्रकाशिकायां तृतीयोत्तास ॥
संवत् १८५७ शके १९२३ दुर्गातिनामसंवत्सरे वैशाखकृष्ण सप्तम्यां (1)
शमी भरणोदयवे मेघस्थिते चंद्रे सूर्यास्थिते रवी कर्कस्थिते
देवगुरी काश्यां दशमामेघस्थितनगरकराक्ष्यप्रसिद्ध- चटव्योपना
मकेन चाकुलमेरुपूजोपरि सुतदेवप्रपीत्रेण (?) नीलकण्ठपीत्रेण
शिवलाम्बनेन पल्लगोत्रोत्पलेन मधुप्रवरानितेन पुष्पसामे ० इदं
पल्लक भयरागमैशा स्त्रहमेन लिखितं । तस्येदं दक्षिणामूर्ति
विष्ण्वर- प्रसन्नो ऽस्तु ॥

Of non *purāṇa* authorities may be men-
tioned : *Purusharthaprabodha*, fol 12b, 16a, b,
Paippaladepanishad, fol 12b, *Vilyesvarasam-
lita* (? of some *purāṇa*), fol 17a, *Surada*, fol
15a [Mack Coll.]

2514.

15470 : Fol 20, size 10 in by 4½ in,
clear, modern Devanagari writing, five lines
in a page

Catusthayanampradāyika pādhati (?) and *Sila-
ramapādhati*, two short manuals of prayers,
with directions for their use (by *Ramanuja*
or one of his followers) : Partly in *Vāṇaśa*

I (in four sections) begins श्रीमते रामानुजाय
नमः ॥ श्री

पुष्पि त्वया भूता लोका देवि त्वं निष्कृता भूता ।

त्वं च धारय मां देवि दयित्वं आश्रितं (आश्रितं) कुरु ॥

इति आसनमंत्रः ॥

समुद्रमेखले देवि पर्वतलमण्डले ।

पिप्पुपलि नमस्तुभ्यं पादमूर्ध्नि चनस मे ॥

इति पादपूजः ॥

श्री तस्य तस्य देवानां भूतप्रेतपिशाचिका ।

मल्लभुमनुयायी नम दोषो न दीयते ॥

इति मलमंत्रः ॥

Follow *patrasudhāmantra*, *myṭṭhikāmantra*,
daṇṭa thācanāmantra, *śiḥḥ ibanāmanāmantra*,
śikhamukṭiśāmantra, *acamanāmantra*, *śanāmanā*

tra, *aghāmarśhana*, *karanyasa*, *hrīdayānyāsa*,
aṅganyāsa, *hrīdayanyāsa*, *dhyānam*, *śhāḍakṣhara-
mantra*

It ends

विलासाचार्यके जगन्नाथार्ये ॥ ३ ॥ इति चतुष्टयप्रदाकी
पद्यतः (1) संपूर्णम् ॥

II beg (fol 9a) जगत्त्रय उपाय ॥ श्रीं प्रातर्हवाय
शौचपानं धृत्वा मलमंत्रं त्रिवारं पठित्वा ।

पूजे तु पद्मनाभं च चिके दामोदरं त्रयेत् ।

श्रींकारमध्ये स गुरुं श्रीरामचंद्रं ध्यात्वा सो ऽहं हृदयं पापु
प्रीतं पौडशवारं नयेत् ॥ पापपुरुष विशेषयेत् ॥ ०

Follow *tilakamānta*, *pranapratiśṭhā*, *deva-
nyāsa*, *śhāḍanganyāsa*, *śmṣhāsanāmantra*, *asana-
mantra*, *padyāmantra*, *śnanāmantra*, *acamanā-
mantra* (different from above), *candanāmantra*,
vāstrāmantra, *puṣhpāmantra*, *ālupāmantra*,
dīpāmantra, *naivedyāmantra*, *tambūlāmantra*,
atyāntāmantra, *pradākṣhīnamānta*, *aparādḥ-
kṣhāmāmantra*, *namasṭhūremantra*, *dhyānamān-
tra*, *caranāśācanāmantra*, *jālagayānta*, *lāra-
nyāsa*, *prayogāśāmkalyā*

It ends अनुकषये अनुकमासे अनुकपद्ये अनुकतिपी
अनुकवासरे अनुकनयसे योगकरीलंगनुहते । अनुकतीये ॥
श्रीसीतारामपद्यति ॥ पद्यं संपूर्णम् ॥

The leaves are marked पद्यल or लट

For a *Srirāmapādhati*, by *Ramanuja*, see
Aufrecht, *Cat Bodl*, no 738, for a *Nama-
pafala* by the same Author, *Burnell*, *Tanjore
MSS*, p 202b [H T Colledge]

2515.

1068 : Fol 119, size, oblong, 6½ in by
5 in, large, clear Devanagari writing of
about 1750 A D., 10 or 11 lines in a page

A collection of hymns, and theological or
devotional tracts, by *Yālabhārya* (A), his
son *Viṭṭhaleśvara* (B) and others, with extracts
from *Purāṇas*, etc

1 *Vallabhāshṭaka* (B), वनरानविराजितशेषवरे ° ending with eight stanzas, श्रीमद्भट्टारनेन्दुप्रकटितर तिका ° ends fol 36, 2 *Siddhantarahasya* (A), 9 11, आरतस्यामले चये एकदादश महाविनि ° fol 1b, 3 *Saptasthok* (B), स्फुरत्कृष्णप्रेमानन्दरसवरे ° fol 5b, 4 *Siddhantamuktavali* (A), 21 11, नन्वा हरि प्रप क्ष्यामि क्षमिद्वातिविनिन्दे । कृष्णसेवा कदा काये मानयो मा यता मता ° fol 7b, 5 *Antahkaranaprabodha* (A), 11 11, जत करत भट्टारक ° fol 8b, 6 *Setaphalam* (A), 8 11, वादुरो सेवना मोक्षा ° fol 9a, 7 *Vaiakhaṛiyasraya* (A), 17 11, विषेकैषै सतत रस शोभे तपाद्य ° fol 10b, 8 *Avodhatal shanam* (A), 20 11, पथ दुःख यतो दाय ° fol 12b, 9 Extracts from the tenth book of the *Dhṛgavata* (and from the *Brahminda*) *Purana*, fol 83a, 10 *Sevanantaram prarthana* (B), 12 11, नमो भक्तिनारायणदादश ° fol 83a, 11 *Madhurashtakam* (A), 8 11, क्षर नयुर चदन नयुर नयन ° fol 84a, 12 *Mangalastotram* (A), 3 11, मङ्गल मङ्गल ° fol 84b, 13 *Pratahsaraha* (A), 10 11, तर्कनर ° fol 85b, 14 *Krishnastavaraja* (by?), 8 11, जज्ञत कर्तृ ° fol 86b, 15 *Shodasastotram* (by?), प्रभुन दकुमारो ° fol 87b, 16 *Prindashtakam* (A), कलिं दौष्टता ° fol 89a, 17 *Gopjananallabha caranastakam* (B), रहस्य श्रीराधेशिलनिगम ° fol 10a, 18 *Siamingah stotram* (B), 12 11, यदे श्रीराधे रहसि मिलति त्वा ° fol 42a, 19 *Tamunashhtakam* (B), नमामि यमुनाव ° fol 43b, 20 *Tamunashhtapadi* ° *ramakaliragena gyaṇe*, नमो देवि यमुने ° fol 44b, 21 *Gaṇgaeshṭakam* (by Tulmili), मात शैलभृता ° fol 46a, 22 *Antahkaranaprabodha* (A), 11 11, जत करत भट्टारक वाचपाननया जृणु ° fol 47a (=8), 23 *Siddhantarahasyam* (A), 9 11, आरतस्यामले ° fol 47b, 24 *Naranatnam* (A), 9 11, पिता कावि न कावि ° fol 48b, 25 *Bhaktiārtham* (A) 11 11, मया भक्ति प्रवृत्ता स्थान तपोपायो निरुप्यते ° fol 49b, 26 *Vallabhāshṭakam* (B), 8 11, श्री मद्भट्टारनेन्दु ° (=1), 27 *AgniLumaprabodhan Sarottamastotram*, fol 53b, 28 *Krishnapremamritam* (B), 8 11, स्फुरत्कृष्णप्रेमा (partly=3), 32

Haridasoditam Srivalabhāsharashṭakam, 9 11 निपादनवनोहारकरणप्रकटीकृत ° fol 55b, 33 *Harirayaji's Naranatariyashṭakam*, चलकावृत्त सट्टके ° fol 56a, 34 *Raghunathaji's Nama ratnalhyastotram*, 32 11, भक्तानां कौन्त्या ° fol 58l 35 *Raghunatha's Stavanam*, 10 11, य कृष्णमे सर्वमपापघोष जगद् ° fol 59b, 36 *Mahadevairi tam Sri-Patthalesarasyushtottarasatanumastotram*, fol 62a, 37 *Catuhstok* (A), नन्दो नन्दे भावेन ° fol 62b, 38 *Premamritam* (by?), 35 11, यदोदयामीद्यानचपुत्र ° fol 67b, 39 *Bluyangpura yutashṭakam* (B), सुभाषानन्दन्यपा ° fol 68b, 40 *Pacapadi* (A), सोकृष्णरह ° fol 69a, 41 Extracts (*Rigv*, *Purana*), fol 118, 42 *Arjuna diaye* (B), शरणागतभक्तिवृत्तिपर ° fol 120a, 43 *Acaryajikṛita tilaka*, चित्तामृतानन्दारो ° fol 120l, 44 *Guradharaṇikṛita Tynaktik*, जयराधपनोत्तुन चिन्ता ° (twice), foll 121b, 125a, 45 *Bandha humarashtakam* (A), सुन्दरगोवाल ° (twice), foll 124a, 142b, 46 *Shanavathi and Yajurestakam* *tril dasandhyopasanavadi*, fol 130b, 47 Extracts from *Dhag P*, 48 *Haridasoditam Sri Vallabhapanaval sharastotram*, 8 11, श्रीरत्नभोजन भस्य विषयो ° fol 143a, 49 Extracts from *Puranas* [H T COLEBROOKE]

2516.

2611a Foll 45 (foll 15-19 of which are wanting), size 9½ in by 4½ in, legibly written in Devanagari, about 1700 A.D., eleven lines in a page

Sarottamastotri *in* *riti*, a commentary on the *Sarottamastotri*, in praise of *Krishna*, by *Vallabhacarya*

It begins

नन्वा धितृपदभोजनैहिकामुपिभावेद ।
तन्मोक्षापथेनामानि विवरित्ये यथावति ॥ १ ॥

यद्यप्ययोग्य इवाहं तदापि विवृणी सत ।
खोद्यस्तेनेष कृष्ण भोग्गता नपि दाम्यति ॥ २ ॥

Colophon इति श्रीगोवीन्दनरत्नभरलेकृतान्धोविदु
ल्लिरचित्ता यमुनाहकविद्वित्तद्वयी ॥

[GAIKAWAR]

2518.

2611c Foll 20 (and a *buddhaj atra* to 10),
size 8½ in by 3½ in, indifferent, modern
Devanagari writing, eight lines in a page

Vallabhashaktikaviratiprahāsa, a gloss on a
commentary on *Vitthaladevara's Vallabhashakti*,
by *Purushottama*, son of *Pitambara*

It begins

नत्वा श्रीवत्सभाचार्यवरराजराजस्यहं ।
तदहकौर्वायितुतेभ्यं यच्च कृपावलात् ॥ १ ॥

तत्र पूर्वमुपोद्गततयेदमुच्यते । नयेद्युतिशिरसु परब्रह्मण एव
परमत् सच्चिदानंदरूपेण वेदासदृशेने सिद्धे । ०

It ends

इति श्रीवत्सभाचार्यदासेन कृपया नया ।
तद्ज्ञेतेन मार्गेण विवृति संप्रकाशिता ॥

इति श्रीवत्सभाचार्यदासानुदासेन श्रीशंकरनृत्तपुरुषोत्तमेन
विरचितो ज्य श्रीवत्सभाचार्यद्वित्तप्रकाश ॥

[GAIKAWAR]

2519.

2611d Foll 5, size 8½ in by 4 in, fairly
written, in Devanagari, about 1700 A.D., 10
or 11 lines in a page

Bhaktivardhinarayanana, a versified exposi-
tion of *Vallabhacarya's Bhaktivardhina*, by
Haridasa

It begins

श्रीवत्सभाचार्यपदानुकरावलेन किंचित्परिचितं चित्ते ।
निरूप्यते भक्तिविद्वत्पुपायनिरुपणप्रपन्निकृषितो सर्वे ॥ १ ॥
प्रकृतप्रत्ययापेक्षया भक्तिवत्प्रेममेव न ।
चेतसाप्रयत्नं तच्च ननु चित्रप्रकाशितं ॥ २ ॥
तत्र मूल हरिरेगीकारो ज्य प्रख्यागतिः ।
ततः समर्पणस्त्रीपदेहस्यधिनुद्धता (?) ॥ ३ ॥

It ends

इति श्रीवत्सभाचार्यवरणाटभशक्तिः ।
स्वमतापय भास्व योपयति प्रयत्नः ॥ ६ ॥

शोकरूपेण सर्वेपि विवृता भक्तिवर्धनी ।

यथामति निनाचाचार्यवरणाटभशक्तिः ॥ ६ ॥

इतेनात्मस्तुल्यपति प्रभु श्रीविद्वलेष्टः ।

प्रसीदतु मदा दासे हरिदासे स्ववशमे ॥ ६ ॥

टोका भक्तिवर्धनीनी (?) श्रीहरिपरमोक्तदे ॥

[GAIKAWAR]

2520.

2663b Foll 3, size 11 in by 4 in, fair,
modern Devanagari writing, nine lines in a
page

A fragment, consisting of thirteen verses
in praise of *Vishnu*. Rather incorrect

It begins (somewhat corrected)

यथा ज्ञेयते सत्त्वभाषिताभा
यथा पृथक्ते रात्रिभिर्दनापि (?) ।
यथा प्राप्यते ब्रह्मलोको दुष्टाय
करोत्येव सा गी सदाय द्रुत मे ॥ १ ॥

स्वरोते चदने हरे त्वा ननुया
लभते यद ते विभो शक्तिपुङ्गव ।
अतो ज्ञ भवे सच्चिदानंदरूप
यज्ञोदात्तेश्वर हरि रुक्मणेश (?) ॥ २ ॥

भवाशीविषयाज्ञीतवानंदरूप
मदा रक्ष विद्येन गोपीप्रिय त्वं ।
त्वदन्य स्मृतं किं विभो ज्ञाति मां
यथा चारिदासेन श्रीशंकर हि ॥ ३ ॥

The first leaf is marked शकरो in one margin,
and राम in the other [GAIKAWAR]

2521.

1635e Foll 10, size 8½ in by 4 in,
legibly written in Devanagari, about 1700 A.D.,
ten lines in a page

Bhaktisata, consisting of 101 verses in praise
of *Kṛṣṇa*, by *Anantadeva*

It begins

भगवत्प्रवर्तमाने सभाषय मतिं मय ।
अपारावारमहाप्रतिपत्तयः प्रदेय न ॥ १ ॥

It ends

वनिता सुलभा सुयोनिता

कुपती सत्यवती च ताम्यति ।

सप्त कल्याणी हरी स्थिता

कविताकलाले विभासि भूरि ॥ १०१ ॥

[H T COLLEBROOKE]

2522.

823b Foll 24, size 12½ in by 4½ in, good, modern Bengali handwriting, eight lines in a page

Suvidhantapushpavali, a eulogium of bhakti as the highest form of Vishnu worship, by *Madhavananda Goswami*

It begins

यानन्दैकलक्षणा हरिसुपशक्ती सिद्धब्रह्ममणिया

सा कृष्णमेवभक्ति प्रभवति यतिज्ञानां च येषां प्रसादात् ।

येषां पादाक्षरेषु शिरसि विनिहिता याति चित्तामणित्व

नत्वा भक्तानतस्तान्हरिचरणयरा(ण्) कोमपि पक्षीशकीति

ईशकीर्तिकचनप्रयोजननाह । [H १ ॥

ससारदुःखलक्षि तरुणित्तरीया

सक्रीतेन भक्तो गुणकर्मनाम् ।

सुतोयमप्युतकृपाळपमाकलय

नौचो अपि यम्यि चरित मपुमूदनस्य ॥ २ ॥

ननु ब्रह्मादिदुःसाधे कथं नीचस्य वृत्तिरियाह । ०

It ends

सुविद्वान्पुष्पावलीम मुरारे

पदाधार्यते सज्जनप्रीतये स्तु ।

मयोपाद्धता सातलोद्यानतो वा

विना देवयानां प्रसादात् एवम् ॥

इति भागवततन्त्रयोगसमिधिरचिता सुविद्वान्पुष्पावली

समाप्ता ॥

[H T COLLEBROOKE]

2523

2599 Foll 11, size 12 in by 8 in, cl. ar, modern Devanagari writing nine lines in a page

Kasimritamal shavinirnaaya, or *Kasimolsha nirnaaya*, = treatise on the efficacy of dying at Kāśī as insuring final emancipation to a devout Hindu, by *Suresvaracarya*

It begins श्रीविघ्ननाथाय नम (see Anfr, Cat Cat, काशीमोक्षनिर्णय) ॥

नमस्कृत्य जगन्नाथ भाषया चंद्रशेखर ।

गंगाधरं गरुडायानीलकण्ठमुपास्महे ॥ १ ॥

चाराखसौ पुरीं पुरां ये जपतिरिति ज्ञतय ।

व्याचष्टे तारक ब्रह्म रुद्रस्तेषां दयानिधि ॥ २ ॥

प्राणप्रवायसमये प्राप्य ज्ञान महेश्वरात् ।

मुच्यते ज्ञतय सर्व यज्ञाद्यानाद्यधिद्या ॥ ३ ॥

मोक्षश्च तेषां तादात्म्यं यदे तत्सयोरपि(?) ।

पुनर्देहांतरारम्भे कारणं नास्ति किंचन ॥ ४ ॥

सालोक्यादेर्न विद्वद्भिः साध्याम्नोद्यत्त्वमित्यते ।

उपास्ते पर(फल marg) रूपतानारतन्त्रपदस्थिते ॥ ५ ॥

ज्ञानाग्निना विनश्यताद्विधिषा पूर्वकर्मणा ।

वृत्तरेषां न विद्येयो भवेन्मुक्तस्य ज्ञायत ॥ ६ ॥

प्राप्य कर्मभोगेन दायते ज्ञानकारणं ।

ततो विदेहकैवल्य भवतीति सुनिश्चित ॥ ७ ॥

कास्यां विदेहकैवल्यप्राप्तेरुत्तरकर्मणा ।

असंभवात् विद्येयो वेदितव्यो विषयश्चेत् ॥ ८ ॥

किमत्र प्रमाणं । धूपते हि । तद्यथा ईषिकानुलग्नी मोक्षं प्रवृत्ते श्रमविहास्य सवे पाप्मानं प्रहृत्य इति । ० तर्हि पाप कर्मणामेव विलयं धूपने न पुनश्चक्रेणामिति चेत्तेवाह । ब्रह्मा दीनां शरीराणि षड्भूकरादीरपत । यतो निहासितव्यानि तन्माद्वर्गे ईषि पाप्माणोरिति चचनत । पुन्यकर्मोत्तमानां प्रवेष्टा दिशरीराणां पापकर्मोत्तमशुभकरादिशरीरेष्विहासितव्यानि शेषावुत्थस्यापि कर्मणं पाप्मात्वेन कीर्तनं युक्तं ॥ तथा च भगवतीतामु धूपते । ० further on the opening paragraphs of the *Jablot inshe* are cited

It ends किं बहुनेन ॥

येन केनापि य कश्चिदपिमेव पश्यिजेत् ।

कास्यां प्राणान्तर्यनर्तुं इत्यवगम्यता ॥

मोक्षाय निर्णयं कारयामिपुनश्चेन तन्मना ।

मयमपि व्रतनां प्रमाणे प्रतिपादित ॥

विशेषरो जयति विश्वविभूतिहेतोः
काशीनिवाससिद्धः कस्यासमुद्रः ।
यस्यादपसमुगतोरभजसिद्धस्य
जतोभेद्यकृतके शिवसागरस्य ॥

इति श्रीमुरेश्वराचार्यविरचितः सकलश्रुतिस्मृतिपुराणवाक्य-
निर्धारितः काशीमृतिसौख्यविनियोगः समाप्तः ॥

On fol 1a the treatise is called *Kāsimulī-
pralāsi*, cf. Wilson, *Mach. Coll.* (second ed.),
p 125.

This work, as well as the succeeding one,
should perhaps rather have been given under
Sacred Law than under *Bhakti*:

[MACK COLL]

2524.

1991. Foll 55; size 8½ in by 4 in,
clear, correct, modern Devanāgarī writing
(European paper), nine lines in a page

Prapañcasāraṇaśekhā, or *Bhavasāraṇaśekhā*, a
course of moral and religious instruction for
pious Vaiṣṇavas, in eight chapters; by Gan-
gādhara, son of Sadāsiva-sūtra Mahādadhara,
and pupil of Advaitānanda

It begins

नमस्कृत्य शिवानां लक्ष्मीकान्तं जगत् ॥
भगवान् दुष्टिरात्तं च दंडयाचिं च मेरयं ॥ १ ॥
गंगा सरस्वतीं रातं यामुपुष्य जितेन्द्रियं ।
देवदेवमुक्तं नृपं पास्तीकिं व्यामनादी ॥ २ ॥
प्रवृत्तानुदयादानं विद्वत् सारं गुरुं ।
देवानुमोक्तं विद्वत् भगवत् कार्त्तं च हृदि भक्तिं ॥ ३ ॥
सदाशिवतनुजन्मा यत्सर्विकुलतन्त्रयः ।
गतापरं व्रतियस्यातो भगवत्प्रतिभक्तिः ॥ ४ ॥
नानागाम्यायि चालेन चालानां हितकाम्यया ।
भगवत्पदेनैव च कथं मोहविनाशकं ॥ ५ ॥
यस्य प्रज्ञानमात्रेण मात्रेय हितकारिण्यः ।
मुक्तिपिपसते पुंसां ह्यसादादिदुष्टतां पुषे ॥ ६ ॥
मुभाषितं विचित्रं च यो नो जानाति मानयः ।
चलोपदेनो लोके शोभते जगद्वर्जितः ॥ ७ ॥

रूपयौवनसपत्न्या विशालकुलसूनवः ।
विद्यारहीना न शोभते निर्मयाः किंजुका इव ॥ ८ ॥
विद्यां प्राप्य प्रयत्नेन धर्ममोक्ष न विंदति ।
सर्पकावपयो जित स च मूढ इति द्युतः ॥ ९ ॥
यस्य विद्यापवर्गाय परोपकृतिनीयिता ।
स साधुवीर इत्याहुः पठितः कवयो महान् (!) ॥ १० ॥
श्रीलविद्यापिहीनान् किं कुलेन च देहिनां ।
अकुलीनो र्षय विद्वान्ः पुन्यते देवतेः सह ॥ ११ ॥
विद्या यमस्वरो पुंसां श्रेयःसंतोषदायिनी ।
सम्पगाराधिता विद्या मोक्षदा इति मे मतिः ॥ १२ ॥
गुरुश्च कृतविद्यश्च यथा जानाति मेधितुं ।
रूपयौवनसपत्न्या या नारी धनिकः कथिः ॥ १३ ॥
दाता दोग्ध्रो दुपेयुश्च समुभाषी जितेन्द्रियः ।
इते यव च तिष्ठति इव लोकाः कृतादराः ॥ १४ ॥
किं तपः किं व्रतं दानं को धर्मः कस्य संपदः ।
कः गुरुः कथं विद्विष्य को लाभः संमती महान् ॥ १५ ॥
को देवः कथं पूज्यश्च पीरः को यदुरेय च ।
शत्रुः कः किं च मित्रं च किं फलं नोपतिष्य तु ॥ १६ ॥
भयं किं पवित्रं च साहं किं स्वात्ममेव च ।
तोषे किं कथं मुह्यन् नृतेः को मूढ तपस्तपः ॥ १७ ॥

I (sl 17) *upodghāta*, II (sl 60) *gūḍhartha-
prāśnottaranirūpana*; III (sl 146) *nāmarga-
nirūpana*; IV. (sl 55) *karmāṇipālanirūpana*,
on sins and punishments, V (sl 73) *deva-
sāraṇirūpana*, on God (*Viṣṇu*), VI (sl 115)
śūdrasāraṇirūpana, on the modes of wor-
shipping *Viṣṇu*, VII (sl 105) *bhagavat-
dharmaṇirūpana*, on the duties of a *Vaiṣṇava*,
and the reward accruing therefrom, VIII
(sl 267) *āhorātrāṇirūpana*, on religious
rites generally

The verses seem to be partly the author's
own, and partly culled from various sources.

The *bhakti*-element, though not too ob-
trusive, is by no means absent. While a
devout adherent of *Viṣṇu*, the author is not
bigoted, and allows to *Śiva* a certain share

of religious sentiment. We extract a few passages :

एको देवो ऽव्ययः कृषो वामदेवो निरंजनः ।
 सर्वोपारः सर्वसाक्षी चेत्ता सर्वोपभासकः ॥
 सर्वस्यापो नियता च भूतानां सर्वदेहिनी ।
 मायापो निर्गुणः शुद्धः कर्ता पात्रांतको गुरुः ॥
 यस्यांतःस्थानि भूतानि येन सर्वमिदं ततं ।
 सर्वज्ञो ज्ञानतज्जिह्वश्च पिप्पलरूपो सुखान्तकः ॥
 सत्यो भूतहितो ज्ञानतो देवदेवो महेश्वरः ।
 भोक्ता च यज्ञतपसां पवित्रो मंगलं परं ॥
 दूराणां पापिनी शास्त्रा भक्तानामभयकरः ।
 यस्यापीताश्च देवाश्च गंधर्वाः धितरो नराः ॥ fol. 20b.
 दुर्लभं भारते यथं जन्म तस्मान्मनुष्यता ।
 मनुष्याद्वाङ्मनसं च दुर्लभं सुतरां जतं ॥
 लब्ध्वा भक्तिं न कुर्वति धामुदेवो महात्मनि ।
 नौवन्मृतास्तु ते जेया न संभाषाः कदाचन ॥
 तच्चित्तलद्वारः प्रायः प्रेमसायेन तपसः ।
 भक्त इत्युच्यते सङ्गिभीष्मप्रह्लादनादैः ॥
 अथ श्रो या मरिच्यति गमिष्यति यमालयः ।
 हरिं यदि स्मरिष्यति तरिष्यति भयारणं ॥
 अनित्यमसुखं लोके जन्ममृत्युमराकुलं ।
 नत्वा तु सततं धीरो नारायणपदो भवेत् ॥
 निपिक्रदेशं ज्ञासीनो पिरागो विनिर्गतेन्द्रियः ।
 प्रसन्नचित्तः सततं ध्यायेद्बुद्धिं हरिं परं ॥ ° fol. 22b.
 शालग्रामशिलाविषये कीटिहत्याविनाशजनं ।
 तस्मै नृपतिर्न ध्यातं कीर्तितं च नमस्कृतं ॥
 शालग्रामशिलादृष्टो यश्च तिष्ठति ज्ञानरः ।
 तच्च देवामुख्यधुवनानि चतुर्दश ॥
 यमनाथं तु गर्तः म्याद्यपाथे लिङ्गमुच्यते ।
 शिवनाभ इति प्रोक्तस्त्वमु लोकेषु दुर्लभः ॥
 वामुदेवमयं छेवं लिङ्गं शिवमयं स्मृतं ।
 तस्माद्गरिहरयेन धृतयेच्छंकरायुतौ ॥ °
 शालग्रामशिला तस्या द्वाकोपचक्रमयुता ।
 तुलसीशार्पदाष्टौ पवित्रा मुक्तिदायिनी ॥
 तस्माद्वा द्वाष्टयो नित्यं विहाले भक्तिः शुचिः ।
 शालग्रामशिलायां हि पूजयेद्भक्तिमयम् ॥ fol. 26b.

शालग्रामशिलायाश्च गंगाया गुणवर्णने ।
 तुलस्याश्च विशेषेण न समर्थः प्रनाशितः ॥
 तुलस्यमृतमन्त्राणि सदा न्वं केशवमिया ।
 केशवार्थं विचिन्तामि(?) तानि वरदा शोभने भव ॥
 एवं संग्रह्ये तुलसीं गृह्णीयात्तौ हरिप्रिया ।
 पूजयित्वा त्वाकांतं कृतकृत्यो भवेन्नरः ॥ fol. 20b.
 ध्यानं परं कृत्युगो वेदायां याननं त्रया ।
 द्वापरे विष्णुपूजा च कलौ केशवकीर्तनं ॥
 ध्यायन्कृते यत्नमस्त्रेत्नेत्रायां द्वापरे ज्ञेयम् ।
 यदाप्नोति तदाप्नोति कलौ संकीर्णं केशवं ॥ fol. 34a.

It ends :

य इदं स्मृतिस्मारायै महर्षेणो वा संमतं ।
 भक्त्या यजेयाद्वेष्टा स विद्वान्मुक्तिमनुयात् ॥ २३५ ॥
 शास्त्रात्मिकमनाच्छातो यंचो ज्यं पारिभातकः ।
 पुधानां कामदो भूयान्मृदानां भजतामपि ॥ २३६ ॥
 यद्यपि यद्यपि यथाः पादपाः संति भूतले ।
 तथाप्ययं विजयते हरिनामपलेः शुभैः ॥ २३७ ॥

इति श्रीमत्शालग्रामशिलाविषयकसदाशिवसूत्रसूनुभगवद्भक्ति-
 करणगोप्यरचिते प्रवचनसारविशेषे सहोदायकृत्यमिहपण्यं
 नाम अष्टमोऽध्यायः समाप्तः ॥

For another MS. of this work, see *Rāj.*
Mitra, Notices of Sanskrit MSS., x., p. 162.

[DR. JOHN TAYLOR.]

G. KASHMIR ŚAIVISM.

(*Spanda and Pratyabhijñā.*)

2525.

86a. Foll. 48; size 11 in. by 8 in.; good,
 thick (*Kashmīr*) Devanāgarī writing of about
 1750 A.D.; thirteen lines in a page.

Spandakāvṛtī (or *Spandakārikāvivaraṇa*), a
 commentary, by *Rājānala Rima*, on *Nhaṭṭa*
Kallaṣa's Spandakārikā (or *Spandārthasūtrā-*
valī), or metrical paraphrase of *Yasugupta's*
Spandasūtra (or *Śivasūtra*).

The commentary also includes the text of the *Līlās* as well as that of *Kallata's* own brief explanation (*vṛtti*) of his verses, and thus an exposition of the whole of the *Spanda sarvasva*, as *Kallata's Karikas* and *Vṛtti* are also called

It begins

दशादिकालाद्यैरकलित्रविदालोकपुष्प
मदा तद्वक्त्रात्मानुभविताया विस्फुरति य ।
निनी धमे शुभोरनुपमचमत्कारमरम
परं शास्त्रं तस्य जगति जगति स्वद इति ज्ञत् ॥
तन्नेरदशैतदिश स्वमाधिगत
कोचिभित्तगहनं विषम धनं तु ।
तेनैव यदुत्तरनी हतवर्त्मनाया
नाकारयति गमनाय महाम्भो ज्यम् ॥
नानावादानलीयाननयमरकृताम्योव्यसंपदुद्योरो
ज्ञातानापातयति धरखपिदलनोद्गमज्यप्रपन्ना ।
शास्त्राभि धोभिने यैर्विषयखरमसादुद्यदावर्तभोम
भतिभृशगमायैर्यदियुत्तरमतिस्तरितोपी मनसै ॥
कथिन्निरुहविदधयि परं तस्य विषयैत्यति
हेमयोतीषरुदुक्तिरितरो ज्ञानेय चाम्यो जड ।
इत्थं दुर्लभं यत् सपैद्वदयहाही गिरा संयह
किं त्वेते यत् विपेकिन कतिपये सत्यं पात्र सताम् ॥
केनापि यथिता प्रसारखपिधा कथिदि भूये कृताम्
हकोक्य यपागम विरचितो व्यदपैन्नायलीम् ।
ईशानुपहसक्रिचक्रिगसा विद्वेद्यविद्वन्मनो
मापिक्तेषु निनेशयाम्यहनिना कंतु कृतां (१ यो)
[द्वयीम ॥

यो नन गिपान सशिषाय ॥ यो

[*Karikā*] यस्यान्नेयनिमेधायी जगत् प्रलययेदयौ ।
तं शक्तिप्रविभयप्रभवं शंकरं शुभम् ॥ १ ॥

[*Vṛtti*] सनेन स्वस्वभावेनैव शिवात्मकस्य संकल्पमात्रेण
भगदुत्थमिन्द्रहारयो कारयन्ति विज्ञानहेतुत्वस्य शक्तिप्रविषय
स्योपातिहेतुत्वं तस्माद्वारेण प्रतिपाद्यते ॥

[*Upaṇi*] तं शंकरं योगम् 'कथं ननु' प्रशंसाम् । तं
कं । यस्यान्नेयनिमेधायी शक्तिप्रवरत्नयाम्यो जगतो विधस्य
प्रत्ययोत्थो विनाशप्रदुर्धरः । यत् यथासंभवं न विधयितुमिति
वदयाम् । तं शंकरं । शक्तिप्रविभयप्रभवं । शक्तौ नो वदय

शक्त्यस्यरुपाणी चक्रं समूह । त एव विभर देष्टव्यं तस्य प्रभवः ।
(fol 4b) क्षमिषानमस्य ज्ञानस्य स्पन्द इति यत् स्पन्दतस्य
विविक्तय इत्यादिनिर्देय व्यग्रहार । स्पन्दशब्दार्थाय स्वस्वभावप
रामर्शभावस्य नित्यस्य भूतत्वव्यापिरेचनकारणभूतस्य तावन्मात्र
सरमात्मनः शक्त्यपवाभिधानस्य पारमेष्ठ्यस्य धर्मस्य किञ्चित्तु
नात्स्यद इत्यर्थानुगमाद्वाचकत्वेन व्यपदिष्ट । तन्मतिपादनहेतु
त्वाच्चात्मनोपाद स्पन्दशब्देनाभिधीयते । विषयश्राम्य विगुह्यपदा
भक्तिप्रकर्षरिगुनित्त(1) परमेष्ठ्यरूपशक्तिपातप्रोक्तोत्त्वमानस्वभा
पालोक्तिरस्तुतसकलमदेहाधिकारस्वात्मप्रदुष्ट सम्यगुपनतदोद्या
दिस्वरारो गुरुचपनचोदनामात्राज्येपस्त्वार्म्यार्थोपलभित्तादृ
शस्यैवेहोपदेज्जत्वेन पुत्रस्त्वार्म्यिगुह्योत्त्वार्म्यभिधानविषयवारय
वगत्ययी ॥ व्याख्यातथायमादिप्रोक्तः । समस्तकरवापापप्रक्षेप
गर्भे ॥ १ ॥

We subjoin the text of the remaining
Karikas, slightly emended with the help of the
commentaries and a careful collation kindly
supplied by Professor Bhandarkar (B)

यत्र स्थितमिदं सर्वं कार्यं यस्मात् न निर्गतम् ।

तस्यानापूर्तरूपत्वात् निरोपो ऽस्ति कुत्रचित् ॥ १ ॥ 5a

जायदादिविभेदे ऽपि तदभिधे प्रत्येति ।

निवर्तते निवर्तयै स्वभावाद्बुधत्वात् ॥ ३ ॥ fol 6:

यह मुनी च दुःखी च एकत्रेयादिसंविदः ।

मुसाद्यवस्थानुस्यूते वतने ऽय्यत्र ता स्फुटम् ॥ ३ ॥ 8:

न दुरा न मुरा यत्र न पात्रं पाहकी न य ।

न चानि मृदभायो ऽपि तन्नि परमार्थम् ॥ ५ ॥ 8!

यत् करारपणो ऽयं विन्दो मृदवत्तयम् ।

महाकरेण चक्रे प्रवृत्तिरिति निर्दोषः ॥ ६ ॥ 9:

लभते तत्रयमेन परोक्षं तत्समागच्छ ।

यत् सन्नता तस्य संवेद्यवत्कृतिना ॥ ७ ॥ fol 9b

न हीन्ना नोन्मय्यायै प्रेरकत्वेन प्रवर्तते ।

सपि त्वात्मवत्स्योपादुत्पन्नतामो भवते ॥ 8 ॥ fol 10b

विनाशुपायनयेय ज्ञेयैषमिति लीलायाम् ।

यत् योम प्रलोपेत् तत्ता यथावत्तं यम् ॥ ९ ॥ 11b

तत्ता म्मादुक्तीनो धर्मो हन्तव्योन्मयत्ताम् ।

यत्तामन्नीयतां सर्वं ज्ञानार्थं च चरार्थं च ॥ १० ॥ 12a

तत्तामन्नीयतामन्नीयतामन्नीयताम् ।

अवयवान् दृशते यस्यान्नेयं मुक्तम् ॥ ११ ॥ 12b

पतो विन्दुतो नादो रूपमस्मादतो रसः ।
प्रयत्नो विचरत्येव शोभकत्वेन देहिन् ॥ ३२ ॥ 34b.

दिदृक्षयेव सर्वोपायदा व्यापायविरहिते ।
तदा किं बहुनोक्तेन स्वयमेवावभोक्षते (० गम्यते ॥ B)
[३३ ॥ fol 35b.

प्रपुष्टः सर्वदा त्रिषेणानेनालोच्य गोचरम् ।
एकचारीपयाम्ये ततो ज्वले न योज्यते ॥ ३३ ॥ 36a

शब्दराशिसमुत्पत्त्य शक्तिर्वस्य भोग्यतो ।
कलाविदुर्मयिभयो गतः सत्यं यमुः म्बितः (१ स्मृतः) ॥
[३४ ॥ fol 36b

[परामृतरसापायस्तस्य च प्रत्ययोद्भवः ।
तेनास्तत्रातामेति स च तन्मात्रगोचरः ॥ ३६ ॥ B *]

खरुपावरयो चास्य शक्तयः सन्नतोत्पिपाः ।
यतः शब्दानुपेयेन न पिना प्रत्ययोद्भवः ॥ ३७ ॥ 40a

सेयं क्रियात्मिका शक्तिः शिष्यस्य पशुपतिर्नर ।
मन्त्रापिचो तन्मार्गव्या श्रुता निष्ठुषपादिका ॥ ३८ ॥ 41a

तन्माषोदमरुपेव मनो र्द्विभुद्विज्जिना (१ यज्जिना) ।
पुण्येकेन संरुद्धतदुक्तं प्रत्ययोद्भवम् ॥ ३९ ॥

धुक्ते परगो भोग तन्मार्गसंवेद्यपा (१ दत्तः) ।
संनृतिप्रलयस्यास्य कारणं संवेद्यस्य ॥ ४० ॥ fol 44a

यदा त्वेकं संरुद्धतदा तस्य लयोद्भवो (० द्योः ॥ B) ।
नियच्छोक्ततामेति तत्राश्लेषधरो भवेत् ॥ ४१ ॥ 45b.

इति ० शक्त्यात्मकविध्वान्नाशिरूपलभिः प्रकोषैश्चतुर्थो
निष्पन्दः ॥ fol. 47a.

आगमसंज्ञाभाभीधिवमुद्गरणतारिणीम् ।
वन्दे विधिवाप्यपदां विद्वां तां गुरुभारतीम् ॥ ४२ ॥

[Pr. 1.] जगत्पथो समप्रतिष्ठो र्जतः ॥

समार्थं स्पन्दमयैस्तं प्रवृत्तं भट्टकल्लदात् ।
सम्प्रकाशोक्तिप्रत्ययपरिभरसोत्पत्तात् ॥

[Pr. 1.]

द्वम् महादेवमिदं महेश-संप्रोपदिष्टाच्चिरमूर्ध्वस्थिः ।
स्पन्दमूर्तं यदनुगमपादिः श्रीकल्लदात्मकटीकाकार ॥

तन्मात्रात्मकस्वरूपप्रतिपादनो दृढि स्फुरतीं गुरुभारतीं वन्दे ।
गुरोर्वैसुगुप्ताभिधानस्य साध्यास्तिस्रमुत्संज्ञातश्चननरहस्योपाय-
पदूत्रस्यदत्तस्वाध्वर्तनार्थदस्य भारतीं वाचं स्तौमि ॥ कोट्टगां ।
जगत्पथोत्तमार्थेन विज्ञेयवत् ॥ ending with four bene-
dictory stanzas, the last of which runs thus

शक्तिर्नोतिदीवप्रभृतिभिरात्म्यं शनयितुं
यदासीद्विष्णुदीकृतमकल्लोक्तं किल तदा ।

यत्र तत्रेदानीं प्रत्यमल्लमूर्ध्वगमने
कृतार्थाः संकोचं विनहन् विनिहन् ननुदृशः ॥

संपूर्णैश्च पुस्तकान्तरि स्पन्दविज्ञानः ॥ कृतिस्तत्रभवतो महा-
महेश्वराचार्यैश्चिरोत्तरात्मानकधीमदुल्लेखानुनीयिनो राजा-
नकधीरामस्येति शिष्यम् ॥

Quotations are met with in the commentary from *Jñānagarbhasūtra*, fol 41b, *Tattvagarbha* (sūtra), fol 37a, 38a (यदा त्वेवंपिपादत्र दिवा भोगहता पयोः । तदा माया खरुपेति हास्ये चैवभाष्यः ॥), the *Paramēśvara*, fol 3b (शक्तिश्च शक्तिनीचैव यदापे-
क्ष्यमुच्यते । शक्तयोऽस्य जगत्कृत शक्तिनीच महेश्वर इति ॥), *Pratyabhijñā*, fol 38a, 40b (an śloka); *Dhar-triḥar*, fol 30b (प्रविभन्तात्मनात्मनं दृष्ट्वा भावान्प्र-
विषान् ॥ सर्वेश्वरः सर्वशक्तिः स्वप्ने भोक्ता प्रपद्यते ॥); *Mā-linīvijaya*, fol 42b (इषा च योनालिनोविनयो ॥ या सा शक्तिर्वैगदातुः कथिता समवायिनी । इत्या त्वं तस्य वा देवि निमयोः प्रतिपद्यते ॥), whilst other schools of Yoga philosophy are referred to at fol 13a यथावैयंगिभिर्हृदिष्यते ।

On the tenets and principal works of the *Kāśmir Śaivas*, see esp Hall, Index, pp 106 seq., Buhler, Detailed Report, pp 77 seq., Bhandarkar, Report 1883-4, pp 76 seq.

Bhaṭṭa Kallaṭa, the disciple of *Varaṇagupta*, lived under king *Atanavarman*, who reigned about 851 A.D., whilst *Rajānaka Rāma* calls himself a dependent (or pupil) of *Rajānaka Uṣāladēva*, who, if identical with the author of the *Pratyabhijñā*, is assigned by Prof. Buhler to the first half of the tenth century. At the end of his commentary on the *Bhagavadgītā*, *Rajānaka Rāma* (also called *Rāmānanda*)

* Prof. Bhandarkar's MS of the *Varaṇagupta* likewise omits the text of this verse, supplied by him from a copy of the *Spandanāraṇya* in the *Śrāva* character (Rep of 1875-76, no 608)

speaks of himself as a younger brother of *Mullāna* (the same as the poet of that name in the time of *Alaukarman*), and a descendant of *Narayana* of *Kānjakubja**, whilst in the colophon of a MS of his *Narayanaśaṣṭakā* (Raj Mitra, Notices, iii, no 1140) the author is called *Narayana-anthasānu Rimalanṭha*

Amakanṭha is referred to in the *Sarva-darśanasamgraha* (Cowell and Gough, transl, p 125) in the chapter on the *Sauvalarāna*, in connection with the interpretation of the term *purayashāla* in the 10th *āraḍ* (or rather the corresponding *spanlasūtra*), where the present commentary gives the following interpretation (fol 14b) पुषो मृगशरीरे तन्मात्रपक्षं गुणव्यतिथिं स्थूलशरीरकारणभूतमहं यमपिषिष्टं तन्मयं पुषिष्टं तत्कार्यमात्मनसि शरीरे तच्छब्देन पुषिष्टमभिप्रेक्ष्यते ॥ *Narayana-anṭha* is likewise referred to in the same work (ib p 129), apparently as the author of the *Alpagaṇḍaravivṛiti*

Fol 1a contains the following note, in Colebrooke's hand, 'Syanda : a demonstration of the Identity of Śiva and his active power or *Śakti*' [H T COLEBROOKE]

2526.

1573a. Fol 78, size 10 in by 4½ in, fair Devanagari writing of about 1700 A D, nine lines in a page

Trimiśatattvavivaraṇa (or *Paratrimśikatattvavivaraṇa*), an exposition, by *Riṣyaka Abhinavagupta* (son of *Utiḥala*, and disciple of *Utpala*), of the *Trimiśa* (or *Paratrimśika*), a versified treatise of *Kāśmir Śaiva* philosophy Very correct

* यो नारायण इत्यभ्युदयनिधिं श्रीकल्याणो द्विजम्
तदंशो स्वगुणमकषयैश्चित्रो मुक्ताकाशस्यो भवत् ॥
तस्यैषा सदृशानुजेन रचिता रामेण विद्वज्जन
साध्यतामपलप्रेये भवतीतापदार्थप्रदा ॥

It begins

विमलकलाप्रयागिनमृष्टिमहाजननी
भरितब्रह्म संपन्नगुणरूपिर्जनक ॥
तदुभयपालम्भ्युदितभावविमर्गमयं
हृदयमनुमन्त्रमृतकुलं मम [म]म्भुतात् ॥ १ ॥
मम्यामंत्रविश्रमेतत् स्फुटं
पाद्याभातेभासमानं विमर्शं ।
द्योमे द्योपे म्भुतायां स्थितं
तां वदे देवो सात्म्यविभिमेका ॥ २ ॥
नत्प्राप्तिशिवामलं चिह्नं हृदये वा विनिधाय भासयेत् ।
प्रप्राप्तिं पदानुमन्त्रां निजभासां मतिभाषयन्कृतिं ॥ ३ ॥
वचनपदमहिमा विप्राश्रितपुण्यजम् ।
द्योमानाद्यगुणं जगु द्योमं पदमेष्ट ॥ ४ ॥
निजशिवविशेषाय प्रपुष्टमरण्याय च ।
नवाभिनवगुणं यतो मयं श्रियते ममान् ॥ ५ ॥
श्री[रे]व्यु[पा]च ॥
यनुमन् कषं देव मघा कौलिकमिद्विदं ।
येन शिक्षतामघेयं रोचरी सवतीं प्रमेत् ॥

पदमेष्टर संघविषकृतमयं सततमनुग्रहमया पररूपया
शक्ता आमातां यनुमो अनुग्रहात्तैर । न हि शक्ति शिवादे
मशयेत् ॥ सा च शक्तिर्लोकानुग्रहविमर्शमयी प्रथमतां परामर्श
मधश्चयता स्वविषयमाशानंशशक्तिशक्ताविभिजा प्रथमतरं परम-
हामनम्यामन्त्राकालकलितायां संविदि विहृती तावत्पुण्यज-
विष्णुक्रियानुक्तिविभागेनेयं यतैते सैव च सकलमनामूर्तविद्व-
यमयी सततमेव वतैमानरुपा तत्सु पर्यपती पद्यदीप्तिं तद्वदेव
स्मृतिशिवकाराख्यमप्रोषितं बोधसूचयतामेव विद्वताम् ॥ ०

The succeeding verses are as follows

तदनुमन् महागुणं कषयत् मम प्रभो† ॥ fol 14a
हृदयस्था तु वा शक्ति कौलिकी कुलनायिका ।
तां मे कषय देवेश येन त्वमि लभाम्यहं ॥ fol 16a

Comm ॥ तस्मै कषयत्वमि पदंति । श्रीसोमानन्दपादा
व्याचष्टे च तत्रम्यादिति यद्वा तत्तपय येन त्वमि परमानन्दमयो
लभे परमाह्वयनिर्गुणसाध्यवस्था भवातीति समन्वय ॥ प्रथा
मीत्यपि यात ॥ ०

गुण देवि महाभागे उत्तरस्यायनुमन् ।

† At fol 20b lines half *śloka* and the first *śloka* are referred to as यनुमन्निवादिशेषोक्तयुगलं.

कीलिको मं विपिदेव कम हृदयोभ्यस्तित् ।

वधपानि मुनेजानि सध कीलिकमिन्द्रे ॥ fol. 17a

Comm fol. 23b तदाहुनिनवृत्ती श्रीसेवाचपदपदा ।

वधपनीनुवाराम्मुल्लेकात् इति ॥ ०

अपाद्यासिपय मवे खरा विद्वन्वायगा ।

दत्तकालपोनेन सोमसूया प्रकीर्तिनी ॥

पुपिषादीनि तन्नामि पुरुषातानि वधनु ।

प्रनात्वादितु वधेपु वधारीपु सुवते ॥

वामानिमतलेन्द्रादी धारणानी वधुयय ।

तन्मूर्धे उगादि विस्वात मुस्तादु वधपचक ॥

वधूला हायना हेय श्रीति मृदिरुदादुता ।

वधैवानेव वधारी विद्यानी च पद्मास्त्रिणि ॥

इय योनिः सनास्याहा वधैवेषु सवैदा ॥ fol. 28a

After a general discussion, the explanation of the 43 folios begins fol. 44b

तदैव सखभागात्मकप्रभावप्रत्याप्रसारितोयो यस्या
इमन्वये मयेति शोभने प्रतेन तद्वदम सखेपापे ॥ सख
पैकरसोपचक्रकारिकलधरा ॥ परा भगवती नित्य भासते
मेरो मय ॥ इत्या सभासा योमो य मो निरुद्ध मदादित् ।
मदादिप्रपरा त्रिवेनेलेपीडमुकादिभि ॥ भासमाने सखभावे
खर्च प्रपनगाहिति । प्रपते साधिकाकारः सखेनेनकारक ॥
सखमेवेदन् नाम प्रभापानि चरन्ते । घालीवैकसवैवदी
पलाभ्येनेन भासते ॥ इतिवचि विरच्य च लिता परवचकम् ।
साहचर्यमया योग इतिमनुदयो यन् ॥ इयपदको वस्य सव
हारभावे निरुच्यते । तत्समेवेदन् प्रोक्तविच्छेदप्रभापय ॥ येषां
माद्यविष्कानामावाये म्याभिज्ञता । वेपानीय विरछा हि सा
मा मरितकागते ॥ इयभासा सभावेन सखपासगीयानिका ।
सखपासगीन वध तदेव परवचकपु ॥ इतिविषयसभापयानि
विषयप्रपनामय ॥ प्रपते पारतन्त्र्य हि न ज्ञात भवते छ-च ॥
अपारतन्त्र्यकैतप्रसूहाने कप स्थिति ॥ अत्र मन्केतवहिन
समरुपविमर्शन ॥ रोगकालकलाभायान्नापाराधिक्योत्तर ।
परिपुष्ट सत्र सव सतीकारात्पुष्टी ॥ सभापविषयकहाम
विमलसम्पत्तिकलपयत् । मुष्टविद्याकाके रुदनहमिदुपयामाक ॥
तदेव मातृकावर्ध परादीनी निरन्त यपु ॥ तन्माभापिकाकार
द्विमायवानसम्पत्तः ॥ योनिवायामक मांश शिरागाकसम्पत्तः
शिरागाकम् मंष्ट्रादीकोसहितसत्र ॥ अत्यन्तमापानेन
गानरुपानिनी । चरन्मविषयवैतपरमाधिक्यवपु ॥ यद्यीये
मिति निर्वाति इतिप्रपयपोमना ॥ विमर्श इति यत्प्रोक्त

मुनपान(?) तद्व्यते ॥ अनुसरययवाप्री स एव सुपरी विधि ।

सस्यादेव तन्मायोपाहारोवुवाविहृषिता ॥ सभापनालप मित्रेव

योपूषे मृदिराधमो ॥ पचाद्वेदनभिरप्रययप्रमथानिका ॥

वधरुपा सभावेन सखया वरगालिका ॥ अवेवतिनासनासा

खेचयो विपयानिका ॥ तन्वते समूर्ति चिदा कमेनादात्तामयत् ।

अस्या साम्य सभावेन मुष्टभैरवतामय ॥ प्राक्त प्रागेव नोयत्

मुक्त्य पारमाधिक ॥ मित्राया वरीमृष्टे तद्विभक्त वपु पर ॥

नोयिनिमुक्त्यवध दनुषा मधुगुहता ॥ तदेवहमिमेव विमर्शानु

परात्मक ॥ स सभाय पर तानम्वीर्यमुक्त सङ्कटपु ॥ मित्रा

दिमेखभनेन मुक्तनकोसकृति ॥ नाभिमुल्लेखद्वारापातिनी

इनुपानो(?) ॥ तदेवसिन्धु निर्वाति पचागुर्वीगम मवाक ॥ इतो

मन्दिवालय यस्यातनुयत्ता खापित् । मैत्रावति तुलित

मार्गीगानु प्रमर्शित ॥ इयवति यवाविच्छादितरि सदि हि

क ॥ इताभागाकिपातो सखस्यानु प्राविभूति ॥ येनापिका

रिरेतद्व्याभि प्रकोटवृत्त । ससाकमयकातुपानद कालातरे

मिप वा ॥ मरुभूताभविता तन्मः मूलकमो स्यत् । य नवै

योगावधयप्रकाशेपु मभसिमात् ॥ श्रीमुर्वीगान्धे निर्वाति येन

मुक्त्य बोचक ॥ इतनु सवैदा वाये विद्वन्व च परेमुभि ॥

अप मरुभूताभो हित्वामूना विषययी । घालीवैकलपयपुष्ट

यववेहानानि स्थिति ॥ विद्वेकप्रल्लासेन सगायते सत्रा

रसात् ॥ Then follows a *pralini* pa ago परमेने-

चप मासकवपु पिर अरमुहो चाद्विच्छेदवद भासवम् ॥

fol. 56b

इतय विलसतो अनुसरसखपनिहपयाय यंपावतामवि

हयपति ॥ चतुर्दशपुते भट्टे त्रिप्रीगातिमनित ॥ तृताम द्रम

मुष्टीति हृदये भैरवामान ॥ इतत्रायगिनामाता नारुहो लभते

मुष्टी ॥ इदमे देवदेवस्य सत्रा योवावमायत् ॥ अस्मोचारे कृते

मय्यनुवदुताययी म्हात । यत्तन्मन्त्रातानि स देहायगा

लघुपी ॥ मुष्टी मयते मनु बुधेनाभिमुष्टि । स यगाति इय

मवे मयमुहगपत् नर ॥ अत्रात्रावागतानदीमूहो मी कप

यसति । प्रहराष्टमिमेव देवतामनुचरते ॥ सायानुपयमर्श

मभाकृते रुद्राकिनि । प्रहराष्टमावेव यामय्या प्रापते मरत ॥

यवेय मातृ सती यामेयया महापला ॥ योरा पारेयरा

मिदा वलपायाकिनैगय ॥ सायत्य सवय दसा भैरवेय

मचपलाता ॥ यच्छति ययो मिष्टि क्वा यदा सतीदिने ॥ अनेन

मिदा मेल्ह सापद्वि च मविता । यन्नि वरये इवे मवे

मन्मात मेल्ह ॥ अद्विदमटो मवेय वा अविष्टात्र म्हात ।

मन्मिभाभवेविश स यगी स च हरेदिन ॥ fol. 57a

० मुक्त्य कृतावतार विषयवति तयोभिरनुपुनरं इतिवपु

दति ॥

पदमंडलो ज्येष्ठे यः कश्चिद्वेति तस्यतः ।
स निदिभाग् भवेद्विसे स योगो स च द्वेद्वितः ॥

[fol. 68b.]

अनेन शातमाधेय हायते सर्वशक्तिभिः । fol. 69a.

शाक्तिनीकुलसामान्यो भवेद्योगो विनायि हि ।
एविधिषो विधानसो भावते यजनं प्रति ॥
कालाग्निमादितः कृत्वा मायां प्रचदेह्यं ।
शिवो विष्णोस्ततश्च चतुर्भुजः प्रथमः ॥ fol. 69b.

तदेतदेति शक्तिपिच्छुद्धानां व्यवस्थितं ।
चतुर्विंशत्युक्तमप्येवमस्ति हावनयुते ॥
तद्योदकः शिवो ज्येष्ठः सर्वेश्वरः परमेश्वरः ।
सर्वगो निर्मलः स्वच्छानुसः कायतनः शुचिः ॥
यथा व्यथोभयोन्नत्यः शक्तिरूपो महादुःखः ।
तथा हृदययोनित्यं तद्वदेतद्वराधरः ॥
एवं यो योगि तस्यैव तस्य निर्वाणगामिनी ।
द्वौधा भयत्सर्वदिग्धा तिलाज्याहुतिपवित्राः ॥ fol. 70a.

भूमि पक्षे च हृदये गुह्ये भूतो तेष्वेव च ।
न्यातं कृत्वा शिवो बद्धा समर्थशक्तिमिविती ॥
एकैकं तु दिशां यं दशानामपि योगयेत् ।
तालव्यं पुरा दद्यात् सहाय्यं पिप्रज्ञातये ॥
शिवसंख्याभिन्नमेव त्रयो नामुद्यमेभ्यः ।
पुष्पादिषु ज्ञानात्तर्पणे लिङ्गे वा स्वंद्रिले च वा ॥
चतुर्दशभिन्नमेव बुद्ध्यासनकल्पना ।
ततः मुष्टिं यजेन्नरः पुनरेवात्मनः ततः ॥
मुष्टिं तु संयुतोक्तं पञ्चास्रमनसाम्भेत् ।
सर्वेश्वरमुसंपूषी सर्वेश्वरभूतवती ॥
पञ्चेष्टये महेश्वरानां समर्थशक्तिमिविती ।
ततः मुगंधिपुष्पेषु पञ्चास्रज्ञातं कल्पयेत् ॥
धूमरोरया शक्त्या आत्मार्थं च विप्रेदयेत् ।
एवं यजनमास्यातमग्निनकायं ज्येष्ठं विधिः ॥ fol. 71b.

कृत्तृपूजाविधिः सम्यक् स्यात्पूज्यं प्रतिपद्यति ॥ 73b
आद्यंतर्हितं योगं चिकित्सितमिदमर्थं ।
द्वययोगैर्गते भ्यामेतौर्गते नित्यमभ्यसेत् ॥ fol. 75a.

यान्यान्कामयते कामास्त्रास्त्राशीघ्रनाशुमान् ।
तस्माद्वयद्यतामेति सर्वज्ञत्वं न संशयः ॥

एवं मंत्रफलप्राप्तिरित्येवमुक्तं ।

एतदभ्यासतः सिद्धिः सर्वज्ञत्वमवाप्स्यते ॥

Whether any other verses occurring in the MS. belong to the original treatise, it is difficult to make out.

Abhinavagupta's exposition concludes with the following genealogical account:

इत्यं प्रथममनतोद्वरणप्रवृत्त-

श्रीमन्महेश्वरवदीमुनरूपरीकः ।

पुत्रं पृथग् विचरहस्यपिप्रज्ञां

कापुनीरकायुसलकादधिगम्य * मम ॥ १ ॥

एतावदेतदिति कमलमेतमस्य

श्रीगोभवं मत्तमनगैलित्वाद्य थापः ।

एतमु तापदविलासनि भाति यन्मे

भातं ततो ऽव मुपियो न पराश्रुताः स्तुः ॥ २ ॥

अस्य संशयविपर्ययभागिनो या

ज्ञानं प्रकंपरहितं प्रकरोति सम्यक् ।

कदस्य निश्चयपत्तो हृदयमतितां

संपादितो प्रकुरुते भूतिरीदृशीयं ॥ ३ ॥

एतावदपर्ययसं कलनाधिकद-

भारानिकदददयो विमुदोदतो ऽपि ।

यद्युन्नरं तदपि नैव सहेत मेदे

सोपानमेतदमलं पदवाहुरयोः ॥ ४ ॥

काशमोरेषु यशस्वरूपं नृपतेरासीदमाययणीः

श्रीमान्मन्त्रभ इत्युदाहृतवतुयैः प्राप्यजन्मा द्विजः ।

तस्य स्वाभिभवः शसिद्वयधर्मापार्थ समग्रैर्मुक्तैः

श्रीश्रीविः शिषुर्ब्रह्मपूज्यश्चरणाध्यानेकरत्नाकरः ॥ ५ ॥

श्रीलम्बायतनं परस्य यशसो नृनाम्सदं तर्जभूद

वात्सल्यस्य समयलोकावस्थापयस्य जन्मस्थितिः ।

श्रीमन्मन्त्रलम्बाभिषा च महात्मा(सहचर्योऽऽ) तस्यैव

[भक्त्युत्साहः]

श्रीद्विजैर्गवृत्तिशंकरानुनी यस्या मनो मृते ॥ ६ ॥

तस्यैवात्मनो विभावितमत्तमेतिस्थितिः शंकर-

आनाचौपरिचितनैकरसिकः कर्णभियानो द्विजः ।

यो वाल्ये ज्येष्ठ श्रीवने ऽपि विपवासक्तिं विहाय

[स्विराजः]

एनामाद्ययते विमर्शपदवी संसारनिर्मूलिनं ॥ ७ ॥

* Prof Buhle's Report has कापुनीरकायुसलकादधिगम्य-
धिगम्य.

भाता मयैव शिपशासनरुद्धचेताः

प्रेम्णः परात्मनि मनोरथगुप्तनामा ।

यः शास्त्रतन्त्रखिलं प्रविषेत्कुलाद्य

प्राप्तुं परं शिवपदं भवभेदनाय ॥ ६ ॥

शिपशास्त्रैकरत्निकः यदावप्रमाकाङ्क्षितः ।

रायदेवाभिधानाच्च भूषितोत्तमजनकः ॥ ७ ॥

एतस्मिन्पठितकरायप्ररुद्धदुदयेन यन्मया रचितं ।

भार्गवदर्शनं तात्पर्येण शिवायमे भूयात् ॥ १० ॥

अतर्पेष्टान्निगुप्राभिधानः *

मायोपरिषं प्राप्तिशास्त्रमगम्य ।

श्रीकाशमीरोषं ब्रूयद्वापतर्पेति:-

संख्याकैः पाठितोपांशभावात् ॥ ११ ॥

तस्यान्वयाये महति प्रमत्ताङ्गराहगुप्राप्तिलभ्यन्मा ।

संसारबुद्धाहपरानुद्यो यः शिष्यैकचित्तयुक्तलान्निधनः

[॥ १२ ॥

तस्याद्विषेष्टसमस्तपदाधिशास्त्रात्

लुब्धापि देहपदवीं परमेष्ठयुगा ।

प्राप्ताभयोऽभिनवगुप्तप्रदाभिधानः

प्रापेक्षयत् त्रिकसतस्मिन्निगुप्राप्तं ॥ १३ ॥

ये तावमाविषेकपर्यद्दद्यात्प्रेम्णः प्रणामो वाः

के ऽप्यपे प्रविष्टिचेत न च गताः भारे धिमेताङ्गरान् ।

यत्सतः प्रविमर्शितारपदवीसंभारनामु स्थितो

लुब्धैको अपि स कश्चिदेव सफलैरनुचितं यत्ने नन

[॥ १४ ॥

स्वात्मानं प्रापेत्कुलचलसता ये विप्रश्चि प्रापेनाह ।

तान्प्रयातकदर्थेनाय परतः क्षिप्यन्तुं शीघ्रते ।

विद्यम्यास्य विविक्तये स्थिरपियो ये संश्रिते पुनश्च

तान्प्रत्यर्पयितुं मयैव विहितो मूर्त्ति प्रथमादरः ॥ १५ ॥

आत्म्यतो भवयति मदीयवक्तव्ये मनुचक्र बडे

स्वामी कृतगुणाभिधानवप्रती वद्वा दूढं यथैवः ।

दृष्टेयं गुरुभारपादविषये यान्तुयान्तायन्तू-

सत्ताप्राप्तिकर्तव्यं यदिति ज्ञानविमूढं मया ॥ १६ ॥

* Prof Bühler's MS reads अतर्पेष्टान्निगुप्राभिधानः

† The MS again makes this verse 13, the succeeding verses then being likewise numbered wrongly. See Prof Bühler's Report, where a similar mistake is made by the two *Sāṃkhya* verses 11 and 12 being numbered as a single stanza.

बहुभिरपि सो महेव समितस्तत्त्वोपदेशकमयैः ।

तत्त्वमिति वर्षेद्वयः (१-२) अपि रसना येनां न घटयन् ॥ १७ ॥

यत्नेनैव प्रपन्नमोदरकृपाप्रसक्तगुरुद्वयः ।

श्रीमान्देवः शंभुभोजिपति निमुक्तलोकास्त्रे ॥ १८ ॥

तत्त्वज्ञानिर्गलस्थितिविभागिहृदये स्वयं प्रविष्टमिव ।

श्रीमोमानन्दमहं प्रविमृश्य मया निषद्वमिदं ॥ १९ ॥

इहो ह्यक्षरचारप्रविरचनलसत्तिभेदानदपूर्णा-

देव्याः सत्ताशक्तोद्विग्नपटनपटुहान्यलुब्धभाराः ।

चेतोबाह्यावनेर्वाङ्गतभयभयोपरि चुषामु घनपक्

प्रोक्तं यत्नेन यत्नं यत्नतः किल हृदि द्वाकप्रमादं प्रथय
[॥ २० ॥

यास्यादिर्जनपरिष्ठापदे निमुक्तो

मुष्माभिरक्षि मुकुवावगुप्तविषयः ।

वाङ्मयापलम्बिदं मम तेन देश्यात्

तच्चक्रपाचसुविरस्यतयः यथार्थं ॥ २१ ॥

कलाप्रमिदं विविक्तिकारणविरलं । कृत्रिम्भिनयनचरार्थ-

तत्त्वप्रमिदं योमद्विज्ञानकाभिनयगुप्त्य ॥

ज्ञानैरेकोनविंशत्या विविक्तये विवेचिता ।

सर्वेषु त्रिकशास्त्रेषु र्थोपनिर्देष्टव्यमिति ॥

गुप्तमस्तु सर्वगतं परहितनिरता भवतु भूतगताः ।

दोषाः प्रजन्तु ज्ञानि सर्वेषु सुखी भवतु लोकः ॥

From the way in which *Somananda* is referred to in the above extracts, it seems clear that he must have been the author of the *Tantrilā* (see Hall, Index, p 108, where the author is called *Somastara*), and that he also wrote a commentary on his own verses, referred to as *nyāyārthā* (once *nyāyārthā*, fol 65a) His *Suadrashī* is likewise quoted at fol 206, 33a (where *Somananda* is expressly mentioned as the author), 75a; whilst a *Shloka* by him is quoted at fol. 176 [यत्नं मोमानन्दपरिष्ठापितं । सा मुद्रितस्तुः गच्छेत्सर्वद्विषयमिति । इतरे योमप्येव तस्य शिष्य मदसं मदेति]. And farther, fol. 25a तस्य हि केपुचिद्वद्वयकम्प्रीदृक् चोकादरे दृश्यते । पुनं देव भदात्मानं त्रिकास्य परमेष्ठरः । उदरे च तथा ज्ञानं त्वत्तादावपात्रि-मिति । तद्वत्स्योमोमानन्दपादविषयव्यवसायानुरोधेन यदुक्तः कनादिर्देवदेव सर्वस्य करोति शिवः । ०

शान्तिपारां सृष्टाद्युद्योगदिनाभारतनिषेव्यानामभिक्षा ईश्वरी
 ईशाना चेति तस्या ध्यातेरेकेण भावितोयेच्छक्तिभेदव्योमोतीर्ण
 तत्त्वज्ञविभागस्यै मयिद्रव्यवर्तभट्टारिकापाठनिषेधे । ब्रह्मोदेव
 चेदमभिधानं विशिक्तेत्यपि गुरुवर्धनं । अथरवर्धेसाम्याच्च
 निरुक्तमाहुः । तिस्रं शक्तौ गुणावतीति विशिक्ता । न तु चिस्र
 ज्ञानोपासनाभिरागता । एतावतोऽपि विशिक्तायेत्यात ॥ ब्रह्मा
 हि श्रोतवत्तरः (p 840a, l 28)

The leaves are marked छी० परा० (fol 1 पराचि०)

Regarding the author (c 1000 AD), see
Buhler, Detailed Rep on Easton MSS, p 80
[H T COLEBROOK]

2527.

2235 Foll 61, size 7 in by 5½ in, in European manner, fairly good, modern Deva nagari writing, twenty two lines in a page

Paramarthasarasamgraha, a summary of the Sāṃkhya doctrine, by *Abhiniināgupta*, with a commentary (*virṭi*) by *Rajanaka Yogaraja*, of *Vitastapura*.

The commentary begins

विष्णोर्गर्भं जगन्मत्स्यो ह्यानो य म नयत्यनः ।

शास्त्रप्रकाशने श्रीशिवदत्त परमेश्वर ।

यो इयं व्यापारि गुरुणा बुद्ध्या परमापेक्षारसश्चैव ।

विशतिं करोमि ह्यपीमस्मिन्निदञ्चनार्थितो योगः ॥

इह धाराब्रह्मज्ञाने देहादिप्रमातृमात्राभ्यन्तर्मुक्तता
 प्रकलस्वरूपमद्वैतपरिग्रहीप्रबन्धप्रत्यक्षपूर्विकां शास्त्रिणां
 मन्थनात् परिनिर्मुक्तमातृताभ्युदयकारिणं विद्वान्देवयज्ञस्यान्ते
 पतानावेशशालिनो भगवन्नास्तेषां येषां प्रथमज्ञातविर
 मेधरप्रयत्नो पथमशक्तिः ।

पर परस्य गहनादनादिमेक निविष्ट बहुधा गुह्यम् ।
सर्पादयं सर्वचराचरस्य त्वमेव शम्भु शरणं प्रपद्ये ॥ १ ॥

The last *śloka* of the text runs thus

सर्वोपादेयं तद्विदं मधिरं शास्त्रभारमणिगुहम् ।

अभिन्नवगुप्तेन मया त्रिविधसामरस्यदीप्तेन ॥ १०३ ॥

The commentary ends

अमेग्नः सेमरानस्य (योगरानस्य Ox) सनुवाचपश
साद्यान्तिमहस्य तस्योत्पत्तिना मया ॥ हितम् ।

अविच्छिन्ना (५ वितस्ता) परोधात्ता विरक्तेन तपस्विना ।

विभूतिर्नामनाम्नेय यथाह्वयमयो कृता ॥

इति श्रीपरमहेश्वरश्रीराजानकयोगराजस्य कृति परमार्थ
सारसमूहविपतिरिय सप्तमोऽ॥

The author would seem to have been a pupil of *Abhinavagupta*, as well as of the latter's pupil *Kaṣhmaraja*. For the same works, see Aufrecht, *Cat. Bodl.*, no 570, where a list of the works quoted by the commentator is given. [R. JOHNSON]

2528.

1256c Foll 23, size 8 $\frac{1}{2}$ in by 4 in, fairly written, in Devanagari, towards the end of last century, nine lines in a page

Therapratyabhi, uhrīdaya, a string of twenty aphorisms, embodying the essence of the doctrine of 'recognition', with a commentary, by (Rajanaka) *Ākṣamarjya* (pupil of *Abhinavagupta*)

It begins

मम शिष्याय सततं चक्षुःश्रवणमिदम् ।

विद्वान्दृष्टव्यं स्वात्मपरमायैव भासिने ॥

शांख्योपनिषत्सारप्रत्यभिज्ञानहोदधे ।

उत्तरामि परं हार स्यादधिपशांतिदम् ॥

इह मे मुक्तुमारवयो मुक्ततीक्ष्णतेशालप्रप्रिमम शालि-
पातपत्रोन्मिषितपरेश्वरवधायोनाभिलाषिण कतिपयक्रिमान
स्वधायीश्वरप्रत्यभिज्ञोपदेशश्च भवतुमेवास्ते । तत्र स्वात्म
देवताया इव कारयत् मुक्तेशोभाप्रमत्त च महाप्रमत्तमि-
त्युभाह ।

चिति स्तव्या विश्वसिद्धिहेतुः ॥ १ ॥ विश्वस्य जगति
पादे भूयस्यस्य मिद्वी निर्व्यासो प्रकाशनं स्वेत्यात्मनि परमेष्ठा
विश्वोत्तात्मनि सहाये ॥ यत् शक्तिरुपा चित्तिदेव ॥ भगवती
नुवर्तयिष्यते शिवभट्टाकाराभिवा हेतु कारण ॥ स्यात् हि
प्रसन्नो नमः नमः पति प्रसन्नो नमः च नित्यप्रगल्भा च निनि
पतति स्तानुभाषय साधो ॥ चन्द्रस्य नुभाषाकृतादेष्टाप्रमा
शक्तिरुपाप्रकाशनेनात्मसत्पि न क्षयिष्येत् ॥ प्रकाशमानत्वे
न प्रकाशकान्तात् प्रकाशरुपा चिदेव हेतुः ॥ न त्वयो कथितः ॥
यत् एव देवकाटाकारा स्तववृत्ता स्तदनुपाशिताय नित्यसत्स

भेदमलमिति व्यापकनिर्लोदिता परिपूर्णरूपेयमित्यलम्भयेत् ॥
ननु जगदपि चितो भिन्नं नेव किंचिद् । अत्रेदं च कथं
हेतुहेतुमद्वाप उच्यते । यिदेव भगवतो सख्यस्वरूपा तदनन्त-
जगदात्मना विश्वरूपेण स्फुरतीत्येतावत्परमार्थोऽयं कार्यकार-
णभावः । यद्येयमेव प्रमातृप्रमाणप्रमेयमयस्य विश्वस्य मिद्री
प्रकाशने हेतुस्ततोऽस्याः । सत्तत्त्वविच्छिन्नस्वरूपाश्रयाया
मिद्री प्रकाशने । अभिनवाथैप्रकाशरूपं न प्रमाणं वचकमुप-
युक्तमुपपन्नं वा । १०

ननु यदि विश्वस्य चित्हेतुस्तदास्या उपादिनाद्यपेक्षाया
भेदवादापरित्यागः स्यादित्याशङ्काह ।

स्वच्छया स्वभिनी पिश्वमुन्मीलयति ॥ [२] ॥ स्वच्छया न
तु प्रकाशयत्येच्छा तथैव चारुहृदादानाद्यपेक्षाया एवं हि
प्रागुक्तज्ञातव्यहान्यापिस्त्वमेव न घटेत् स्वभिनी न त्वमथ ।
ज्ञापि प्राक् निर्णीतं विश्वं दैर्घ्यनगरवदभिन्नमपि भिन्नमि-
त्युन्मीलयति । उन्मीलनं चापस्थितस्यैव प्रकटीकरणमित्यनेन
वगतं प्रकाशकत्वेनापस्थानमुक्तं । अथ विश्वस्य खरुदं
विभागने प्रतिपादयिमुमाह ।

ब्रह्मानुसङ्गप्राप्त्याहकभेदात् ॥ [३] ॥ तद्विषं नानानेक-
प्रकारं ०

The last two aphorisms run thus

ममाभिर्नैस्त्वारपि युज्याने भूयो भूयश्चिद्विज्ञानश्रीसिद्धि-
तत्त्वमाधिलभ ॥ १९ ॥ [इदानीमस्य समाधिलभस्य फलमाह ।]
तदा प्रकाशानुसारमहामन्त्रयोधामकपयोर्वाहंतामदा तथैव नैसं-
हारकारिभिरनर्तयितुं पाताकश्रेष्ठरत्नाम्राभिर्भयतीति शिष्यं ॥ [२०] ॥

The following authorities are quoted *U-
paladeva*, fol 15b, *Kaśīyastotram*, fol 17b,
Bhaffa Kallaśa, fol 17b, *Jñanagarbha*, fol 18a,
Trikasāra, fol 2b, *Pratyabhyāsa*, foll 13b, 17a,
Pratyabhyāsaśīla, fol 8b, *Vijñanabhāṣārām*,
foll 2b, 18a, *Vijñanabhāṣārām*, fol 18b, *Sar-
vaśārabhāṣārām*, fol 11b, *Spandanastātram*,
fol 5a It ends

देहमाद्यस्यदिभिः प्रतिफलं भूयस्यानो भव
एतान्दधनामिमां न चित्तुं माहेश्वर्यं नो चिति ।
मध्ये बोधमुपाभिविश्वमसितं तत्त्वेन विरोधं
यं परमपुण्यगतं कथितात्मादात एकः शिष्यः ॥
येनो वृत्तं शक्तिः शक्तिपतो
येनाभ्यासोद्योगशक्तिश्चोद्योगः ।
शक्तः शक्तुं नेष्टव्यमभिज्ञाय
यच्च नेवायेव तत्त्वोपदेशः ॥

समाप्तमिदं शिष्यप्रत्यभिज्ञाद्वयम् ॥ कृतिः श्रीमद्येनरात-
स्येति शिष्यम् ॥

Cf Ray Mitra, Notices, viii, p 48

[H T COLEBROOKE]

2529.

196 Foll 367 (numbered 1-366, two leaves
marked 27), size 10½ in by 5 in, legibly
written, in Devanāgarī, about the middle of
last century, thirteen lines in a page

Śvacchandōddhṛta, = commentary, by *Kaśe-
maraya*, on the *Śvacchandānaya*, = treatise on
Śaiva faith and conduct, by the commentator's
teacher *Abhinavabodhaditya* (P 10 *Abhinava-
gūptācārya*)

The treatise, the text of which is likewise
given, is divided into fifteen chapters

It begins (with the numbers supplied).

विश्वैकरूपविद्यात्मविश्वसर्गादिकारणम् ।

परप्रकाशवपुषं स्तुतः । स्वच्छन्दैरवर्णम् ॥ १ ॥

प्रसरच्छक्तिकलोत्पन्नं -- हरिकेलेय ।

सर्वसंप्रतिपादनाय भैरवाशोधये नमः ॥ २ ॥

शब्देव बोधमल्लः शक्तिमुक्तिर्नैवमसी ।

वदन्निमित्तं भाति मुक्तामपमिदं जगत् ॥ ३ ॥

स्मृतिमात्रविनिर्मुक्तिर्नोपास्तानक्रियम् ।

गुरुगुणैरवस्थापितं विनयने नगस्ये ॥ ४ ॥

तत्त्वेनाविद्वत्पुण्यकृतमाहोदयः ।

धेनुराशौ विष्णुने श्रीस्वच्छन्दनयं मन्त्राक ॥ ५ ॥

अभिनवबोधोदितशुक्तिपिक्वित्तदुत्तरोत्तमं (?) ।

रम्यतरं सरसाः परितल्लवणसरसंसारवासनाशस्त्रे ॥ ६ ॥ ०२॥

इहानुविष्णुधारसमरसद्वयपरमार्थवित्तमुक्तपुष्पमहार-
विन्दुं कथयेद्योगिणु (?) आह ।

केलामशिराराशौ नैरव विगतमपम् ।

चन्द्रनिदहाकालगणेशपुष्पभृङ्गिभिः ॥ १* ॥

कुमारेंद्रमादिसमस्तविष्णुधरः ।

मूयमानं महेशानं गणनामनिधेयितम् ॥ २ ॥

* The MS only gives the numbers from I = 10
to II = 53

सृष्टिं ह्यहंकारेण विलस्यितकारकम् ।

अनुग्रहकर देवं प्रयत्नानि विनाशानम् ॥ ३ ॥

मुदितं (११ सु०) भैरव दृष्ट्वा देवी वचनमब्रवीत् ।

इह परमेश्वरस्य चिदान[द]यस्य ब्रह्मदर्शनोक्तास्त्रात्रिंश
यनोऽस्त्यदभैरवस्युरात्मापरमाथै इति भयनतः स्फुटस्य
तदेवाभिधानं भा च स्वात्मिकरूपवचनकृत्काचित्त्वमिमांशेन
मुखादिपञ्चमकर देवं भैरवं मुहूर्तं (१) दृष्ट्वा देवी वचनमब्र
वीदिसुक्तं । तत्र देवं स्तिपादिद्विमांशेनमुखादिक्रोडापरला
यदशेषोत्प्रेतया विनिर्मायुद्धमहेश्वरादिभ्यः जगद्ग्राह्यरूप
तथापि द्योतमानं त्रिपदमहेश्वरादिभिः स्तुवनान्न संवत्सरा
तानां गतिं प्राप्यो भिवन्धोपकाराय यथोक्तं दिपुत्रोदाविति (१)
भैरवो विश्वभरणरचणमनरूपो भोक्तृशामभमिति श्रुत्यस्या
शमारिद्यामभयद । भय भो कलारत्नाम् । तया जनितो
रप मुहूर्तं भौरपः । ततो जातः ० ॥ तन्मोक्षमार्गस्यैव त्वत्तमोक्ष
तदुक्तं प्रकाशैक्येन तदशेषव्याप्यं च विश्वरूपं तत्र एष
विधातायं प्रयत्नानां साधकानां यथाभिलषितमपादनेनातिथि
माश्रित । एवमुक्तं देव भयव मुहूर्तं (१ सु०) यथोक्तेष्वप्येष देवी
स्वातन्त्र्यादिसिद्धिं साक्षात्कृत्य वचनमब्रवीत् ॥ ०

श्रीदेवुशब्धः ॥

यस्यैवा कथितं मदीं खच्छद् परमेश्वरः ॥ ३ ॥

शतकोटिमाचलौर्ध्वं भेदात्तन्वपिमर्शितम् ।

अनुधौतं महान्तं च चतुष्टयकलौदपम् ॥ ४ ॥

न शक्तिर्गतिमनुज्ञां स्वस्यवीर्यपराक्रमा ।

अस्यामुषोऽन्यपिक्वाय अन्यतस्याश्च शक्यः ॥ ५ ॥

तदर्थं सपह तस्य स्वस्यशालापिचलाम् ।

मुक्तिमुक्तिप्रदातारं कथयस्व प्रसाहतः ॥ ७ ॥

हे शक्तिर अनुग्रहपरतया श्रेयस्करा 'तात्पर्यपरमेश्वर' यस्या
मम स एष खद् इत्या यस्य तादृशतर्गलभैरवरुपाभिधाधि
तास्त्राच्छद् ० ॥

कोदृशं च गुरु विद्यासाधकं च महेश्वरः ।

भयामभयदातारं शिष्यं भूमि (१) च कोदृशम् ॥ ६ ॥

स्वार्थेयं समासेन कालं चैव समाश्रितः ।

यत्रानं ह्यन चैव सधियाम् रजोति च ॥ ७ ॥

पञ्चम्यं च द (१) चैव दनकाशे च मन्त्रम् ।

दीक्षां चाध्याभिप्रेकी च अमया यौ धनाधि च ॥ १० ॥

कलामासाट निष्ठात्र तथा मुहि महेश्वरः ।

मुनिदिभूम्यतः कोदृशं विद्यातः ०

I (sl 86) इति श्रीमहामहेश्वरेश्वरभगवान्विपश्चित् खच्छद्
दीक्षोते mantrod || arak प्रथम पटल ॥ fol 18a, II
arcanaadhikara fol 46b III adhnasapatala
fol 60a, IV dikhshabhishekaprakasanam, fol
125b, V tattv ididikshaprahasanam, fol 147a
VI pranava thikara, fol 160a, VII Kaludha
lara, fol 197a, VIII fol 202b, IX fol 213i
X bhuvanadhishadishavidhi, fol 306b, XI fol
320b, XII fol 350a, XIII fol 357a, XIV
fol 362b

XV The text ends

एवं सद्येव प्रोक्तं मन्त्रं तु यत्पठने ।

यस्य समाश्रितान्येयं वीर्यामदृशो भवेत् ॥

तन्माश्रितान्येनो (१० ने) होम न च चरचरिति ।

कुर्वन्ति भारितात्मनस्तत्पठितं सद्यश्च ॥

अपूर्वसिद्धौ विदेषाखच्छद् नयति प्रभु ॥

महेश्वरं स्मृतिं सततं कर्तव्यं तन्मूर्तिं

योऽपि खच्छत्कलितचलितोऽपि सिद्धः सनातः ।

खच्छद्देव नयति भयवत्कर्मवत्पवित्रान (१)

स्मृतस्मृतिविहस्रपथास्कारकारसंश्रित (१) ॥

इति श्रीखच्छदाद्योते (१) पञ्चदश पटल ॥ १५ ॥

Then follow some more explanatory remarks,
after which the commentary ends

श्रीमतेति (११ श्रीमते) श्रीनवाब्दास्तमागम्य गुरोर्दि-
[दम् ।

आपूयोऽश्वेष्टात्रस्तत्पदपूठिपवित्रित (१० सु दर्शित) ॥

यसो [१] य सकलो भवो हि गलितः कर्माण्यनापानल

प्राप्तानन्दधवा स्थिति किमपर लम् प्रकाशः पर ।

श्रीमन्नेतन्मेश्वरस्तुत्रिमांशदेन लम्बादेव (१)

अस्माभिविहलो हृदयवतले (१) निर्धनतः स्मोयते ॥

स्वतन्त्रसाक्षात् स्मृतिं सततं चेतनगिर

यस्य शक्तिश्रेयं कथयमरावाञ्जमुदिता ।

तदाभोगिकात्मप्रसूत यतोऽपि नोपि यतोऽपि
विकृत 'चेमपानकृत' श्रीमन्स्त्रोद्योते अपूर्ण ॥ ० सवत २५
आत्मानिर्वातयसां पुपनावयसां चतुर्षु समाप्त ॥

[H T' COLLEBROOK]

VIII. Mysticism (Tantra).

2530.

147. Foll. 741 (numbered 753; nos. 389-398, 439, 534 and 733 having been passed over, and 731 being double); size 13½ in. by 4½ in.; fair Devanāgarī writing of 1740 A.D.; seven lines in a page.

Paramāgamacūḍāmaṇi, of the *Nārada-pañcāntra*; in 95 pañjās.

It begins: चां तमो महनौषण्णोभोषये पिप्रगतीवि-
धंसनकुपराय गणानां वक्तवे श्रीपराय ॥

चातुर्विध्यहिरण्यगभैरवनासिंहहस्त्रनाथासिनी
शेषे चागधिदेवता वितरन्त्येवमिति भूयसि नः ।
यथादायलकोमलीगुलिनसत्योत्साभिरुद्वेजितः
शब्दमन्त्रमुपाधिपुष्पमनस्युज्ज्वलं खेलेति ॥ १ ॥

श्रीमद्वाहपुत्रातनादिगणनायकसुप्रभाषोऽन-
भ्युपेनाद्भुतहेतुना समन्ति कालाद्रिपञ्चकैतः ।
दापोनोपेमुपेयैतनुयान् संपूर्णसौभाग्ययान्
विस्तारोऽश्रियमाददातु न विमुल्लेखोन्मिश्रो मय ॥ २ ॥

प्रकाशितरमाश्रयस्य जगतो धीनस्य संसाधने
मधीगल(?) स) पिपिपिगिप्रदनात् सुमहयेदाश्रयः ।
श्रीरोदाभुतमुमसंगभरिचामभरंगायली-
विमर्शोऽकृतसम्योभमुदिरः श्रीगिदुलः यानु नः ॥ ३ ॥

जडेताम्रत[?]दिनीषरिलसकजोलचूरीविमु-
म्भारं स्काररिलामरयिकुण्डलः श्रीरामहेमोपयः ।
सो स्त्री विदुःउभैरस्य कमला विद्ययन्त्रमुनी मुदा
स्त्राई मादमनेनकुम्भमुपयत् भुङ्क्ते रत्नं नारदः ॥ ४ ॥

देवाद्यस्य विषेयिषेयविधिमानं गोह्वनः केवलं
विजोभिर्कृतः प्रप्रमपुरुषः सम्यः प्रसंगोत्सवे ।
पूरो वेदतरुविभारचमाकर्वेवज्ञानेन स
श्रीमन्मन्त्रादिप्रसंगजननं श्रीपाप प्राप्तं मुक्तिः ॥ ५ ॥

ध्यानात् प्रपुत्रप्रमेयगुणानां गीरगमनेन चा
प्रमेयप्रमया निपाप्रमयनि राविनैरुक्ता यतः ।
मानदान्भवेन धामनविधिं स्थानिचान्तेपरात्
शानानंदमज्ञाकरातवदनात् श्रीचैवरायै नमः ॥ ६ ॥

नारं जीवसमूह रूप विविधो नारं च तस्ययशो
नारं निवसनातनानुभवितानां स्वीयादिवुद्धिः ।
चोनेनान् प्रददाति सत्यकरुणापूरेण शिष्याय यः
सो ज्यान् श्रीगुरुमूर्तिपालयज्ञसा श्रीनारदो नारदः
[॥ ७ ॥

हस्त्राद् हस्त्ररं महस्य महस्त्रिगमं च शिष्यं च यद्
सर्वेवालि समं जने च मशके रंकेषु भूषेयसि ।
तादात्म्येन तदेवदेव तदिदं तेजोमयं तस्ययं
सर्वेव्यापि हृदंरंगनिष्ठं च नित्यं यत् धीमहि ॥ ८ ॥

सारासारातरं विधाये विषाये कर्तव्यमालोच्य च
कृत्वा भारतभाषनाभिरभितः शिष्टांतसारपल्लोः ।
सूक्ष्मा वैदिकवृत्तिभागभक्त्याविश्राधिकारान् प्रानान्
प्राप्ते शुद्धमना भनागनुदिनं दृष्ट्वा विधातुं सुखं ॥ ९ ॥

प्राप्तोत्तमचुरप्रगहविप्रदाशानंदकंदोवृत्तौ
संप्राप्याय सरस्वतीं सुकरिणं तत्पापगाथापि च ।
तीरे संतमनेकसमुत्पिपुतं श्रीनारदं नारदं
नारानंदनये शरीरकृतमे संपुष्टयान् यत्पुतः ॥ १० ॥

स्वामिन् विश्वविदां चरेण्यगुरवे तुभ्यं नमः श्रीप्रतं
संतुष्टिमेतसो मयाति न किल प्रोद्गमनं पिना ।
तस्यं विष्णुगुणानुपादनियसदुत्साहसंपादिकां
संयकविधिरस्य तद्वद विमो विषेयकलाप मिय ॥ ११ ॥

युक्ता शुद्धविरक्तिभक्तिस्थितमेतप्रभाभामुदं
पास्य व्यासनिवेदितं मुनिवरः श्रीनारदो शेषितयत् ।
छेदाद्वैतचेतनो निरवधिप्रैयानुसंगेन तं
श्रीपापानुगमनवश्ययवतो मेपातिगंभीरपाक् ॥ १२ ॥

पाराक्रमं तत्राभियानरहितं युक्ता ययः संप्रति
मेमज्जोरपयः पयोदिननेरेः तिष्ठं ममानं मुदुः ।
संतुष्टिमेतसो मयाति संपभूतं पात्रसौपमासाध मे
अध्यायवृत्तका भवति भगवन् श्रीपाप सती माहितः
[॥ १३ ॥

नेमस्यं भवतो भवतानिपत्यं मेपां मुदुः कुर्वतः
कृष्णे कृष्णकषागुनारदसिकनृनिं विनागुणं ।
लज्जोकांतयुगलानां प्रविषतो म्यानंदकंदोदय
नृपायान् परिपदेमे विमलपुत्रीयानुनादगि विष्टः ॥
[१४ ॥

नृवं रत्नमिहानवमिहानुविषेयकाराण्यः
सुममुदरगाय नीरिच भगवन् संभारविधौ मुदुः ।
भूतारं ययपिपुविष्णुयज्ञमादुष्टीतो मत्सर
भापो मापु यनात् पतिरत्नयो(?) मामयं संयुक्तमिह ॥ १५ ॥

It ends

अविद्यापरिहारेण विद्यया अनुरोपयान् (1) ।

अतानतमसो नाशो ब्रह्मविज्ञानभानुना ॥ ५१ ॥

प्रतीतसर्वशब्दार्थतत्त्वसम्प्रतिवेचनात् ।

आत्मैव परम ब्रह्म ध्यासविश्वोपकारकृत् ॥ ५२ ॥

इति श्रीपरमात्मचूडामयी श्रीनारदपञ्चरात्रे सर्वशास्त्रैक
वाक्यनिरूपण नाम पञ्चतन्त्रितमः षट्ठः सर्गः ॥ नारदपञ्च
रात्रयः समाप्तः ॥ ० सप्तः १९७७ अक्षरे १६६२ प्रसोदनायसप्तसरे
शालानुबद्धपञ्चमी रविवासरे हस्तनक्षत्रे अमृतसिद्धिपोगपेलायां ॥
यप १३१२५ ॥

According to Prof Bhandarkar, Rep 1883
84, p 8, the *Naradapancaratra* includes the
following six works 1 *Lakshmisamhita*, 2
Jnanamritasarasamhita (ed by K M Banerjee,
in Bibl Ind), 3 *Paramagamaudamanisamhita*,
4 *Pauskharasamhita*, 5 *Padmasamhita*, 6
Vridhdha Brahmasamhita, whilst quotations are
also met with (ib p 72) from 7 *Sattataram
hit*, and 8 *Paramasamhita* (perhaps identical
with 3) [H T COLEBROOKE]

2531.

1193a. Foll 200, size 12½ in by 6 in,
careless, modern Devanagari writing, thirteen
lines in a page

Paushkarasamhita, of the *Naradapancaratra*,
consisting of 43 *adhyaayas* in which *Paushkara*
is instructed by *Bhagavat* in matters chiefly
connected with sacrificial rites

Rather incorrect, with lacunae in places

It begins

मुनीयत्परं विष्णुं शशिनम् चतुर्भुजम् ।

प्रभवन्तं ध्याये सर्वविघ्नोपशान्तिम् ॥ १ ॥

यप पीष्कत्संहितासंग्रहम् ॥

यग तोरुपूतानिष्ठे गुरोरथे द्विर्द्विषम् ।

कदा आनापयेत्तस्य अग्रम कर्मोद्भवा ॥ १ ॥

हनु (१) ननु प्रनापयेत् काले पात्रे मुक्तावपान्तिने ।

यदाग्रापयेत्तं वै गजं पुत्रं यन् यदा ॥ २ ॥

यागोपकरार्थं नु येन शान्तिमवाप्स्यति ।

यपालम् तु तत्पश्चाद् गुरवे विनिवेद्य च ॥ ३ ॥

तत्प्रसादेन भगवच्छिदं प्राप्ता गृहाण मे ।

दयां कुरु त्वनापस्य निगमस्य भवार्थे ॥ ४ ॥

श्रवणादितया (1) ब्रूयात् करुणं वाक्यसचयम् ।

प्रवर्तते तदर्थं नु गुह्यमिदं लपन्ते ॥ ५ ॥

सुवर्णिना विधानेन पूरयित्वा नदीं गुह्यम् ।

लिखित्वा च क्रमाद्वैधां त्वात्स्न्यं यदिकदिक् ॥ ६ ॥

भूर्वा हेमशलाकाद्यैर्विनाभाप्राप्तं प्रयत्नतः । ६ (1) ।

पूजयेत्तत्पुण्याद्यैरास्त्रैर्निर्मलमथ ।

चूजितं दर्शयेत्तस्य तं नु विद्धि चतुर्विधम् ॥ ७ ॥

आद्यं पद्मोदरास्यं तु तत्त्वसम्बोद्धतम् ।

शरने कनकगर्भम् (1) नु द्वितीयं परिकीर्तितम् ॥ ८ ॥

तदनन्तरं कदाचिद् अक्षान् स्यात्तद्विषयम् ।

यस्य भेदो ऽप्येकश्च स खल्वेवाद्यात्मभयम् ॥ ९ ॥

मिथ्यं चक्राभिधानं नु मण्डलं बहुभेदयुक्तम् ।

तन्नुपैव समाख्यातं यच्च हृदो विमुच्यते ॥ १० ॥

महास्यं चरनार्थं नु विषयभेदेन परिच्यतम् ।

दृष्टेन पूजितेनापि त्रयाग्नौ कवित्वेन च ॥ ११ ॥

माद्यो येन भयस्यापि भक्तानां केवलेन च ।

भेदयुक्तेन कालेन दृष्टेनेष्टेन चैव क्रमात् ॥ १२ ॥

इदं यथा प्रतिपद्य नु चत्वारिंशत् ततो द्विज ।

अमर्षात्तत्तद्वैज्ञान्यं पुनर्वा चापरेण नु ॥ १३ ॥

दृष्टेन पूजितेनापि अनुच्यतेन चैव द्विज ।

तथाविधेन कालेन यागयत्त तस्य ज्ञायते ॥ १४ ॥

1 (sl 53) इति श्रीनारदपञ्चरात्रसारे पीष्कत्संहितायां
śaṅkhaśālaśānam, 2 (sl 44) इति श्रीनार
दपञ्चरात्रे (thus always subsequently) पीष्कत्संहितायां
bhūmīśālaśāna, 3 (sl 117) *śaṅkhaśālaśānam*,
4 (sl 206) *mandapalaśānam*, 5 (?) (sl 401)
padmaśālaśānam, 7 (sl 171) *vyūhaśālaśānam*,
8 (sl 224, wanting 183-200) *calalaśānam*,
9 (sl 164) *śaṅkhaśālaśānam*, 10 (wanting),
11 (sl 104) *vṛttalaśālaśānam*, 12 (sl 28)
janapadmaśālaśānam, 13 (sl 13)
suryaśālaśānam, 14 (sl 15) *candraśālaśāna*,
15 (sl 33) *śaṅkhaśālaśānam*, 16 (sl 18) *kūrmāśālaśānam*, 17 (sl 17)

sanīhabumbalakṣhaṇam, 18 (sl 58) naranabha
lakṣhaṇam, 19 (sl 140) natubhyarcanaṁ, 20
(sl 123) viśvāśeṇarcanaṁ, 21 (sl 22) ; a-
varalākṣhaṇam, 22 (sl 77) adīvarasana-lakṣha-
ṇam, 23 (sl 69) āsanadevatanyasa, 24 (sl 68)
adharaśanadevalakṣhaṇam, 25 (sl 40) vī-
śāra, 26 (sl 59), 27 (sl 728) śuddhīhya-
naṁ, 28 (sl 51) kūtīśanayonibhaga, 29 (sl
161), 30 (sl 224) paritrarohanam, 31 (sl 307)
bhakṣadharma, 32 (sl 158) aradhana-lōpavīra, 33
(sl 175) tattvasamadhī, 34 (sl 89) dhu-
paganīlalākṣhaṇam, 35 (sl 67) dhupadhara-
lakṣhaṇam, 36 (sl 455) antaravīra(f), 37
(sl 66) ātanavīra, 38 (sl 318) adhīlāranīru-
janam, 39 (sl 38) āgamanīrṇaya, 40 (sl 108)
bhakṣajīvalākṣhaṇam, 41 (sl 224) nīnadhar-
majatīśīhapanam, 42 (sl 187) padapratīś-
ī, 43 (sl 194) ends

विश्वान्ना(॥) गतान्नामन्त्रेण वा करोति यः ।

वेपथ्वं च प्रतिष्ठानं स्वराज्ञा विभवेन वा ॥ १९१ ॥

वाचरादेय ते याति शब्ददेयताकाम्यदे ।

वेपथ्वं च परं स्थानं तत्र कालोत्तरेण तु ॥ १९२ ॥

द्वितीयं शुभनामाद्यं कुलशैलदिकं सह ।

वाचरेति शुभं येन प्राप्नुयति पुनर्भुवं ॥ १९३ ॥

कृपयानुभवे तत्रैव प्रतिज्ञां यः समाचरेत् ॥ १९४ ॥

इति श्रीनारदपञ्चरात्रे श्रीमकार्महितायां त्रिषत्तारिणो
ध्यायः ॥ ३३ ॥

[H T COLEBROOK]

2532

730 Foll 327, size 12½ in by 6½ in, fur, modern Devanagari writing, thirteen lines in a page

I Jalandhara, or Jalandhar, of the Vimalaśāstra, in four sections. Each correct

I Jalandhara, in 11 with 10 lines

वाचोनामाद्ये काले तत्राचरेत्तस्मिन् ।

निष्कन्दमहर्षे कवे प्रमुखादरे मुनि ॥ १९ ॥

श्रुपयं कृपु ॥

वाचोनामा कदा भगवतः सांगोपांगा सविस्तरा ।

वेदास्त्वत्र सद्धानि आस्तांति च यथातथं ॥ २ ॥

एतेषु यदधीतेषु कैषत्याय न कल्यते ।

कारणं तदाय तत्र श्रोतव्यं नान्यथा गति ॥ ३ ॥

कलम उवाच ॥

श्रुयतां मुनयः सर्वे यथा पूर्वं मया श्रुतं ।

उपसगम्य सतीतमृषिमग्निमिरापरं ॥ ४ ॥

प्रदीप्तमेतमेतत् पृष्टवानभिनाद तः ।

श्रुयतां न महर्षीणां सवतः सदैवित्वम् ॥ ५ ॥

मया श्रुयमानाय प्रमुखाय यथातथं ।

सतीतं उवाच ॥

वाचोनामा कदा वेदा सांगोपांगा सविस्तरा ॥ ६ ॥

इतिहासपुराणानि वाचोनाम्नमुक्तानि च ।

युक्तानि तेषु तेषु दुर्गते सदैवित्वम् ॥ ७ ॥

सतीतं कलमयेषु स्वर्गदाम्येषु दुर्गते ।

विषयानि च ज्ञानार्थाय न तत्रैव प्रतिष्ठिता ॥ ८ ॥

उपसगम्यलोपायं न च यथापि कुत्रचित् ।

युतिरेव च तस्यापि प्रमाणमिति श्रुयुम् ॥ ९ ॥

निश्चयं नापि ज्ञानमिदं भवता विदुर्गतिम् ।

ततो न भूमानिर्देयं सतीतददमनता ॥ १० ॥

मिद्वर्गं समासाद्य दुर्हितं समपूजय ।

यस्यैव त्वं याति तत्र श्रुतं प्रमाणम् ॥ ११ ॥

युधिर्भवेत् साधं स्वयमागमद्विषयः ।

प्रमाणाय ॥

वरं पुरोऽयं भट्टं ते यजे मनसि यतो ॥ १२ ॥

यराधिनं हि नं येदेवर्गं वरं मनः ।

सतीतं उवाच ॥

मुनयो न भगवतः यथातथं कुत्रचित् ॥ १३ ॥

ज्ञानं भगवते श्रुतं निश्चयमवदाहृतं ।

येन साधारितं तुल्यं तत्रापि ज्ञानमवदाहृतं ॥ १४ ॥

इत्युक्तो देवदेवमुपसगम्य तस्मिन् ।

श्रुयुं विषयं प्रमाणानि निश्चयमवदाहृतं ॥ १५ ॥

युतिरेव हि ज्ञानोपायं विधेयमवदाहृतं ।

यतो ये युतिर्भवेत् निश्चयमवदाहृतं ॥ १६ ॥

ज्ञेयं वरं श्रुतं न भूयः प्रमाणम् ।

सतीतं उवाच ॥

भगवन्मया ज्ञेयं तत्राचरेत्तस्मिन् ॥ १७ ॥

कीदृशान् परो देवो निधिः को वा हर्षने ।

ब्रह्मोवाच ॥

वैष्णवं शासनं शुभमस्तिष्ठं पापनाशनं ॥ १७ ॥

दिशाय सर्वभूतानामदिदेवेन चोदितं ।

चतुष्पादममायुक्तं चतुर्वर्गफलदं ॥ १८ ॥

तेन शास्त्रविधानेन समाराध्य केनारं ।

तच्छास्त्रं युतयाम्नतः कविषो मुनिपुंगवः ॥ २० ॥ ०

In this way this 'mahat śāstram' is represented as being successively communicated by *Kṛishṇa* to *Brahmā*, by *Brahmā* to *Kapila*, by *Kapila* to *Padmanāga* (or *Padma*, whence its name), and by *Padma* to *Samvartaka*, who finally transmitted it to *Kama*.

संपन्नैक उवाच ॥

इत्युक्तो ब्रह्मणा देवः शंसयच्छगदाधरः ।

पापैर्म्यं रुद्रमालोक्य ध्यानहार स्वयं हरिः ॥ ३५ ॥

श्रीभगवानुवाच ॥

यदब्रह्माराट् तत्राणि ब्रह्मैवमाणि शुंकर ।

परम्यरिहृद्धानि कुरुष्व त्वं यथातथं ॥ ३६ ॥

अथतरेच यदुभिरह्मैरिभिरहं मुने ।

त्वाग्रणीतानि शास्त्राणि ग्वापयानि महोत्तले ॥ ३७ ॥

रात्वायामेन मुलभं भूमिहं फलमुत्तु ।

यदब्रह्मारे च शास्त्रे स्मिन् दृशं स्येमकारत् ॥ ५० ॥

योगशास्त्रस्य यद्वैले विदिषो यधि करिष्यते ।

मात्स्यस्य चापि निभेले कविषो यधिकरिष्यति ॥ ५१ ॥

पुटनृतिं समाम्नाय पुटशान्तिं वृणम्यहं ।

शानापरुषमिष्यात्तं शानुष्टेयकटाणि च ॥ ५२ ॥

पाहंतिं नृतिनाम्नाय शान्तिं ग्राप्तिं तपाहंतिं ।

शान्तादि मदाग्रीतानि मषादिशैकूतानि च ॥ ५३ ॥

चाभूतः संवराजोके त्वाभ्यर्चति नमः शान्ताम् ।

पाहंतिष्ये ते कथं प्रणिपस्यानुपुनं हरिं ॥ ५४ ॥

नृत्तकृत्तमदा मेषा मषि देवैः समस्तदेवैः ।

मताम मिदुर्ध्वं पाहंतिभिरपिभिरपि ॥ ५५ ॥

संपन्नैक उवाच ॥

पंचपाशेन तुभ्यंनि तदाग्रभूति ये मुने ।

शिशोर्न्यासं शान्तामि ब्रह्मते शान्तानादरे ॥ ५६ ॥

पंचपाशं नयतः लोके ब्रह्मर्षिं निदिशताः ।

शिशोर्न्यासं शान्तामि ब्रह्मते शान्तानादरे ॥ ५७ ॥

पंचपाशेन पंचरात्रमदूषितमपि स्वयं ।

दूषयंत्येव मृष्टत्वात्तदूषयितुमीश्वरैः ॥ ५८ ॥ ०

पंचरात्रमास्यासी कथं कृत्वा प्रयतते ।

संपन्नैक उवाच ।

पंचपाशेन शास्त्राणि रात्रोर्धने महमपि ॥ ५९ ॥

यत्संविधी ममास्यासी तेन लोके प्रयतते ।

पंद्रुताशमलं यद्वत्सोभते नैव पातरे ॥ ६२ ॥

तपेतराणि शोभते पंचरात्रस्य संनिधी ।

पंचरात्रमपरा यद्वहोष्यमाने दयाकरे ॥ ६३ ॥ ०

तत्राणां चैव सर्वेषां धर्मा नारायणः स्वयं ।

चतुष्पादेषां भक्तानां प्रापयामास च स्वयं ॥ ६४ ॥ ०

कथर उवाच ॥

कति भेदास्तु तंराणां नामधेयानि कानिपिह ।

द्योतुमिच्छामि विप्रैर् परं कीर्तूहलं हि मे ॥ ६९ ॥

संपन्नैक उवाच ।

अतथेयमपाशी च पुरा हे कथर शुधुम ।

नामधेयानि चेतोषां धूयतां कथ्यते मया ॥ ७३ ॥

पातं यमोद्वीक्ष्य प्रापयिष्ये नलकुपरी ।

त्रिलोक्यमोहनं पिच्छं शिलकं परमाग्र्यं ॥ ७४ ॥

नारदीयं धनदीयं पाक्षिं धीमत्पराग्र्यं ।

मनसुमारी मगलं यत्वात्यं कथमर्चयिता ।

मनराग्यं महोपग्रहः धीमत्पराः पुरुषोत्तम(१) ॥ ७५ ॥

महेन्द्रमहिना पंचपाशास्यं तत्रमगरी ।

धामोद्वीक्ष्य माततं तेजो दृष्टितं श्रीकराग्र्यं ॥ ७६ ॥

मोर्धने विष्णुमहानं सिद्धीतं विष्णुपूर्वकं ।

विष्णुनेभिर्धनं मीरं मीम्यमीधरमीरता ॥ ७७ ॥

मुहूर्तं शनिदीयं नारोचं दृष्टमहिता ।

लोपेष्टं योगद्वयं हारोचं पात्रेचरं ॥ ७८ ॥

पात्रेचरं मंदरं शिखरमेतमीशनमाग्र्यं ।

पिंडान्मं विहंगेष्टं भाग्यं परपुन्यं ॥ ७९ ॥

वाजपयस्यं मीतवीर्यं पीतलस्यं शाकटाग्र्यं ।

शान्तादीं शान्तादीं याम्यं नारायणाग्र्यं ॥ ८० ॥

पाराग्र्यं च नारायणं कथितं पातनाग्र्यं ।

जयोद्वीक्ष्यं पात्रेचरं मेघिनं पात्रेचरं ॥ ८१ ॥

कामायन्यं चाम्यं चाम्यं पातनाग्र्यं ।

हिरण्यमेतमाग्र्यं चाम्यं चोपायनाग्र्यं ॥ ८२ ॥

भाजनाग्र्यं माततं भाजनाग्र्यं ॥ ८३ ॥

शान्तादीनां भाजनाग्र्यं चाम्यं चाम्यं ॥ ८४ ॥

kādyarthavarṇanam; 24. (śl. 192) dādaśākṣha-
kalpa; 25. (śl. 272) śrīmadashīākṣharaman-
tram; 26. (śl. 84) viśvavāgāyatrīāḍimantrod-
dhāra; 27 (śl. 365) matsyāḍimantrod-dhāra;
28 (śl. 254) annāḍimantrod-dhāra; 29. (śl.
190) śrīyāḍiparivāramantrakalpanam; 30. (śl.
203) mantrod-dhāra; 31. (śl. 436) gaṇeśotpatti-
kāṭhanamantrod-dhāra; 32. (śl. 299) mantrōd-
dhāra; 33. (śl. 208) ends:

केन वा कथितं शास्त्रं षष्ठ्ययः कल्पपाषाढः ।

इतो महोपनिषदं ग्रहपानः शृणोति यः ॥ २०५ ॥

स याति शाश्वतं ब्रह्म दुष्प्राप्तमकृतात्मभिः ।

येन सा प्रथमानाम यथा पञ्चगुरोर्गुरुः ॥ २०६ ॥

तेनेदं प्रियते पुण्यमतनोत्पादमसंहितो ।

क्षययन्तं भवतो ऋषि भञ्जतु पुरुषोत्तम ॥ २०७ ॥

प्रदास्यति स पुण्यममघर्षं तपोधने ।

इदम्यायस्त्वपस्त्रिगुणपादः प्रकीर्तितः ॥ २०८ ॥

इति श्रीनारदपंचरात्रे महोपनिषदं पाठे त्रये चर्षोपादे
समाराधनागर्भत्रोहारी नाम त्रयविंशोऽध्यायः ३३ ॥

[H. T. COLEBROOK]

2533.

1193b. Toll. 120; size 12½ in. by 6 in.,
fairly good, modern Dovanāgarī writing; 13
lines in a page.

Lakṣmītantra, or *Nāradapañcarātrasāra*, a
work in fifty *adhyāyas*, devoted to the praise
and worship of *Lakṣmī*, as the female *śakti*
of *Nārāyaṇa-Viṣṇu*, and the ultimate cause
of the world; and representing itself as having
been revealed by the goddess herself, under
the name of *Śrī*, to *Sakra-Indra*.

It begins

नमो निबान्तयस्य भगवतः सर्वदेव्यै ।

ज्ञानाय निरुत्तराय लक्ष्मीनारायणायने ॥ १ ॥

तगामनारुपाधामोदुजं कोमलवर्णं ।

चमलवेदुगुणानलक्ष्मीरूपपुष्पागरे ॥ २ ॥

प्रेरयेदगतस्यैव भवजास्तपिजगदं ।

मधोमोहात्तस्यैव धर्मप्राप्तममार्गं ॥ ३ ॥

चित्तोद्दिष्टं जितपादं रागद्वेषावशीकृतं ।

चतुर्दशयोगस्यैव प्रसंख्यानपरामर्शं ॥ ४ ॥

विष्टे स्वभित्तुना भानी पुरा तपनतां गते ।

निदानं तपसायां तनोराशिमतमपे ॥ ५ ॥

अत्रिभविगुणोन्नेषमत्रिवर्गस्वमय्यं ।

प्राज्ञःसंख्यामुपासीनमृषिं हुतहुताग्नें ॥ ६ ॥

पतिव्रतानां परमधर्मैकानो यज्ञास्त्रिनो ।

ब्रह्मपिण्डमहेतुना जननी कारयितरे ॥ ७ ॥

देवैरभोदिता (? ० चिता) ज्ञायत् ज्ञातिनिवृतपत्त्रिनी ।

विद्युपौ सर्वधर्मज्ञा गिर्यं पतिमनुव्रता ॥ ८ ॥

प्रसुष्टिव्रतानी तास्या (? तस्या) विधिपथमैसंहिता ।

प्रक्षिपातपुस्तकात्मकतया बाधो व्रतपीत ॥ ९ ॥

अनसूया उवाच ।

भगवन्त्वैपमेतं मम नाथ जगत्पते ।

त्वं ह्य युवा धर्मोत्ते ते महदिपालकाः ॥ १० ॥

ज्ञानानि च विचित्राणि कलकरूपभिदेवतः ।

स्त्रेभ्यो भगवद्भर्तुं विशिष्टो विप्रुतो मया ॥ ११ ॥

त्वया कथयता तस्मा भगवद्भर्तुसंहिताः ।

सुचितं तव तथैव लक्ष्मीमाहात्म्यमुत्तमं ॥ १२ ॥

रहस्यत्वादपूज्यतां त्वया प्रकटीकृतं ।

तदहं श्रोतुमिच्छामि लक्ष्मीमाहात्म्यमुत्तमं ॥ १३ ॥

कामनाया हि सा देवी यन्मरुपा यमुद्रया ।

यत्प्रमाया यदाधारा यदुपाया च यत्कला ॥ १४ ॥

तदहं श्रोतुमिच्छामि त्वत्तो प्रप्रयिदो परं ।

अयेव कृतकत्वाहं यस्य विज्ञानयोगतः ॥ १५ ॥

तस्मै दायं पंचाननुवदशात्म्यपीहि हो ।

इति तस्या यथा श्रुत्वा भगवानविस्मयीत् ॥ १६ ॥

सापु संकीर्तिता अम्यय पमेतं धर्मचारिणि ।

मया वृष्टो न यत्कथमिति नो द्वादितं (?) पुरा ॥ १७ ॥

अहो त्वमसि कल्याणि लक्ष्मीमाहात्म्यमुत्तमं ।

श्रोतुं शुक्तिगिरयेपीहदयस्य सनातनं ॥ १८ ॥

नारदप्रदंस्काञ्चं भगवद्भवेदिदं ।

षष्ठ्ययं जपुः ।

भगवत् तन्नुतोऽस्याभिः सास्त्रतः स्यात्तदयः ॥ १९ ॥

जुष्टो भागवतो धर्मो मोदकपटलद्वयः ।

तत्र तस्याधिकपते लक्ष्मीमाहात्म्यमुत्तमं ॥ २० ॥

सृषितं तत्र तद्वै नापृष्टत्वात्प्रकाशितं ।
 इक्ष्वांसस्तदिदं श्रोतुं भन्सागरात्तारकं ॥ २१ ॥
 यद्विनीयेभन् सर्वे प्रज्ञा भवतु वो भवन ।
 तता स्म शिरसा पादौ तय भंसात्तारकी ॥ २२ ॥
 अप्रीहि भो मुने दिव्य प्रपञ्चात्स्वा चिरं वयं ।

अत्रैवार्थ उपायः ।

साधु सप्रोषितो हृम्यद्य मुनयः संश्लिखन्तः ॥ २३ ॥

प्रपन्नं कथयाम्यहं सुखीतत्र सनातनम् ।

यथा मा दृश्यते देवो साहसगुणैर्भवे ॥ २४ ॥ ७

पशुरास्य कृत्स्नस्य शेषा निष्ठा मनातनौ ।

सैषा नारायणी देवी स्थिता नारायणाम्बुजा ॥ ३९ ॥ ०

The titles of the chapters are as follows

1 (śl 57) जीतादधपराये महोपनिषदि लक्ष्मीतये
 lakṣmīśaḥrasamādhā, 2 (śl 58) इति जीताद
 धपरायवारे लक्ष्मीतये (thus always subsequently)
 नृहोयोधाय, 3 (śl 38) lakṣmī indrasamādhā,
 4 (śl 38) śaktiarnanam, 5 (śl 80) tattvāsa-
 nnam, 6 (śl 46) bhaktiśasprahasa, 7 (śl 45)
 indralakṣmīśamādhā, 8 (śl 43) lakṣmīyogata
 raprahāsa 9 (śl 58) devīmāhīmāarnanam,
 10 (śl 44) paratyul adīprahāsa, 11 (śl 54)
 vaibhāraprahāsa, 12 (śl 57) środdhāśaśakti
 prahāsa, 13 (śl 40) vīcchīṭṭīśarupāarnanam,
 14 (śl 59) śarupāprahāsa, 15 (śl 36) upāya
 prahī raprahāsa, 16 (śl 44) upāyaprahāsa
 arnam, 17 (śl 106) rahāśayāyaprasaṅga,
 18 (śl 51) mantraprahāśararnanam, 19 (śl
 44), 20 (śl 52) mātṛīkaprahāsa, 21 (śl 41)
 gurusaṁyālakṣhānam, 22 (śl 40) mantrapra
 dhāśararnanam, 23 (śl 37) mātṛīkaprahāsa,
 24 (śl 77) tarāprahāsa, 25 (śl 53) tarānu
 tarāśāl śa, 26 (śl 42) saptaśāṇḍyāprahāsa,
 27 (śl 50) śaśīśarāśakṣa, 28 (śl 58) do,
 29 (śl 75) agnīśāśmāśibhāgāśakṣa, 30 (śl
 57) kṛīśaśālīprahāsa, 31 (śl 90) śaśāśar
 prahāsa, 32 (śl 63) śhīlāprahāsa, 33 (śl
 122) aśgopāśadīmāntaprahāsa, 34 (śl 139)
 śnanāśīśīśāśāl śa, 35 (śl 80) bhūśaśālīśāś
 āśa, 36 (śl 119) antaryāgāprahāsa, 37 (śl

76) bahiyagapralāsa, 38 (fl 92) bahiyaga
pralāsa, 39 (fl 48) bahiyagapralāsa, 40
(fl 120) udhīrakalāsa 41 (fl 78) dīksandhi-
pralāsa, 42 (fl 81) mantropasānārama, 43
(fl 111) pāṇḍandīpralāsa, 44 (fl 64) ra-
hasyapralāsa, 45 (fl 12a) murīpīpralāsa, 46
(fl 41) siddhipralāsa, 47 (fl 25) kīrtimānta
siddhipralāsa, 48 (fl 28) murīmānaya, 49
(fl 146) mayasiddhipralāsapratīkṣāudhī, 50
(fl 235) enda

मन्त्राणां परमं मन्त्रं मुद्रितं मन्त्रमाख्यया ।

नामोऽपि देयं न कृतमाय वै तथा ॥

न चार्त्तप्रविष्टे निम्न भामन्यादुक्तिनाय च ।

न धामदेवाभक्त्या न चाभक्तिमते मयि ॥

हेयमेतन्मशालाय सुघाताय दद्यांसिमे ।

निशीतिथेदतत्राय मद्रक्षाय विशेषत ॥

भयहर्त्रो यद्गते भक्तिं रामदेवे जनादने ।

शशिप्रताप दद्याय सदानुष्ठानशालिने ॥

एतन्ने कथित सर्वे यत्पडाहनिह त्वया ।

प्रीताह स्वयि देवेश भय कि औतुनिव्यसि ॥

इति श्रीनारदपरायणसारे श्रीभूक्ते श्रीभूक्तप्रभावप्रकाशो
नाम पञ्चाशोऽध्यायः ५० ॥ श्रीलक्ष्मीतंत्र्य समाप्तः ॥

Whether this work is identical with the *Lakshmisamhita* referred to at p 845a above is doubtful, though not improbable

[H T COLLENGOSE]

2534

9686 Folio 18, size 8½ in by 8½ in, small, indifferent Devanagari writing of about 1750 A. D. fourteen lines in a page

Tantradhikarīnāmaya by *Dharmadhikāra*, being a plea in favour of the Tantric rites of the *Pāncaratras* or *Pāncaratra*: *lāhūtins*, a Vaishnava sect who profess the *āraṇya* *śra* as their law, derived from the *Veda*

It begins

विष्णोर्वा कश्चिद्गान्धर्वं पते इह यो ऽसित्वा जगत् ।

परोक्षति परोक्षति संतरीहति लोचपा ॥ १ ॥

शुद्धवैदिकमार्गेण गिरमाराधयन्सदा ।

द्विनेद्रोऽसौ विनयते श्रीमान् (r श्रीमान् रु) कागदः

[मुषी. ॥ २ ॥

तस्य धर्मकानिदस्य कुतश्चिद्विभाषास्ततः ।

प्रोक्तये पांचरात्रादेरधिकारी निरूप्यते ॥ ३ ॥

पांचरात्रादीनां ग्रामाख्ये मयधिकारिणोर्वर्धिता युज्यते ।
तदेव तु दुर्लभं । तथा हि कीर्त्तये एकादशाध्याये ।

कापाल पांचरात्र च याकल चामगार्हते ।

एषविधानि चान्यानि मोहनापानि तानि तु ॥

ये कुजास्त्राभिभोगेन मोहयन्तीह मानवान् ।

मया मृशानि शास्त्राणि मोहयिष्यां भवन्तरे ॥

इति पांचरात्रादीनां मोहकत्वमुक्तं । तथा वासिष्ठयोगेऽध्याये ।

रक्षिताश्च भविष्यति देयतामुपलोकनैः ।

नराणां जनरूपान्तां युगांतं समुपस्थिते ॥

पांचरात्रं प्रशंसति केचित्प्रगल्भं युगे ।

केचित्कापालनिर्वाति केचित्पाण्डुराग्ने मुने ॥

केचिद्भौतं प्रशंसति केचिद्देवैर्गरी मुने ।

केचित्प्राकारं प्रचक्षते केचित्प्राज्ञं महामुने ॥०

Especial importance is attached by the followers of this sect to the practice of burning in the mark of Vishnu's disc on the forehead and other parts of the body (*chakrakanti*), this being represented as the one ceremony through which a man becomes entirely regenerated, and those who object to it, or substitute the *Iskra* for the *Cakra*, being styled the *lowers* of mankind.

विशुद्धाद्वैतसिद्धीतप्रतिष्ठापनवाचकः ॥

भट्टोजिभट्टः कृतवानिह यच्च पुष्यादयः ॥ २ ॥

इति श्रीमद्वैतसिद्धीतप्रतिष्ठापकश्रीतन्मातेसत्तत्तदायप्रवर्तक-
श्रीमद्भौतीभट्टविश्वरूपसंवाधिकादिनिरूपः समाप्तः ॥

[H. T. COLLEBROOKE]

2535.

3245: Fol. 30-39 of vol., size 15½ in by 9½ in, folio, European paper, minute, neat Telugu handwriting, 42-44 lines in a page

Dharadi Vyasanmhitā (or *Bhāradi Vyasanmhitā*), in four *adhyāyas*, and a supplement of other four chapters

The first leaf (or leaves) of the original MS from which this MS was transcribed seems to have been worm eaten, blanks being left in several places. The same work is described in Raj Mitra's Notices, vol. I, p. 202, from which the leaves are supplied in the following extracts:

It begins: भारद्वाजनिर्दिष्टा ॥

[युता] तु सङ्ख्या धर्मान् निर्दिशेत् च शास्त्रतः ।

भूय एव मुनिदेवनिर्दिष्टमर्थं च ॥

केतिकादेव [भगवद्विह सर्वे इव तद्वत् ।

ग्रामसु] परमं निर्दिष्टं च देवा (इ गद्यो) विगतकम्पना ॥

तेषां तद्वत् युता भगवानो मायाया ।

अथार वरं मुच्ये प्राप्ते, दत्तवान् ॥ ०

सुमह्यत्वाह्वरापत्नान्महत्वाद्गीरवादपि ।

मयायं परमो धर्मः प्रोक्तः स्वित्ते पुनः पुनः ॥

इति भरद्वाजसंहितायां पवित्रिष्टे चतुर्थोऽध्यायः ॥

[MACK COLL.]

2536.

2931. Foll 40; size 12 in. by 6 in.; large, thick, modern Devanāgarī writing; five lines in a page.

Gopālasahasranāma, professing to form part of the *Sammohanatantra*

It begins:

केलासशिखरे रम्ये गीरी पृथ्विर्गङ्गा ।

प्रदाशिविलनापस्वने मृष्टिबंहारकारकः ॥ १ ॥

त्वमेव पूज्यमे लीकैर्ब्रह्मविष्णुमुखादिभिः ।

निर्मलं पशति देवेश कस्य कोटं महेश्वर ॥ २ ॥

आश्चर्यमिदमास्मात् प्राप्यते मयि गङ्गा ।

तस्माद्योगे महाप्राप्तं संशयं त्रिंशतिं गङ्गा ॥ ३ ॥

श्रीमहादेव उवाच ॥

पर्याप्तं कृतपुण्यासि पावैर्नि प्राप्तुमशक्यम् ।

रहस्यातिरहस्यं च यन्मुक्तसि वरानने ॥ ४ ॥

स्त्रीस्त्रभाषामहादेवि पुनस्तवं परिमुक्तसि ।

गोपनीयं गोपनीयं गोपनीयं प्रयत्नतः ॥ ५ ॥

एते च तद्विद्वान्भिः स्यान् तन्माद्यन्नेन गोपयेत् ।

इदं रहस्यं परमं पुरुषार्थप्रदायकं ॥ ६ ॥

पनरन्तीपमायिस्मृतुरङ्गमगजादिकं ।

हदाति स्मर्यादेव महामोक्षप्रदायकं ॥ ७ ॥

तमे इह संमरस्मानि गृध्रप्राचरिणा म्रिये ।

यो इमीं निरञ्जनो देवशिल्पकरो नवादेनः ॥ ८ ॥

संसारजागरोन्नीलैरुत्तमं गृहीतं सदा ।

श्रीगंगाद्रवकूपे नैलोत्पन्नं व्याप्य तिष्ठति ॥ ९ ॥

It ends

सदृहे पुलकं देवि पूजितं यत्र तिष्ठति ।

न मारी न च दुर्मिच्छं नोपसर्गमयं क्वचित् ॥ १६६ ॥

सर्पादिभूतपक्षाणां नायति नात्र भङ्गयः ।

श्रीगोपालो महादेवि यमेत्यस्य गृहे सदा ।

यस्य गेहे सहस्रं च नाडीं तिष्ठति पूजितं ॥ १६७ ॥

इति श्रीमोहनतन्त्रे पावैर्नीहर्तव्यादे गोपालमहत्त्वनाम
संपूर्णम् ॥ [P]

2537.

1412a Foll 31, size 12½ in. by 5 in., indifferent Devanāgarī writing of 1792 A.D., 12 or 13 lines in a page.

Sāṅkhyāyanatantra, or *Shadvidyāgama*, a series of directions, given by *Īśvara* to *Krauñcabhedana* (*Kumāra*), regarding the means of obtaining supernatural power in warfare, in 3½ *paśālas*.

It begins:

मध्ये सुषामिषमिषमं परमं देवतं

सिंहासनोपरि गतां परिपोतयेत् ।

प्रीत्यन्तरमभरणमात्यविभूषणानां

देवतां चामात्रं धृतमुद्रावरिनिर्हृत् ॥ १ ॥

केलासशिखरासीत् गीरीयां चामार्गसंस्थितः ।

भारतीयपतिवासी किंशिकासंजुतमिष्टं ॥ २ ॥

अष्टदिक्पालसंयुक्तं विश्वेश्वरकसेपितं ।

भैरवावतृतं देवं मातृसंललेपितं ॥ ३ ॥

महाबाहुपद्माङ्गलं प्रपन्नैरगृतं ग्रभुः ।

नन्ता सुता कुमारश्च इहं वचनमनूय ॥ ४ ॥

आवधायामु निपुणैर्बुद्धचर्माभयकटैः ।

नामाभाषाविनं चैव नेतुमिच्छामि राक्षसं ॥ ५ ॥

तस्योपाये च तद्विद्यां यद् मे कल्पयाकर ।

पुत्रो इहं तव शिष्यो इहं कृपापात्रो ऽहमेव च ॥ ६ ॥

ईश्वर उवाच । माधु माधु महामात्रं त्रैलोक्यभेदनं कोविद ।

प्रबालेभ्यः प्रयोगेन च संहारो भवेत्कलौ ।

तद्विद्यां च प्रवक्ष्यामि विष्णु लोकेषु दुर्लभं ॥ ७ ॥

पुत्री देवः शिरो देवं न देवं मय्य कस्यचित् ।

ब्रह्मास्त्रसंभिताः (१) नृपे विद्या साधनायामनु (१० मन)-

[सूत्रा ॥ ८ ॥

प्रभृतिरोपनिनी विद्या वगला (१) च कुमारक ।

सर्वभोजनविद्या च प्रातिप्रज्ञापर्यायिका ॥ ९ ॥

मृदकमौकरविद्या च यत्र पर्यायसचकाः ।

मृदप्रयोगा च या विद्या पट्टिष्टागमपूजिता ॥ १० ॥

त्रिदशकालविला विद्या विशक्तिमयमेव च ।

संभवेन विना जतिरिष्ये चैव तु तद्विद्या ॥ ११ ॥

मोहना कर्षणं चापि विद्येयो चारुनं तथा ।

भारतं भक्तिरुद्धेकारणं च कुमारक ॥ १२ ॥

raibharapūja, 3 *śhodasanityavidyasārūpa*, 4 (prathamā-) *Lalitānityā nityasaparyāhrama*, 5 *Lalitānityārānam*, 6 *śhodaśānityanaimittala-* *limyapūjī*, 7 *Kāmeśvarīnityāyā vidhanam*, 8 *Bhagavalīnīnityavidyavidhānam*; 9 *Nitya-* *linna* (thus always) *nityāvidyā*, 10 *Bherund-* *nyavidyā*, 11 *Pahṇāsīnīnityavidyā*, 12 *Ma-* *hāgreesarīnityavidyā*, 13 *Svādūtīnityavidyā*, 14 *Tīrtīnityāvidyā*, 15 *Kulasundarīnitya-* *vidyā*, 16 *Nityānityavidyā*, 17. *Nilapatalānitya-* *vidyā*, 18 *Feṇyanityāvidyā*, 19 *Sarīman-* *galīnityāvidyā*, 20 *Īśalamahānityavidyā*, 31 (śhodaśa-) *Īśranityāvidyā*, 22 *sarvānām nitya-* *nam baluḍeta-Kūrnī ullavidhānam*, 23 *śhoda-* *sanityajugabhūṭayāś Pañcamya Varahya vidyā*, 24 *śhodaśanityādhyūnaprapañca*, 25 *śhodaśa-* *nityamatrikahālavādyā*, 26 *śhodaśanityavyapti-* *raibharapraśāla amantrasya nyaptipraśāsanam*, 27 *śhodaśanityā alaimai apranasyapūjī*, 28 *śhoda-* *śanityanam lō alāṭadātmyam*, 29 *śhodaśa-* *nityanam homarīthamandapālindadīrmanam*, 30 *vastuivatīpūjā*, 31 *śhodaśanityābhāṭī-* *śītha arimardanavādhānam*, 32 *śanmyaśoma-* *vidhānam*, 33 *lālitarīdyayā sārūpādhedā-* *dīnam*, 34 *siddhasarasvatāvidyā*, 35 *nitya-* *nam svaimatīavasanatattvavidyā*, 36 *paramar-* *thasārūpaprakāśanam*

2539.

93 Foll 329 (numbered 1-232, nos 107, 207, 208 having been omitted), size 10 in by 5 in, modern Devanagari writing, eight lines in a page

The same work This MS is apparently of Kashmir origin [H T COLEBROOKL]

2540.

1016 Foll 201 + 134, size 11½ in by 4 in, carelessly written, in Devanagari, by two different hands, ten lines in a page

Manorama, a commentary on the *Kulīmatatantra*, composed—in the year 1660 (? 1603 A D)—by *Subhaganandanatha*, surnamed *Prapañcasarasamharajapralāṭa* (?) The author's real name seems to have been *Srīlanthesa*, having been in the employ of the king of Kashmir, he wrote this commentary in the Deccan, whilst staying with a certain *Nṛsimha Raja*, during a pilgrimage to *Ramasetu* (Ceylon). He, however, carried the work only as far as the twenty-second *patala* under the name of *Subhaganandanatha*, and left the other 14 *patalas* to be completed by his pupil *Prakāśananda Deśika*

Rather incorrect It begins (somewhat corrected)

साद्यद्योकेन प्रथमवत्सार्थमेवितानपकलुति त्रिपते । तत्र
अनाद्यत्र कालसाद्यतद्विहन्तात् । अतएवितान-
विधुत् । अथानुभवमवयव साधनसंज्ञानवेद्यात्मभुवनवय ।
अथवि विद्योत्पत्ते भवतीत्यर्थे । अथितान् कालस्य सत्त्वमान-
त्वात् । अथविद्य कालरूपाभ्यामनवविच्छन्नात् । काल इति
विशेषणस्य नाम । विद्यावक् विज्ञेयते विगतनायक इति च ।
एतदुक्तं भवति । एवमुक्तं कालरूपो विनायक भवन्त्यो
भवतीति तत्राविधे विगतनायक कालो विद्योत्पत्ते भव-
तीति ॥ तत्र सर्वतवावि निम्नाद्योदयः (१ मि) कार्योत्पत्तिरुत्पा-
दनादिचतुर्पद्विध्यानि त्रैवावि नत्र त्रैवावि मुद्रीद्वयमि-
त्याद्योदयकार्येवपद्विज्ञानमात्रकार्यमना (२ मो) हनत्रव्यामकेय-
वद्विज्ञानकार्यविनायकविमेरुमलाराव्यानि (३) इति ॥ अतो

It ends

पञ्चमोक्तकलं निम्नाविद्यासु योदयः ।

शब्दा समूह विधिरुद्रशते स मर्दक ॥ १०० ॥

शिवतत्त्वमयी व्याधिरिति सम्यक् समीरिता ।

अस्या निम्नालनाधिके व्रतस्य आत्मसाक्षुत् ॥ १०१ ॥

इति योगशान्तिनामैषु द्योकादिभेदे पद्विधे पदल ॥ ०
संवत् १९१९ चैत्रे शुक्ले १५ते प्रव्रतकाले लिखितं मधुन कल्याणेन
आत्माधे विज्ञो साहसुदि २ मुद्री लिखितं ॥

Cf Burnell, Tanjore MSS, p 206

[COLL OF FORT WILLIAM]

एतन्मे मशय देव अनुमहंस्त्वशेषत ।

कान्धशर उपाय ॥

पुरुष देवि मुञ्चोषि तद्देतुं कृपयामि ते ॥ ९ ॥

य परब्रह्मरूपी मतिष्कल परमेश्वर ।

सर्वदेवशरीरांतर्गतं त्रिजोषयदात्मक ॥ १० ॥

सर्वत्र परमानो ऽपि सर्वो स्पष्टनिष्ठाकृति ।

ज्ञानरूपो यः प्रोक्तस्तत्त्वानं लिङ्गमुच्यते ॥ ११ ॥

य ज्ञानदरमो ज्ञेयो रमो देव इति स्मृतं ।

रमो धै म रसत्वे(?) लम्बानन्दो भवेदिति ॥ १२ ॥

P 1 47 slo/as, colophon इति द्वात्रिंशत्कोटिभिः
लोकेषु निवासोद्देशिकापद्ये त्रये भगवान्निनीसहित्वायां ज्ञतमाह
विद्यामानतत्रै प्रथम पटल ॥ 11 60 sl, 111 60 sl
12 49 sl, 13 73 sl, 14 81 sl, 15 180 sl
16 94 sl, 17 90 sl, 18 97 sl, 19 66 sl,
20 178 sl, 21 31 sl, 22 61 sl, 23 93 sl
24 132 sl, 25 165 sl, 26 112 sl, 27
120 sl 28 110 sl (together 1913 slo/as)

It ends

मन्त्रिगमतिनी कृषा स्वधैभूकल्पनादिभि ।

स्वधैभूकल्पनादिभि च तथा स्मृतिवलिगकं ॥ १०३ ॥

रत्नलिग च निकतालिग सीधर्षलिगक ।

पाथैव लिगमोक्षानं तदा राजतलिगक ॥ १०४ ॥

यत्नव प्रकाशेण मन्त्रिगमतिनाम्नां ।

स्मृते पूज्यते देवि सर्वसाधारणकामुके ॥ १०५ ॥

एतन्मे सर्वसाधारणमेतच्च पटलि प्रिये ।

एतद्यच्च पृथोमय एतद्यश्चापि नदति ॥ १०६ ॥

एतच्च पुनःपुनः पुलके लिखितादर ।

एतच्च यन् व्याख्याति विविधरूपस्य ॥ १०७ ॥

सर्वसाधारणस्य संहिताकाराणां भवेत् ।

मन्त्रिगमतिहेतुर्गमत्वा पृष्ठं ब्रुल्लुचि । १०८ ॥

अ मया विशदं प्रोक्तं किं भूय श्रोतुमिच्छसि ॥ १०९ ॥

इति द्वात्रिंशत्कोटिभिः लोकेषु निवासरूपं नाम विंशतिपत्र
पटल ॥ ज्ञानमन्त्रं संपूर्णं ॥

According to a note in the hand of Mr C P Brown this work "is exceedingly popular in the South of India", though it seems to be unknown in Northern India

[C P Brown]

2542.

1508a Foll 131 (and an additional leaf, 83) size 11½ in by 4½ in indifferent modern Devanagari writing, by three different hands ten lines in a page

Saradatilala, in 25 chapters (*latala*) by *Jalajana Desendra*, son of *Sri Krishna*, and grandson of *Vajracarya Pandita*

For an analysis of the work (for which the present MS was collated) see *Aufrecht Cat Bodl*, no 160 For the author's genealogical account at the end of the work, which is very corrupt in this and the Oxford MSS, see *Raj Mitra, Notices*, II, p 146

[H T COLEBROOKE]

2543

2945 Foll 166, size 11½ in by 5½ in modern Nepalese writing, nine lines in a page *Saradat lala* with marginal glosses and diagrams illustrating the text

A more correct MS than the preceding one The last leaf however, is wanting

[B H HODGSON]

2544

1617c Foll 6 size 7 in by 5½ in very careless, modern Devanagari writing twelve lines in a page

Saradat lala, chapter 24 here called *Dilum vatyantapatala*

[H T COLEBROOKE]

2545

518 Foll 64 size 9½ in by 4 in in different Devanagari writing eight lines in a page

Saradatilala, or *Gudharthapratasa*, annotations on the *Saradatilala* by a writer

who signs himself *Kemarūpapati paṇḍita*, and *Jagadguru Bhaṭṭācārya Siddhantaśāstrī Paṭālas 15-25*

The MS consists of three different portions, viz —

a) Fol 33-63 (written in a sprawling hand with a thick continuous top-line after the fashion of cursive vernacular writing), containing the commentary on *paṭālas 15-20*, but without beginning and end p 15 ending fol 33b, 16, fol 42a, 17, fol 46a, 18, fol 53a, 19, fol 59a

b) Fol 2-32, and 64, written in a fairly good hand, and containing *paṭālas 21* (without beginning) -25 p 21 ending fol 7b, 22, fol 11b, 23, fol 18b, 24, fol 26a, 25, fol 30b

c) Fol 1, supplied by a third hand, does not seem to belong to the work, but to have been inserted merely to supply some sort of beginning to the MS. It begins *सर्वोपाध्वाज्ञानतर्पणं तत्त्वप्रवृत्तयः तनु हवो चतुर्विंशति त्रयात्मकं चतुर्विंशतिपरितन्त्रम्* *

Paṭ 25 ends *कलितार्थेन* अर्थेन वपुषा जम्भोर्वेपुषि संपदेहय । नदयामिति पृथान्वयः । इति पंचविंशति पटलः ॥*

This is followed (on fol 30b) by a short section (occupying about three pages, viz fol 31 and 64a) beginning *अध्यागमप्रमाणं निरूप्यते* *, containing extracts from *Purāṇas*, etc

It ends

*अर्थसाहचर्यपरिच्छा (?) नकलोपचारिणि-
धारतो मुहसरो मुहगणे (?) मुहगणे ।
प्रत्यनेनमनिर्गता शिवायैक
कामरूपपरिच्छातोऽस्तोत्रम् ॥*

* The last verse of the *Sāra īśāla* runs thus

*चन्द्रानता जम्भोर्वेपुषि कलितार्थेन वपुषा
मगद्वयं जम्भान्वयं महतोपाध्वयं निरे ।
मगद्वयं जम्भान्वयं महतोपाध्वयं जम्भान्वयं
मगद्वयं भूषाध्वयं महतोपाध्वयं ॥*

इति श्रीमहामहोपाध्यायनगद्वयं महतोपाध्वयं श्रीसिद्धांतपद्मजी-
कृता जगद्गदीका गूढार्थप्रकाशिका समाप्ता ॥ सप्तम् १५३[१]
वापकृष्णद्वितीयायां मगलवारे लिखितविद पुस्तकं नीति-
रामेण सुधिया ॥

The author frequently quotes two previous commentators, under the designation of *Thakurak* and *Parivrājaka* resp., as also several times perhaps a third under that of *Acarya*. Of other authorities may be mentioned: *Ānandrika*, fol 13a (पाशाकुशेन कुटितां शक्तिमादीं सनुद्वेष्ट । यकारादिसकारात्रान् पितुमन्तकलोचितान् । तद्वत् उदयेमाद्यो योमस्येन्दुमयुतः ॥), fol 14a, fol 14b (प्रवर्गादिष्व-
ध्वनिं शक्तिरुक्ता ननोविधिः । *), *Naradapañcarātra*, fol 36a, *Puṣyapradīpa*, fol 52a (अध्विरामहं तु द्विषाया दक्षिणक्षणाये निहितो ध्ये इति), 55a (prose), *Prapañcasāratika* (once *Prapañcatika*), by *Padmapadacarya*, fol 13a, 49a, 55b, *Syāmārahasya*, by *Pūrnānanda*, fol 81b

[H T COLEBROOKE]

2546.

528 Fol 61+107, size 9½ in. by 4½ in., clear Devanagari writing of 1801 A D, eleven lines in a page

Deśirahasya, or *Paradeśirahasya*, a treatise on tantric rites (*Puladharmā*), purporting to form part of the *Rudrayamalatantra*

It begins *अधोरेष उपायः ॥*

*अनुनादं देवि यस्यायि रहस्यं परमाहुतम् ।
यत्र (?) यत्र) अयेषु तेषु यामलादिषु भावितं ॥ १ ॥
परादेवो रहस्यास्य तं संवाद्यं विद्वत् ।
तस्य अधोरेषाद्यस्य सर्वस्य मनः पार्यति ॥ २ ॥
अथ कथं यमदत्तं परं बोधयिष्ये ॥
भोग्यपरमं लोकं साधकानां गुणायनम् ॥ ३ ॥*

हेतुवाच ॥

*अथ न सर्वत्र कलिकेसरमकरः ।
तत्कलादालया कालं तस्य देव्या मुकुलम् ॥ ४ ॥
तं संवाद्यं मुखं सृजति भवता नदम् ।
यदेवो रहस्यास्य दयादयं वदन् मे ॥ ५ ॥*

The MS marks every 100 *śloka*s, counting altogether 1811 couplets, but the numbering in some parts may not be quite accurate.

It ends

मारुतं भस्मकं चैव धातुसंघारणं तथा ।
अपितं पारदे कल्ये* श्रुतं ते कथितं मया ॥
इत्येका उज्जमा धातो सर्वसामर्थ्यदायक (1) ।
कार्यसिद्धिकरा निद्रा श्रेष्ठकर्मविचारदा ॥
संयोगं पारदं दिव्ये खेदेनं मदेनं तथा ।
मनीषम तु तालेषु मारुतं मयसालोदितं (1) ॥
भस्मज्ज नागमे प्रोक्तं ताघे रंघकं सदा (1) ।
पर्यदं क्षीपधीकल्ये संयोगे कथितं मया ॥
मारुतं पारदे प्रोक्तं खेदेनं दं (1) सदेनं हि ।
सीपयं सर्वधातुषु नागमे केन केनचित् ॥
अस्मैर्गुणगुणालयं कीर्तितं शिल्पमे तथा ।
पाणिन्ये यत्प्रदानं हि वृद्धैश्चैव कर्त्तातरे ॥ [१६००] ॥
सुभगराजनीतो हि दानेनं जम्भ (धि)मुधति ।
कर्मैह तालके कल्ये अथैवैव होनत (1) ॥
निम्बुहं समगे प्रोक्तं उज्जमा कलिमथगे ।
कल्ये यत्प्रदं चैव शोभोभुवन्निपयैता (1) ॥
गभोरं कामदं दिव्यं चैव चैव मनोहरं ।
यता निनद्यते चैव कामे चैवकरोत्म (1) ॥ ० (6 ६) ॥
महाहृत्पापने पुनः कीर्तितोऽङ्गिनामकान ।
प्रोक्ता ये मारुदे कल्ये सर्वसिद्धिकराश्च ये ॥
कीर्तिते (१०ने) लभते श्रीस्य लक्ष्मीप्राप्त्ययहो (1) सदा ।
प्रतिपाति महालक्ष्मीं नागमे नाव सशय ॥ ६११ ॥

इति प्रोहद्रुपामले वसामहेष्टरामवदे धातुकल्ये मुनयैर्महा
सनाम् ॥ सनत १६११ समयनामकार्त्तिकं पु एकादश्यां शोषड
मगलरासरे ॥ [H T COLEBROOKE]

2551

2783 Foll 59, size 9½ in by 4½ in, fairly written in Devanagari, nine lines in a page

* Whether these references refer to special treatises (see Aufrecht Cat Cat or *Paradokhalpa Aushadhā*) or to certain portions of the present treatise does not appear

Three Tantric treatises Rather incorrect

I *Bhutatamara Mahatantrara*, in fifteen chapters

It begins (somewhat corrected)

क्रोधाधिपं नमस्कृत्य धीमवक्तुं सुरोत्तक ।
अभेद्यभेदकं स्तुतिं भूतदामरनायक ॥
चैलोत्पाधिपतिं रौद्रं सुरभिद्वनमस्कृत ।
उत्पन्नमैव नत्वा पृच्छन्मन्त्रमैवो ॥

उत्पन्नमैवोत्पन्न ॥

कथं यथाधरा (१००) नागा किनरा प्रमथादय ।
युद्धोपे कली सिद्धि यथादेवो यथागता ॥

ये स्तु पाषाणरा निम्बावादिन ओलपार्जिता ।
कालम्या ये नरास्तेषां साहाय्यं कुरु न शय ॥

केनोपायेन नश्यति कली दुष्टावराशय (1) ।
लभ्यते मित्र्य सत्वा मोक्षयद्गुरुय शुभा ॥

विद्वदो यथाधिनाद्याय महापातकनाशना ।
नवाध्यायानतः पापमयस्त्रोगमनादिक ॥

अथ रि[श्रुति] देवेश हेलया नारक तम ।
चद्रूपैवमो भूता स्थितो (१००) प्रभा० स्थितो हद्रुपुते
सुरभिद्वनागा [३] भूतयधगुणकनायकान । [१६१२]

दृष्टादगत्य कामाक्षीं यथादालिप्य भविष्य ॥
प्रयोगाश्रयप्रमुखा [३] अथ स्तुतिरिता प्रभी ।
पुनः केन प्रकारेण मुक्ता क्षीयति निमेष ॥

श्रुतेति वज्रभावायमुत्पन्नमरयो उक्तं ।
सत्तुष्टो भैरवो ग्राह सर्वनिधयपूजक ॥

उत्पन्नमैवोत्पन्न ॥

क्रोधाधिपं धीमवक्तुं यथाधरा सुरोत्तक ।
यत्तु नत्वा ब्रह्मक्षयं भूपतिं भूतदामर ॥

सर्वपापययकरं तु यथाधिपनायक ।
सर्वरोगययकरं कथं विमर्षिनाशन ॥

महाभावावननं दमनं दुष्टचेतसा ।
महाचमत्कारकरं स्थितुद्विजलयासक ॥

ज्ञानमात्रं देवेश भुक्तिमुक्तिफलम् ।
तव चहान्महादेवि कथ्यते उक्त्यमदुर्ग ॥

यत्तुद्विजलं सय नरो मनेनमुमुक्षुभिः ।
नागलोके तथा नागिलक्ष्मणं यथाधिप (1) ।

इति श्रीरुद्रयामले तंत्रे देवीरहस्ये षष्ठः सर्गः समाप्तः ॥
पूर्वोऽयं देवीरहस्यतंत्ररात्रयेति शिवम् ॥

With the endings of chapters cp the entries
under *Rudrayāmala*, Aufrecht, Cat Cat

[H T COLEBROOKE]

2547.

581c Foll 53 and 96, size 12½ in by
4½ in, fairly good Devanagari writing, of
1800 A D; nine lines in a page

The same work

[H T COLEBROOKE]

2548.

1573b Foll 18, size 10½ in by 4½ in,
fairly good, modern Devanagari writing, 13
lines in a page

Kalpatali (?) of the *Rudrayāmala*; a treatise
of tantric medicine or pharmacopy, describing,
in separate paragraphs (*śloka*), the preparation
of a number of nostrums and elixirs, the
principal ingredient of which is water drawn
from certain mountain-rivers, in different parts
of India, connected by legend with the sweet
dropping from *Yashna*, when, in the form of a
bear, he carried the earth on his back.

कृष्णोदकं ततो जातं तैलोदकमतः परं ।

पृथोदकं ततो जातं रक्तोदकमतः परं ॥

कोष्णोदकं परं दिव्यं जातं दध्नुदकं तथा ।

कर्तरीनलमुत्पन्नं जातं दुग्धोदकं तथा ॥

पीतोदकमग्न्युदकं जातमुष्णोदकं वहु ।

परेषां मुखभेदाद्यं प्रवक्ष्यामि शुभानने ॥

शैलदेशे च विख्यातास्तिषु लोकेषु भारतः ।

आनन्देष्टित्तविधेयं नासिकं तु विचक्षणीः ॥ ०

It ends ईश्वर उवाच ॥

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि यद्योत्तमं कुम्भकम् ।

तदहं संप्रवक्ष्यामि शृणुध्मापतलोचने ॥

द्यौरोदकामरे देवि मय्यमाने मुरिः पुरा ।

वत्पद्ममूर्तं देवि दिव्ययोगमहावतम् ॥

तस्य मयेन मुद्योति शोदिताः सर्वदेवताः ।

मेषकं नाम विख्यातं जगदा[रि]यानागतम् ॥

तस्य यथै तथा यासं यस्मात् न विद्योप मे ।

द्यौतं चैव तथा येनं यद्यौतं च तृतीयकम् ॥

क्रमाक्रमतः देवि भवेत्तर्पितराणि च ।

यमनं रेचनं कृत्वा शुद्धदेहः समाप्तेत् ।

समुद्भूतं मुनयश्चे चर्षयित्वा सदाशिवः ॥

इति श्रीरुद्रयामले कल्पतालले (1) समाप्तः ॥

The colophon seems to have been added by
a different hand, the treatise itself being ap-
parently incomplete

I. begins : सच श्रीगारिकाभगवतीपंचांगं लिख्यते ।
तवादी पदलं लिख्यते । श्रीमेत्य उवाच ।

मृतु देवि प्रख्यामि पदलं देवदुर्लभम् ।
सर्वसिद्धिदं दिव्यं सर्वेश्वरप्रदायकम् ॥
या देवदेवी परदा शारिका भुवनेश्वरी ।
चैलोक्यजननी दुर्गा पिता सत्तापरा पता ॥
सप्तविद्येश्वरी सैष सप्तलोकान्तरपथा ।
सप्तद्वीपवती सृष्टौ शून्यरूपा कुलेश्वरी ॥
वक्ष्यामि पदलं देवि संशोद्धारप्रकाशकं ।
संशोद्धारं लघागाढं यथायद्वर्णयामि ते ॥
संशोद्धारं महात्म्यं सर्वसिद्धिदं कलौ ।
लोकानां हिताभाष्यं तवादी मृतु पापैति ॥

तारं परमातदसिंधुराशः
शं शमै तन्मयगतं च नाम ।
अति त्वरे पापैति शारिकावाप्तु
ययोदशाशौ ननुत्स्य गीयः ॥

संवत्सास्य महादेवि न विप्रो नापि दूषणम् ।
न विषयैषभोलोके सिद्धिदाभ्यारिर्नमः ॥
साधारणसिद्धिदो मंत्रः सर्वविघ्नप्रहारकः ।
ब्रह्महत्यामुत्पापानमहापात्रकमे मलम् ॥
प्रद्यालयति संशो स्वमनस्यभयार्थं भुवम् ।
संशुक्लोलपेदादी मृतं संशोषयेयुतः ॥

सिद्धं सर्वं जगत्स्येह दद्यादने च संपुदम् ।
ततः सिद्धिमनुः सिद्धो नासाधो भवति भुवम् ॥
अस्य संवत्स्य द्वेष्टि प्रभावाद्देवो नम्यहम् ।
विष्णुर्नारायणो देवि यदा लोकपितामहः ॥

न देवः परमिष्याय भक्तिहीनाय पादैति ।
अन्यथा बिद्धिहानिः स्वादुभयोः शिवशासनः ॥
संवत्सास्य आभिः प्रोक्तो महादेवो महेश्वरि ।
त्रिभुव् चंदः कनास्यात्तं शारिका देवता स्मृता ॥
शमै योनं रमा शक्तिः सिंपुरं कौलकं स्मृतम् ।
धर्मोपेकामोद्यायै विनिबोधो द्वात्रिंशतः ॥
तारं परा रमा वीजैः यद्दीष्टोवाचाररुपिभिः ।
न्यामं कुर्यात् पदभादि नैव देवीमयो भवेत् ॥

आनमस्याः प्रख्यामि जगत्संज्ञकारणम् ।
येन ध्यानेन देवेति परानंदः प्रजायते ॥

भालाकैकोटिपुत्रिमिदुवरा
परसिचक्रामयवाहुमापम् ।
मिहादिरुदां शिबामदेव-
लोनां भवे चेतेति शारिकेशोम् ॥

यंशोद्धारं प्रवक्ष्यामि ०

इति श्रीरुद्रनामले तंशे श्रीशारिकापदलः समाप्तः fol. 4a.

अथ श्रीशारिकाभगवतीपञ्चांगत्रिलिख्यते श्री ।

श्रीशारिकां भवभयोद्वेष्टकशालां

पदे यथेष्टकलदां कुलदेवतां स्नाम् ।

या ब्रह्मकीरतनुयावि गीरी प्रमुष्टे
लौकिकैता भवति या परमापैसिवा ॥

श्रीं प्रापे मुदूतं अयनतलानुत्वाय करचर्यां प्रयात्य
निवासने समुपविश्य निमग्निरसि श्वेतचण्डीमुलसहस्रदलक-
मलकालिं कान्तगैत्रचंद्रमंडलमिहासोपरिपथं समुहं शुक्लरथं
शुक्लालंकारभूषितं ज्ञानानंदमुदितवानकं सविज्ञानं देविपदं वि-
नयनं चतुर्भुजं सनमुद्राशुलकचक्रभयकरं प्राणां घामहस्रभूत-
कमलया रत्नवसनभारखया सविप्रया द्यभुनेनालिंगितं सर्वै-
देवाधिदेवं परमशिवस्वरूपं ज्ञातं भ्रमसंश्रयता तत्रत्यजग-
त्सुपलविपलदंभूतपाशया स्वात्मानं मुक्तं विभाव्य मानसैरुपपाटैः
सत्पाराध श्रीं ऐं ह्रीं यौं ह्रस्व ज्ञे ह्रस्वमलघय श्रीं सहस्र श्रीं
ह्रस्वमलघय श्रीं श्रीः स्त्रीः श्रीमद्युक्तमुक्तानंदनायप्रोपादुकां
भूतयावि तवैशानि नम इति दक्षया विभुश्व नमसा दंडवत्प्रणमं
कुर्यात् ०

इति श्रीशारिकायहनिः ॥ fol. 24b.

श्रीमेत्य उवाच । श्री

अपुना देवि वक्ष्यामि शारिकाकवचं शुभम् ।

चैलोक्यमोहनं नाम मूलवैभवयं मृतुम् ॥

यस्य अक्षरमात्रेण सर्वैषकलं लभेत् ।

सर्वोपशारणं दिव्यं सर्वसिद्धिदं कलौ ॥ ०

इति श्रीरुद्रनामले तंशे श्रीशारिकाभगवतीकवचं संपूर्णम्
fol. 27a.

अथ श्रीशारिकासहस्रनाम लिख्यते ० श्रीमेत्य उवाच ।

कथयामि परं विद्यां महेश्वर्याभिषां शिबे ।

हिमयाः शारिकास्यायाः यदा भवैरुत्पत्तिः ॥

विना निष्क्रियां देवि विना न्यामं विनार्थनम् ।

विना पुरस्छयां नम्यहोवाचैनादिर्येयम् ॥ ०

इति ० श्रीशारिकानामसहस्रं संपूर्णम् ॥ fol. 33b.

श्रीमेत्य उवाच ।

यस्य ज्ञानं विना क्वापि नारीणां निग्रहो भवेत् ।

यद्यप्यस्योपि न यच्छति कथयामि शृणुष्व त्वम् ॥

इति श्रीभूतनामरे महातंत्राद्ये प्रथमः पटलः ॥

For another MS of this work, consisting of fifteen chapters, see Rāj Mītra, Notices of SLR MSS, IV, p 165. In the present copy the fifteenth *patala* ends fol 38b

अथवा यादिने ज्ञानं यस्मिन्नेरपि दुर्लभः ।

अथवा क्षोपयच्छेत् विनाशो भविता त्वयि ॥

कम्मद्वयेत्यः प्राह भैरवो निदिपद्वितं ।

तत्रचूडामणीं दिव्ये तत्रे स्मिन् भूतनामरे ॥

इति पंचदशः पटलः ॥

After this the MS proceeds—

पश्चि पञ्चाशतिष्ठे ज्योत्स्नं दुर्निरोधमिदं ॥

विशुभा हि यद्विचित्रभूतनामरे कथयित्वादि ॥

मन्त्राजोपनिषदज्ञानं यदगोपितमुरैवेनात् क्षोणीजभैरवप्रोक्तं
तद्वत्त्वे भूतभैरवं नाम यज्ञानं विना जयहोमाद्यं प्रयोगपटिदानं
यद्वर्तमान्ययनानं मोयज्ञानं यदा ज्ञानं ० etc.—ending,
five lines farther on:

मन्त्राज्यायं पंच. ॥ श्रीगुरवे नमः ॥ श्रीभयानीशंकराय
नमः ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥

II *Śrī Śaṅkharāya*—

यद्य पश्ये मनुजोयं यद्वर्तमानं भूतवत्तनामरेणः ।

कृष्णजो योतविधानं तत्र श्रीवादिविधानं ॥

तत्रादि योतानां मन्त्राः ।

विशुभाय कालवारी मन्त्रो यो योभैरवो ।

कालवृत्ता विदारी [च] मन्त्रादिभैरवो ॥ ०

विशुभाय कालवारी मन्त्रो यो योभैरवो ।

प्रथमा भुंदरी प्रोक्त द्वितीया च मनोहरी ।

कनकवती तृतीया कामेश्वरी ततः स्मृता ॥

रत्निकरी पद्मिनी च नदी चाम्यनुरागिणी ।

इतः सर्वाः साधकानां सर्वकामफलदायाः ॥

The exposition of these eight forms of incantation are followed (fol 51b) by formulas, and another series of *śakti-sādhana*ni, viz—
1 *chitrāsādhana*m, 2 *śikhramāsādhana*m, 3 *śulāsādhana*m; 4 *śulocanāsādhana*; 5 *ma-danarūdyāsādhana*m, 6 *mānirūdyāsādhana*m; 7. *hamsarūdyāsādhana*m, 8 *śatapatirūdyāsādhana*m, 9 *melhārūdyāsādhana*m, 10. *śikharūdyāsādhana*m, 11 *śikharūdyāsādhana*m, 12 *mahābhayārūdyāsādhana*m, 13 *mahāndrikārūdyāsādhana*m, 14 *śmaṣṇārūdyāsādhana*m, 15. *vaṣaṭārūdyāsādhana*m, 16 *śapalarūdyāsādhana*m; 17 *candrīrūdyāsādhana*m, 18 *ghaṭarūdyāsādhana*m, 19. *bhīṣṇārūdyāsādhana*m, 20. *bhīṣṇārūdyāsādhana*m

It ends

स्तुतवानां मोदमानैर्लोकपालादिभि मदा ।

एवं यश्चित्तयेष्टेयं वायते मरुपुंगवः ॥

यद्यप्येषु यथा रामो देवेषु च पुरंदरः ।

भुजैरेव यथा शारंगः शूराचार्ये यथाजगिः ॥

पंचमस्या ११०० ॥ अथ १११० ॥ नानाश्रीभैरवः ९ श्रीमपातरे ॥

The leaves of the volume are throughout marked मू. इ.

[COLL. OF FORT WILLIAM]

2552.

2555.

2405 Foll 137, size 16 in by 4 in, the leaves being folded to half their length, good modern Bengali handwriting, 7 or 8 lines in a page

Yogini tantra Two sections, viz —

I Foll 1-17 Apparently the first part of the *Tantra*, in 19 *paśālas*

कैलाशशिखरादौ शंकरे परमेश्वरे ।

पद्मञ्च गिरिनामार्गं शीतरे तं वृषभध्वजे ॥

श्रीदेव्याय ॥

भगवन् सर्वपद्मे सर्वज्ञानमय प्रभो ।

सूचितं योगिनोक्तं तन्मे यद् जगद्गुरो ॥

माराह्यं कीर्तितं तस्य पुरा श्रीशैलमन्दिरे ।

पातालाम्बो कामरूपे नेषाले मन्दरापले ॥

श्रीदेव्यै उवाच ॥

गुण देवि प्रत्यस्मिन् योगिनोक्तं मुनिभिः ।

चापरां चरन् ध्वं मोक्षैकफलदायकं ॥०

It ends

इति ते योगिनोक्तं सर्वज्ञं कथितं मया ।

गायत्रीयै मदा भद्रं योगिन् परमरे वषा ॥

इति श्रीयोगिनोक्तं देवीश्वरेश्वरदेव्या विवर्तिताहो
(चतुर्विंशतिहासे 314-355) अन्तर्धर्मिणि पदम् ॥

The 10th chapter of this part is identical with that noticed in Anfrecht's Cat. No. 1, p. 101, see also H. J. Mitra, Notices, vi, p. 27.

II Foll 19 137 marked 34-123 *Harivaṃśa* *Harivaṃśa* or *Harivaṃśa*

It begins

महादेवाधारिणोऽप्यमरा

सर्वत्राचार्योऽप्यमरा

महादेवाधारिणोऽप्यमरा

महादेवाधारिणोऽप्यमरा

महादेवाधारिणोऽप्यमरा

महादेवाधारिणोऽप्यमरा

महादेवाधारिणोऽप्यमरा

यदुक्तं तस्यैवा नाथ श्रीरामपरिनामकः ।

कामाख्यामस्तकं पद्यं प्रकाशं तु कलौ गतं ॥

कलिसर्पप्रदहानी विचिन्तानां चिकित्सकं ।

भेषजं परमं देव किंरूपं व्ययती विभो ॥

श्रीभगवानुवाच ।

उद्भूतानस्य देवेशि मातुर्भयं कृते युगे ।

पूर्वशैलस्य संप्रतिस्नेहापुगमुने भवत् ॥०

Incomplete The MS ends abruptly in the middle of a couplet

There are 14 complete chapters, fol 1357

इति श्रीयोगिनोक्तं सर्वज्ञोऽप्यमरा विवर्तिताहो प्रथमतः
द्वितीयभागे कामरूपपाधिकारे चतुर्दश पदम् ॥

[F. BECHMAN.]

2556

955 Foll 80, size 10½ in by 1½ in, fairly good Devanagari writing of 1794 A.D., nine lines in a page

The first part of the *Yoginītantra*, in 19 *paśālas* [H. T. COLEBROOKE]

2557, 2558

185, 186 Foll 221 and 150, size 12½ in by 1½ in, legibly written in Devanagari, 10 (at first 11) lines in a page

Dasavathara tantra, so called as professing to have been proclaimed by *Viṣṇu*, the son of *Daśaratha*, who, as the personsification of *Viṣṇu* and *Devalman*, is also the chief object of adoration in the work

The MS., whilst fairly correct in the early part is very far from correct in the later

I The form of the text is of the 17th c. viz, 18th c.

महादेवाधारिणोऽप्यमरा

महादेवाधारिणोऽप्यमरा

महादेवाधारिणोऽप्यमरा

महादेवाधारिणोऽप्यमरा

मिद्धाश्रमे समासीनमृष्यशृंगमकल्पम् ।
 उहालक उदकश्च मीढस्यो गालवस्तथा ॥ ३ ॥
 गीतमस्य मुतः साध्याच्छतानंदो महातथाः ।
 तीर्थयात्राप्रसंगेन मिद्धाश्रममुपगतः ॥ ४ ॥
 तत्र मिद्धाश्रमे पुष्पतीर्षे खाना तपस्विनः ।
 शृष्यशृंगं तपोदाशिमपश्यन्तीतकल्पयाः ॥ ५ ॥
 योगाहृतं महात्मानं चर्लतं तपसा मुनिं ।
 दृष्ट्वा प्रणमुः साहोर्गं कृतानलिषुटा द्विजः ॥ ६ ॥
 तान्दृष्ट्वा योगिबर्षोऽस्मी शीतभक्तो महातपः ।
 पृष्ट्वा कुशलमप्यप्रमासनेभूपवेशयत् (१०) पुन्यवेशयत् ॥ ७ ॥
 मीढस्योहालकोदकगतानंददायो द्विजः ।
 आसीना आसनेष्वेते विभोडकमुते विभुः ॥ ८ ॥
 धर्मनिहासया पाकामिदं प्रोचुस्तपोधनाः ।
 शृष्यश्च जपुः ।
 विभोडकमुतं स्नामिस्तद्वै तपसां निधे ॥ ९ ॥
 अस्माभिर्वैतपस्तत्रै सर्वमफलमद्य मे ।
 प्रमलोक्तं गता अद्य पितरौ नः पितामहाः ॥ १० ॥
 अद्यास्मानिमेहद्राव्यं लब्धं त्वत्पाददशेनात् ।
 अद्य धन्याः कृताप्याः स्म (२०) स्नानं सफलानिनः ॥ ११ ॥
 त्वत्पादाभोरुहद्वंद्वदक्षैर्न पुष्कराग्निभिः ।
 बहुमन्यामैतेलैर्व्यं नान्यथा तपसां निधे ॥ १२ ॥
 इमुका मुनयन्मुष्णीमासीनाः भंगिप्रमताः ।
 तानाह भगवान्योगी विभोडकमुतो मुनिः ॥ १३ ॥
 शृष्यशृंग उवाच ॥
 कश्चिद्वै सफला वेदाः कश्चिद्वै सफलं धनं ।
 कश्चिद्वै सफला वायुः कश्चिद्वै सफलं धृतं ॥ १४ ॥
 अग्निहोत्रमला वेदा दत्तभुक्तफलं धनं ।
 रतिपुत्रमला नारी शीलदुग्धफलं धृतं ॥ १५ ॥
 कश्चिद्वै गुरुभुष्टया सफला मुनिर्पुंगवाः ।
 कश्चिद्वै सफलं तत्रै तपप्राप्तावपादिकं ॥ १६ ॥
 भवद्विरपि सर्वद्वैः किं प्रष्टव्यो ज्ञेयद्वै द्विजाः ।
 यथासति प्रयस्यानि चदेतु मुनिर्पुंगवाः ॥ १७ ॥
 गतानंददायो विद्या इहमुक्तास्तपोधनाः ।
 कृतानलिषुटा अपुनेत्वा साहोर्गयादरात् ॥ १८ ॥
 शृष्यश्च जपुः ॥
 भगवन्योगीनां चेष्ट सर्वशास्त्रविगादः ।
 कथं मय विनिर्जात्यं कोदुर्ज्ञेयियत्राद्वैः ॥ १९ ॥

कथं स्याद् ब्रह्मज्ञातव्यं कालभूयोश्च वचनं ।
 कथं कालस्वरूपं स्यात्तरेण ज्ञातमप्य ॥ २० ॥
 संसाराद्योपायः कथमेकेन ज्ञेयता ।
 शृष्यशृंग महाभाग मयमेतद्वदस्व नः ॥ २१ ॥

In the second chapter the following occurs
 अकारवाच्यं विश्वस्य कारणं परमेश्वरं ।
 तस्यावादात्मकः साध्यादकापात्मा सनातनः ॥ १ ॥
 अमूर्तं वामुदेवास्यनाहुर्मैत्र्येणो मलाः ।
 विंदुः समवस्तस्याग्नीवात्मनाः सनातनः ॥ २ ॥
 स ईश्वर इति प्रोक्तः शुद्धज्ञानमयः पुमान् ।
 तयोर्वैष्ये समुद्भूतं कला चिद्वापिणी परा ॥ ३ ॥
 यामाहुर्मैत्र्यवच्छिन्नं त्रयोदशं सनातनं ।
 तत आरिभूताद्यावत्तत्राग्रद्वयमातृका ॥ ४ ॥
 तैव धीः परमा शक्तिश्चित्तला यमेश्वरी ।
 साद्यानारायणकयो ब्रह्माभिवा विद्यात्मका ॥ ५ ॥
 [(the letters) ० ५ ॥

लक्ष्मीनारायणौ साद्यान्मातृका समुदीरिता ।
 मातृका परमा शक्तिरभिवा त्रयो द्विताः ॥ ६ ॥
 नारायणाग्रया विष्टं सृष्टयवति हंति च ।
 अनयैव समुद्भूता वेदाः सांगः सनातनाः ॥ ७ ॥
 धर्मशास्त्रपुराणानि सर्वोपनिषदो अपि च ।
 चतुःषष्टिकला विद्या विद्या अष्टादशवि ॥ ८ ॥
 सर्वे मातृकयोस्तत्रै त्रयदेतद्वराष्ट ॥
 यदा सिद्धया भगवद्ब्रह्मणः परमात्मनः ॥ ९ ॥
 तदा विद्यां पुरुषं त्रिषुकाराद्यनिष्टं ।
 अमृतमब्रह्मरूपो पुरुषः स महान् द्विजाः ॥ १० ॥
 द्विधा कृतात्मनो देहमर्षेण पुरुषो भवत् ।
 अर्षेण नारी तस्यां तु विद्याममृतमिष्टिः ॥ ११ ॥
 यो महापुरुषः श्रोत्रः परमद्यात्मको मया ।
 धीमदहाद्यत्मासायेक एव परो ह्यमुतः ॥ १२ ॥
 नारायण इति श्रूयतः सर्वलोकेककार्यं ।
 स एवाहः पुनावित्रः परात्मन् सनातनः ॥ १३ ॥

Dimas is not introduced till the latter part
 of the third chapter :

वेतामुने द्वात्रयसाक्षीज्ञान्यामैर्भवः ।
 अयोध इति लोके मन्त्रं स्यादो द्वात्रयसिद्धिः ॥ १४ ॥

चुष्यगुण उवाच ।

इमुकपतं नृपतिं रामं त्रिशगतीपतिं ।

माह सीतापतिं रुद्री गौरी सह जगत्पतिः ॥ ३ ॥

श्रीरुद्र उवाच ।

प्रथमादात्म्यसंसिद्धिहेतुभूतं सनातनं ।

प्रथापरयोपनिषानं रहस्यं मुक्तिमुक्तिदं ॥ ४ ॥

द्युतं तव मुखोभोजासद्यःपातकभंजनं ।

श्रीमदष्टाध्वरीमात्रमाहात्म्यमखिलं द्युतं ॥ ५ ॥

श्रीविद्या जगती याचो सृषिता न प्रकाशिता ।

माहात्म्यमखिलं तस्या षट् मध्ये जगत्पते ॥ ७ ॥

श्रीभगवानुवाच ।

यत्रनारायणेनोक्तं जनकाय महात्मने ।

माहात्म्यमखिलं ज्ञानो श्रीविद्याया पदम्यहं ॥ ८ ॥

श्रीनारायण उवाच ।

शृणु राजन्महीपाल सीमायोदयनामकं ।

तं च नारायणोयं धर्मिणाहात्म्यं तर्पेतिभिर्द्वं ॥ ९ ॥

जहं दास्यदिभ्युक्ता पृथो रुद्राय धीमते ।

पुनर्दास्योपायास्यं तं च षड्यामि सादरं ॥ १० ॥

This chapter subsequently treats of the three kinds of initiation (*pāsupati*, *raishnari*, and *traspuri diksha*). Ch. 2-27 deal with the arcana of the science, as revealed by *Dakshinamūrti* to his consort *Devī*. At the beginning of ch. 3 the usual 64 *Tantras* are enumerated by *Devī*, though not in as correct a form as one might wish.

The section from ch. 28 to the end is also called *Rājaraṇya* (or *Rājaraṇyeshvari*)-*vidyamahātmya*, consisting first (ch. 28-33) of conversations between *Sumati Jada* and his father, on *Vaishnava* and *Tantric* rites, and subsequently of a further course of instruction on the part of *Nārāyaṇa*.

It ends—

तं च दास्योपायास्यं यदस्योपायैतदहं ।

अथैकमपि याथाश्रमवैधानुपदेशं ॥ ३७ ॥

यद्येताः शृणुयाद्वापि त्रिमुक्तः चाथर्पयतिभिः ।

प्रयाति परमं धाम सनातनमनुत्तमं ॥ ३८ ॥

चुष्यगुणस्तोभोजास्तुलैतत्परमवैभवं ।

मत्तमानं यत् प्रजं रामं नारायणं त्रिभुं ॥ ३९ ॥

चुष्यगुणं सदाभाष्यं ज्ञाता यथैतदहस्यकं ।

कृतकृत्वास्ततो यमसुः खाद्यमासुदिताननाः ॥ ४० ॥

इत् तं च महामुद्रं त्रारक्तं ब्रह्मरूपिणः ।

ज्ञानकीपतिना प्रोक्तं मगदानंदहेतुर्दं ॥ ४१ ॥

इति श्रीमदनुत्तरब्रह्मसंहारस्ये दास्योपाये तं च यदस्योपायै-
संयहे उद्धरणेन सीमागविरिद्योदये राजराजविद्यामाहात्म्ये शास्त्र-
रहस्यकथनं नाम षष्ठ्यध्यायः ॥

The copyist has added (from the original MS) five partly corrupt *śloka*s, the first and last of which run thus

श्रीविद्भट्टरसंहलीमुकुटरीराजत्वज्ञानोहरो(१)

ब्रह्माद्योद्दिष्टुः धितानह(रि)निधिः श्रीरत्नमुदयैष ।

ज्ञाता ब्रह्मगिरिश्च ब्रह्मपरखो नामापि यमोपयो

भारद्वाजकुलीय(१२ कुले) सदायुपतिः श्रीमुदरी-

[यज्ञमः ॥ १ ॥

शर्कोगायधुषोन्मते (1676 = A D 1754) प्रापये ता-

मि कृणु च यये तिथी यथिकायां

गुरी यदस्य . . . . . तव

लिलेखेह यंशोपतः श्रीशृणुये ॥ ५ ॥

[H T COLEBROOK]]

2559, 2560.

1204, 1004. Foll 271 and 174, size 12½ in by 4½ in, fairly written in Devanāgarī, by two different hands (one of which wrote vol 1, foll 1-151), 8-10 lines in a page, modern *Dāśārathya-tantra*, complete, each volume containing one part. [H T COLEBROOK]

2561.

1442a. Foll 134 (numbered 133, no 109 being double), size 12½ in by 1½ in; indifferent, careless, modern writing, ten lines in a page

Prapancasāra, a work on the arcana of Tantric science and worship, in 36 *patāla*s, by a writer who signs himself *Jairya*

2562.

Rather incorrect

It begins (somewhat corrected)

सकवजयपाद्ये स[1]मभिर्देवैर्वर्गैर

विचिन्तयितुं वाहा पादमध्यास्य हत्वा (?) ।

सकलनगदधीरा शास्त्रना विप्रयोगैर्

वितरतु परियुक्तिं चेतसः शारदा व ॥ १ ॥

सथाभवन्महर्षीश्वराख्या

पुरा प्रथानामल्लवारवाने ।

गुणप्रभिन्ना जगतो यस्य कृति

स्थितिद्यमस्यर्धनिविष्टचेष्टा ॥ २ ॥

स्तनिम्नश्चि च कृत्य च त्रे विचिन्तयितुं नानिदिन ।

यत्कारमममयत्कर्मरूप भाषितं विभुं ॥ ३ ॥

मृत्यो भासेन दुःपाप्मी ह्यशस्यमाकुले ।

महत्तपहृन्मोक्षीर्णलहरीकण्ठशीतले ॥ ४ ॥

उद्यतादित्यकिरणप्रशांतशिखिरीदये ।

सुतेचन्द्रकरामशैलप्रतिधुमप्रनाशये ॥ ५ ॥ ७ ॥

नीलोत्पलप्रमया नीलकुचिन्तमूर्धना ।

शङ्खनीचंद्रविभामललाटामाप्रभुष ॥ ६ ॥

रत्नारविन्दनयनामुन्नतामहाधरा ।

महामितापरमुखीं लघुमकरकुंडला ॥ ७ ॥

It ends

प्रहेनय्य च तां पद्मो गुलिकाम

समरेरपि दक्षीनमस्य भवत ।

इह सिद्धिरपाम्य भयमविल्ला

पद्मामुरागुय्यकपानमुत्ता ॥ ७० ॥

इति मिष्टमुनींद्रयद्यपिद्या

परमपद्मामुरागुत्ताभि ।

प्रतिभाषितमुन्नतं विधानं

गदितं पुरुषोन्नमस्य पिण्डो ॥ ७१ ॥

इति नवदुतपूनाप्यानकै श्रीधरे श्री

भक्तिसुतं तु समयां मधुचैल्लक्ष्मी ।

पथरक्तपिपद्यां प्राप्य लोकेकयद्यो

मनसि पदमनसं लोकेकयद्यस्य पिण्डो ॥ ७२ ॥

इत्याचार्यविरचिते प्रवचनसरे पुरुषोन्नमस्यचक्रयने नाम
परविंश पटल ॥Only in a few colophons the contents of
the respective chapters are indicate :

[H. T. COLLEPOORE]

2783a Foll 77, size 11 in by 4 in, fairly good Devanagari writing, twelve lines in a page

Prayāñcasaramāraṇa, a commentary on the foregoing work, by Jñānasārūpa

Pañjals 1-16

The first leaf, written in a different hand, contains a page (not the first) of a commentary on some other work.

Fol 2 commences in the comment on *śloka* :
॥ नीलवन्दलमुत्ता । नीला वक्त्रा केशा यस्यास्ता । जर्ध
चद्रमुत्तमाला । दीर्घधुन ॥ ६ ॥Colophon इति ज्ञानसंख्यपरिचिते प्रवचनार्थपरणे
पौडश पटल ॥ सवत् १९५५ आश्विनमासे शुक्लपक्षे चतुर्थदि
यवासरे ली० काशी मध्ये ॥

[Coll. of FORT WILLIAM]

2563

1442c Foll 11, size 12½ in by 4 in, careless, modern Devanagari writing, eleven lines in a page

Mācamaṇamācara, or Cīnacaraśraṇtantra:—also called Śaśarasaraśraṇtantra, or simply Śaśaraśraṇtantra—a treatise, in 7 pañjals on a form of (Jaula) Śaśa worship, represented as being derived from Viśnu Bultā, and from China, the illusion of the Chinese origin being kept up by the worshipper being invested during his devotions with twigs of the mahācīnadrūma. Rather incorrect

It begins (somewhat corrected) देवुपायः ।

महाचीनक्रमाचार्य सूचितो न प्रकाशितः ।

इदानीं कथयेशां यदि चेदो रमि मा प्रति ॥ १ ॥

इति पुर पुरा देवा केलाशिरारे हरः ।

चित्तवामास मनसा विचिन्तयितुं देव ॥ २ ॥

इत्यमर्षं (पु)ठिरा भूयो चलां प्रेरयति प्रियाः ।

चीनाचार्यं चक्रे तत्रकायं कथं मया ॥ ३ ॥

इति गुप्ततरः सोऽप्यमाचारः सिद्धिदायकः ।
स्त्रोणां चंचलया बुद्ध्या कथं गोमूत्रं हि शक्यते ॥ ६ ॥

इति संचिन्त्य मनसा पुनराह महेश्वरी ।
महाचीनक्रमाचारं ब्रूहि मे परमेश्वर ॥ ५ ॥

शिव उवाच ।

अलं यस्मैरलं पत्नैरले (!) स[हे] शरि ।
चीनाचारक्रमं श्रोतुं निरक्ता भव पावैरिति ॥ ६ ॥
स ह्य पर[मा]चारी न प्रकाश्यः कदाचन ।
गुप्तातुल्यतः साद्यान्नख्यानमयः शिवे ॥ ७ ॥
स्त्रीसभायेन भयति शृङ्गमां परिपृच्छसि ।
लघुवारं रिचासि (!) तथापि श्रोतुं [नि]च्छसि ॥ ८ ॥

चीनार्थमुवाच ।

यदि चीनक्रमाचारं न मे कथयसि प्रभो ।
प्राशस्त्यं करिष्यामि पुरातनं न संशयः ॥ ९ ॥
इत्युक्तः स तदा योऽस्मी रुद्रः कारुणिको महान् ।
महाचीनक्रमाचारं मदितुं संप्रवक्ष्यमे ॥ १० ॥
सर्वदा गोप्य एवाममाचारः सिद्धिदायकः ।
तथामुरोधादेवाहं कथयामि समासतः ॥ ११ ॥
ब्रह्मो मानसः पुत्रो यशिशोऽश्वो संयमो ।
तादात्म्यापयानाम पुरा नीलाचले मुनिः ॥ १२ ॥
कथ्यन्ते तारिणीं विद्यां कामाख्यायोनिरंशले ।
दानमानसं वर्षायाममुत्रं ध्यानतपसः ॥ १३ ॥
वर्षं ध्यानेन तत्रैव चिरमराधये (? ने) मति ।
नानुग्रहं चकारासीं तारा संसारतारिणी ॥ १४ ॥
अपासीं पितरं गत्वा ब्रह्मार्तं पत्नैरिति ॥ १५ ॥

Brahman then eulogizes the power of *Tārā* which alone enabled him and his divine coadjutors to create, rule and destroy the world. *Tārā* subsequently tries to conciliate her, and not being successful, he becomes enraged :

अचालं यमुषा सखे मण्डलवनकानना ।
हाहाकापो महानामोद् दददेषु सखी ॥ ३९ ॥
ततो यम्य पुरातनया संसारतारिणी ।
यशिश्वोऽमनालोस्य अज्ञायातोयं दारुणः ॥ ४० ॥
तदा देवो यशिश्वेन ज्ञाय स खलदां छविद् ।
चोनाचारं विना नैव प्रमोदति कदाचन ॥ ४१ ॥

मदीयापयनाचारं वीडरूपो जनार्दनः ।
एकं एकं विज्ञानाति नाम्नः कथनं तद्विविक्तं ॥ ४२ ॥
उवाच साधकं श्रेष्ठं यशिश्वं मुनिनायका (? कं or पित्रा) ।
रोषेण दारुणमनाः कथं मामशयद्रान् ॥ ४३ ॥ ० ४४ ॥

तदुद्धरुपिणो विष्णोः सविधिं याहि संप्रति ।

तेनोपदिष्टाचारेण समाराधय मुम्रत ॥ ४५ ॥

तदेव सुप्रसन्ना स्यां त्वयि तस्य न संशयः ॥

इत्याचारतंत्रे (thus also in paf. 4) प्रथमपटलः ॥

Patala II.

ज्ञातः प्रणम्य त्रा देवो यशिश्वोऽस्मी महामुनिः ।

जगामाचारपद्धानसंक्षया बुद्धरुपिणं ॥ १ ॥

ततो गत्वा महादेशे चीने स मुनिपुंगवः ।

दक्षै हिमवताये साधकेश्वरैर्वितं ॥ २ ॥

सलज्जमनभारेण रूपरीपनशालिना ।

मदिपान्ननेत्रेण रितालोकास्मिन्नेन च ॥ ३ ॥

भृगुवाररनवेदेयं अचोहनकारिणा ।

मायालज्जाविहीनेन देवोऽपानपरेण च ॥ ४ ॥

जातिनीनां महत्वेण परिचारित्तमोऽपि ।

मदिपानसंसारक्रमं पटलोचनं ॥ ५ ॥

दूपादेव विलोकीनं यशिश्वो बुद्धरुपिणं ।

विस्मयेन भ्रमापिष्टः स्मरन्संसारतारिणीं ॥ ६ ॥

किमिदं क्षिपते कमे विष्णुना बुद्धरुपिणा ।

वेदवाद्बिरुद्धोऽप्यमाचारः संमतो मया ॥ ७ ॥

इति चिंतयन्सत्यं यशिश्वस्य महात्मनः ।

आकाशवा[यो] ग्राहानु मेव चिंतय मुम्रत ॥ ८ ॥

आचारवृत्तो यो नैव तारिणीसाधने मुने ।

शतकिरुद्धाचारस्य मतेनास्मी प्रमोद[ति] ॥ ९ ॥

यदि तस्याः प्रसादं त्वमपिरोयमिवावसि ।

एतेन चीनाचारेण तदा नैव भव मुम्रत ॥ १० ॥

आकाशवायोनाकस्यै रोमाश्रितकलेवरः ।

यशिश्वो दंडवद्भूमौ पराश्रितोयं हर्षितः ॥ ११ ॥

अचोमयाच[र]िपरिणामी कृतान्तलिपुर्दे मुनिः ।

जगाम विष्णोः सविधिं बुद्धरुपस्य पावैरिति ॥ १२ ॥

अपासीं तं अनालोस्य मदिपान्मदिरुद्धः ।

प्राह बुद्धः प्रमत्ताया किमर्थं त्वमिहागतः ॥ १३ ॥

अथ बुद्धं प्रदम्याह भक्तिनको मुनीपतः ।

तनुः ॥ (?) तारिणीदेव्या निवारणपदोक्तये ॥ १४ ॥

तप्यन्ता भगवान्नुदत्तस्तनममो हरिः ।
 यशिशं प्राह तज्ज्ञाने चोनाचारारिष्कारवान् ॥ १७ ॥
 लप्रकाशे हिमाचारस्मारिष्ठाः (१) सदैवा भवेत् ।
 तव भक्तिप्रादभिमन्त (१) प्रकाश[?] कदापन ॥ १६ ॥
 अथाचारविधिं वक्ष्ये देव्याः सर्वसमृद्धिदं ।
 यस्यानुष्ठानमात्रेण भगवती न निमज्जति ॥ १७ ॥ ० १६ ॥
 खानादि मानसे शरीरे मानसः प्रयतो जपः ।
 पूजनं मानसं दिव्यं मानसं आर्येणादिकं ॥ १८ ॥
 सर्वे एव शुभः कालो नाशुभो पिघते क्वचित् ।
 न पिशोरो दिवा रात्रौ न संध्यार्था दिश मिश्रि ॥ २० ॥
 यस्यासन्मन्यातगेहे हेहमश्रीदिवारिकः ।
 शुद्धिं न आचरेत् न निर्दिष्टं मनश्चरेत् ॥ २१ ॥
 नात्र शुद्धाद्येवालि नात्र मित्रादिदम्पतं ।
 सर्वदा पूनयेहेरोमखात्रप्रयोजनः ॥ २२ ॥
 महाभिनिशुचौ देवो कलिं भवेद्य दाययेत् ।
 सरोद्वेभो नैव कतेष्यो पिशोपायमयेगिह्यः ॥ २३ ॥
 तासां प्रहारी निद्रा च कटिद्वयमभियं तथा ।
 सर्वदा नैव कतेष्यमन्या सिद्धिरीषकृत् ॥ २४ ॥
 न्तियो देवाः स्त्रियः प्राजाः स्त्रिय एव विभूषणं ।
 सौकुलेषु गदा भाव्यं मनसा स्वस्तिपामवि ॥ २५ ॥
 तद्वलाद्रुपिं पुण्यं तद्वलाद्रुपिं जलं ।
 तद्वलाद्रुपिं द्रव्यं महादेव्यो निवेदयेत् ॥ २६ ॥
 महाचोमद्रुमलतापेक्षितः साधकोत्तमः ।
 रात्री यदि जपेन्मन्त्रं दुर्लभं तस्य किं भवेत् ॥ २७ ॥
 महाचोमद्रुमलतापेक्षितः च यत्नः ।
 तस्यापि योऽज्ञातः कलौ तादृशं [?] ज्ञातः ॥ २८ ॥
 ज्ञातज्ञातादिकलं लक्ष्मणेष्टमेष्टमः ।
 उमाज्ञातज्ञातस्य मुक्तकेशो दिगंबरः ॥ २९ ॥ ० ३० ॥
 न तपोमयी योऽनु न निरासी च सर्वदा ।
 प्राप्तिं न लोभपादो न मत्तः सर्वमनु ॥ ३१ ॥
 न वेत्तवः न ज्ञेयः न मीरः न च मातृ[?] ।
 महाचोमद्रुमलतापेक्षितः तदा भवेत् (१) भवेत् ॥
 महाचोमद्रुमलतापेक्षितः तदा भवेत् ॥ ३२ ॥

यशिश उवाच ।

भगवन्नेव देवेश तज्ज्ञानमय प्रभो ।
 महाचोमद्रुमलतापेक्षितः सूपितो भवता मम ॥ २ ॥
 प्रधानद्वयमेवास्मिन् भद्रा यो[?]देव च ।
 सनयोः किं प्रधानं ब्रूहि मे यत्नेष्वर ॥ ३ ॥
 बुद्ध उवाच ।
 शतस्मिन्मरणाचारे तुल्यमेव द्वयं मुने ।
 प्रधानं योपितः किं तु देवानां च न संशयः ॥ ४ ॥
 यतो हि योपितो देहे सदैवापिधिता शिवा ।
 तस्मात् (०) यो विधिवायून्मा (०) ना तासां प्राधान्य[?] [उच्यते] ॥ ५ ॥

यशिश उवाच ।

ब्रूहि देव विधानं च सर्वदेवमयप्रभो ।
 यथा योपितु तत्पूना कृता साधकसमैः ॥ ६ ॥
 सर्वेयामेव योऽनां प्रधानं योनिपोषकं ।
 तत्र संयुज्यतां देवो कटिने (०) नो च प्रमोदति ॥ ७ ॥ ० ८ ॥
 नटिका पालिनी येया दमकी नापितामहा ।
 प्रायणी शूद्रकन्या च तथा गोवालकन्या ॥ १० ॥
 मालाकारस्य कन्या च नय कन्याः प्रकीर्तिताः ।
 अथवा सर्वेसाद्वीनां विदग्धा लघुपाणिना ॥ ११ ॥
 चानोयचतुर्गो (०) यान्तमां युष्मिन्तासामेव नायिका ।
 मुंदरी योपयोन्मतां निर्लेखां चारुतामिनौ ॥ १२ ॥
 कृता दिगंबरौ तां च गंधकुम्भपदनेः ।
 अनुलितां मुक्तकेशां ब्रह्मस्योनिमं ॥ १३ ॥
 गुरुशक्तिं समाप्य पुनश्चिता यद्वयं ।
 योऽपूना विधायाप तस्यैव पुनयेच्छिवा ॥ १४ ॥
 तत्र आवाहनं नैव गोपयन्तासौ न चा मुने ।
 उपचरिः पुनश्चिता तस्यैव दत्ता ततः पुनः ॥ १५ ॥
 जलद्विगं मेरवं च पुनश्चिता महेश्वर ।
 गंधासवायिताः पुन्यैः कोप्यं कुशप्रतः परं ॥ १६ ॥ ० १७ ॥
 पुनश्चाकलं शिवा नैव मुदा येदा च साधकैः ।
 चापुनश्चाकलं दृष्ट्वा योन्ता च यगुना प्रमेत् ॥ १८ ॥
 सोऽपान्तां मुदाचारे प्रायः प्रविचेत्पुनः ।
 यन्मच जाननः योन्ता साधयिता भवेत्तः ॥ १९ ॥

Then a story is told of Śakra Jāyaka
 having once uttered a curse against Jai-
 kāmī, the removal of which could only be
 effected by the Śakti-mat and the Jāyaka.

१॥ ॥ यश उवाच ।

१६ इत्येव यः पुनः कतेष्यमन्यादिकः ।
 १७ इति पुनः प्राह महाचोमद्रुमलतापेक्षितः ॥ १ ॥

मीडामणा कुलाचारे मुपि पोत्वा मलेमुत्तु ॥ ३२ ॥

पतितस्य तु तस्यामे लुगति यदि रेखय ।

तावया रेगुमंथया देवलोके महीयते ॥ ३३ ॥

पोत्वा पोत्वा पुनः पोत्वा यावदपत्तिं भूतले ।

उत्थाप च पुनः पोत्वा पुनर्जन्मो⁽¹⁾ न विद्यते ॥ ३४ ॥

पोत्वा⁽²⁾ कुलाचारे ममदां यौवनोन्मत्ता⁽³⁾ ।

कोटिन्म्याजितं पावे त्रायणादेव नाशयेत् ॥ ३५ ॥

पोत्वा पोत्वा अपिचा च मुक्त कोटिकुले सह ।

ममल्लोके पमेद देवि सर्वं सत्यं न भगवय ॥ ३६ ॥

तत्रैव व्यामनामोति न पुनर्मायते भुवि ।

मोत्वा च दूतविचारेमोत्तमानं लभते मुक्ता⁽⁴⁾ ॥ ३७ ॥ ३६ ॥

जायते साधकः श्रेयो महाभोगी महामुखा ।

पोत्वा भोगाभोगमिव्वा मोहहंसलताः परं ॥ ३८ ॥

न एव जायते वीरो जीवन्मुक्तो जगन्त्रये ।

चिरजीवो जगन्मुक्तो विमुक्त सचेतनके ॥ ३९ ॥ ० ३९ ॥

इति ते कथितं दिव्यं शुक्रापाचिनीयनं ।

इति ते कथितं दिव्यं यथा पुत्र्या दिग्गवा ॥ ४० ॥

पुनश्चित्वा महादेवि मुच्यते सर्वपातके ।

परं देवीनर्षचित्वा किमवाप्य जगन्त्रये ॥ ४१ ॥ ० ४१ ॥

आरभ्य शुक्रमतिपद्यापाचदशी भजेत् ।

प्रयह पूमयेषु त्रिभिर्नस्या दिग्वारी ॥ ४२ ॥

मवसिद्धिभेदेत्यस्य सर्वं सर्वं न भगव ।

योरसाधनकनौणि दुःखसाध्यानि केरल ॥ ४३ ॥

ममनं साधनं श्वेतस्य चेहात्मकः शिव ।

गोपनीयं प्रयत्नेन पुत्रेभ्यो नैव न दशोयेत् ॥ ४४ ॥

इत्येव कथितस्तु पुत्राविश्वरुद्रमः ।

साधनं सर्वथा नैव गोपयेन्माजगद्वत् ॥ ४५ ॥

इयासास्त्रातरे नृनायः पटलः ॥

P. IV. Buddha, having given directions to Vasubandhu regarding vessels and appliances required for worship, eulogizes the occult science, e.g.

सर्वम्योममा वेदा वेदेभ्यो वेदपरं परं ।

वेदानात्मन श्रेवं शीघ्राहिलममर्थं ॥ ३२ ॥

द्विचारात्मनं पार्थ शम्भुनिद्राजगन्मयं ।

सिद्धतात्पर्यं कीर्तय कीर्तयतरे न हि ॥ ३३ ॥

P. V sets forth the eightfold rule of conduct (*samaya sh'aka*), and relates how *Brahman*, being puzzled at seeing the *Munis*, in the *Darulana*, practising the enormities of the *kulacara*, betakes himself to *Vaishnava* to consult *Vishnu*, who then commends the 'sages' doings as conducive to eternal bliss.

P. VI teaches the *rahasyama*, consisting in the *pañcalatna*, viz. मद्य मांस्य तथा मत्स्य मुद्रा मेघुमन्त्र च; the last of which is then further enlarged upon.

P. VII. The *Asura* *Vala* defeats the god, and the *Munis* with *Indra* appeal for help to *Vishnu*, who refers them to *Siva*. The latter then teaches *Sakra* how to prepare the *Trair-lokya-yaya*, the elixir of victory. He first enumerates its 21 names, or rather descriptive epithets such as *siddhimūlita*, *gaganasami*, *yogada*, *yogamārga-paradarsini*, *brahmanam'hārit*, & *jaya-prada*. Then the recipe

श्वेतारकपीतकृष्णपुष्पभेदाद्यनुविधा ।

श्वेतपुष्पा ग्राहणी च दधिपा रक्तपुष्पिका ॥ ३३ ॥

पोतपुष्पा तु वैशा स्याच्छुद्रा तु कृष्णपुष्पिका ।

आदृत्य यथास्वेताद्यां विजानीयादपलत ॥ ३४ ॥

मन्त्रितानि घृतेरेव पृथितानि शिवात्तले ।

त्रिकर्तुर्विच्छन् नृवी कुहा धाम्नाकर्मभा ॥ ३५ ॥

शरीरे शरीरे सवय च पटपल नागकेरल ।

यरातीन्द्रमेषोरकदधमेव ॥⁽¹⁾ ॥ ३६ ॥

एतानि सभगातिं पुष्करिद्रादि⁽²⁾ पृथेरेव ।

गृहीत्वा चूर्णेनेतन्नु संविद्यन्तु नु तानम ॥ ३७ ॥

अभयोन्नु ममं दद्यात् तिरा⁽³⁾ तन्मिद्वेदं ।

निधायित्वा चतुर्थोत्तरं मधु घृतं तथा ॥ ३८ ॥

पुनः शिलाभले पिता विजानीया⁽⁴⁾ प्रत्येयेत ।

स्वीयादे [तु] पुरतः स्यादपिचा तत्र त्रयत् ॥ ३९ ॥

चतुर्भिर्नुभिन्मस्या शोभनं मधुपाचरेत् ।

निर्वय्य तत्र पाचयं यथायथं विजोपयेत् ॥ ४० ॥

संविदे सत्रमन्त्रे मधुपुत्रि मदानये ।

मेरवाद्यां च दद्यात् त्वं पविष्या भयं सर्वदा ॥ ४१ ॥

It ends :

एतत्ते कथितं सर्वं विचयाकल्पमुत्तमं ।
प्रसादाद्विरादत्तं⁽¹⁾ वाच्यं ते भविष्यति ॥ ७७ ॥
इत्युक्तः स मया शक्रो निभवानन्दार्दैवैः⁽²⁾ (वि^० or निर्भरा^०) ।
भक्त्या परमया युक्तस्तत्त्वहेतुमेषां ॥ ७८ ॥
संवत्सरे प्रतिदिनं प्रयतस्त्रिकालं
शक्रो निषेप्य सवया विधिना वशिष्ठं ।
नित्या चलातुरमभू⁽³⁾ दशदेवराजः
संप्राप्य विश्वशमनस्य सलङ्गकामः⁽⁴⁾ ॥ ७९ ॥
एतद्वहस्यमदितं परं नैगूढं
कुत्रापि नैनं कमनोयमिदं कदाचित् ।
इत्युक्त्वा तव मया मनु पृथ्वुर्ल
द्वे⁽⁵⁾ ॥ त्वयापि विधिना प्रविधीयतां तत् ॥ ८० ॥
इति चौताचारवार्ताये ह[रि]गौरीसंविदासंनिधौ नमः
पटलः पृथुमल ॥

See Raj Mitra, Notices, i., p. 268, where an *Ācārāraṇa* in 7 *paśālas* is described, the MS being, however, defective at the beginning, and concluding with a *mandāhrāntā* verse (चाने याना रनकुशला दक्षिणे चारुपात्रे^०) not contained in the present MS.

[H. T. COLEBROOKE]

2564.

323. Foll. 79; size 12 in by 4 in; modern Hungall writing, by three different hands, seven lines in a page.

Durgābhaktikāraṇṇī, or *Durgotsāpaddhati*, a manual of the worship of *Durgā*, composed, by *Tulyāpati*, under the auspices of *Bhairava-samha*, brother(?) of *Vīrasimha*, king of Mithala.

It begins (with the numbers supplied)

चभिराश्रितसिद्धयं यन्दिनो यः सुरेश्वर ।
सर्वैरिन्द्रादि तस्मै मयाधिपतये नमः ॥ १ ॥
भक्त्या नमसुतेन्दुमीलिमुकुटप्रागभारवात्सुक्य-
माशिरुपुतिमुप्ररप्रितपद्मन्दारविन्दविषयः ।
देव्यान्नायकदेशैरुलना समितः⁽¹⁾ (वशिष्ठं) प्रकृष्टावर-
स्वापान्यमिभूतपिण्डकरणा⁽²⁾ (र विष्णुकरणा) गम्भी-
रदृक् पानु नः ॥ २ ॥

सखि श्रीनरसिंहदेवमिपिलाभूमयल्लाखल्लो
भूमन्मौलिकरीटरलनिकरप्रवर्धिताद्विद्वपः
सापूर्वापरदक्षिणोत्तरगिरिप्रामाधिवाञ्छाधिक-
खण्डौक्षिमणिप्रदानार्थिनित्तरीकौ कल्पद्रुमः ॥ ३ ॥

विद्यसातनयल्लोयतनयः प्रीटप्रतापोदयः
संयामाङ्गनल्ल[वि]विनयः क्रोशप्रलोकवयः ।
ममोदानिलयः [म] कामविनयः प्रता[म] कथैश्वर्यः
श्रीमद्रूपतिथीरसिंहविजयी राजसमोपक्रियः ॥ ४ ॥

श्रीशैवजितपद्मगीडपरशोनापोपनयार्कृता-
[म्ने] कोमुङ्गतद्वयपद्मभ⁽¹⁾ (त) मितच्छावाभिरामोदयः ।
श्रीमद्भैरवसिंहदेवपूतार्थेयस्यात्⁽²⁾ (र. तु) नन्मा नय-
त्वाचन्द्रकैमलसङ्कीर्तिवहितः श्रीहनुनारायणः ॥ ५ ॥

[विश्वभक्तिपरायणः शुचिमुखापारायणः
संयामे रिपुरातकसदलनप्रलक्ष्मणारायणः* ॥]
विशेषां हितकाम्यया नृपयरोऽनुज्ञाप्य विद्यापतिं
श्रीदुर्गोत्सवपद्धतिं स तनुते दुष्टा निरन्तरस्थितिं ॥ ६ ॥
तथादी देवगृहनिर्माणः । रत्नाकरादितियन्त्रेषु देवोपुराये ॥ ७ ॥

The work consists of two chapters (*taranga*), the first of which (ending fol. 82a) treats of the worship of the goddess generally, and the rites prescribed on different days, whilst the second treats of the *Durgotsava*.

It is largely compiled from *Purāṇas* (esp. the *Deī*, *Kāṭhā* and *Bhaviṣya*). Of other authorities may be mentioned: *Gaudanilāndhā* (ज्येश्ठनयनपुत्राया यया विलाभिमन्त्रणे । सप्रमया मूलपूजायां पवित्रायां प्रवेष्टनं ॥ ०), fol. 12a, 16b; *Durgotsāra-dhāre Bhojarājā* (उमाया जयतो भोक्ता हविस्विति-विमोक्षमोक्षपरीक्षे⁽¹⁾ महापुण्या उमा माहेश्वरी तिथिः ॥) fol 13a, *Laṅghyūsa* (वेदाभ्यासादयामोर्ति पुरुषापेचन-यः ॥), fol 11b, *Sārādātāka*, fol. 30a; *Śilpa-śāstra* (नवपञ्चाशके स्थाने पूज्या दुर्गा मुमुक्षुतिः ॥ ०) fol 18b, *Śūrahasya*, fol. 38a, b, etc.

* This hemistich, omitted by the MS, is supplied from the text given by Mr. G. A. Grierson, *Ind. Ant.* xiv., p. 192, and from Raj Mitra, *Notices*, v., p. 192, where, however, our *śloka* 4 and 5 are omitted.

It ends ·

सरितः सागराः प्रोत्थाम्नीषेति बल्दा नदाः ।

एते नानभिषिद्यन्तु सर्वकामार्थसिद्धये ॥

इति श्रीयोगभक्तिरत्नस्य द्वितीयप्रयोगवृत्तः ॥

कार्तिकेयवर्षादा प्रथमतो वाला निरक्षयते

भौतिभ्यो यनयद्भुतिमरुतुषः प्रथमलवयसिका

मंसारे खल्लतः समुद्ररति या मोहान्यकारयेत् (?) राघ
(तात्)

साय्याहः शरणागतापिगमनो देवो भगवायिनो ॥

भूप्रीभरान्नहंश (?) मिलक] श्रीदेवारायण (?)

आन्या (?) कम् [च] कम्दमिदितिविप्रोपौर (?) पौर-

[निहः कृतो ।

शक्तप्रो (?) सहस्रवेन्दुमहिनप्रोभेयवामनो

दुर्गाभक्तिरत्नस्य कृतिरपि इत्यन्तु सप्रोतये ॥

नवीदाधुनिषि. ७-७७७- प्रोदप्रतायाविष.

अथः सङ्गरमङ्गरयिनयप्रोल्भदो सविधि ।

वम् श्रीरक्तमुद्रमुद्रयगो रामस्य सीमिनिप्रम्

श्रीयोगलनयनो विनयते श्रीचन्द्रमहो नृपः ॥ ०

According to the genealogical indications given by the author himself, in several of his works, as well as to the records of the Maithila genealogists — cf J Beames, *Ind Ant*, iv, p 299 seq., G A Grierson, *Maithili Chrestomathy* (extra number to *Journ As Soc Beng* 1882), and in *Ind Ant*, xiv, p 182 seq. — *Vidyapati*, the popular poet of Mithila or Northern Behar, flourished in the 15th century. The whole line of Mithila kings and queens (during the reigns of several of whom the poet composed his works), is given by the native records as follows

[I *Raja Pandita Kamesvara Thakur*, -his son

II *Bhogeshvara Thakur*, -his brother]

III *Bhava Simha* (*Bhachhara*) succeeded in 1348 A.D., -his son

IV *Deva Simha*, succ 1385, -his son

V *Siva Simha* (*Rupa Narayana*), succ 1446, -his queen

VI *Lalhuma Devi*, succ 1449, -

VII *Visvasa Devi*, succ 1458, -

VIII *Nara Simha* (*Darpa Narayana*), succ 1470, -his son

IX *Dhira Simha* (*Hridaya Narayana*), succ 1471, -his brother (?)

X *Dhairata Simha* (*Hari Narayana*), succ 1506, -his son

XI *Rama Bhadra* (*Rupa Narayana*), succ 1520, -his son

XII *Kamsa Narayana* (*Lakshminatha*), succ 1532.

Under *Siva Simha* (v) the author wrote his *Purusahariksha*, in the final verses of which (*Raj Mitra*, v, p 246) he states that the king's father, *Deva Simha*, had a lake made at *Sankur*, and that his grandfather, *Bhava Simha*, was burnt on the *Vagvats* along with two wives. Under *Visvasa Devi* the author composed his *Gangavakyaval* (*Oxf*, no 708, R M, iii, p 235), and his *Sauasariastasara* (R M, vi, p 2). From the introduction to the latter work it clearly appears that *Visvasa Devi* was the wife of *Padma Simha*, younger brother of *Siva Simha*, whilst the *Maithila* records (if rightly read) would seem to make her the first of the six wives of *Siva Simha*. We may then assume that *Siva Simha*, having died without issue, was succeeded by his queen *Lalhuma Devi*, and the latter by *Visvasa Devi*, the wife of the king's (deceased) brother. This branch of the line having become extinct with *Siva Simha* (and *Padma Simha*), the throne now fell to their cousin (viii) *Nara Simha* (*Darpa Narayana*), eldest son of *Hari Simha* (or *Hara Simha*), younger brother of (iv) *Deva Simha*. Under *Nara Simha* (or *Darpa Narayana*, as he is only called in the introductory verses), *Vidyapati* wrote his *Fikhsagasa* (R M, vi, p 1).

p 67), whilst for his queen, *Dhīramati* (also called *Dhīrā* or *Hara*, Oxf Cat, no 718), he composed the *Dānavakyūvalī* (R M, v, p 137, Bhandarkar, Rep, p 352). This king was succeeded by his eldest son (ix) *Dhīra Simha* (*Hridaya Narayana*), and he by his brother (x) *Dhairava Simha* (*Hari Narayana*), for whom (possibly still in the reign of the elder brother) *Vidyapati* composed the work now under notice. In the last of the final verses the author also mentions a younger brother of the two kings, called *Candra Simha*, whom, together with a fourth brother, the genealogical chart published by Mr Grierson (Ind Ant, xiv, p 196) makes the son of *Nara Simha* by a second wife. This *Candra Simha* would seem to be the Maithila prince under the auspices of whose wife, *Lakshma Devi*, *Misraśūrasa's Vivadacandra* (Oxf Cat, no 718) was composed. This king's grandfather *Harasimha*, accordingly was entirely different from the *Harasimha* (or *Hari Simha*) *Devi* who, residing at *Simraon* (*Samaragrama*), was conquered, in 1323, by *Tughlak Shah*, and, in 1324, founded a new dynasty in Nepal (S Cat, no 1390).

The jurist *Vacaspatimishra* wrote his *Cintamani* under the patronage of *Harinarāyana* of *Mithila*, and his *Dhātānirṇaya* under the auspices of *Jaya*,* queen of *Dhairava* (cp Prof Jolly, Zentsch d D M G, xlv, p 271), and his *Draddhakatpa* (Cat no 1700) under *Emabhadra Lujanarāyana*. As *Dhairavasimha* *Harinarāyana* did not come to the throne till 1506 A D, *Vacaspatimishra's* date has to be put

more than a hundred years later than has hitherto been assumed.

Whether the author of the present work and those mentioned above are really identical with the popular poet *Vidyapati* (or *Bidyapati*) seems to me far from certain. Mr Grierson (I A, xiv, p 190) has published the text and translation of a copper-plate grant, dated Samv 1455, Śaka 1321, Lakshmi-Samv 283 (A D 1399), said to be in the possession of the poet's descendants, by which "the great *Pandit Sri-Vidyapati Thakura*, glorious as a new *Jayadeva*," is presented by king *Sita Simha* with the village of *Bisapi* (the modern *Dislpi*). But, even supposing that *Sita Simha* might have been appointed *yuvaraja* by his father more than 46 years before his father's death, it seems strange that there should be no Sanskrit works of the poet prior to the *Purushaparīkshā*, and Mr Beames's suggestion, that there were probably two different writers of the name, seems to me to deserve serious attention. It is also desirable that the grant referred to should be carefully examined.

Whilst the author of the present and the other works nowhere gives any indication regarding his own ancestry, the poet *Vidyapati* is stated to have been the son of *Ganapati*, son of *Jayadatta*, son of *Dhīrēstara*, son of *Devuditya*, son of *Kamuditya*, son of *Hrududitya*, son of *Vishnuarman*, who is said to have lived at *Bisapi*.

[H. T. COLEBROOKE]

2565.

1259c. Foll 12, size 8½ in by 5 in, fairly good, clear Devanagari writing, 12-14 lines in a page.

Yojasaratnamuccaya, also called (or forming part of the) *Abulagama-mahatantra*, in ten

* She is styled (Oxf Cat, no 645) the mother of *Purushottama*. As the identification of the kings themselves can hardly be doubted, *Purushottama* would seem to have been another name which *Rumadharā* (or his brother *Garud's Narayana*) had in his younger days.

chapters (*paśāla*), consisting of conversations between Śiva and Pārvatī on the subject of Yoga and the duties of those who practise it. [A.]

Amongst the principal duties of the Yogins which can be performed by all classes and castes, the study of the *Vedānta* figures as one; so that under Yoga in this connection we have to understand contemplation of the inner self and meditation on metaphysical problems generally, rather than a particular school of philosophy.

It begins:

आदी यन्नु त्वया नाथ मुनिभिर्दत्तेष्वपि ।

अनेनशास्त्रमायादी कथितः परमेश्वरः ॥ १ ॥

प्रसूतो भयद्वेष B) द्वेषेभ्यः भयदुःखविनाशक (० न B) ।

अनेन (अनेक D) शास्त्रप्रवचनद्वारा कथितः यतः ॥ २ ॥

अनेन (केन ये B) कारणे कस्य किं योगः प्रोच्यते
[युतो (स तु B) ।

स योगः (योगतु B) यद्विषयः प्रोक्तो नानाज्ञे तस्य
[दूश्यते ॥ ३ ॥

अनेकभेदभिन्नानेकशास्त्रप्रवोदितः (1 अनेनभेदभिन्नस्य
[अनेकशास्त्रप्रवोदित B) ।

शास्त्रस्य संगतिर्नास्ति संशयः कथय प्रथो ॥ ४ ॥

नश्यते केन मागेण गन्धेवासः मुदाहृत्य (वासन्तु B) ।

देवानां परतो मुक्तिं (भक्तिं B) शुक्ला मुच्यते (तु व B)
[मुनिः ॥ ५ ॥

प्रोवाच भगवान् विष्णुः सर्वेषां चैव संगतं (संगतं B) ।

भाषाया उवाच (B has this before next half-st.) ।

त्वया हि प्रोक्तमेतच्च (कथितं यत्तु B) रहस्यं गुह्यमुत्तमं ।
अकुलागमनामेदं तन्ने ज्ञेयं (अकुलागमनकृत्यो ज्ञेयं मृगुल्य)
[कथयाम्यहं ॥ ७ ॥

वेदशास्त्रागमैर्विभक्तः (० शास्त्रस्य मध्ये तु B) स्वात्मयोगः
[प्रशस्यते ।

अनेकभेदभिन्नेन येन (येनैवानेकभेदेन तेन B) सर्वं
[विप्रोहिताः ॥ ८ ॥

मुनयः कथुः ॥

सर्वशास्त्राणां मध्ये तु (मुनयः सर्वशास्त्रेषु B) योगमाम्यं
[विप्रकथितं ।

तत्वास्तं शंभुना प्रोक्तं कुत्र कस्य जनादेन ॥ ९ ॥

भगवानुवाच (om. B) ॥

हिमाद्रौर्गङ्गे (हिमद्रिश्चिखरे B) रम्ये नानापातुवि-
[चिचिरे ।

अनेकद्रुममंकोर्षे सहकारोपशोभिते (पुष्पप्राकारशो ०
[B) ॥ १० ॥

गंगादिसरितस्तत्र सर्वतोर्धनिषेविते ।

पुरवदेशे महासीम्ये संगमे (मंगले B) निरुपद्रवे ॥ ११ ॥

एकान्ते विभवे रम्ये (गोप्ते B) चित्तस्याह्लादकारके ।

तस्मिन्मध्ये महादेवो देवानां देवतां परं ॥ १२ ॥

विष्ठासन (जे B) समी भूत्वा योगेयु परितःस्थितः ।

ध्यानमर्थं त्रिपादाय [य] स्थितं (r. ५) परमेश्वरं (r. ५)
[॥ १३ ॥

निर्जनं निरुपायं निर्द्विकल्पं निरुपमं (A. B.) ।

परिपूर्णं परं प्रथ तस्मिन् लोको महेश्वरः ॥ १४ ॥

तस्मिन् (स्मिन् B) काले महामाया शाश्वतो ज्ञव
[आगतः ।

समाधिस्थं हर्तुं दृष्ट्वा स्मृतिं चक्रे च (हि B) पावैती ॥ १५ ॥

श्रोतव्यमुवाच ॥

नमस्ते विश्वरूपाय विश्वचोनाय (आदिनायाय विश्व-
[नायाय B) ते नमः ।

मयाद्यान्तं तस्याय नमस्ते विश्वरूपिणे (० धारिणे B) ॥ १६ ॥

मुह्यिष्यति निलयानां (विवाशानां B) त्वमेव (ज्ञं हेतुः
[B) परमेश्वर ।

त्वमेको र्षि पिपा भिक्षो त्रयविष्णुश्चिनामृतिः ॥ १७ ॥

नमो रजःसवरूपाय रजःरूपाय ते नमः ।

तमोरुप नमस्तुभ्यं (नमस्तेस्तु B) निर्गुणाय नमो नमः ॥ १८ ॥

अध्यात्मविद्याविद्यानां सा विद्या ॥ मुनेश्वर ।

यया मुचिद्वया विद्वानः प्राहुर्वति परं परं ॥ १९ ॥ ० २१ ॥

[चतुर्विंशतिस्त्रिंशते पुरुषः संघचिंशतिः (om. A)

स जीवन्तु (स्व B) गुहापीनो भाषया नैषयाहकः
[[संघ B) ॥ ३२ ॥ ० ५२ ॥

शवं नानाप्रकारेण पावैता प्रापितः शिवः ।

यथातदुपादृतः प्रातः (० अचरतचित्तः B) क्षुत्वा नातो
[महेश्वरः ॥ ५३* ॥

तस्मिन्चरते देवी साक्षादा जनिवो कला ।

महादेवं नमस्कृत्य तया प्रथो सर्वं कृतः ॥ ५४ ॥

* In MS. A the numbers are shifted on by one hemi-
stich (see v. 7 above).

सवपायैतां सुरधरेय मन्त्राकं कृपया हर (शिव B) ।
 शास्त्रेध्वनतपथान कर्मभिरा श्रुता मया ॥ ५५ ॥
 मे मतिर्भविता तेस्तु किं सत्य तव वेत्स्यहं (नस्पराम्यहं B) ।
 तस्मात्कथय सर्वेन कारण चेदशास्त्रयो ॥ ५६ ॥
 सर्वेषां चैव शास्त्राणां भेद किं चैकवाक्यता ।
 पददर्शनेविवादेषु विवर्तकां मनसि स्थित ॥ ५७ ॥
 कर्मणा लभ्यते मोक्ष किं योग साधनेन च ।
 योगश्च (चैक B) सर्वशास्त्रेषु प्राप्यते (०त्ते प्रोच्यते B)
 [किमनेकपा ॥ ५८ ॥]
 योगस्य च चर्चमानि कानि तानि तपोनिपे (तपोपन B) ।
 कथयत महादेव प्रथमस्य मयाचरित ॥ ५९ ॥ ० ५२३ ॥

II (sl 53) bog देयुवाच ॥
 जग मे समल मन्त्र जग मे समल तपः ।
 जग मे समल ज्ञान त्वत्प्रसादाद्विगतके ॥

III (sl 68) देयुवाच ॥
 नावापयन्तुषां पुमानेको गम्येति (I) कथ्यते ।
 योगागम्य परं त्रय इत्यलीकं च च प्रभो ॥

IV (sl 61) देयुवाच ॥
 पुन पुनर्न पृच्छाभि पृच्छामीति पुन पुन ।
 नयद्यदनिष्टयो नित्य काकल्य कुरु मे प्रभो ॥

V (sl 16) ईश्वर उवाच ॥
 यूयतां धर्मनैवेस्य पुन्या चैवावपायैतां ।
 सामन्य प्रतिकूलानि कर्मणि विविधानि या ॥

VI (sl 28) ईश्वर उवाच ॥
 महावैषं त्रय हविर्ग्रीष्मानी अघरा हुतं ।
 मदीय तेन गीतस्य ब्रह्म कर्मसमाधिना ॥

VII (sl 80) देयुवाच ॥
 देवदेव जगन्नाथ भस्माराधैवतारक ।
 यपुनोक्तं त्वया शोभो यद्वक्त्रं तत्किमात्मकं ॥

VIII (sl 35) ईश्वर उवाच ॥
 इह सर्वे मया दत्तं ज्ञानमध्यात्मकं परं ।
 चाग्निनामगते भजे शिष्यदोयासरा भय ॥

IX (sl 229) देयुवाच ॥
 पन्तार पाद्यमा पूषं यथाप[च] यमिदां हरे ।
 अनुक्रमे क्रमो नास्ति प्रत्यया दृश्यते मय ॥
 It ends
 सर्वे पागः सर्वज्ञानो विद्वानीयाद् वरानने ।
 गुरुप्रसादात्प्राप्तं रहस्यं चकुलगम ॥ २२९ ॥

X (sl 75) श्रीईश्वर उवाच ॥
 हठमत्रस्तथा राजन् (I) विस्तार कथ्यतां त्वया ।
 स विभाव्यात्मन्ये तु योगाभ्यासं च पार्यति ॥

It ends
 ज्ञानध्यानविहीनस्य सम्भवति पुन पुन ।
 जन्मजन्मेषु वैराग्य तदा सहस्रं दूयते ॥ ७३ ॥
 प्रत्ययो यथ परोक्षो ऽसौ जायते मदभागिनी ।
 तस्य योग न रात्रय - - - - - ॥ ७४ ॥
 तस्मात्सर्वप्रयत्नेन योगाभ्यासं महेश्वरि ।
 स्वयमोपसखलये - - - - - ॥ ७५ ॥

इति श्रीचकुलगमे महातरे योगसारसमुच्चये द्वात्रिंशत् पटल ॥
 ० संवत् १९२६ चप ज्येष्ठपक्षे १ शुक्ली चतुर्विंशतिहातीमनाप्
 ग्रामे शालाव्य नर्मदातटे भट्टश्रीरामश्रीचामनेन जगन्नाथभट्टेन
 सादृष्टोक्तकार्ये परोपकारार्थं च स्वहस्तेन लिखितं चकुलगम
 पुस्तकं ॥ [H T COLEBROOKE]

2566

1248b Foll 43, size 9½ in by 3½ in,
 good clear Devanagari writing ('of 1678 A D),
 eight lines in a page

The same work, *paṭalas* : -ix
 This MS begins

यज्ञानतिमिराधस्य ज्ञानाननशलाकया ।
 यद्युहम्भोक्तिं येन तल्लै श्रीगुरवे नम ॥ १ ॥
 यक्षु सादी त्वया नाप मुनिशिष्यैरनेकधा ।
 जनेकशास्त्रनायादी कथिता परमेश्वर ॥ २ ॥

It ends
 सर्वे योगः सर्वशास्त्रे शिक्षितयो परानने ।
 गुरुप्रसादात् प्राप्य रहस्यं चकुलगमे ॥ २२९ ॥

इति श्रीचकुलगमे महातरे योगसारसमुच्चये ईश्वरपार्वती
 संवादे चतुराष्टमादिकथनं नाम नवम पटल । ० नेपालसंघत
 ७९६ समये धारवागुदिपचम्यां गुजपक्षे रविदिने लिखितमिति
 विष्टपरेरा समारं ॥

This date perhaps belonged to a previous MS

The MSS of the *Arđjamatantra* mentioned in Bühler's Cat of Skr MSS in Gujarat etc, iv, p 202, Peterson, Rep, iii, p 399

(judging from the extent) probably contain the same work as the present one

[H T COLEBROOKE]

2567.

1048 Foll 70, size 16½ in by 3½ in, neat, modern Bengali handwriting, seven lines in a page

Kulārṇava maharāṣya, a Tantra in seven teen chapters (*ullāsa*)

For a full account of the work see Aufrecht, Bodl Cat, no 147

This MS differs considerably from the next, which, on the whole, agrees with the Oxford MS It begins

कौलासशिखरासीने देनदेवें जगद्गुरु ।

परमेश्वर परानन्द धारिणी परमेश्वर ॥ १ ॥

ओदेसुनाय ॥

भगवन्देश देवेश परब्रह्मविधानक ।

सर्वत्र भक्तिमुल्लस शरणगतबल ॥ २ ॥

कुलेरा परमेश्वर कल्याणपरारिणे ।

मुपारे पौरुषशारे सर्वदुःखमलामते ॥ ३ ॥

It ends

इति ते कथित किञ्चिद्गुह्यमादिप्राप्तना ।

समासेन कुलेशानि यो जानाति स पूनक ॥

रहस्यातिरहस्यानां रहस्योहकुलेश्वरि ।

अध्यासाद्य समाख्यात समासेन स विश्वार ॥

कुलाप्यनिन्द शक्त्य मुक्तिमुपार्जित ॥

इति श्रीकुलार्णवे महारहस्ये सर्वप्रमाणबोधने प्रवादलक्ष्य
यस्यै परमपदस्य गुरुनामरात्मनादिकथन सप्रदर्शोद्भास ॥

[H T COLEBROOKE]

2568

839 Foll 62, size 12½ in by 4½ in, legibly written in Devanagari, 10 or 11 lines in a page, modern

The same work, chapters i xvi

It begins

श्रीगुरुं गणयं दुर्गां चतुर्लोकप्रियम् ।

मन्त्रं गिरिजां लक्ष्मीं चार्त्तं वंदे विभूतये ॥

etc, as in the Bodleian MS

It ends

इति श्रीकुलार्णवे महारहस्ये काम्यकर्मकथनं नाम प्रोद्गो ।

१६ ॥ सवत् १६६१ भाषमामे शुक्लपक्षे सप्तम्यां गुरुवारं
पोषी समाप्ता ॥ [H T COLEBROOKE]

2569.

1265 Foll 72, size 7 in by 4 in, fairly written in Devanagari, 11 or 12 lines in a page

Kulapradīpa, a treatise, in verse, in condensed and exposition of Tantric doctrines, in seven chapters (*pralāsa*), by Śaṅkarāṇḍa carya

It begins

गुरुं प्रणम्य प्रथमं ततो गृह्

मयाधिय श्रीपरदेवतां च ।

गुरो महापासककीर्तिबानो

निर्बन्धनेन रूपयामि स्तम्भ ॥ १ ॥

यथेष्टं यथेष्टं सदाशिवेन

रक्षितः श्रीकुलमार्गं उक्तं ।

प्राप्तं कर्त्तुं ते मुलभा न सति

ज्ञानं च त्रयो परं दुरारं ॥ २ ॥

गुरो कृपा यच्च भवेत्प्रभवा

श्रीदेवतायाश्च महाप्रसादः ।

तस्मैव पुनः कुलशास्त्रोपम

हस्याच्च भक्तिर्न लहापवादा ॥ ३ ॥

शेषां दृढा भक्तिरिहाति श्रान्ते

विद्वति सम्यक्सकल रहस्ये ।

प्राग्जन्म पुण्यादिमला धनीय

ते निन्दका नास्य भवति लोका ॥ ४ ॥

भोक्ता यन्मुक्तो निजमोपनार्य

निदात कविमुद्रशास्त्रमेवम् ।

केचिषु विगिनिरता सत्तया

दीक्ष्यन् ये ते निरवे न यमु(र) ॥ ५ ॥ १६

प्रवर्द्धी कुलपरीप्रभा । श्रीकुलार्णवे ।

इति कुलधर्मप्रकाशः । इति० प्रथमप्रकाशः ॥ fol 7a, इति
कौलिकप्रकाशः fol 12a, इति कुलपूजाप्रकाशः fol 13b,
इति कुलपूजासमयनिरूपणः । इति० द्वितीयः प्रकाशः ॥ अथ
पूजाद्रव्यनिरूपणं fol 15a, इति० तृतीयः प्रकाशः ॥ अथ
अलङ्कारासनप्रयोगः fol 25a, अथ भगवत्तोषः fol 35b
इति विनयस्तोत्रः fol 36b, इति भगवत्पानं । इति० चतुर्थः
प्रकाशः ॥ अथ द्वितीयतृतीयचतुर्थमकारनिरूपणः fol 37b,
इति० पंचमः प्रकाशः ॥ fol 45, इति द्वातृयागविधिः fol
54b, इति कुंडगोलादिद्रव्यग्रहविधिः । इति० षष्ठः
प्रकाशः ॥ अथ कुलाचारनिरूपणं fol 56b The last
chapter treats chiefly of *cakras* It concludes
with two couplets quoted from the *Kularnava*,
ending ० क्रीडो धर्म परमगहनो योगिनामप्यगम्य ॥ इति
श्रीशिवानुदाशाधिरचिते कुलप्रदीपे अगम प्रकाशः अंत्यः ॥
सप्त १७६८ ज्येष्ठसुदी १३ भौमे ॥ श्रीकसेस्वा १८००

The authorities quoted are *Uttaratantra*
(fol 51a), *Kulacūḍaman* (fol 50b), *Kulatantra*,
Kulapaśamrita (fol 40b), *Kulamṛta* *Kular*
nava, *Tantracūḍaman* (fol 55a), *Devīyamala*,
Pañcayamala (fol 54b), *Brahmayamala*, *Bhāṣa*
cūḍaman (fol 43b), *Yamalatantra*, *Rudrayamala*,
Taittilasa, *Lingama*, *Śivagama*, *Samaya*
śaratantra

[H T COLEBROOKE]

2570

1579 Foll 345 size 18½ in by 4½ in,
good clear Devanagari writing of the latter
part of last century, 8, in the latter part 10
or 11, lines in a page The peculiar nature
of the paper, as well as the character of the
writing in the latter part of the MS (from
fol 284) point to Nepalese origin

Merutantra so called because it is supposed
to overtop all the other *Tantras*, of which *Śiva*
says he composed 108 in all (foll 2a 8b)

In the form of conversations between *Śiva*
and *Parāt* it puts forth its teachings and
precepts before an assembly of gods and
asuras who have taken refuge on mount Meru

from the persecutions of *Jalandhara*, and who
hope to obtain safety by a knowledge of
“*Mahātala*” and “*Mahāmaya*” It is of the
mixed order of *Tantras*, professing to give
laws to the *Vamamārgins* as well as to the
Dakṣināmārgins

It begins (with the numbers added)

अथमस्तद्विधानाति न च भाति कदापि सतः ।
यन्मिन् शान्ते सा भाति तस्यै तस्मै नमो नमः ॥ १ ॥
जलपरेषु विहिते सुरासुरनरे गच्छते ।
नृक्षरूपेषु ते सप्त महेश्वराश्च गताः ॥ २ ॥
दिप्यान्मरुतहृष्टाणि समाधिस्तं पिलोकं तं ।
प्राचिता पाचिता तैस्तु यामदधिष्ठमाग्निभिः ॥ ३ ॥
अद्या तदा योषयुता नत्वा तं सप्यनित्यतः ।
अथयति विधिर्ह्याद्यास्तः त्वं व्यापसि कं पुनः ॥ ४ ॥
नो वदति परं शक्तिं त्वां वदति परं शिवं ।
आययोरपि किं ध्येयं तस्मै मे कृपया वद ॥ ५ ॥
इति ध्रुवा यथस्तस्याः स्मिता किंचिन्नहेष्टतः ।
अप्येष्य विधीन्द्रादीनां यामनेतदुपायः ॥ ६ ॥
नराणां परमं वृक्षेराणुं सीरां शतं समाः ।
तदस्य देवयोनीनां दिनमायुष्यं तच्छतं ॥ ७ ॥
वृक्षेते परमं तस्य मानं कलियुगस्य तत् ।
धर्मोपेक्षाधर्मपूर्वं धर्मोपां तं प्रमाणतः ॥ ८ ॥
इदं भूशैलविहङ्गमैन्द्रापुराणानव परं ।
कृतप्रमाणमस्य तु सप्त आयुर्वरकः ॥ ९ ॥
एवमिन्द्रैर्द्रुतस्यैवैन्द्रायो दिनमुच्यते ।
सा व्यापते महामया मया तेजसातीर्णकः (1) ॥ १० ॥
प्रपद्यो ब्रह्मदिपसं कुम्भको रात्रिरस्य तु ।
एव तस्याः षोडश्याः षोडशेकं विधेः स्मृतं ॥ ११ ॥
अदीशतमिति तस्याः ब्रह्मा धीवति कीदृशतः ।
पञ्चमेकं रत्नोरुपां गुणं कृष्णं तु पावेत्ती ॥ १२ ॥
अनुमाच हरिर्निविष्टमैवमहं शिवः ।
एवं सा शतधर्मा वै महाराष्ट्रस्य गेरिणी ॥ १३ ॥
अर्धचक्रपुष्पदेहं तज्ज्ञा तज्ज्ञा पुनर्पुत्राः ।
अथ देव्यं पुत्रा विष्टेस्तमया विपरीकृतः ॥ १४ ॥
एव ध्रुवा यथस्तस्य देवो ब्रह्मा हरिः सुराः ।
अहंकारस्य पितृयं कृत्वा भीता नत्वा पुनः ॥ १५ ॥

देवा ऊचुः ॥

चाहिं चाहिं महादेव श्रुतागमवत्सल ।
साहकारा ययं भूता ईश्वरा इति चादिन ॥ १६ ॥
निर्निता खपि निर्लेज्जा वल्लभरवैषम्यः ।
महाकाय ययं देव न च त्वं महाकायमे ॥ १७ ॥
यस्या जग्रे मापि यस्य पदापीजेन नो मया (?) ।
महाकालः कथं हेयः कथं मुक्तिर्भवेच्छिव ॥ १८ ॥
मुक्त्यः कतिपया देव प्रेक्षा का किं च मापन ।
महात्माकं यदि कृषा देव्यां पिच्छां गुरेयु च ॥ १९ ॥

ईश्वर उवाच ॥

शायते तत्प्रभावेन सकल देववाक्यतः ।
पुनर्भेदयते दुष्टं तस्य माया हृदयवा ॥ २० ॥
मया कृतानि तथापि अस्यवाशेनैव कृतं ।
येन येन प्राप्तिं ते ह देवो नप्राप्तिं मया ॥ २१ ॥
देवीभिः प्रमथेदेवैस्तत्त्वोत्पद्यतेपि ।
येन मार्गेण भवति स स मार्गः प्रकाशितः ॥ २२ ॥

तथापि त्रयिका देवा अहकारेण मोहिताः ।
अन्त्यादेशान्निर्दिष्टं वटकमैरित्वा सदा ॥ २३ ॥

कलिना हतसौभाग्या भ्याने याने च भेषुने ।
मायते निरतास्तेन निर्धना प्रेतकपिषः ॥ २४ ॥

दृश्यते ते कलौ तस्माद्भक्तिः सम्यगीरितः ।
वेदसारं धर्मसारं ब्रह्मसां हृदय पर ॥ २५ ॥

महाकालेन यागोक्तं यथामोक्षसाधनं ।
मयैवां मेरुतां यातं तन्त्रं मेरुसहितं ॥ २६ ॥

गृह्यन्तु तद् दृश्यमानं वनो हस्ता पृथक् पृथक् ।
पृच्छया निजमदेहं दूरीकुप्यत्वशक्तिः ॥ २७ ॥

Some idea of the contents of the work may be formed from the colophons of the different chapters (*prākṣa*) 1 (fol 5a) *vyatāsthapra* 1 *isa*, 2 (fol 18b) *samsāra*, 3 (fol 34a) *dikṣa*, 4 (fol 39a) *homavādh*, 5 (fol 72a) *ahniśa* (i.e. *amṇayanam rahasyam*), 6 (fol 94a) *prāścārya*, 7 (fol 102a) *siddhasthūlarāna*, 8 (fol 107b) *mudrālākṣhaṇa*, 9 (fol 111b) *parthivapujāvādh*, 10 (fol 148a) *puraścārya* 1 *aulhacara*, 11 (fol 177a) *śaṭsamsthūlam* *śaṭśūmantrakathānam*, 12 (fol 193a) *śeda-* *mantra*, 13 (fol 202a) *naśagrahākāṭhāna*,

14 (fol 208b) *pratyasagurāmantrakāṭhāna*, 15 (fol 217b) *śaṭdikāyantrakāṭhāna*, 16 (fol 224a) *daśakṣināyaganāpatimantra*, 17 (fol 240a) *ūrdhvanāyaganāpatimantra*, 18 (fol 250b) *pūṣṭānāyaganāpatimantra*, 19 (fol 268a) *pāścimānāyaganāpatimantra*, 20 (fol 272a) *utlāmanāyaganāpatimantra*, 21 (fol 275a) *suryamantra*, 22 (fol 279a) *naśagrahāmantra*, 23 (fol 314a) *brahmyadyashāśaktimantra*, 24 (fol 319b) *daśadigīśamantra*, 25 (fol 321a) *dīpatidh*. The 26th *prākṣa* is left unfinished, breaking off after v 993

A MS described in the Cat of Skr MSS in the N-W Prov, pt vi, p 56, is stated to consist of 35 chapters

[H T COLEBROOKE]

2571.

721d Foll 27 (besides a *sūddhapatram* to fol 8), size 16 in by 5 in, clear, some what small, modern Bengali writing, thirteen lines in a page

I Foll 1-8a *Bijayakarana mahatantra*, a *Tantric* tract, in six chapters, consisting of speculations on the mystic value of the letters of the alphabet, a mystery the knowledge of which is represented as containing the germ of the whole visible and invisible universe. The revelation is, as usual, made by *Mahadeva* to his inquisitive consort

It begins

यत्ता ज्ञानमयीं देवीं कालीं महाशक्तिं ।
धीर्वां पोषार्थकं यन्तु स्त्रियं साह यथाययं ॥ १ ॥

द्यौर्वायुगय ॥

हे नाथ जगदाधार शक्तिो संसारतारक ।

यमुत्ताम्यव देवेश ब्रह्मे यन्तु त्वमहंमि ॥ २ ॥

युक्तं याकरं देव ब्रह्मं यदर्थमृषकं (?) तर्कयद् ॥

यात्रवत्त विशेषं च साह्यं वेदान्तकं विभो ॥ ३ ॥

सरहस्यं शोपदेशं कर्त्तव्यं यथोचितं ।

साधनं निगमं याति नैगमं वेदमेव या ॥ ४ ॥

वेदाधेयं तत्तं च पञ्चरं तदुपासकं ।
 तद्वाधेयं तत्तं च आभासं विहितं चित्रे ॥ ५ ॥
 चित्रमेहाभासस्य चान्नान्नं स्तुतिं ।
 तोयविषयं देहं गेहं वाप्य निरर्थकं ॥ ६ ॥ ० ११ ॥
 तद्दन्त्यं मे देयं सधै कथितवान् पुरा ।
 अमुना संप्रवक्ष्यामि दास्येतावत्तव धीमतः ॥ १२ ॥
 अतिगुप्तं पश्ये तुभ्यं काशोपते यद ।
 नो चेत् प्राणान्तरिक्षं दास्यामि व्रतं शंकरं ॥ १३ ॥ ० ३३ ॥

Mahādeva at first refuses to reveal to her this mystery of mysteries, but is at last obliged to yield.

पृथुं देपि महेशानि कपो कामवृषो नृप ।
 देवाभामपि देवेशि केन्द्रादीनां दिवीकला ॥ ३३ ॥
 आदी यत्तं यदागच्छ स्वर्ं हलुषिमुचनं ।
 ततो युग्मं यदासि त्वां विपुलं वा चतुष्टयं ॥ ३४ ॥ ०

Śiva constantly uses the form *dih* (दिहि दुर्गे, प्रिये दिहि etc) which the commentary (*fl.* 40) explains by *मानोहि*.

The last page, containing a few *śloka*s and the colophon, was written by a different hand. It ends:

युक्ता शिषस्य यत्तं शिवा दुरापनाशिनी ।
 मत्वा शम्भुं गतोन्मादा स्वकीयं गृहमागता ॥ ३३ ॥

इत्युपनिषद्वाक्यं महागुप्ते सवेशास्त्रोद्गारे ज्ञानकाण्डश्लेष-
 रहस्ये सर्वकामदे महागमे विशङ्कपतिप्रतीकं गणः समाप्तः ॥

On the back of the last leaf Colebrooke's *Pandit* calls the work *Sauaryākaraṇa*, for which see no 2573

II Foll 8r-27 [*Mahātāntira*]-*Bhāṣārtha-dīpa*, a commentary on the foregoing tract, by Rāmananda Devaśarma Vācaspati Bhāṣa-
 cārya, a resident of the country of Kharī, then ruled over by *Cuṭanyaamha* (*Mallamahindira*)

It begins सौ गंगाया चंद्राय नमः ॥

नन्वा च कालौ मुखाशौचं श्रीरामायणवन्दितं ।

श्रीन्याकरादीनां टीकां यत्किं यथामतिं ॥

* मुरानां आदिः पङ्क्तिविच्छेदो यस्यास्ती । *comm.*

श्रीरामानन्दवैष्णवा रामपदाश्रयी ।
 अमरयोगो यन्पकृती मन एतत् प्रपन्नितः† ॥
 यावन्ति यन्परायणो सतीह जगतीपते ।
 तेषां सारं समुद्भूय शिवेनैतत् कृतं पुरा ॥ ०

It ends:

इत्युपनिषद्वाक्यं इत्यादयो पञ्चविंशोपपन्नाः ॥ ० ॥

आगमानां सभाकृष्यं सारं सारं यथामतिं ।
 कृता टीका मया यत्नात् यदर्थं भाषुकाः सदा ॥
 श्रीमन्नमोऽहोऽस्मिन्निबन्धनेऽस्मिन्निबन्धने नृपो
 योऽः सत्यपरायणो हरिर्गतो निर्लोभको निःस्पृहः ।
 तद्देशे लिखितं कृतं निबन्धने श्रीरामनामा कविः
 श्रीमद्भूतनिदेशतो विरचित्वा टीका सता गृहतां ॥
 प्रकाशयामास यत्प्राप्तेन टीकेषु देष्टुं लोभा ।
 रुद्रं तं पाहि सततं यत्किंच तन्मुच्यते ॥
 तद्विद्या यथेतां नित्यं सदात्तु तत्पत्तिमैयि ।
 इत्येवं प्राप्यपामि त्वां न चान्यद्विषयं निर्भ ॥
 नहं द्विजाचारगतो नमतिविद्यापिबोद्धोः ।
 न तपस्यायुतो नित्यं न नित्यं गुरुपूजकः ॥
 युद्धापुटी त्रिवी तुलसी तप वेदानुशासनं ।
 इति त्वं वरिसंभाय ज्ञायते ते कृपा यदि ॥
 श्रीमद्भूतनिदेशो भक्तिं देहि रुद्र मनो मनु ते ।
 तया मे यमैकावाचीसोद्याः संयानि सिद्धतां ॥
 तथा भार्यापुत्रपौत्रप्रतीकैः प्रदोषतां ।
 न धनं प्राप्ये रुद्र न मुनं यन्नितादिनं ।
 तुभ्यं पूजां राम भक्तिमेव साज्ज्यवीनले ॥

इति श्रीरामानन्दवैष्णवमतिबद्धाचार्यैरिचिता महातन्त्रभा-
 षावैदीपिका समाप्ता ॥

[H. T. COLEBROOKE]

† ? अत्ययोगोपि सन् एतद्विषये अर्थात् टीकाकरखण्डिमे
 मनः प्रवर्तितविरचये । इति योजना । ननु अत्ययोग्यदस्य को
 ऽर्थ इति चेत् । योगो ऽहेः । न योगो ऽयोग इति *comm.*

‡ तत्राप्येयमात्रे न निपसतीति ननु न धनः कस्य देशो
 विषय इति चेदाह श्रीमन्नमो । सत एव मन्त्रो नाम यथा-
 विषयः । सत एव मन्त्रेण मन्त्रवैशेष्ये ये महोन्मा रामानन्दे
 मन्त्रमहोन्मा इति विग्रहः । तेषां सन्ततोनां मध्ये परः सेवो
 न्वैतव्यतः(?) इति चैतन्य इति कृत्वा संज्ञा यस्येति । ते
 चानिन्ता इति कथमप्यविषयः । *comm.*

2572.

721e Foll 28, size 16 in by 5 in, clear, modern Bengali writing, foll 13-21 by the same hand as the preceding MS, the rest by a different hand, 13-15 lines in a page

A commentary (*tippani*), entitled *Dhediku*, on *Ramananda's Bharatadipī*, by his pupil *Ramanu Sarman*

It begins

ब्रह्म विभेदगुरुनामप (१ र मेश)

श्रीरामचन्द्र चित्रगङ्गेण ।

श्रीरामावस्थतिपादरा ।

श्रीरामतन्त्राहक शक्तिव्यः (?) ॥

मूको भवति वाचा नम्र चिन्तुते दम ।

श्रीगुरो कृपा भूमा शिवेनोक्तं कदा मुधा ॥

योग्याकरा यन् विष्णु लोकेषु दुर्लभं ।

अपारसिन्धु मानोहि वातानां विपन्नित ॥

तस्यैव पापानां मे गुरु शक्नो शपि लक्षते ।

दोषिकेपा कृता येन पन्था नाम्ना सुरैरपि ॥

तस्याप्यनुधापानागालिना काहृषिका (?) ।

विश्रान्ते मया किञ्चिद्विभाष्य गुरुपादुका ॥

अथ विप्रव्यस्य ज्ञो गेपाय चंदाय नम इति टीकाकृता चादी लिखितं । तस्याद्या यथा ग गणेशे इति कोमे वल्लभित संप्रदाने प इति च कारकपादे विधास्यति एवं च चतुर्वैरीतापने इति च । अत एव उभयत्र चतुर्वैरीकृतनेन साधनीयं चतुर्वैरी प्रदाय गणेशाय नम इति निष्कृष्टाय ॥ ०

The title is given in full on fol 21b इति श्रीरामतन्त्रसूत्रेण श्रीगुरुचरित्रप्रभाषणेन विरचिता ज्ञेयव्याक रणोपमं यद्वापानापटीकादिव्यनी भेदिकेति ॥

It ends सप्रदानसंज्ञामयं हिता मञ्जराधिवर्ता दशैयवाह पुनर्भक्तिरिति वाह्यपीठले मध्यमिति च प्रायेणाविराम ॥ इति श्रीरामतन्त्रसूत्रेण गुरुप दमारेण विरचिता पञ्चाभाषादिव्यनी भेदिका समाप्ता ॥ [H T COLEPOOKE]

2573.

364 Foll 271, size 9½ in by 1 in, careless, modern Devanagari writing, eight lines in a page

Tantraratanā, or *Tantraratanādīpī*, a compilation of extracts from the principal *Tantras*, on religious rites and ceremonies, by *Krishna Vidyaratnagisa Bhāṣṭacarya* of *Navadvīpa*

It begins

नितानन्दो परं पदे तन्मरुपा गुणायनो ।

सर्वभूतमयीं देवीं श्रीमतिपुत्रमुदरीं ॥ १ ॥

पुण्यकरिण पदे गणेश जयैतोमुत ।

यस्य स्मरणमात्रेण विप्रा दूरीभवति हि ॥ २ ॥

गुरुदेव नमस्तुभ्य — — सवैशारद ।

यस्य पादरजोभिष्य त्रीपैदानमल लभेत् ॥ ३ ॥

आमर्ष्यदुनिधिमपनोदतं सकृत् त्रिनगुरुपदेशत ।

तत्ररत्नविन्दुसुखं पुष्पा भाषयन्महाप मत्तरं ॥ ४ ॥

अमस्या विप्रा देवी अमस्याता च कालिका ।

पागीश्वरी तयास्तस्या तथा च उबुलानुला ॥ ५ ॥

मातृमयी चाक्षयूरी विपला चडनायिका ।

विष्णुरेकवती दुर्गा या चाम्ना कुलमुदरी ॥ ६ ॥

वेण्व गायतयं च महावीरमतं तथा ।

शैवं शंकरमातं च यत्किञ्चिद्भूतमेव ॥ ७ ॥

With the verses which follow, compare Prof Bhandarkar's extracts from the *Vamakenara tantra*, Rep 1883 84, pp 87, 375, and Auf recht, Cat Bodl, no 109

चतुर्पदिष्य तवापि साङ्ख्यमुत्तमानं च ।

महामायाशर च योगिनीमालाशंभो ॥ ८ ॥

[तन्त्राशर]कं नाम भेरवहकमेव च ।

बहुकपाहकं ज्ञानं नामलाहकमेव (१ पाप) च ॥ ९ ॥

तत्त्वज्ञान (चक्रज्ञान Bh, A) चागुक्तिं च महामनोहनं [तथा ।

महाशक्त (महोक्त Bh) महादेवं चातुलं च लपोमरं [(नयोमरं Bh) ॥ १० ॥

चक्रमेदं (द्वेद Bh, A) नातमेदं च गुणतर्क (गु° Bh, [A] च कामिक ।

कलापद (कलापद A, कालापद Bh) कलापारं [(कालापद Bh) तत्त्वान्तुमित्रागतं ॥ ११ ॥

लपोमरं (न° Bh, नयोमरं A) च विद्यामयं (पोपद [Bh, योपान्नं A) मोतलं मोतलोमरं [(मोम° Bh, मोट° A) ।

चक्रामृतं रूपमेदं भूतोद्गममेव च ॥ १२ ॥

कुलमारं कुलोद्देशं [कुलचूडामणिं तथा] ।
तत्र विद्यात्मकं (मयेशानोन्नतं चैव Bh., A.) देवि
[महापियुनतं (महापियामतं Bh.) तथा ॥ १३ ॥

महालक्ष्मीमतं देवि सिद्धयोगेश्वरीमतं ।

कुरुष्विकाएकं देवि रुषिकामतमेव च ॥ १४ ॥

मयेश्वरीमतं देवी (r. ० वि) विमलामतमेव च ।

पूर्वपश्चिमद्वयं च उन्नतं च निरुन्नतं ॥ १५ ॥

तत्र वैशेषिकं ज्ञानं योरापलियवापरं ।

अहणेशं मोहिनोऽं (सा० मोदनेशं Bh.) विष्णुशेखरमेव
[च ॥ १६ ॥

सप्तदादीनि तत्रादि परिलोख्य विचार्य च ।

वेदिकान्यसंभूतनयद्वीपनिवासिना ॥ १७ ॥

श्रीकृष्णविद्यापागोशमहापात्रेण धीमता ।

तत्राणां स्मारभूतं च तत्रारत्नं प्रत्यते ॥ १८ ॥

हयग्रीवे ॥

जैमिनिः सुगतयेव नास्तिको लुग्न एव च ।

कपिलद्याद्यप्यष्ट पठते हेतुनादिव ॥ १९ ॥ ०

According to Rāj. Mitra, Notices, i., p. 126, the work consists of five *paṭalas*, treating resp. of secret congregation, time for initiation, mystic diagrams, rituals, and regulation of the breath and gesticulation during worship.

In the present MS., which is not punctuated, the following divisions have been noticed:

इति वेदिकश्रीकृष्णविद्यापागोशमहापात्रेण तत्रारत्ने
चक्रनिवारो नाम प्रथमपटलः ॥ अथ मन्त्रादि विद्येयः ॥ fol.
18b, इति दीक्षाविधिः । अथ पुरुरार्यः fol. 83a; अथ
नवमालासंस्कारः fol. 109b; इति शिवावलिः । अथ व्यामा-
चाराः fol. 137a; इति कालीसपथः । अथ तिलहोमविधिः
fol. 165a; इति भैरवतंत्रे भैरवभैरवोत्सवादे कालीकवचं
(36 verses) fol. 167b; इत्युन्नततंत्रे कालीप्रभावे काली-
भैरवसंपादे दक्षिणकलिकाकवचं (83 vv.) fol. 172a; इति
महाकालविरचितं श्रीदक्षिणकालिकासहस्रपात्रं लोचं (22 vv.)
fol. 174b; इति कालिकाकुलसर्पेण शिष्यपुत्रुरामसंपादे
कालिकानामनहरी (लोचं २२१ vv.) fol. 180b; इति
तारासंस्कारः । अथ तारापामना fol. 215b; इति ज्ञानि-
लोचं (11 vv.) इति श्रीनल्लतंत्रे चरत् fol.
235b; इति शिष्यगमने तारापामनः (६ fol. 237b;

इत्येकवोराकत्योक्ततारापामनः (27 vv.) fol. 239a; इति
श्रीशंकराचार्यविरचिता तारापामनिका (31 vv.) fol. 241b;
इति योगिनीमते ताराकवचं (28 vv.) fol. 243a; इति
भैरवतंत्रे भैरवभैरवोत्सवादे ताराकवचे चैलोक्यमोहनं नाम कवचं
(39 vv.) fol. 245b; इति गोरक्षसंहितायां नीलसरस्वती-
कवचं (60 vv.) fol. 249a; इति श्रीहर्षाचारीसंपादे श्री-
तारायाः कुलमवैखनाम लोचं (189 vv.) fol. 250b; इति
महावीरमन्त्रः fol. 260b; इति कुमारोपमा । अथ चिता-
साधनं fol. 265b.

It ends :

एवं ज्ञातवादाख्यं देवाम्यै तर्पयेत्तल्लः ।

ज्ञानतर्पणमूल्यस्य न स्याद्वेयस्य तर्पणं ॥

इत्यनेन विधानेन सिद्धिं प्राप्नोति निश्चितं ।

इह भुक्ता वराभ्योक्तान्त्रे याति हरेः पदं ॥

इति वीरसाधनं ॥ . Apparently incomplete.

The leaves are marked २० द्वी० or तं० २० द्वी०,
or तं० २० का; and on fol. 1a Colobrooke calls
the work *Tantradīpikā*.

[H. T. COLEBROOKE]

2574.

1582. Foll. 294; size 18½ in. by 5½ in.;
good Bengali handwriting of 1790 A.D.; 8 or 9
lines in a page.

Tantrasāra, a summary of Tantric cult,
compiled by *Kṛishṇānanda Vāgīśa Dhaṛṣṭācārya*.

It begins :

नत्वा कृष्णपदद्वन्द्वं ब्रह्मादिभिरुपनिर्गतं ।

गुहं च ज्ञानदातारं कृष्णवन्देन धीमता ॥

तत्रद्वन्द्व्यताहाराभाषाभाष्यं प्रतिपद्य च ।

सीकयेत्यर्थं च संक्षेपान् तन्त्रमार्गः प्रत्यते ॥

fol 199b इति ० नृतोपः (I) परिच्छेदः (but द्वितीयः MS B, fol 157b), III, fol 252b इति सप्तकवच-परिच्छेदः ।

The MS is preceded by a leaf of diagrams, and three leaves containing a list of contents

It ends (cf. Notices, II, p. 326)

वेदार्थशास्त्रविपरीतप्रतिक्रमेन
प्राप्तेन वदन्मलोपमवेक्ष्य मातः ।

नृहृदयदिग्गदीकरोपु ज्ञातान्
मातः क्षमस्य तत्र द्वादशपुत्रेषु पाते ॥

यद्यन्मया नाप विद्वद्वृत्त्या
स्वधोक्तं गुणवत्तं तु ज्ञेये ।

यद्यन्मयात् करुणानिधान
त्रोपी न चाहेः सलु पामरेषु ॥

इति धर्महामहोपाध्यायश्रीकृष्णानन्दहोषार्थविरचितसूक्त-
सार. समाप्त ॥

शाके पद्मसगाद्भक्तसमश्रुभूमिने भवानोपदा-
भोजनं ननु यद्यपि सुरसुन्दरेष्वेतेषां दितं ।
तदा साक्षुनिकद्वितीयादिष्वे सम्प्रो निधी भाग्ये
यारे योग्यसमर्पणा विहितलिखा यत्नादिव्यं पुनिका ॥
यत्नेन लिखिता पुनो येनेव हितो मम ।
मदनी विद्वदरी तस्य जनकस्यापि विद्वत् ॥

शकाब्दाः १७१२ ॥ श्रीराजमनीयनक्षत्रैः साक्षरमिदं ॥
श्रीश्रीशत्रुघ्नायै नमः ॥

The statement of the Berlin MS, that the work was revised by (Bhairava) Amritananda, would seem to refer only to that MS which commences differently from the others

[२]

2575.

1200 Foll 255, size 12½ in by 4½ in, carefully written, in Devanagari, towards the end of last century, by two or three different hands, eleven lines in a page

The same work

[H T COLLEBROOKE]

2576.

2055 Foll 193, size 11½ in by 5½ in, Devanagari writing of the early part of last century, twelve lines in a page

Mantramahodadhi, an exposition of *Tantra* worship, in 25 chapters (*taranga*), composed, under the patronage of king *Lalshminrisimha*, in Samvat 1615, by *Mahadhara*, son of *Rama bhakta*, and grandson of *Ratnakara*, with the author's own commentary entitled *Naula* :

See Anfrecht, Cat Bodl, nos 154, 155, and the Benares edition of 1862 [GAIKAWAN]

2577.

1332 Foll 137+74, size 11½ in by 8½ in, Bengali handwriting of the early part of last century, ten lines in a page

Mantramahodadhi, followed by the commentary written separately. Some leaves in the latter having apparently been lost, have been replaced in Devanagari

[H T COLLEBROOKE]

2578.

1508b Foll 68 (of which foll 1, 6 and 7 are missing), size 11½ in by 4½ in, indifferent Devanagari writing of 1799 A D, thirteen lines in a page

Mantramahodadhi, without the commentary [H T COLLEBROOKE]

2579

1442d Foll 58 (fol 9 of which is missing, while fol 29 is double), size 12½ in by 4 in, indifferent, modern Devanagari writing (fol 28 and 29a by a different hand), eleven lines in a page

Mahadhara's Naula without the text
Rather incorrect

कुलमारं कुलोद्गीश [कुलचूडामणिं तथा] ।
तत्र विश्रामकं (सर्वज्ञानोदरं चैव Bh, A) देवि
[महाविष्णुमते (महाविष्णुमते Bh) तथा ॥ १३ ॥

महालक्ष्मीमते देवि सिद्धयोगेश्वरीमते ।

कुरुपिकाएकं देवि रुपिकाशमेव च ॥ १३ ॥

सर्वेश्वरीमते देवी (१० वि) विमलामतेव च ।

पूर्वपश्चिमद्वयं च उत्तरं च निरुत्तरं ॥ १५ ॥

तत्र वैश्वदेव शान्ते श्रीरायलिनवापरं ।

चरुशेषं मोहिनीश (सा० मोदनेश Bh) विशुद्धेश्वरीमेव
[च ॥ १६ ॥

एतदादीनि तत्राणि परिलोक्य विचार्ये च ।

वैदिकान्यमसंभूतपद्मोपनिषदिना ॥ १७ ॥

श्रीकृष्णविद्यापागीशमहाचार्येण भीमता ।

तत्राणि सारभूतं च तत्ररत्नं प्रत्यगते ॥ १८ ॥

हयगोर्धे ॥

नैमिनि मुगतश्चैव नास्तिको लुप्त एव च ।

कपिलश्चाद्यपादश्च मध्ये हेतुपादिन ॥ १९ ॥

According to Raj Mitra, Notices, I, p 126, the work consists of five *pañjals*, treating resp of secret congregation, time for initiation, mystic diagrams, rituals, and regulation of the breath and gesticulation during worship

In the present MS, which is not punctuated, the following divisions have been noticed

इति वेदकथीकृष्णविद्यापागीशमहाचार्यविरचिते तत्ररत्ने
चक्रविचारो नाम प्रथमपटल ॥ अथ भाषादि विधौ च ॥ fol
18b इति द्वाध्याविधिः । अथ पुरश्चर्यं fol 83a, अथ
अथमाहात्म्यम् fol 109b इति शिवावलिः । अथ इशमा
चारा । fol 137a, इति कालीसप्तमिः । अथ निमहोमविधि
fol 105a, इति भैरवतंत्रे भैरवभैरवोत्सवादे कालीकवचं
(36 verses) fol 107b, इत्युत्तरतंत्रे कालीप्रस्तावे काली
भैरवतंत्रादे दक्षिणकलिकाकवचं (83 vv) fol 172a इति
महाकालीविरचिते श्रीदक्षिणकालिकासहस्रपादस्य श्लोकं (22 vv)
fol 174b, इति कालिकाकुलसंघे शिवपरमुरासवतंत्रे
कालिकानाममहर्षे (श्लोकं 221 vv) fol 186f, इति
ताराचक्रप्रकाशः । अथ ताराकवचं fol 215f, इति शक्ति
श्लोकं (11 vv) इति श्रौततंत्रे परमहन्ते ताराचक्रं fol
- 101, इति शिवशक्त्यने ताराचक्रं (17 vv) fol 237b,

इत्येकयोक्तव्योक्तताराचक्रं (27 vv) fol 239a, इति
श्रीशंकराचार्यविरचितं ताराचक्रद्विका (31 vv) fol 241b,
इति योगिनीमते ताराचक्रं (28 vv) fol 243a, इति
भैरवतंत्रे भैरवभैरवीसवादे ताराचक्रं पैलीकमोहन नाम कवचं
(39 vv) fol 245b, इति योग्यसहितायां नीलसरस्वती
कवचं (60 vv) fol 249a, इति श्रीहरगीरीसवादे श्री
ताराया कुलसंघसनाम श्लोकं (189 vv) fol 259b, इति
महाचक्रोक्तं fol 260b, इति कुमारपूजा । अथ चित्ता
साधनं fol 265b

It ends

एव अतश्चादूर्ध्वं देयान्ते तदेवेज्जले ।

ज्ञानतपश्चमूल्यास्य न स्याद्देवस्य तदेवं ॥

इत्यनेन विधानेन सिद्धिं प्राप्नोति निश्चितं ।

इह भुक्ता शरान्भीषान्ते पाति हरे पद ॥

इति वीरसाधनं ॥ Apparently incomplete

The leaves are marked १० दो० or १०० दो०, or १०० का, and on fol 1a Colebrooke calls the work *Tantradipila*

[H T COLEBROOKE]

2574

1592 Fol 29f, size 18½ in by 5½ in, good Bengali handwriting of 1700 A.D., 8 or 9 lines in a page

Tantrasara, a summary of Tantric cult, compiled by *Kṛṣṇananda Vagīśa Dāśarīya*

It begins

नन्वा कृष्णपदद्वन्द्वं मन्त्रादिमुत्पदिता ।

गुरु च ज्ञानदातारं कृष्णानन्देन भीमता ॥

तत्रहन्त्याशास्त्रावतारार्थं प्रतिषेधं च ।

सीकरीये च संक्षेपात् तन्मार्गं प्रत्यगते ॥

For an analysis of the work see Aufrecht, Cat Bodl, no 149 (cf Raj Mitra, Notices, II, p 326 Weber, Berl Cat, no 1335) It is variously described as consisting of three (Ry I), four (Auf) or five (Weber) sections (*pariccheda*) The colophons of those marked by Aufrecht are found here I, fol 31b, II,

fol 199b इति० द्वितीयः (I) परिच्छेदः (but द्वितीयः MS B, fol 157b), III, fol 252b इति क्षयककवच परिच्छेदः ।

The MS is preceded by a leaf of diagrams, and three leaves containing a list of contents

It ends (cf Notices, ii, p 326)

पेदापेगास्तपिपरोतपिलोकेन
प्राप्तेभ्यस्तनलोपमेवैव भातः ।
तद्वृद्धादिपदीकरणेषु भातान्
भातः ध्येयं तस्य पाठ्येषु यानि ॥
यद्यन्त्या नाप विमृष्टयुष्मा
स्मरौकृतं गुणतमं तु तन्ने ।
यत्तन्मतेतत् कुरुपानिधान
क्रोपो न पाह्ने यत्तु यामरेषु ॥

इति श्रीमहामहोपाध्यायश्रीकृष्णानन्दभट्टाचार्यविरचितसंस्कृत-
भाष्यं समाप्तम् ॥

शक्तौ पद्यशशाङ्कसमग्रसम्माने भवानीपदा
भोमहन्तनुयुषं सुन्दरद्वेषिप्रज्ञैर्विन्दितं ।
नन्वा कान्तुनिबद्धितोपदिवसे श्रम्यां तिथी भार्गवे
चारे नोचनश्रमेया पिलितिता यन्नादिव पुनिका ॥
यत्नेन लिखिता पुनरी वेनेये हियते नमः ।
जननी पिद्वरी तस्य जनकछावि पिद्वर ॥

शकाब्दा १७१२ ॥ श्रीरामजीवनश्रमेणः स्वाद्यपिदं ॥
श्रीश्रीचतुर्मुखीये नमः ॥

The statement of the Berlin MS, that the work was revised by (Bharata) Amritananda, would seem to refer only to that MS which commences differently from the others

[P]

2575.

1200 Foll 255, size 12½ in by 4½ in, carefully written, in Devanagari, towards the end of last century, by two or three different hands, eleven lines in a page

The same work

[H T COLEBROOKE]

2576.

2055 Foll 193, size 11½ in by 5½ in, Devanagari writing of the early part of last century, twelve lines in a page

Mantramahodadhi, an exposition of Tantric worship, in 25 chapters (taranga), composed, under the patronage of king Lalshminrisimha, in Samvat 1645, by Mahadhara, son of Rama bhakta, and grandson of Ratnakara, with the author's own commentary entitled Nalka

See Aufrecht, Cat Bodl, nos 154, 155, and the Benares edition of 1863 [GAIKAWAR]

2577.

1332 Foll 137+74, size 11½ in by 3½ in, Bengali handwriting of the early part of last century, ten lines in a page

Mantramahodadhi, followed by the commentary written separately. Some leaves in the latter having apparently been lost, have been replaced in Devanagari

[H T COLEBROOKE]

2578.

1508b Foll 68 (of which foll 1, 6 and 7 are missing), size 11½ in by 4½ in, indifferent Devanagari writing of 1799 A D, thirteen lines in a page

Mantramahodadhi, without the commentary [H T COLEBROOKE]

2579

1442d Foll 58 (fol 9 of which is missing, while fol 29 is double), size 12½ in by 4 in, indifferent, modern Devanagari writing (fol 28 and 29a by a different hand), eleven lines in a page

Mahadhara's Nalka without the text

Rather incorrect

Some corrupt verses at the end पातृवक्रमि
मादिभूमिते (!) यिक्कमाकनूपद्वी शकेधरे : ० ॥ विद्यनाथानद
नायसात्र काव्यो मदाश्रियः । लिलेसेतां शुभां नीकां दीकां
मममहोदधे ॥ ॥ were probably copied from a pre
vious MS [H T COLEBROOKE]

2580

1426 Foll 181, size 12½ in by 4½ in, care-
less modern Devanagari writing (foll 119-
127a by a different, regular hand), nine lines
in a page

Mantraratanavali, an exposition of Tantric
rites and formulas in twenty six (?) chapters
(ullasa), compiled, for king *Kārtisimha*, by
Misra sri Dīślara

It begins निम्नि ॥

तत्त्वा श्रीगुरुकृपानायकरणी सर्वोपेक्षिद्धमदी
विप्रज्ज्ञातदियाकरं गणयति देवो च वागीश्वरी ।
पद्मप्रेष मुगीपितं गुरुमुखाद्बुद्धा मुदे मथियां
सुत्पदा क्रियते मथार्थेनयिषी श्रीनवरत्नापली ॥ १ ॥

चमलकमलनेत्रापूर्वज्ञातानुनक्राद
दनुमनमुदेयै पूजिता -सिद्धये ।
उदिततरुधितेनोर्मंडलारककातिर्
दिशामु सकलसिद्धिं मुदरी साधयेत् ॥ २ ॥

श्रीदये कीर्तिसिंहो विभवित्ररसांश्वरे कीर्तिसिंह
सीदये कीर्तिसिंहो रिपुघलमयनमोक्षत कीर्तिसिंह ।
सत्कीर्ता कीर्तिसिंह सुजनजनमनोवज्रम कीर्तिसिंह
संहिष्ठाकीर्तिसिंह विभुवनमयने कीर्तिसिंहार क
[॥ ३ ॥

मिश्रश्रीभास्कराख्ये कीर्तिसिंहस्य आहवा ।
मन्त्ररत्नापली नाम क्रियते बालबोधिनी ॥ ४ ॥

तत्रादी गुरुशिष्यलक्षणमाकच्छहे ॥

अपदातान्वयं शुद्धं स्तोत्रिताचारतत्पर ।
आधमी येदेवित क्रोधरहितं सर्वशक्तवित ॥
ग्रहापानतसंपर्यय (० नमूक) त्रिपराक त्रिपदशेन ।
गुपि मुयेपस्तरुण (० पास्तरुण) सर्वभूतमानधी ॥
श्रीमाननुद्धतमति प्रवीणतामिश्रिकी (!) ।
सगुणार्थामुकृती कृतं शिष्यवसम ॥

निपटानुग्रहे दद्यौ महामंत्रचरायण ।

जहापोहप्रकारक शुद्धासाय कृपालय ॥

इत्यादिलयैषुको गुरु स्यात्तन्मात्रानि (!) ।

शिष्य शुद्धानय श्रीमान् कुलोत्त त्रिपदशेन ॥

स्मरथाक पुस्त्यचरितो श्रौतपौर्दभयन्त्रित ।

कामक्रोधपरित्यागो रागो च गुरुपादयो ॥

देवताप्रयत कायमनोवाग्भिर्दिवानिर्गः ।

निरुनो (० नो०) निनिताशेषयानक (० पातक)]

[प्रदयान्वित ॥

द्विजदेवविपत्ता च नित्यपूजापरायण ।

मुषा विनिपताशेषकारण कृपालय ॥

इत्यादिलयैषुको शिष्यो दीक्षाधिकारभाक् ।

सर्वोत्तरवासेन ज्ञातान्मोक्षसाधयो ।

गुरुता शिष्यता यापि नात्यथेति विनिश्चय ॥

इति मन्त्ररत्नापली ॥ अथ मंत्रेषु विशेषनिरूपणं ०

अथ बालादिभेदे fol 3b, अथ मन्त्रमन्त्रकार fol 4a,
अथ अष्टाशोधनं fol 5b, — 11 अथ दीक्षाप्रकार fol 6b,
12 अथ जुष्टानि fol 11b, 13 अथ श्रीचक्र पंचयण
पूरयित्वा । अथ वायस्वदेवताया दीक्षा । fol 28a v
अथ समयाचार fol 31a, vi अथ होमविधि fol 38b,
vii अथ संवादां दश सत्कारा । fol 40b, viii यन्मि
नृदित्यिद्विधे [वि]न्यापिधानानुग्रहात्मक (!) । कृतं पंचविधं
शुद्ध्यासरे (?) तं शुभ शिव ० sets of devotional
verses with explanations, fol 45a, ix अथ मुद्रा
fol 62a, x अथ कूर्मचक्र fol 64a xi पिष्टापूजन
fol 68b, xii (रत्नपूजाविधानं) fol 71a xiii अथ
काम्यकर्मणि fol 74a xiv अथ काम्यकर्महोम fol
77b xv (वासविधि) fol 82b, xvi (दक्षिणापुष्ट)
fol 98a, xvii अथ शारादिभेदा (Irruany formulas)
fol 105b, xviii प्राणाग्निहोत्रविधि fol 115b, xix
do, fol 120b, xx अथ शारिकामना fol 122b,
xxi अथ शिरोमंत्रा fol 127a, xxii अथ भुपनेश्वरी
मंत्रविवरण fol 133b xxiii अथ त्रितितममंत्रविवरण
fol 143b, xxiv अथ दुर्गामंत्र fol 150b, xxv अथ
गणपतिमंत्रा fol 165a, xxvi अथ वरमंत्रा fol 175/

This chapter seems to end fol 180b अग्नि
जोतयेद इहायह मयैकमेवां सद्य स्वाहा ॥ २६ ॥ when
there follow three more lines of formulas

कथ रत्नात्मकं देव कथमायतनात्मकं ।

कथमायतनसमेवं कथं नित्यात्मकं प्रभो ॥ ५ ॥

इष्टर उपाय ॥

एतत्तत्त्वात्मकं बलु त्रिपुरा पर[मि]श्वरी ।

चतुर्लक्षो सैवमाना तदा कामदुषा परा ॥ ६ ॥

श्रीविद्या च तथा लक्ष्मीर्माहालक्ष्मीरूपैव च ।

विशक्तिः सर्वसाक्षात्पल्लवो पथ प्रकीर्तिताः ॥ ७ ॥ ०

1 *elaksharalakshmi-pūjāvidhī*, 2 *mahālak-
ṣhmī-pūjā*, 3 *trisaktimahālakshmi-yajñanavīdhī*,
4 *sunirayavandiyajñanavīdhī*, 5 *atmaśāśha-
ra-parajyotirvidyārādhanam*, 6 *pranavarīdyā-
paranīśīśālabhedasamarūdhānam*, 7 *ajapānu-
marūdhānam*, 8 *matrikāpūjāsādhānavīdhī*,
9 *trīpūṣṭharisamārādhanavīdhī*, 10 *kameś-
varīpūjāvīdhī*, etc

It ends

जलकेलि ततः कुर्वताथै समर्थभिः सुखं ।

अथदानं प्रकुर्वीत रमे पतिः समन्वित ॥

एव यः कुरुते विद्वान् दमनारोपणक्रमे ।

तस्य सावसरौ पूजा श्रीविद्यापिशित भवेत् ॥

इति दक्षिणामूर्तिमहिताया दमनकरीषणविधानं नाम पटलः
समाप्तः ॥ [H. T. COLEBROOKE]

2581.

1280a Foll 17, size 11 in by 1½ in,
fairly good, modern Devanagari writing, nine
lines in a page

Kamakhyātānta, a treatise on the worship
of Sakṭi, in the form of *Kamakhyā*, here con-
sisting of 7 paśālas

It begins श्रीदेवुकाय ।

भगवन् सर्वधर्मज्ञ सर्वविद्याप्रिय प्रभो ।

सर्वदानंदद्वयं सर्वानवधिकात्मक ॥

भुक्तानि सर्वतथापि नाशनामि च सर्वज्ञः ।

विद्यायाः सकला देव धनानि जगत्समस्तः ॥ ०

Cf. Raj Mitra, Notices, iii, p. 30, where, as
in the next MS, the treatise is divided into
7 paśālas

It ends

एतन्ने कथितं स्नेहाय प्रकाशं कदाचन ।

गोपनीय गोपनीय गोपनीयं सदा प्रिये ॥

पशोरग्रे विशेषेण गोपनीयं प्रयत्नतः ।

धनानां साधकानां च साधित्वे न वदेदपि ॥

न दद्यात्काण्डशस्त्रेभ्यो विगतोभ्यस्तपैव (विश्वी०) च ।

वदासीनजनस्यैव साधित्वे न वदेदपि ॥

दांभिकाय न दातव्यं नाभक्ताय कदाचन ।

मूर्खाय भाषहीनाय हरिद्राय ममाहया ॥

दद्याच्छास्त्राय शुद्धाय जौलिकाय महेष्टरि ।

कालोभक्ताय जीवाय प्रदद्याच्च शिषाहया ॥

अनेन भवमुक्त्य महाकालप्रपूजिते ।

मुमुक्षुर्देवकायाय शिवावल्लभदाय च ॥

इति श्रीकामाक्ष्यात्मने पावैतोच्चरत्नवादे (thus always)
सम्पन्नः पटलः ॥ [H. T. COLEBROOKE]

2585.

1442b Foll 18, size 12½ in by 4 in,
very careless, modern Devanagari writing,
ten lines in a page

Kāmakhyātānta : The treatise is here di-
vided into 9 paśālas, the first two of which
correspond to paś. 1, and 3 and 4 to paś. 2,
of the preceding MS

[H. T. COLEBROOKE]

2586.

3187. Foll 20, size 7½ in by 6 in, well
written, in Devanagari, on European paper
(water-mark 1867), ten lines in a page

Kalpasūtra, a manual of certain Tantric
rites, ascribed to Parāśurama

It begins

श्रीगुरुदेवपतीश्वरदेवताभ्यो नमः ॥ अथातो दीप्ता ध्यात्वा-
भ्यामो भगवान्परमशिवभट्टारकः शुक्लशङ्खादिभ्यः सर्वतः
दर्शनानि लोहया तत्रदत्तस्यापहः प्रपूज्य स पित्रश्च भगवन्ना
शैर्या स्वात्मा निश्चया वृद्धः धर्मभिर्भुजे, दंष्ट्रादायापरमात्म-
नारकान्त्रां प्रपूज्ये तत्तार्पणमिदं शिवाः शृङ्गाश्रनानि विन्दे शरीरं
क्षुब्धकः शिषो गोपे निष्कम्पुञ्जः परमशिवः स्वधियोः

पुरुषार्था वैयात्मिका तिस्राः शब्दा मंत्राणामधित्यशक्त्या
संप्रदायविष्टासाध्या सर्वविद्विष्विज्ञासंपूर्णाः प्राणाख्ये गुरुमंत्र-
देवतामनःपवनानामैष्येन भावनार्हतरात्मविद्विरानंदं ब्रह्मणो
रूपं तच्च देहे स्वरसितं^० सर्वेषु दर्शनेषु गुणैरे विष्टा । तच्च
सर्वेषा मतिमान्दीयेत । दीक्षासित्तः शाक्तिको ज्ञाभयो मांवा
येति । तच्च शाक्तिको शक्तिप्रयेशनात्माभवो चरतविन्यासा-
म्मात्रो मंत्रोपदिष्ट्या । सर्वेषु कुर्यादेवेकं वा वयेके । यतुरुः क्रमं
प्रयत्ने योगं हुत्वा तत्स्योत्तरासयान् शिष्यामाहूय वाससा मुलं
बद्धा गणपतिललितारामावातांतीत्यपरावाचविंशुभित्तमनीत्य
सिद्धौतं आपयित्वा ॥ तच्छरसि रक्तगुच्छपरखी भावयित्वा
तदनुत्थायान्तं सयैमलं कुर्यात् ॥

ब्राह्मे मुहूर्ते उपायः सहस्रदलकमलकर्णिकामध्वनिविधिमु-
च्यते युगलविगलदुमृतरक्षिष्यपार्षदिभिरुतासिहो ० fol. 3a,
अथ वागविधिः fol 3b; अथ होमविधिं व्याख्यास्यामः fol
22b; अपातः सर्वेषां मन्त्राणां सामान्यपद्धतिं व्याख्यास्यामः ॥
fol. 24b; भूभेदः स्वस्त्यस्तविशेषः ० प्रथोदगात् ॥ इति
विंशती गायत्री ॥ यत् ईदृ भगवते ० (Rigv. viii. 38,
18) ॥ स्वस्तिदा ० (ib. x. 152, 2) ॥ ईदंष्ट्री गायत्री ०
तेष्वप्यय नमः ॥ नमो भगवते श्रीकृष्णाय ० पुष्टरीकाद्याय
नमः ॥ पुष्करेक्षणाय नमः ॥ अमलेक्षणाय नमः ॥ कमलेक्षणाय
नमः ॥ विश्वरूपाय नमः ॥ श्रीमहाविषण्यै नमः ॥ इति
योगेश्वरैव समनुष्ठितविधौ हृदयस्थितिप्रदायकचतुष्टयं
विधा ० ॥ इति महाध्यायनिर्देशो विधा ० ०

It ends :

य इमा दशकाद्री महोपनिषद् महावैश्वदेवसंज्ञातमालासर्वसं-
भूतामहाहृदयपीठं स सर्वमेषु यथा भवति यं यं क्रतुवर्धते तेन
तेनात्येवं भवतीति श्रुतमित्युपनिषदिति शिवः ॥ इति श्रीदुः-
सायिकुलशालातकदेव्याकाशसंभूतमहादेवप्रधानशिष्यपीठाया-
यणावतारमहाहोवाचायाम्प्रोचणायमरिचिर्त्तितं कृत्यसूत्रं संपूर्णम् ॥

This seems to be a different treatise from the same author's *Vidyākālpasūtra*, described by Rāj. Mitra, Notices, IV, p. 69

'This copy was made from an undated Devanāgarī MS. belonging to *Lakshman Trim-bakji Gadgil* of *Belgaum*, consisting of 39 leaves, about 8" by 3 $\frac{1}{4}$ ", and presented to the India Office Library, 23rd Aug. 1878'

[J F FLEET]

2587.

452b. Foll. 11; size 9½ in. by 5 in.; fair Devanāgarī writing of the latter part of the last century, 12-15 lines in a page

Mahārasāyanavidhi, also called *Kālacanda-svarimata*, a Tantric treatise on quack medicines, deriving its name from *Kālacandēsvārī* (or *Kālacāmundā*), a particular form of Śakti or *Bhairavi*, to whom Īvara, in a series of conversations, reveals his occult science.

Very incorrect. It begins:

पौलासाशिरासोन[म्] वमासापे मगदुहं ।

योगिन्यः कथयन्(०नोऽकथयन्) यन्त्रं गुह्यागुह्यतरं परं ॥ १ ॥

सर्वज्ञानप्रकाशाय सर्वज्ञाः सर्वकृत्यः(!) ।

हन्नेः कर्णं कर्णं देव त्वया सर्वं भूमोपरि(१) ॥ २ ॥

इष्टर उ० ॥

कंकालिकालरात्रिं च कालधन्दाभषायिका ।

कालिका कालरात्रि च काकषडेश्वरीमते ॥ ३ ॥

The numbering of the *śloka*s is discontinued from fol 6 (after *śloka* 127).

इति (प्रपञ्चः ०) चतुर्थः पदलः fol. 4b; इति काकषादे-
श्वरोमेत नैलोत्पलसुन्दरीगुडिका मधूषा fol. 5a; इति ०
नारदपदलः fol. 6b, इति शाल्मलीकृत्यः ० इति प्रमद-
कीकृत्यः fol. 7a; इति काकषादेश्वरीकृत्यः (?) fol. 7b,
इति हाराङ्कीकृत्यः fol. 8a; इति पोदलीपादरसैर् fol.
8b; इति ० गलूकापदलः fol. 9a; इति ० तालकेश्वर
fol. 10b

It ends :

सप्तमे सप्तके चैव खेचरौ धरति प्यथा ।

अत्यल्पमेव शीघ्र्यति (१) इदं चेप रसायनं ॥

न कोतेन यिना सतं सतं कातिप्रियनितं ।

मत्तमं बसती देहेन ह (1) विंदमि रीभसि ।

इति महारसायनविधिः समाप्तः ॥

[H. T. COLLEBROOKE.]

2538.

1248c. Foll. 16, size 9½ in by 3½ in, fairly good Devanāgarī writing of 1777 A.D., nine lines in a page

Mantraratanāḥaṣa, by Viṣṇurāmācārya, pupil of Caturbhujācārya The 13th chapter (of the section) entitled *Kārtavīryamantranirūpana*, containing charms and spells, in the form of prayers addressed to *Kārtavīrya-Arjuna*, king of the Haihaya country, with the view of averting ill-luck of every kind

It begins

अथ सप्रेक्ष्यान् पश्ये कार्त्तवीर्यमनुमानम् ।
यान्मनाराय्य मनुजः साधयेति निनेषितः ॥ १ ॥
रीट्ठी सद्याग्निचैद्राद्या (1) लक्ष्म्यैर्होत्रातिथिक ।
विधिप्रेरेदुशासाद्या निद्रार्थ्येग्नौदुर्भयता ॥ २ ॥
पाशो मायाकुश विष्णुमित्रा यमोस्त्रयोरेव ।
कार्त्तवीर्यमनु रेतो हृदतः प्रणपादिकः ॥ ३ ॥

It ends

श्रीमल्लैः प्रियमाप्नोति परैर्यैर्यो भवेद्भूयः ।
किं परस्तेन सचैव प्राप्नोति साधकोत्तमः ॥ ३१४ ॥
इति श्रीमच्चतुर्नाचायै पराशरौजनिपतिरत्नमन्त्रचक्रोक्त-
खादिताम्रचक्ररत्नमन्त्रमन्त्रमन्त्राचार्यविधिचक्रे मन्त्ररत्नाकरे
कार्त्तवीर्यमन्त्रनिरूपणे त्रयोदशस्कन्धः ॥

[H T COLLEBROOKE]

2589.

1717. Foll 81, 83 and 67, size 9½ in by 4½ in, careless Devanāgarī writing of 1768 A D, ten lines in a page

Saltisamgama tantraraja, a specilegium of abstruse speculations on the transcendent mysteries of Tantric belief, in four *ṭhaṇḍas*, only three of which—viz I, III (or II), and IV, consisting of 20, 20, and 11 *patalas* resp—are, however, contained in the present MS

It begins (with the numbers supplied) श्री-
देवुत्पाच ।

अनादिरूप भूतेषु शशिशेखर शंकर ।
देवाधिपेय विधेय विद्याराय्य भुरेश्वर ॥ १ ॥
निर्जन निराकार निवानन्द गुणकर ।
गुणातोत परात्मस्वरूपीत परात्पर ॥ २ ॥

तत्सं श्रुतं चगत्तर्प स्वावरजगमादिकं ।
श्रुतानि सर्वैतन्त्राणि लक्ष्यकोट्यार्षुदानि च ॥ ३ ॥
तन्त्रार्थवादिनं देवराज रानेश्वर प्रभो ।
तन्त्रराजः श्रुतो देव नानाभेदाद्य संधुताः ॥ ४ ॥
रसायनं श्रुतं देव सिद्धयो विविधाः श्रुताः ।
शक्तिमंगलनामानं तन्त्ररानोत्तमोत्तमं ॥ ५ ॥
सूचितं देव देवेश मन्त्रसिद्धिनिपातने ।
न मयं कथिषं देव संशयं छेदय प्रभो ॥ ६ ॥
चतुःसंकेतं कथुं मन्त्रसाराज्ञोत्तमं ।
तन्त्रं कथय देवेश संप्रदायक्रममागतं ॥ ७ ॥
समर्थं तन्त्रराजमनुदेवराहितं (?) प्रभो ।
संप्रदायप्रसंगानी मार्गदर्शकारकं ।
कस्य (1) सिद्धिप्रदं तच्च कथयस्व मम प्रभो ॥ ८ ॥

शिव उवाच ।

तन्त्रराजः पूर्वमुक्तः संज्ञाप्रकृतमुत्तमः ।
पूर्वार्थमुत्तरार्थे (1) च सार्थद्वयसमन्वितः ॥ ९ ॥
पूर्वार्थं आदिसंज्ञं तु द्वितीयं हादिसंज्ञकं ।
कार्त्तवीर्यं वेद (१. ४) खडादिना हादायवि चतुष्टयं ॥ १० ॥
प्रतिष्ठितं भूतेषु निवस्य च यद्गतां ।
प्रत्यक्षांश्च श्रुतप्रोक्तः परस्परिज्ञः पटलाति च* ॥ ११ ॥
इत्येकस्मिन्मुक्तये संज्ञाप्रकृतं विदुः ।
द्वितीयपरिचितो यच्च गुरुद्वारा (?) भविष्यति ॥ १२ ॥
शक्तिमंगलनामाय श्रीवृहन्नवराम्भजं ।
वेदसङ्गमामुक्तं यद्विवाहकं शुभे ॥ १३ ॥
द्वितीयपरिचितं तच्च सर्वैतन्त्रोत्तमोत्तमं ।
अवादि काला रचितं ताराचक्रं द्वितीयक ॥ १४ ॥
तृतीयं मुन्दरीचक्रं चतुर्थी दिव्यमलका ।
युगे युगे चन्द्रसंख्यं कलौ खड्गचतुष्टयं ॥ १५ ॥
पटुशती वत्सराते तु द्विसप्तशतं शिरे ।
आदिमन्त्रं देवेशि द्वितीयोपाहा रतः शिरे ॥ १६ ॥

I ends

तत्तत्त्वं निहनादेवमुत्पादुषाधेते (1) च यत् ।
त्रयेण सत्यं भवति प्रोक्तमर्षे (1) प्रोक्तापरं निमित्तम् ॥

इति श्रीमदधोष्मन्त्रोपाधारासंज्ञादे शक्तिमंगलतन्त्रराजे प्रथम-
संज्ञे कामधेनोनादियोगे विंश. पटलः समाप्तः ॥

III (?) begins हेयुगच ॥

देवदेव महादेव भक्तानुग्रहकारक ।

खनाद्यतं पराकाशं तथोदे निर्गुणं विभुं ॥ १ ॥

तत्त्वसादान्मया नाथ ज्ञानमागमज्ञासन ।

कालोत्तरे समायाते पुनः पृष्ठं मया विभो ॥ २ ॥

पूर्णभिषेकदीया तु कथं भेदत्वमागता ।

ईश्वर उवाच ॥ ०

It ends

सर्वेतेषु प्रपुक्रन्नादृच सद्योपातो महा(?)मया ।

मन्त्रांतरत्वाल्पितार किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥

इति श्रीकालीकालनवादे पदशांभवरहस्ये उद्गृहीतवीये
शक्तिमगमन्तराज्ञे पट्टिसहस्रे धूमाधतीकीर्तुके संक्षेपविधिर्नाम
विशतिस्तमः पटलः ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥

IV begins हेयुगच ।

देवदेव महादेव सर्वसिद्धिप्रवर्तक ।

तत्त्व ध्रुतं मया सर्वं रहस्यान्निरहस्यकं ।

इदानीं वद देवेश रहस्यं परमं विभो ॥

शिव उवाच ।

रहस्यान्तिरहस्यं च कथं त्वयि निवेद्यतां ।

तथापि तव सन्नत्वा रहस्यमपि कथ्यते ॥

कालो तारा विषमला मुंदरो वगला रमा ।

मातंगिभुजनासिद्धिविद्या(?) च भैरवी तथा ॥ ०

It ends

गोपनीये गोपनीये गोपनीय पुनः पुनः ।

रहस्यान्तिरहस्यं च रहस्यान्तिरहस्यार्थं ॥ १०५ ॥

इति सद्योपातः प्रोक्तः किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥

इति श्रीमद्द्योभ्यमहोपातारासवादे शारामूले ब्रह्मनातिवर्षने
रक्षादशः पटलः ११ समाप्तः ॥ अन्तः ११५ ॥

Of Raj Mitra, Notices, 1, p 229, Bil Cat,
p 603, where *Ihanda I* is said to consist of
20, II of 65, III of 19, IV of 11 chapters
The opening and concluding couplets of the
former MS agree with those of the present
one [H T COLEBROOKE]

2590.

1412b Foll 16, size 12½ in by 4½ in,
fair Bengali handwriting of about 1750 A.D.,
twelve lines in a page

Paratantra, or *Karairayaga*, a series of
revelations regarding the occult science of
Tantric worship, in the form of a dialogue
between *Ihara* and *Devi*. Very incorrect

Whether the title *Kululakrama* refers only
to the last section of this treatise, or whether
it belongs to the whole, as that of a section
of a larger work, is not clear

It begins

पटुसिद्धि(?) विद्वत्समाकीर्णं श्रमशाने करपोरक(?) के।

तत्र चोदयता सर्वं महाभजान(कलोल O) हूँकृते ॥

निर्वर्तते महाराज्योगे (निर्वर्तितमहाचक्रो योमे C) त्रिद
[श्रमानरे ।

महापुन्द्रे महास्थाने गण्डाकिनि(महास्फाटिकाकिनीगण
[O]याचिते ॥

पाशाद्या(प्रसाद्या C) मातराद्याही क्षेपेण(?) भैरवाभ्यः ।
गणेशो (?) आ C) वदुकाः विद्या मातुषक्रे तु मालके
[मेलके C) ॥

श्रीनाथादिगणाः [सर्वे] चौरनाथापराजिते ।

सिद्धिनाथारकाशेन सतोमितकुलेभ्यरे ॥

सर्वभूषां पटित्य सानन्दोत्तासमानता ।

श्रीचक्रे स्म स्थितं देव पृथक् कुलमुन्दरी ॥

श्रीदेयुगच ।

सर्वेधातोत्तरं(श्रीचोदय C) ज्ञानं त्वमनादाधुतं मया ।

यामलाहकपूर्वे तु तन्वाख्यनेकपानि च ॥

शिरस्येदं बहुधा महामन्यामपहं(?) ।

मालात्रयं च चकार मायारभ्यामिहामत ॥

चतुर्विधैतैस्त्वयुदा(?) सौ विधारिता ।

इदानीं अगमो जातो तवैव रचनान्नभो ॥

यथा सा परमा शक्तिर्नि द्वितीया परेश्वरी ।

यथा शक्तिर्भैरवाया विष्णु व्याप्त्य परमिता ॥

नादिर्मेधा न चाना तु यथा सर्वं प्रयते ।

तपोज्ञानं द्वितीया च त्रये क्लृप्तमहाउर्ध्वे ॥

यथा सर्वोपदे विष्णवेका चैतोन्यपुनिता ।

रत्नैव तथा(?) ब्राह्मोपडाष्टयं कथं प्रभो h

षट्सिंहासनगा देवो नायिका यद् प्रकरोतिता ।

षडाष्टायविनिजा चैदेका सा यस्या कथं ॥

अभिवा याव भिवा च त्वे चेदेव जगत्यभो ।

कथमेवापरा शक्तिविभिवा परमेश्वरी ॥ ०

श्रीसदाशिव उवाच ।

मयि प्रियतमे देवि निशामय पदमि ते ।

गुण मुदतमे दिव्यमकथ्ये कथयामि ते ॥

तव चेतामयव्यानि रहस्ये कीलिकाय वै ।

तं नमस्कृत्य पस्यामि विष्णुनाथा जगन्मयी ॥

भारवणो महानाथो प्रकृतिं विशङ्कषिषी ।

एकापरा परा शक्तिं प्रकृतिर्विश्वमोहिनी ॥

विश्वविमोहिनी सा च पेशणी च प्रकौतिता ।

धारणाज्ञानोत्साहुः पालनो परमेश्वरी ॥

त्रैलोक्यमोहनाम्नायायुता सा प्रकृतिः स्मृता ।

विश्वसत्कारणात्ता तु येषां तु प्रकौतिता ॥ ०

इति श्रीपुण्डरीकपूर्वशास्त्र [५ ॥ C] fol 26, इति
परातन्त्रे विष्णेश्वरीदक्षिणाष्टाव [२ ॥ C] fol 86, इति ०

पश्चिमसिंहसूत्रे (पश्चिमशास्त्रकुञ्जिकादेशे ॥ ३ ॥ C) fol 4a,

इति परातन्त्रे उक्तराष्ट्राय कालिकाग्रम् (कालीग्रम् ॥ ३ ॥ C)

fol 4b, इति परातन्त्रे श्रीविष्णाकथ्याष्टाव (कथ्याष्टावविष्णु

रमुन्दरी ॥ ५ ॥ C) fol 6b, इति श्रीमहाद्योतसि शिष्यवेदे

करवीरहायोगे परातन्त्रे (परातन्त्रग्रन्थे C) द्वादशाष्टावठिकायां

पञ्चाष्टावभेदसूच ॥ ६ ॥ १b इति श्रीमहाद्योतसि शिष्ये

करवीरयोगे परातन्त्रे (परातन्त्रग्रन्थे C) द्वादशाष्टावठिकायां

कालीग्रमनिर्यसूच fol 11a, इति श्रीमहाद्योतसि शिष्ये

करवीरयोगे परातन्त्रे (परातन्त्रग्रन्थे C) पञ्चमनिर्यसूच 12a

It ends

चिद्विज्ञा बहुधा ज्ञाना तानाभेदसमाधिना ।

एका सा बहुरुपा च जानीयाद्विषयबलुपा ॥

स एव सापका ज्ञेय निश्चिन्तनस्य भावन ।

अनुष्ठानतः सर्वं निश्चिन्तनाभागे भवेद्भूय ॥

इति श्रीमहाद्योतसि (इति श्रीद्योतसि C) शिष्यवेदे
महाकरपौराण्य परातन्त्रे कालीकुलग्रन्थ समाप्त ॥

On the back of the last leaf the treatise is called *Karaviratantṛaivaluṛma*

The Cambridge Library possesses another MS of this work (Add 1477, 39 leaves, the second of which is, however, wanting) from which Profs. Aufrecht and Cowell have kindly supplied the various readings noted above

[H T COLEBROOKE]

2591.

1102c. Fol. 41, size 12½ in by 1½ in, indifferent Devanagari writing of 180½ A.D., eleven lines in a page

Rahasyaśrauta, a manual of Tantric worship, in 16 chapters (*patala*), compiled, under orders of Jayacandra Narendra of Trigarta (Lahore), by Yamamala, pupil of Hridayananda. The MSS (esp the second) are rather incorrect

It begins (somewhat corrected) श्रीपद्मेष्टतानै नमो नमः ॥

मुपाकारेण निर्वर्तते कठिनोऽसदाशिवम् ।

नवीननलदृश्यामी विष्णेश्वरनमो नमः ॥ १ ॥

नमामि ज्ञालपो देवो कालपाशनिर्जृन्तरी ।

ब्रह्मेश्वरिण्युनमिता द्विप्रसिद्धिप्रदायिनी ॥ २ ॥

मुने च हृदयानन्दं सर्वेश्वरान्विताम् ।

शिवरूपं यतो निसं संज्ञायां विदधातु न ॥ ३ ॥

सर्वभट्टनरेन्द्रस्य चित्तेश्वरस्य चाग्रया ।

विदुषां साधकानां च प्रीत्यै यन्मालिना ॥ ४ ॥

निश्चिन्तयन् सदा तेषां पशुनां च विप्रप्रदं (!) ।

श्रीरहस्यामयी यथस्तव्यते वरसो मया ॥ ५ ॥

समग्रस्य सततं च विदुषां यन्मालिना ।

भयचूडामक्षि ज्ञाना तन्चूडामक्षि तया ॥ ६ ॥

कुलचूडामक्षि चैव ज्ञाना तन्चूडामक्षि ।

कुलचूडामक्षि योरतः समयाचारमुत्तमं ॥ ७ ॥

गोपयन्मन्त्रसूक्तं च नीलतत्र ततः परं ।

एकपौरा समालोका तस्यामि च भैरवं ॥ ८ ॥

अनेपो च मत्तं ज्ञाना सापकानां हिताय च ।

गुरुकर्मविधानं च भावयन् विविधस्तथा ॥ ९ ॥

कुमारोपून चैव कुलाचारस्तत्र परं ।

पौत्रपूजाविधिश्चैव निश्चयीसाधनं ततः ॥ १० ॥

पाह्ये यन्मत्तं चैव द्विपदोऽनस्मृतिस्ततः ।

पुण्यपात्रकर्मण्यैव वलिदानविधिततः ॥ ११ ॥

इत्यादिनिर्हस्यं च साधनं सर्वसिद्धिं ।

विष्णुविधातुं चैव सततं योगविधिस्तथा ॥ १२ ॥

योगश्चैव यथान्यायं यथैव अभिलष्यते मया ।

एनं निश्चयं या मत्तं कुर्वते साधनं सदा ॥ १३ ॥

शकरस्य प्रतिष्ठाया तस्य सिद्धिं करो स्थिता ।

दत्तो गुरुक्रम घस्ये यथावदनुपूर्वश ॥ १३ ॥

तदुक्तं भातचूडामयी । °

1 *Gurumarga*, fol 1b, 2 *bharanumaya*, fol 8a, 3 *Samarilatalpa*, fol 9b 4 *Samaya* cara, fol 10a, 5 *pathapugi*, fol 10b, 6 *ni* sithapupupaddhati, fol 11a, 7 *pindaramala* pupupaddhati, fol 22a, 8 *draupadisamskriti*, fol 28b, 9 *channidipatala*, fol 28b, 10 *pura* scaryakrama, fol 35a, 11 *balidanavidhi*, fol 36b, 12 *vibhutidharanavidhi*, fol 37b, 13 *antary* gavidhi, fol 39a, 14 *yogazaranam*, fol 39b, 15 *rahasyoktadrayasodhanavidhanam*, ends

अनंतर श्रीपात्र गृहीत्वा प्रातिपद्यम् । तथैव च तल्लेखे ईशस्वरूपमात्मन स्तुतयाम् (!) हरिमोडे ॥ °

इति श्रीवचनात्वाचार्यश्रीरहस्योक्तद्रव्यसोधनविधान पचदश पटल ॥ This colophon has caused the alter native title of *Dravyasodhana* being wrongly ascribed to the whole work

The colophons usually run thus इति श्री वचनात्वाचार्यसंगृहीते रहस्याद्यैः °

[H T COLEBROOKE]

2592

581d Foll ००, size 12½ in by 4½ in, fairly written in Devanagari by several hands, in 1800 A D, eleven lines in a page

The same work Both MSS seem to have been transcribed from the same original

[H T COLEBROOKE]

2593, 2594

705, 706 Foll 1-150, 161-293, size 16½ in by 4½ in, clear Bengali handwriting of about 1700 A D, nine lines in a page

Sucralasya, an extensive work on Siva worship : The complete work consists of 12 parts (*amsa*), only one of which, the seventh, is contained in these volumes

It begins चपय कुरु ।

मूत वेदाधैतल्लव शिवध्यानपरायण ।

मुक्त्युपायं वदास्मभ्य कृपालो मुनिमन्त्रम् ॥

कं मेव्यं सर्वदेवेभ्यु को वा भयो मनुः सदा ।

स्याद्वयं कुत्र वा नित्यं किं वा सर्वाधिपतिपथक ॥

मूत उवाच ।

धनान्मन्त्रान्महे नूनमनन्तराणां मुनिन ।

यनाशिनो यनावासाद्यस्मभ्यूनकल्पयाम् ॥

भवद्भिः सर्ववेदाधैतल्लवज्ञानमन्त्रलये ।

परायणरतः अयं सर्वदा पूज्यते धिया ॥

भवद्भिः सर्ववेदाधैतल्लवज्ञानं यथापि ।

त्रयापि किंचिद्विद्यापि यथा ज्ञातं मया तथा ॥

पुरा कैलाशशिखरे सुखासीन भगवन्मु ।

वेदान्तवेद्यवीशान शङ्करं लोकशङ्करम् ॥

विद्यतश्चपय देवं विद्यतोमुक्तमनस्य ।

विद्यतोषाङ्गुलीनां विद्यतः पादमोक्षरं ॥

निष्कलं निर्गुणं शान्तं निरुपघ्ननमयः ।

निष्प्रपञ्चं निराकारं निर्द्वन्द्वं निरुपाधिकम् ॥

शयं प्रसन्नवदनं सर्वमन्त्रमभूषितम् ।

गीतोभूषितवाग्वान् श्रद्धाविष्णवादिनेषु ॥

छात्रमेयवन्मन्त्रस्थितिसंहारकारण ।

क्षोभमूर्धनगिनयनं सोमार्पकतोलरं ॥

वित्त्वचन्दनलिङ्गाङ्गं नरवित्त्वद्वलम्बितम् ।

व्याघ्रचर्मपरोधानमनन्तोलुरविप्रभम् ॥

नागनाभिरुपाकीर्णं किरोदकदकावृतम् ।

दयामुपाङ्गुलवर्णं वरदा (रं दो) भयपाणिनम् ॥

निवसतोपपूर्वोद्गुह्यमालिङ्गितप्रियम् ।

विलोकातोऽनं संतुष्टं परमं साधनीश्वरम् ॥

मत्वा कृताधैतान्तरं प्रविशय सदाशिवम् ।

यमस्तु सर्वलोकानां मुक्त्युपायं कृतामृतम् ॥

विद्येश्वर महादेव विष्णुप्रसादिपदिता ।

देवानां मानवानां च किं मोक्षस्यास्ति मायनम् ॥

अथ नामान्यन्तरानि सन्ति यद्यपि शङ्कर ।

अप्यापि ज्ञानि भव्यानि न ज्ञापने मया पुनः ॥

प्रियापि शिवनमस्तु न वेदेति शिव यद्यपि ।

अप्यापि कानि रम्याणि त्रेमु शिवनमस्तु ते ॥

तानि सर्वार्थदान्यद्य कृपया यन्मूर्तिर्हसि ।
 यन्नामस्मरणादेव दृष्टो मुच्यते पातके ॥
 रसनारससारज्ञा त्वन्नामामृतधापिनी ।
 यस्यास्ति स पुमान्यो मान्यो समनुसैरपि ॥
 जन्मान्तरसहस्रेषु तमे यदि तपस्तदा ।
 त्वन्नामस्मरणायत्रं पितृ जन्तो ब्रूनायते ॥
 महेशनामामृतदिव्यधारापरिष्कृताद्गोदरमध्यगोपि ।
 न शोकमाप्नोति मरो पतो हंसरक्षितो यद्दिग्गत शिषेन ॥
 यतो धिर्भूतकयचा शिवनामास्त्रपाणय ।
 यन्नारो समुरातोकीक्षुमुपे पुरा मुदा ॥
 ब्रह्महत्यासहस्राणि सम्यक्कृत्वापि सुकृप ।
 शिषेति नाम पिबल ध्रुवा मोघं गात्रं पुरा ॥
 ये ते जप प्रमया शुद्धा शिवनामामुद्राशना ।
 इन्द्राद्यैर्चितपादात्ता वसन्ति शिवसन्निधौ ॥
 शिवनामैव संसारमहारोगीयशामक ।
 नाम्यस्तसारोगस्य ज्ञानक दूदयते मया ॥
 शिष शङ्कर विघ्नेश महादेवेति यन्मया ।
 पूर्वमुच्चरित मुक्ते जपक्षेनाभयन्मया ॥
 शङ्करेण महेशेति नाम दिव्य महावने ।
 पुरा श्रुत पिशाचेन तद्बललात मोचित ॥
 सप्तसहस्रेदानसारभूतं शिषप्रदं ।
 शिषनामामृत दिव्य वैद्य सर्वार्थसाधक ॥
 ये संज्ञत शङ्करमादरेण मन सर्वोनासनमनिविष्टा ।
 ध्यायन्ति शम्भु कारुणानुपक्रान्त एव धन्या शिषसन्ताप्य ।
 शिषनामामृतपुष्टरसना शिषपूजका ।
 शिषध्यानरता नित्य सन्नि धन्या छविःश्रुति ॥
 इत्युक्त्वा वैषमनाज्ज प्रक्षिपत्य पुन शिषं ।
 कुमार पाश्चेतस्तस्यै नमसूषा कृताञ्जलि ॥
 सत उवाच ।
 कुमारोद्योदितां पात्रं सर्वैलोकहितावहो ।
 धुन्वा प्रसन्नवदनस्तुवाच यदाशिव ॥
 शिर उवाच ।
 आपु आपु कुमाराद्य सम्यक पृष्टं त्वयापुना ।
 यदिदानीं त्वया पृष्टं तद्वक्ष्ये नृणु शार्दरं ॥
 एषमेव पुरा गीषा पृष्टं काश्यामहं सदा ।
 यमास्याहं मया सम्यक् सचर्मा शोधसाधनं ॥
 दिव्यान्मननानामानि सन्ति तन्मध्यगै चरं ।
 यशोभरसहस्रं तु नास्तीं शिषतरे मम ॥

एकैकमेव तन्मध्ये नाम सर्वार्थसाधकं ।
 मयापि नास्तीं यवेषां कलं वक्रु न शक्यते ॥
 त्रिलाद्यतैर्विस्तृप्ते कमले कोमलेनैव ।
 पूजयिष्यति मां भक्त्या यस्त्वेतद्वामतंसया ॥
 स पापेभ्य संसृतेषु मुच्यते नात्र संशयः ।
 ततो ममानिक्तं याति पुनरापुनितुल्यं ॥ ०

The *saptamamta*, according to a MS in R. J. Mitra's Notices, 1, p 123, consists of 29 *adhyaayas*. The present MS, however, terminates abruptly in the 25th *adhyaaya*, and the colophon of some of the others also is wanting.

I इति श्रीशिवरहस्ये सप्तमोऽंशे स्कन्दसाधिविषयादे मुख्य शिषसहस्रनामकथनं नाम प्रथमोऽध्यायः ॥ fol 10L

II beg चरुपय कपु ।

त्वत्प्रसादाद्वै मृत निव्यापा स्तो न सशयः ।
 धन्या कृतास्तया नूनं सत्कथाप्रवणाद्वै ॥

Col इति श्रीवगीरोमवादे काशीमाहात्म्ये काशीप्रज्ञाना नाम द्वितीयोऽध्यायः ॥ fol 14a

III beg पार्वत्युवाच ।

देवोत्तमासिलाराम्य विघ्नेश शिष पिप्रग ।
 श्रुता बुधकथा मया त्वत्प्रसादान्नोहरा ॥
 त्वन्मुखाभोजयितुमर्हस्यपुनरसं पुन ।
 मन्त्रेष्टुच्छरीको ॥ पातुमिच्छति शङ्कर ॥

Col इति श्रीवगीरोमवादे काशीमाहात्म्ये तृतीयोऽध्यायः ॥ fol 18b

IV beg श्रीशिव उवाच ।

कथामनो प्रपश्ये हं नृणु शार्दरमिदं ।
 यत्कथाप्रवणादेव मयो मुच्यते पातके ॥
 शिवस्थानात्यन्तेकानि सन्ति काश्यां वरानसे ।
 तेषां सत्या भया सम्यक्कृतुमेव न शक्यते ॥

Col इति श्रीवगीरोमवादे काशीमाहात्म्ये चतुर्थोऽध्यायः ॥ fol 23a

V beg श्रीपार्वत्युवाच ।

महेशासितदेवेश काशीयासर्तितैरे ।
 प्रवहं विपतं काश्यां किं कर्तव्यं यद् भयो ॥

Col इति काशीमाहात्म्ये काशीयामनियमविधिप्रकरणं ॥ fol 29a

XXIII beg fol 216b शिव उवाच ।

शिवे वृद्धाचल नाम शेषमस्ति मदात्मक ।

तस्य स्मरणमात्रेण मुच्यते पापकोटिभिः ॥

Col इति ० वृद्धाचलमहिमानुबन्धनं ०

XXIV beg fol 248b शिव उवाच ।

चिदहाराभिष होत्र शिवशेषमनुत्तम ।

तदप्येक मम स्थान मम प्रियकर शिवे ॥

Col इति श्रीशिवरहस्ये सप्तमोऽंशे शिवरीरोक्षवादे नाम चतुविंशोऽध्यायः ॥

XXV beg fol 189a श्रीशिव उवाच ।

परम तं नृत्तमानन्दं (?) सुराक्षो शोभने ततः ।

द्युमात्रमभूद्राचिररूपोऽस्फुटितमनः ॥

The MS ends (in the middle of the page) श्रीशोषाच ।

इत्युक्त पञ्चमः श्रुत्वा ज्ञेयः सत्वरं तदा ।

शङ्करं पूजयामास भ -

On the different sections of the complete work see Burnell, Tanjore MSS, p 208

[H T COLEBROOK]

2595.

2798b Foll 26, size 10½ in by 6½ in (European fashion), enroless, modern Devanagari writing, 20-28 lines in a page

Pratyogaratna ikara, or Bhaktatratnasantoshak (?), a treatise on Tantric worship, by Premasūtra, son of Umjāta. Apparently incomplete. Very incorrect

It begins (somewhat corrected) श्रीकान्तवीर्यशिरःशिव नमः ॥

इदं श्रुत्वा नृपमानुजस्य मतिमुक्तं विधातुमोहे च ।

यदे पदे वंद्यं चरन्नापमुच्यते नृपकर्मणि ॥ १ ॥

चण्डो न चरन्नाकर्ण्यते नृपकर्मणि (१ ० ११)

नृगिर्यसाचरितोवा[—?] (मदीया) ।

प्रयोगात्मकानां नाच शिवं

इति सप्तमोऽध्यायः समाप्तः शिवशिव ॥ २ ॥

श्रीकान्तवीर्यशिरःशिवशिव नमः ॥

एतन्मिमांसकमोक्षसंन्यासनाम ।

रामाचरं भगवन्मन्त्रं वृद्धः ।

मिमांसकं नमः शिवशिवं वन्द्याच ॥ ३ ॥

कवचोपयोगि सर्वं नित्यं तेनैविकं काम्य ।

समाप्तः प्रयोगात्मकानां नाम नृपकर्मणि ॥ ३१ ॥ ० ६ ॥

ब्रह्मचर्या[?] राजप्राज्ञभक्तान्

भूयो भूयः प्राप्नुहि प्राप्नुहि ॥

सर्वान्ते यमाच्यवाचो विरुद्ध

ब्रह्मचर्यं मुक्तिरुपा हि ततः ॥ ३ ॥

यमिन्नाद्यरमप्रहस्योत्तरार्धे नारायण श्रीरामप्राज्ञभक्तान् जदसक(?) दशक) च स्मृता दशदिने शयनादस्वापनापादस्य पूर्व विन्यासं कृत्वा ०

The MS contains the following 9 chapters (ratna) — I *Nityapratihā nityaratna*, fol 1b, II *nityatantarasnanaratna*, fol 5b, III *nityasandhyaratna*, fol 7a, IV *nityapūrnatarjāna*, fol 8a, V *samsthāradirratna*, fol 11a, VI *nityapūrnabhūtasuddhyadiratna*, fol 13a, VII *nityapūrnamatrī anyasaratna*, fol 15b, VIII *nityapūrnamantrānyasaratna*, fol 21b, IX *nityāntaryagaratna*

It ends

समाप्तं देव देवेश शिवशिव भगवन् ज्ञेयः ।

गृहाय मानसं ध्यानं यथावत्प्रतिपादितं ॥

इति श्रीकान्तवीर्यशिरःशिवशिव पदे पदेदिनि संक्षेपः ॥

श्रीमहीयस्मार्तवीर्यशिरःशिवशिवपदे पदे पदेदिनि संक्षेपः ॥ श्रीमहीयस्मार्तवीर्यशिरःशिवशिवपदे पदे पदेदिनि संक्षेपः ॥

Then follow four more lines, apparently the beginning of a new chapter ततश्च श्रीशिवशिवपदे पदे पदेदिनि संक्षेपः ॥ and terminating abruptly अर्थात् विधीयते कृत्वा तद्विधिः यद्विधिः ॥

The same colophon, *mutatis mutandis*, occurs at the end of each chapter

Without other copies, this MS is of little use

See Aufrecht, Cat. Cat., p. 7. Premasūtra (son of Umjāta), who, however, most of the titles of separate treatises given seem to be merely chapters of the present work

[Coll. of Lord William]

2596.

1248a. Foll 121, size 9½ in by 3½ in, fairly good Devanagari writing of 1790 A.D., nine lines in a page

Tarabhaṭṭisudharnaṇa, a digest of directions for the worship of the goddess *Tara*, or *Tarini*, compiled by *Araśimha* (or *Aśimha*) *Thālūra Mahopadhyaya Tarangas V-VIII*, each paged separately.

V *Taranyārcanarīdhī*, foll 74, treating of purificatory rites and formulas in constant use in devotional practices, begins *अथ निर्वहवि* ॥ कुलचूडानपी ॥

साधकं प्रातरुपायं कुलवृष्य प्रणम्य च ।

मूलादिं प्रहरंतीं कुलं ध्यात्वा गुरुं स्मरेत् ॥

कुलचूडा ॥ रुद्रपादले । °

Foll 66b-71a contains formulas of invocation to *Tara* under 1000 different names or epithets

The copyist's date is *श्रीगणेशाय नमः १० गुरी मरत १८३९* ॥

VI (?) foll 11, deals chiefly with the rites of initiation for novices. It is only in this chapter, when describing the selection of a young girl to be enthroned and worshipped as the substitute of the goddess, that the author verges slightly on the objectionable practices of *Tantric* worship

It begins *अथ ब्राह्मणादिक्रमोपदेशे तदा विवर्तमानं तदुपादिष्येत् तदा प्रवर्तमानं प्रथमं गुणं गुरुपाथं सप्तमं विवर्तयेत्* ॥

VII *Namitāvalī*, foll 21, treating of the festivals recurring with the seasons, begins *अथ नैमित्तिकं सप्तवर्तयेत्* ॥

निर्वहं नैमित्तिकं काम्यं साधयेत् पूर्वपूर्वतः ।

अथवा चित्रवेदिनं कुप्यतामस्तरेषां ॥

VIII *Purascaramāṭhī*, foll 10, treating

of preliminary rites to be observed begins *अथ पुरश्चरं । वापरीयसंहितायां । साधनं मूलमवश्यं पुरश्चरमुच्यते ॥ °*

Colophon इति श्रीमहामहोपाध्यायशुक्राचार्यनिर्मिते चित्रे ताराभक्तिमुपाख्येने अमलतरंग ॥

The following authorities are cited *Agastyasamhitā*, foll 9b, 111b, 114b, *Uddisa*, foll 22a 49a, *Uttaratāntra*, foll 11b, 12b, 17a, etc., *Umamahēśvarasamīda*, fol 62a, *Ekavīratāntra*, foll 19a, 107b, *Kalasa* (some formulas), fol 37b, *Kalikāsara* (? *stara*), fol 7a, *Kalikodhara*, fol 110b, *Kalikālpā*, foll 50b, 51a, *Keldāntra*, foll 13a, 36b 119a; *Kubjikātāntra*, fol 64a, *Kumārīkalpa*, foll 6a, 11a 12a, etc., *Kumārītāntra*, foll 10b, 16b, 30b, etc., *Kulacudamāni*, foll. 1b, 3a, 5b, etc., *Kulamulacāturo*, foll 60a, 107b, *Kulamrta*, foll 61a, 77a, 82b, *Kulamritadipitā*, fol 81b, *Kulārṇava*, foll 11a, 14a, 16b, *Kulacātara*, foll 24b, 25a, *Kulodghāṭa*, foll 50b, 51a, 52a, *Kaulaṇīya*, fol 36b, *Kṛtyasara*, fol 36b, *Gandharītāntra*, foll 4a, 47a, *Gatamiya*, foll 7a, b, 8a, etc. (*Gautamiya*, fol 24b, cf *Vaishnavag*), *Goraśhasamhitā*, fol 14a, *Gauriyamālā*, fol 31a, *Candraśītha*, foll 119b, 120b, *Candriśa*, fol 51a, *Jānananāsa*, foll 14b, 44b, 51b, etc., *Jānanonnanāsa*, fol 20b, *Dumara*, fol 50b, *Tattvācintamani*, fol. 2b, *Tattvasīrasamhitā*, foll 9a, 10a, *Tantracudamāni*, fol 19a, b, *Tantravilāsa*, fol 63b, *Tantrarāja*, fol 7b, *Tantravajottara* fol 8b, *Tantrāliṇī*, fol 52a, *Tantrasellāra*, fol 118b, *Tirakavāṇīya*, fol 20a, *Tururāśayārīṭhī*, fol 11a, *Tarānara*, foll 32a, b, 51b, 107b, *Tīrojanīśad*, fol 17b, *Tarānīśa* (*śloka*), foll 57b, 58a, *Tripurānara*, fol 1a, *Trisaktīāntra*, fol 1a, *Trīśīlīrīṭhā*, foll 10a, 25a, 35b, etc., *Dakṣiṇāmūrtisamhitā*, foll 11, 101, 11b, *Dipitā*, fol 51a, b, *Durgamīṭhī*, foll 77b, 82b, 110b, *Varāratīśāstra*, fol 41a,

Naradapañcātra, foll 3a, 5a, etc., *Naradiya*, fol 64b, *Nilatantra*, foll 3a, 4a, 8a, etc., *Nṛsimhakaṇṭha*, fol 50b, *Padyavahiniya* [चण्डिका नामिकायां तु न्यासः नयेव समतः 1], fol 24a, *Puṣkaraśāstrīya*, foll 51a, 52b, 65b, etc., *Pushpamala*, fol 36a, *Pushpadhyaya*, fol 36a, *Prapañcasara*, foll 50b, 52a, *Prathamatantra*, fol 109a, *Phetṭarīya*, foll 11a, 14a, 19a, etc. (tantra, foll 9a, 23b, etc.), *Phetṭarīya*, fol 10a, *Phoraviya*, foll 11a, 12b, 21a, etc., *Brahmayamala*, foll 13b, 103b, *Brahmasaṃhitā*, foll 18b, 48b, *Bhavarūpamānī*, fol 14a, 34b, 36b, etc., *Bhavanirṇaya*, fol 45a, *Bhavaratantra*, foll 6a, 11a, 12a, *Mateyasukta*, foll 36a, 87b, *Mantracūḍamānī*, fol 12b, 47a, *Mantratantrapraśāsa*, foll 23b, 24a, 51a, etc., *Mantradevapraśāsa*, fol 120b, *Mantramūlīya*, fol 50b, 90b, *Mahākāpilaṇḍikā*, fol 113b, *Mahāśāstrīya*, fol 14b, 89b, 90a, etc. (often *Mahā*), *Mahānāratantra*, fol 41a, *Menasollāsa*, fol 56a, *Malintantra*, fol 3b, 7b, 8a, etc., *Mundamala*, fol 31a, 35a, 36b, etc., *Yamala*, fol 3a, etc., *Yogintantra*, fol 29b, 32a, 61b, etc., *Ratnasāgara*, fol 11a, *Rīgharābhāṣya*, fol 57a, *Rudrayamala*, fol 1b, etc. (*Turibhūtasūdhāprāraṇa* of R), fol 21a, *Jaghnātā*, fol 14b, *Vāṇīratundakalpa*, fol 118b, *Vasīkṭhasaṃhitā*, foll 4a, 9a, etc., *Vijayāsāstrīya*, foll 107b, 113b, *Varāṣatantra*, fol 13b, 20b, *Vijayāśāstrīya*, fol 15b, *Vimalatantra*, fol 55b, *Visudhīśāstrīya*, fol 2b, 16b, *Vīraśāstrīya*, fol 14a, *Vīroḥṣamānī*, fol 1b, 2a, 3a, etc., *Vīratantṛa*, fol 21a, *Vāsāṃjāyanasaṃhitā*, fol 108a, b, *Vāṣṇavā Gotamīya*, fol 21a, *Vāṣṇavāśāstrīya*, fol 19a, *Sīradī*, fol 22f, 23a, b, etc., *Sīradīśāstrīya*, fol 56f, 61a, 81a, 82a, *Sīradīśāstrīya*, fol 3b, *Sāṅgīyamānī*, fol 11a, *Samayācāra*, fol 11f, 17a, 31a, etc., *Samayācāra*, fol 6a, *Sara*

saṃgraha, foll 29b, 30b, 32b, etc., *Siddhasaṃhitā*, fol 30a, 32b, *Siddhāntasāṃhitā*, fol 81a, *Siddhāntatantra*, fol 118a, *Siddhāntasāṃhitā*, fol 32a, *Sūta* (? *Sūta*) *gītārāṇa*, fol 48a, *Suendrasaṃhitā*, fol 2a, 107b, *Somabhūjagāṇī*, fol 55a, *Sautrāntatantra*, fol 31a, *Svatantra*, fol 8b, 20b, *Svatantra*, fol 6a, 12b, *Hamsapāramitātantra*, fol 73b, *Haragaurīsāṃhitā*, fol 10b, 19a, 35b (*Kulasarvasaṃgrahāṇamāstōtra* of H), fol 78a, *Homāṅgaurūpana*, fol 115a

[H T COLEBROOKE]

2597.

231 Foll 103, five of which (47-51) are wanting, size 14½ in by 4½ in, good, modern Nepalese handwriting, nine lines in a page

Syamarahasya, a compendium of Tantric worship, in 22 chapters (*pariccheda*), compiled from various sources, by Pāṇananda paramahansa [A]

It begins

देवीं दानपदेन्दुर्वेदिनषहानुमूलयतीं शिवां
ब्रह्मानन्दहेमवतींलिङ्गिणि भशोभितांदिष्टया ।
नत्वा श्रीगुरुपादपद्मपरामोदानुतांशान्निषत् ।
धूषणानन्दमुपलयेति विवर्णा उपानाहस्याभिधि ॥

खतं घोरतश्च तश्च फेकारिणी तया* ।
कालिकाकुलस्यैव कालोत्तं च दामल ॥

कुलधूमागिं चैव कुमारीतमेव† च ।
कुलधूमे तया कालोत्तं चैव भेरवतश्च ॥

कालिकाकुलस्यैव तया भेरवतश्च ।
गुरुणा च मतं ज्ञात्वा साधकानां तया मतं ।

गुरुमुदस्यधारायै यस्यासि मोक्षकारिणी ।

गुरुं स्वतरे । °

* कुमारीतमेव च R

† कुमारीतमेव ° B

I *Agastya-nirayana*, fol 16a II *antarya-janavarana*, fol 18a, III *sudhakulavācā niraya*, fol 36b, IV *rahasyamala* (consisting of *Kalikālpe lalitalavacam*, B, fol 19a, *Rudrayamala uttaraṅtantra kaliprasthāpe kalabhairava samāde śrī dakṣiṇa kalikalavacam*, fol 53a, *Śrī virupakṣavarāṇam śrī alikālavacam*, fol 55b, *Bhairavatantra kalikalpe śrī alikālavacam*, fol 57a, *Kalipurāṇa trīlokyamānāṇam nama lalitalavacam*, fol 57b, *Kalīkulasārasīe māla kalī śrī dakṣiṇakalī nama sahasrastārajam*, fol 68a, *Rudrayamalatantra śrī jamastotram*, fol 69a, *śrī mahakālikāvatāra śrī kalīstotram*, fol 71a, *śrī alikācatuhṣṭīstotram*, fol 72a), V *mantrasiddhirthavarana* (B, fol 72a), VI *mantrabhedavarana A*, fol 53a, VII *Kālī tattakāthana*, fol 54a, VIII *puruṣarūpa dhanavarana*, fol 58a, IX *viryamocana*, fol 62a, X. *sumanyasā dhana*, fol 61a, XI *purascaranāyātrekhamantrasiddhyupaya*, fol 65b XII *pīṭhajanāniraya*, fol 67b, XIII *kūṭa curāniraya*, fol 70b, XIV *mahālakṣma varnana*, fol 78b, XV *purascaranasprakuraṇ tarāniraya*, fol 81b, XVI *homāṇḍanarmasā niraya*, fol 85a, XVII *retalāsiddhirniraya*, fol 81a, XVIII *paripakṣaphalavarana*, fol 90a, XIX *tantrabhedavarana*, fol 97a, XX *sarvādrādhikarāna*, fol 100a, XXI *rahasya mālasamākaravarānana*, fol 100b, XXII ends

नीलांगुली मणिमयी च करेयु वीणा
मुद्रा च पात्रमप्यूर्ध्वमुखं दधाना ।
उद्यममूर्ध्वमुखं हस्तविनामनाहं
नीला भवामि हृदयेन सरस्वतीं तौ ॥
लघनेकं जपेद्विंशं दशोत्तमस्त्रितयलै ।
नियतं च महाविद्या* श्रीजाट्या परिबल्यये ।
प्रातःपूजापुच्छया मर्वनीलसम भवेत् ॥ ०

See Raj Mitra, Notices, II, p 43

[B H Houssov]

* त्रैलोक्यमहाविद्या B

2598.

67 Foll 133, size 10½ in by 4½ in well written, in Devanagari, nine lines in a page

Syamarahasya In this (not very correct) copy [B] the introductory couplets are preceded by a *stotra* of eight stanzas, commencing

श्रीगोहपां कूरयुपां मितपलां

देवेदेवां ध्येयदातां दनुनेष्टे ।

नीलांगुलीमणिमयीं निरिण्डी (1)

कालीं कालोत्तमनीलां कलमान् ॥ १ ॥

With the following additional couplet and colophon

एतन्मात्रं श्रीकृष्णमयदत्तको

सहा मया मायति मूर्ध्निमलेह ।

काली सद्यः कालपुराणमुदहृष्टि

तस्य दातुं त्रिषति लब्धं तपसा ॥ २ ॥

इति श्रीमहादेवशेखरभट्टाकानन्दपुत्रविरचित श्रीकाली
मन्त्रमयपञ्चकस्तोत्रं समाप्तम् ॥

Then follow the introductory *ślohas* as above

The MS is dated सप्त १५६१ मार्गशीर्मासे कृष्ण
पक्षे ३ पुष्याक्षरे लिखिते शिवप्रसादो ब्राह्मणेन ॥

[H T COLFERPOORE]

2599

1534 Foll 56, size 11 in by 3½ in, fairly good, small Devanagari writing of about 17x0 A D, 10-18 (mostly 17) lines in a page

Sundarimahodaya (also called *Tripurāraṇa darimahodaya*), a compendium of Tantric worship by Sankarananda Natha, disciple of Ramnanda Natha, or Ramananda Sarasvati

It begins श्रीमहाविष्णुसुन्दरं नमः ॥

कालान्धोद्यमिनीशोद्यमि

नीलोत्पलान्धकनक्षत्रमयी ।

मनीषिकुञ्जे कलसारसद्वी

काचिच्छा मे हलिनाविषाणां ॥ १ ॥

यो वै दीक्षासेवमात्रेण दिव्य

पानं दत्त्वा मोहपाशं निरुद्धम् ।

दोनं मद्यो कामरूपीद्रवाग्नेः

तं श्रीरामानन्दनाथं नमामि ॥ २ ॥

यदीयवर्षामृतनादुता सकृन्

नडा निषीदामु भनन्ति ज्ञेयतां ।

तं तवमागम्यने गुरुं नमो

विमर्शनाथे भगवन्तमेश्वरं ॥ ३ ॥

ज्ञानार्थं तं तन्मुपाश्रिता ये

न्यासादिस्नानादुतापसक्ता ।

तेषामिहाप्यकर्मसंस्मृतिं

तदुक्तमात्रं श्रवणे विभाष्य ॥ ४ ॥

शक्रानन्दनाथाख्यं जम्भुद्वीपाधिपतिं तथ्यः ।

निजं नैमिषिजं काम्यं पश्ये श्रीविपुलाचनं ॥ ५ ॥

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि चीनं कामेश्वरीमतं ।

सकलभुवनेशानो (१ ० नि) कामेशी (१ ० शि) चीनमुत्तमं ।

चानेम सकला विद्या कथयामि विज्ञेयतां ॥

शक्त्यन्तस्तुषेयतां । एवं कल्पये मुलोजने ।

पागभयं पंचपदीनां कामचोत्तमयोधते ॥

मादनं शिष्यद्वयां शिरीशं मीनलोचने ।

कामपीतमिदं भद्रे यदुक्तं सर्वमोहनं ॥

शक्तिमोहं परातोहे च द्वाद्यं सर्वमिदं ।

चतुर्धरकथं तु श्रवणां त्रिपुरा परेति ॥

अस्यायं ॥ ककारलकारमहिता भुवनेश्वरी कलहीमिति

मुख्यं चीनमिति यावत् । ककारलकारयोर्मध्ये शक्तिरेकारल

स्याते तुल्यवर्ती दीर्घ ईकारः । ए ई इति सद्यस्त्वयमेने कए

लहीमिति पञ्चपदीनामकमस्य चारभयकूटं ॥ तथा मादनं

क । शिषो ह । चतुः स । शिषो ह । तथा च हका

रमकाराद्यं ककार हकारात् कार्यं ह्यकलहीमिति

पञ्चपदीनामकमस्य कामरानकूटं ॥ तथा चतुः स पूर्वोक्तं

कामशीचीनं । च द्वाद्यं सकलहीमिति चतुर्धरकथं एकमस्य

शक्तिकूटं । मेरुपेक्षया परा द्विधा या त्रिपुरा । त्रिपुरापान्तं

तीयो भद इति यावत् । सय कामरानोपाश्रिता विद्या । अस्या

एव विद्याया एकारकारी हित्वा ककारानपूर्वं एकारकाद्यमे

लोपामुद्रा विद्या । तदुक्तं ।

कामरानास्यविद्याया शक्तिभुव च मुदरि ।

हिन्वा मुले शिष्येन्द्राद्या लोपामुद्रा प्रकाशितेति ॥ ०

The work is divided into five chapters

(ullasa) — I *śiśuvidhā* (initiation), fol 8a,

II *ujodghata* (introduction), fol 11b III

nyāsa lillāṇḍa (marking the body with mystic signs), fol 30a, IV *satyaṇḍārī* (ordinary rites), fol 48b, V Miscellaneous rites, fol 56a

Of casual quotations from other sources the following may be noted : *Kramottama*, by Nijātmanan la Natha (fol 38a*), *Dal śhinimūrti samhitā* (fol 38a, 2 infra), *Mantramahodadhī* (fol 39b, 2 infra), *Lalitarcānacandrīka* (fol 33l, 1, 38b, 5)

It ends

यद्यहं किंपिच्छित्तं मया तत्र नयमस्तीत्यहेलनीयं ।

यतो हि मृलापेनियद्वर्तमानं पित्रुप सक्तिं परिभा

ष्यमेव ॥ १ ॥

रामानन्दगुरुसदादण्डिताज्ञानचकार स्फुटं

पुनापद्धतिर्गतापरिवयतानाथोक्तेरहं ।

प्यास्यानं तु यथामतिं प्रवर्ततां श्रीमुद्रोपायुक्तां

तोर्वै तज्जनयेदप्येकमपि प्रेमादृढभक्त्यापरं ॥ २ ॥

रहस्यभूतसामय्येयभासक, सनातनो

निर्वेष एव मुद्रोपमहोदय कृतो मया ।

परिचिधिष्युपन्यसेनोदीयनाद्यभूतपौर

महेशमुद्रोपायार्थद्वयो जनयित ॥ ३ ॥

शक्रानन्दनाथेन कथितं त्रयं भुना ।

कृतं यथं गुरुग्रोसे भनन्तु कदुपासका ॥ ४ ॥

इति श्रीमत्पद्महस्यपरिवाजकाचार्यश्रीरामानन्दभस्वतीपू

न्यपादशिष्यशक्रानन्दनाथकृते श्रीमुद्रोपमहोदये पञ्चमोऽङ्कात् ॥

समाप्तश्चायं मुद्रोपमहोदयः ॥ [H T COLLIERBROOKS]

2600

1150 Fol 56 (four of which are wanting), size 9 in by 4½ in, good, clear Devanagari writing of about 1750 A D, 11 or 12 lines in a page

Ma ātirpurāsundarī adularcānakramottama = description of Tantric rites in connection with the worship of *Tripurasundarī* by Nijātman rakasananda

* The passage quoted occurs in MS 1150 fol 52b 4

Foll 1-6 of the original MS are wanting, and have been replaced (by a different hand) by the same number of leaves containing a description of some other Tantric rites, apparently not belonging to the treatise, and beginning

अथ रत्नामृतमिदमध्यात्मरहस्ये । नन्दनोन्मादनं नाम
पुष्पलताकुलं । कृतमोक्तिशुक्लवाचालविटपिहिन धातोचं
यकपुष्पागणालोपलाघोषमुपनोभिरलंकृतं ह्रींकारमुखरधम
ह्रस्वकलकलाकुलमलयपनमरतिरलतामालं ॥ नन्दनोन्मादनं
ध्यात्वा ।^{१०}

Fol 19 has likewise been supplied by the same more recent hand, the first page containing a repetition of fol 15a, ll 1-7, whilst the second contains matter unconnected with what follows

Foll 41-44 are missing, and between foll 45 and 46 two leaves, marked 45 and 46, and written by a third hand, have been inserted, though evidently belonging to some other Tantric work (*navatakraṅgasa, cakreśvarīyasa,* etc)

अथ घटापूजाक्रमः fol 8b, इति घटापूजाक्रमः fol 10b, इति विपुलसुन्दरी उपस्थानमहाद्यरी समाप्ता fol 14b, इति प्रस्तारसहाद्यरी fol 17a, इत्यापरसहाद्यरी fol 18b, इति ध्यान । अथ गुरुपादुकास्तुतिः fol 21b, इति गुरुपादुकास्तुतिः fol 22b, इति ज्ञानाद्यैवक्रमः fol 25b, इति श्रीभाम्यडयस्तोत्रं fol 36a, इति क्रमस्तुतिः fol 36b, इति प्रार्थनास्तुतिः fol 37b, इति शक्तिमूकः fol 39a, अथातः संभवस्यामि शक्तिव्यासं सुरेश्वर ।^{१०} fol 48, इति योगिनीमते महाशक्त्यासः fol 52a, इति चंचरत्नानि fol 53b

It ends

वालमूर्ध्वप्रभां देवो जपाकुमुमसधियो ।
उन्मालायलीरम्या वालमूर्ध्वसमांशुको ।
सुवर्णकलशाकारपीनोन्नतपनखनी ।
पाशाकुशी पुस्तकं च तथैव जपयालिकां ॥
पश्चिमसिंहासनाय नमः ॥ इति श्रीनिवालाप्रकाशानंदवि
रचितं श्रीमहाविपुलसुन्दरीपादुकाचर्चनक्रमोत्तमं संपूर्णं ॥

2601.

1893 Foll 5, size 11½ in by 4 in, fair Devanagari writing, of the latter part of last century, twelve lines in a page

Triparasundarastotra, a treatise on the worship of *Sakti* under 1000 different forms of her name implying so many epithets

It begins

कैलासशिखरे रम्ये नानारत्नोपशोभिने ।
कल्पपादपमध्यस्थे मुष्पतिर्नरनेत्रयो ॥ १ ॥
मणिमंडपमध्यस्थे रत्नपद्मकसिम्भिते ।
तं कदाचित्सुखासीन भगवंतं मगनुहं ॥ २ ॥
जटाघूटपरं देवं वामुक्तीकटभूषण ।
विभूतिभूषणं देवं नीलकण्ठ त्रिलोचन ॥ ३ ॥
कपालसहायपरं चंद्रार्धकृतशेखरं ।
विशूलडमरूपर महावृषभवाहन ॥ ४ ॥
द्विवचनैपरिपात्रं गुह्यस्फटिकसन्निभ ।
सहस्रादित्यकाश गिरिवाधीगम्भीरं ॥ ५ ॥
प्रणम्य शिरसा नाभं कारुणं विष्टरूपिण ।
कृतान्तलिपुटो भूत्वा ग्राह तं शिखिवाहन ॥ ६ ॥

कार्तिकेय उवाच ।

देवदेव महादेव सृष्टिस्थितकारक ।
त्वं गतिं संपेदेवानो त्व गतिं संपेदेहिनां ॥ ७ ॥
त्वं गतिः सर्वलोकानां दीनानां च त्वमेव च ।
त्वमेव जगदाधारस्तव तया विष्टकारण ॥ ८ ॥
त्वमेव सर्वपुण्यो भक्ति त्वदभ्यो नास्ति मे गति ।
किं गुह्य परमं लोके किमेकं संपेदेष्ट ॥ ९ ॥
किमेकं परमं श्रेष्ठ किं लोकसर्गमाद्यदं ।
विना दानेन तपसा विना तपोर्विना मत्ते ॥ १० ॥

विना लयेन ध्यानेन केन सिद्धिमवाप्नुयात् ।
कस्मादुत्तमं नृतिं कस्मिंश्च मृत्यो भवेत् ॥ ११ ॥
कस्मादुत्तमं देव ससारार्थैवतकटात् ।
तदहं श्रीगुह्यमिच्छामि कथय त्वं मेहेष्ट ॥ १२ ॥

महादेव उवाच ।

साधु साधु त्वया पूष्टं गुह्यं पार्वतिनन्दन ।
अस्ति गुह्यं परं पुत्र कथयिष्याम्यभयं ॥ १३ ॥

manual constructed on the principles of worship laid down in (the 12th taranga or Sundari pujanam of) the *Mantramahodathi*

[Dr JOHN TAYLOR]

2603.

1665B Foll 81, size 9 in by 3½ in, well written, in the Devanagari character, eight lines in a page

Tararahasya-rupita, a *Tantric* compilation, in fifteen *pañjals*, of spells and incantations, by *Sankara*, son of *Kamalakara*, and grandson of *Lambodara* [A]

It begins

अनिर्वाणदगदना सर्वदेवसहचरिणी ।
 परां वायुपिपरीं यदे महानीलसरस्वतीं ॥
 भुमकाशपिनरीस्यप्रीताद्यनुरहचिकी ।
 पूर्याह्वानार्थं (?) यदे महानीलसरस्वतीं * ॥
 नीलतत्र समाहाय सिद्धसारस्वत पर ।
 नीलतीर्थं महामूर्तं गोपयि मेरुपर्वी ॥ पा ॥
 गुरुणां च मां हात्वा गुरुभिः सिद्धभूमिका ।
 कृता श्रीशंकरेणैवा तारासहस्रमुत्तिका ॥
 नित्यपूजामनाय ॥ तु पदले प्रथमे तथा ।
 दीक्षाविधिद्वितीये स्यात्पुनर्यथा तृतीयके ॥
 नौमन्त्रिकं चतुर्थे तु पंचमे काम्यनिर्णय ।
 रहस्यनिर्णय षष्ठे कुमारो सप्तमे तथा ॥
 अष्टमे च पुरश्चर्यारहस्यां परिकीर्तितः ।
 नवमे पदले देव्या नित्येयी सप्तविधयो ॥
 दशमे पदले श्रोत्र महाह्रस्ववेकादशे तथाय ॥
 द्वादशे पदले सम्यग्भाषानां परिनिर्णय ॥
 नित्यपूजाप्रयोगस्तु षष्ठले च त्रयोदशे ।
 सम्यग्विधानं होमस्य तारासाध चतुर्दशे ॥
 पञ्चदशे तु मंत्राणां वाचनादन्तर्निर्णयः ।
 इति तारासहस्रे तु सम्यग्भाषाविर्णयः ॥ ॥

* This *śloka* is omitted in B

† ० प्रधानं तु B

‡ देव्या महाप्रीतिं परित्यज्यैव B

§ Thus also B

॥ This half *śloka* is wanting in A

यप नित्यपूजाप्रमाणं यथा । ननु वैष्णवादिमतं विहाय कथं शक्तेयैः लिखते । ०

The following works have been found quoted *Ekaviratanttra*, *Ekaviratālpā*, *Kulitānttra*, *Kumarānttra*, *Kulacūḍamanī*, *Kulavāṅgraha*, *Kulārnava*, *Gandhārva(tantra) Tānttracūḍamanī*, *Tarārnava*, *Tarāśatī* adī, *Devīyamala*, *Nīlānttra*, *Phelkarīnī*, *Pherāṅga*, *Bṛīhajānīrnava*, *Brahmayamala*, *Bhīṣaṇcūḍamanī*, *Mateyasūta*, *Mantracūḍamanī*, *Mantrāḥṇarati*, *Mahogrātara kālpa*, *Mātrikārnava*, *Manasāḥṇarā*, *Māyātānttra*, *Rāharyamala*, *Rudrayamala*, *Furīhitānttra*, *Fīmelatānttra*, *Vīśuddhīśvara(mahā)nttra*, *Vīratānttra*, *Sambhārasūtra*, *Simbhāṅga*, *Sambhārasamhitā*, *Sanketātānttra*, *Siddhasarasvata*, *Soma bhūyagarāṇi* (I B fol 40b), *Svātānttratānttra*, *Hamsapāramēstara*

It ends

अक्षय कुचयो कुक्षं विलगने
 विपुलं यद्यपि विस्मृतं निश्चये ।
 अरुणाधरमाचिरस्य चित्रे
 अक्षय शालिकपालिभक्तयेव ॥
 लोकोदरस्य श्रीप्रेम कल्लोकरसूनुना ।
 अकारि शंकरेणैवा वसनातल्लोकोपनी ॥

इति वासनातिर्णयः पञ्चदश पदले ॥ इति गीष्मभूमिनि वाति महामहोपाध्याय श्रीशंकरागमाचार्यैरिषिता तारासहस्रं यत्ति समाप्तः ० स ११२१ वाचिपुनरुद्देशस्यो लिखितनिर्दु पुस्तकं श्रीपद्मनाभेन श्रीराधचंद्रास्यमुत्तरेण लिखितं तस्यैव पुस्तकम् ॥ [H T COLEBROOKE]

2604

2154 Foll 69 + 2, size 11 in by 4½ in, fairly written, in Devanagari, about A D 1650, 9-13 lines in a page

The same work [B] Incomplete The MS breaks off before the completion of the twelfth chapter

At the beginning two leaves (apparently *sūddhapāṭras*) have been inserted, marked 1 and 2 [GAIKAWAR]

2605

1230b Foll 118, size 11 in by 4½ in, good, clear Devanagari writing of 1804 A.D., eight lines in a page

Bhuvanēśvarīrahasya (or *Bhuvanēśvarīśvara vasu*?), a treatise, in 26 *patalas*, claiming in the colophon to form part of the *Rudraya malatantra*

It begins

चित्रं चद्रूपं च रूपं
रूपं रूपं योगिभिः सर्वसंख्यं ।
जीवाब्जं भोजं चोत्पत्त्यं महत्
ज्ञासन्नी सप्तमं सच्चिदानन्दं (?) ॥ १ ॥
श्रीशैलरानशिशरे नानाद्रुमलताकुले ।
चमत्कृतस्त्रीमिलये समानानुभाषिणी ॥ २ ॥
एकदा देवमीशान शशिसेखरनीश्वरं ।
वमाश्रिताधिपपुत्रं देवदानवमेवित ॥ ३ ॥
ध्यानसक्ताधिचित्तं जडोद्भूतलताकुलं ।
भस्मांगरागधरं नारायणममस्कृतं ॥ ४ ॥
ब्रह्मादिदेवप्रणतं गंधर्वजननीदिशं ।
यद्यप्यसन्नामैन्द्रदेवैर्द्रुमकुलपूजितं ॥ ५ ॥
शैत्यं शैरवाकारं गिरीशं परमेश्वरं ।
उपायं विना भूत्वा सर्वेषु चार्चयती ॥ ६ ॥
पार्वत्युपायः ।

भगवन्सर्वलोकेश सर्वलोकममस्कृतं ।
गुणातीतं गुणायुधं भूतेश्वरं महेश्वरं ॥ ७ ॥
मृगस्यपतिं नित्यं त्वं संहरस्वति जगत् ।
पराचरं महेशानं श्रुतं सर्वं भगवन्मुखात् ॥ ८ ॥
महेशं श्रीतमिन्द्यामि भुवनेश्वरहस्यम् ।
यद् शीघ्रं ददांमोघे यद्वा मेवस्ये तव ॥ ९ ॥

शिव उवाच ।

गुरु देवि प्रवक्ष्यामि रहस्यमिदमनुत ।
भुवनेश्वराय सर्वस्य आहूतं मम शिष्ये ॥ १० ॥

The book consists largely of mystic charms and formulas of invocation

It ends श्रीभैरव उवाच ।

इतीह भुवनेश्वराय रहस्यं परमेश्वरि ।
सर्वसिद्धिप्रदं मायं गोपनीयं सुरेश्वरि ॥

पदातयमभक्ताय कुचेलाय दुरात्मने ।
भूतयः पुद्गिहोनाय दीक्षाहोनाय पावेति ॥
निदकायाकुलीनाय होनाय गुरुपदया ।
सुपुत्रायान्यक्षिणाय दत्ता कुशी भवेत्कली ॥
भक्ताय पुद्गिपुत्राय कुलीनाय महेश्वरि ।
सक्षिणाय च दातव्यं दीक्षापुत्राय पार्वति ॥
इदं रहस्यं परमं भक्ता तव मयोदितं ।
सर्वस्य भुवनेश्वराय गोपनीयं स्वयोनियत् ॥
इत्येव पटलो देवि दशम्यर्धतदर्शकः ।
गुह्यगुह्यतरो गुह्यो गोपनीयः (?) ० सो मुमुक्षुभिः ॥

इति श्रीभुवनेश्वररोहस्ये रुद्रयामलतये दशम्यर्धतविधिनाम
पटिश पटल ॥ ० संवत् १८६१ ॥ ०

[H T COLEBROOKE]

2606

3013 Foll 385, small folio, size 11½ in by 7 in, coarse, thin Indian paper fairly written (on one page of each leaf), in Devanagari, sixteen lines in a page, modern

[*Pau hkaragama*], a system of Tantric worship, in connection with the *Siva* cult (? from the *Saivegama*). Incomplete The MS, which has evidently been copied from one in some S Indian alphabet, is rather incorrect

It begins (somewhat corrected) चक्षुषं कक्षु ॥

भगवं देव देवेशं ब्रह्मविष्णुवैद्यनायकं ।
सर्वविगलनदायूषादोपितायन्दुशेखरं ॥

आश्रयवैपरीधानं तदर्थं व्यालपथनं ।
नित्यं शत्रुमृगानां कर्मसम्पन्नं दधानिधे ॥

ललाटनेत्रं सत्ताविर्देव्यश्चिद्वरं मन्त्रं ।
सन्तोषिष्यन्तीन्द्रविषयनीन्द्रिकपथं ॥

क्रियाचर्यं प्रसादेन ब्रह्मास्माभिः पुनरेव ।
चक्षुषा ज्ञानेन तु श्रोत्रमिन्द्रा गरीयसी ॥

यतते तामुपाकर्तुं हस्यम्याकमनीश्वरं ।
अधिकारी यदेव विपुला भवता यतः ।
ज्ञानमायो अधिकारी हि मुक्तिप्रदायकरीश्वरः ॥

इंश्च ॥

ज्ञायते येन यस्याद्या पदायाश्च द्विभोजनम् ।

तद् ज्ञानपादमित्युक्तं साधनं देशिकात्मनः ॥०

A The *Juanapada* consists of 8 chapters (patala)

1 *pratipadarthanirnaya*, fol 21, 2 *bindu patala*, fol 25, 3 *mayapatala*, fol 29, 4 *pasupadartha*, fol 31, 5 *laladipatala*, fol 63, 6 *pumastava*, fol 109, 7 *pramanadhilara* fol 120, 8 *tantrotpatha*, fol 120 इति पञ्चमः नपादं संपूर्णम् ॥

B *Sarvajnanottara*

I *Yogapada*, fol 129, beg

तन्मार्गायाश्च शब्दे च भिदे (विन्दु) आसन्नाय च ।

गुरवे च गणेशाय आत्रिकेषाय धीमते ॥

अतः परं प्रवक्ष्यामि योगमेकाकिनस्तु ॥

ज्ञातस्य ॥ युक्ताहारविहारस्य युक्तचेष्टस्य कर्मसु ॥

वृत्तसमायवोपस्य तत्त्वतः शुभं यल्लुप्तम् ॥०

II *Kriyapada*, beg

पशुपाशविधानं हि धीशुमिच्छामि तत्त्वतः ।

संयोगं च तथा तेषां कथयस्व महेश्वर ॥

śatmaṣaśatkarapralāraṇa, fol 132, *vimala* *lāraṇa*, fol 141, *śūlācārāṇamanīroghatāra* *lāraṇa*, fol 156, *prasadamānīroddharaprakaraṇa*, fol 159, *paramākarāṇaprālāraṇa*, fol 167, *paśupatyaṇudīdikāṇagopralāraṇa*, fol 230, *ant* *yeshṭipralāraṇa*, fol 239, *gūṇolīkharāraṇa*, fol 275, *pratimāprālāraṇa*, fol 278, *er* *naṣṇanāprālāraṇa*, fol 290, *bhāṣaṇanāprā* *lāraṇa*, fol 293, ends fol 294

इति संहितानोन्नतपादं समाप्तम् ॥

Cf Burnell, Index of Tanjore MSS, p 111, *Sarvajnanottarapāṭha*

C *Matangapuramesvare mahatantre vidya* *śāla*, II *śāla*, and part of a 12th This is perhaps a separate work from the above

It begins अधि(र च) वरुणपारमेष्टरं हिम्बते ॥

महानतायमहमे प्रसूहमिदं विच्छेदं (र प्रसूहमिदं विच्छेदं) ।

सपारकहवापुस्तकं गिरदुमे नमः ॥

हिमवतचले स्थिते सिद्धचारुमेविते ।

नानावर्णयुगोपेतं शिखरं चारुं निर्मलं ॥

सिधौ नानुद्भवो यत्र यत्र नाप्यमृतम् ।

यत्रान्योन्मिविह्वलानां प्रीतिर्भवेति लक्षणा ॥

मूर्खो विमूर्खतो याति भयाद्भोतो विमुच्यते ।

यत्र नास्ति सप्तधाता प्रवेशः शिखरोन्मने ॥

यत्र सनिहितो निद्रा भगवान् परमेश्वर ।

तत्रासं मुनिशैलेऽल्पसोऽल्पमूर्तिमान् ॥

ज्ञानमिदं यत्कलुषो ब्रूते ध्यातितात्मनः ।

शिवध्यानं कश्चित्ज्ञात्वा समाधायान्तिस्फुरति (I) ॥०

तत्र स भगवान् नाथ पापेभ्यः मांहितो हर ।

सं वपुर्दंशोपास्य सततं तपसिने ॥

तस्य तद्वचनं श्रुत्वा मर्तगस्य महात्मनः ।

ज्ञानालयवपुष्पता वास्येतुः प्रवृत्तम् ॥

यथाच तस्मै सुप्रतीता मर्तगाय महात्मने ।

विचारयुक्तं सङ्क्षुम्भं स्फुरन्मात्मीयदर्शनात् ॥

यथाव्यवस्थितं व्यापमानं विदुषां लोचनम् ।

मुक्तं मुनिभक्तानां पदपदाद्यैव शुभम् ॥

अनुप्यादमिदं शास्त्रनायातं [म] नृनात्मकम् ॥०

In the second chapter the four *padas* are enumerated (fol 299), viz *vidyājyāda kriyā* *pāda*, *yogapāda*, and *caryāpāda*

1 *dayodghāta* (I), fol 298, (2-4 wanting, or not marked), 5 *śaktipāṭala*, fol 311, 6 *pr* *pradhānācārāṇa* *lāraṇa*, fol 337, 7 *er* *śāla* *pāṭala* fol 347, 8 *ma* *śāla* *pāṭala* fol 362, 9 *śāla* *pāṭala* fol 368, 10 *er* *śāla* *pāṭala*, fol 371, 11 *er* *śāla* *pāṭala* fol 379

Cf Burnell, Index of Tanjore MSS, p 200, (no xiii) [C P Brown]

2607.

270 Foll 100 (numbered by mistake 1-76, 79-108), size 11½ in 18½ in fairly written in Devanagari, eight lines in a page

Samarcana an *ink*, a manual for the *er* *ship* of *Rima* in five chapters (*patala*) by *śāla* *lāraṇa*, *puj* of *Mukha* *lāraṇa*

It begins :

तुं संसृतिपरिधिं विनयति नानाम यम्य प्रभोर्
येनेदं सकलं विधाति सन्नतं जातं स्थितं संहृतं ।
यस्मिन्नि निगमा भवति न मनो मानं च राधेयरे*
तं येदं मन्त्रं प्रकाशमयं चोरागपदं परं ॥ १ ॥
विष्णुप्राप्तितोः शुभा रूपयतेर्मेतं च कृतिं नु यो
पात्रवापैप्रतिषोपनेकपत्रः शोभादिशोः शुचिः ।
यज्ञानां धनित्वात्कृत्तरविदितानधिभाषित्
नित्यानेदं देवदेवविनयते योमामुकुंदो मुनिः ॥ २ ॥
वेदांतपात्रपरिहरिदिशामने
यस्मिन् मनाः कामदादयो न हि (P) ।
पुषाः (संतः B.) सदानंदयदे प्रवेदिदे
येदं मुकुंदाख्यं गुहं परं ॥ ३ ॥
पूषं चोदरतापनीयमसितं कलं परं माकनेर्
प्रसागक्षिपांसपासरयुगः कस्यासा मेहिताः ।
शालं मंत्रये महाकुपलये त्वातोऽमोतादिकं
श्रोतामार्थनर्पट्टिका कलिमलप्रध्वंसिका मोक्षये ॥ ४ ॥
तत्तद्वचनैर्मानावाक्यैरेव न कल्पितैः ।
कीकापिर्षं प्रनः सम्पत्संश्लेषेण प्रतयते ॥ ५ ॥
ज्योते प्रपमं तव लयलं गुरुशिशयोः ।
शान्तो दांतः कुलीनश्च विनीतः शुद्धयेयान् ॥
शुद्धाचारः सुप्रसिद्धः शुचिर्देवः सुमुद्रिमान् ।
चाग्रमौ ध्यानविषयं संवर्तव्यविषयः ।
मित्रहानुयदे शान्तो गुरुदिग्गभीषते ॥
इति गुरुलक्षणं ॥

शान्तो विनीतः चद्राका सद्गुणान् चारणयः ।
समर्थं कुलीनश्च प्राडः सञ्चरितो धनी ॥
सहसादिगुणैर्युक्तः शिष्यो भवति नाम्बधा ।
गुरुता शिष्यता यापि तथोर्वत्सरवासतः ॥ *

Ch. I., on various matters connected with worship, the chief section being the 'rāmamantrādāhāra', II fol 24b, on ordinary duties (ācamana, dantadhavana, etc., ending with various kinds of nyāsa), III. fol. 43b, on rites of worship (dhyāna, homa, pātrāsādana, antar-

* यथैतन्नयनः प्रनामविधौ वेदांतवेद्यो विभुम् B

† तत्रैवाधिनमार्थिकं समुपलब्धं B.

yaṅga, niṣkṛpājā, stotras, etc.); IV., on restrictions and the eight kinds of yantra; V., a calendar of periodical and occasional observances.

Among the authorities quoted may be mentioned: *Agastisamhitā*, fol. 80b; (*mahatī samhitā*, fol 81b); *Atharvanarahasya-krī-Ṭāmottaratāpaniya*, fol. 61a; *Gautamiyam*, fol. 68b; *Devyāgama*, fol. 2b; *Nāradaśānta*, fol. 18b; *Pañcarātre Brahmasamhitāyām*, fol. 75b; *Prayogasātra*, fol. 83a; *Mantrasārasaṅgraha*, fol. 18b; (*Rāmavallabhāstotra*, fol. 62b whole); *Vaishṇavasamhitā*, fol. 46b; *Sārasaṅgraha*, fol. 2b; *Harimālā prokṭam mantrārājātmaḥam*, fol. 62a.

It ends :

संसारदापानलक्षणप्राप्ति
श्रीपानर्पदापनर्पट्टिकेयं ।
स्थान्तिद्विधामनुवाचया हि
भयादिभिर्निर्णयितव्यं (I) या ॥
पदलैः पंचभिः प्रोक्ता श्रीरामार्थनर्पट्टिका ।
छानंदयननाद्या हि यतिना हृदिगुह्ये ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्रजमकाशार्चनीमन्त्रकृत्यपनचौचर-
शिष्यानेदरनविदिततायां श्रीरामार्थनर्पट्टिकायां पंचमः पदलः ॥
० संवत् १९६२ आषाढकृष्ण ३ सोमं ॥

[H. T. COLEBROOKE.]

2608.

2074. Foll 101 (the first three of which have been replaced by two leaves in a more modern handwriting; and foll. 39-43 and 101 have likewise been supplied by the same hand); size 11 in. by 3½ in.; fairly written in Devanāgarī, about the middle of the 16th century.

The same work. (B.) [GAIKAWAR.]

2609.

1824. Foll 109, size 12½ in. by 4½ in.; well written in Devanāgarī, on European paper, about A.D. 1800; ten lines in a page.

Ganeśa Kalpa, an exposition of *Tantric* rites in connection with the worship of *Ganeśa*. Six chapters (*patala*), the last of which is incomplete at the end

P I (foll 17) begins -

अथ वक्ष्ये गणेशस्य मंत्रकल्पं समाप्ततः ।

भुक्तिमुक्तिप्रदः पुष्पां भक्तानां वचनो यतः ॥ १ ॥

तत्रैकाद्यरमचक्षु मंचाशासुनमोदतः ।

सर्वसिद्धिप्रदः साक्षात्प्रेतो मंत्रकल्पपूज ॥ २ ॥

यस्य शक्तिं समाख्याता प्रलयः सर्वपापकः ।

तस्यां न जनयामास पचपात्मानमात्मना ॥ ३ ॥

विदुनादो मकारोकारो मकारो विधानतः ।

पंचधा सर्वमाख्यात विश्व शब्दात्मकं सुषेः ॥ ४ ॥

अकारो वैखरी पाणो मध्यमोकारसंज्ञितः ।

पर्यायी ना मकाराख्या परा नादमयी मता ॥ ५ ॥

इति बीजकोशः संक्षेपतः प्रोक्तः fol 5b, इति क्रियावर्गी दोषा fol 16b; पौर्णालिका दोषा 1b; कलावर्गी दोषा fol 17a, इति धोषमयो दोषा समाप्ता ॥ एवं चतुर्विध-दोषापुत्रो नरः साध्यान्नयेनो भवतीति ॥ इति गणेशकल्पे चतुर्विधदोषाकथनं नाम प्रथमं पटलं समाप्तं ॥

P II (foll 33, placed by binder at the end of vol) अथ गणेशमंत्रानाह ॥ दोषानुवर्तं मंत्रप-कार्यमाध्यात् ॥ अथ शारदातिलकोक्तगणेशः । तत्रैकाद्यर-मचः ॥

पचातर्कं शक्तिपरं (पंचात्मकं शक्तौ) बीजं गणपतेर्विदुः ।

प्रपचादिपुनः प्रोक्तं नच एकाद्यरः परः ॥ १ ॥

इत्येकाद्यरविधिः ॥ अथ वरदगणेशपटलधरैवः fol 3b, अथ महागणपतिर्नच, fol 4a, etc

इति गणेशकल्पे गणपतेकाद्यरदिशक्तिशब्दविधानकथनं नाम द्वितीयपटलं ॥

P III (foll 22):

निमग्नताविधिं वक्ष्ये विष्णुराजस्य त्रैलोक्यं ।

मास्ते मुहूर्ते चोपायं लुचिभूमी स्थितः स्मरेत् ॥ १ ॥

258 *ślohas*, with explanations from fol 13

इति ० मातृकस्यारम्भ मातृकान्यासपंचैककथनं नाम तृतीय-पटलं समाप्तं ॥

P IV (foll 18): तत्रो द्वितीयपटलोक्तमूलसंख्यासाध-कृता सदस्ये या स्वेदेयप्रतिमापःपीठयुता कुर्वता । तदप्या ।

नस्यम्बुदुक्तापारे खाधिहाने ततः सुषोः ।

कालाग्निरुद्धं नामो नु कथयं हृदये ततः ॥ १ ॥

239 *ślohas*, with explanations from fol 12b

इति ० पूजाविधिकथनं नाम चतुर्थं पटलं समाप्तं ॥

P V (foll 12) अथ पुरश्चरणाविधिः ॥

आदौ देव पञ्चोक्तं पुरश्चरणमाचरेत् ।

तीर्थोदी निर्जने स्थाने भूमिग्रहपूर्वक ॥ १ ॥

163 *ślohas*; इति पुरश्चरणाविधिः । अस्मादनयैः । ० fol 7b

इति ० पुरश्चरणाविधिकथनं नाम पञ्चमं पटलं ॥

P VI (foll 7, inserted by binder between

P I and III) -

कर्मणि पश्यो वक्ष्ये त्रिद्विद्वानि प्रयोगतः ।

अतिविशेषं स्तभनं च ह्येव उच्चाटनाख्ये ॥ १ ॥

उक्तानोमानि कर्मणि शान्ती रोगादिनाशनं ।

चर्यं यपनकारिणं स्तभो वृत्तिनिरोधनं ॥ २ ॥

हेयोगप्रोतिः प्रीतिवत् उच्चाटः स्थानतश्च्युतिः ।

मरणं प्रापहरणमिति यदकर्मैलक्ष्यं ॥ ३ ॥

88 *ślohas*, followed by explanations, p 1b अस्मादनयैः । अथ पद कर्मणि पूर्वविधिः प्रोक्तानि । तद्विधानं कथ्यते । शान्तिवैद्य ॥

इति यदकर्मविधिः । तत्र सम्यक् स्मृतनालनात्मन्या वि-धाय ० incomplete

[Dr J. TAYLOR]

2610.

2630. Foll 86, size 9½-10 in by 4½ in, fairly good Devanagari handwriting, thirteen lines in a page

Nṛsiṃharadhana-ratnamālā, or *Srautapad-dhātī* (?), a Vaiṣṇava manual of worship in nine chapters (*patala*), by Menganatha, son of Rāmacandra

The right margin, and with it a good deal of the writing, especially of the first two leaves, has been eaten away by insects

The female energy (*śakti*) of the god comes in for a good deal of attention in the rules and formulas.

It begins

श्रीनृसिंह विद्वान्द्विपद्मं करुणानिधि ।

प्रथमं १२ पङ्क्तिं कुर्वन् शकरोजनुसारत ॥ १ ॥

श्रीनारायण श्रुतिशारसूचसत्प्रदायामलम्पशोभी ।

नित्य [नृसिंहस्य] करोतु सेवा सतोपनाराधनरत्नमाला

[॥ २ ॥

श्यामनाशेषमदानुसारिणी

सत्प्रीतम- - - दा विधेया ।

सर्गा समुद्रा सुविधानमुक्ता

नृसिंहसेवातिरतेरिषिपद्यो ॥ ३ ॥

नित्य काम्यं त्रिविधोपासनासंघः । तत्र प्रथमं

स्मारादिशोपासना विधीयते ॥ प्राग् [मुहूर्ते च] न्याय गुरुपरं

परमाराध देवत भगवतं श्रीनृसिंहं च हृदि स्मरेत् ॥ तत्र

प्रथमं ता परा तथा ॥

प्राद्यं (१ व्रतार्थं) विधिमादिदेशिकमत श्रीमत्परायण्यं

ध्वं धीतपनं तत्र श्रुति - - - ततो होधर ।

श्रीमच्छंकरपूज्यपादस्य तत्प्रादाक्षनृगायितु

पदे साधुसोमया - - - नम्राह्वयदीधित ॥

निवादिस्वर्गं नमामि परमं यस्य प्रसादात्कृतं

कृत्स्नं मुक्ति - - - निजविधा समारविच्छितये ॥

श्रीनिवादिस्वस्मानि ॥ स्वगुरुपर्यंतं चारपर्यन्तं

रुतुसादेव हातव्य । ०

I इति नृसिंहाराधनरत्नमालायां भूतशुद्धिप्राश्नप्रतिष्ठा नाम प्रथमपटल । fol 7a

II इति कलामातृकान्यास 10b, इति केशवादिमातृकान्यास 12a, इति कलादिमातृकान्यास 13a, इति ० अंगमं वाराधननामद्वितीय पटल 19a

III इति त्रिंशत्पुरुषार्थविधि 21a, इति ० तृतीय पटल 31b

IV इति शेषभगवत्कृतं आर्चनं । सप्त शतसौकीयान् 33a, इति ० धीतश्रीमत्परायण्यं आर्चनं नाम चतुर्थ पटल 37a

V इति ० अंतर्वागी नाम पञ्चम पटल ॥

VI सप्त परिधीयप्रकार 47a, इति ० चरित्रो नाम षष्ठ पटल ॥

VII सप्त पुरश्चरणं 65b, इति ० पुरश्चरणं नाम सप्तम पटल ॥

VIII सप्त प्रतिमासकृत्य ० 69a, इति शोपनीयाया मिषिधि 79a, इति स्कंदे त्रिपुरोत्सव 1b, इति कार्तिके

कृत्य 79b, इति शोपनीयाये भविष्योत्तरे च श्रीभगवद्गुको यमंतोत्सव 80b, ० इति द्वादशोत्सव 81a, इति ० सप्तमं पटलं ॥ 81a

IX इति महत्सविषेकविधि 82b, इति मृतपूजाविधि 84b, इति नृसिंहविभूतिस्नानविधि 86a

It ends

किं नो समाराधनरत्नमाला

मत्स्या च पुत्राधिकनाविधाय ।

समर्पयन् श्रीगुरुदेव पदाब्जे

श्रीरामचंद्रात्मजमेगनाथ ॥

या श्रीतर्कांगुता अमला

मिहाननाराधनरत्नमाला ।

तस्यामशेषपायमसारमया

सर्वं समाप्त पटलोत्तरे ॥

अक्षेपुं नृदां पूर्वं कुर्वन्तस्वोपरि स्फुट ।

विभुं भवना भाले पापत्रं पुण्यवर्धनं ॥

इति विद्या तत्त्वोपरिपर्योनिर्णिष्पुटीकित ।

वाग्यज्ञेनार्चितो देवः श्रीपतां मे मनादेन ॥

इति श्रीनृसिंहाराधनरत्नमालायां श्रीतपस्वी नाम पटल ॥ पूजा ये उत्सव ॥ ० अंत्य ७२२ सामादयद्यनुदेशो इदुपारे ॥ [MACK COLL.]

2611.

896 Fol 134, size 15 in by 5½ in, modern Bengali handwriting, eight lines in a page

Mayakara paicaratra, a Vaishnava work on the erection of temples and images

It begins शक्तिरूप उवाच ॥

कथं हयशिरा विष्णुं प्रादुर्भूतं पुरा विभु ।

किमिति सं च देवेरो दधार रुचिरं चतु ॥

हयशरीरं जगत्काली पुरा नारायणं प्रभु ।

द्युतमासीत् भगता यदुक्तं परमेश्वरिणा ॥

आद्यं यत्पञ्चरात्रायां तन्माचक्षे पृच्छत ।

भृगुहवाच ॥

शृणु यत्तु प्रवक्ष्यामि पञ्चरात्रं पुरातनं ॥

पुरा किल विरुपाक्षः सार्धं गीषा महेश्वरः ।

अनुवृत्तं स पञ्च देवतपञ्चमे निवर्त ॥

महेश्वर उवाच ॥

पश्चात् पुनः पृथक्त्वा ह्यगिरा विभु ।

मपुकेतभाहेतो (१० ह्येत) मिकाशेषत्रले विभु ॥ ०

The matter is treated in a series of short (unnumbered) chapters (*anśa*), of which 74 have been counted. These seem to be divided into two sections (*kunda*), the first of which, the *Devaṛatishkapa calakunda*, ends with ch 10, fol 56b इति ह्यग्रीवपञ्चरात्रे द्वादशबाहसिके प्रथमपादे देवप्रतिष्ठापञ्चके नाम चात्र समाप्तं ॥ whilst the subsequent chapters make up the *Samharsha kunda*. From the above colophon, as well as from the final *śloka* which apparently introduces a *Lagākunda*, this would seem to be only a portion of a larger work.

For an account of the contents, see Ray Mitra, Notices, vi, p 61

It ends

पन्था संयोगतन्त्राद्गुं पूर्वाङ्कं दृष्ट्वा फल ।

इति सद्येषात् कायधर्मकथं परिकीर्तितं ॥

मुन्य मुरपरमेश्वरं धृतिमन्तैरलकृत ।

शुद्धिदृष्टिदिशेन ज्ञेयो यत्नरागं सदा ॥

इति ज्ञाना देशिककर्म सर्वज्ञत्वमवाप्नुयात् ।

यस्मात् प्रयत्नेन ज्ञेयो देशिकसम्पत्तिः ॥

एत उच्यते निरोधं त्वं लिङ्गकायं चतुर्मुख ।

सर्वज्ञतापारम्भं चेन्न दृष्टदृष्टकलम्पदं ॥

इति ह्यग्रीवमहापञ्चरात्रे सकर्मकाद्ये श्रीरानीवाहपटल ॥ समाप्तश्चाप्यन्य ॥ [H T COLEBROOKE]

2612

791b Foll 48 size 9½ in by 3½ in, large, plain, modern Devanagari hand, seven lines in = page

Upadesadikshasauridhi, or *Purnabhishkekund dhati* a manual of initiation into Tantric rites by *Caitanyagiri Atathula*. It begins

यथाभिषेकं यच्छे ३६ त्रिंशे भवति योगिता ।

सुमहते शुभे लग्ने गुरु देव प्रणम्य च ॥

नमस्कृत्य यथाग्राय्यं प्राथयेदात्मनो हितं ।

येन विज्ञानमात्रेण नियमैरतो व्यह ॥

नित्यानुष्ठानयुक्तो ऽपि दीक्षायोगो भवाम्यह ।

दिश्यं ज्ञानं यतो प्राप्य पापस्यास्य क्षयः (१ यथा) भवेत् ॥

आ दीक्षा दीक्षयेन्नाथ येन पूर्वमनोरथा ।

नित्यं नैमित्तिकं काम्यं सिध्यति यथसादत ॥ ०

Iti b jadanam, fol 3b, *pūjavidhi*, fol 9a *astupūjavidhi*, fol 10b, *pitrasṭhupannavidhi*, fol 20b, *triyamaya dīkṣa sampurna*, fol 40b It ends

योगिनां योगसिद्धिस्तु मुनीनां मोक्षसिद्धये ।

ज्ञानिनां ज्ञानसिद्धिस्तु सिध्यति भगवादापि ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्रजकाचार्यैतन्मगिरिपञ्चपूतेन गुरु मुखाद् ज्ञातवन्तनुसारेण उपदेशदीक्षादिभिः समाप्तं ॥ after which, by another hand, पूर्वाभिषेकपद्धतिः ॥

[H T COLEBROOKE]

2613.

1368c Foll 6, size 10 in by 4½ in, very indifferent Bengali handwriting, eleven lines in a page

Tattvasantaman a Tantric work composed by *Purnananda Yati*, in 1577 A.D.

The 6th chapter, here called *yogar : irana*, whilst in the three Calcutta editions (1800, 1860, 1869) it is called *śataśraṇanirupana*

It begins

अथ तन्त्रानुसारेण यद्व्यवहारिकमो ऽनुत्त ।

उच्यते परमानन्दनिष्कमप्रमाणतः ॥ ०

Colophon इति पूर्वीनन्दपरमहंसपरिव्रजे श्रीतन्त्र विज्ञानमयी योगनिबन्ध नाम शतश्रमकाशः ॥ सप्त १३६२ निदि माघशुद्धिप्रातिपदा बृहस्पतिवारं लिखितं माधवरात्रेण युक्तकल्पितं ॥

For ch 1 (giving the date) see Ray Mitra Notices, iii, p 62 [H T COLEBROOKE]

2614

2743F Foll 23, size 7 in by 2½ in the leaves forming a continuous folding sheet of 6 x 2

694 in by 7 in, Nepal handwriting of 1703 A.D., six lines in a page, ten of the leaflets having one page left blank.

Pushpamātubhya, directions (in barbarous Sanskrit mixed with vernacular forms) regarding oblations of flowers to the goddess at her festivals, and rules for selecting them according to the season and the magic effect desired.

It begins श्रीगणपत्यादिदेवो नमः ॥ चप पुष्पमा हास्यं लिख्यते ॥ पाँचमाष्टायाक्रम ॥

जाती च पाटली धूपी चम्यके स्नेतवत्ये (1) ।
 वेतकी हेनजाती च मुद्गरं सप्तपत्री ॥
 पंधूकपत्रकुण्डास्यै शालपुष्पैश्च पाटली ।
 कुमुद्वै किंजुके पुष्पै पुष्पागनागकेशरी ॥
 दकुलैलगरैद्यामैषैपकुन्दस्यसंभवे ।
 काशदाभापैद्योचिनम्यै कविकारके ॥
 रकोपलैर्महापुष्पैर्वा चाम्ये वासगन्धवान् (1) ।
 मुक्तिमुक्तिप्रदा मातिवालावलविषयी ॥
 स्नेतपाटलिकाः (1) देवी दक्षिण (1) च महद्यज्ञः ।
 शान्तिपुष्टिकर पक्ष शतपत्र मुपचक्र ॥
 चपूव पत्पद (1) मोक्ष तया रक्षाश्च मारकं ।
 सीभाम्य शालपुष्पैश्च मुद्गरं मुखदायक ॥
 कर्पू च कुल कुक्ष्य पचकुण्डाधनामन (1) ।
 कुमुभाकिमुक्षेदेवोवक्ष्यमाकृष्टि (1) रके ॥
 महालक्ष्मीप्रदी धूपी पुष्पागनागकेशरी (1) ।
 रक्तमुल्लके वरये नीलकण्ठं च मारके ॥
 विनोधासमये पुष्पै शङ्खौ च भवापह ।
 हनम तुलसीभट्टे सर्वपापघर्षकरं ॥
 सिन्दूरी चयकूटोक्त मदाकषैकमारका ।
 त्रिसंभासमये पुष्पै क्रमव्यापाचैवमदा ॥
 तस्य निमो न जायेत सत्यमेव संशयः ॥

अथ इतरपुष्पकरश्रुतिरपुष्पशतमुष्पवृद्धिकाम एभिर्जातीपुष्पै कुण्डिकादेर्यमह पूजयिष्ये ॥ नीलसातया ॥ वाला पुष्पस्य पलदधनकाम ॥ चलाचोलतु ॥ स्नेतपाटलिकापुष्पस्य ॥ अथ महानम्राप्रिकाम ॥ चाटुलसानतीपुव ॥

अथ निधिदानि p 23 अथ पुष्परहस्यं रहस्यकतोलिन्या p 10 इति रहस्यकतोलिन्या पुष्परहस्यं p 44

It ends नीलोत्पलस्य ॥ अथ सर्वकामफलप्राप्तिकाम ॥

उत्पलं नीलोपि योग्य ॥ कुमुदस्यापि सर्वकामफलं ॥ इति रहस्यकतोलिन्या ॥ इति पुष्पमाहात्म्यं शुभाशुभफलं मय्यं ॥
 स्निग्धं मन्दं इति फाल्गुणशुक्लविषयायां त्रिपदी शशिपुत्रे पाठे लिखितं ०

The goddess is worshipped under the following names *Kuljalā, Guljalālā, Jagadamba, Dāshinālālā, Mahatripurasundarī* or *Srītrīpura*, and *Siddhālālā*.

Quotations have been met with from the following authorities *Kūṭāntara*, p 24, *Kūlacūṭamānī*, p 27, *Kolivaliṭya*, p 38, *Tantrasārasavāla*, p 38, *Tarabhaṭṭasudhārnava*, p 39, *Āṭāntara*, p 26, *Bhāṭācūṭamānī*, p 19, *Māṭyasūktā*, p 26, *Mahakāśāsamitā*, p 28, *Mundamālāntara*, p 24, *Yamakeśārāntara*, p 28, *Varāṭāntara*, p 37, *Sakīyamālā*, p 25, *Harāṭāntara*, pp 8, 11, 20

[B H HODGSON]

2615

2582 Foll 100, size 11 in by 5 in, large, sprawling Devanagari hand, nine lines in a page

Sāṭācanduvīdhana (*sarāṭshepa*) an exposition of 'the previous and concluding ceremonial to be observed, and prayers and mantras to be read, when the *Āṇḍīmālātmīya* or exploits of *Durgā* (of the *Mārkaṇḍeyapurāṇa*) are read a hundred times over, as an act of piety and adoration' (Wilson, Mack Coll., p 173)

It begins

श्रुतचर्चविधानेन यथावत्प्रवर्धयामि ते ।
 सुषोरायामनापूषा भूकपे च सदास्तु ॥ १ ॥
 चत्वरभ्यमे तोषे चपरोय उपस्थिते ।
 राजपश्यादिसवमु आयुष्मस्तुतनमनि ॥ २ ॥

कोहोत्याचिनप्राय चर्चविश्रित्योत्तने ।
 देशे सर्वे च ज्ञातये श्रुतचर्चविनिर्मा मपेते ॥ ३ ॥
 यदेव भाष्ये विज्ञे विज्ञे यथात्मनिर्विज्ञे ।
 तदेव पुष्पकालेपु गतो निजं हि जीति ॥ ४ ॥

मन्त्राये मन्त्रपद्ये (?) मन्त्रपद्ये मन्त्राये प्रोभने
पद्ये विद्योपेयत्तप्यतिशतकुयोगे जगताम्याद्यतिपी रहितदेव
शोदिते (?) त्रिपरहिते (?) चारुभः कार्ये ॥ तत्र भुवं भूमौ कुन्ता
माचोमापातान्तरे योऽजमभयुक्तो ह्यस्मात्तोरगह्यनच
ताकादिभयुक्तो म्पाचिभगेन पेद्याद्युपेतो मन्त्रः कार्ये ॥ मन्त्र
परहितपद्ये चतुरस्रे देव्यागरे देव्याः पद्ये कार्ये ।

दुर्गागृहं प्रकर्तव्यं चतुरस्रे भुशोभने ।

रहस्यस्तिष्ठापयेत् पवित्रं यस्तुशोभते ॥ १ ॥

गिरिमुलेमदायां च त्रिषु स्तिष्ठाकमन्त्रिणः (1) ।

तन्मध्ये वेदिका कार्याः चतुर्हस्ताः सना. भुभा ॥ २ ॥

Iti candikūtarpanam, fol 4a, sūryārgham,
fol 5a, tarunam, fol 11a, kalasapūjanam, fol
11b; prānapratishtha, fol 17a, antarmātrī, i,
fol 19b, bahirmātrika, fol 20b, clalaśanyasah,
fol 25a, ganapatipīṭhe sthapanapūjanam, fol
29a, kalasasthāpanavāṇī, fol 36b, bhūdanam,
fol 40a, grihapūjanam, fol 49b, yoginipūja-
nam, fol 56b, khatapūjanam, fol 62a, lunda
pūjanam, fol 63a, yonipūjanam, fol 65a, valkī
pūjanam, ib, yoginibhyo balih samaptah, fol
79a It ends

इति सयैतवानुमारेण शतपञ्चविंशतानामंशेषु सनाम श्रीमय
५६९ भाद्रपदे नामे जुष्टे पद्ये २ भृगुनामरे लिखितं नाम
obliterated

For an (apparently different) *Satacandra-
dhana*, purporting to belong to the *Nudraya-
mala*, see Weber, Berl Cat., no 1311

[MACK COLL.]

2616.

769 Foll 98, size 10½ in by 4½ in, good
large Devanagari handwriting, eight lines in
a page

Kalī śhaputa, or *Siddha camuṇḍa*, a treatise,
in verse, on charms, incantations, treasure
lifting, and other Tantric rites, by *Siddha
Nagarjuna*, in twenty *paṭalas*. Rather in
correct

It begins अथ नामार्जुनो सिद्धबाहुदायं पौ लिख्यते ॥

य शीघ्रं (शम्भु R M) परमान्वय परशिन वका
[तिकालोतक (क कालाकालान्तरो R M)]

भ्यानादीतन्त्रानादिनिस्तनिचय संकल्पकोचकः ।

चाभासांतभासकः समरस मर्दात्मना बोधक

मोक्ष्य सर्वमथो ददातु जगतां विद्यादिमिष्टाद्यक (मिष्ट
[एकं M M]) ॥ १ ॥

या निता कुलकेतिशोभितयपुर्णोपोदिता नभते

पुष्पाभाभुतकुडली घरपरा मंशानिका मिष्टिदा ।

मालापुलकधारिणी त्रिनयना कुटुंदुपरीषिता

[?] (विता)

निनार्नदकुलप्रकाशनननो पाददेवतामाद्ये ॥ २ ॥

जम्बेयगणे सौमिनिदेशिकसाधकै ।

यनाम्बु (?) हि शास्त्रेषु तत्सर्वमपलोकितं ॥ ५ ॥

श्रीभरे यामले शास्त्रे मौले (?) कीले इय ह्यतरे ।

सहदे लायले (?) श्रेये रात्रतवानुतेष्टरे ॥ ६ ॥

वडीशे यल्ले श्रेये रिष्टे (?) मिष्टे च शाररे ।

किचरामेष्टरे च कालचष्टेष्टरे ॥ ७ ॥

श्राकिनोदाकिनोत्ते रीष्टे निगहनिष्टे (?) ।

कीले केशवत्तरे (?) कैवल्ये (?) च त्रयाकालगुणोत्तरे (?)
[क्रिया?] ॥ ८ ॥

हृषेतल्ले यष्टे इद्रमाले रसाष्टे ।

अपष्टे महावेदे चाष्टे काले श्रेये च ॥ ९ ॥

इनेयमगमोक्तं च वक्ष्याम्येव यथुत ।

तत्सर्वं समुद्राय दधौ पृथगिवाद्वा ॥ १० ॥

माधकानो हिरावाय मन्त्रसङ्गिहोच्यते ।

वश्यमाकर्षेत् चैव सौमोहनुयादमारण (?) सप्तमकाठे (?)
[?] ॥ ११ ॥

विष्टेयं व्याधिकरत्तं यथुतस्वार्थनान ।

कौतुक चद्रमाल च यथिलोमवसाधन ॥ १२ ॥

पेटक वादनं दिव्यमहृषं (?) श्रेयसादुकागति ।

मुद्रिका खेचरत्त च मृतसन्तोषनादिक ॥ १३ ॥

तथा कथयुटो जिह्वा आगोर्णमन्त्रेकथा ।

सुसाध नियमोपेष्ट साधकानां हितं त्रिमे ॥ १४ ॥

For the exact names of the chapters (*man-
trasadhanam*, *sarvasāmyam*, etc.), see Weber's
Cat of Berlin MSS, no 904 Cf also R J
Mitra, Notices, 1, p 137, where the treatise is
called *Siddhanagarjuna*

The 20th *patala* begins

अन्नाहारमनाहारं प्रवदामि समाधत्त ।

येन निशेषलोकाय जायते कौतुकं मत्त ॥

It ends

दूरस्थं लेखयन्त्याद्यद्योमनां प्रतापयि ।

एते सप्रेमहायोगाद्यदीमपेक्षं सिद्धिदा ॥

इति श्रीसिद्धनागार्जुनरचिते कथमुदे विश्रुतिरत्न पटल ॥

[H T COLLEBROOKE]

2617.

1875b. Fol. 30, size 11½ in by 5 in, legible, modern Devanagari writing, 13 16 lines in a page

Rasairudaya, a treatise in *dryā* verses, on certain *Tantric* practices by means of mineral drugs (esp. mercury), composed, for *Madana*, lord of *Kirata*, by *Bhikshu Govinda*, with a commentary (*tika*) by *Caturvija Mīra*, son of *Mīra Mahesha*, of the *Kurula* *vamśa*

The treatise consists of 19 sections (*āśa bodha*) dealing with the following subjects —

1 *Rasaprasamsa*, 2 *Rasasodhana*, 3 *Nir mūlāyasan antarbhūtasamul* (a) *atrabhrahmacara na* 4 *Sattvabhrahmajayana*, 5 *Gaṇḍādruta* 6 *Bajjira* 7 *Bida* (*vidā*), 8 *Rasasajala*, 9 *Bjyavikāna*, 10 *Buddharasa sativajātana* 11 *Bjavarvakana*, 12 *Dvandvadikāra* (*sattva medina*, etc), 13 *Saṅkharabya*, 14 *Samkara* 15 *ajayana* 15 *Bajjadruta*, 16 *Sarana* 17 *krumana*, 18 *Velha*, 19 *Bhaṭṭashana rasa prasamsa*

The MS is in some disorder owing to the scribe having (on fol 8a seq) omitted sections 3 a and supplied the omission on fol 11-20a. The first section (which according to a list at the end ought to consist of 34 *śloka*) is wanting

The MS begins अन्नाहारं मेकारा ॥

खेद १९ मर्दन २० मर्दा ३१ पापन ३२ पातन ३३ निरोप ३४ निमना ३५ ।

दीपन ३६ गमन ३७ स ३८ प्रमाण १० मष ११ आरुण १२ पान १३ च ॥ १५ ॥

गर्भ १६ १७ पाद १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५ ४६ ४७ ४८ ४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४ ५५ ५६ ५७ ५८ ५९ ६० ६१ ६२ ६३ ६४ ६५ ६६ ६७ ६८ ६९ ७० ७१ ७२ ७३ ७४ ७५ ७६ ७७ ७८ ७९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ९० ९१ ९२ ९३ ९४ ९५ ९६ ९७ ९८ ९९ १०० १०१ १०२ १०३ १०४ १०५ १०६ १०७ १०८ १०९ ११० १११ ११२ ११३ ११४ ११५ ११६ ११७ ११८ ११९ १२० १२१ १२२ १२३ १२४ १२५ १२६ १२७ १२८ १२९ १३० १३१ १३२ १३३ १३४ १३५ १३६ १३७ १३८ १३९ १४० १४१ १४२ १४३ १४४ १४५ १४६ १४७ १४८ १४९ १५० १५१ १५२ १५३ १५४ १५५ १५६ १५७ १५८ १५९ १६० १६१ १६२ १६३ १६४ १६५ १६६ १६७ १६८ १६९ १७० १७१ १७२ १७३ १७४ १७५ १७६ १७७ १७८ १७९ १८० १८१ १८२ १८३ १८४ १८५ १८६ १८७ १८८ १८९ १९० १९१ १९२ १९३ १९४ १९५ १९६ १९७ १९८ १९९ २०० २०१ २०२ २०३ २०४ २०५ २०६ २०७ २०८ २०९ २१० २११ २१२ २१३ २१४ २१५ २१६ २१७ २१८ २१९ २२० २२१ २२२ २२३ २२४ २२५ २२६ २२७ २२८ २२९ २३० २३१ २३२ २३३ २३४ २३५ २३६ २३७ २३८ २३९ २४० २४१ २४२ २४३ २४४ २४५ २४६ २४७ २४८ २४९ २५० २५१ २५२ २५३ २५४ २५५ २५६ २५७ २५८ २५९ २६० २६१ २६२ २६३ २६४ २६५ २६६ २६७ २६८ २६९ २७० २७१ २७२ २७३ २७४ २७५ २७६ २७७ २७८ २७९ २८० २८१ २८२ २८३ २८४ २८५ २८६ २८७ २८८ २८९ २९० २९१ २९२ २९३ २९४ २९५ २९६ २९७ २९८ २९९ ३०० ३०१ ३०२ ३०३ ३०४ ३०५ ३०६ ३०७ ३०८ ३०९ ३१० ३११ ३१२ ३१३ ३१४ ३१५ ३१६ ३१७ ३१८ ३१९ ३२० ३२१ ३२२ ३२३ ३२४ ३२५ ३२६ ३२७ ३२८ ३२९ ३३० ३३१ ३३२ ३३३ ३३४ ३३५ ३३६ ३३७ ३३८ ३३९ ३४० ३४१ ३४२ ३४३ ३४४ ३४५ ३४६ ३४७ ३४८ ३४९ ३५० ३५१ ३५२ ३५३ ३५४ ३५५ ३५६ ३५७ ३५८ ३५९ ३६० ३६१ ३६२ ३६३ ३६४ ३६५ ३६६ ३६७ ३६८ ३६९ ३७० ३७१ ३७२ ३७३ ३७४ ३७५ ३७६ ३७७ ३७८ ३७९ ३८० ३८१ ३८२ ३८३ ३८४ ३८५ ३८६ ३८७ ३८८ ३८९ ३९० ३९१ ३९२ ३९३ ३९४ ३९५ ३९६ ३९७ ३९८ ३९९ ४०० ४०१ ४०२ ४०३ ४०४ ४०५ ४०६ ४०७ ४०८ ४०९ ४१० ४११ ४१२ ४१३ ४१४ ४१५ ४१६ ४१७ ४१८ ४१९ ४२० ४२१ ४२२ ४२३ ४२४ ४२५ ४२६ ४२७ ४२८ ४२९ ४३० ४३१ ४३२ ४३३ ४३४ ४३५ ४३६ ४३७ ४३८ ४३९ ४४० ४४१ ४४२ ४४३ ४४४ ४४५ ४४६ ४४७ ४४८ ४४९ ४५० ४५१ ४५२ ४५३ ४५४ ४५५ ४५६ ४५७ ४५८ ४५९ ४६० ४६१ ४६२ ४६३ ४६४ ४६५ ४६६ ४६७ ४६८ ४६९ ४७० ४७१ ४७२ ४७३ ४७४ ४७५ ४७६ ४७७ ४७८ ४७९ ४८० ४८१ ४८२ ४८३ ४८४ ४८५ ४८६ ४८७ ४८८ ४८९ ४९० ४९१ ४९२ ४९३ ४९४ ४९५ ४९६ ४९७ ४९८ ४९९ ५०० ५०१ ५०२ ५०३ ५०४ ५०५ ५०६ ५०७ ५०८ ५०९ ५१० ५११ ५१२ ५१३ ५१४ ५१५ ५१६ ५१७ ५१८ ५१९ ५२० ५२१ ५२२ ५२३ ५२४ ५२५ ५२६ ५२७ ५२८ ५२९ ५३० ५३१ ५३२ ५३३ ५३४ ५३५ ५३६ ५३७ ५३८ ५३९ ५४० ५४१ ५४२ ५४३ ५४४ ५४५ ५४६ ५४७ ५४८ ५४९ ५५० ५५१ ५५२ ५५३ ५५४ ५५५ ५५६ ५५७ ५५८ ५५९ ५६० ५६१ ५६२ ५६३ ५६४ ५६५ ५६६ ५६७ ५६८ ५६९ ५७० ५७१ ५७२ ५७३ ५७४ ५७५ ५७६ ५७७ ५७८ ५७९ ५८० ५८१ ५८२ ५८३ ५८४ ५८५ ५८६ ५८७ ५८८ ५८९ ५९० ५९१ ५९२ ५९३ ५९४ ५९५ ५९६ ५९७ ५९८ ५९९ ६०० ६०१ ६०२ ६०३ ६०४ ६०५ ६०६ ६०७ ६०८ ६०९ ६१० ६११ ६१२ ६१३ ६१४ ६१५ ६१६ ६१७ ६१८ ६१९ ६२० ६२१ ६२२ ६२३ ६२४ ६२५ ६२६ ६२७ ६२८ ६२९ ६३० ६३१ ६३२ ६३३ ६३४ ६३५ ६३६ ६३७ ६३८ ६३९ ६४० ६४१ ६४२ ६४३ ६४४ ६४५ ६४६ ६४७ ६४८ ६४९ ६५० ६५१ ६५२ ६५३ ६५४ ६५५ ६५६ ६५७ ६५८ ६५९ ६६० ६६१ ६६२ ६६३ ६६४ ६६५ ६६६ ६६७ ६६८ ६६९ ६७० ६७१ ६७२ ६७३ ६७४ ६७५ ६७६ ६७७ ६७८ ६७९ ६८० ६८१ ६८२ ६८३ ६८४ ६८५ ६८६ ६८७ ६८८ ६८९ ६९० ६९१ ६९२ ६९३ ६९४ ६९५ ६९६ ६९७ ६९८ ६९९ ७०० ७०१ ७०२ ७०३ ७०४ ७०५ ७०६ ७०७ ७०८ ७०९ ७१० ७११ ७१२ ७१३ ७१४ ७१५ ७१६ ७१७ ७१८ ७१९ ७२० ७२१ ७२२ ७२३ ७२४ ७२५ ७२६ ७२७ ७२८ ७२९ ७३० ७३१ ७३२ ७३३ ७३४ ७३५ ७३६ ७३७ ७३८ ७३९ ७४० ७४१ ७४२ ७४३ ७४४ ७४५ ७४६ ७४७ ७४८ ७४९ ७५० ७५१ ७५२ ७५३ ७५४ ७५५ ७५६ ७५७ ७५८ ७५९ ७६० ७६१ ७६२ ७६३ ७६४ ७६५ ७६६ ७६७ ७६८ ७६९ ७७० ७७१ ७७२ ७७३ ७७४ ७७५ ७७६ ७७७ ७७८ ७७९ ७८० ७८१ ७८२ ७८३ ७८४ ७८५ ७८६ ७८७ ७८८ ७८९ ७९० ७९१ ७९२ ७९३ ७९४ ७९५ ७९६ ७९७ ७९८ ७९९ ८०० ८०१ ८०२ ८०३ ८०४ ८०५ ८०६ ८०७ ८०८ ८०९ ८१० ८११ ८१२ ८१३ ८१४ ८१५ ८१६ ८१७ ८१८ ८१९ ८२० ८२१ ८२२ ८२३ ८२४ ८२५ ८२६ ८२७ ८२८ ८२९ ८३० ८३१ ८३२ ८३३ ८३४ ८३५ ८३६ ८३७ ८३८ ८३९ ८४० ८४१ ८४२ ८४३ ८४४ ८४५ ८४६ ८४७ ८४८ ८४९ ८५० ८५१ ८५२ ८५३ ८५४ ८५५ ८५६ ८५७ ८५८ ८५९ ८६० ८६१ ८६२ ८६३ ८६४ ८६५ ८६६ ८६७ ८६८ ८६९ ८७० ८७१ ८७२ ८७३ ८७४ ८७५ ८७६ ८७७ ८७८ ८७९ ८८० ८८१ ८८२ ८८३ ८८४ ८८५ ८८६ ८८७ ८८८ ८८९ ८९० ८९१ ८९२ ८९३ ८९४ ८९५ ८९६ ८९७ ८९८ ८९९ ९०० ९०१ ९०२ ९०३ ९०४ ९०५ ९०६ ९०७ ९०८ ९०९ ९१० ९११ ९१२ ९१३ ९१४ ९१५ ९१६ ९१७ ९१८ ९१९ ९२० ९२१ ९२२ ९२३ ९२४ ९२५ ९२६ ९२७ ९२८ ९२९ ९३० ९३१ ९३२ ९३३ ९३४ ९३५ ९३६ ९३७ ९३८ ९३९ ९४० ९४१ ९४२ ९४३ ९४४ ९४५ ९४६ ९४७ ९४८ ९४९ ९५० ९५१ ९५२ ९५३ ९५४ ९५५ ९५६ ९५७ ९५८ ९५९ ९६० ९६१ ९६२ ९६३ ९६४ ९६५ ९६६ ९६७ ९६८ ९६९ ९७० ९७१ ९७२ ९७३ ९७४ ९७५ ९७६ ९७७ ९७८ ९७९ ९८० ९८१ ९८२ ९८३ ९८४ ९८५ ९८६ ९८७ ९८८ ९८९ ९९० ९९१ ९९२ ९९३ ९९४ ९९५ ९९६ ९९७ ९९८ ९९९ १०००

आमुरि[ह] पदुकदुर्वाचिवाट्टकमूलके कलाशाय ।

भूतस्य कान्तिकेन चिदिन मृदुवाहिना खेद ॥ ३ ॥

Comm. खेदनमिति ॥

यस्योपगोचरे कीर्ति मंगले यमुपभुङ्गा ।

अथ येनान् कारयामास वृक्ष मुपाययोधितौ ॥ १ ॥

आयोधयेन रसादादशमं स्कारोद्देशं कृत । यमुना संस्काराणां साधने लक्ष्यमाह ॥ अथ खेदन । प्रथमोद्दिश्य खेदनमस्कारस्य साधनं स्पष्टयत्वाह । भूतस्य यमुपभुङ्गस्य वायुस्य त्रिदिनं दिनं च यथाविधानं यथा स्वारथा मृदुवाहिना स्वल्पवाहिना खेदं खेदं जायते ॥ ०

It ends अथ यथाकारयितुं यमुपवर्तनमाह ।

श्रीराममुपशमय हृदयं कलमन्मनसि तनुमहिना ।

अथ यथा श्रीराममुपशमय किरातवायो रसापाये ॥ ३९ ॥

अथ यथा कारयितुं यमुपवर्तनमाह ।

यस्य सख्ययतोऽर्थो रसविद्या सकलमगलापारा ।

यथायथायतेन येन यथायतेन यथायतेन ॥ ४० ॥

कति स्नानमहस्यं सूचयत्वाह ।

तत्तात्पर्यं तनुपतेषु यथायतनमाह रसकर्मैत ।

रसहृदयस्य रस विरचितवान् भिरगोविन् ॥ ४१ ॥

इति श्रीराममुपशमय हृदयं कलमन्मनसि तनुमहिना विरचितानां खेदोपशमय रसहृदयतोऽर्थो रसप्रशामको रसोपशमोऽर्थो ॥

Although there is no reason to doubt that this is the *Rasairudaya* referred to in the *Rasairudaya* section of the *Saradarsanamangraha* (ed. Bibl. Ind. pp. 68, 100, 101), the *Arya* verses there quoted have not been found in the present MS, being probably taken from the first section (*Rasaprasamsa*). For the first couplet of the second section given above, see *Saradarsanamangraha*, p. 100

[Dr. J. N. TAYLOR]

It ends

दाडिनीपुष्पसकाश कृष्णविंदुविभूषित ।
 श्रीभाष्यननन श्रीगान्धर्वदेवायुत प्रिये ॥ ५१ ॥
 कुदपुष्पप्रतीकाशस्तुलास्ते वज्रुला प्रिये ।
 एषरूपेण सयुक्त समस्तविषयदैक ॥ ५८ ॥
 गननेवाकतिवैस्तु पिंडालाद्यसमयम ।
 तार्थेतुल्यमहातेजः पूजनीये यथाचिन्तित ॥ ५९ ॥
 तीर्थाकारस्तु (१०८. मु.) तेजाश्च पुत्रिमानिह दृश्यते ।
 समस्तविषयो ह्येष स मणिविभूषितः (१०९. मु.) ॥ ६० ॥

इति श्रीमणिविभूषिता समाप्ता ॥ लिखित बंदगीदेव्यय
 सं. १९२६ समये फाल्गुणवदि ६ सोमवासरे ॥

For another MS of these tracts see Aufrecht, Florentine Sanskrit MSS, p 148

[H T COLEBROOKE]

2619.

1153b Foll 27, size 9½ in by 4 in, careless, modern Devanagari writing, eight lines in a page

The same treatises (B)

This MS ends

दाडिनीपुष्पसकाश कृष्णविंदु सुभाष्यद ।
 धर्मदेवायुतं चाप कुंदाभं परिल विमान ॥
 इति गताधिर्षि पिंडालाद्यमंत्र (?) ।
 तार्थेतुल्यं महातेजः पूजनीये प्रयत्नतः ॥
 तीर्थाकारस्तु तेजाश्च (?) पुत्रिमानिह दृश्यते ।
 समस्तविषयो ह्येष स मणिविभूषितः ॥
 इति रत्नादिपरीक्षाशास्त्रे शरीरे समाप्ता ॥

[H T COLEBROOKE]

2620.

1508c Foll 10, size 7½ in by 1½ in, clear Devanagari writing of 1580 A.D., 10 or 11 lines in a page

It may well be, another treatise on precious stones, accompanied by a Gujarati commentary

It begins

रत्नाणि भारतेषां ज्ञेयानि गुणैर्बभूवुः ।
 संयतं च तेषां ज्ञातिं शृणुं तेषां परीक्षयेत् ॥ १ ॥

चौडके च सुराष्ट्रे च द्वारे परिततति (?) ।

चैरामरै (?) च सौषारे कली हीरक उच्यते ॥ २ ॥

टीका ॥ कृतयुगे कलिमदेशे कौशलदेशे ०

It is *ragraparil sha* (21 ślokas), fol 4b, *manulaparil sha* (34 śl), fol 9b, *padmarāgapariksha* (19 śl), fol 13b, *andranilaparil sha* (15 śl), fol 15a, *marulapariksha* (11 śl), fol 16b, *sphaṭapariksha* (7 śl), fol 17a, *pushparagaparil sha* (3 śl), fol 17b, *gomeḍaparil sha* (3 śl), 1b

Then follow 8 more ślokas, ending

एव विषये रत्नाणि कोशे संविभुते नृपः ।

आयुर्लक्ष्यं जयं कीर्तिं प्रयच्छति मनोविद ॥ ६ ॥

टीका ॥ एवं प्रकारे ० । रात्रमुपहो ॥

इति रत्नपरीक्षा समाप्ता ॥ पञ्चपुरीषाग्ने रेणुकुर्जासंगे
 विष्णुकेषरत्नागोष्परत्नविधौ लिखितं मया १६३२ वर्षे आयुषे
 कृष्णवर्षे एकादशे शरीरे ययसमाप्ति ॥ ॥

[H T COLEBROOKE]

2021.

581b Foll 50, size 12½ in by 1½ in, careless Devanagari writing of 1799 A.D., ten lines in a page

Saundaryalahari (or *Anandalahari*), a mystic poem, of (101-103) ślokas, in praise of *Sakti*, ascribed to *Saṅkaracarya*, with a commentary (11), called *Saṅbhagayārdhina*, by *Kaṇaśaśraṇa Yata*

The text of the poem has been frequently printed

The commentary begins भूदयमान (र) जयदय
 यानि निरापलिसेयमान ० see Aufrecht, Cat Bodl, no 103

Colophon इति गोविंदायमादयनचन्द्रोदयकारपात्रे
 बुतायै केवल्यायमयतिरिचिपितरि बंदिषेलहयेरौता श्रीभा
 गवतिनी (?) नाम समाप्ता ॥

There seems to be a confusion here between *Saṅkara's* teacher, *Govindacarya*, and *Anand* ॥ *Śrīmat's* teacher, *Govindacarya*. Cf Bodl MS, Raj Mitra, Bikaner Cat., p 215

[H T COLEBROOKE]

2622.

988 Foll 52, the first two of which are wanting, size 14½ in by 10 in, large, modern Devanagari writing, thirteen lines in a page *Anandalahari*, with a commentary, beginning in the second hemistich of v 1

The comment on v 2, begins इदानीं शक्ते त्रिगुणनिर्गतानि देव्या पादपदपराभोग्यवेष्टु विश्वमुखादिषु कर्मणि कथयन् भूतगुह्यिण्याह । त्रयोपासयिष्यादि । तव पादपदपराग त्रयोपासयिषु चरतेगुह्यकथयिषु

This commentary omits v 97 (of Hæberlin's text), and ends with the comment on H 102 (here numbered 100) as follows प्रवैपेति हे भवति त्वदीयाभिर्वाग्मिस्तवेष्टु कृतिः प्रदीपस्तोत्राणि दिवसश्च रत्नोपासनादिभिः सुधां भूते य स चैव तस्य चद्रोपलचललवै रम्यैरपना सक्तोद्वेगैर्भाभिः सतिलनिषिद्धीहियकरय । त्वं सर्वेभया पूज्यतेवै । त्वं पूजकः पूजाभासयो ज्ञमसीति ॥ १०० ॥ चानन्दहरोदोका समाप्ता ॥

This is followed by the text of H 101 निवेष्टु, and the colophon इति श्रीमत्परमहंसपरिमात्रकाचार्य श्रीशङ्कराचार्यविरचिता चानन्दहरो समाप्ता ॥

That the author is not identical with that of Bodl Cat, no 160 (*Gauriāntasaraśbhāṣṇa*) is evident from his quotations, from which we glean the following *Kaularnata*, fol 10a, l 5, *Gita* (1 = *Bhagavadg*), fol 14a, l 1, *Gorakhasamhita*, fol 3a, 1 inf, *Jnanarnata*, fol 18a, 3 inf, *Pūyapatala*, foll. 3b, 4 inf, 5b, 5 inf, *Yamala* (see *Rudray*), foll 3b, l 6, 7b, 11 inf, 10b, 4 inf, 15b, 2 inf, *Yogasāstra*, fol 30a, l 2, *Yoginīhrdaya*, fol 11a, l 6, *Rudrayamala*, fol 14a, 2 inf, *Tamesaratantra*, fol 24b, ll 6, 12, *Saṅkaramālika*, fol 14b, 4, *Śataraṇya*, fol 17a, 5 Various readings in the text are mentioned foll 30b, l 2, 32a, 3 inf

[H T COLLEBOCKE]

2623.

659 Foll 58, size 13½ in by 6 in,

fairly good Bengali handwriting of 1806 A.D., ten lines in a page

Anandalaharīyukhya, by Jagadisa Tārtaṅkara, without the text

It begins श्री—

शङ्करचरणसरोज श्रीनगदीशान्नो नत्वा ।

शङ्करविरचयन्मयी स रश्मि [स] प्रकाशयति ॥

श्रीशङ्कराचार्य शक्तिप्रपाद्य चरन्त्यापन् श्रीमत्सिद्ध मुन्दरीसवभारते शिव शक्ता इत्यादिना ।

The author is not much in the habit of quoting authorities, except in general terms such as *ity ahuh, ity eke, ite kecu (labet), ite prāñcah*, etc Those mentioned by name are *Amara*, fol 5a, l 2, *Kalīapurana*, fol 3a, l 8, *Kaṇyasastra*, fol 12b, l 1, *Mārkaṇḍeya-purana*, fol 16b, l 9, *Yoginīhrdaya* fol 8a, l 8, *Rudrayamala*, foll 8a, l 9, 54a, l 7, *Sirada*, fol 7a, l 7

Sometimes it seems as if he had had a knowledge of the preceding commentary

It ends स प्रकाशो यस्य ईश्वरो ज्योतेन प्रकाश्यते इति वाक्याचै इति श्रीनगदीशतर्कालंकारपरिषत्तानन्दहरो व्याख्या समाप्ता ॥ वराहदीर्घपात्रिप्रोक्तानन्दहरीद्वयस्य साधयुक्तकविर्द ॥ ७२४ ॥

[H T COLLEBOCKE]

2624

219b Foll 61, size 15 in by 5 in, clear, modern Bengali handwriting, eight lines in a page

[*Anandalaharī*] *Tattvabodhinī*, composed, in Śaka 1527 (A.D. 1695), by Maṇiśāla Vidyaragisa Bhāṭṭācārya, son of Yādava Cakravartin, grandson of Vidyasara, and great grandson of Subuddhi-maṇi

It begins

शङ्कराचार्यकृतमुन्दरी-

मन्दारवाताकटिते भवत्या (१) कटितो भवत्या ।।

पादपरिचयकन्दमुन्दरी

नित्यं नित्यं नित्यं ॥ १ ॥

G c

Canditasataka (or *Canditasataka*), by *Rasa-bhatta*, being a century of prayers addressed to *Parvati*, eulogizing her particularly for having delivered the world from the presence of the demon *Makisha*

It begins

मा भोदोविधे भूषणविभूषा केयवसासराग
प्रापे प्राप्तेन नाथं कलवति कलहं यद्वया किं विज्ञातु ।
इत्युपलोपकेतुं प्रकृतिमप्ययान् प्रापयतेव देया
न्यस्तो यो मूर्ध्नि सुषाम्बहृदमुदहसून् सहराहिरिह ॥१॥

Colophon इति महाकविमोषाद्यभट्टकृतं पंडिकाशक्तं
समाप्तं ॥

Round the text of stanzas 1-84 marginal glosses have been added, reading, in the Jaina fashion, from the top along the right margin, and thence to the left margin and the bottom

The work has been printed in the *Karya mala*, iv 1 [GAIKAWAR]

2626.

2079a. Foll 14, size 8½ in by 4 in, good Devanagari writing of 1435 A.D., nine lines in a page

Rasavatisata, a hymn of 119 verses, addressed to *Rasavati*, a form of *Sakti*, or some female representing her in the consummation of the licentious rites practised at the *mada notsava* (v 115), by *Dharanidhara*

The language of this composition is for the most part obscure, especially in its allusions to certain rites, and to the apparatus of vessels and stools used in them, but no mistake as to the general tendency of the whole is possible in interpreting such verses as 22, 29, 53-57, 107-114. Amongst the many drugs, strung together in these verses as *elixirs* amors and restoratives, the radish plays a conspicuous part (64-70). In v 35 *Satruta* is referred to as an authority for the use of *gāṇḍa*

It begins

येषां सुषारैरुचिकंचुक्रितानि मूत्रान्
उच्चासनानि ददृशुश्चुचास्तहण्य ।
ते नाक्यैश्चसनकपतनैरिव भेनु-
धोमेति ज्ञानं पुण्यं ददयाणि पासां ॥ १ ॥
कत्वाद्यभाननवदि स्वयमदरेण
कत्वाद्यभाननमनाय जनः कयापि ।
रक्च सा रक्चवती मदनेन भोज्या
भुग्भावसी रक्चवतीनपरच भोज्या ॥ २ ॥

It ends

लभ्यति पुण्यविभवेन रसोत्तराणि
कर्मात्मनानि परलोपरमूत्रानि ।
इत्यप्युन्मिन्नमपुनि पितृमर्गि
देव स्वयं कमलिनोद्दिश्यचरो विपि ॥

इति रसवतीपातं समाप्तं ॥ सवत् १४२२ वर्षे पीपवादि १२
रवी नैपाटहातीयं व्या० हरिहरमुनं व्या० रामदेवपुत्रार्प
लिखितम् ॥

The MS noticed in Weber's Berl Cat, no 596, contains the same work with, however some additional verses at the beginning counting 124 verses in all [GAIKAWAR]

2627.

1547D. Foll 12, size 10 in by 4½ in, clear, modern Devanagari writing, nine lines in a page

Bhagavatstuti, a five fold commentary, by *Saiyajanandaturtha Yati* (pupil of *Rima krishnanandaturtha*), on a mystic formula (*Bhagavatapadya*) ascribed to (*Balakavi*, inspired by *Bala* (*Ugala*), and supposed to disclose the knowledge of the Supreme Being (*Bhagavat*)

The commentary begins with a *śloka* followed by the mystic text

प्रथम्य अगुहं भक्त्या गुहणी गुहनीधर ।
मयज्ञानानंदतोषयतिस्व कीर्तिं सदा ॥ १ ॥
ओ योगी शिवको ऽकरो मणिवने कंबोदने लालयन
धर्षा क नृहने ऽनने ऽकमुदयन् साकेतगोपी स्पति ।
जातावाभविशोक्ते कच्छणे स्वयं स्वयामोचके
श्रीशिवसि न नासि कान्यच्छेद विने तमब्रानना ॥१॥

सत्पार्थ । य प्रसिद्ध तनु खमन्यादितादिन्यायेन सर्वे
वेदोक्ततापरायोऽन्तः परमात्मा नेह नानास्ति किं चन
एकमेवाद्वितीयं दृष्टमसीत्यादिद्युक्तिभ्यो मायातत्त्वार्थगुणत्वा
दयोने च सर्वसंपरहित इत्यर्थः । सत्पार्थार्थानन्तरादिक्रिया
सोपाधिभूतया अनिवचनीयया भाषया योगी सर्वज्ञानादिगुण
युक्तं सन् स्वस्मिन्नेवेदं सर्वं द्रष्टवे उपसंहृत्य संस्थापितं पुन -
र्गतादीं स्वेष्टया लीलैवेताधिदेयादिभेदेन प्रकटोक्तं तदनु
प्रतिबोध्यन्मनुभवे (1) प्रकाशयाम सधेकया विधा पथ्येकादश्या
पहुषा भूया स्वप्रयोगनाभावेर्मथ स्वतृष्टानां स्वानां कायमुत्ताय
तदुपलक्षितवतुर्विषयपुरुषार्थप्राप्तये तत्र तत्र तदा तदा उच्यते
श्रीरुद्रं चतुर्धाति रामकृष्णादिहृषाणि गृहीत्वा परमसाधनानि
सुमगलानि च श्रोत्राकाराणि कर्माणि सुविशेषाणि सर्वेषु भुजापि
नास्तीति न किंतु शस्त्रोपयोग्यतमस्य इत्यभिप्रायः । एवं यथोक्तं
सगुणं निर्गुणं ॥ तं श्रीपतिपदं यं सामुनेयं कान्त्वा नानन्दमयम्
परं निर्विशेषं सर्वोपायं कलं परिपूर्णं विष्णवे विचारयति ० ।
पञ्चा । नास्तिकान् शनोति नास्तिकान् येदुपक्रम स एव
परम भजनोपपत्तेन श्रेष्ठो येषां ते नास्तिकावरणा भन्नादयो
वेदिका तात् लुगति इति नास्तिकावरणम् तं ० here
follow yet two different interpretations of the
same words, ॥ also several of those that
follow, viz either as तन्मन्त्रानना = अङ्गेन जान
(जीपन) स च ना मनुष्यः, Or as तन् नास्तिकानां = तं न (पर
ब्रह्म) ना (तात्त्विकयो नापययस्त्रात्मब्रह्मकीर्तनपरं) जानन् यस्या
सा (निराद, स्त्रीयास्ति, युक्ति) । शिवको ० शिवे कं चित् ०
नरिपत्तं नरिनिमित्तं नल नलिकर्षिकाल्य त्रीणि ० अकानि
मर्दुःखानि ० द्रष्टि लक्ष्यति । etc

Having thus explained the verse first in
extenso, and then again summarily, the author
in three further comments substitutes *Rama*,
Epistola, and *Siva* each in his turn for the
divine being, for the benefit of sectarian
worshippers (रामभक्तानां मुदे etc)

It ends

पालेनेदं कृतं पद्यं बालगोपालसंगतं ।

बालगो सक्तवर्षादि यदं स्याद्वदपात्य ॥०

अष्टाश्वत्थसप्ताननयं सामर्थ्यं बलं तस्यायं तद्वान् बाल
तेन कपोनेनेदं (२ कविनेदं) पद्यं श्रीभगवत्सत्त्वोपायपरत्वेन
पास्यात् ॥ सर्वेषु बहूनि सुदृष्टिं कविभिः श्रीभगवत्सत्त्वोपाय
भवेदेव विस्तरेण च व्याख्यातं ॥ तस्मात्सर्वगुणमयं विदितं

येदं भागवतं पद्यं तद्यतु तद्यतु ॥ इति श्रीभगवत्सत्त्वोपायपरत्वेन का-
वार्थश्रीरामकृष्णादन्तोर्षेपादशिवस्योत्तमज्ञानानन्दतोर्षेपादपरि
पिता श्रीभगवत्सत्त्वोपायपरत्वे भागवतानां च मुदे भूमात् ॥

[H T COLEBROOKE]

2628.

2706 Foll 108 (paged 1-216), size 4to,
9 in by 7½ in, rough country paper, Telugu
character, 14-19 lines in a page

Vratavali, a manual of devotional obser-
vances, chiefly in connection with *Śaīta* wor-
ship

It begins श्रीगणेशपूजये नमः । श्रीवेदव्यासाय नमः ।
श्रीगणेशाय नमः । अथ सर्वं व्रतवली ॥ परलक्ष्मीव्रतं ॥

चतुर्भुजा महालक्ष्मीं गन्धपुष्पगतिं तया ।

इन्द्राधनूत्रपरदं (1) तथैवामयप्राणिनां ॥

वराधने वराकरे सर्वलोकैकमुनिने ।

नारायणमिषे देधि मुनीनां भयं सर्वदा ॥

श्रीमहालक्ष्मी नमः । ध्याने ।

यथासनेति मन्त्रेण अर्चिता देवतादरे ।

आगच्छतु महाक्षेत्रे (२ क्षेत्रे) निजं संनिहिता भवा ॥

आवाहने ।

हेमरत्नमनाशरीनां (३ शरीनां) नवरत्नोपशोभितां ।

मया दत्तं गृहाखेत्रं तुभ्यं दास्ये नमाम्यह ॥०

इति परलक्ष्मीव्रतकल्प प 8, इति स्कन्दपुराणे जनतम
तोद्यापनकल्प प 62, इति मरुदयचर्माव्रतं प 65, इति
स्कन्दपुराणे कर्णगीरीव्रतकल्प प-71, इति लघुविलम्बोद्या
पनिधि प 74, etc

The work is apparently incomplete, breaking
off, as it does, abruptly at the end of a leaf,
the two last complete sections being the
mahalakṣmīvratāḥ (p 207) and *amulā
lārāṇa śayitadūratākāpa* of the *Dhāt
śayitāpurāṇa* (p 216)

Wilson, Mackenzie Collection second ed,
p 172, calls the tract '*Vratavali Kalpa*, direc-
tions for holding religious observances at

particular persons in honour of *Varalakshmi*, *Gauri*, and other objects of *Sakta* devotion', but see Burnell, Tanjore MSS, p 138, no lxxiv [Mack Coll.]

2639.

1459a Foll 12, size 8½ in by 4½ in, clear Devanagari writing, ten lines in a page

Veduntamantravivrama, a collection of mystic prayers and formulas to be used, and rules to be observed at the daily ceremonies, ascribed to *Sanharacarya*. Perhaps, however, both the title and *Sanharacarya's* authorship apply only to the concluding portion of the work, consisting of 11 *ślokas*. Rather incorrect

It begins अथ तद्विधिः ॥ आचमनं चो विष्णु स्मरणं तत्प्रायश्चनं कृत्वा ततः सव्येन ॥ ओं

यज्ञोपवीतं परमं पवित्रं प्रजापतेर्यसहस्रं पुरस्तात् ।

सायुज्यमथ प्रतिमं (1) च शुभं यज्ञोपवीतं बलमस्तु तेन ॥

ओं त्रींशदेतायै नमः परुषाय नमः ॥ ओं ब्रह्मा त्वय्यु ॥ ओं विष्णुत्वय्यु ॥ ओं रुद्रात्वय्यु ॥ ओं देवात्वय्यु ॥ ०

इति धर्मपिडासतं fol 2a, अष्टाष्ट fol 3a, विषयी होम (?) ends विषयी विषयमा भूयं स्वाहा ॥ fol 4a, इति निर्विषययोगवट fol 5b, सिंहासनयोगवट fol 7a, अथात परमहंसानां समाधिविधिं व्याख्यास्यामः fol 7b, ० इति मानसपूजापञ्चोपचारविधिः ॥ fol 11b

Then follow the 11 *ślokas* above referred to

पूर्वदले श्रेष्ठवर्णं यदा विद्याम्यते मनः ।

तदा धर्ममुदाहरेत् च धर्मकौतूहलमिभवेत् ॥ १ ॥

अग्निर्दले रक्तवर्णं यदा विद्याम्यते मनः ।

तदा निद्रा जालस्य च मंदपुद्गलमिभवेत् ॥ २ ॥

दक्षिणदले रक्तवर्णं यदा विद्याम्यते मनः ।

तदा क्रोधं च हस्तरो अवर्ते (नो) मतिमिभवेत् ॥ ३ ॥ ०

मध्यदले प्रणामवर्णं यदा विद्याम्यते मनः ।

तदा सर्वगुणज्ञानं चैतन्यं च मतिमिभवेत् ॥ १० ॥

पश्चिमाधे नराः सर्वे (1) सर्वकार्ये प्रमुच्यते ।

ये परंति तु कर्तव्यं स पार्थ पदवी भवेत् (1) ॥ ११ ॥

इति श्रीशंकराचार्यविरचितं वेदान्तसूत्रव्याख्यानोपनिषत्सु पूर्व ॥ ० संवत् १३३० परवर्तमाने भाद्रपदमासे शुक्लपक्षे द्वितीया भीमवासरे संपूर्ण ॥

The same title, as given in this colophon is assigned to the treatise in Peterson's Rep in, p 392, and in Buhler's Cat of Gujarat etc MSS, iv, p 94

[H T COLEBROOK]

2630

581a Foll 20, size 12½ in by 4½ in, careless Devanagari writing, fifteen lines in a page

A treatise on the acquisition of supernatural powers by means of mystic formulas and magic practices, extracted from several *Tantric* works. Extremely incorrect

It begins (somewhat corrected)

उद्गृह्येन समाकीर्णं योगपुद्गलमाकुले ।

प्रवक्ष्य शिरसा देवी गीरी पृच्छति शङ्करम् ॥ १ ॥

ईश्वर श्रोतुमिच्छामि लोकनाथ जगत्पते ।

प्रसादं कुरु देवेश गृही कर्मार्थसाधनम् ॥ २ ॥

वशीकरणमुच्चारय (२० नं सेना) लभन्ते तथा ।

शान्तिकं पौष्टिकं चाप रणानि विविधानि च ॥ ३ ॥

चक्षुर्हानि मनोहानि स्मृतिहानि तथैव च ।

ज्ञानहानि क्रियाहानि कालिकं च तथा परम् ॥ ४ ॥

कार्यलक्षं सुरेज्ञान शोषणीपूरणं तथा ।

संव्याप्तं विश्लेषणं तत्तथैव पदं मे प्रभो ॥ ५ ॥

अन्तश्च विधिपन्थाश्च प्रसादाद्वाहि भिरप ।

येन विज्ञानमात्रेण भनुमो भुवि दुर्लभ ॥ ६ ॥

ईश्वर उवाच ॥

शुभं न हि यदापेहे विद्वाधे यदि पृच्छामि ।

नं यदिप्यामि देवेशि सर्वं तत्समुदाहृतम् ॥ ७ ॥

सौम्यमेवेत्येव त्वयि रिपुं हन्यामि मया च ।

उद्गृहीतात्मारमाकृष्य मयोक्तं तव भक्तिम् ॥ ८ ॥

योगार्थस्तु याच ॥

उद्गृह्ये च जगत्सु हृष्टं चैव मुमुक्षुभ्यः ।

अपदिनं विरुपाक्ष्य सर्वभूतभवापहम् ॥ ९ ॥

तेस्तु पियोजित. सधः प्राणान् हनु न संशय ॥ १० ॥ ०

The following colophons are met with

It ends अनन्तरसिद्धमधकरतानमृधितलालकेष जातः
 वेदधनेन तेषां तलः(1) इति पट्टीशः, आन, शुभमस्तु हन्वत्
 १९९६ *

Fol 1 is marked ३० अ, foll 2-13 ३०

Cf Rāj Mitra, Notices, n, p 364

[H T COLEBROOKE]

2631.

1525a Fol. 23, size 10 in by 4½ in,
fair Devanagari writing of 1709 A.D., eight
lines in a page

Saradanatarairuiki, a description of certain rites and offerings culminating in the blessing of arms and standards of warriors preparing for battle. Rather incorrect.

It begins सद्यः प्रादुर्भवत्तद्विधिः ॥ स्वस्ति न इन्द्रो
वृद्धशरा (Rit. 1 89, 6, 7) । भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम
देवा भद्रं पश्येभिः^(१) स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धशरा
पश्येभिः प्रचक्षते ।^(२)

It ends

अदिष्यमाणमात्राया यथाकालं मुनिं मया ।

तत्र निर्विघ्नकथां त्वं भव श्रीरामपूजिते ॥

इति तन्मूलस्था मृदमान्तीय ग्रहे (४ गृहे) स्थापयित्वा यथामुखं
विहरेत् ॥

इति शारदनवरात्रिविधिः समाप्तः ॥

[H. T. COLEBROOKE]

2632.

2298. Foll 26 (paged 1-53), size 13 in by 9½ in, well written in Devanagari character, in the European fashion, about the beginning of this century; 28 lines in a page

Grahayamala, a *Tantric* work on planetary worship, fortune-telling and similar subjects, in 18 chapters (*patala*). Rather incorrect

It begins:

जों पर विषयो श्वाद्यास्ते परं विष्णवो नय ।

परमाः शक्त्या युयं ध्यो ब्रह्मभक्त्यो यो नमः ॥

नन्वाकादिग्रहान्देवि लोकानां हितकाम्यया ।

सागीश्वरीं यंदमानस्तनोनि ग्रहयामले ॥

अथ तंत्रतया श्रीसावित्रीविद्यादिसंख्या ॥

धर्मे शत्रु पापे धन्यव्याः (१४ पल्लव्या) शमन. (१)

[संतु नम्य (1) ।

शब्द. समुद्रिया चायः शमनः संतु क्रम्याः ॥

जो द्रुपदादिषु मु[कु]चान्, स्त्रिन् च्छातो मलादिषु ।

षुतं षवित्रेण याज्ञनायः शुभं तु मेनसः ॥ ७

1 *śrīsaṁvatsāryadūtāntaravārdikasaṁdhyāvidhi*,
p 1, 2 *abhīṣheḍāvidhi*, p 7, 3 1b, 4 p 8,
5 (mainly tables) p 14, 6 p 15, 7 p 18,
8 p 20, 9 *śukradāśadhārgaḍṛṣṭhīphalam*,
p 23, 10 p 20. 11 *rasāśāstrī*, p 32, 12
aśīṭḍaśāstrīhāsanāḍipathyaḍipathyaśūcika, p 35,
13 *pranayamaśūcika*, p 39, 14 *mahāmudra-
dāśāśūcika*, p 43, 15 *samadhūdhūdhūcika*,
p 45, 16 *vāstugrahaḍipyaḍipyaśūcika*, p
49, 17 *grāhacāntāśāstrīnāya*, p 53, 18 ends

इति ते ऋषितं देवि ऋषयं देवगुरुम् ।

नित्यं मङ्गलप्रेक्षणं तौ शोभते फलमाप्नुयात् ॥

संध्या वा काकरीध्या या मृतपत्न्या च यागना ।

स्वयं ब्रह्मणे वा पात्राहो भुषयेत् (१) ॥

पह्यवान्ति कृत्वाभीष्टमयमाप्नुयात् ।

सर्वकार्पायैर्हसिहो विनिर्माणो मयोदितः ॥

इति ग्रन्थान्तरे श्रीहरपार्ष्णीसंवादे मन्त्रहोत्राद्यपकवर्ष
समाप्तमष्टादश पटल ॥ समाप्तवर्ष पत्र ॥

The MS was probably copied from the
same Bengali MS as the next one

[CALCUTTA]

2633

951b Fol 57, size 14½ in by 4½ in, excellent Bengali handwriting, of 1807 A.D., eight lines in a page

The same work [H T COLEBROOK]

2634.

7D Fol 83, size 9½ in by 4 in, fairly good (Nepalese) Devanagari writing of 1819 A.D., nine lines in a page

Kamaratna (tantra), a treatise, in 16 chapters (upadeśa), on magic practices and various subjects of prognostication, by Śrinātha [A]

The author's science consists in prescribing certain drugs, and the recitation of certain mantras while swallowing them, whereby people are supposed to acquire supernatural power for the fulfilment of their wishes. By these means he ensures success in battle, keeps off wild beasts, destroys vermin, prevents baldness, detects thieves and stolen property, makes himself invisible, and counteracts the poison of snake and scorpion bites. He also touches on stimulants for increasing desire and reviving flagging power.

The first leaf is somewhat injured

It begins

मन्त्रेणैव धितं चरणादिदं

मन्त्रेणैव विपुलसिद्धमनुमतेन ।

निर्वाणसूक्तगुणार्ककर्मपुष्टि (गुणार्ककर्मपुष्टि II)

न शीघ्रं सकलदुःखहरं भवति ॥ १ ॥

कायस्त्रिभिर्दिव्यैः नानाविधैस्तन्मया (नानाविधैः
[मया B])

यथादि [यथादि] मन्त्रसाधनं समुद्धृतं ॥ २ ॥

यथाकर्मण्युक्तमिष्टं यन्त्रं योजयेत्तये । [II ३ ॥

मन्त्रेणैव विपुलं [कुर्वत] प्राप्नुयि सन्तं मतं (मया B)

शिशिरे नारय चैव शान्तिक शक्ति (शिशिरे A) स्मृत ।

हेमते युक्तिं कुर्वदुक्तमविशारद ॥ ४ ॥ ० ११ ॥

इति त्रिपिनिर्णय ॥ ० ११ ॥ इति माहेन्द्रादिनिर्णय ॥ ० १२ ॥

इत्युल्लोचनं ॥

Then follows a quotation of 4½ stanzas from the *Śaṅkha* (संख्यपाणि गृहे स्थाय दृष्टिं च तत्पार्ष्णि १०) omitted by B. Then यथाकर्मण्युक्तमिष्टं यन्त्रं योजयेत्तये ॥ ३ ॥ २४-३४ यो ह्ये चरते हं यत् साहा । जनेन मन्त्रेणादित्यारे पुन्यमयं वा पुण्याकर्मणे वा सर्वे विपरीतादयेत् ॥ यो ह्ये क्रद साहा । जनेन मन्त्रेण मूलिका वेदयेत् ॥ इति मूलिकाग्रहण विधि ॥ ० इति पदार्थह्यविधि ॥

इत्येव सर्वविधानां विधये क्तुनिर्णय ।

कपिताद्याय जनेन मूलिकाग्रहणादिका ॥ ३० ॥

अथ यथाकर्मण्युक्तं ॥ ०

1 *śaṅkharāna* (fol 12b), 2 *aśarshapa* (fol 14a), 3 *gaja liyig'ranirāna* (fol 18a), 4 *stambhana* (fol 23b), 5 *mol anahāsādira jana* (fol 30b), 6 *byajardhana* (fol 35b), 7 *gud' laranadi* (omāśatanantam (fol 40a), 8 *Kimuratanatantro kalahadikaranopadesah* (fol 50b), 9 *arishanasanam gomahyidi dugdharardhanam* (fol 53b), 10 (fol 60a) 11 *nan kautuka* (fol 61b), 12 *lamanuddhyadi anarip' larananam* (fol 67a) 13 *nul'idarsananyan' lmrifasanyanani* (fol 71a), 14 *ashanirāna* (fol 77a), 15 *gula'in sudhana* (fol 79b), 16 *vasudiso' l'ana miranam*

It ends

यान्त्रिक (वस्त्रिक B) मन्त्रिकानां नरास्थिमुपभक्तो

[[पराविपुलमन्त्रो II]]

भार्गो भार्गो समागच्छ यद्यमरा मन्त्रयते (यद्यमरा

[कर्मते II])

इति वचनम् ॥ (० भा B) ॥ इति धोनायविरचिते कामरत्ने
रसादिशोधनकारणं नाम षोडशोपदेशः ॥ इति कामरत्नाभिधे
नाम रसायनशास्त्रं समाप्तं ।

रसाद्रीभेन्दुसुवर्णं (वैक्रमे) मासे शुक्ले सितेहरे ।

दशम्याममृतान्दो म्लिखल्यार्कद्विज्जालनः ॥

The only authorities that have been met
with are *Oakradatta*, fol 38b, l 7, *Purasa-*
dana(?), fol 50b, 7, (and *Sivagita*, fol 2b, 8)

Cf Raj Mitra, Notices, II, p 366

[B H HODGSON]

2635.

1192a. Foll 81, size 12½ in by 4½ in, care-
less, modern Devanagari writing, nine
lines in a page

The same work [B]. This copy contains
a number of illustrative diagrams, and shows
numerous various readings

[H T COLEBROOK]

2636.

1985. Foll 63 (one of which, fol 60, is
wanting), size 8½ in by 3½ in, clear, modern
Devanagari writing, nine lines in a page

Gayatribrahasya, a compilation of rules and
directions regarding the use and import of
ordinary forms of prayer, and of the *Gayatri*
in particular in ten chapters (*anubhava*),
ascribed to *Vyasa Parasurama*

It begins

लोकारमन्त्रं ब्रह्म शिवमध्यामद्वयं ।

यमानर्तनं वेदेषु तं प्रपद्ये धिनायक ॥ १ ॥

श्रीगुरुं श्रीनिवासस्य श्रीकंठः श्रिययोगेष्टत ।

परमात्मा गुरुर्देवः सोऽहमिहाद्यये धिया ॥ २ ॥

लोकार्कं पृथग्भुक्ता चिल्लोकी वेदवत्सला ।

गायत्री कामनीः सेव्या धर्मकामार्थमोददा ॥ ३ ॥

यो नो भस्माकं तु मीमाणा स्तन्मित्रं पुढोः प्रचोदयात् ।

तस्य देवस्य भद्रिदुर्भर्गो नित्यमुपास्महे ॥ ४ ॥

संध्योपासनया हुज्येत्परमात्मा परमेश्वरः ।

यत्पठेत्ता च गायत्री रहस्यं पारमार्थिकं ॥ ६ ॥

प्रणयव्यादृतिगायत्र्यादिकैर्मन्त्रैः संध्योपासनं कुर्यात् ॥ तत्र
यावत्सप्त (1) ॥

श्रीकारो व्यादृती सप्त गायत्री (1) शिरसा तथा ।

आपो हि हा हूषो अग्निश्च सूर्यश्चापः पुनर्नित्ति ॥

मृतं चेति चतसृभिर्द्विपदा (२ विषदा) चापमर्थेण ।

उदु तं चिचं तद्यजुस्तेनो ज्ञोति यथाक्रम ॥

गायत्र्याच गुरोर्भ्यं च संध्यामन्त्रैः सगाचरेत् ।

अन्येषु विविधैर्मन्त्रैः सगाशोक्तैर्विपाकन ॥

ओमिति प्रणवस्य परं ब्रह्म क्षितिः । परमात्मा देवता ।
देवी गायत्री छन्दः । अमिति धोजः । उमिति जगतिः । तं
कीलकं । विषुद्वयैः उदात्तसरः लातय गोत्रं ०

1 प्रायापामव्यासानन्दः fol 10a, 2 सकलसंन्याय-
धानानन्दोदयः fol 13a, 3 इति श्रीमद्भास्करपुराणविर-
चिते गायत्रीरहस्ये माज्ञेनायमनायनवैश्यामदानशुद्धये विधार-
णानन्दोदयो० fol 22b, 4 (anantam, angamantra-
vyākhyā, digbandha, aksharabaliyaya, brahma
tantra, padangasa), fol 29b, 5 इति श्रीमद्भास्कर-
पुराणविरचिते (1)० गायत्र्युपासनानन्दोदयो० fol 34a, 6 इति
श्रीमद्भास्करपुराणविरचिते (1)० गायत्र्युपासनानन्दोदयो०
fol 40a, 7 चतुर्विंशतस्तनुप्रातिपद्यानान्दोदयो० ॥ इति
सध्याविधिः ॥ fol 45b, 8 (abhyasanavidhi), fol
47b, 9 (sūryopasthanam), इति धोनायविरचिते (1)
गायत्रीवेदार्थप्रकाशे चक्षुस्तद्विधायः प्रथमोऽङ्के
नयमनुभवः ॥ *Ug* I 50, with *Sayana's* comment
thereon, 10 (madhyahnasandhyāvidhi, sayam
sandhya) ends. नो भूषेयः सा पुरुषं तं १६ इति तदर्थं
कृत्वा गुर्वादीधनेत् ॥ इति गायत्रीरहस्ये संध्योपासनानन्दो नाम
दशमोऽनुभवः ॥

Of the authorities cited may be mentioned
Kshirastamin, fol 35a, *Gayatrikrīdaya*, fol 5a,
Gayatrigupānīshad, fol 3a b, 7b, *Prapāñcāsūtra*,
fol 5b, 8a, *Mantraderaprakāśika*, fol 5b, 33a,
Smṛticandrikā, fol 12b, 35a, *Smṛtisamgraha*,
fol 47b, *Smṛitīkār*, fol 9b, 13b

[H T. COLEBROOK]